ئەرەبچە-ئۇيغۇرچە قىسقىچە لۇغەت

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

المعجم الوجيز

عربى —— أويغورى

ئەرەبچە-ئۇيغۇرچە قىسقىچە لۇغەت

بقلم محمد بن صالح

تۈزگۈچى: مۇھەممەد سالىھ

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

تۇزگۇچىدىن

بۇ « ئەرەبچە - ئۇيغۇرچە قىسقىچە لۇغەت » ئەرەب تىلى ئۆگەنگۈچىلەرنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن تۇزۇلدى. لۇغەتكە 11 مىڭچە سۆزلۈك كىرگۈزۈلدى.

سۆز تاللاشتا ئاساسەن ئادەتتە كۆپ ئىشلىتىلىدىغان سۆزلەر ئاساس قىلىندى. كىتابخانلار-نىڭ ئېھتىياجلىق سۆزلەرنى ئاختۇرۇپ تېپىشىغا ئوڭايلىق بولۇشى ئۈچۈن، سۆزلەرنىڭ يىلتىزى ئاساس قىلىنماي، بەلكى باش ھەرپى ئاساس قىلىنىپ، سۆزلەر ئەرەب ئېلىپبەسى تەرتىپى بويىچە تىزىلدى، مەسىلەن: « معلم » « ع » ھەرپىدە ئەمەس، « م » ھەرپىدە، « تعليم » « ع » ھەرپىدە ئەمەس، « ت » ھەرپىدە بېرىلدى. پېئىللارنىڭ زامان ئۇقۇمىنى بىلدۈرىدىغان شەكىللىرى ئېلىنماي، مەسدەر (پېئىل) شەكلىلا ئېلىندى. سۆزلەرنىڭ جەمئىي (كۆپلۈك) شەكلى « ج » بەلگىسى بىلەن، مۇئەننەس شەكلى « م » بەلگىسى بىلەن بېرىلدى. سۆزلەرنى ئىزاھلاشتا تەگداش مەنىلىك سۆزلەر پەش (،) بىلەن، مەنىسىدە پەرق بار سۆزلەر چېكىتلىك پەش (؛) بىلەن ئايرىلدى.

« ئەرەبچە - ئۇيغۇرچە قىسقىچە لۇغەت » تۇنجى قېتىم نەشر قىلىنىۋاتقانلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭدا نۇقسانلارنىڭ بولۇشى تەبىئىي، كىتابخانلارنىڭ كۆرسىتىپ بېرىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

مؤنده‌ریجه

ا 1
ب 41
ت 58
ث 87
ج 92
ح 110
خ 137
د 149
ذ 160
ر 163
ز 182
س 188
ش 213
ص 226
ض 238
ط 242
ظ 251
ع 253
غ 271
ف 279
ق 291
ك 306
ل 317
م 325
ن 380
ه 391
و 396
ى 404

ا

آب: ئاۋغۇست

آبٍ ج آبُون و أُبَاة و أُبَاء: باش تارتقۇچى، رەت قىلغۇچى

آبِدَة: قىش-ياز بىر جايدا ياشايدىغان قۇش؛ ياۋا ھايۋان؛ كىشىنى چۆچۈتىدىغان چوڭ ئىش؛ مەڭگۈ ئەسلىنىپ تۇرىدىغان چوڭ ۋەقە؛ چەتئىل كىرگەن سۆز

آبِق ج أُبَّق و أُبَّاق: قاچقۇچى قۇل، قاچقۇن قۇل؛ قاچقۇچى

آتٍ: كەلگۈچى، يېتىپ كەلگۈچى؛ كېلەركى

الشَّهْرُ الْآتِي: كېلەر ئاي

آثِم: گۇناھكار، جىنايەتچى، ياۋۇز

آجِر: خوجايىن

آجُرَّة ج آجُرّ: خىش، پىششىق خىش

آجِل. آجِلَة: ئاخىرەت، قىيامەت كۈنى، ئۇ دۇنيا

آجِلاً أَوْ عَاجِلاً: بەرىبىر، قاچانلا بولمىسۇن، ئاخىر، ھامان بىر كۈن

آجِن: تەمى ۋە رەڭگى ئۆزگىرىپ قالغان سۇ، توختام سۇ، سېسىق سۇ

آحَاد: تاق سانلار، بىرلەر خانىسى

آحَاد النَّاسِ: ئادەتتىكى ئادەملەر، پۇقرا

آخَر ج آخَرُونَ م أُخْرَى ج أُخْرَيَات و أُخَرُ: باشقا، باشقىلار، باشقا بىرى

رَجُل آخَر: ئىككىنچى بىر ئادەم، باشقا بىر كىشى

آخِر: ئاخىرى؛ ئىككىنچى

الْآخِر: ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ مەڭگۈ، باقىي دېگەن مەنىدە

آخِرَة: ئاخىرەت، ئۇ دۇنيا

آدَرُ: پورداق

آدَمُ: ①ئادەم ②ئادەمئاتا

آن: ۋاقىت، مەزگىل
فِي آنٍ وَاحِدٍ: بىرلا ۋاقىتتا، بىر مەزگىلدە
آنَئِذٍ: بۇ چاغدا، ئەينى ۋاقىتتا
آنَاءُ اللَّيْلِ: كېچە ۋاقىتلىرى، كېچە سائەتلىرى
آنِسَة ج آنِسَات و أَوَانِس: قىز، خېنىم
آنِفاً: بايا، ھېلى، دەرھال
آنِفُ الْبَيَانِ: يۇقىرىدا بايان قىلىنغان
آنِفُ الذِّكْرِ: يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان، يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتۈلگەن، يۇقىرىدا بايان قىلىنغان
آه. آهَا: ۋايجان، ۋايەي، ئاھ!
آهَة ج آهَات: ئۇھ تارتقان ئاۋاز، ئاھ ئۇرغان ئاۋاز
آهِل: ئاۋات، كۆجۈم، ئادەم ئولتۇراقلاشقان (جاي)
آيَة ج آي و آيَات: ئالامەت، سىمۋول، بەلگە؛ مۆجىزە، ئىبرەت، ئايەت
آيَاتُ الشُّكْرِ و الْوَلَاءِ: تەشەككۇر ۋە ساداقەت ئالامەتلىرى
آيِب: قايتقۇچى، يانغۇچى
اِئْتِزَار: چاپان كىيمەك، خالات كىيمەك
اِئْتِلَاق: بىرلەشمەك، بىرلىككە كەلمەك
أَب ج آبَاء و أَبُونَ: ئاتا، دادا
أَبَاً عَنْ جَدٍّ: ئەۋلادتىن-ئەۋلادقا، ئاتا بوۋىلىرىدىن تارتىپ، نەسلىدىن نەسلىگە
إِبَاء و إِبَاءَة: باش تارتماق، رەت قىلماق
أَبَابِيل: گۈرۈھ، جامائە، توپ
طَيْرٌ أَبَابِيلَ: توپ-توپ قۇشلار، قۇشلار توپى
إِبَادَة: يوقاتماق، ھالاك قىلماق، تۆپ يېلتىزىدىن قۇرۇتماق
أُبَاشَة: لۈكچەك، سايات، قۇلاق كەستى
إِبَّالَة: بوپا، تېڭىق، شىگلى
إِبَّان: ۋاقىت، مەزگىل
إِبَّانَ الثَّوْرَةِ: ئىنقىلاب مەزگىلى
اِبْتِئَاس: قايغۇرماق، غەم قىلماق، كۆڭلى يېرىم بولماق
اِبْتِدَاء: باشلىماق، ئىپتىدا قىلماق
اِبْتِدَار: ئالدىرىماق
اِبْتِدَائِيّ: باشلانغان، دەسلەپكى، ئىپتىدائىي، باشتىكى

بَنُو آدَمَ: ئادەم باللىرى، ئىنسانلار
آزِفَة: قىيامەت
آس ج أُسَاة و إِسَاءُ م آسِيَة ج آسِيَات و أَوَاسٍ: تېۋىپ، دوختۇر؛ غەم-قايغۇدا بىللە بولغۇچى
آسِف: ئەپسۇسلانغۇچى، ئېچىنغۇچى
آسِن: تەمى ئۆزگەرگەن، رەڭگى ئۆزگەرگەن
آسِيَا: ئاسىيا قىتئەسى
آسِيَا الْوُسْطَى: ئوتتۇرا ئاسىيا
آسِيَوِيّ: ئاسىيالىق، ئاسىياغا خاس، ئاسىيادىن چىقىدىغان
آصِرَة ج أَوَاصِرُ: مۇناسىۋەت، دوستلۇق، تۇغقانچىلىق، يېقىنچىلىق
آفَة ج آفَات: ئاپەت، كېسەللىك
آكِل ج أَكَلَة و آكِلُونَ: يېگۈچى، غىزالانغۇچى
آكِلَاتُ الْحَشَرَاتِ: ھاشاراتخورلار
آل: ئىبزىتقۇ، سەرەپ؛ ئائىلە-تاۋابىئاتلار (مەشھۇر كىشىلەرگىلا ئىپتىلىدۇ)
آلَة ج آلَات و آل: قورال، سايمان، ئەسۋاب؛ ئەزا
آلَة بُخَارِيَّة: پار ماشىنىسى
آلَة التَّحْرِيك: ماتور
آلَة التَّصْوِير: رەسىم ئاپپاراتى، فوتو ئاپپارات
آلَة الْجَرّ: تراكتور
اَلْآلَة الْحَاسِبَة: ھېسابلاش ماشىنىسى
آلَة حَرْبِيَّة: قورال-ياراغ، ھەربىي ئۈسكۈنە
آلَة الْحِسّ: سەزگۈ ئەزالار، سەزگۈچى ئورگانلار
آلَة حَصَّادَة: كومباين، ئورۇش ماشىنىسى
آلَة الْخِيَاطَة: تىكىش ماشىنىسى
آلَة الطَّرْب: چالغۇ ئەسۋابى
اَلْآلَة الْكَاتِبَة: ماشىنكا
آلَة مُكَبِّرَة لِلصَّوْت: مىكروفون
آلَة مُوسِيقِيَّة: چالغۇ ئەسۋابى
آلَات الْإِسْتِشْفَاء: داۋالاش ئۈسكۈنىلىرى
آمِل: ئۈمىد قىلغۇچى، ئارزۇ قىلغۇچى، كۈتكۈچى
آمِن: ئىشەنچ قىلغۇچى، ئەمىن بولغۇچى، خاتىرجەم، تىنچ، ئامان بولغۇچى
آنَ: ھازىر، ئەمدى

أَبْتَرُ م بَتْرَاءُ ج بُتْر: قۇيرۇقسىز، قۇيرۇقى كېسىك؛ نەسلى ئۈزۈك، پەرزەنتسىز

اِبْتِسَال: جان پىدالىق قىلماق، جانبازلىق قىلماق

اِبْتِسَام: كۈلۈمسىرىمەك

اِبْتِعَاث: ئەۋەتمەك

اِبْتِكَار: مېۋىنىڭ دەسلىپىنى يېمەك، كەشپ قىلماق، ئىجاد قىلماق

اِبْتِهَاج: خۇشال بولماق، شادلانماق

اِبْتِهَال: يالۋۇرماق، ئاللاغا يالۋۇرۇپ دۇئا قىلماق

أَبَد ج آبَاد: مەڭگۈ، ئەبەدىي، ھەمىشە

اِبْدَاء: ئاشكارىلماق، بىلدۈرمەك، كۆرسەتمەك، ئىپادىلىمەك

اِبْدَاع: ئىجاد قىلماق، يېڭىلىق يارىتماق؛ ئوبدان ئورۇنلىماق

اِبْرَاز: ئىپادىلىمەك، ئاشكارىلماق، گەۋدىلەندۈرمەك

اِبْرَام: كۆچە يتمەك، پۇختىلماق، ياخشىلىماق؛ ماقۇللىماق، تەسدىقلماق

إِبْرَة ج إِبَر: يېڭنە

أَبْرَصُ م بَرْصَاءُ ج بُرْص: ئاق كېسەل ئادەم، بەرەس

إِبْزِيم ج أَبَازِيم: ئىلگەك، ئىلمەك، ئىزمە

إِبْط ج آبَاط: قولتۇق

اِبْطَال: بىكار قىلماق، ئىناۋەتسىز قىلماق

اِبْغَاض: ئۆچ كۆرمەك، يامان كۆرمەك

اِبْقَاء: قالدۇرماق، ساقلىماق

ابكار: ئەتىگەن، سەھەر

أَبْكَمُ م بَكْمَاءُ ج بُكْم: گاچا

إِبِل ج آبَال: تۆگە

اِبْلَاغ: يەتكۈزمەك، مەلۇم قىلماق، خەۋەر قىلماق

أَبْلَجُ م بَلْجَاءُ ج بُلْج: پارلاق، روشەن، شانلىق

حَقٌّ أَبْلَج: روشەن ھەقىقەت

أَبْلَقُ م بَلْقَاءُ ج بُلْق: ئالىچپار، ئالا-بۇلماچ

أَبْلَهُ م بَلْهَاءُ: گالۋاڭ، گومۇش، مەتو، ھاڭۋاقتى

إِبْلِيس ج أَبَالِسَة: شەيتان، ئىبلىس

إِبْلِيس اللَّعِين: لەنەتكەردى شەيتان، قارغىش تەككۈر شەيتان

اِبْن ج بَنُونَ و أَبْنَاء: ئوغۇل، ئوغۇل بالا

اِبْن الْأَخ: ئەر بىر تۇغقاننىڭ ئوغلى، جىيەن ئوغلى

اِبْن الْأُخْت: جىيەن ئوغلى، ئايال بىر تۇغقاننىڭ ئوغلى

اِبْن الْبِنْت: قىزنىڭ ئوغلى، نەۋرە

اِبْن الْبَلَد: يەرلىك ئادەم

اِبْن بِالتَّبَنِّي: بېقىۋالغان بالا، ئاسراندى بالا

اِبْن جَلَا: مەشھۇر ئادەم

اِبْن الْجِنْسِ: قېرىنداش؛ يۇرتداش

اِبْن السَّبِيل: مۇساپىر، يولۇچى

اِبْن عِرْسٍ ج بَنَات عِرْسٍ: ئاغمىخان

اِبْن غَيْرِ شَرْعِيٍّ: نىكاھسىز تۇغۇلغان بالا

اِبْنَة ج بَنَات: قىز، قىز بالا

اِبْهَاج: خۇشال قىلماق، شاد قىلماق

اِبْهَاظ: ئىغىرلاشتۇرماق، باسماق

اِبْهَام: مۇجمەل بولماق؛ بارماق قول

أَبْيَضُ م بَيْضَاءُ ج بِيض: ئاق

أَبْيَض نَاصِع: ئاپئاق

الْأَبْيَض الْأَبْيَض: ئاق تېررورلۇق

أَتَان ج أُتُن و أُتُن: مادا ئېشەك

اِتْبَاع: ئەگەشتۇرمەك، ئۇلىماق

اِتِّجَار: سودا قىلماق، تىجارەت قىلماق

اِتِّحَاد: بىرلىك، ئىتتىپاقلىق، بىرلەشمەك، بىرلەشمە، ئىتتىپاق

اِتِّخَاذ: قوللانماق، ئىشلەتمەك

اِتِّسَاع: كېڭەيمەك

اِتِّصَاف: سۈپەتلەنمەك، مەلۇم خاراكتېرگە ئىگە بولماق

اِتِّصَال: باغلانماق، ئۇلانماق، تۇتاشماق، مۇناسىۋەتلەشمەك

اِتِّضَاح: چۈشىنىشلىك بولماق، ئېنىق بولماق

اِتِّعَاظ: نەسىھەتنى قوبۇل قىلماق، ۋەز ئاڭلاپ ئۇنىڭغا ئەمەل قىلماق

اِتِّفَاق: بىرلىك، ئىتتىپاقلىق، مۇۋاپىقلىق، ماس كەلمەك؛ ئويلىمىغان يەردىن بىرلەشمەك

اِتِّفَاق. اِتِّفَاقِيَّة ج اِتِّفَاقِيَّات: كېلىشىم، شەرتنامە، مۇئاھىدە

اِتِّقَاء: قورقماق، ئېھتىيات قىلماق، ساقلانماق

اِتْقَان: پۇختا ئورۇنلىماق، كامالەتكە يەتكۈزۈپ ئىشلىمەك

اِتِّكَاء: يۆلەنمەك، تايانماق

اِتِّكَال: يۆله نمه‌ك
اِتِّهَام: شكايه‌ت قىلماق، ئه‌رز قىلماق؛ قارىلىماق
أَتُون ج أَتَانِينُ و أُتُن: ئوچاق، مه‌ش، تونۇر
أُتْرُجّ ج أُتْرُنج: تۇرۇنج (مېۋه، لىمونىنك بىر تۈرى)
اِتْلَاف: يوقاتماق، بۇزۇپ چېچىپ تۆگىتىۋه‌تمه‌ك
اِتْمَام: تاماملىماق، پۈتتۈرمه‌ك، تۆگه‌تمه‌ك
أَتَى. اِتْيَان. اِتْيَانَة: كه‌لمه‌ك، يېتىپ كه‌لمه‌ك
أَتَاث: ئۆي سايمانلىرى، ئۆي جاھازلىرى
اِتَارَة: قوزغىماق
اِتْبَات: ئىسبات، دەلىل، پاكىت، مۇقه‌ررەرلە شتۇرۇش، مۇئەييەنلەشتۇرۇش، مۇقىملاشتۇرۇش
أَثَر ج آثَار و أُثُور: ئىز، نىشان، ئالامەت؛ داغ؛ تەسىر؛ رول؛ تاختا؛ قەدىمكى بىنا، قەدىمكى يادىكارلىق؛ ھەدىس
أَثَر الْجُرْح: جاراھەت ئىزى
أَثَر سَيِّئ: يامان تەسىر
أَثَرِيّ: ئارخېئولوگ؛ يادىكارلىق، قەدىمكى شەيئى
اِثْم ج آثَام: گۇناھ، جىنايەت
اِثْمِد ج أَثْمُد: سۈرمە تېشى
أَثْنَاء: ئارىسىدا، ئارىدا، ۋاقتىدا
فِي أَثْنَاءِ التَّحْقِيق: تەكشۈرۈش جەريانىدا، سوراق ۋاقتىدا
اِثْنَان م اِثْنَتَان: ئىككى، بىر جۈپ
اِثْنَا عَشَرَ م اِثْنَتَا عَشْرَةَ: ئون ئىككى
أَثِيم ج أَثَمَة و أَثَمَة: جىنايەتچى، گۇناھكار؛ ياۋۇز
إِجَابًا و إِجَابَةً: جاۋاب بەرمەك
إِجَابَةً: قوبۇل قىلىش يۈزىسىدىن، ئاۋاز قوشۇش يۈزىسىدىن
أُجَاج: ئاچچىق، تۇزلۇق
إِجَادَة: (ئىشلەشنى) پۈختا ئۆگىنىمەك، پۈختا بىلمەك
إِجَارَة: ساقلىماق، قۇتقۇزماق؛ ئىجارە، ئىش ھەققى
إِجَازَة ج إِجَازَات: ئىزنى بەرمەك، ئىجازەت بەرمەك؛ شاھادەتنامە
إِجَازَة عِلْمِيَّة: دىپلوم
إِجَازَة سَنَوِيَّة: يىللىق تەتىل
إِجْبَار: زورلىماق، مەجبۇر قىلماق
اِجْتِحَاف: بۇلىماق، تالىماق
اِجْتِنَاب: جەلپ قىلماق، مايىل قىلماق، ئۆزىنگە تارتماق
اِجْتِنَال: خۇشال بولماق، شادلانماق
اِجْتِمَاع: ئۇچراشماق، كۆرۈشمەك، يىغىلماق، مەجلىس ئاچماق
عِلْم الْاِجْتِمَاعِ. الْعُلُوم الْاِجْتِمَاعِيَّة: ئىجتىمائىي پەن
اِجْتِمَاعِيّ: كىشىلەرگە كۆپ ئارىلىشىدىغان ئادەم، ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتنى قويۇق ئادەم
الشُّؤُون الْاِجْتِمَاعِيَّة: ئىجتىمائىي ئىشلار، جەمئىيەت ئىشلىرى
اِجْتِمَاعِيَّات: ئىجتىمائىي ھادىسىلەر، ئىجتىمائىي مەسىلىلەر
اِجْتِنَاب: ساقلانماق، ئۆزىنى چەتكە ئالماق، ئۆزىنى قاچۇرماق
اِجْتِنَاح: مايىل بولماق
اِجْتِنَان: يوشۇرماق
اِجْتِهَاد: تىرىشماق
اِجْتِيَاز: (توسۇقلاردىن سەكرەپ) ئۆتمەك
اِجَّاص: ئالۇچا
اِجْحَاف: زۇلۇم سالماق؛ ئادالەتسىزلىك قىلماق
أَجْدَبُ م جَدْبَاءُ: بوز يەر، تاقىر يەر
أَجْدَرُ: ئەڭ لايىق، ئەڭ مۇۋاپىق
أَجْدَعُ م جَدْعَاءُ ج جُدْع: مېيىپ، مەجرۇھ (بۇرنى ياكى قولى كېسىك)
أَجْدَل ج أَجَادِلُ: قارچىغا، قۇرغۇي
أَجْدَى: تېخىمۇ پايدىلىق، ئەڭ كۆپ ھەسىلىك، زۆرۈر
أَجْذَمُ م جَذْمَى ج جُذْم: مېيىپ (قولى ياكى بارماقلىرى كېسىلگەن ئادەم)؛ ماخاۋ كېسىلىگە گىرىپتار بولغۇچى
أَجْر ج أُجُور و آجَار: ھەق، ساۋاب
اِجْرَاء: يۈرگۈزمەك، ئىجرا قىلماق، ئېلىپ بارماق
اِجْرَاء قَانُونِيّ: قانۇنىي رەسمىيەت
أَجْرَبُ م جَرْبَاءُ: قوتۇر
أُجْرَة ج أُجَر: ئىش ھەققى، مائاش
أُجْرَة النَّقْل: كىرا ھەققى
أَجْرَدُ م جَرْدَاءُ ج جُرْد: تاقىر، تۆكسىز، چاچسىز
أَجِير ج أُجَرَاءُ: چاكار، دېدەك
أَجْزَائِيّ: دورا سودىگىرى، دورىگەر
أَجْزَائِيَّة: ئاپتېكا، دورىخانا، دورا دۇكىنى
أَجْشَرُ م جَشْرَاءُ ج جُشْر: ئۇنى

يۇتۇك ئادەم

أَجَشّ م جَشَّاءُ ج جُشّ: ئاۋازى غاراڭ-غۇرۇڭ ئادەم

أَجْعَدُ م جَعْدَاءُ ج جُعْد: بۇدۇر چاچ

أَجَل: ھەئە، شۇنداق

أَجَل ج آجَال: ئۆلۈش ۋاقتى، ئەجەل؛ مۇددەت، بەلگىلەنگەن ۋاقىت، قەرەل

لِأَجَلٍ مُوَقَّتٍ: ۋاقتلىق

اِنْقَضَى أَجَلُهُ: ئۆلدى، ئەجلى توشتى، كۇنى تۇگىدى

إِلَى أَجَلٍ غَيْرِ مُسَمّى: مۇددەتسىز

لِأَجْل: ئۈچۈن، سەۋەبتىن، تۈپەيلىدىن

قَصِيرُ الْأَجَلِ: قىسقا مۇددەتلىك، ئۆمرى قىسقا

لِأَجْلِ خَاطِرِ فُلَانٍ: پالانىنىڭ يۈز-خاتىرى ئۈچۈن

اِجْلَاس: ئولتۇرغۇزماق

اِجْلَال: ھۆرمەتلىمەك، ئۇلۇغلىماق

اِجْلَالاً لَهُ: ئۇنى ھۆرمەتلەش يۈزىسىدىن، ئۇنىڭغا ھۆرمەت قىلغانلىقتىن، ئۇنىڭغا ئىكرام بىلدۈرۈش ئۈچۈن

أَجْلَحُ م جَلْحَاءُ ج جُلْح و أَجْلَح: توقال ھايۋان؛ تاقىر باش ئادەم

اِجْلِوَّاذ: ئىلدام ماڭماق، تېز يۈرمەك

أُجُم ج آجَام: قورغان، ئىستھكام

اِجْمَاع: بىردەك پىكىرگە كېلىش، بىردەك قوشۇلۇش، نوپۇزلۇق ئىسلام ئالىملىرىنىڭ فقھە مەسىلىلىرىدە بىر پىكىرگە كېلىشى

اِجْمَال: ئومۇمىي، جەمئىي

اِجْمَالاً. بِوَجْهِ الْاِجْمَالِ. عَلَى وَجْهِ الْاِجْمَالِ: تەخمىنەن؛ ئومۇمەن

أَجَمَة ج أَجَم و أُجُم و أَجَمَات ج آجَام: ئورمانلىق، دەرەخزارلىق؛ بولۇاس ئۆگسى

أَجْمَع م جَمْعَاء ج أَجْمَعُون: پۈتۈنلەي، ھەممە، بارلىق

أَجَمّ م جَمَّاءُ ج جُمّ: توقال قوچقار؛ قورالسىز جەڭچى

أَجْنَبِيّ ج أَجَانِبُ: يات، چەت ئەللىك، ياقا يۇرتلۇق

اِجْهَاد: تىرىشماق، پۈتۈن كۈچىنى سەرپ قىلماق، كۈچ ئىشلەتمەك

أَجْوَفُ م جَوْفَاءُ ج جُوف: كاۋاك، بوش، (ئىچى) قۇرۇق

أَجِيج: يېنىۋاتقان ئوتنىڭ چاراسلىغان ئاۋازى؛ ئوتنىڭ يالقۇنى، ئوتنىڭ كۆچلۈك تەپتى

اِحَاطَة: پۈختا بىلمەك، تولۇق چۈشەنمەك؛ ئورىۋالماق، قورشىۋالماق

اِحْبَاط: بىكار قىلماق، مەغلۇپ قىلماق، بىتچىت قىلماق، تارمار قىلماق؛ ئۈمىدسىزلەندۈرمەك؛ يوققا چىقارماق

أُحْبُولَة ج أُحْبُولَات و أَحَابِيلُ: قاپقان، قىسماق، تۇزاق، تور

اِحْتِبَاس: توختاپ قالماق، توسۇلۇپ قالماق

اِحْتِبَاس الْبَوْلِ: سۈيدۈك تۇتۇلۇپ قېلىش، سۈيدۈك يولى توسۇلۇپ قېلىش

اِحْتِجَاب: يوشۇرۇنماق، مەخپىي بولماق، كۆرۈنمەسلىك

اِحْتِدَام: كەسكىنلەشمەك

اِحْتِرَاز: ساقلانماق، ئۆزىنى تارتماق

اِحْتِرَاس: ساقلانماق، قوغدانماق، مۇداپىئەلەنمەك

اِحْتِرَاف: (مەلۇم كەسىپ بىلەن) شۇغۇللانماق

اِحْتِرَاق: كۆيمەك، ئوت كەتمەك، يانماق

اِحْتِرَام: ھۆرمەتلىمەك، ئىكرام قىلماق

اِحْتِسَاب: ئويلىماق؛ سانىماق، تەھقىقلىماق؛ تەكشۈرمەك؛ ھېساب ئالماق

اِحْتِشَام: ھايا قىلماق، ئۇيالماق، ئىزا تارتماق؛ تارتىنماق

اِحْتِضَار: ھازىر بولماق؛ جان ئۈزۈش ھالىتىدە تۇرماق، سەكراتقا چۈشمەك

اِحْتِضَان: قوينىغا ئالماق

اِحْتِفَال ج اِحْتِفَالَات: مۇراسىم، يىغىن، تەنتەنىلىك تەرىپلىك كۈنى؛ توپ

اِحْتِفَال تَذْكَارِيّ: خاتىرىلەش يىغىنى

اِحْتِقَار: كەمسىتمەك، كۆزگە ئىلمەسلىك، مەكىستمەسلىك، ھاقارەت قىلماق

اِحْتِقَان دِمَاغِيّ: مېڭىگە قان چۈشمەك

اِحْتِكَاك: سۈركىمەك، سۈركەلمەك

اِحْتِلَال: ئىشغال قىلماق، بېسۋالماق
اِحْتِيَاج: موھتاج بولماق، ھاجەتمەن بولماق
اِحْتِيَاط ج اِحْتِيَاطَات: دىققەت قىلماق، ئېھتىيات قىلماق، پەخەس بولماق
اِحْجَاج: ھەجگە ماڭدۇرماق، ھەج قىلدۇرماق
اِحْجَام: چېكىنمەك، ئارقىغا يانماق
أُحْجِيَّة ج أَحَاجِ و أَحَاجِيُّ: تېپىشماق، تېپىشماق سۆز، مۇئەممما
أَحَد: بىر، يەككە-يېگانە، يالغۇز
اَلْأَحَد: يەكشەنبە، يەكشەنبە كۈنى؛ ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ، يېگانە ئاللا دېگەن مەنىدە
أَحَدَ عَشَرَ م إِحْدَى عَشْرَةَ: ئون بىر
اِحْدَاث: ئىجاد قىلماق، بەرپا قىلماق، قۇرماق، پەيدا قىلماق؛ قوزغىماق
أَحْدَبُ م حَدْبَاءُ: قىلىچ؛ بىلەكتىكى بىر تومۇرى؛ دوك، دوڭغاق
أُحْدُوثَة ج أَحَادِيثُ: گەپ-سۆز، سۆز-چۆچەك، سۆھبەت تېمىسى؛ ساپاق، تۇتقا (گەپنىڭ)
اِحْدِيدَاب: دوك بولۇپ قالماق، ئۇچىشىپ قالماق
اِحْرَاج: مەجبۇرلىماق، زورلىماق، قىستىماق؛ گۇناھقا گىرىپتار قىلماق
اِحْرَاز: ئېرىشمەك، قولغا كەلتۈرمەك، ھاسىل قىلماق
اِحْرَاق: كۆيدۈرمەك، ئوتقا تاشلىماق
اِحْرَام: ئېھرام باغلىماق (ھەج قىلغۇچىلار ھەج ۋاقتىدا ئادا قىلىدىغان بەلگىلىمىلەرنىڭ بىرى)
مَلَابِس الْاِحْرَامِ: ئېھرام كىيىمى
أَحْرَى: ئەڭ لايىق، ئەڭ تېگىشلىك، ئەڭ مۇناسىپ
اِحْسَاس: ھېس قىلماق، سەزمەك
اِحْسَان ج اِحْسَانَات: ياخشىلىق، ئېھسان، مەرھەمەت، ياخشى ئىش
أَحْسَنُ ج أَحَاسِنُ: ئەڭ ياخشى، ئەڭ ئارتۇق، ئەڭ گۈزەل
اِحْصَاء: سانىماق، ھېسابلىماق؛ مەلۇم قىلماق
اِحْصَان: ئۆيلەنمەك، ئىپپەتلىك بولماق
اِحْصَائِيَّة ج اِحْصَائِيَّات: ستاتىستىكلىق

سان
اِحْضَار: ئېلىپ كەلمەك، ھازىر قىلماق
اِحْقَاد: غەزەپلەندۇرمەك، ئۆچ قىلماق، ئۆچمەنلىكنى قوزغىماق
أَحَقّ: ئەڭ ھەقلىق، ئەڭ توغرا، ئەڭ لايىق
اِحْكَام: پۇختىلماق، مۇستەھكەملىمەك
أَحْمَرُ م حَمْرَاءُ ج حُمْر و حُمْرَان و أَحَامِرُ: قىزىل، قىپقىزىل
أَحْمَر فَاتِح: ئاچ قىزىل
اِحْمِرَار: تەدرىجىي قىزارماق، ئاستا-ئاستا قىزارماق
أَحْمَقُ م حَمْقَاءُ ج حُمْق: مەتۇ، كەم ئەقىل، ئەخمەق
اِحْنَة ج إِحَن: ئۆچمەنلىك
اِحْوِجَاج: ھاجىتى چۈشمەك، موھتاج بولماق
أَحْوَرُ م حَوْرَاءُ ج حُوْر: ھۆر، پەرى، قارا كۆز
أَحْوَل الْعَيْن: ئەلەس، ئالغاي
أَحْوَى م حَوْاءُ: توق يېشىل
اِحْيَاء: تىرىلدۇرمەك، گۈللەندۇرمەك
أَخ ج إِخْوَة و اِخْوَان: ئاكا-ئۇكا (ئەر بىر تۇغقان)، قېرىندىش؛ دوست، بۇرادەر
أَخ مِنَ الرَّضَاعَة: ئېمىلداش قېرىندىش
إِخَاء: قېرىنداشلىق، دوستلۇق
إِخَافَة: قورقۇتماق، تەھدىت سالماق
إِخَاوَة: قېرىنداشلىق، دوستلۇق
اِخْبَار: ئاگاھلاتماق، ئۇختۇرماق، خەۋەر قىلماق، مەلۇم قىلماق
اِخْبَارِيَّة ج اِخْبَارِيَّات: ئاخبارات، خەۋەر
أُخْت ج أَخَوَات: ھەمشىرە، ئاچا، سىڭىل (قىز بىر تۇغقان)
اِخْتِبَاء: يوشۇرماق، مۆكۈنمەك
اِخْتِبَار: باشتىن كەچۈرمەك؛ تەجرىبە قىلماق، سىنىماق
اِخْتِتَام: ئاياغلاشتۇرماق، تاماملىماق، پۈتتۈرمەك؛ خەتمە قىلماق
اِخْتِرَاع: ئىجاد قىلماق، كەشپ قىلماق
اِخْتِرَاق: تېشىپ ئۆتمەك
اِخْتِزَان: توپلىماق، يىغماق؛ يوشۇرماق
اِخْتِصَاء: ئاختا قىلماق، پېچىۋەتمەك
اِخْتِصَار: قىسقارتماق، ئاددىيلاشتۇرماق
اِخْتِطَاف: ئېلىۋالماق، بۇلىۋالماق، تارتىۋالماق

اِخْتِفَاءٌ: يوشۇرۇنماق، مۆكۈنمەك
اِخْتِلَاب: ئالدىماق، گوللىماق
اِخْتِلَاس: ئوغرىلىماق، ئېلىۋالماق
اِخْتِلَاط: ئارىلاشماق، ئېلىشماق؛ قالايمقانلاشماق، ئېلىشىپ كەتمەك
اِخْتِلَاف ج اِخْتِلَافَات: ئىختىلاپ، زىددىيەت؛ ئىختىلاپ قىلىشماق
اِخْتِلَافَات دَاخِلِيَّة: ئىچكى ئىختىلاپ، ئىچكى زىددىيەت
اِخْتِلَاق: ئىجاد قىلماق، ياسىماق؛ يالغاننى توقۇپ چىقماق، يالغاننى ئويدۇرۇپ چىقماق
اِخْتِلَال: نورمالسىز بولماق، قالايمقانلىشىپ كەتمەك، ئارىلىشىپ كەتمەك
اِخْتِمَار: ئېچماق
اِخْتِيَار: ئىختىيار قىلماق، تاللىماق
اِخْتِيَال: ھاكاۋۇرلۇق قىلماق، غادايماق، مەغرۇرلانماق
أَخْذ: ئالماق
اِخْرَاج: چىقارماق
أَخْرَسُ ج خُرْس و خُرْسَان و أَخَارِسُ م خَرْسَاءُ: گاچا، تىلسىز
أَخْرَقُ م خَرْقَاءُ ج خُرْق: ئەخمەق، گالۋاڭ، ھاماقەت
أَخَصُّ: ئالاھىدە، مەخسۇس
اِخْضَاع: بويسۇندۇرماق
أَخْضَرُ م خَضْرَاءُ ج خُضْر: يېشىل رەڭ، يېشىل
اِخْطَاء: خاتا قىلماق، گۇناھ ئۆتكۈزمەك، خاتالاشماق
اِخْطَار: ئاگاھلاندۇرماق، ئۇختۇرماق، ئەسكەرتمەك
اِخْفَاء: يوشۇرماق، مەخپىي تۇتماق
اِخْفَاق: مەغلۇب بولماق، يېڭىلمەك
أَخْفَشُ م خَفْشَاءُ ج خُفْش: نامازشام قارىغۇسى
اِخْلَاء: بوشىتىپ بەرمەك، بىكارلاپ بەرمەك، خالىي قويماق
اِخْلَاص: سادىق بولماق، سەممىي بولماق، ئىخلاس قىلماق
اِخْلَاق: خلاپلىق قىلماق، سۆزىدە تۇرماسلىق
اِخْلَاق: كۆنىرىتىۋەتمەك، ئەسكىرىتىۋەتمەك
اِخْمَاد: (ئوتنى، چىراغنى) ئۆچۈرمەك؛ جىم تۇرغۇزماق، بېسىقتۇرماق
أَخْمَصُ ج أَخَامِصُ الْقَدَمِ: تاپان
أُخُوَّة: قېرىنداشلىق، دوستلۇق
أَخَوِيّ: قېرىنداشلىق مۇناسىۋىتى، قېرىنداشلارچە دوستلۇق
أَخِير: ئاخىرى، ئايىغى، تۆگەنچىسى

أَدَاة ج أَدَوَات: ماتېرىيال، سايمان، قورال
أَدَوَات الْبِنَاءِ: بىناكارلىق ماتېرىياللىرى
الْأَدَوَات الْمَدْرَسِيَّة: ئوقۇتۇش قوراللىرى
أَدَوَات مَكْتَبِيَّة: يېزىش-سىزىش قوراللىرى
اِدَارَة: باشقۇرماق، ئىدارە قىلماق؛ ئايلاندۇرماق
مَجْلِس الْاِدَارَة: باشقۇرۇش ھەيئىتى
اِدَارِيّ: مەمۇرىي
أَدَب ج آدَاب: ئەدەب، ئەدەب-ئەخلاق؛ ئەدەبىيات
عِلْم الْأَدَبِ: ئەدەبىيات، ئەدەبىياتشۇناسلىق؛ تىلشۇناسلىق (ئەرەبچىدە)
قَلِيل الْأَدَبِ: ئەخلاقسىز، ئەدەبسىز، مەدەنىيەتسىز، تەربىيىسىز
اِدْبَار: قاچماق؛ چېكىنمەك، يۈز ئۆرۈمەك
اِدِّعَاءٌ: دەۋا قىلماق
أَدْعَجُ م دَعْجَاءُ ج دُعْج: چوڭ قارا كۆزلۈك
اِدْغَام: كىرىشتۈرمەك، بىر ھەرپنى ئىككىنچى بىر ھەرپكە كىرىشتۈرۈپ ئوقۇماق (ئىككى تاۋۇشنىڭ بىر-بىرىگە قوشۇلۇشى ياكى بىر خىل ئوقۇلۇشى)
اِدْلَاج: كېچىدە يول يۈرمەك، كېچىدە سەپەرگە ئاتلانماق
أُدْمَة: قوڭۇر
أَدْنَى ج أَدَانٍ م دُنْيَا ج دُنًى: ئەڭ يېقىن؛ ئەڭ تۆۋەن
أَدْهَمُ م دَهْمَاءُ ج دُهْم: قارا، قاپقارا، تۈم قارا
أَدِيب ج أُدَبَاءُ: ئەدەبىياتشۇناس، ئەدىب، ئەدەبىياتچى، يازغۇچى
أَدِيم ج أُدُم: تېرە
أَدِيم الْأَرْضِ: يەر يۈزى، زېمىننىڭ پوستى
أَدِيم السَّمَاءِ: ئاسمان، ھاۋا بوشلۇقى
أَذَاة: زىيان-زەخمەت، ئازار
اِذَاعَة: ئېلان قىلماق؛ ئومۇملاشتۇرماق
اِذَاعَة الْأَخْبَارِ: (سىمسىز رادىئو ئارقىلىق) ئاڭلىتىش
أَذَان: ئەزان؛ ئۇختۇرماق
اِذْن: رۇخسەت قىلماق، ئىجازەت بەرمەك؛ قۇلاق سالماق، بىلمەك

إِذْن ج أُذُون جج أُذُونَات: چەك، هۆججەت

أُذُن. أُذْن ج آذَان: قۇلاق

أَذًى. أَذِيَّة: زىيان-زەخمەت

اِرَادَة: ئىراده، خاهش، ئىختيار، ئارزۇ

الْإِرَادَة الطَّيِّبَة: ياخشى تىلەك، ياخشى ئارزۇ

أَرَاك: سەندەل، مسۋاك دەرىخى

أَرِب م أَرِيْبَة: ئۇستا، ماهىر، يېتىشكەن، ئۆتكۈر، زېرەك، ئەقللىك

أَرَب: غايە، مەقسەت، تىلەك

إِرْباً إِرْباً: پارچە-پارچە، بىر پارە-بىر پارە

إِرْبَة ج إِرَب: هىيلە-مىكر؛ هاجەت

أَرْبَع م أَرْبَعَة: تۆت

أَرْبَعَة أَضْعَاف: تۆت هەسسە

أَرْبَعُونَ: قىرىق

حَفْلَة الْأَرْبَعِينَ: قىرىق مۇراسىمى، قىرىقىنى ئۆتكۈزۈش

اِرْتِبَاط: ئالاقە، مۇناسىۋەت، باغلىنىش

اِرْتِجَال: ھېچقانداق تەييارلىقسىزلا سۆزلىمەك، ئويلاپ تۇرماستىنلا سۆزلىمەك

اِرْتِحَال: بارماق، يولغا چىقماق؛ كۆچمەك، ھىجرەت قىلماق

اِرْتِدَاد: ئارقىغا قايتماق، چېكىنمەك

اِرْتِدَاد عَنِ الدِّينِ: مۇرتەت بولماق، دىندىن يانماق

اِرْتِضَاء: مەمنۇن بولماق، رازى بولماق؛ تاللىماق

اِرْتِعَاد: تىترەپ كەتمەك، تەۋرەپ كەتمەك، سىلكىنمەك

اِرْتِفَاع: يۇقىرى ئۆرلىمەك، ئېگىزلىمەك، ئۆرلىمەك، كۆتۈرۈلمەك

اِرْتِفَاع ج اِرْتِفَاعَات: ئېگىزلىك؛ ئېگىز

اِرْتِقَاق: پايدىلانماق، مەنپەئەتلەنمەك

اِرْتِقَاء: ئۆرلىمەك، ئېگىزلىمەك، تەرەققىي قىلماق

اِرْتِيَاح: رازى بولماق، مەمنۇن بولماق، خۇشاللانماق

إِرْث: مىراس

أَرِج: خۇش پۇراق، خۇش ھىد

اِرْجَاء: ئارقىغا سوزماق، تەخىر قىلماق، كېچىكتۈرمەك

أُرْجُوَان: توق قىزىل رەڭ؛ مەرتىۋىلىك كىشىلەر كىيىدىغان قىزىل كىيىم

أُرْجُوَانِيّ: توق قىزىل

أُرْجُوزَة ج أَرَاجِيز: رەجەز ۋەزنىدە يېزىلغان شېئىر

إِرْدَبّ: 1050 كىلوگراملىق ئاشلىق ئۆلچەيدىغان كەمچەن

الْأُرْدُنّ: ئىئوردانىيە

أَرْذَل ج أَرَاذِل: ئەڭ ناچار؛ ئەڭ خار

أَرُزّ. أُرْزّ: گۈرۈچ

اِرْسَال: ئەۋەتمەك، يوللىماق

إِرْشَا. إِرْشَاء: پارا بەرمەك؛ سېتىۋالماق

اِرْشَاد ج إِرْشَادَات: يېتەكچىلىك قىلماق، باشلىماق

أَرْض ج أَرْضُوْن و أُرُوض و أَرَاض و آرَاض: زېمىن، يەر، قۇرۇقلۇق

أَرْض بِكْر. أَرْض عَذْرَاء: بوز يەر، خام يەر، ئېچىلمىغان يەر

أَرْض خِصْبَة: بولۇق يەر، كۆچلۈك يەر، ئۇنۇملۇك يەر

أَرْض فَضَاء: بوش يەر

الْأَرْض الْمُقَدَّسَة: مۇقەددەس زېمىن، پەلەستىن

كُرَة الْأَرْض: يەر شارى

اِرْضَاع: ئېمىتمەك، سۈت بەرمەك

أَرَضَة ج أَرَض: ياغاچ يەيدىغان قۇرۇت

أَرَقّ: ئۇيقۇسىزلىق، ئۇخلىيالماسلىق كېسىلى

أَرْقَش م رَقْشَاء ج رُقْش: ئالا-بۇلماچ، چار، چىپار

أُرْمَة. أَرْمَة ج أُرَم: ۋىتىسكا، تاختا؛ ئىزناك، بەلگە

أَرْمَد م رَمْدَاء ج رُمْد: كۆزى ئاغرىپ قالغان، كۆزى ئىششىپ قالغان

أَرْمَل ج أَرَامِل و أَرَامِلَة: بويتاق

أَرْمَلَة: تۇل خوتۇن

أَرْمَلَة الْمَلِك: خان ئانا، پادىشاھنىڭ ئانىسى

أَرْنَب ج أَرَانِب: توشقان

اِرْهَاب: قورقۇتماق، ھەيۋە قىلماق، تەھدىت سالماق

الْإِرْهَاب الْأَبْيَض: ئاق تېررورلۇق

أَرْوَمَة. أُرْوَمَة ج أُرُوم: دەرەخ يىلتىزى؛ كېلىپ چىقىشى، قان سىستېمىسى

أَرِيب م أَرِيْبَة: ئۇستا، ماهىر، يېتىشكەن؛ زېرەك، ئۆتكۈر، ئەقللىك

أَرِيث: ئوت (كۆيىدىغان)

أَرِيجَة ج أَرَائِج: خۇش پۇراق، خۇش هىد
أَرْيَح: كەڭ
أَرْيَحِيّ: مەرد، ئالىيجاناب، ئېسىل
أَرْيَحِيَّة: ئالىيجانابلىق، ئېسىللىك
أَرِيكَة ج أَرَائِك: ساپا، ئېسىل كارىۋات، يۇلەنچۇكلۇك تەخت
إِزَاء: ئۇدۇلىدا، روبىروسىدا، مۇقابىلە، قارشىسىدا
إِزَار ج آزِرَة و أُزُر: چاپان، تون، پۇركەنجە، خالات، پلاش
إِزَاغَة: ئېپقاچماق، تايدۇرماق، مايىل قىلماق
إِزَالَة: يىراقلاشتۇرماق؛ تۇگىتىش، ئېلىپ تاشلاش
إِزْدِحَام: تىقىنچىلىق، قىستاڭچىلىق
إِزْدِرَاء: كۆزگە ئىلماسلىق، سەل قاراش، مەنسىتمەسلىك
إِزْدِيَاد: كۆپەيمەك، ئاۋۇماق، زىيادىلەشمەك
أَزَق: (ۋاقىت) يېقىنلاشماق
أَزْرَقُ م زَرْقَاءُ ج زُرْق: كۆك، كۆكۈش
إِزْل: ئاپەت، مۇسىبەت؛ يالغان
أَزَل: باشلىنىشى يوق، ئەۋۋىلى يوق، ئەزەل، قەدىم

أَزَلِيّ. أَزَلِيَّة: قەدىمدىن، ئەزەلدىن، بۇرۇندىن، ئەسلىدىن
أَزْمَة ج أَزَمَات: كرىزىس، بوھران، جىددىي پەيت
أَزْمَة إِقْتِصَادِيَّة: ئىقتىسادىي كرىزىس
أَزْمَة قَلْبِيَّة: يۈرەك كېسىلىنىڭ قوزغىلىشى
أَزْمَة نَقْدِيَّة: پۇل پاخاللىقى
إِزْهَاق: يوقاتماق، ھالاك قىلماق، بەربات قىلماق
أَزْهَرُ م زَهْرَاءُ ج زُهْر: نۇرلۇق، نۇر چېچىپ تۇرىدىغان، روشەن، رەڭگى پارقىراپ تۇرىدىغان، پارلاق، سۈپسۈزۈك؛ يورۇق ئاي
إِسَاءَة: يامانلىق قىلماق، رەنجىتمەك
إِسَاءَة الْإِسْتِعْمَال: خاتا ئىشلەتمەك، كەلىسە-كەلمەس قوللانماق
أَسَاس ج أُسُس و أُسَس و آسَاس: ئاساس، بىنانىڭ ھۆلى
أَسْبَقِيَّة: بىرىنچىلىك، ئەۋزەللىك
أُسْبُوع ج أَسَابِيع: ھەپتە
أُسْبُوعِيّ و أُسْبُوعِيًّا: ھەر ھەپتە، ھەپتىسىگە، ھەپتىدە بىر قېتىم
أُسْتَاذ ج أَسَاتِذَة و أَسَاتِيذُ:

مۇئەللىم، ئۇستاز، پروفېسسور، ئەپەندى
أُسْتَاذ مُسَاعِد: دوتسېنت
الْأُسْتَاذ الْأَكْبَر: ئەزھەر داشۋىسىنىڭ مۇدىرى
إِسْتِبَاحَة: گۇناھ ھېسابلىماسلىق؛ قىلىشقا جۇرئەت قىلماق
إِسْتِبَانَة: ئاشكارا بولماق، ئېنىق بولماق، ئايدىڭ بولماق
إِسْتِبْدَاد: ئىستىبداتلىق قىلماق، زوراۋۇق قىلماق
إِسْتِبْدَال: ئالماشتۇرماق، تېگىشمەك
إِسْتِبْنَال: بىر نەرسە بېرىشنى تەلەپ قىلماق
إِسْتَبْرَق: تاۋار، دۇردۇن، چۇچۇنچە
إِسْتِبْسَال: جان پىدا قىلماق
إِسْتِبْشَار: خۇشال بولماق
إِسْتِبْعَاد: (نەرسىنى) يىراق سانماق
إِسْتِبْهَاج: شادلانماق
إِسْتِتَابَة: توۋا قىلىشنى سورىماق
إِسْتِتَار: يوشۇرۇنماق
إِسْتِثْقَال: ئېغىر بولماق
إِسْتِثْمَار: پايدىلانماق
إِسْتِثْنَاء: چەكرىۋەتمەك، ئاجرىتىۋەتمەك، ئايرىۋەتمەك

إِسْتِجَابَة: جاۋاب قايتۇرماق؛ قوبۇل قىلماق، ئىجابەت بولماق
إِسْتِجَازَة: ئىجازەت تىلىمەك، رۇخسەت سورىماق
إِسْتِجْدَاد: يېڭىلماق
إِسْتِجْلَاب: جەلپ قىلىشنى تەلەپ قىلماق؛ ئىمپورت قىلماق، سىرتتىن كىرگۈزمەك
إِسْتِجْلَاس: ئولتۇرۇشنى تەلەپ قىلماق
إِسْتِجْمَام: دەم ئالماق، ئىستراھەت قىلماق
إِسْتِجْوَاب ج إِسْتِجْوَابَات: سورىماق، سۈرۈشتە قىلماق
إِسْتِحَاضَة: ھەيز ۋە تۇغۇت مەزگىلىدىن باشقا ۋاقىتتا كەلگەن خۇن
إِسْتِحَاطَة: ئېھتىيات قىلماق
إِسْتِحَالَة: ئۆزگىرىش؛ مۇمكىن بولماسلىق
إِسْتِحْبَاب: ياخشى كۆرمەك، مەنمۇنىيەت بىلدۈرمەك؛ ئارتۇق كۆرمەك
إِسْتِحْسَان: ياخشى دەپ ھېسابلىماق، قەدىرلىمەك
إِسْتِحْضَار: چاقىرماق، ھازىر قىلماق،

ته يارلماق

اِسْتِحْفَاظ: (مال-مؤلوكنى ياكى سىرنى) ساقلاشنى ته له پ قىلماق

اِسْتِحْقَار: سەل قارىماق، كىچىك سانماق، مه نسىتمه سلىك

اِسْتِحْقَاق: ئه هلى بولماق، لاياقه تلىك بولماق

اِسْتِحْكَام ج اِسْتِحْكَامَات: قورغان، ئىستهكام، مۇداپىئه قۇرۇلۇشى

اِسْتِحْلَال: هالال دەپ بىلمەك، قانۇنلۇق ھېسابلماق

اِسْتِحْمَام: يۇيۇنماق، مۇنچىغا چۈشمەك

دَار الْاِسْتِحْمَام: ئىستراھه تخانا، سانا توريه

اِسْتِحْوَاذ: ئىگه بولماق، ئىگىلمەك

اِسْتِحْيَاء: خجىل بولماق، ئۇيالماق، تارتىنماق، هايا قىلماق

اِسْتِخَارَة: ئىستخاره قىلماق، مۇراجىئه ت قىلماق (بىرەر ئىش قىلماقچى بولغاندا ئۇ ئىشنىك پايدىلىق ياكى پايدىسىز ئىكه نلىكىنى كۆڭلىگه سېلىشنى ئاللادىن تىلەش)

اِسْتِخْدَام: قوللانماق، ئىشله تمەك، خىزمه تكه سالماق، ئىشقا سالماق

اِسْتِخْرَاج: چىقىشنى ته له پ قىلماق؛ چىقارماق

اِسْتِخْفَاف: سەل قارىماق، سەل چاغلىماق، كۆزگه ئىلماسلىق، مه ئىستمه سلىك

اِسْتِخْلَاص: تاللىماق، ئىلغىماق؛ خۇلاسىلەمەك

اِسْتِدْبَار: ئارقىسىنى قىلمۇالماق، كه ينىنى قىلماق؛ قوغلىماق

اِسْتِدْرَاج: ① ئىنده ككه كه لتۈرمەك، ئالداپ ماقۇل قىلماق ② پاسق ئاده منىك قولىدىن ئاده تتىن تاشقىرى ئىشلارنىك مه يدانغا كېلىشى

اِسْتِدْعَاء: ته له پ قىلماق؛ چاقىرماق

اِسْتِدْلَال: يه كۈن چىقارماق، هۆكۈم چىقارماق، نه تىجه چىقارماق، دەللىلەمەك

اِسْتِذْكَار: ئىسىده ساقلىماق

اِسْتِذْلَال: خار ھېسابلىماق، خورلىماق، ئابرويىنى تۆكمەك

اِسْتِرْخَاء: بوشىشىپ كه تمەك، يۇمشاپ كه تمەك، ئۆزىنى تاشلىۋەتمەك

اِسْتِرْدَاد: قايتۇرىۋالماق؛ ئه سلىگه

كه لتۈرۈشنى ته له پ قىلماق

اِسْتِرْضَاء: ياخشىچاق بولماق؛ ئه پله شمەك، ياراشماق؛ رازىلىقنى ته له پ قىلماق

اِسْتِسْقَاء: ئۇسسۇلۇق ته له پ قىلماق؛ سۇلۇق ئىششىق، قورساق سۇيى

اِسْتِسْلَام: باش ئه گمەك، ته سلىم بولماق، بوي سۇنماق

اِسْتِشَارَة: پىكر ئالماق، مه سلىھه ت قىلماق، ئىش سورىماق

اَلْاِسْتِشَارَة الطِّبِّيَّة: تىببىي مه سلىھه ت، دوختۇردىن مه سلىھه ت سوراش

اِسْتِشْرَاق: شه رقشۇناسلىق

اِسْتِشْفَاء: داۋالانماق، داۋالىنىشنى ته له پ قىلماق، كېسەل كۆرسه تمەك

اِسْتِشْهَاد: دەلىل كه لتۈرمەك، نه قىل كه لتۈرمەك

اِسْتِصْوَاب: ئېتىراپ قىلماق؛ ياقتۇرماق، ياخشى دەپ ھېسابلماق، توغرا تاپماق

اِسْتِطَاعَة ج اِسْتِطَاعَات: قابىليه ت، ئىستېداد

عَلَى قَدْرِ الْاِسْتِطَاعَة: قابىليىتىگه يارىشا، قولىدىن كېلىشچه، ئىمكانىيه ت دائىرىسىده

اِسْتِطْرَاد: ماۋزۇدىن تاشقىرى سۆزلىمەك

اِسْتِطْلَاع ج اِسْتِطْلَاعَات: ته كشۈرمەك؛ قىدىرىپ ته كشۈرمەك، ئىزدىمەك

اِسْتِعْبَاد: قۇل قىلماق

اِسْتِعْدَاد: ته يارلانماق، ھازىرلانماق؛ قابىليه ت

اِسْتِعْرَاض: كۆزدىن كه چۈرمەك، كۆزدىن كه چۈرۈشنى ته له پ قىلماق

اِسْتِعْطَاف: مه رھه مه ت قىلىشنى تىلەمەك، ئىچى ئاغرىشنى تىلەمەك

اِسْتِعْظَام: چوڭ بىلمەك، كۆپتۇرمەك، مۇبالىغه قىلماق

اِسْتِعْلَام: سورىماق؛ ته كشۈرمەك

اِسْتِعْلَامَات: ئىش سوراش ئورنى، خه ۋەرلىشىش ئورنى

اِسْتِعْمَار: مۇسته مله كچىلىك، جاھانگىرلىك

اِسْتِعْمَال: ئىستېمال قىلماق، قوللانماق، ئىشله تمەك، پايدىلانماق

اِسْتِغْفَار: مه غپىرە ت ته له پ قىلماق، كه چىلىك قىلىشنى ته له پ قىلماق

اِسْتِفَاء: (ھه قتىنى) تولۇق

ئالماق؛ تاماملماق، تۈگه تمه‌ك، ئورۇنلماق، ئىشقا ئاشۇرماق، قايتۇرماق

اِسْتِفْتَاء: په‌تىۋا سورىماق

اِسْتِفْتَاح: باشلماق، ئاچماق

اِسْتِفْرَاغ: قه‌ي قلماق، قۇسماق، ياندۇرماق

اِسْتِفْزَاز ج اِسْتِفْزَازَات: ئىغۋاگه‌رلىك؛ ئىغۋاگه‌رچىلىك قلماق

اِسْتِفْسَار: چۈشه‌ندۈرۈپ قويۇشنى سورىماق

اِسْتِفْهَام ج اِسْتِفْهَامَات: سورىماق، ئۇقۇشماق

اِسْتِقَالَة ج اِسْتِقَالَات: ئىستىپا به‌رمه‌ك

اِسْتِقَامَة: رۇس بولماق، توز بولماق، توغرا بولماق، رۇسلانماق

اِسْتِقْبَال: قارشى ئالماق، كۈتمه‌ك، قوبۇل قلماق

اِسْتِقْلَال: مۇستەقىل بولماق، ئۆزىنگه ئۆزى خوجا بولماق

اِسْتِكْبَار: هاكاۋۇرلۇق قلماق، چوڭچىلىق قلماق؛ باش تارتماق

اِسْتِكْشَاف ج اِسْتِكْشَافَات: ئاشكارىلماق؛ كه‌شپ قلماق؛ چارلماق

اِسْتِكْمَال: تولۇقلىماق، مۇكه‌مه‌للە شتۇرمه‌ك

اِسْتِلْقَاء: ئوڭدىسىغا ياتماق

اِسْتِمْرَار: داۋاملاشماق

بِاسْتِمْرَارٍ: داۋاملىق، ئۈزلۈكسىز

اِسْتِمْنَاء: ئانانىزم قلماق، قولغا زىنا قلماق، قولدا له‌ززه‌تله‌نمه‌ك (قولى بىله‌ن جىنسىي له‌ززه‌ت ئالماق)

اِسْتِنْبَاط: كه‌شپ قلماق، ئىجاد قلماق؛ ته‌كشۈرۈپ تاپماق، ئاچماق

اِسْتِنْتَاج: خۇلاسه چىقارماق، يه‌كۈنلمه‌ك

اِسْتِنْفَاد: قۇرۇتۇۋەتمه‌ك، تۈگىتۈۋەتمه‌ك

اِسْتِهْتَار: شاللاقلىق قلماق، به‌ئۇۋاشلىق قلماق، ئه‌خلاقسىزلىق قلماق

اِسْتِهْلَاك: سه‌رپ قلماق، خوراتماق

اِسْتِوَاء: توز، تۈپتۈز، توغرا؛ توغرا بولماق

خَطّ الْاِسْتِوَاء: ئىكۋاتور

اِسْتِيَاء: نارازىلىق، غه‌زەپ

اِسْتِيرَاد: كىرگۈزمه‌ك، ئىمپورت قلماق

اِسْتِيطَان: ئورۇنلاشماق، ماكانلاشماق، جايلاشماق، يه‌رله‌شمه‌ك

اِسْتِيلَاء: ئىگىلمه‌ك، ئىشغال قلماق، ئىستىلا قلماق

اِسْتِئْجَار: ياللماق، يالالاپ ئىشله‌تمه‌ك

اِسْتِئْخَار: كېچىكمه‌ك

اِسْتِئْذَان: رۇخسه‌ت سورىماق، ئىزنى ته‌له‌پ قلماق

اِسْتِئْصَال: (دەرەخ يىلتىزى) مه‌هكه‌م بولماق؛ (يىلتىزىدىن) قومۇرۇۋەتمه‌ك

اِسْتِئْمَان: ئامانلىق تىلمه‌ك

اِسْتِئْنَاس: ئىچكمه‌ك، كۆنمه‌ك

اِسْتِئْنَاف: باشلماق، يېڭىلماق، يېڭىباشتىن ئىشلمه‌ك

أَسَد ج أُسُد و أُسْد و آسُد و آسَاد و أُسُود: يولۋاس

اِسْرَاء: كېچىده سه‌په‌ر قلماق

اَلْإِسْرَاء: مۇھه‌ممه‌د ئه‌له‌يهىسسالامنىڭ بىر كېچىده هه‌ره‌م مه‌سچىتىدىن ئه‌قسا مه‌سچىتىگه بىرىپ كه‌لگىنى

اِسْرَافِيل: قىيامه‌ت قايىم بولغاندا بۇرغا چالىدىغان په‌رىشته

اِسْرَائِيل: ياقۇب ئه‌له‌يهىسسالامنىڭ نامى

اِسْرَائِيلِيّ: يه‌هۇدىي، جوھۇت

أُسْرَة ج أُسَر: ئائىله، جه‌مه‌ت؛ سۇلاله، خاندان

اِسْطَبْل ج اِسْطَبْلَات: ئېغىل، قوتان، ئاتخانا

أُسْطُورَة ج أَسَاطِيرُ: چۆچه‌ك، ئه‌پسانه، هېكايه؛ يوقلاڭغه‌پ

أُسْطُوَانَة ج أَسَاطِينُ . اسطنة: تۇۋرۇك، ئىللىپس شه‌كلىدىكى جىسىم

اِسْعَاف: قۇتقۇزماق، ياردەم قولىنى سۇنماق

أَسَف: ئېچىنماق، ئه‌پسۇسلانماق، هه‌سره‌ت چه‌كمه‌ك

يَا لَلْأَسَفِ: ئه‌پسۇسكى، ئىسىت، ئه‌تته‌ڭ، ئه‌تتىگىنه‌ي

وَا أَسَفَاه . يا اسفاه: ئىسىت، هه‌ي ئىسىت

أَسْفَلُ م سُفْلَاءُ ج سُفْل و أَسَافِلُ: ئه‌ڭ تۆۋەن، ئه‌ڭ په‌س، ئه‌ڭ چوڭقۇر

اِسْقَاط: چۈشۈرۈۋەتمه‌ك، ئاغدۇرماق، ئىلىپ تاشلىماق

أُسْقُف ج أَسَاقِفَةٌ و أَسَاقِفُ: باش روهاني

إِسْكَاف: موزدوز، ياماقچى

إِسْلَام: بوي سۇنماق، باش ئەگمەك، ئىتائەت قىلماق

الْإِسْلَام: ئىسلام دىنى

أُسْلُوب ج أَسَالِيبُ: ئۇسلۇب، ئۇسۇل، ئىستىل، شەكىل؛ رەسمىيەت؛ جەريان

اِسْم ج أَسْمَاءٌ و أَسَامٍ و أَسَامِيّ و أَسْمَاوَات: ئىسىم، نام

اِسْم الْعَائِلَة: فامىله

الْإِسْم الْأَعْظَم: ئەڭ ئۇلۇغ ئىسىم، ئاللانىڭ ئەڭ ئۇلۇغ نامى، ئىسمى ئەئزەم

أَسْمَرُ م سَمْرَاءُ ج سُمْر: بۇغداي ئۆڭلۈك، قوڭۇر

أَسْمَى: ئەڭ يۇكسەك، ئەڭ يۇقىرى، ئەڭ ئالىي

إِسْهَال: ئىچىنى سۇركۈزمەك، چوڭ تەرەتنى ماڭدۇرماق

إِسْهَام: بىر ھەسسە (ئۇلۇش) ئايرىپ بەرمەك

أُسْوَة و إِسْوَة ج أُسًى و إِسًى: ئۈلگە، نەمۇنە

إِسْوِدَاد: قارايماق

إِشَادَة: مەدھىيلىمەك، ماختىماق؛ تىلغا ئالماق، ئېگىزلەتمەك

إِشَارَة ج إِشَارَات: نەسىھەت قىلماق، توغرا پىكىر ئېيتماق، ئىشارەت قىلماق

إِشَارَة بَرْقِيَّة: تېلېگراممما

إِشَارَة الْيَدِ: قول ئىشارىتى

إِشَاعَة: تارقاتماق، يايماق؛ ئېلان قىلماق، جاكارلىماق

إِشَاعَة ج إِشَاعَات: ئۇسەك سۆز، پىتنە-ئىغۋا

إِشْبَاع: تويغۇزماق

إِشْتِبَاك: ئارىلاشماق، گىرەلەشمەك، كىرىشىپ كەتمەك

إِشْتِدَاد: كۈچەيمەك، ئېغىرلاشماق، ئەدەپ كەتمەك

إِشْتِرَاء: سېتىۋالماق

إِشْتِرَاك: قاتناشماق، ئىشتىراك قىلماق

إِشْتِرَاكِيّ: سوتسىيالىزمچى، سوتسىيالىست؛ سوتسىيالىستىك

النِّظَام الْإِشْتِرَاكِيّ: سوتسىيالىستىك تۈزۈم

إِشْتِرَاكِيَّة: سوتسىيالىزم

إِشْتِعَال: ئوت ياقماق، كۆيدۈرمەك

قَابِل الْإِشْتِعَال: ياقىلغۇلى بولىدىغان، كۆيىدىغان

إِشْتِمَال: ئۆز ئىچىگە ئالماق، ...

دىن تەركىب تاپماق

إِشْتِهَاء: ئىشتىھا؛ ئۇمىد قىلماق، ئارزۇ قىلماق، كۆڭلى تارتماق

إِشْتِهَار: داڭ چىقارماق؛ مەشھۇر بولماق، تونۇلماق

إِشْتِيَاق: ئىشتىياق؛ سېغىنىش، قىزغىن ئارزۇ

أَشْجَعُ م شُجْعَى: ئەڭ قەھرىمان، ئەڭ باتۇر، ئەڭ شىجائەتلىك

أَشَدُّ: ئەڭ كۈچلۈك، ئەڭ قاتتىق

أَشُدّ: كۈچ، قۇۋۋەت، غەيرەت

بَلَغَ أَشُدَّهُ: كۈچ قۇۋۋىتى ۋايىغا يەتتى، كۈچ-قۇۋۋەتكە تولدى

أَشْدَقُ م شَدْقَاءُ ج شُدْق: سۆزمەن، ناتىق، گەپدان

أَشِر ج أَشِرُون و أَشُرُون: ھاكاۋۇر، ئۆزىنى چوڭ تۇتقۇچى

إِشْرَاف: باشقۇرماق، نازارەت قىلماق

تَحْتَ إِشْرَافِهِ: ئۇنىڭ رىياسەتچىلىكىدە

الْأَشْرَاف: ئېسىل ئادەم، ئاق-سۆڭەك

إِشْرَاق: يورۇماق، نۇرلانماق

أَشَرّ: ئەڭ يامان، بەك ياۋۇز

إِشْعَار ج إِشْعَارَات: ئېلان، ئۇقتۇرۇش

إِشْعَار: بىلدۈرمەك، ئۇقتۇرماق

إِشْعَال: ئوت ياقماق، ئوت تۇتاشتۇرماق

أَشْقَرُ م شَقْرَاءُ ج شُقْر: قىزغۇچ سېرىق، قوڭۇر، بېغىر رەڭ

أَشْقَرُ الشَّعْرِ: سېرىق چاچ

أَشْلَاءُ الْإِنْسَانِ: ئىنساننىڭ تىتما-تىتما بولۇپ كەتكەندىن كېيىنكى قول-پۇتلىرى

أَشَلُّ م شَلَّاءُ ج شُلّ: قولى تۇتماس؛ چولاق؛ قولى تىترەيدىغان، پالەچ

إِشْمِئْزَاز: يامان كۆرمەك، يىرگەنمەك، ئۆچ كۆرمەك؛ ھۆركىرىمەك، قورقماق

أَشْنَعُ م شَنْعَاءُ ج شُنْع: سەت، قەبىھ، يامان

إِشْهَار: ئېلان قىلماق، جاكارلىماق، سازايى قىلماق

أَشْهَلُ م شَهْلَاءُ ج شُهْل: كۆك كۆز

أَشْوَهُ م شَوْهَاءُ ج شُوْه: سەت، بەتبەشىرە (ئەزالىرى ياكى قۇرۇلۇشى غەيرىي تەبىئي)

إِصَابَة: توغرا قىلماق؛ جايغا تەككۈزمەك، نىشانغا تەككۈزمەك

إِصْبَع. أُصْبُع و إِصْبِع ج أَصَابِعُ: بارماق (قولنىڭ بارمىقى)

إِصْدَار: نەشر قىلماق، چىقارماق؛ تارقاتماق

إِصْرَار: چىڭ تۇرماق، جاھىللىق قىلماق

إِصْطَبْل ج إِصْطَبْلَات: ئاتخانا، ئات بېغىلى

إِصْطِدَام: ئۇرۇلۇپ كەتمەك، سوقۇلۇپ كەتمەك، توقۇنۇشۇپ قالماق

إِصْطِفَاءُ: تاللىماق، ئىختىيار قىلماق

إِصْطِلَاح ج إِصْطِلَاحَات: ئادەت، قائىدە؛ بىرەر پەنگە خاس ئاتالغۇ، تۇراقلىق ئىبارە

إِصْطِلَاحِيّ: ئادەت خاراكتېرلىك، قائىدە؛ ئىستىلاھى، ھەر بىر پەندە مەخسۇس مەنادا ئىشلىتىلىدىغان ئايرىم ئاتالغۇ

إِصْغَاءُ: دىققەت بىلەن قۇلاق سالماق، كۆڭۈل قويۇپ ئاڭلىماق

أَصْفَرُ: سېرىق

إِصْفِرَار: سارغايماق

أَصْل ج أُصُول: يىلتىز، مەنبە، نەسەب، ئۇرۇق؛ سەۋەب؛ ئاساس، ئەسلى

أَصْلاً: ئەسلىدە، دەسلەپتە؛ ھېچ، قەتئىي، ئەسلا، ھەرگىز

إِصْلَاح: ئۆزگەرتمەك، ياخشىلماق، ئىسلاھ قىلماق

أَصْلِيّ: ئىپتىدائىي، قەدىمىي، ئالدىنقى؛ مۇھىمى، ئاساسلىقى، ھەقىقىي

السُّكَّانُ الْأَصْلِيُّونَ: يەرلىك ئاھالىلار، يەرلىك خەلق

أَصَمُّ م صَمَّاءُ ج صُمّ و صُمَّان: گاس؛ تاۋۇشسىز

أَصْهَبُ م صَهْبَاءُ ج صُهْب: بېغىر رەڭ، زىغىر رەڭ، قوڭۇر؛ شىر

أُصُول: قائىدە، قانۇن، پرىنسىپ

أَصِيل ج آصَال و أَصَائِلُ و أُصُل و أُصُلان: نامازدىگەر بىلەن نامازشام ئارىلىقىدىكى ۋاقىت

إِضَاءَة: يورۇتماق

إِضَاعَة: بىكار قىلماق، زايا قىلماق

إِضَافَة: قوشماق، زىيادە قىلماق، كۆپەيتمەك

إِضْحِيَّة. أُضْحِيَّة ج أَضَاحِيّ. أَضْحَاة ج أَضْحًى: قۇربانلىق، قۇربان

عِيدُ الْأَضْحَى: قۇربان ھېيت

يَوْمُ الْأَضْحَى: قۇربان ھېيتنىڭ

بىرىنچى كۈنى (زۇلھەججە ئېيىنىڭ 10-كۈنى)

إِضْرَاب ج إِضْرَابَات: ئىش تاشلىماق، ئىشلەشتىن باش تارتماق

إِضْرَاب عَامّ: ئومۇميۈزلۈك ئىش تاشلاش

إِضْطِرَاب: پاراكەندىچىلىك بولماق، قالايمىقانلاشماق، مۇزتەرىب بولماق، داۋالغۇماق، تەۋرەنمەك

إِضْطِرَار: جەددىي، ئىلاجسىز؛ زۆرۈرلۈك، زۆرۈرىيەت؛ زورلاش، مەجبۇرلاش

عِنْدَ الْإِضْطِرَارِ: زۆرۈر بولغاندا، ئىلاجسىز قالغاندا

إِضْطِلَاع: (خىزمەت ياكى مەسئۇلىيەتنى) ئۈستىگە ئالماق

إِضْطِهَاد: ئەزمەك، زۇلۇم سالماق، خارلىماق؛ زىيانكەشلىك قىلماق

إِضْلَال: ئازدۇرماق، گۇمراھ قىلماق؛ بىكار ئاۋارە بولماق

إِضْمَار: يوشۇرماق، مەخپىي تۇتماق

إِضْمِحْلَال: تۈگەشمەك، يوقالماق، غايىب بولماق، تارقالماق.

إِطَار ج أُطُر و إِطَارَات: رامكا، جازا

إِطَار الصُّورَة: رەسىم جازىسى

إِطَاعَة: بوي سۇنماق، ئىتائەت قىلماق

إِطَالَة: سوزماق، ئۇزارتماق

إِطْبَاق: ياپماق، ئېتىۋەتمەك

إِطْرَاء: مەدھىيلىمەك، ماختىماق، ئۇچۇرماق، كۆككە كۆتۈرمەك

إِطْرَاق: جىمجىت تۇرماق، سۈكۈتكە چۆكمەك

أُطْرُوحَة: ئىلمىي ماقالە، مەكتەپ پۈتتۈرۈش ئىلمىي ماقالىسى

إِطِّلَاع: بىلمەك، خەۋەردار بولماق، تونۇماق

إِطْعَام: باقماق، تائام بەرمەك

إِطْفَاءُ: (ئوت ياكى چىراقنى) ئۆچۈرمەك

إِطْلَاق: ئازاد قىلماق، قويۇپ بەرمەك، يېشىۋەتمەك

أَطْلَس ج أَطَالِس: خەرىتە، ئاتلاس

أَطْلَس ج طُلْس: تاۋار، ئەتلەس

أُطْم ج آطَام: تاش بىلەن سېلىنغان قورغان، ئىستىھكام؛ ساراي، بىنا

إِطْمِئْنَان: خاتىرجەم بولماق، كۆڭلى ئارام تاپماق

أَطْوَلُ ج أَطَاوِلُ: ئەڭ ئۇزۇن

أَطْيَبُ ج أَطَايِبُ: ئەڭ ياخشى
إِظْهَار: ئاشكارىلاش، كۆرسەتمەك؛ بايان قىلماق؛ ئېلان قىلماق
إِعْتِدَاء: تاجاۋۇز قىلماق، چېقىلماق، ھۇجۇم قىلماق
إِعْتِدَال: تۈز بولماق؛ مۇلايىم بولماق؛ ئوتتۇرا دەرىجە بولماق، نورمال بولماق
إِعْتِدَال اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ: كۈن بىلەن تۈننىڭ تەڭ بولۇشى
إِعْتِنَار: ئۆزرە بايان قىلماق، كەچۈرۈم سورىماق؛ ئاقلىماق
إِعْتِرَاض: قارشى تۇرماق، دۇشمەنلەشمەك
إِعْتِرَاف: ئېقرار قىلماق، ئېتىراپ قىلماق
إِعْتِصَام: يۆلەنمەك، تايانماق؛ ئېلتىجا قىلماق
إِعْتِقَاد: ئېتىقاد قىلماق، ئىشەنمەك، كۆڭۈلدە تەستىق قىلماق
إِعْتِكَاف: مەسچىت ياكى ئىبادەتگاھدا ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولماق، ئېتىكاپتا ئولتۇرماق
إِعْتِمَاد: يۆلەنمەك، تايانماق؛ ئىشەنمەك
إِعْجَاب: ھەيران قالدۇرماق، ئەجەبلەندۈرمەك، قىزىقسىندۇرماق
أَعْجَمُ م عَجْمَاءُ ج عُجْم: گاچا؛ ئەقىل-ئىدراكسىز
أَعْجَمِيّ: ئەرەب مىللىتىدىن باشقا ئادەم؛ ئىرانلىق
إِعْدَام: ئۆلتۈرمەك، ئۆلۈم جازاسى بەرمەك، يوقاتماق، ھالاك قىلماق
أَعْرَابِيّ: قىرلىق ئەرەب، بەدەۋى ئەرەب
إِعْرَاض: يۈز ئۆرۈمەك؛ ئۆزىنى چەتكە ئالماق، ئۆزىنى قاچۇرماق
الْأَعْرَاف: جەننەت بىلەن دوزاخ ئوتتۇرىسىدىكى توسما، پاسىل
أَعْرَج: توكۇر، ئاقساق
أَعْزَبُ م عَزْبَاءُ ج عُزْب: بويتاق
أَعْشَى م عَشْوَاءُ ج عُشّ: نامازشام قارىغۇسى
إِعْصَار ج أَعَاصِرُ و أَعَاصِيرُ: قۇيۇن
إِعْطَاء: بەرمەك، ئاتا قىلماق، ھەدىيە قىلماق، تەقدىم قىلماق
أَعْظَمُ م عُظْمَى ج أَعَاظِمُ: ئەڭ چوڭ، ئەڭ ئۇلۇغ، ئەڭ بۈيۈك
إِعْلَاء: يۇقىرى كۆتەرمەك، يۇكسەلدۇرمەك
إِعْلَام ج إِعْلَامَات: بىلدۈرمەك،

ئۇقتۇرماق، دوكلات قىلماق
إِعْلَان ج إِعْلَانَات: ئېلان قىلماق، ئاشكارا قىلماق
أَعْلَى م عُلْيَا ج أَعَالٍ: ئەڭ ئالىي؛ ھەممىدىن يۇقىرى، ھەممىدىن يۇكسەك، ئەلا
أَعْمَشُ م عَمْشَاءُ ج عُمْش: كۆز نۇرى ئاجىز، كۆزىنىڭ قۇۋۇتى قالمىغان
إِغَاثَة: ياردەم بەرمەك، قۇتقۇزماق، بېشىغا چۈشكەن ئېغىرچىلىقنى كۆتۈرۈۋېتەمەك
إِغْتِبَاط: خۇش بولماق؛ ئارزۇ قىلماق
إِغْتِرَاب: مۇساپىر بولماق، ياقا يۇرتتا بولماق، غېرىپ بولماق
إِغْتِسَال: يۇيۇنماق، غۇسلى قىلماق، بويىنى سۇغا سالماق
إِغْتِنَام: غەنىمەت ئالماق، غەنىمەت بىلمەك
إِغْتِيَاب: غەيۋەت قىلماق
إِغْتِيَال ج إِغْتِيَالَات: يوشۇرۇن ئۆلتۈرۈش
إِغْرِيقِيّ: يۇنان؛ قەدىمكى يۇنان تىلى
إِغْرِيقِيّ ج إِغْرِيق: يۇنانلىق، قەدىمكى يۇنانلىق
أُغْسْطُس: ئاۋغۇست
إِغْلَاق: ياپماق، ئەتمەك، بېكىتمەك
أَغْلَبِيَّة: كۆپ سانلىق
إِغْمَاء: ھوشىدىن كەتمەك، ئايلىنىپ كەتمەك
أُغْنِيَّة ج أَغَانِيّ و أَغَانٍ: ناخشا، غەزەل
إِغْوَاء: ئازدۇرماق، بولدىن چىقارماق، قۇتراتماق
أَغْيَدُ م غَيْدَاءُ ج غِيْد: نازۇك، زىبا، گۈزەل قامەت
إِفَادَة: پايدا قىلماق، پايدا بەرمەك، ھاسىل قىلماق، ئالماق؛ ھالاك قىلماق
إِفَاضَة: (ياش) تۆكمەك، ئاققۇزماق
إِفَاقَة: ئېسىگە كەلمەك؛ ئويغانماق
إِفْتَاء: پەتۋا بەرمەك، پەتۋا چىقارماق
إِفْتِتَاح: باشلىماق، تۇتۇش قىلماق
إِفْتِتَاحِيَّة: باش ماقالە
إِفْتِخَار: پەخرلەنمەك، ئېپتىخارلانماق؛ كۆرەڭلىمەك
إِفْتِرَاء: تۆھمەت چاپلىماق، بۆھتان چاپلىماق
إِفْتِرَاق: ئايرىلماق، بۆلۈنمەك، تارقالماق

اِفْتِقَاد: ئىزدىمەك، ئاختۇرماق
اِفْتِقَار: موھتاج بولماق، ھاجىتى چۈشمەك
اِفْحَام: ئاغزىنى تۇۋاقلاپ قويماق، مات قىلماق
اِفْرَاز ج اِفْرَازَات: ئاجرالما (بەدەندە چىقىدىغان تەرگە ئوخشاشلا)
اِفْرَاط: ھەددىدىن ئۆتكۈزۈۋەتمەك، ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتمەك
اِفْرَاغ: بوشاتماق، قۇرۇقدىماق، بىكار قىلماق
اِفْرَنْجِيّ: ياۋروپالىق، ياۋروپاغا خاس
اِفْرِيز ج أَفَارِيزُ: لەمپە، ئايۋان
اِفْرِيقَة. أَفْرِيقَا: ئافرىقا
أَفْرِيقِيّ: ئافرىقلىق، ئافرىقىغا خاس
اِفْسَاد: بۇزماق، بۇزغۇنچىلىق قىلماق؛ چىرىتمەك
اِفْشَاء: تارقاتماق؛ ئاشكارىلىماق، پاش قىلماق
أَفْصَحُ م فُصْحَى: ئەڭ پاساھەتلىك، سۆزگە ماھىر، سۆزمەن
أَفْضَلُ ج أَفْضَلُونَ و أَفَاضِلُ م فُضْلَى و فُضْلَيَات و فُضَل: ئەڭ ياخشى، ئەڭ مۇنەۋۋەر، ئەڭ ئەۋزەل

اِفْطَار: ئىپتار قىلماق، ئېغىز ئاچماق (رامىزان ئېيىدا)
أَفْعَى ج أَفَاعٍ: زەھەرلىك قارا يىلان
أُفٍّ: تۇفى! ھۇ
أُفٍّ لَكَ: سەندىن تويدۇم!
أَفَّاك: يالغانچى، كاززاپ، پىتنە-ئىغۋا تارقاتقۇچى، ئويدۇرمىچى
أُفُق. أُفْق ج آفَاق: ئۇپۇق، ئۇپۇق سىزىقى
إِفْك. أَفَك: يالغان ئېيتماق، پىتنە-ئىغۋا تارقاتماق
اِفْلَاس: ۋەيران بولماق، سۇنماق
أَفْوَاج: توپ-توپ، گۇرۇھ-گۇرۇھ
أَفُوك: يالغان ئېيتماق
أَفْوَاه ج أَفَاوِيهُ: دورا-دەرمان
إِقَالَة: (كېلىشىم، توختام قاتارلىقلارنى) ئەمەلدىن قالدۇرماق، بۇزماق، بىكار قىلماق
إِقَامَة: قۇرماق، تەسىس قىلماق، بەرپا قىلماق، تۇرغۇزماق؛ كۆتۈرمەك
اِقْبَال: كەلمەك؛ باشلماق
اِقْتِدَاء: ئىقتىدا قىلماق، ئەگەشمەك
اِقْتِدَار: كۈچ، قۇۋۋەت، قابىلىيەت، ئىستېداد، ئىقتىدار، قۇدرەت

اِقْتِرَاب: يېقىنلاشماق
اِقْتِرَاح ج اِقْتِرَاحَات: تەكلىپ قىلماق
اِقْتِرَاض: قەرز ئالماق
اِقْتِرَاع: ئاۋاز بەرمەك (سايلامدا بىلەت تاشلىماق)، چەك تاشلماق
اِقْتِرَان: چاپلاشماق، يېپىشماق، تۇتاشماق
اِقْتِصَاد: تېجەمەك، ئىقتىساد قىلماق
اِقْتِصَاص: قىساس ئالماق، ئىنتىقام ئالماق، ئۆچ ئالماق، ئەنتىنى ئالماق
اِقْتِضَاء: زۆرۈر بولماق، تەقەززا بولماق، موھتاج بولماق
اِقْتِطَاف: (مېۋىنى) ئۈزمەك
اِقْتِفَاء ئەگەشمەك
اِقْتِلَاع: قومۇرماق، يۇلماق
اِقْتِنَاء: ئىگە بولماق، قولغا كەلتۈرمەك، مالىك بولماق
اِقْدَام: قەھرىمانلىق قىلماق، باتۇرلۇق قىلماق
اِقْرَار: ئېتىراپ قىلماق، تونۇماق، ئىقرار قىلماق
اِقْرَاض: قەرز بەرمەك
أَقْرَعُ م قَرْعَاءُ ج قُرْع و قُرْعَان: تاز، تاقىر باش
أَقْرَنُ: م قَرْنَاءُ ج قُرْن: ئىككى مۈڭگۈزلۈك
اِقْسَام: قەسەم قىلماق، قەسەم ئىچمەك، قەسەمياد قىلماق
أُقْحُوَة ج أَقَاصِيصُ: ھېكايە، قىسسە
أَقْصَى ج أَقَاصٍ م قُصْوَى: ئەڭ يىراق، يىراقراق
اِقْلَاق: چۆچۈتۈۋەتمەك، ئۇركۈتۈۋەتمەك
إِقْلِيم ج أَقَالِيمُ: ئىقلىم؛ رايون، يەر، جاي
أَقَلِّيَّة ج أَقَلِّيَّات: ئاز سانلىق، ئازچىلىق
أَقَلِّيَّة قَوْمِيَّة: ئاز سانلىق مىللەتلەر
أَقْنَى م قَنْوَاءُ: ئەگرى، دونايى
أَقْنَى الْأَنْفِ: ئىلمەك بۇرۇن
أَكَادِمِيَّة. أَكَادِيمِيَّة: ئاكادېمىيە، ئىلمىي جەمئىيەت
أَكَادِيمِيَّة الْعُلُومِ الْإِجْتِمَاعِيَّة: ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيسى
أَكْبَرُ ج أَكَابِرُ و أَكْبَرُون م كُبْرَى ج كُبَر و كُبْرَيَات: ناھايىتى چوڭ، ئەڭ ئۇلۇغ
اَلْأَكْبَرُ: ئاللانىڭ كۆزەل ئىسملىرىدىن بىرى

اِكْتِتَام: يوشۇرماق
اِكْتِحَال: سۈرمه تارتماق
اِكْتِرَاث: دىققەت قىلماق، كۆڭۈل بۆلمەك
اِكْتِسَاب: ئىزدىنىشمەك، قولغا كەلتۈرمەك، ھاسىل قىلماق
اِكْتِشَاف ج اِكْتِشَافَات: كەشىپيات، ئىجادىيەت
اِكْتِفَاء: قانائەتلەنمەك، كۆڭىلىنى تۇتماق
اِكْتِنَاز: توپلىماق، يىغماق، يىغىلماق
أَكْثَر: ئەڭ كۆپ، كۆپرەك
أَكْثَرِيَّة: كۆپ سانلىق، كۆپچىلىك
أَكْحَلُ م كَحْلاَءُ ج كُحْل: سۈرمە تارتقۇچىلار كەشى
أُكْذُوبَة ج أَكَاذِيبُ: يالغان-ياۋداق، يالغان خەۋەر
اِكْرَام: ھۆرمەتلىمەك، ئىززەتلىمەك، ئىكرام قىلماق
اِكْرَاه: زورلىماق، مەجبۇرلىماق
أَكَّال: قارنى ياماق، تويماس، ئوپقان
أَكْل: يېمەك
أُكْل. أُكُل: يېمەكلىكلەر
اكلة: قارنى ياماق، تويماس، ئوپقان
اِكْمَال: تاماملىماق، تۈگەتمەك،

كامالەتكە يەتكۈزمەك
أَكْمَة ج أَكَمَات و أَكَم جج آكَام و أُكُم و إِكَام: تۆپلىك، دۆڭ
أَكُول: قارنى ياماق، تويماس، ئوپقان
أَكْيَسُ م كَيِّسَى و كُوسَى ج كِيَس: ئەڭ ئەقىللىك، ئەڭ زېرەك
إِلاَه. إِلَه ج آلِهَة: ئىلاھ، مەبۇد، خۇدا
إِلاَهِيّ: ئىللاغا خاس، ئىللاغا ئائىت، ئىللاغا مەنسۇپ، ئىلاھىي
إِلاَهِيَّات: ئىللانىڭ زاتى ۋە سۈپەتلىرىگە ئائىت شەيئىلەر
اَلْبَتَّة: ئەلۋەتتە، قەتئىي، ھەرگىز
اِلْتِئَام: زىچ بىرلەشمەك، چاپلاشماق، يېپىشماق
اِلْتِبَاس: مۇجمەل بولماق، تۇتۇق بولماق
اِلْتِجَاء: ئىلتىجا قىلماق، سېغىنماق، پاناھ تىلىمەك
اِلْتِحَام: چاپلاشماق، يېپىشماق
اِلْتِزَام: مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالماق، ئۆز ئۈستىگە ۋەزىپە يۈكلىمەك
اِلْتِفَات: بۇرۇلۇپ قارىماق، قايرىلىپ قارىماق؛ ئىلتىپات قىلماق

اِلْتِفَاف: ئورىۋالماق، يۆگىۋالماق
اِلْتِقَاء: ئۇچراشماق
اِلْتِقَاط: تېرىۋالماق، يىغىۋالماق
اِلْتِقَام: يۇتماق، يېمەك
اِلْتِمَاس: تەلەپ قىلماق، ئىلتىماس قىلماق
اِلْتِهَاب: كۆيمەك، يانماق؛ ياللۇغلانماق، شەلۈمرىمەك
اِلْتِهَاب الرِّئَة: ئۆپكە ياللۇغى، زاتىل
اِلْتِهَاب الزَّائِدَة الدُّوْدِيَّة: سوقۇر ئۇچەي
اِلْتِوَاء: ئەگرى-بۈگرى بولماق، قىڭغىر بولماق
اِلْجَاء: ساقلىماق، ئاسرىماق؛ زورلىماق؛ قانات ئاستىغا ئالماق
اِلْحَاح: قاتتىق تەلەپ قىلماق، تەلىپىدە چىك تۇرۇۋالماق
اِلْحَاد: كاپىرلىق قىلماق، دەھرىيلىك قىلماق؛ مېيىتنى كۆممەك
اِلْحَادِيّ: دەھرىيلىككە مەنسۇپ
اِلْحَاق: ئۇلىماق، تۇتاشتۇرماق، بىرلەشتۈرمەك
اِلْزَام: زورلىماق، مەجبۇرلىماق، تاڭماق
اِلْغَاء: بىكار قىلماق، ئەمەلدىن قالدۇرماق، ئىناۋەتسىز قىلماق
أَلْف: كۆنمەك، ئادەتلىنىپ قالماق
أَلْف ج آلاَف و أُلُوف: مىڭ
أَلْف لَيْلَةٍ و لَيْلَة: مىڭ بىر كېچە
اَلْأُلُوف (اَلْآلاَف) اَلْمُؤَلَّفَة: مىڭلىغان، ئون مىڭلىغان
إِلْف ج آلاَف: دوست، ئاغىنە، بۇرادەر، ئۇلپەت
أَلْفِبَاء: ئېلىپبە
أُلْفَة: دوستلۇق، بۇرادەرچىلىك، دوستانىلىك، يېقىنلىق، چوڭقۇر ئالاقە
اِلْقَاء: تاشلىماق، ئاتماق، چۈرۈۋەتمەك
اِلْقَاء الْكَلاَمِ أو الْخُطَبِ: سۆز ياكى نۇتۇق سۆزلىمەك
اِلْقَاء الْقَبْضِ: قولغا ئالماق، قامىماق
إِلاَّ: ئەھدۇپەيمان (قەسەم بىلەن قىلىنغان چىك ۋەدە)؛ ئۆچمەنلىك، ئاداۋەت
اَللَّه: ئىللا، خۇدا، تەڭرى
و اللَّهُ أَعْلَمُ: ئىللا ھەممىدىن بەك بىلىدۇ
أَلَم ج آلاَم: ئاغرىق، دەرد
أَلْمَان: گېرمان، نېمىس

أَلْمَانِيَا: گېرمانىيه
أَلْمَعِ. أَلْمَعِيّ: هوشيار، زېرەك
أَلْمَعِيَّة: زېرەكلىك
اِلْهَاب: ئوت ياقماق، ئوت توتاشتۇرماق
اِلْهَام: يوشۇرۇن بىلدۇرمەك، ۋەھى
أُلُوهَة. أُلُوهِيَّة: ئىلاھىيلىق، ئىلاھىيلىق سۈپەت
أَلِيف ج أَلَائِفُ: دوست، ئاغىنە، بۇرادەر، ئۇلپەت
اِمَاتَة: ئۆلتۈرمەك، ھاياتىدىن ئايرىماق
اِمَاتَة الشَّهَوَاتِ: شەھۋانىي نەپسىنى باسماق، ھاۋايى-ھەۋەسكە يېرىلمەسلىك
أَمَام: ئالدىدا، ئالدى تەرەپتە، ئۇدۇلىدا
أَمَامَ عَيْنَيْهِ: كۆز ئالدىدا
إِلَى الْأَمَام: ئالغا!
إِمَام ج أَئِمَّة و أَيِمَّة: ئىمام، رەھبەر، يېتەكچى، داھى، باشلىق، يولباشچى؛ چوڭ يول؛ خەلىپە
إِمَام الْمَسْجِد: مەسچىتنىڭ ئىمامى
أَئِمَّة الْمَذَاهِب: مەزھەپ ئىماملىرى
أَئِمَّة أَرْبَعَة: تۆت ئىمام (سۈننىي مەزھىپىنىڭ ئىماملىرى)
أَمَان: ئامانلىق، تىنچلىق، بىخەتەرلىك
أَمَانَة: سادىقلىق، راستچىللىق؛ ئىشەنچلىك
أَمَانَة ج أَمَانَات: ئامانەت؛ كاتىبات باشقارمىسى
أَمَة ج إِمَاء و أَمَوَات و آم: دېدەك، چۆرە، ئايال قۇل
اِمْتِثَال: بوي سۇنماق، ئىتائەت قىلماق؛ بەجا كەلتۈرمەك
اِمْتِحَان: سىناق قىلماق، تەجرىبە قىلماق، تەكشۈرمەك، ئىمتىھان ئالماق
اِمْتِحَان تَحْرِيرِيّ: يازما ئىمتىھان، قەغەز ئىمتىھانى
اِمْتِحَان شَفَوِيّ: ئېغىز ئىمتىھانى، ئېغىزچە ئىمتىھان
اِمْتِدَاد: سوزۇلماق، ئۇزارماق
اِمْتِزَاج: ئارىلاشماق، ئېلىشماق
اِمْتِلَاء: تولماق
اِمْتِلَاك: ئىگە بولماق، مالىك بولماق، ئىگىلىمەك
اِمْتِنَاع: مۇمكىن بولماسلىق؛ رەت قىلماق

اِمْتِهَان: كۆزگە ئىلماسلىق، مەنسىتمەسلىك، سەل قارىماق
اِمْتِيَاز: پەرقلىق بولماق، ئايرىم بولماق، ئالاھىدە بولماق
أَمْثَلُ ج أَمَاثِيلُ و مُثْلَى م: ئەڭ ياخشى، ئەڭ مۇنەۋۋەر، ئەڭ ئېسىل
أُمْثُولَة ج أُمْثُولَات و أَمَاثِيلُ: ھېكمەتلىك سۆز، ئىبرەتلىك سۆز، ئاتالار سۆزى
أَمْجَدُ ج أَمَاجِدُ: ئەڭ شەرەپلىك، ئەڭ ئېسىل، ئەڭ ئۇلۇغ، ئەڭ ئالىيجاناب
أَمَد ج آمَاد: مۇددەت، ۋاقىت، قەرەل؛ دائىرە
اِمْدَاد: ياردەم بەرمەك، ئىئانە قىلماق
أَمْر: بۇيرۇق قىلماق، قوماندانلىق قىلماق؛ تاپىلماق
أَمْر ج أُمُور: مەسىلە، ئىش؛ ماۋزۇ
أَمْر بَدِيهِيّ: چۈشىنىشلىك ئىش، ئوچۇق مەسىلە
أَمْرٌ مَا: مەلۇم ئىش
أَمْر مَعْلُوم: مەلۇم ئىش، بەلگىلىك ئىش
أَمْر وَاقِعِيّ: ئەمەلىي ئىش، نەق ئىش
أَمْرَد ج مُرْد: ساقالسىز، ساقلى يوق، كوسا
أَمْس: تۈنۈگۈن
أَمْس الْأَوَّل: ئۆلۈشكۈن، بۇرناكۈن، ئالدىنقى كۈنى
اِمْسَاك: بېخىللىق قىلماق؛ باش تارتماق؛ قەۋزىيەت بولماق
اِمْضَاء: ئورۇنلىماق، ئاخىرلاشتۇرماق
اِمْضَاء. اِمْضَاءَة: ئىمزا قويماق، قول قويماق
صَاحِب الْإِمْضَاءِ: ئىمزا قويغۇچى، قول قويغۇچى
اِمْعَان النَّظَرِ: دىققەت قىلماق، كۆڭۈل بۆلمەك؛ چوڭقۇر ئويلىماق
اِمْعَانٌ فِي الْعَمَلِ: جاپاغا چىداپ ئىشلىمەك، تىرىشىپ ئىشلىمەك، باش چۆكۈرۈپ ئىشلىمەك
اِمْكَان: قابىلىيەت تەلىك بولماق، ئىقتىدارلىق بولماق؛ مۇمكىن بولماق
عِنْدَ الْإِمْكَانِ: مۇمكىن بولغان چاغدا
عَلَى قَدْرِ الْإِمْكَانِ. بِقَدْرِ الْإِمْكَان: مۇمكىنقەدەر، ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە
عَدَم الْإِمْكَانِ: مۇمكىن

ئەمەس، ئىمكانىيەت يوق
أَمَل ج آمَال: ئۈمىد، ئارزۇ
إِمْلَاء: ئاڭلاپ يازماق؛ ئاغزاكى ئېيتىپ بەرمەك
إِمْلَاق: نامراتلىق، كەمبەغەللىك، يوقسۇزلۇق، پەقىرلىك
أَمْلَسُ م مَلْسَاءُ ج مُلْس: سىلىق، تۈز
أُمّ ج أُمَّهَات و أُمَّات: ئانا، ئاپا
أُمّ الْخَبَائِث: ياماناتلىقنىڭ ئانىسى (ھاراق)
أُمّ الْمَلِك: خانىش، پادىشاھنىڭ ئانىسى
أُمّ الْقُرَى: مەككە مۇكەررەمە
أُمَّة ج أُمَم: مىللەت، جامائە، ئۈممەت
أُمِّيّ: ئانا جەمەت، ماتېرىئارخال (ئانىلىق، ئۇرۇقداشلىق)؛ ساۋاتسىز؛ نادان
مَحْو الْأُمِّيَّة: ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش
أَمْن: ئامانلىق، بىخەتەرلىك، تىنچلىق
أَمْن عَامّ: جامائەت خەۋپسىزلىكى، ئاممۇي ئامانلىق، ئىجتىمائىي بىخەتەرلىك
أُمْنِيَّة ج أَمَان و أَمَانِيّ: ئۈمىد، ئارزۇ، تىلەك؛ يالغان
إِمْهَال: مۆھلەت بەرمەك؛ ۋاقتنى ئۇزارتىپ بەرمەك، ئالدىراتماسلىق
أَمِير ج أُمَرَاءُ: شاھزادە، پادىشاھ ئەۋلادى؛ پادىشاھ؛ قوماندان، باشلىق
أَمِير الْبَحْر: دېڭىز ئارمىيىسى قوماندانى
أَمِير الْمُؤْمِنِينَ: مۆمىنلەرنىڭ باشلىقى
أَمِيرَة: مەلىكە، خانىكە، پادىشاھنىڭ قىزى
أَمِين ج أُمَنَاءُ: ئىشەنچلىك، سادىق، ۋاپادار؛ بىخەتەر، تىنچ، خەۋپسىز
أَمِين سِرّ: كاتىپ، مىرزا؛ سېكرېتار
أَمِين الصُّنْدُوق: كاسسىر
أَمِين الْمَال: بوغالتىر، ھېساباتچى، مالىيە كاتىپى
أَمِين الْمَخْزَن: ئامبارچى، ئامبار باشقۇرغۇچى
الْأَمِينُ الْعَامّ: باش سېكرېتار؛ باش كاتىپ
أَنَا: مەن
إِنَاء ج آنِيَة جج أَوَان: قاچا
اناة: سەۋر، تاقەت، چىدام

إِنَابَة: ئورنىنى باسماق، ۋەكالەتلىك قىلماق
إِنَارَة: چوشەندۈرمەك، بايان قىلماق، ئىزاھلىماق، يورۇتماق، يورۇق چوشۈرمەك
أَنَام: مەخلۇقات، ئىنسانلار
أَنَانِيّ: شەخسىيەتچى، شەخسىي مەنپەئەتىنى قوغلاشقۇچى
أَنَانِيَّة: شەخسىيەتچىلىك، مەنپەئەتپەرەسلىك، ئۆزەمچىلىك؛ ماختانچاقلىق، ھاكاۋۇرلۇق (سۆ) ئېتىلىپ چىقماق
إِنْبِسَاط: خۇشال بولماق، شادلانماق
أُنْبُوب ج أَنَابِيبُ: تۇرۇبا، نور، نورکەش
أَنْتَ: سەن (مۇزەككەر، ئىككىنچى شەخس)
أَنْتِ: سەن (مۇئەننەس، ئىككىنچى شەخس)
إِنْتَاج: ئىشلەپچىقارماق، ياسىماق
آلَاتُ الْإِنْتَاج: ئىشلەپچىقرىش قوراللىرى
تَكَالِيف الْإِنْتَاج: ئىشلەپچىقرىش تەننەرخى
الْإِنْتَاج الْأَهْلِيّ: يەرلىك ئىشلەپچىقرىش
إِنْتِبَاه: دىققەت قىلماق، كۆڭۈل قويماق؛ ھەزەر ئەيلىمەك؛ ئويغانماق (ھوشيار بولماق)
إِنْتِحَار ج إِنْتِحَارَات: ئۆلۈۋالماق، ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالماق
إِنْتِحَال ج إِنْتِحَالَات: ئېتىقاد قىلماق، ئىشەنمەك
إِنْتِخَاب ج إِنْتِخَابَات: سايلىماق، تاللىماق
إِنْتِزَاع: قومۇرۇۋەتمەك، سۇغۇرۇۋالماق
إِنْتِسَاب: باغلانماق، مەنسۇپ بولماق، نىسبەت بېرىلمەك
إِنْتِشَار: يېيىلماق، چېچىلماق، تارالماق
إِنْتِصَاب: تۇرماق، قوپماق، دەس تۇرماق
إِنْتِصَار ج إِنْتِصَارَات: غەلبە قىلماق، زەپەر قوچماق
إِنْتِظَار: كۈتمەك، مۇنتەزىر بولماق، ئىنتىزار بولماق
إِنْتِظَام: تەرتىپلىك بولماق، رەتلىك بولماق، تەكشى بولماق
إِنْتِفَاخ: ئېسىلىپ كەتمەك، كۆپۈپ قالماق، ئىششىپ قالماق
إِنْتِفَاض: قوزغالماق، كۆتۈرۈلمەك؛ تىترىمەك
إِنْتِفَاع: پايدىلانماق، بەھرىمەن بولماق

اِنْتِقَاء: تاللماق، ئىلغماق
انتقاد ج اِنْتِقَادَات: تەنقىد قىلماق، ئەيىبلىمەك
اِنْتِقَال: يۆتكەلمەك؛ ئۆزگەرمەك
أَنْتُم: سىلەر (مۇزەككەر، ئىككىنچى شەخس)
أَنْتُمَا: ئىككىلار
أَنْتُنَّ: سىلەر (مۇئەننەس، ئىككىنچى شەخس)
اِنْتِهَاء: تۈگىمەك، تاماملانماق، ئاخىرلاشماق
اِنْتِهَار: ئەيىبلىمەك، تاپا قىلماق، سىلكىشلىمەك
اِنْتِهَازِيّ: پۇرسەتپەرەس، ئاغمىچى
اِنْتِهَازِيَّة: پۇرسەتپەرەسلىك، ئاغمىچىلىق
اِنْتِهَاك: خىلاپلىق قىلماق؛ چېقىلماق، دەپسەندە قىلماق
أُنْثَى ج إِنَاث و أَنَاثِيّ: مۇئەننەس، چىشى، ئايال جىنسقا مەنسۇپ
اِنْجِلاء: روشەن بولماق، ئېنىق بولماق
إِنْجِيل ج أَنَاجِيلُ: ئىنجىل (خرىستىئانلارنىڭ مۇقەددەس كىتابى)
اِنْحِصَار: قورشالماق؛ چەكلەنمەك، تۈتۈپ تۇرۇلماق
اِنْحِطَاط: تۆۋەنلەپ كەتمەك، چۈشۈپ كەتمەك
اِنْحِلَال: يېشىلمەك؛ يىمىرىلمەك، پارچىلانماق؛ بوشماق؛ تارالماق
اِنْحِنَاء: ئېگىلمەك، پۈكۈلمەك
اِنْحِيَاز: بۇرالماق، مايىل بولماق
اِنْخِدَاع: ئالدانماق
اِنْخِسَاف: كېمەيمەك؛ ئۆرۈلمەك، يېقىلماق؛ غايىب بولماق
اِنْخِفَاض: تۆۋەنلىمەك، پەسەيمەك
اِنْدِرَاس: يوقالماق، ئىزى ئۆچمەك، سۈپۈرۈپ تاشلانماق
أَنْدَلُس: ئاندالۇسىيە (ئەرەبلەر ئىسپانىيىنى ئىشغال قىلغاندىن كېيىن ئۇنىڭغا قويغان نامى)
اِنْدِمَاج: بىرلەشمەك، قوشۇلماق
اِنْذَار ج اِنْذَارَات: ئاگاھلاندۇرماق، قورقۇتماق، ئۇقتۇرماق
اِنْزَال: چۈشۈرمەك، نازىل قىلماق
اِنْزِعَاج: ئالاقزادە بولماق، ھولۇقۇپ كەتمەك
اِنْزِلَاق: (مۇز) تېيىلماق
أُنْس: خۇش خۇيلۇق، مۇلايىملىق، سىلىقلىق، ئۇلىپەتچىلىك
اِنْسَان ج أَنَاسِيّ و أَنَاسِيَّة: ئىنسان، ئادەم، بەر ئىنسان
اِنْسَان الْعَيْن: كۆز قارىچۇقى

اِنْسَانِيَّة: ئىنسان تەبىئىتى، ئىنسانپەرۋەرلىك، ئادەمگەرچىلىك
اِنْسِجَام: (سۆز) رەتلىك بولماق، راۋان بولماق، ماسلاشماق
اِنْسِعَاب: چېكىنمەك، يانماق، ئارقىغا داجماق، چېقىپ كەتمەك
اِنْسِدَاد: توسۇلۇپ قالماق
اِنْسِدَاد دَمَوِيّ: قان تومۇرلار توسۇلۇپ قالماق
اِنْسِكَاب: ئېقىپ چىقماق، ئېقىپ كەتمەك
اِنْشَاء: ئىجاد قىلماق، قۇرماق، بىنا قىلماق، پەيدا قىلماق
إِعَادَة الْإِنْشَاء: قايتا قۇرماق، ئۆزگەرتىپ قۇرماق
اِنْشَاد: شېئىر يازماق؛ شېئىر ئوقۇماق
اِنْشِرَاح: خۇشال بولماق، كۆڭۈل ئازادە بولماق
اِنْشِقَاق: يېرىلماق، چاك كەتمەك
أُنْشُودَة ج أَنَاشِيدُ: ناخشا، شېئىر
اِنْصَاف: ئادىللىق، ھەققانىيلىق، ئىنساپ
اِنْصِبَاب: توكۇلمەك، قۇيۇلماق
اِنْصِرَاف: كەتمەك، قوزغالماق، يولغا چىقماق
اِنْصِهَار: ئېرىمەك
اِنْطِلَاق: بارماق، كەتمەك؛ ئايرىلماق
نُقْطَة الْإِنْطِلَاق: چېقىش نۇقتىسى
اِنْعَام ج اِنْعَامَات: سوۋغا، ھەدىيە، ئىنئام
اِنْعِدَام: يوقالماق، تۈگىمەك
اِنْعِقَاد: ئېچىلماق؛ چىگىلمەك
أَنْف ج أُنُوف و آنَاف و آنُف: بۇرۇن
اِنْفَاق: سەرپ قىلماق، خراجەت قىلماق
أَنَفَة: غۇرۇر، ئېپتىخار
اِنْفِرَاج: پەسەيمەك؛ كۆتۈرۈلمەك
اِنْفِرَاد: يالغۇز بولماق، تەنھا بولماق
اِنْفِصَام: ئۈزۈلمەك، كېسىلمەك
اِنْفِطَار: يېرىلماق
اِنْفِعَال ج اِنْفِعَالَات: تەسىرلەنمەك
اِنْفِلَاق: يېرىلماق
اِنْقَاذ: قۇتقۇزماق
اِنْقَاص: ئازايتماق، كېمەيتمەك
اِنْقِرَاض: ھالاك بولماق، يوقالماق، مۇنقەرز بولماق
اِنْقِسَام: بۆلۈنمەك، تەقسىم قىلىنماق
اِنْقِضَاء: تۈگىمەك، ئاخىرلاشماق، تاماملانماق
اِنْقِطَاع: ئايرىلماق، ئۈزۈلمەك،

كېسلمەك؛ نوختاپ قالماق

اِنْقِلَاب: ئۆزگىرىش بولماق، ئورۇن يۆتكەلمەك

اِنْقِلَاع: سۇغۇرۇلماق، قومۇرۇلماق

اِنْقِيَاد: بوي سۇنماق، ئىتائەت قىلماق

اِنْكَار: ئىنكار قىلماق، تانماق

اِنْكِسَار: سۇنماق؛ پاچاقلانماق، مەغلۇب بولماق

اِنْكِشَاف: ئاشكارا بولماق، مەيدانغا چىقماق

أُنْمُوذَج ج نَمَاذِجُ: نەمۇنە، ئۈلگە، ئۈرنەك، مىسال، ئەۋرىشكە، نۇسخا

اِنْهَاء: پۈتتۈرمەك، ئاياغلاشتۇرماق؛ يەتكۈزمەك

اِنْهِزَام: يېڭىلماق، مەغلۇب بولماق، سۇنماق، پاچاقلانماق

اِنْهِمَاك: بېرىلىپ ئىشلىمەك، تىرىشچانلىق كۆرسەتمەك

اِنْهِيَار: بۇزۇلماق، ئۈرۈلمەك؛ يىمىرىلمەك

اِنْهِيَار عَصَبِيّ: نېرۋا ئاجىزلىقى

أَنًى ج آنَاء: ۋاقىت

آنَاءُ اللَّيْلِ و أَطْرَافُ النَّهَارِ: كېچە-كۈندۈز، كېچىنى كۈندۈزگە ئۇلاپ

أُهْبَة: تەييارلىق، هازىرلىق

أُهْبَةُ الْحَرْبِ: ئۇرۇش تەييارلىقى

اِهْتِدَاء: هىدايەت تاپماق، توغرا يول تاپماق، هىدايەت تەلەپ قىلماق

اِهْتِزَاز: تەۋرىمەك، لەرزىماق، سىلكىنمەك

اِهْتِمَام: كۆڭۈل قويماق، ئەهمىيەت بەرمەك؛ ئەنسىرىمەك، غەم قىلماق

أُهْجُوَّة: هەجۋىي ماقاله؛ هەجۋىي شېئىر

أُهْجِيَّة ج أَهَاجِيّ: هەجۋىي ماقاله، هەجۋىي شېئىر

اِهْدَاء: هەدىيە قىلماق، تەقدىم قىلماق، سوۋغا قىلماق

أَهْرَام ج أَهْرَامَات: ئەهرامىلار

أَهْرَام مِصْر: مىسىرنىڭ ئەهرامىلىرى

أَهْل ج أَهْلُون و أَهَالٍ و آهَال و أَهْلَات و أَهَلَات: ئائىلە كىشىلىرى، بالا-چاقا، ئۇي ئىچى، ئۇرۇق-تۇغقان

أَهْل الْأَمْرِ: باشلىق، رەھبەر؛ دائىرە (هۆكۈمەتنىك)

أَهْل الْبَدَاوَةِ: كۆچمەن، قىر خەلقى

أَهْل الْبَيْتِ: مۇهەممەد ئەلەيهىسسالامنىڭ ئائىلە-تاۋابىئاتلىرى

أَهْل الْحَدِيثِ: مۇهەددىسلەر، هەدىسشۇناسلار، هەدىس ئىلمى بىلەن شۇغۇللانغۇچىلار

أَهْل السُّنَّةِ: سۇننىي مەزهىپتىكىلەر

أَهْل الْكِتَابِ: كىتاب ئەهلى، كىتابىيلار (خرىستىئانلار بىلەن يەهۇدىيلار)

أَهْلاً بِكَ: سېنى قارشى ئالىمەن

أَهْلاً و سَهْلاً: خۇش كەلپسىلەر، قارشى ئالىمىز

اِهْلَاك: هالاك قىلماق، يوقاتماق، نابۇت قىلماق

أَهْلِيَّة: قابىلىيەت، ئىستېداد؛ سالاهىيەت

عَدَم الْأَهْلِيَّة: قابىلىيەتسىز

كَامِل الْأَهْلِيَّة: تولۇق لايىقەتلىك

اِهْمَال: سەل قارىماق، كۆڭۈل قويماسلىق، بىخۇدلۇق قىلماق

أَهْوَن: ئاسان، ئاسانراق، ئەڭ ئاسان

أَوَان ج آوِنَة: ۋاقىت، سائەت، زامان، چاغ

أَوْج: يۇقىرى پەللىسى، ئەۋجى

الْأَوْحَد: يالغۇز، بىر، يېگانە

إِوَزَّة ج إِوَز: غاز

أَوْصَال: ئوگە، بوغۇم (پۇت-قولنىڭ)

أُوْقِيَانُس. أُوْقِيَانُوس ج أُوْقِيَانُوسَات: دېڭىز، ئوكيان

أُوْقِيَّة ج أُوَاقٍ و أَوَاقِيّ: ئوقىيىيە (12 دىرھەم ياكى 37.4 گرامغا تەڭ)

اواب: توۋا قىلغۇچى، (ئاللا تەرەپكە) قايتقۇچى

أَوَّل ج أَوَائِلُ و أَوَالٍ و أَوَّلُون م أُوْلَى و أُوْلَيَات: بىرىنچى، ئاۋۋال، باشلىنىشى، دەسلىپى؛ مۇهىمى، ئەڭ ئاساسلىقى

الْأَوَّل: ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ، هەممىنىڭ ئەۋۋىلى دېگەن مەنىدە

أَوَّل الْبَارِحَة: ئالدىنقى كۈن، ئۈلۈشكۈن، بۈرنا كۈن

مِنَ الْأَوَّلِ: باشتىن

أَوَّلاً: بىرىنچىدىن، ئالدى بىلەن؛ ئەسلىدە، دەسلەپتە، ئەۋۋىلدە

لِأَوَّلِ مَرَّةٍ: بىرىنچى قېتىم، تۇنجى قېتىم

أَوَّل وَ هْلَةٍ: دەسلىپى، باشتا، ئالدى بىلەن

الْأَوَّلُون: بۇرۇنقىلار، قەدىمكى

ئادەملەر

أَوَّلِيَّة ج أَوَّلِيَّات: ئاساسي قائىدە، پرىنسىپ؛ مەشھۇر قائىدە؛ چۈشىنىشلىك ئىش

أَيَار: ماي، بەشىنچى ئاي

إِيَالَة ج إِيَالَات: ئۆلكە، ۋىلايەت

إِيْثَار: باشقىلارنىڭ مەنپەئىتىنى ئۆز مەنپەئىتىدىن ئەلا بىلىش، ئالدى بىلەن باشقىلارنى ئويلاش

إِيْجَاب: (ۋەزىپە) يۈكلىمەك، ئارتماق

إِيْجَابِيًّا: ئاكتىپ، پائال

إِيْجَاد: ئىجاد قىلماق، يارىتماق، پەيدا قىلماق

إِيْجَاز: قىسقارتماق، ئىخچاملىماق

بِالْإِيْجَاز: قىسقىچە، ئىخچام

إِيْرَاد: نەقىل كەلتۈرمەك، مىسال كەلتۈرمەك؛ تەمىنلىمەك، يەتكۈزۈپ بەرمەك

أَيْسَرُ: ئەڭ ئاسان، ھەممىدىن ئوڭاي

أَيْسَر م يُسْرَى: سول، سول تەرەپ

إِيْصَاء: تەۋسىيە قىلماق، تاپىلماق؛ ۋەسىيەت قىلماق

إِيْصَال: ئۇلاش، تۇتاشتۇرۇش؛ يەتكۈزۈش

إِيْصَال ج إِيْصَالَات: تىلخەت، ھۈججەت

إِيْضَاح: چۈشەندۈرمەك، ئىزاھلاش، بايان قىلماق؛ ئاشكارىلاش

إِيْفَاء: لەۋزىدە تۇرماق، ۋەدىسىگە ۋاپا قىلماق

إِيْقَاد: ئوت ياقماق، ئوت تۇتاشتۇرماق، ياندۇرماق

إِيْقَاف: توختاتماق، مەنئىي قىلماق، توسماق؛ ۋەخپى قىلماق

إِيْلَام: ئاغرىتماق

أَيْلُول: سېنتەبىر، 9-ئاي

أَيْمُ اللَّهِ: ئاللا بىلەن قەسەمكى

إِيْمَاءَة: قول ياكى قاش بىلەن ئىشارەت قىلماق

أَيْمَنُ م يَمْنَاءُ ج يُمْن و أَيَامِنُ: ئوڭ، ئوڭ تەرەپ

أَيْنَ: قەيەردە؟ نەدە؟

إِيْوَان ج إِيْوَانَات و أَوَاوِيْنُ: زال، سارای، مېھمانخانا

أَيٌّ: نېمە؟ قايسى؟

أَيًّا كَانَ: قانداقلىكى ئادەم بولسۇن، كىم بولسۇن، كىم بولۇشىدىن قەتئىينەزەر

أَيَّانَ: قاچان

أَيِّم ج أَيَائِمُ و أَيَامَى و أَيِّمُون و أَيِّمَات: بويتاق (ئەر)؛ تۇل خوتۇن

ب

بَاب ج أَبْوَاب و بَيْبَان: ئىشىك، دەرۋازا، كىرىش ئېغىزى

فِي هَذَا الْبَابِ: بۇ جەھەتتە، بۇ بابتا، بۇ توغرىدا

مِنْ بَابٍ أَوْلَى: تېخىمۇ؛ تېخىمۇ تېگىشلىك

بَابُوج ج بَوَابِيج: كەش، سوڭسىز كەش؛ كالاچ

بَابُور ج بَابُورَات و بَوَابِيرُ: پار ماشىنىسى

بَاتّ: قەتئىي، كەسكىن؛ كەسكۈچى

بَيْع بَاتّ: يانغىلى بولمايدىغان سودا

بَاتِر ج بَوَاتِرُ: ئوتكۇر قىلىچ

بَاتِنْجَان: پېدىنگەن، چەيزە

بَاحَة ج بُوح: بوش يەر؛ سەينا؛ ھويلا

بَاحَة الطَّرِيق: يولنىڭ ئوتتۇرىسى

بَاحِث: تەتقىق قىلغۇچى، تەتقىقاتچى، ئىزدەنگۈچى، تەكشۈرگۈچى

بَادٍ: ئېنىق، ئوچۇق، چۈشىنىشلىك

بَادِئ: باشلىغۇچى؛ يېڭى ئۆگە نگۈچى

بَادِئ ذِي بَدْءٍ: ئالدى بىلەن، ئەڭ ئالدىدا

بَادِرَة ج بَوَادِرُ: بۇۋاستە سېزىم ئارقىلىق ھاسىل قىلىنغان بىلىم، كۆرسەتمىلىك بىلىم؛ ئاچچىغلانغان چاغدىكى سەۋەنلىك

بَادِيَة ج بَادِيَات و بَوَادٍ: سەھرا، قۇملۇق، ئادەم يوق يەر

بَاذِخ ج بَوَاذِخُ: ھەشەمەتلىك؛ ھاكاۋۇر، مەغرۇر

بَارِج: ماھىر ماتروس، ئۇستا دېڭىزچى

بَارِجَة ج بَوَارِجُ: ھەربىي پاراخوت؛ پۇختا مەنزىلگاھ؛ ئۇچىغا چىققان يامان ئادەم

الْبَارِحَة: تۈنۈگۈن

أَوَّل الْبَارِحَة: ئۆلۈشكۈن، بۇرنا كۈن

بَارِد: سوغۇق

بَارِز: گەۋدىلىك؛ ئاشكارا، كۆرۈنەرلىك

بَارِع: ماھىر، پىشقان ئۇستا، ئۇستۇنلۇك قازانغۇچى

بَارِعَة الْجَمَال: چىرايلىق، گۈزەل، ئۈز (ئايال)

بَارُوْد: ملتىق دورىسى

إِطْلَاق الْبَارُوْدِ: ئوق چقىرىش، ئوت ئېچىش

بَارُوْدَة: ملتىق

بَارِئ (الْبَارِئُ): ئاللانىك گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، يارىتقۇچى، يوقتىپ بار قىلغۇچى دېگەن مەنىدە

الْبَاسِطُ: ئاللانىك ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، خالىغان ئادەمنىك رىسقىنى كەڭ قىلىدۇ دېگەن مەنىدە

بَاسِق ج بَوَاسِقُ: ئېگىز تۇرماق، تىك قەد كۆتۈرۈپ تۇرماق

بَاسِل ج بُسَّل و بَوَاسِلُ و بُسْل: قەھرىمان، باتۇر، جۇرئەتلىك

بَاسِم: كۈلۈمسىرىگۈچى، تەبەسسۇم قىلغۇچى

بَاسُور ج بَوَاسِيْرُ: گېمورروي، بوۋاسىر

بَاشّ: خۇش چىراي، ئوچۇق چراي (چىرايىدىن كۆلكە يېغىپ تۇرىدىغان)

بَاطِل ج أَبَاطِلُ: يالغان، ناھەق، ناتوغرا ئىش، بىھۇدە، ساختا

بَاطِن ج أَبْطِنَة: ھەر نەرسىنىك ئىچكى قىسمى، ئىچى؛ پوشۇرۇن، مەخپىي

الْبَاطِنُ: ئاللانىك ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، كۆز بىلەن كۆرگىلى بولمايدىغان، زاتىنىك ماھىيىتىنى تونۇشقا ئويلاپ ئەقىل يەتمەيدىغان دېگەن مەنىدە

بَاع ج أَبْوَاع و بَاعَات و بِيْعَان: غۇلاچ

طَوِيْل الْبَاعِ: كۆچلۈك، قابىلىيەتلىك

قَصِيْر الْبَاعِ: ئاجىز، ئىقتىدارسىز

بَاعِث ج بَوَاعِثُ: ئەۋەتكۈچى؛ سەۋەب؛ غەرەز؛ ئاساس

الْبَاعِثُ: ئاللانىك گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، مەخلۇقاتلارنى قىيامەت كۈنى قايتا تىرىلدۈرۈدىغان دېگەن مەنىدە

بَاغٍ ج بُغَاة و بُغْيَان: زالىم، ئەزگۈچى، ئادالەتسىز؛ مۇستەبىت

بَاقٍ: داۋاملاشقۇچى، ھەمىشە بولغۇچى؛ قەپقالغۇچى

الْبَاقِي: ئاللانىك ئىسىملىرىدىن بولۇپ، مەڭگۈ مەۋجۇت بولۇپ تۇرغۇچى دېگەن مەنىدە

بَاقَة: باغلام، دەستە، چىگىك، تىزىق

بَاقَة زُهُوْر: گۈلدەستە

بَاكٍ ج بُكَاة م بَاكِيَة ج بَاكِيَات: يىغلىغۇچى

بَاكِر: ئەتىگەن؛ دەسلەپكى مەزگىل؛ بالدۇر كەلگەن

الْبَاكُوْر: باھارنىك تۇنجى يامغۇرى

بَاكُوْرَة الشَّيْءِ ج بَاكُوْرَات: دەسلەپكى مېۋە، دەسلەپتە پىشقان مېۋە؛ ھەر نەرسىنىك دەسلىپى

بَال: دىل، ئەقىل؛ ھال-ئەھۋال؛ خاتىرە

مُرْتَاح الْبَالِ: خاتىرجەم، خۇشال

اِنْشِغَال الْبَالِ: خاتىرجەمسىزلىك، ئەندىشە؛ دەققەت چېچىلماق

مَا بَالُكَ: نېمە بولدۇڭ؟

بَالٍ م بَالِيَة: كونا، ئەسكى؛ چىرىگەن، بۇزۇلغان

الْبَالِغ: يەتكۈچى، بالاغەتكە يەتكۈچى، قورامىغا توشقۇچى

غُلَامٌ بَالِغٌ: بالاغەتكە يەتكەن يىگىت، قورامىغا توشقان يىگىت

بَانٍ ج بُنَاة م بَانِيَة ج بَوَانٍ: قۇرغۇچى، قۇرۇلۇش قىلغۇچى

بَاه: جىما، جىنسىي ئالاقە

بَاهَة الدَّارِ: ھويلا، قورۇ

بَاهِر: پارلاق، شانلىق، كۆزنى چاقنىتىدىغان

بَاهِظ: ئېغىر، جاپالىق

ثَمَن بَاهِظ: قىممەت باھا، يۇقىرى باھا

بَائِد: يوقالغان، مۇنقەرز بولغان، ھالاك بولغان

بَائِس ج بُؤْس: بىچارە، بەختسىز

بَائِع: ساتقۇچى، سېتىقچى

بَائِقَة ج بَوَائِقُ: بالايىئاپەت

بَأْس: كۈچ، قۇۋۋەت، شىجائەت؛ ئازاب

لَا بَأْسَ فِيهِ: ئۇنىڭدا ھېچ يوق، ھېچ ۋەقەسى يوق، كېرەك يوق

بَأْسَاءُ. بُؤْس: بەختسىزلىك
نامراتلىق؛ قىينچىلىق، قاتتىقچىلىق،
ئاچارچىلىق
بَبْغَاءُ ج بَبْغَاوَات. بَبَّغَاءُ ج بَبَّغَاوَات:
شاتۇتى
بَتَّار ج بَوَاتِرُ: ئۆتكۈر قىلىچ
بَتَّة: قەتئىي، ھەرگىز
بَتُّول: قىز، ياتلىق بولۇشتىن ۋاز
كەچكەن قىز؛ ئەيسا
ئەلەيھىسسالامنىڭ ئانىسى
ھەزرىتى مەريەم
بَتّ: ئەۋەتمەك؛ تارقاتماق، ئېلان
قىلماق
بَتّ ج بُتُوت: غەم، قايغۇ،
ھەسرەت
بَتْر ج بُتُور الْوَاحِدَةُ بَتْرَة:
دانىخورەك
بُجْرَة ج بُجْر: كىندىك؛ ئەيب،
نۇقسان
بُحَاح: بوغۇق ئاۋاز، تۆتۈق ئاۋاز
بُحْبُوحَة ج بَحَابِيحُ: (بىر
نەرسىنىڭ) ئوتتۇرىسى،
مەركىزى، ياخشىسى
بَحْث: نوقۇل، ساپ
بَحْث ج بُحُوث و أَبْحَاث: تەكشۈرۈش؛
تەتقىقات، ئىزدىنىش
الْأَبْحَاث الْعِلْمِيَّة: ئىلمىي
تەتقىقات، پەن تەتقىقاتى
بَحَّاث. بَحَّاثَة: تەتقىقاتچى،
ئىزدەنگۈچى، تەكشۈرگۈچى،
تەتقىق قىلغۇچى
بُحَّة الصَّوْتِ: ئۇنى پۈتۈپ قالماق،
ئاۋازى بوغۇلۇپ قالماق
بَحْر ج بُحُور و بِحَار و أَبْحُر:
دېڭىز؛ ئوكيان؛ چوڭ دەريا
الْبَحْر الْأَبْيَض: ئوتتۇرا دېڭىز
الْبَحْر الْأَحْمَر: قىزىل دېڭىز
الْبَحْر الْأَسْوَد: قارا دېڭىز
بَحْر الرُّوم: ئوتتۇرا دېڭىز
بَحْر الْقُلْزُم: قىزىل دېڭىز
بَحْر الظُّلُمَات: ئاتلانتىك
ئوكيان
بُرْغُوث الْبَحْر: راك (دېڭىز
ھايۋانى)
عَرْض الْبَحْر: دېڭىز يۈزى،
دېڭىز سەتھى
بُحْرَان: بوھران (جىددىي
كېسەللەردە بىردىنلا يۈز
بېرىدىغان ئۆزگىرىش؛ كېسەلنىڭ
جۆيلىشى)
بَحْرَة ج بِحَار و بُحَر: كۆل،
كۆلچەك؛ سازلىق

بَحْس: سۇنى چىقارماق، سۇنى
ئېتىلدۇرۇپ چىقارماق
مَاءٌ بَحْسٌ: دولقۇنلاپ تۇرغان
سۇ
بَخٍ بَخٍ: ھەببەللى، باربكاللا،
نېمىدېگەن ياخشى
بُخَار ج أَبْخِرَة: ھور، پار
بَخَر: ئېغىزنىڭ سېسىق پۇرىقى
بَخْس: كېمەيتىۋەتمەك، كەم
بەرمەك
بُخْل: بېخىللىق، پىخسىقلىق، كۆزى
كىچىكلىك
بَخُور ج أَبْخِرَة و بَخُورَات:
خۇشپۇراق، خۇشپۇراق
ماتېرىياللىرى
بَخِيل ج بُخَلَاءُ: بېخىل، پىخسىق
بَدْأ: باشلىنىش، كىرىشمەك،
ئېتىدا قىلماق
بَدْءُ: دەسلىپى؛ باشلىنىش نۇقتىسى،
چېقىش نۇقتىسى
بَدَائَة: دەسلىپى، باشلىنىش
نۇقتىسى، چېقىش نۇقتىسى
بَدَار: چاپسان، تېز، ئىلدام
بَدَاهَة: توساتتىنلا، دەرھاللا
بَدَاوَة: كۆچمەن، كۆچمەن
چارۋىچىلىق تۇرمۇشى، ئۇزۇن
ئويلىماستىنلا؛ ئىشنىڭ
ئەۋۋەلى
بِدَايَة: دەسلىپى، باشلىنىش
نۇقتىسى، چېقىش نۇقتىسى
بُدَّ: قېچىش يولى
لَا بُدَّ. مِنْ غَيْرِ بُدٍّ: چوقۇم،
جەزمەن، مۇقەررەر؛ كەم
بولسا بولمايدىغان
بَدْر ج بُدُور: تولۇن ئاي، 14
كۈنلۈك ئاي
بِدْع ج أَبْدَاع و بُدْع: يېڭى
شەيئى، ئاجايىپ شەيئى
بِدْعَة ج بِدَع: يېڭى ئىش، بىدئەت
بَدَل: بەدەل؛ ئورنىنى باسىدىغان،
ئىز باسار؛ ئېسىل
بَدْل: ئۆزگەرتمەك؛ ئالماشتۇرماق،
تېگىشمەك؛ نۆۋەتلەشمەك،
ئالماشماق
بَدَن ج أَبْدَان: بەدەن، تەن
بُدْن: سەمرىمەك
بَدَنَة ج بُدُن و بُدْن: قۇربانلىق
قىلىنىدىغان نۆگە ياكى كالا
بَدْو: كۆچمەن؛ كۆچمەنلىك
تۇرمۇش؛ سەھرا
بُدُون: سەمرىمەك
بُدُوّ: كۆرۈنمەك، ئاشكارىلانماق،

مەيدانغا كەلمەك

بَدِيْع: ئۇجاد قىلىنغان نەرسە، كەشپ قىلىنغان نەرسە

بَدِيْع: ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، يوقنى بار قىلغۇچى ئاللا دېگەن مەنىدە

عِلْم الْبَدِيْع: ئەرەب تىلى ستىلىستىكىسىنىڭ 3-قىسمى

بَدِيْل ج أَبْدَال و بُدَلَاءُ: بەدەل، ئورنىنى باسىدىغان، ئىز باسار؛ ئېسىل

بَدِيْن ج بُدُن: سېمىز

بَدِيْهَة: توساتتىنلا، دەرھاللا، ئۇزۇن ئويلىماستىنلا؛ ئىشنىڭ ئەۋزىلى

أَجَابَ عَلَى الْبَدِيْهَةِ: ئويلاپ تۇرماستىنلا جاۋاب بەردى

بَدِيْهِيّ: ئۆز-ئۆزىدىن مەلۇم، چۈشەندۈرۈش ھاجەتسىز

بَذَاءَ. بَذَاءَة: سەت گەپ، ئىپلاس سۆز

بَذَاخَة: ھاكاۋۇرلۇق قىلماق، تەكەببۇرلۇق قىلماق، ئۆزىنى چوڭ تۇتماق

بَذْخ: ھاكاۋۇرلۇق قىلماق، تەكەببۇرلۇق قىلماق، ئۆزىنى چوڭ تۇتماق

بَذّ: ئۈستىن-بېشى پاسكىنا، مەينەت؛ مىسلىسز

بَذَّار: ئۇرۇق چاچقۇچى

بَذَّارَة: ئۇرۇق چېچىش ماشىنىسى، سېيالكا

بَذْر ج بُذُور: ئۇرۇق، دان

بَذْل: (پۇل-مال قاتارلىقلارنى) بەرمەك، سەرپ قىلماق

بِذْلَة الْعَمَلِ. بِذْلَة الشُّغْلِ: ئىش كىيىمى، خىزمەت كىيىمى

بَذِيء: سەت گەپ قىلماق، ئىپلاس سۆز

بَذِيء اللِّسَانِ: ئاغزى يامان، گېپى سەت، گېپى سېسىق

بَرْء: ياراتماق، ئىجاد قىلماق

بُرْء: ساقايماق، شىپا تاپماق، سالامەتلىكى ئەسلىگە كەلمەك

بَرَاء: گۇناھسىز، ساپ؛ ئادا-جۇدا

بَرَاءَة: پاكلىق، گۇناھسىزلىق

بَرَاز الْإِنْسَانِ: گەندە، پوق

بَرَاز الْحَيَوَانِ: تېزەك

بَرَارَة: سۆزىدە تۇرماق، ۋەدىسىگە ۋاپا قىلماق

بَرَاع. بَرَاعَة: (بىلىم، چىراي ياكى پەزىلەتتە) ئۈستۈن تۇرماق، يۇقىرى تۇرماق

بَرَاق. بُرَاق: ئۇچقۇر ئات، دۇلدۇل

بَرَام: يېپ، ئىپشلىگەن ئاغامچا، ئىپشلىگەن شوينا

بَرْبَرِيّ ج بَرَابِرُ و بَرَابِرَة: ياۋايى، ياۋۇز، مەدەنىيەتسىز، ئېچىلمىغان

عَمَلٌ بَرْبَرِيٌّ: ياۋۇز ھەرىكەت

بُرْثُن ج بَرَاثِن الطَّائِرِ: قۇش ۋە يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ تىرنىقى

بُرْج ج بُرُوج: قورغان، قەلئە، ئىستىھكام؛ ساراي

بُرْج الْحَمَامِ: كەپتەر قەپىسى، كەپتەرخانا

بُرْجُمَة ج بَرَاجِمُ: ئۇگە، بوغۇم (قول ۋە پۇت بارماقلىرىنىڭ)

بَرَد: مۆلدۈر، تولا

بَرْد: سوغۇق

بَرْد الْعَجُوز: مومايلار قورقىدىغان ئەڭ سوغۇق كۈنلەر (2-ئاينىڭ 24-كۈنىدىن 3-ئاينىڭ 3-كۈنىگىچە)

بُرْد ج بُرُود. الْوَاحِدَة بَرَدَة ج بَرَدَات: ردا، پلاش (ئەرلەر كىيىدىغان يەڭسىز تون)؛ يوللۇق تون

بَرْذَعَة ج بَرَاذِعُ: ئېگەر

بِرْذَوْن ج بَرَاذِيْنُ م بِرْذَوْنَة: قېچىر

بَرّ ج بُرُور: قۇرۇقلۇق

الْبَرّ: ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ، ياخشىلىق قىلغۇچى دېگەن مەنىدە

بَرّاً و بَحْراً: قۇرۇقلۇق يولى ۋە دېڭىز يولى بىلەن، قۇرۇقلۇق ۋە دېڭىز ئارقىلىق

بِرّ: سۆزىدە تۇرماق، ۋەدىسىگە ۋاپا قىلماق، ئەۋزىدە تۇرماق؛ بوي سۇنماق، ئىتائەت قىلماق؛ ياخشىلىق قىلماق

بُرّ. الْوَاحِدَة بُرَّة: بۇغداي

بَرَّادَة: سوغۇق ساقلاش ساندۇقى، مۇزلىتىش ئەسۋابى

بَرَّادَة كَهْرَبَائِيَّة: توڭلاتقۇ

بِرِّيمَة ج بِرِّيمَات: ئۇچكە؛ بۇرغا؛ بىگىز

بَرِّيّ: ياۋا (ھايۋان ۋە ئۆسۈملۈك)؛ قۇرۇقلۇققا مەنسۇپ، قۇرۇقلۇققا تەۋە

بَرِّيَّة ج بَرِّيَّات و بَرَارِيّ: دالا،

بىنەم، ئادەمزات يوق يەر

بَرْز: ئاشكارا بولماق، مەيدانغا چىقماق؛ گەۋدىلىك بولماق

بَرْزَخ ج بَرَازِخُ: بوغۇز (جۇغراپىيىدە ئىككى قۇرۇقلۇقنىڭ تۇتاشقان جايى)؛ ئىككى نەرسە ئارىسىدىكى توسما

بِرْسَام: كۆكرەك پەردە يالۇغى

بِرْسِيْم: بېدە

بَرَص: ئاق كېسەل

بُرْعُم. بُرْعَمَة ج بَرَاعِمُ. بُرْعُوم ج بَرَاعِيمُ: پورەك، غۇنچە

بُرْغُوث ج بَرَاغِثُ: بۇرگە

بُرْغُوث الْبَحْرِ: راك (دېڭىز ھايۋىنى)

بَرْق ج بُرُوق: چاقماق، چېقىن

بَرْقٌ لاَ سِلْكِيٌّ. بَرْقٌ غَيْرُ سِلْكِيٍّ: سىمسىز تېلېگراممىسى

بُرْقُع ج بَرَاقِعُ: چۈمبەل، چۈمپەردە، نىقاب

بُرْقُوق: ئالۇچا

بَرْقِيَّة ج بَرْقِيَّات: تېلېگراممىسى

بَرْقِيَّة التَّهْنِئَة: تەبرىك تېلېگراممىسى

بَرْقِيَّة التَّعْزِيَة: تەزىيە تېلېگراممىسى

بُرْكَان ج بَرَاكِينُ: كراتېر، يانار تاغ؛ ۋولقان

فُوَّهَة الْبُرْكَانِ: يانار تاغ ئېغزى

بَرَكَة ج بَرَكَات: نېمەت، بەخت، ياخشلىق؛ بەرىكەت

بَرْكَة: پوستەك، ئۇن تارتىش ھەققى

بُرْمَة: بۇرما مىخ، ۋىنتا

بَرْنَامَج ج بَرَامِجُ: پىلان، پروگراممىسى، نومۇر؛ نىزامنامە، نىزام؛ بايان

بَرْنَامَج السَّنَوَاتِ الْخَمْسِ: بەش يىللىق پىلان

بَرْنَامَج الدِّرَاسَةِ أَوِ التَّعْلِيمِ: ئوقۇتۇش پىراگراممىسى

بُرْنَيْطَة. بُرْنِيطَة ج بَرَانِيطُ: قالپاق، شلەپە

بُرْهَان ج بَرَاهِينُ: ئىسپات، دەلىل، پاكىت، ھۇججەت

بُرْهَة. بَرْهَة ج بُرَهَات: ۋاقىت، قىسقا ۋاقىت

بُرُوْء: ياراتماق، ئىجاد قىلماق؛ ساقايماق، شىپا تاپماق، سالامەتلىكى ئەسلىگە كەلمەك

بُرُوْدَة: سوغۇق، سوغۇن، سالقىن

لُحُوم مَحْفُوظَة بِالْبُرُوْدَةِ: توڭ گۆش، توڭلىتىلغان گۆش

بُرُوْر: سۇزىدە تۇرماق، ۋەدىسىگە ۋاپا قىلماق، لەۋزىدە تۇرماق

بُرُوز: گەۋدىلەنمەك، چوقچىيىپ چىقماق

بُرُوع: (بىلىم، چىراي ياكى پەزىلە تتە) ئۈستۈن تۇرماق، يۇقىرى تۇرماق

بَرِئَ: گۇناھسىز، ساپ، ئادا-جۇدا

بَرِيْد ج بُرُد: پوچتىسكەش، پوچتالىيون، خەت توشۇغۇچى

بِالْبَرِيد: پوچتىدىن ئەۋەتىش، پوچتا ئارقىلىق

بَرِيْد جَوِّيّ: ئايروپىلان ئارقىلىق توشۇلىدىغان خەت-خالتىلار

أُجْرَة الْبَرِيد: پوچتا ھەققى

سَاعِي الْبَرِيد: پوچتالىيون

صَنْدُوْق الْبَرِيْد: پوچتا ساندۇقى، خەت ساندۇقى

طَابِع الْبَرِيد: پوچتا ماركىسى

مَكْتَب الْبَرِيْد: پوچتا ئىدارىسى، پوچتخانا

بَرِيْم: يىپ، ئېشىلگەن ئارغامچا، ئېشىلگەن شوينا؛ بوغقۇچ (ئايىغ قاتارلىقلارنىڭ)

بَرِيَّة ج بَرَايَا: پۈتۈن كائىناتتىكى شەيئىلەر، مەخلۇقاتلار، خالايىق

بُزَاق: تۈكرۈك

بَزْر: تېرىماق، تۇرۇق سالماق

بِزْر: تۇرۇق

اَلْبِزْر ج أَبْزَار جج أَبَازِيْرُ: دورا-دەرمان

بِزْرَة ج بِزَرَات: بىر دانە تۇرۇق، بىر تال دان

بِزْرَة الْقُطْن: چىگىت

بَزّ ج بُزُوْز: يىپ رەخت؛ چىگە رەخت؛ پاختا رەخت كىيىم؛ چىگە رەخت كىيىم

بَزَّاز: گەزمال سودىگىرى

بِزَّة ج بِزَّات: كىيىم، كىيىم-كېچەك

بِزَّة رَسْمِيَّة: مۇراسىم كىيىمى، توي كىيىمى

بِسَاط ج بُسُط و أَبْسِطَة: گىلەم، ئەدىيال، پالاس، بىسات

بَسَاطَة: ئاددىي، سادىدا؛ ئاسان، ئوڭاي، چۈشىنىشلىك؛ ئاق كۆڭۈل

بَسَالَة و بَسَال: قەھرىمانلىق،

باتۇرلۇق

بُسْتَان: باغ، بوستان

بُسْتَانِيّ: باغۋەن، گۈل باققۇچى

بُسْر ج بِسَار الْوَاحِدَة بُسْرَة ج بُسُرات: خام خورما، پىشمغان خورما

بَسَّام: كۈلگۈنچەك، كۈلۈپلا تۇرىدىغان

بَسْط: كېڭەيمەك، يېيىلماق، كېرىلمەك

بَسْطَة: كەڭ، مول، زىيادە؛ پەزىلەت؛ كامالەت

بَسْمَلَة: بىسمىللا دېمەك

بَسِيْط ج بُسْط و بُسَطَاءُ: ئاددىي، ساددا؛ ئاسان؛ ئاق كۆڭۈل؛ توغرا؛ كەڭ

بَسِيْط الْيَدَيْنِ: سېخى، قولى ئۇچۇق

بَسِيط الْأَرْضِ: يەر يۈزى

بِشَارَة ج بَشَائِرُ و بَشَارَات: خۇش خەۋەر

بَشَاشَة: خۇش چىراي بولماق، چىرايىدىن نۇر يېغىپ تۇرماق

بَشَر: ئىنسان، ئادەم

أَبُو الْبَشَرِ: ئادەم ئەلەيھىسسالام

بِشْر: خۇشاللىق، شادلىق، خۇش كەيپىيات

بُشْرَاكَ. بُشْرَى لَكَ: ساڭا خۇشخەۋەر

بَشَرَة: تېرىنىڭ سىرتى

بَشّ. بَشُوْش. بَشَّاش: خۇش چىراي

بَشّ: خۇش چىراي بولماق، چىرايىدىن نۇر يېغىپ تۇرماق

بَشِع. بَشِيْع: سەت، كۆرۈمسىز؛ خۇنۇك

بَشِير ج بُشَرَاءُ: خۇشخەۋەر يەتكۈزگۈچى، خۇش خەۋەر ئېلىپ كەلگۈچى

بُصَاق: تۈكۈرۈك

بَصَر ج أَبْصَار: كۆرۈش قۇۋۋىتى؛ بىلىش قۇۋۋىتى

مَدَى الْبَصَرِ: كۆرۈش ئارىلىقى، كۆرۈش مۇساپىسى

بَصَّاقَة: تۈكۈرۈك قاچىسى، گارشوك

بَصْق: تۈكۈرمەك

بَصَل: باش پىياز

الْبَصِير: ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بىرى بولۇپ، كۆرۈپ تۇرغۇچى دېگەن مەنىدە

بَصِيرَة ج بَصَائِرُ: كۆز نۇرى؛ كۆرۈش قۇۋۋىتى

بِضَاعَة ج بَضَائِعُ: تاۋار، مال

قِطَار الْبِضَاعَةِ: يۈك پويىزى

بِضْع م بِضْعَة: ئۈچ بىلەن توققۇز ئارىلىقىدىكى سان، بىرنەچچە، بىرقانچە

بَطَاطَا: ياڭيۇ

بَطَاطَا حُلْوَة: تاتلىق ياڭيۇ

بِطَاقَة ج بَطَائِقُ و بِطَاقَات: كىنىشكا، گۇۋاھنامە؛ كارتوچكا، بىلەت، باغاق

بِطَاقَة التَّمْوِيْنِ: نورمىلىق تەمىنلەش كىنىشكىسى

بِطَاقَة الدُّخُوْلِ: كىرىش بىلىتى

بِطَاقَة الشَّخْصِيَّةِ. بِطَاقَة الْهَوِيَّةِ: سالاھىيەت گۇۋاھنامىسى

بِطَاقَة الْإِسْمِ. بِطَاقَة الزِّيَارَةِ: نام-ئەمەل كارتوچكىسى

بَطَالَة: قەھرىمان بولماق، باتۇر بولماق

بِطَان ج أَبْطِنَة و بُطُوْن: تارتما، ئۇلاق (ئىگەرنىك)، تۆشباغ؛ بانداژ

بِطَانَة: قورسىقى چوڭايماق، قورساق سالماق

بِطَانَة الثَّوْبِ: كىيىمنىڭ ئەستىرى

بَطْحَاءُ ج بِطَاح: ساي

بَطْش: تۈيۇقسىز ھۇجۇم قىلماق، شىددەتلىك زەربە بەرمەك

بَطّ ج بُطُوْط و بِطَاط: ئۆردەك

بَطَّال: ئىشسىز، ھۇرۇن، بىكارچى

بَطِّيْخ. بِطِّيْخ: تاۋۇز

بِطِّيْخ أَصْفَر: قوغۇن

بَطَل ج أَبْطَال: قەھرىمان، باتۇر، چېمپىيون

الْبَطَل الْعَالَمِيّ: دۇنيا چېمپىيونى

بَطَل الْقِصَّةِ: ھېكايىنىڭ باش قەھرىمانى

بُطْل. بُطْلَان: بىكار بولماق، ئىناۋەتسىز بولماق، بەربات بولماق، باتىل بولماق؛ يالغان، ساختا، سەپسەتە؛ قىممىتى يوق

بَطَن: قورسىقى چوڭايماق، قورساق سالماق

بَطْن ج بُطُوْن: قورساق؛ جەمەت، ئۇرۇق

بَطْن الْأَرْضِ: يەر شارىنىڭ ئىچكى قىسمى

بُطُوْل: بىكار بولماق، ئىناۋەتسىز بولماق، بەربات بولماق، باتىل

بولماق

بُطُوْلَة: قەھرىمان بولماق، باتۇر بولماق

بَطِئَ م بَطِيْئَة ج بِطَاء: ئاستا

بَطِيْن: يوغان قورساق

بَعْث: ئەۋەتمەك، يوللماق

بَعْث بِالرِّسَالَة: خەت ئەۋەتمەك، مەكتۇپ يوللماق

يَوْم الْبَعْث: قيامەت كۈنى

بِعْثَة ج بَعَثَات: ئۆمەك، ۋەكىللەر ئۆمىكى

بِعْثَة كَشْفِيَّة: ئۆلچەش-تەكشۈرۈش ئەترىتى

بَعْث ج بُعُوْث: يىراقتا يۈرۈش قىلغان قوشۇن ياكى ئۆمەك؛ ئېكسپېدىتسىيىچىلەر ئەترىتى

بُعْد: يىراقلىق

بُعْد ج أَبْعَاد: مۇساپە، ئارىلىق

بَعْد: كېيىن؛ تېخى، يەنىلا، ھېلىھەم، ھازىرغىچە

أَمَّا بَعْد: (مەدھىيە) دىن كېيىن، (ئەھۋال سۆزىغاندىن) كېيىن

بَعْر و بَعَر الْحَيَوَان ج أَبْعَار: تېزەك، مايال

بَعْض ج أَبْعَاض: بەزى، بىر قىسىم

بَعْض النَّاس: بەزى كىشىلەر، كىشىلەرنىڭ بەزىسى

بَعْل ج بُعُوْل و بِعَال: ئەر؛ ئىگە

بَعُوْض: پاشا

بَعِيْد ج بُعَدَاء و بُعْد و بُعْدَان: يىراق، ئۇزاق

بَعِيْر ج بُعْرَان و أَبْعِرَة: تۆگە

بُغَاء: تەلەپ قىلماق، ئۈمىد قىلماق

بَغْتَة: تۇيۇقسىز، ئۇشتۇمتۇت، تاسادىپىي، ئويلىمىغان يەردىن

بُغْض. بِغْضَة. بَغْضَاء: دۈشمەنلىك، ئۆچمەنلىك، ئاداۋەت

بَغْل ج بِغَال و أَبْغَال. بَغْلَة و بَغَلَات و بِغَال: قېچىر

بَغْي. بُغْيَة و بِغْيَة: تەلەپ قىلماق، ئۈمىد قىلماق

بَغْي: زۇلۇم، ئېزىش؛ زىيانكەشلىك قىلىش؛ گۇناھ؛ ئاداڭەتسىزلىك؛ تاجاۋۇز

بُغْيَة: ئارزۇ، ئۈمىد

بَغِيّ ج بَغَايَا: پاھىشە ئايال، بۇزۇق ئايال

بَقَاء: دائىملىق، داۋاملىق، ئەبەدىيلىك، مەڭگۈلۈك

دَار الْبَقَاء: ئاخىرەت، ئۇ دۇنيا

بَقَر ج بَقَرَات: كالا

الْبَقَرَة الْوَحْشِيَّة: بۆكەن

بَقْشِيْش ج بَقَاشِيْش: سوۋغا، ھەدىيە؛ پارچە راسخوت

بُقْعَة ج بُقَع. بُقْعَة ج بِقَاع: ماكان، يەر، جاي، نۇقتا، مەيدان، ئورۇن

بَقِّ الْوَاحِدَة بَقَّة ج بَقَّات: چۇسا

بَقَّال: كۆكتات سودىگىرى، باققال

بَقْل ج بُقُول: كۆكتات، ئوت-چۆپ

بَقْلَة حَمْقَاء: سېمىز ئوت

بَقْلَة مُبَارَكَة: كاسنە، كۆك چېچەك

بَقِيَّة ج بَقَايَا: قالدۇقى، ئېشىپ قالغىنى

لَهُ بَقِيَّة: داۋامى بار، تۈگىمىگەن

بُكَاء. بَكْي: يىغا، يىغا-زار

بَكَارَة: قىزلىق

بِكْر ج أَبْكَار: تۇنجى بالا

بِكْر: ياتلىق بولمىغان قىز؛ يېڭى، ئىشلىتىلمىگەن، پېچەتى بۇزۇلمىغان

الْأَرْض الْبِكْر: بوز يەر، ئېچىلمىغان يەر

بُكْرَة: ئەتە؛ ئەتە ئەتىگەندە

فِي بُكْرَةِ النَّهَارِ: تاڭ يورىغاندا، تاڭ سەھەردە

بَعْدَ بُكْرَةٍ: ئۆگۈنلۈككە

بَعْدَ بَعْدِ بُكْرَةٍ: ئۈندىن ئۈندىنلىققا

بُكْرَةً وَ عَشِيًّا: ئەتىگەن ۋە ئاخشامدا، شامۇسەھەر

بَكَّاء: يىغلاڭغۇ؛ يىغلماق

بَلْ: بەلكى، بولسا

بَلَاء: بالايىئاپەت، ھادىسە، كۈگۈلسىزلىك سىنماق، ئىمتىھان ئالماق

بَلَادَة: دۆتلەشمەك، گالۋاڭلاشماق

بَلَاط: تاختا تاش، شىبەن

بَلَاط الْمَلِك: ئوردا، خان سارىيى، ھەرەم

بَلَاط قَاشَانِي: فارفور خىش، ساپال خىش، گۈللۈك خىش، كاھىش

بَلَاطَة ج بَلَاطَات: خىش، گۈللۈك خىش؛ تاختا تاش

بَلَاطَة الضَّرِيْح: قەبرە تېشى

بَلَاطَة مُلَوَّنَة: فارفور خىش، گۈللۈك خىش، رەڭدار خىش

بَلَاغ ج بَلَاغَات: خەۋەر، مەلۇمات،

دوكلات، ئاخبارات؛ ئېلان، ئۇقتۇرۇش؛ بايانات؛ نوتا؛ ئۇلتماتوم

بَلَاغ مُشْتَرَك: بىرلەشمە ئاخبارات

بَلَاغَة: سۆز قابلىيىتى، ناتىقلىق، سۆزمەنلىك، پاساھەت

عِلْم الْبَلَاغَة: بالاغەت ئىلمى، ستىلىستىكا

بَلْبَال: ئەندىشە، غەم-ئەندىشە، قايغۇ

بُلْبُل ج بَلَابِلُ: بۇلبۇل

بَلْبَلَة ج بَلَابِلُ: قالايمىقانچىلىق، مالىماتاقچىلىق، بىسەرەمجانلىق

بَلَح الْوَاحِدَة بَلَحَة ج بَلَحَات: پىشمىغان خورما

بَلَد ج بِلَاد و بُلْدَان: يەر، رايون، شەھەر، دۆلەت، دۆلەت زېمىنى

بَلَدِيَّة ج بَلَدِيَّات: ئاپتونوم شەھەر، شەھەرلىك ھۆكۈمەت

رَئِيْس الْبَلَدِيَّة: شەھەر باشلىقى

بَلْسَم ج بَلَاسِمُ: ئاغرىق توختىتىش دورىسى؛ يوز ماي؛ خۇش بۇي پېلىم، پېلىمى بىلەن يارىنى ساقايتىدىغان بىر خىل دەرمەخ

بَلْسَمٌ شَافٍ: شىپالىق مەلھەم دورا

بَلْع: يۇتماق، يۇتۇۋەتمەك

بَلْعَم ج بَلَاعِمُ: يۇتقۇنچاق، كېكىردەك

بَلْعَمَة ج بَلَاعِمُ: ئاق قان دانچىلىرى

بُلْعُوم ج بَلَاعِيمُ: يۇتقۇنچاق، كېكىردەك

بَلْغَم: بەلغەم، خەپرۇك

بَلَل: ھۆل، نەم؛ نەملەشمەك

بَلُّور. بِلُّوْر الْوَاحِدَةُ بِلُّورَة ج بِلُّوْرَات: كرىستال؛ جەۋھەر، بللۇر

بَلُّون ج بَلُّونَات: شار، ئۇچار كېمە

بَلْو: سىنىماق، ئىمتىھان ئالماق

بُلُوغ: يەتمەك، ئۇلاشماق

بَلْوَى و بَلِيَّة ج بَلَايَا: ئاپەت؛ مۇسىبەت

بِلَّى: كونىرىماق، چىرىمەك، ئەسكىرىمەك، كونىرىماق

بَلَى: ھەئە؛ ياق، ئۇنداق ئەمەس؛ بولمىسا

بَلِيد الذِّهْنِ: گالۋاڭ، ئەقلىي

كۆچمە ئاجىز، دۆت

بَلِيْغ ج بُلَغَاءُ: سۆز قابلىيىتى يۇقىرى كىشى، ناتىق، پاساھەتلىك

بَلِيْل. بَلِيْلَة: نەم ھاۋا

بِنَاء: قۇرماق، ياسىماق، بىنا قىلماق؛ قۇرۇلۇش، ئىمارەت، بىنا

بِنَاءً عَلَى: ئاساسەن، بويىچە

بِنَاءً عَلَيْهِ: شۇڭلاشقا، شۇنىڭ بىلەن، شۇنىڭغا بىنائەن

بَنَادُوْرَة: شوخلا، پەمىدۇر

بَنَان الوَاحِدَة بَنَانَة ج بَنَانَات: بارماق؛ بارماق ئۇچى

بِنَايَة: بىنا قىلماق، قۇرماق، ياسىماق

بِنَايَة ج بِنَايَات: ئىمارەت، چوڭ بىنا، قەۋەتلىك بىنا

بِنْت ج بَنَات: قىز، قىز بالا

بَنْج: مىڭدىۋانە

بَنْد ج بُنُود: تۇغ، ئەلەم، بايراق؛ (قانۇن ياكى شەرتنامىنىڭ) مادداسى، كىتابنىڭ ئابزىسى

بَنْدَر ج بَنَادِرُ: پورت، دېڭىز بويىدىكى شەھەر، سودا شەھىرى؛ سودىگەرلەرنىڭ شەھەردىكى تۇرار جايى

بُنْدُق. بُنْدُقَة ج بُنْدُقَات: ئورمان ياڭقى

بُنْدُقِيَّة ج بَنَادِقُ: مىلتىق

بُنْصِر ج بَنَاصِرُ: نامسىز بارماق

بُنّ: قەھۋە پۇرچىقى

بَنَّاء ج بَنَّاؤُونَ: تامچى، قۇرغۇچى، تاشچى

بَنُّورَة ج بَنُّورَات: كىچىك دورا قۇتىسى؛ كىچىك شىشە

بَنُو آدَمَ: ئىنسان بالىلىرى، ئادەم بالىلىرى

بَنُو إِسْرَائِيلَ: يەھۇدىيلار

بَنُو أُمَيَّة: ئۇمەييە سۇلالىسى

بُنِّيّ (اللَّوْن): بېغىر رەڭ، جىگەر رەڭ

بُنْيَان. بنية. بنية: قۇرماق، ياسىماق، بىنا قىلماق

بُنْيَة الْجِسْم: تەن، بەدەن، بەدەن قۇرۇلۇشى، جىسىم

بُنْيَة الْكَلِمَة: سۆزنىڭ تۈزۈلۈشى، سۆزنىڭ سىخىمسى

قَوِيّ الْبُنْيَة: تېنى كۆچلۈك

ضَعِيف الْبُنْيَة: تېنى ئاجىز

بَهَاء: گۈزەللىك، گۈزەل كۆرۈنۈش

بَهَار ج بَهَارَات: خۇش پۇراق

ماتېرياللار؛ دورا-دەرمان

بَهَق: ئاق كېسەل، بەرەس

بَهْلَوَانِيّ: سېرىكچىلىك

اَلْعَابُ بَهْلَوَانِيَّةٌ: سېرىك ئويۇنى

بَهْو ج أَبْهَاءُ وَ بُهُوّ وَ بُهِيّ: كۈتۈش زالى، مېھمانخانا

بَهِيْم ج بُهْم وَ بُهُم: قاپقارا، تۈمقارا

لَيْل بَهِيْم: قاپقاراڭغۇ كېچە

بَهِيمَة ج بَهَائِمُ: ھايۋان، ئۆي ھايۋانلىرى

بَهِيْمِيّ. بَهِيْمِيَّة: ھايۋانىي، ھايۋان تەبىئەت، ھايۋان خاراكتېرلىك، ھايۋان سۈپەت

بَهِيّ: گۈزەل، نۇرانە، پارلىق، شانلىق

بَوَار: ھالاك بولۇش، يوقلىش

بُؤْبُؤ الْعَيْن: كۆز قارىچۇقى

بُوْذِيّ: بۇددىست، بۇددا دىنىي مۇخلىسى، بۇددا ئېتىقادچىسى

بُوْذِيَّة: بۇددا دىنى

بُوْر: ئاقتاما، ئاق قالدۇرۇلغان يەر

بُوْرَصَة ج بُوْرَصَات: بىرژا

بُوْرَصَة الْبِضَاعَة: سودا ماللىرى بازىرى

بُوْرْصَة الْغَلاَّتِ: ئاشلىق بازىرى

بُوسَة ج بُوسَات: سۆيۈشۈش، ئوپۇشۇش، يالىشىش

بَوْش ج أَبْوَاش. أَوْبَاش: لۆكچەك، قۇلاق كەستى، جېدەلخور

بُوصَلَة. بَوْصَلَة: كومپاس؛ قېبلىنامە

بَوْق ج أَبْوَاق: كاناي، بۇرغا، سۇر

بَوْل ج أَبْوَال: سۈيدۈك

مَجْرَى الْبَوْلِ: سۈيدۈك يولى

بُولِيس: ساقچى؛ ساقچى ئىدارىسى

اَلْبُولِيس الْجِنَائِيّ: جىنايى ئىشلار ساقچىسى

بُوْم ج أَبْوَام. بُومَة ج بُومَات: ھۇقۇش، مۇشۇكياپىلاق، ئۈكە

بَوَّاب: دەرۋازىۋەن، ئىشىك باققۇچى

بَيَاض: ئاق

بَيَان: ئاشكارىلىماق، ئىزھار قىلماق؛ چۈشەندۈرۈش؛ بايانات، ئېلان، دوكلات، مەلۇمات؛ لايىھە

بَيَان صَحَفِيّ: ئاخبارات

عِلْم الْبَيَانِ: ئەرەب تىلى ستىلىستىكىسىنىڭ 2-قىسمى

غَنِيٌّ عَنِ الْبَيَانِ: ئۆز-ئۆزىدىن مەلۇم، چۈشەندۈرۈش ھاجەتسىز، چۈشىنىشلىك

بَيَانَات: مەلۇمات، ماتېرىيال، بايانات

بَيْئَة ج بِيْئَات: ئورۇن، تۇرالغۇ؛ مۇھىت، شارائىت

بَيْت ج بُيُوت وَ أَبْيَات جەبىيوتات: ئۆي، جاي، تۇرالغۇ، ئائىلە

بَيْت الْإِبْرَة: كومپاس، قېبلىنامە

بَيْت تِجَارِيّ: دۇكان، ماگىزىن

اَلْبَيْت الْحَرَام: كەئبە، بەيتۇللا

بَيْت الْخَلاَءِ: ھاجەتخانا، خالاجاي، تازىلىق ئۆيى

بَيْت شِعْرٍ ج أَبْيَات: بەيىت، شېئىرنىڭ بىر مىسراسى

بَيْت الْعَنْكَبُوتِ: ئۆمۈچۈك تورى

بَيْت اللّٰهِ: كەئبە، بەيتۇللا، مەسجىت

بَيْت الْمُقَدَّسِ: قۇددۇس شەرىپ، بەيتۇلمۇقەددەس، ئىرۇسالىم

بَيْدَ أَنَّ: لېكىن، بىراق، ئەمما

بَيْدَاءُ ج بَيْدَاوَات: چۆل-جەزىرە، قاقاس، ساي، دالا

بَيْدَر ج بَيَادِرُ: خامان

بَيْدَق ج بَيَادِقُ: (شاھمات ئويۇنىدىكى) پېشكا، ئەسكەر

بِئْر ج آبَار: قۇدۇق

بِئْسَ: نەمىدېگەن يامان! نەمىدېگەن ئوسال! ئەجەبمۇ ناچار

بَيْض ج بُيُوض: تۇخۇم

بَيْضَة ج بَيْضَات: ①تاشاق؛ ②دۇبۇلغا

بَيْطَار ج بَيَاطِرَة: مال دوختۇرى

بَيْع: ساتماق

بِيْعَة النَّصَارَى: چېركاۋ

بَيْن: ئوتتۇرىسىدا، ئارىسىدا

بَيْنَ يَدَيْهِ: ئالدىدا، ھۇزۇرىدا

بَيْنَ الْآوِنَةِ وَ الْأُخْرَى: بەزىدە، ئارىلاپ، ئاندا-ساندا

ذَات الْبَيْنِ: ئاداۋەت، ئۆچمەنلىك، زىددىيەت؛ نەسەب؛ تۇغقانچىلىق

بَيْنَمَا. بَيْنَا: ...ۋاقتىدا، ... ئەسنادا، ...چاغدا

بَيَّاع: سودىگەر، مال ساتقۇچى، پېرىكازچىك، مال ئىگىسى، دۇكانچى

بَيِّن: ئاشكارا، ئېنىق

بَيِّنَة ج بَيِّنَات: دەلىل، ئىسپات، پاكىت، ھۇججەت

ث

تَأْبِيْن: تەزىيە بىلدۈرمەك
تَأَثَّر: تەسىرلەنمەك، ھاياجانلانماق
تَأْجِيْل: كەينىگە سۈرمەك، كېچىكتۈرمەك، تەخىر قىلماق
تَأْخِير: كېچىكتۈرمەك، ئارقىغا سۈرمەك، تەخىر قىلماق
تَأَدُّب: ئەدەبلىك بولماق، نازاكەتلىك بولماق
تَأْدِيْب: جازالماق، ئەدەبلىمەك
تَأْرِيْخ ج تَوَارِيْخ: ئاي-كۈن، ۋاقىت، مەزگىل، دەۋر؛ يىلنامە، ۋەقەلەرنى ۋە ئۇلارنىڭ يۈز بەرگەن ۋاقتىنى خاتىرىلەش
تَأْرِيْخ شَخْصٍ: تەرجىمىھال، بىرەر شەخسنىڭ ھاياتى توغرىسىدا خاتىرە
بِلَا تَأْرِيخٍ: ئاي-كۈنى يوق، تارىخى يېزىلمىغان
تَأَسُّف: پۇشايمان قىلماق، ئەپسۇسلانماق، ھەسرەتلەنمەك؛ قايغۇرماق
تَأْسِيْس: قۇرماق، بەرپا قىلماق، تەكلىمەك، تەسىس قىلماق
تَأْشِيْر ج تَأْشِيْرَات: ۋىزا؛ ۋىزا بەرمەك
تَأَكُّد: پۈختىلانماق، مۇستەھكەملەنمەك، چىڭماق، مۇقىم بولماق
تَأْكِيد: تەكتلەش، مۇئەييەنلەشتۈرۈش؛ ئەمەلىيلەشتۈرۈش
تَأَلُّب: يىغىلماق، توپلانماق
تَأَلُّف: تەركىب تاپماق، تۈزۈلمەك
تَأَلُّم: ئاغرىق ھېس قىلماق، ئازابلانماق
تَأْمِيْم: خۇسۇسىي مۈلۈكنى ئومۇمىي مۈلۈككە ئايلاندۇرماق
تَأَمُّل ج تَأَمُّلَات: پىكىر قىلىش، چوڭقۇر ئويلىنىش
مِنْ غَيْرِ تَأَمُّلٍ: ئويلىماستىن، يېنىكلىك بىلەن
تَأْمِين: كېپىللىك قىلىش، خاتىرجەم قىلىش؛ «ئامىن» (ئامىن) دەپ دۇئا قىلىش
تَأْمِين ج تَأْمِينَات: كۆرۈ، رەنە
تَأْمِين اِجْتِمَاعِيّ: ئىجتىمائىي

سۇغۇرتا
تَأَهُّب: تەييارلانماق، ھازىرلانماق
تَأَوُّهاً: ئۇھ تارتماق، ئاھ ئۇرماق، خورسىنماق، ئۇلۇغ-كىچىك تىنماق
تَأْوِيل ج تَأْوِيلَات: ئىزاھ، شەرھ
تَأْيِيد: قوللىماق، ھىمايە قىلماق، ياردەم بەرمەك؛ ئىسپاتلىماق
تَابَل. تَابِل ج تَوَابِلُ: دورا-دەرمان
تَابِع ج تُبَّع و تَبَعَة و تَوَابِعُ: ئەگەشكۈچى، قول ئاستىدىكى؛ شاگىرتى؛ خىزمەتچىسى؛ بوي سۇنغۇچى
تَابِعِيّ: ساھابىلەرنىڭ دەۋرىدە قىلىشى بىلەن ئىسلام دىنىغا ئېتىقاد قىلغۇچى
تَابُوت: ساندۇق، تاۋۇت
تَابُوت الْمَوْتَى: كۆمۈنسەي
تَاج: تاج
تَاج الْمَلِكِ: پادىشاھنىڭ تاجى
تَاج الْعَرَبِ: ئەرەبلەرنىڭ باش ياغلىقى، سەللە
تَاجِر ج تُجَّار: سودىگەر، تىجارەتچى
تَاجِر الْجُمْلَةِ: دۇك تارقاتقۇچى سودىگەر
تَاجِر الْمُفَرَّقِ أَوِ الْقَطَّاعِيّ أَوِ التَّجْزِئَةِ: پارچە سېتىش سودىگىرى
تَارَة: بىر قېتىم، گاھى، بەزىدە
تَاسِع: توققۇزىنچى
تَاسِع عَشَرَ: ئون توققۇزىنچى
تَافِه: تەمسىز، مەززىسى يوق، لاۋزا
تَالٍ م تَالِيَة ج تَوَالٍ: ئەگەشكۈچى؛ تۆۋەندىكى
تَامّ: پۈتۈنلەي، تولۇق، پۈتۈن
بَدْر تَامّ: تولۇن ئاي، تولغان ئاي
تَائِب: توۋا قىلغۇچى، قايتقۇچى، يانغۇچى
تَائِق: سېغىنغۇچى، ئىنتىزار بولغۇچى، ئىشتىياق باغلىغۇچى، ئارزۇمەن
تَائِه: يولدىن ئادا شقۇچى، تېكىرقاپ قالغۇچى، سەرگەردان
تَبَاب: زىيان؛ ھالاكەت؛ پېتەرسىزلىك، كەمچىلىك
تَبَار: ھالاكەت، بوقلىش، گۇمران بولۇش
تَبَارَكَ اللّٰهُ: ئاللا پاكتۇر، ئاللا مۇقەددەسدۇر، ئاللانىڭ

قەدىر-قىممىتى بۇيۇكتۇر

تَبَارِيْح: خاپلىق، كۈلپەت

تَبَارِيْح الشَّوْقِ: سېغىنىش ئازابى، سېغىنىش دەردى

تَبَاشِير: خۇشخەۋەر؛ يېڭى شەيئى، يېڭى پەيدا بولغان نەرسە، ھەر نەرسىنىڭ دەسلىپى

تَبَاع. تَبَاعَة: ئەگەشمەك، ئارقىدىن ماڭماق، ئىزىدىن ماڭماق، قوغلىماق؛ بوي سۇنماق، تەۋە بولماق

تِبَاع: ئارقىسۇئارقا، كەينى-كەينىدىن

تَبَاعُد: يىراقلاشماق

تَبَاؤُل: ئالماشتۇرماق، تېگىشمەك

تَبَايُن: پەرق؛ زىددىيەت، توقۇنۇش

تَبَجُّح: پەخرلەنمەك، خوشاللانماق

تَبَحْتُر: چېچىلىپ كەتمەك، تارقىلىپ كەتمەك؛ ئىسراپ بولماق

تَبَحُّر: چوڭقۇر تەتقىق قىلماق؛ كەڭ دائىرىلىك بولماق

تَبَخْتُر: غادايماق، گەدەيمەك

تَبَخُّر: پارغا ئايلانماق

تَبَدُّد: تارالماق، چېچىلماق؛ ئىسراپ بولماق

تَبَدُّل: ئالماشماق، ئۆزگەرمەك

تِبْر: ئالتۇن-كۈمۈش رۇدىسى

تبرج: ياسانماق، ھۆسن-جامالىنى باشقىلارغا كۆرسەتمەك

تَبَرُّد: سەگدىمەك، سالقىنلىماق

تَبَرُّز: چوڭ تەرەت قىلماق

تَبَرُّع: ئىئانە قىلماق، ماددىي ياردەم بەرمەك

تَبَرُّع ج تَبَرُّعَات: ئىئانە، ئىئانە پۇل، ماددىي ياردەم

تَبَرُّك: بەھرىمەن بولماق، مەنپەئەتدار بولماق

تَبَرُّم: زېرىكمەك، ئىچى پۇشماق

تَبْرِيد: سوۋۇتماق، مۇزلاتماق

تَبْرِيد الْأَلَم: ئاغرىقنى پەسەيتمەك، ئاغرىقنى يېنىكلەتمەك

تَبْرِيك ج تَبْرِيكَات: تەبرىكلەش؛ بەخت تىلەش

تَبَسُّم: كۈلۈمسىرىمەك، تەبەسسۇم قىلماق

تَبَصُّر: ئويلانماق، پىكىر قىلماق، مۇلاھىزە قىلماق

تَبَطُّل: توغرا كەسىپ بىلەن شۇغۇللانماسلىق، ھاۋايى-ھەۋەسكە بېرىلمەك؛ ئىشسىزلىق، بىكارچىلىق

تَبَطُّن: چوڭقۇرلاپ كىرمەك،

ئىچكىرىلەپ كىرمەك، ماھىيىتىنى تونۇپ يەتمەك

تَبَع: ئەگەشمەك، ئارقىدىن ماڭماق، ئىزىدىن ماڭماق، قوغلىماق؛ بوي سۇنماق، تەۋە بولماق

تَبَع ج أَتْبَاع: شاگىرت، مۇرىت؛ تەۋە

تَبَعَة ج تَبِعَات: نەتىجە، ئۇنۇم؛ مەسئۇلىيەت

تَبَعِيَّة: تەۋەلىك، بېقىندىلىق

تِبْغ. تَبْغ ج تُبُوغ: تاماكا، كۆك تاماكا

تَبَكُّت: ئەيىبلەش؛ پاكىت ئارقىلىق يېڭىش

تَبْلِيط: شىبەن تاش ياتقۇزۇش

تَبْلِيغ: ئۇقتۇرماق، يەتكۈزمەك، ئۇمۇمىي ئۇقتۇرۇش، ئىلان، مۇراجىئەت

تِبْن: سامان

تَبَوُّل دَمَوِيّ: سۈيدۈكتە بىلەن زەھەرلىنىش كېسىلىگە

عَدَم التَّبَوُّل: سۈيدۈك توتۇلۇش

تَبَوُّؤ: ئولتۇرماق، ئورۇن تۇتماق

تَتَابُع: ئارقىسۇئارقا، ئۇلاپلا، كەينى-كەينىدىن

تَتْرَى: ئارقىسۇئارقا، كەينى-كەينىدىن، ئۇلىنىپ

تَتَوُّج: تاج كىيمەك

تَتَاؤُب: ئەسنىمەك

تَتَبُّت: قەتئىي ئىشەنمەك

تَثْقِيف: تەربىيىلىمەك

تَثْلِيث: ئۈچ ھەسسە قىلماق، (تېرىلغۇنىڭ ياخشى بولۇشى ئۈچۈن يەرنى) ئۈچ قېتىم ئاغدۇرماق؛ (خرىستىئانلارنىڭ ئەقىدىسىدە) ئاتا-بالا ۋە رۇھۇلقۇددۇسدىن ئىبارەت ئۈچنى بىر گەۋدە قىلىش پرىنسىپى

تَثْلِيج: مۇزلاتماق، توڭلاتماق

تِجَارَة: تىجارەت قىلماق، سودا قىلماق

بَيْت التِّجَارَة: ماگىزىن، سودا دۇكىنى

تِجَارِيّ: سودا خاراكتېرلىك، سودىغا مەنسۇپ

اِتِّفَاق تِجَارِيّ: سودا كېلىشىمى

غُرْفَة تِجَارِيَّة: سودا ئىدارىسى، تىجارەتچىلەر جەمئىيىتى، تىجارەتچىلەر ئۇيۇشمىسى

الرَّأْسِمَال التِّجَارِيّ: سودا كاپىتالى

تَجَاهُل: بىلمەسكە سالماق، بىلمگەن بولۇۋ ئېلىش

تَجَاوُز: ئېشىپ كەتمەك، ئۆتۈپ كەتمەك

تَجَبُّر: تەكەببۇرلۇق قىلماق، ئۆزىنى چوڭ تۇتماق؛ زومگەرلىك قىلماق، زورلۇق قىلماق؛ سۇنغان ياكى قوزغىلىپ كەتكەن سۆڭگەكنى تۇتقۇزماق ياكى جايىغا چۈشۈرمەك

تَجَدُّد: يېڭىلانماق، ئەسلىگە كەلمەك

تَجْر: تىجارەت قىلماق، سودا قىلماق

تَجْرِبَة ج تَجَارِبُ: سىناق، تەجرىبە، سىناپ كۆرۈش

تَجَرُّد: يالىڭاچ بولماق، ھەممىدىن خالىي بولماق

تَجَرُّع: بىر يۇتۇم-بىر يۇتۇمدىن ئىچىش، ئوتلاپ ئىچىش

تَجْزِئَة: تەقسىم قىلىش، بۆلۈش، ئايرىش، پارچىلاش

تَجَسُّس: رازۋېدكا قىلماق، چارلىماق، يوشۇرۇن تەكشۈرمەك

تَجَسُّم: شەكىللەنمەك، كونكرېت شەكىلگە كىرمەك

تَجَعُّد: غۇژمەك بولۇۋالماق، تۇرۇلۇۋالماق، بۈدۈر بولۇۋالماق

تَجْفِيف: قۇرۇتماق

تَجِلَّة: ھۆرمەتلىمەك، ئىكرام قىلماق، ئۇلۇغلىماق

تَجَلُّد: چىداملىق بولماق، سەۋرچان بولماق

تَجْلِيد: تۇپلىمەك، مۇقاۋىلىماق، شىرازىلاش، جىلدلىماق

تَجَلِّي: روشەنلەشمەك، ئېنىق بولماق

تَجَمُّد: مۇزلىماق، توڭلىماق

تَجَمُّل: ياسانماق، پەردازلىماق، زىننەتلىمەك

تَجْمِيد: مۇزلاتماق، توڭلاتماق

تَجْمِيل: ياساندۇرماق، گۈزەللەشتۈرمەك

تَجَنُّب: ساقلانماق، ئۆزىنى چەتكە ئالماق، يىراقلىماق

تَجَوُّل: سەيلە قىلماق، ئايلانماق

تَجْوِيد: ياخشىلماق، ئىسلاھ قىلماق؛ تەجۇيد (قۇرئان ئايەتلىرىنى توغرا تەلەپپۇز بىلەن ئوقۇشنىڭ قائىدە-ئۇسۇللىرى)

أَحْكَام التَّجْوِيْد: تەجۇيد ئەھكاملىرى، تەجۇيد قائىدىلىرى

تَجْوِيف ج تَجَاوِيفُ: كاۋاك،

تۆشۈك، كاما

تَحَاشِي: ساقلانماق، يىراق تۇرماق، ئۆزىنى چەتكە ئالماق

تَحَالُف: ئىتتىپاق تۈزمەك، كېلىشىم تۈزمەك

التَّحَالُف الْوَطِيد: مۇستەھكەم ئىتتىپاق

تَحْتَ: ئاستىدا، تېگىدە

تَحْتَ إِشْرَافِ فُلَانٍ: ...نىڭ رىياسەتچىلىكىدە

تَحَجُّب: يوشۇرۇنماق، ياپماق

تَحَدِّي: رىقابەتلەشمەك، مۇسابىقىلەشمەك

تَحْدِيد: چەكلىمەك؛ بەلگىلىمەك

تَحْدِيد النَّسْلِ: تۇغۇتنى چەكلىمەك

تَحْذِير: ئاگاھلاندۇرماق

تَحَرُّر: ئازاد بولماق، ئەركىنلىككە چىقماق؛ يېزىلىپ پۈتمەك؛ تەھرىر قىلىنىپ بولماق

تَحَرُّك: ھەرىكەتلەنمەك، تەۋرىمەك، مىدىرلىماق

تَحْرِيج: سىقماق، قىسماق (روھىي جەھەتتە)

تَحْرِير ج تَحْرِيرَات: ئازاد قىلماق، قويۇۋەتمەك؛ تەھرىرلىمەك

تَحْرِير الْأَرِقَّاءِ: قوللارنى ئازاد قىلماق

تَحْرِير الْكُتُبِ: كىتابلارنى تەھرىرلىمەك

إِدَارَة التَّحْرِيرِ: تەھرىر بۆلۈمى

رَئِيس التَّحْرِيرِ: باش مۇھەررىر

جَيْش التَّحْرِيرِ: ئازادلىق ئارمىيە

تَحْرِيرِيّ: يازما

تَحْرِيض: قوزغىماق؛ قۇترىتماق، كۈشكۈرتمەك

تَحْرِيضِيّ: قۇترىتقۇلۇق، ئىغۋاگەرلىك خاراكتېردىكى

تَحْرِيف: (گەپنى، مەنىنى) بۇرمىلىماق، ئۆزگەرتمەك

تَحْرِيك: ھەرىكەتلەندۇرمەك، قوزغىماق، مىدىرلاتماق

تَحْرِيم: چەكلىمەك، مەنئى قىلماق، ھارام قىلماق

تَحْسِين ج تَحْسِينَات: ياخشىلماق، ئىسلاھ قىلماق، تۈزىمەك

تَحَصُّن: مۇستەھكەملەنمەك، قوغدالماق

تَحْصِيل: ئېرىشمەك، قولغا كەلتۈرمەك،

هاسل قلماق

تَحْضِير: هازىرلماق، تەييارلماق، تەخ قلماق

تَحَطُّم: سۇنماق، چېقىلماق

تَحْطِيم: بۇزماق، تارمار قلماق، يوقاتماق

تُحْفَة. تُحَف ج تُحَف: ھەدىيە، سوۋغا، تۆھپە؛ قىممەتلىك بۇيۇم

تَحَفُّظ: ئېھتىيات قلماق، دىققەت قىلماق، ئالدىنى ئالماق؛ كونسېرۋاتىپلىق

تَحْقِير: مەنسىتمەسلىك، كەمسىتمەك، ھەقىر كۆرمەك؛ پەس كۆرمەك

تَحْقِيق: ئىشقا ئاشۇرماق، ئەمەلگە ئاشۇرماق؛ تەكشۈرمەك، تەتقىق قلماق

تَحَكُّم: مۇستەبتلىك قلماق، ئۆز بېشىمچىلىق قلماق، ئۆز خاھىشى بويىچە ئىش قلماق

تَحْكِيم: مۇرەسسە قىلماق، يارا شتۇرماق، كېلىشتۈرمەك، ئاربىدا ھۆكۈم چىقارماق

لَجْنَة التَّحْكِيم: مۇرەسسە قىلىش ھەيئىتى، كېلىشتۈرۈش ھەيئىتى

تَحْلِيل ج تَحَالِيلُ: يەشمەك، ئېرىتمەك؛ تارقاتماق

تَحَمُّل: چىدىماق، غەيرەت قلماق

تَحْمِيل: كۆتۈرگۈزمەك، ئارتماق (يۈك قاتارلىقلارنى)

تَحْنَان: رەھىم قىلىش، ئىچ ئاغرىتىش، ئېچىنىش

تَحَوُّل: ئۆزگىرىش، بۇرۇلۇش

نُقْطَة التَّحَوُّل: بۇرۇلۇش نۇقتىسى

تَحْوِيل ج تَحْوِيلَات: يۆتكەمەك؛ ئۆتكۈزۈپ بەرمەك

تَحْوِيل النُّقُود: پۇل ئەۋەتمەك

تَحِيَّة ج تَحِيَّات: سالام، تەبرىك، ھۆرمەت

تَخْدِير: نارکوز قلماق

تَخْدِير عَامّ: ھوشسىزلاندۇرماق، پۈتۈن نارکوز قلماق

تَخْدِير مَحَلِّيّ: قسمەن نارکوز قلماق

تَخَرُّج: تەلىم ئالماق، تەربىيلەنمەك، پىتىشمەك؛ مەكتەپ پۈتتۈرمەك

تَخَرَّجَ فِي الْمَدْرَسَةِ الْفُلَانِيَّةِ: پالانى مەكتەپنى پۈتتۈردى

تَخَرُّص ج تَخَرُّصَات: بوھتان چاپلىماق، قارىلماق، تۆھمەت قىلماق

تَخْفِيض: ئازايتماق، قىسقارتماق، چۈشۈرمەك

تَخْفِيض السِّلَاح: ھەربىي ھازىرلىقلارنى قىسقارتماق

تَخَلُّص: قۇتۇلماق، خالاس تاپماق

تَخَلُّف: ئارقىدا قالماق، قالاقلاشماق

تَخْلِيص: قۇتقۇزماق، خالاس قىلماق

تُخْم. تَخْم ج تُخُوم: چېگرا، دۆلەت چېگرىسى

تُخْمَة: قورسىقى ئېسىلىپ كېتىش، تاماق سىڭمەي قالماق، ھەزىم بولماسلىق

تَخْمِين: پەرەز قلماق، مۆلچەرلىمەك، تەخمىن قلماق

تَخَيُّر: تاللىماق

تَدَبُّر: ئويلانماق، مۆلاھىزە قلماق، پىكىر يۈرگۈزمەك

تَدْبِير: ئورۇنلاشتۇرماق؛ باشقۇرماق، ھېجرىمەك، بىر تەرەپ قلماق

تَدْبِير ج تَدَابِيرُ: چارە، ئۇسۇل، تەدبىر، ئامال

تَدَخُّل: ئارىلاشماق

التَّدَخُّل الْعَسْكَرِيّ بِصُورَة أَكْثَر مُبَاشَرَة: ھەربىي جەھەتتىن بىۋاستە ئارىلىشىش

تَدْخِين: تاماكا چەكمەك

تَدْرِيب ج تَدْرِيبَات: مەشق

تَدْرِيب عَسْكَرِيّ: ھەربىي مەشق

تَدْرِيجِيّ: تەدرىجىي، قەدەممۇقەددەم

تَدَلُّل: ناز قلماق، غىلجىڭلىماق، ئەركىلىمەك

تَدْلِيس: ساختىلىق قلماق، ئالدامچىلىق قلماق، مەككارلىق قلماق

تَدْمِير: ۋەيران قلماق، خارابلاشماق، بۇزماق

تَدْنِيس: بۇلغىماق

تَدْنِيس الْعِرْضِ: نامىنى بۇلغىماق

تَدَهْوُر: چۈشكۈنلىشىمەك، پەسلەشمەك

تَدْوِين: خاتىرلىمەك، يازماق

تَدَيُّن: دىنغا كىرمەك، دىنغا ئىخلاسمەنلىك قلماق

تَذْكِرَة ج تَذَاكِر: بىلەت؛ كىنىشكا؛ ئەسلىمە

تَذْكِرَة الدَّعْوَة: تەكلىپنامە، چاقىرىق قەغىزى، باغاق

تَذْكِرَة الْعِلَاج: كېسەل تارىخى

تَذْكِرَة الْمُرُور: يول خېتى؛ پاسپورت

تَذْلِيل: خارلىماق؛ بوي سۇندۇرماق

تَذْلِيل: خارلىماق؛ بوي سۇندۇرماق
تَذْلِيل الصِّعَاب: قىينچىلىقنى يېڭىش
تُرَاب: توپا، تۇپراق
تُرَاث: مىراس
تَرَاجُع: ئارقىسىغا قايتماق، كەينىگە يانماق، چېكىنمەك
تَرَاضٍ: ئۆزئارا رازى بولۇش، ئۆزئارا مەمنۇن بولۇش
تَرَاكُم: دۆۋىلەشمەك، توپلاشماق
تِرْب ج أَتْرَاب: ① رەقىب؛ ② تەڭتۇش؛ ساۋاقداش، خىزمەتداش، دوست؛ زامانداش
تُرْبَة: توپا، تۇپراق
تُرْبَة ج تُرَب: قەبرىستانلىق، زاراتگاھلىق، تۇپراق بېشى
تَرْبِيَة: تەربىيىلىمەك، پەرۋىش قىلماق، باقماق
التَّرْبِيَة الْبَدَنِيَّة: تەنھەرىكەت
عِلْم التَّرْبِيَة: پېداگوگىكا
قَلِيل التَّرْبِيَة: تەربىيىسىز، ئەخلاقسىز، بەتقلىق
تَرْتِيب: ئورۇنلاشتۇرۇش، سەرەمجانلاشتۇرۇش، رەتلىمەك، تەرتىپ، رەت
تَرْتِيل: يېقىملىق ئاۋاز بىلەن ئوقۇش
تُرْجُمَان ج تَرَاجِمَة و تَرَاجِم: تەرجىمان
تَرْجَمَة: تەرجىمە قىلماق؛ ئىزاھلىماق، شەرھلىمەك، چۈشەندۈرمەك
تَرْجَمَة اِنْسَان. تَرْجَمَة الْحَيَاة ج تَرَاجِم: تەرجىمھال، تەزكىرە
تَرْجِيح: بىر تەرەپكە كۆپرەك ئەھمىيەت بەرمەك، بىر تەرەپنى كۆچلەندۈرمەك، يان باسماق
تَرْحَاب. تَرْحِيب: قارشى ئالماق، كۈتۈۋالماق
تَرَحُّل: يۆتكەلمەك؛ ساياھەت قىلماق، سەيلە قىلماق
تَرَدُّد: ئىككىلەنمەك، ئارىسالدى بولماق، رەت قىلماق
تُرْس ج أَتْرَاس و تِرَاس و تُرُوس و تِرْسَة: قالقان
تُرْعَة ج تُرَع: قانال؛ ئۆستەڭ، ئېرىق؛ ئىشك؛ باغ؛ توغان دەرۋازىسى
تُرْعَة عُمُومِيَّة: غول ئۆستەڭ
تَرَعْرُع: ئۆسۈپ يېتىلمەك
تَرَفٌ: بايلاشماتلىق، پاراۋانلىق،

ھەشەمەت، راھەت-پاراغەت
تَرَفُّع: كۆتۈرمەك، ئۆرلەتمەك، ساقلانماق
تَرَفُّل: غادىيىپ ماڭماق
تَرَقُّب: ئىنتىزار بولماق، كۈتمەك
تَرَقِّي: ئۆسمەك، ئۆرلىمەك، تەرەققىي قىلماق
تَرَقِّيَة: ئۆستۈرمەك، ئۆرلەتمەك، ياخشىلىماق
تَرْقِيم: نومۇر قويماق؛ تىنىش بەلگىسى قويماق؛ ھېسابلىماق
عَلَامَة التَّرْقِيم: تىنىش بەلگىسى
تَرْك: قويماق، تەرك ئەتمەك، قالدۇرماق، تاشلىماق
تَرِكَة. تِرْكَة الْمُتَوَفَّى ج تَرِكَات: مىراس
تَرْكِيب: ياسىماق، قۇراشتۇرماق، قۇرماق
تَرْمِيم: رېمونت قىلماق، تۈزىمەك، ئوڭشىماق
تَرْمِيمَات: رېمونت ئىشلىرى، رېمونتچىلىق
تَرَنُّم: ناخشا ئېيتماق، غەزەل ئوقۇماق
تَرَوِّي: چوڭقۇر ئويلىماق، باش قاتۇرماق، پىكىر يۈرگۈزمەك
تَرْوِيج: راۋاجلاندۇرماق؛ (پۇلنى) ئاققۇزماق
تِرْيَاق: زەھەر قايتۇرىدىغان دورا
تِرْيَاق فَارُوقِيّ: ئىشەنچلىك زەھەر قايتۇرىدىغان دورا
تَرِيبَة ج تَرَائِب: تۆش سۆڭىكى
تَزَلْزُل: تەۋرىمەك، زىلزىلىگە كەلمەك
تَزَلُّف: يېقىنلاشماق، خۇشامەت قىلماق، تەخسكەشلىك قىلماق
تَزْكِيَة: پاكلىماق، تازىلىماق، ئادالماق
تَزَنْدُق: دىنسىز بولماق، دىندىن يانماق
تَزَهُّد: زاھىت بولماق، دۇنيانىڭ نازۇ-نېمەتلىرىنى تاشلاپ ئىبادەتكە بېرىلمەك
تَزَوُّج: ئۆيلەنمەك، خوتۇن ئالماق
تَزَوُّد: ئوزۇق ئالماق، ئوزۇقلانماق
تَزَوُّر: يالغانچىلىق قىلماق، گەپ ئويدۇرۇپ چىقماق، يالغاننى توقۇماق
تَزْوِير: ساختىلىق قىلماق، ئويدۇرۇپ چىقماق، ئالدامچىلىق قىلماق

تَزْيِيف: يالغان پۇل ياسماق
تَزْيِين: زىننەتلىمەك، ياسماق، پەردراز قىلماق
تَسَابُق: مۇسابىقىلە شمەك
تَسَامُح: كەچۈرمەك، ئەپۇ قىلماق، كەڭ قورساقلىق قىلماق
تَسَاهُل: كەڭ قويۇۋەتمەك، كەڭ قورساقلىق قىلماق، مەيلىگە قويۇۋەتمەك، سۈكۈت قىلماق، بولدى قىلۇەتمەك
تَسَاوُل: ئۆزئارا سوراشماق؛ ئۆزىنگە سوئال قويماق
تَسْبِيح: تەسۋى ئېيتماق، مەدھىيىلمەك
تَسَتُّر: يوشۇرۇنماق
تَسْجِيل: خاتىرىلمەك، تىزىملماق، دەپتەرگە ئورناتماق؛ لېنتىغا ئالماق؛ ھۆكۈم قىلماق
تَسْجِيل الْأَصْوَاتِ: ئاۋازنى (لېنتىغا) ئالماق
جِهَاز التَّسْجِيلِ. آلَة تَسْجِيلِ الصَّوْتِ: ئۇنئالغۇ
أُجْرَة التَّسْجِيلِ: تىزىملاش ھەققى، نومۇر ئېلىش ھەققى
خِطَاب التَّسْجِيلِ: زاكاز خەت
تَسْدِيد: قايتۇرۇش، تۆلەش؛ قارىغا ئېلىش
تَسْدِيد الدَّيْنِ: قەرزنى قايتۇرماق
تُسْع ج أَتْسَاع: توققۇزدىن بىر، 1/9
تِسْعَة ج تِسْعَات م تِسْع: توققۇز
تِسْعُون: توقسان
تَسَلُّح: قورالىنماق
تَسَلُّط: كونترول قىلماق، ھۆكۈمرانلىق قىلماق، غەلىبە قىلماق
تَسَلُّق: (دەرەخ ياكى تامغا) چىقماق، ياماشماق
تَسَلُّم: قوبۇل قىلماق، تاپشۇرۇۋالماق
تَسْلِيم: قوبۇل قىلماق؛ رۇخسەت قىلماق؛ بويسۇنماق؛ ئېتىراپ قىلماق؛ تەسلىم بولماق، تاپشۇرماق؛ سالام بەرمەك
تَسَمُّم: زەھەرلەنمەك
تَسَهُّل: ئاسانلاشماق، ئوڭايلاشماق
تَسَوُّل: تىلىمەك، تىلەمچىلىك قىلماق
تَسَوِّي: باراۋەر بولماق، تۆپتۈز بولماق
تَسْوِيَة: تۆزەلمەك، سىلىقلماق، پىشۇرماق؛ رەتكە تۇرغۇزماق، ئورۇنلاشتۇرماق، تەرتىپكە

سالماق؛ ئەپلەشتۇرمەك؛ ھەل قىلماق
تَشَاؤُم: ئۇمىدسىزلەنمەك، ئۇمىد ئۈزمەك، شۇملۇق سەزمەك
تَشَاتُم: تىللاشماق، ئۇرۇشماق
تَشَبُّب: ياشارتماق
تَشْبِيه ج تَشْبِيهَات: ئوخشاتماق، تەمسىل قىلماق
تَشَتُّت: ئايرىلماق، چېچىلماق، ئاجراشماق
تَشَتُّت الْأَفْكَارِ: پىكىر چېچىلاڭغۇلۇقى
تَشْجِير: كۆكەرتمەك، ئورمانلاشتۇرماق، دەرەخ تىكمەك
تَشْجِير شَوَارِعِ الْمَدِينَةِ: شەھەر كوچىلىرىنى كۆكەرتمەك
تَشْجِيع: ئىلھاملاندۇرماق، رىغبەتلەندۈرمەك، مۈكاپاتلىماق
تَشْدِيد: بېسىم ئىشلەتمەك، قىسماق؛ كۈچەيتمەك، مۇستەھكەملىمەك
تَشَرُّف: شەرەپكە ئېرىشمەك
تَشْرِيح: ئىچ باغرىنى يارماق، ئاناتومىيە قىلماق
تَشْرِيح الْجُثَّةِ: جەسەتنى ئاناتومىيە قىلماق
تَشْرِيع: قانۇن تۈزمەك، قانۇن چىقارماق
سُلْطَة التَّشْرِيعِ: قانۇن چىقىرىش ھوقۇقى
تَشَعُّب: بۆلۈنمەك، ئايرىلماق (يول، دەريا قاتارلىقلار)
تَشَفِّي: ئىنتىقام ئالماق
تَشَقُّق: يېرىلماق، چاك كەتمەك، دەز كەتمەك
تَشَكُّر: رەھمەت ئېيتماق، تەشەككۈر بىلدۈرمەك
تَشْكِيل: تەشكىللىمەك، قۇرماق، بىرلەشتۈرمەك، خىلمۇخىللاشتۇرماق
تَشَنُّج: پەي تارتىشماق
تَشَهُّد: گۈۋاھلىق تەلەپ قىلماق، نامازدا «التحيات» نى ئوقۇماق
تَصْحِيح: (خاتانى) تۈزەتمەك؛ سالامەتلىكىنى ئەسلىگە كەلتۈرمەك
تَصَدُّق: سەدىقە بەرمەك، سەدىقە قىلماق
تَصْدِيْر: ئېكسپورت قىلماق، سىرتقا چىقارماق؛ باشلىماق، تۈتۈش قىلماق؛ مۇقەددىمە
تَصْدِيق: ئىشەنمەك؛ تەستىقلماق

سُرْعَة التَّصْدِيق: ئاسان ئىشەنمەك
تَصَرُّف: ئورۇنلاشتۇرماق، جايلاشتۇرماق، نەرى-بەرى قىلماق
مُطْلَق التَّصَرُّف: تولۇق ھوقۇققا ئىگە بولماق، ھوقۇققا ئېرىشمەك
تَصْفِيق: چاۋاك چالماق
التَّصْفِيق الْحَادّ: گۈلدۈراس ئالقىش ياڭراتماق، قىزغىن چاۋاك چالماق
تَصَلُّب: قاتماق، قېتىپ كەتمەك
تَصَلُّب الشَّرَايِين. تَصَلُّب شَرْيَانِيّ: ئارتېرىيە قېتىش كېسىلى، قان تومۇرلىرى قېتىش كېسىلى
تَصْلِيح: ئىسلاھ قىلماق؛ رېمونت قىلماق، ئوڭلىماق؛ ياخشىلىماق، توزەتمەك
تَصْلِيح الْأَرَاضِي: بوز يەر ئاچماق، تۆپراقنى ياخشىلىماق
تَصْمِيم: بەل باغلىماق، ئىرادە قىلماق؛ لايىھىلىمەك
تَصَنُّع: سۈنئىي ھەرىكەت قىلماق، ياسىمىلىق قىلماق، ساختا قىياپەتكە كىرىۋالماق
تَصْنِيع: سانائەتلەشتۈرمەك

تَصْنِيف: تۈرگە بۆلمەك، تۈركۈملەش؛ ئايرىماق؛ ئىجاد قىلماق؛ ئەسەر
تَصْنِيف الْأَنْوَاعِ: تۈرلەرگە ئايرىماق
تَصَوُّر: تەسەۋۋۇر قىلماق، قىياس قىلماق، كۆز ئالدىغا كەلتۈرمەك، خىيال قىلماق
تَصَوُّف: تەرىقەتكە كىرمەك، تەسەۋۋۇپ
تَصْوِيت: سۆزەن سالماق، ۋاراقلىماق، ئاۋاز بەرمەك
تَصْوِيت الْإِنْتِخَاب: سايلام بېلىتى تاشلىماق، سايلامدا ئاۋاز بەرمەك
تَصْوِير: رەسىم سىزماق، سۈرەتلىمەك، تەسۋىرلىمەك
التَّصْوِير الشَّمْسِيّ: رەسىمگە تارتماق
آلَة التَّصْوِير الشَّمْسِيّ: فوتو ئاپپارات
تَضَارِيس جُغْرَافِيَّة: يەر تۈزۈلۈشى، يەر شەكلى
تَضَحِّي: ئەتىگەنلىك تاماق يېمەك، ناشتىلىق يېمەك؛ ئاشۇاقتىنچە ئوخلىماق

تَضْحِيَة: قۇربان بولماق، ئۆزىنى پىدا قىلماق، پىداكارلىق
تَضَخُّم: كېڭىيىش، زورىيىش
تَضَخُّم الْإِنْتَاج: ئىشلەپچىقىرىش ئوشۇقچىلىقى
تَضَخُّم الْقَلْب: يۈرەك كېڭىيىپ كېتىشى
تَضَرُّع: يالۋۇرماق، ئىلتىجا قىلماق؛ بوي سۇنماق
تَضْيِيق: تارايتماق، قىسماق؛ زورلىماق، مەجبۇرلىماق
تَضْيِيق الْخِنَاق: زۇلۇم سالماق، ئەزمەك، بوزەك قىلماق
تَطْبِيق: مۇڭا پىقلاشتۇرماق، ماسلاشتۇرماق، تەدبىقلماق؛ ئەمەلىيەت
التَّطْبِيق النَّوْرِيّ: ئىنقىلابىي ئەمەلىيەت
تَطَرُّف: ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتمەك
تَطَلُّع: تەشنا بولماق، ئىنتىزار بولماق
تَطْهِير: پاكىزلىمەك، تازىلىماق
مَحَطَّة التَّطْهِير: دېزىنفېكسىيە قىلىش پونكتى
تَطَوُّر ج تَطَوُّرَات: تەرەققىيات، راۋاجلىنىش، ئىلگىرىلەش

تَطَوُّر الْعَلَائِق الْإِجْتِمَاعِيَّة: ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتلەر تەرەققىياتى
تَطْوِير: راۋاجلاندۇرۇماق، تەرەققىي قىلدۇرماق، ئۇلغايتماق، زورايتماق
تَطْوِير الْقُوَى التَّقَدُّمِيَّة: ئىلغار كۈچلەرنى ئۇلغايتماق
تَطَيُّب: ئەتىر چاچماق
تَطَيُّر: شۇملۇق ھېس قىلماق؛ شۇم پال ئالماق
تَعَارُف: ئۆزئارا تونۇشماق، بىر-بىرىنى تونۇماق
تَعَارُض: قارىمۇ قارشى كەلمەك
تَعَارُض الْآرَاء: پىكىر قارىمۇ قارشىلىقى، پىكىر ئىختىلاپى
تَعَارُض الْمَصَالِح: مەنپەئەت توقۇنۇشى
تَعَاقُب: نۆۋەتلەشمەك، ئالماشماق، ئارقىمۇئارقا
تَعَاقُد: كېلىشىم تۈزمەك، توختام تۈزمەك
تَعَالَ: كەل، بېرى كەل
تَعَالَى: يۇكسەك بولماق، ئالىي بولماق، بۈيۈك بولماق
اللّٰهُ تَعَالَى: ئاللا ھەممىدىن ئۇلۇغ، بۈيۈك ئاللا

تَعَامُل: هەمكارلاشماق، ياردەملەشمەك
التَّعَامُل الدُّوَلِيّ: خەلقئارا هەمكارلىق
تَعَامِي: قارىغۇ بولۇۋالماق، كۆرمەسكە سالماق
تَعَاوُن: هەمكارلاشماق، ياردەملەشمەك
شِرْكَة التَّعَاوُن: هەمكارلىق شىركىتى
تَعَب: هارماق، چارچىماق، جاپا چەكمەك
تَعِب، تَعْبَان: چارچىغان، هارغۇچى
تَعْبِئَة: قوزغىماق، سەپەرۋەر قىلماق، ھەربىكە تىلە ندۇرمەك
تَعْبِئَة الْجَيْش: ئارمىيىنى سەپەرۋەر قىلماق
تَعْبِيْر: تەبىر بەرمەك، چۈشە ندۇرمەك، ئىزاھلىماق، شەرھلىمەك
تَعَجُّب: ھەيران بولماق، ئەجەبلەنمەك، تەئەجۇبلەنمەك
تَعْدَاد: سانماق، ھىسابىنى ئالماق، ستاتىستىكا قىلماق
تَعْدَاد عَامّ: ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش، ئومۇميۈزلۈك تىزىملاش
تَعَدُّد: كۆپەيمەك
تَعْدِيل: تۈزەتمەك، ئۆزگەرتمەك؛ تەڭشىمەك، رەتلىمەك، تەرتىپكە سالماق
تَعْدِيل وِزَارِيّ: ئىچكى كابىنىتنى ئۆزگەرتمەك
إِعَادَة التَّعْدِيل: تەرتىپكە سېلىش
تَعْدِيْن: كان ئاچماق
تَعْدِيْن الْفَحْم: كۆمۈر قازماق
تَعْذِيْب: ئازابلىماق، قىينىماق
تَعَرُّج ج تَعَرُّجَات: دولقۇنسىمان؛ دولقۇنلىماق، داۋالغۇماق؛ بىر تەرەپكە قايرىلماق
تَعْرِيْب: ئەرەبچىلەشتۈرمەك، ئەرەبچىگە تەرجىمە قىلماق
تَعْرِيْج ج تَعْرِيْجَات: ئەگرى-بۈگرى
تَعْرِيض لِلْخَطَر: بېسىم ئاستىتش
تَعْرِيف: ئۇقتۇرماق؛ چۈشەندۈرمەك؛ تەبىر بەرمەك؛ تونۇتماق
تَعْزِيَة: تەسەللىي بەرمەك، ھال سورىماق؛ تەزىيە بىلدۈرمەك
خِطَاب تَعْزِيَة: تەزىيە خېتى؛ ھال سوراش خېتى
تَعْزِيْز: كۈچەيتمەك
تَعَس ج تُعَسَاء: بەختسىز، بىچارە، بىتەلەي، بەختى قارا، شۇم پىشانە
تَعْس، تَعَس: بەختسىز بولماق، بىچارە بولماق، بىتەلەي بولماق
تَعَشُّف: قارىغۇلارچە ئىش قىلماق، ئويلىماي ئىش قىلماق، يېنىكلىك بىلەن ئىش كۆرمەك
تَعَسُّفِيّ: زالىملىق، زوراۋانلىق
تَعَصُّب: تەرسالىق قىلماق، جاھىللىق قىلماق، ئۆزىمنىك توغرا دەپ تۇرۇۋالماق؛ قارىغۇلارچە ئىشەنمەك، ھەقنەتنى قوبۇل قىلماسلىق
تَعَصُّب مَذْهَبِيّ: مەزھەپنىك بىر تەرەپلىمە قارىشى
التَّعَصُّب الْعُنْصُرِيّ: ئىرقچىلىق
تَعْضِيد: ياردەم قىلماق، ياردەملەشمەك
تَعْظِيم: ئۇلۇغلىماق؛ تەزىم قىلماق
تَعَفُّن: سېسىپ قالماق، بۇزۇلۇپ قالماق؛ يىرىڭلىماق
تَعَقُّب: ئەگەشمەك؛ قوغلىماق
تَعْقِيْد: مۇرەككەپلەشتۈرمەك، قالايمىقانلاشتۇرماق
تَعْقِيْم: مىكروب ئۆلتۈرمەك، دېزىنفېكسىيە قىلماق
تَعَلُّم: ئۆگەنمەك، تەلىم ئالماق، ئوقۇماق (مەكتەپتە)
تَعْلِيْب: كونسېرۋا ياسىماق
تَعْلِيَة: كۆتۈرمەك، ئېگىزلەتمەك، يۇقىرىلاتماق، ئۈرلەتمەك
تَعْلِيق: ئېسىپ قويماق، ساڭگىلىتىپ قويماق
تَعْلِيق عَلَى كِتَاب: كىتابنىك ھاشىيىسى؛ ئوبزور
تَعْلِيقَة ج تَعَالِيق: ھاشىيە (كىتابنىك چۆرىسىگە يېزىلغان شەرھ)، ئىزاھات
تَعْلِيل ج تَعْلِيلَات: ئاقلاش؛ چۈشەندۈرۈش، سەۋەبىنى بايان قىلىش
تَعْلِيم ج تَعَالِيم: تەلىم بەرمەك، ئوقۇتماق، دەرس ئۆتمەك، ئۆگەتمەك؛ مائارىپ
التَّعْلِيم الْإِلْزَامِيّ: مەجبۇرىي مائارىپ
التَّعْلِيم الْعَالِيّ: ئالىي مائارىپ
فَنّ التَّعْلِيم: پېداگوگىكا، مائارىپشۇناسلىق
تَعَمُّد: قەستەن، ئەتەي
تَعْمِيْر: قۇرماق، بىنا قىلماق، قۇرۇلۇش قىلماق
تَعْمِيْم: ئومۇملاشتۇرماق

تَعْنِيف: مالامەت قىلماق، ئەيىبلىمەك، سۆكمەك، تاپا قىلماق

تَعَهُّد ج تَعَهُّدَات: كۆڭۈل قويماق، دىققەت قىلماق؛ كېپىللىك قىلماق؛ خەۋەر ئالماق؛ مەجبۇرىيەتنى ئۈستىگە ئالماق؛ كېپىلشىم تۇزمەك

تَعَوُّد: ئادەتلەنمەك، كۆنمەك

تَعْوِيذ ج تَعَاوِيذُ: تۇمار، تىلتۇمار

تَعْوِيض ج تَعْوِيضَات: مۇكاپاتلىماق، ھەق تۆلىمەك، تۆلەم

تَعْوِيضَات الْحَرْبِ: ھەربىي تۆلەم

تَعِيس ج تُعَسَاءُ: بەختسىز، بىچارە، بىتالەي، شۇم پىشانە

تَعَيُّش: ياشاش ئۈچۈن ھەرىكەتلەنمەك، تىرىكچىلىك قىلماق

تَعْيِين ج تَعْيِينَات: بەلگىلىمەك، تەيىنلىمەك

تَغَابُن: ئۆزئارا ئالداشماق، بىر-بىرىنى ئالدىماق

يَوْم التَّغَابُنِ: قىيامەت كۈنى

تَغَابِيّ: مەتۇ بولۇۋالماق، ھاماقەت بولۇۋالماق، بىلمەس بولۇۋالماق

تَغَامُز: كۆز ئىشارىتى قىلىشماق، قاش-كۆزلىرىنى ئېتىشماق

تَغْرِيد: قۇشنىڭ سايرىشى

تَغَلُّب: يەڭمەك، بوي سۇندۇرماق

تَغْلِيط: خاتاغا چىقارماق

تَغَوُّط: ھاجەت قىلماق (چوڭ تەرەت قىلماق)

تَغَيُّر: ئۆزگەرمەك

تَغْيِير: ئۆزگەرتمەك؛ ئالماشتۇرماق

تَغْيِيرُ مَلَابِسَ: كىيىم ئالماشتۇرماق

تَفَاخُر: ئۆزئارا پەخىرلەنمەك

تَفَادٍ: ساقلانماق، ئېھتىيات قىلماق

التَّفَانِي فِي حُبِّ الْوَطَنِ: ۋەتەنگە ئۆزىنى ئاتاش

تَفَاهُم: ئۆزئارا چۈشەنچە ھاسىل قىلماق، ئۆزئارا تونۇشماق

تَفَاوُت: پەرق، ئوخشاشماسلىق

تَفَاؤُل: ئۈمىدۋارلىق، ئۈمىدۋار بولماق

تَفَتُّت: ئۇۋۇلماق، ئۇششاقلىماق

تَفْتِيش: تەكشۈرمەك، ئاختۇرماق، تەپتىش قىلماق؛ كۆزدىن كەچۈرمەك

دِيْوَان التَّفْتِيشِ: تەپتىش ئىشخانىسى، كۆزدىن كەچۈرۈش ئىشخانىسى؛ تەپتىش مەھكىمىسى

تَفَرُّج: قىزىقىپ قارىماق، قىزىقىپ كۆرمەك؛ ئېچىلماق؛ تارقالماق

تَفَرُّس: بايقىماق، سەزمەك، كۆرمەك

تَفَرُّق. تِفْرَاق: بۆلۈنۈپ كەتمەك؛ تارقىلىپ كەتمەك

تَفْرِيط: سەل قارىماق، ئۈزە قارىماق، سۈسلۇق قىلماق، مۇتىدىللىكتىن تۆۋەن ھالەت؛ ئىسراپ قىلماق

تَفْسِير: ئىزاھلىماق، چۈشۈندۈرمەك، شەرھلىمەك، تەپسىر قىلماق

تَفْسِير الْقُرْآنِ: قۇرئانىنىڭ تەپسىرى

تَفْصِيل: تەپسىلىي بايان قىلماق، ئىنچىكە شەرھلىمەك

تَفْصِيل ج تَفْصِيلَات: تەپسىلىي ئەھۋال، تەپسىلات، ئىنچىكە تەرەپلەر، كونكرېت ئەھۋاللار

تَفَضَّلْ: مەرھەمەت! قېنى (بىراۋنى بىرەر ئىشقا تەكلىپ قىلغاندا ئىشلىتىلىدۇ)

تَفَضَّلْ و خُذْ: قېنى ئالسلا، قېنى يېسلە، باقسلا

تَفَضَّلْ و ادْخُلْ: قېنى كىرسلە

تَفَضُّل: ئېھسان قىلماق، پەزىلەتلىك قىلماق

تَفَلَّح: ئالما

تَفَقُّه: (شەرىئەت ۋە دىنى ئىلىمدا) ئالىم بولماق

تَفَكُّر: ئويلانماق، تەپەككۇر قىلماق

تَفْكِير: پىكىر قىلماق، ئويلانماق

التَّفْكِيرُ الْحُرّ: ئەركىنلىك ئىدىيىسى، ئەركىن تەپەككۇر قىلىش

تَفْكِيك: يەشمەك؛ چۈۋۈماق، پارچىلماق؛ ئۈزمەك

تَفْكِيك الْعُرَى: ئالاقىنى ئۈزمەك، مۇناسىۋەتنى ئۈزمەك

تَفَلْسُف: پەيلاسوپلارچە تەتقىق قىلماق، پەيلاسوپ قىياپىتىدە مەيدانغا چىقماق، پەيلاسوپ بولۇۋالماق، پەيلاسوپقا ئايلانماق

تَفَنُّن: ئىجاد قىلماق، كەشپ قىلماق

تَفْنِيد: رەددىيە بەرمەك، ئاغزىنى تۇۋاقلاپ قويماق، يالغانغا چىقارماق

تَفْنِيد صَارِم: قاتتىق رەددىيە

تَفَوُّق: ئۈستۈنلۈك قازانماق، ئۈستۈن كەلمەك

تَقَاعُد: خىزمەتتىن چېكىنمەك، پېنسىيگە چىقماق

سِنّ تَقَاعُدِ الشَّيْخُوخَة: پېنسىيگە چىقىش يېشى

مَعَاش التَّقَاعُد: پېنسىيە پۇلى

تَقَبُّل: قوبۇل قىلماق

تَقْبِيل: قىرماق، چاپماق، ئۆلتۈرمەك

تَقَدُّم: ئىلگىرىلىمەك، ئالغا باسماق، تەرەققي قىلماق، مۇۋەپپەقىيەت قازانماق

تَقْدِيْر: مۆلچەرلىمەك، تەقسىم قىلماق؛ تەقدىر

تَقْدِمَة ج تَقَادِمُ: ھەدىيە، سوۋغا

تَقْدِيس: پاك دەپ تونۇماق، مۇقەددەس دەپ بىلمەك

تَقْدِيم: ئالدىغا سۈرمەك؛ تەقدىم قىلماق؛ تونۇشتۇرماق

تَقَرُّب: يېقىنلاشماق، يېقىن كۆلمەك

تَقَرُّر: مۇقىملاشماق، قارار تاپماق

تَقْرِيْب: يېقىنلاشتۇرماق، يېقىن قىلماق

تَقْرِيباً: تەخمىنەن

تَقْرِيْر ج تَقَارِيرُ و تَقْرِيرَات: دوكلات

تَقْرِيْر سَنَوِيّ: يىللىق ئاتچوت

تَقْرِيْظ: باھا يازماق، مەدھىيىلمەك، تەقرىز يازماق

تَقْرِيظ الْكُتُب: كىتابنىڭ ياخشىلىقىنى مەدھىيىلمەك، كىتابقا باھا بەرمەك

تَقْسِيْم: بۆلمەك، تەقسىم قىلماق

تَقْسِيم الْعَمَل: خىزمەت تەقسىم قىلماق، ئىش تەقسىماتى

تَقَشُّر: سويۇلۇپ كەتمەك، سويۇلماق (تېرە، پوست قاتارلىقلار)

تَقَشُّف: راھەت-پاراغەتكە بېرىلمەسلىك، جاپالىق تۇرمۇش كەچۈرمەك

تَقْصِير: قىسقارتماق؛ سەل قارىماق؛ ئەيىب، كەمچىلىك، يېتەرسىزلىك

تَقْطِيب: قوشۇمىسىنى تۈرۈۋالماق، قاپىقىنى تۈرمەك

تَقْطِير: ساپلاشتۇرماق؛ سۈزۈلدۈرمەك

تَقْطِير الْكُحُول: ئىسپىرت چىقارماق ھاراق چىقارماق؛ كۆزگە سۈرمە تارتماق

تَقَلُّب: ئۆزگەرمەك، ئۆزگىرىپ تۇرماق؛ نورمالسىز، تۇراقسىز

تَقَلُّب الْأَسْعَار: باھانىڭ مۇقىمسىزلىقى

تَقَلُّب الظُّرُوف: شارائىتنىڭ ئۆزگىرىپ تۇرۇشى، ئەھۋالنىڭ ئۆزگىرىپ تۇرۇشى

تَقَلُّبَات الطَّقْس. تَقَلُّبَات الْجَوّ: ھاۋانىڭ ئۆزگىرىشى

تَقَلُّص: قورۇلماق، يىغىلماق، تۇكۈلمەك

تَقْلِيد: تەقلىد قىلماق، دورىماق

تَقْلِيْد ج تَقَالِيدُ و تَقْلِيدَات: رىۋايەت؛ ئەنئەنە، ئادەت

تَقْلِيل: ئازايتماق، كېمەيتمەك، قىسقارتماق

تَقْوَى: تەقۋادارلىق، خۇداگويلۇق

تَقْوِيَة كۈچەيتمەك، كۈچىنى ئاشۇرماق

تَقْوِيْم ج تَقَاوِيمُ: تىكلىمەك، تىك تۇرغۇزماق؛ تەربىيلىمەك، ئەقلىنى ئاچماق؛ ئىسلاھ قىلماق، قىممىتىنى باھالىماق

تَقْوِيم الْبُلْدَانِ: يەر ئىسىملىرى لۇغىتى

تَقْوِيم السَّنَةِ: يىلنامە، كالىندار

تُقًى: تەقۋادارلىق، خۇداگويلۇق

تُقًى. تَقِيَّة: ئالدىنىش ئېلىش، ساقلىنىش، ھەزەر قىلىش

تَقِيّ ج أَتْقِيَاءُ و تُقَوَاءُ: مۆتتەقى، تەقۋادار، خۇداگوي

تَقَيُّح: يىرىڭلىماق

تَقْيِيْد: چەكلىمەك؛ باغلىماق؛ خاتىرىلىمەك، تىزىملىماق؛ ئىشكەل سالماق

تَقْيِيْد الْأَرْجُلِ: كىشەن سالماق

تَقْيِيْد النَّسْلِ: تۇغۇتنى چەكلىمەك

تَكَافُل: ھەمكارلاشماق، ياردەملەشمەك، ئىنتىپاقلاشماق

تَكَافُؤ: باراۋەرلىك

عَدَم تَكَافُؤ: تەڭسىزلىك، باراۋەرسىزلىك

عَلَى أَسَاسِ التَّكَافُؤ: باراۋەرلىك ئاساسىدا

تَكَالُب: تالاشماق، بۇلاشماق؛ ئۆچەكەشمەك

تَكَبُّر: ئۆزىنى چوڭ تۇتماق، ئاتىكاچىلىق قىلماق، ھاكاۋۇرلۇق قىلماق، تەكەببۇرلۇق قىلماق

تَكْبِيْر: چوڭايتماق، ئۇلغايتماق؛ ھۇرمەتلىمەك؛ تەكبىر ئېيتماق، ئاللانى ئۇلۇغلىماق

تَكَتُّل: كاللەك بولۇۋالماق، غۇرۇمەك

بولۇۋالماق، گۇرۇھ بولۇۋالماق

تَكْذِيْب: رەددىيە بەرمەك، يالغانغا چىقارماق

تَكْرَار: قايتىلماق، تەكرارلماق

تَكْرَارًا: قايتا-قايتا، ئۈستى-ئۈستىگە، كەينى-كەينىدىن

تَكْرِيْر: قايتىلماق، تەكرارلماق

تَكْرِيْم: ھۆرمەتلىمەك، ئىززەتلىمەك

تَكْرِيماً لَهُ: ئۇنى ھۆرمەتلەش يۈزىسىدىن، ئۇنىڭغا ھۆرمەت بىلدۈرۈش ئۈچۈن، ئۇنىڭ شەرىپىگە

تَكَسُّب: كەسىپ قىلماق؛ تىرىكچىلىك قىلماق

تَكْسِيْر ج تَكَاسِيْر: سۇندۇرماق، ئۇشاتماق

تَكْلِفَة ج تَكَالِيْف: مۇشەققەت، جاپا

تَكَالِيف الْحَيَاة: تۇرمۇشنىڭ جاپا مۇشەققەتلىرى

تَكَالِيف الْأَنْتَاج: ئىشلەپچىقىرىش خىراجىتى، ئىشلەپچىقىرىش تەننەرخى

تَكَالِيف الْمَعِيْشَة: تۇرمۇش راسخوتى

تَكَلُّف: تەكەللۇپ قىلماق، سۇنئىيلىك قىلماق، يالغان قىياپەتكە كىرىۋالماق

بِدُوْنِ تَكَلُّف: تارتىنماستىن، تەكەللۇپسىز

تَكَلُّم: سۆزلىمەك، گەپ قىلماق

تَكْلِيف: تاپشۇرماق، ھاۋالە قىلماق، بۇيرۇماق

تَكَمُّل: تولۇقلانماق، مۇكەممەل بولماق

تَكْمِيل: پۈتتۈرمەك، تۈگەتمەك، تامام قىلماق؛ تۇرۇنلىماق

تَكْمِيْم أَفْوَاه: ئېغىزنى تۇۋاقلىماق

تَكْوِيْن ج تَكْوِيْنَات: يارىتىلما، پەيدا قىلماق، ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەك، شەكىللەندۈرمەك

تَكِيَّة ج تَكَايَا: يىغىۋېلىش ئورنى، دارىلئاجزىن

تَلَأْلُؤ: يورۇتماق، پارقىرىماق، يالتىرىماق

تَلَاشِيّ: يوقالماق؛ ئاجىزلاپ كەتمەك

تَلَاعُب: ئويىنىماق، ئويناشماق؛ ئالدىماق

تَلَافٍ، تَلَافِي: تۈزەتمەك؛ تولدۇرماق، قولدىن كەتكەننى قايتا قولغا كىرگۈزمەك

تَلَاقٍ: ئۇچراشماق، كۆرۈشمەك

يَوْم التَّلَاقِيّ: قىيامەت كۈنى

تِلَاوَة: ئوقۇماق، تىلاۋەت قىلماق

تِلَاوَة الْقُرْآن: قۇرئان ئوقۇماق، قۇرئان تىلاۋەت قىلماق

تَلَاوُم: ئىناق بولماق، ئىنتىپاقلاشماق

تَلْبِيْب ج تَلَابِيْب: ياقا

أَخَذَ بِتَلَابِيْبِهِ: ئۇنىڭ ياقىسىدىن ئالدى

تَلْبِيْس: كىيدۈرمەك؛ ھەقىقەتنى ياپماق، ئاقنى قارا قىلماق

تَلْبِيَّة: جاۋاب بەرمەك، ئاۋاز قوشماق

تَلْبِيَة الدَّعْوَة: تەكلىپنى قوبۇل قىلماق

تَلْحِيْن ج تَلَاحِيْن: ماسلاشتۇرماق، ئۇيغۇنلاشتۇرماق؛ مۇزىكا ئىجاد قىلماق؛ رىتىم

تَلْخِيص: قىسقارتماق، يىغنىچاقلىماق، ئىخچاملىماق، خۇلاسىلىمەك

تَلْخِيص الْكَلَام: سۆزنىڭ خۇلاسىلىمەك، سۆزنى قىسقارتماق

تَلَذُّذ: لەززەتلەنمەك، ھۇزۇرلانماق

تَلَطُّخ: بۇلغانماق

تَلَطُّف: رەھىمدىل بولماق، مۇلايىم بولماق، يۇمشاق بولماق، سىلىق بولماق؛ نازاكەتلىك قىلماق

تَلَظِّي: (ئوت) يانماق

تَلْعَة ج تِلَاع: تۆپىلىك، ئېگىزلىك؛ ئىدىر

تَلَف: زىيان، بولماق؛ بۇزۇلماق، يوقالماق، ھالاك بولماق

تِلْفِزْيُون: تېلېۋىزور

تَلَفَّظ: تەلەپپۇز قىلماق، تاۋۇش چىقارماق؛ سۆز

تِلْفُونِيّاً: تېلېفون ئارقىلىق

مُخَابَرَة تِلْفُونِيَّة: تېلېفون ئارقىلىق مۇناسىۋەتلىشىش

تِلْكَ: ئاۋۇ، ئەنە (مۇئەننەس شەكلى)

تَلّ ج تِلَال: كىچىك تاغ، تۆپىلىك، ئىدىرلىق

تَلَفٌ: بۇرىلىپ قارىماق، ئىلتىپات قىلماق

تَلْفِيْق ج تَلْفِيْقَات: ياغلىما سۆز، شەرىن سۆز

تِلْقَاءَ: كۆرۈشمەك، ئۇچراشماق، ئۇدۇلىدا، روبىروسىدا

مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِهِ: ئۆزلۈكىدىن، ئىختىيارلىق بىلەن، ستىخىيىلىك ھالدا

تِلْقَائِيّ: ئۆزلۈكىدىن ھەرىكەتلىنىدىغان،

ئاڭلىق ھالدا ، ئىختيارلىق بىلەن ؛ ئاپتوماتىك

تَلْقِيح: چاڭلاشتۇرماق ، ئۇرۇقلاندۇرماق

تَلْقِيح صِنَاعِيّ: سۈنئىي ئۇرۇقلاندۇرماق

تَلْمَذَة: ئوقۇتىش ، شاگىرت بولۇش

تَلْمِيح ج تَلْمِيحَات: ئىشارەت قىلماق ، ئىما قىلماق ، پوڭچىسىنى قويماق ، دارىتمىلماق

تِلْمِيذ ج تَلَامِذَة و تَلَامِيذُ: شاگىرت ، ئوقۇغۇچى

تَلَهُّف: قايغۇرماق ، ھەسرەتلەنمەك ، پۇشايمان قىلماق ، ئەپسۇسلانماق ، ئىچىنماق

تُلُوّ: ئەگىشمەك

تَلْوِيحَة ج تَلْوِيحَات: ھاشىيە (كىتابنىڭ چوڭىسىگە يېزىلغان شەرھ) ؛ قىسقىچە باھا

تَلْوِيْن: بويىماق ، رەڭ بەرمەك

تَلْهِيَة: كۆڭۈل ئاچماق ، ئىچ-پۇشۇقنى چىقارماق

تَمَارُض: كېسەل بولۇۋالماق ، يالغان كېسەل بولۇۋالماق

تَمَتُّع: پايدىلانماق ، بەھرىمەن بولماق

تِمْثَال ج تَمَاثِيلُ: سۈرەت ، رەسىم ؛ ھەيكەل

تَمْثِيل: مىسال كەلتۈرمەك

تَمْثِيل الْمَسَارِح: ئويۇن قويماق ، ئويۇن كۆرسىتىمەك

دَار التَّمْثِيل: تىياتىرخانا

تَمْثِيلِيَّة: تىياتىر ، سەھنە ئەسىرى

تَمْجِيد: ئۇلۇغلىماق ، مەدھىيىلىمەك

تَمْجِيد ج تَمَاجِيدُ: مەدھىيە

تَمْحِيص: سىنىماق ، ئىمتىھان ئالماق ؛ چەككلىمەك

تَمَدُّد: سوزۇلماق ، كېڭەيمەك

قَابِلِيَة التَّمَدُّدِ: سوزۇلۇشچانلىق ، سوزۇلۇش خاراكتېرى

تَمَدُّن: شەھەرلەشمەك ، مەدەنىيلەشمەك

تَمْر ج تُمُور و تُمْرَان الوَاحِدَة تَمْرَة ج تَمَرَات: خورما (قۇرۇتۇلغان)

تَمَرُّد: ئاسىيلىق قىلماق ، يۈز ئۆرۈمەك ، ئىسيان كۆتۈرمەك ، توپىلاڭ كۆتۈرمەك

تَمَرْكُز: مەركەزلەشمەك ، توپلانماق ، يىغىلماق

تَمَرُّن: مەشق قىلماق

تَمْرِيض: كېسەلگە قارىماق ، كېسەلنى كۆتمەك

تَمْرِين: مەشق

تَمْرِينَات رِيَاضِيَّة: گىمناستىكا

تَمَزُّق: يىرتىلماق ، پارچىلانماق

تِمْسَاح ج تَمَاسِيحُ و تَمَاسِيْحُ: تىمساھ

تَمَسُّك: چىڭ ئېسىلماق ، چىڭ تۇتماق ، چىڭ تۇرماق

تَمَشُّط: چاچ تارتماق ، باش تارتماق

تَمَشِّي: مېڭىپ سەيلى قىلماق ، تاماشا قىلماق

تَمْشِيش: سۆزىنى چېقىپ ئىلىكنى ئىچمەك

تَمْصِير: شەھەرلەشتۈرمەك

تَمَلُّص: ئۆزىنى چەتكە تارتماق ، ئۆزىنى قاچۇرماق

تَمَلُّق: خۇشامەت قىلماق ، قوللارچە باش ئەگمەك

تَمَلُّك: ئىگە بولماق ، ئىگىلىمەك

تَمَنُّع: باش تارتماق ، رەت قىلماق

تِمْن: ئارزۇ قىلماق ، ئۈمىد قىلماق

تَمَهُّل: سالماق بولماق ، ئالدىراپ كەتمەسلىك ؛ ئاستا

تَمْهِيد: ئورۇنلاشتۇرماق ، سەرەمجانلاشتۇرماق ، تەييارلىماق ؛ مۇقەددىمە ، كىرىش سۆز

تَمَوُّج: دولقۇنلانماق ، دولقۇنلىماق

التَّمَوُّجَات الْقَصِيرَة: قىسقا دولقۇن

تَمُّوز: ئىيول

تَمَوُّل: مالدار بولماق ، بېيىماق

تَمْوِيل: مەبلەغ بىلەن تەمىنلىمەك ، مەبلەغ يەتكۈزۈپ بەرمەك

تَمْوِين: تەمىنلىمەك

بِطَاقَة تَمْوِين: ئاشلىق سېتىۋېلىش كىنىشكىسى

وِزَارَة التَّمْوِين: ئاشلىق مىنىستىرلىكى ، تەمىنات مىنىستىرلىكى

تَمْوِيه: سىرلىماق ، ھەل بەرمەك ، يالاتماق (ئالتۇن ، كۈمۈش قاتارلىقلارنى)

تَمِيمَة ج تَمَائِمُ: تۇمار

تَمْيِيز: ئايرىماق ، پەرقلەنمەك

تَمْيِيز: ئايرىماق ، پەرقلەندۈرمەك ؛ چۈشەندۈرمەك ؛ تاللىماق

تَمْيِيز عِرْقِيّ . تَمْيِيز عُنْصُرِيّ: ئىرقىي كەمسىتىش ، ئىرقىي ئايرىمچىلىق

سِنّ التَّمْيِيز: بالاغەت يېشى ، ئاق-قارىنى پەرق ئېتىدىغان ياش

تَنَابُذ: مۇناسىۋەتنى ئۈزمەك

تَنَاحُر: ئۇرۇشماق ، دۈشمەنلەشمەك

تَنَادِي: توۋلىماق ، چاقىرماق

جهدەلله شمەك، نزالاشماق، ماجرالاشماق

تَنَازُع الْبَقَاءِ: ياشاش ئۈچۈن كۈرەش قىلماق

تَنَازُل: ۋاز كەچمەك، تاشلىماق، تەرك ئەتمەك

تَنَازُل عَنِ الْحُكْمِ: تەختتىن چۈشمەك، هاكىمىيەت بېشىدىن چۈشمەك

تَنَاسُب: مۇناسىۋەتلە شمەك، ئالاقىلە شمەك، ماسلاشماق؛ نىسبەت

بِلاَ تَنَاسُبٍ: ماس كەلمەسلىك، نىسبەتسىز بولماق، ئۈيغۇن كەلمەسلىك

تَنَاسُل: كۆپەيمەك، ئاۋۇماق، تۇغۇلماق

أَعْضَاءُ التَّنَاسُلِ: تاناسىل ئەزالار

مَرَضٌ تَنَاسُلِيٌّ: تاناسىل ئەزا كېسەللىكى، جىنسىي كېسەللىك

تَنَاصُر: يارەملەشمەك، ھەمكارلاشماق، مەدەت بېرىشمەك

تَنَافُر: كېلىشەلمەسلىك، ماس كەلمەسلىك

تَنَافُر الْأَلْوَانِ: رەڭلەر ماس كەلمەسلىك

تَنَافُر الْقُلُوبِ: سىغىشالماسلىق، پىكىر ئىختىلاپى

تَنَاقُض ج تَنَاقُضَات: زىددىيەت

تَنَاهِي: ئاخىرىغا يەتمەك، چېكىگە يەتمەك

تَنَاوُب: نۆۋەتلەشمەك

تَنَائِي: يىراقلاشماق

تَنَبُّؤ ج تَنَبُّؤَات: ئالدىنئالا خەۋەر قىلماق، ئالدىن بېرىلگەن مەلۇمات، بىشارەت

تَنَبُّؤ جَوِّيّ: ھاۋا رايىدىن مەلۇمات بەرمەك

تَنْبِيه ج تَنْبِيهَات: ئويغاتماق، ئاگاھلاندۇرماق؛ ئىلھا لاندۇرماق

تَنْجِيز: تاماملىماق، پۈتتۈرمەك، ئاخىرلاشتۇرماق

تَنْجِيس: پاسكىنا قىلماق، نىجاسەتكە بۇلغىماق، مەينەت قىلماق

تَنْجِيم: پالچىلىق قىلماق، رەممالىق قىلماق

تَنَدُّم: پۇشايمان قىلماق، نادامەت چەكمەك، ئۆكۈنمەك

تَنَزُّل: چۈشمەك

تَنْزِيل: چۈشۈرمەك

تَنْزِيل الْأَثْمَانِ: باھانى چۈشۈرمەك

تَنْشِيط: ئىلھاملاندۇرماق، رىغبەتلەندۈرمەك، قوزغىماق، جانلاندۇرماق

تَنَصُّر: خرىستىئان دىنىغا كىرمەك

تَنْصِيف: بۆلمەك، ئىككىگە بۆلمەك

تَنَفُّس: نەپەس ئالماق، تىنماق

تَنْفِيذ: ئىجرا قىلماق، ئىزچىللاشتۇرماق، ئىشقا ئاشۇرماق، يولغا قويماق

تَنْفِيذ إِتِّفَاقِيَّات: كېلىشىمنى ئىجرا قىلماق

تَنَقُّل ج تَنَقُّلَات: يۆتكىمەك، يۆتكەلمەك، كۆچمەك

تَنْقِيب: قىدىرىپ تەكشۈرمەك

تَنْقِيَة: پاكىزلىمەك، تازىلىماق، پاكلاشتۇرماق

تَنْقِيح: تۈزەتمەك، تەھرىرلىمەك، ئۆزگەرتمەك

تَنَكُّر: يالغاندىن ياسىنىۋالماق، ساختا قىياپەتكە كىرىۋالماق؛ يالغان نام قوللانماق

قِنَاعُ التَّنَكُّرِ: ساختا نىقاب

تَنْكِيل: جازالماق، جازاغا تارتماق

تَنْمِيَة: ئۆستۈرمەك، راۋاجلاندۇرماق، ئىلگىرى سۈرمەك؛ يېتىشتۈرمەك

تَنُّور ج تَنَانِيرُ: تونۇر

تَنُّورَة: يوپكا

تِنِّيْن ج تَنَانِينُ: چوڭ يىلان، ئەجدىھا

تَنَهُّد: ئاھ ئۇرماق، خورسىنماق، ئۆھ تارتماق

تَنْهِيد ج تَنْهِيدَات: ئاھ ئۇرۇش، ئۆھ تارتىش، خورسىنىش

تَنَوُّع: خىلمۇخىل، ھەر خىل-ھەر ياقتا، رەڭگا رەڭ؛ تۈرلەنمەك

تَنْوِير: نۇرلاندۇرماق، يورۇتماق

تَنْوِيم: ئۇخلاتماق

تَنْوِيه: تىلغا ئالماق، زىكر قىلماق؛ ماختىماق، مەدھىيىلمەك

تَهَافُت: ئېتىلماق، ئۆزىنى ئۇرماق؛ ياتماق

تِهَامَة: ھىجازنىڭ غەربىي جەنۇبى، قىزىل دېڭىزنىڭ بويلىرىدىكى ئويمان جايلار؛ مەككە مۇكەررەمە

تَهَاوُن: كۆزگە ئىلماسلىق، مەنسىتمەسلىك؛ سەل قارىماق، بىخەستەلىك قىلماق

تَهَتُّك: نومۇسسىزلىق قىلماق، ھاياسىزلىق قىلماق؛ بېپەرۋالىق قىلماق

تَهَجٌّ، تَهَجِّيَة: تاۋۇشلارنى قوشۇپ ئوقۇماق، هەجىلمەك

تَهَجُّد: تەهەججۇد نامىزى ئوقۇماق، كېچىدە تۇرۇپ نامازئوقۇماق

تَهَجِّي الْقُرْآنِ: قۇرئان تىلاۋەت قىلماق؛ قۇرئان ئوقۇشنى ئۆگەنمەك

كِتَابُ التَّهَجِّي: ئېلىپبە كىتابى

تَهَدُّم: يىقىلماق، ئۆرۈلمەك

تَهْدِئَة: تىنچلاندۇرماق، پەسكويغا چۈشۈرمەك

تَهْدِئَةُ الْخَوَاطِرِ: تەسەللي بەرمەك، كۆڭۈلنى تىنچىتماق

تَهْدِيد ج تَهْدِيدَات: تەھدىت سالماق، قورقۇتماق، پوپوزا قىلماق

تَهْدِيم: بۇزماق، خاراب قىلماق، چېقىۋەتمەك

تَهْذِيب: تەلىم بەرمەك، تەربىيىلىمەك؛ تۈزەتمەك، ئۆزگەرتمەك

تَهْذِيبِيّ: تەربىيۋى

تَهَكُّم: مەسخىرە قىلىش، ھەجۋە قىلىش، مازاق قىلماق؛ قاتتىق غەزەپلەنمەك

تَهْلِيل: ئالقىشلىماق، باركاللا ئوقۇماق، تەنتە نە قىلماق؛ تەسبىھ ئېيتماق (« لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ » دېمەك)

تُهَمَة ج تُهَمَات: تۆھمەت، بۆھتان

تَهْنِئَة ج تَهَانِئُ: تەبرىكلىمەك، مۇبارەكلىمەك، قۇتلۇقلىماق

تَهَوُّر: شاللاقلىق قىلماق، يېنىكلىك قىلماق؛ قارا ملىق قىلماق؛ بىشە ملىك قىلماق، ھەددىدىن ئاشماق

تَهْوِيل: قورقۇتماق، ھەيۋە قىلماق؛ مۇبالىغە قىلماق

تَهْيِئَة: تەييارلىماق، ھازىرلىماق

تَهَيُّج: قوزغالماق، ھاياجانلانماق؛ غەزەپلەنمەك

تَهْيِيج: قوزغىماق، قۇتراتماق، ھەرىكەتلەندۈرمەك

تَوَاتُر: تېۋتاشماق، ئۈلاشماق، داۋاملاشماق

عَلَى التَّوَاتُرِ: ئۈزۈلۈپ قالماسلىق، ئۈزلۈكسىز

تَوَازُن: تەكشىلىك، تەڭپۇڭلۇق

تَوَازُنُ الْقُوَى: كۈچ تەڭپۇڭلۇقى

تَوَاصُل: ئالاقىلەشمەك، باردى-كەلدى قىلىشماق

تَوَاضُع: كەمتەر بولماق، كىچىك پېئىل بولماق

تَوَاطُؤ: تىل بىرىكتۈرمەك

تَوَالٍ: ئارقىمۇئارقا، داۋاملىق، ئۈزلۈكسىز

عَلَى التَّوَالِي: ئارقا-ئارقىدىن، ئۈزلۈكسىز

تَوَانٍ: كېچىكمەك، كەينىگە سۈرۈلمەك؛ سەل قارىماق، سۈرەلمىلىك قىلماق

بِغَيْرِ تَوَانٍ: بوشاشماستىن، تەخىر قىلماستىن

تَوْب و تَوْبَة: توۋا قىلماق، گۇناھتىن قول ئۈزمەك، ئۆكۈنمەك

تَوْبَة نَصُوح: چىن كۆڭۈلدىن قىلىنغان توۋا

تَوْبِيخ: مالامەت قىلماق، ئەيىبلىمەك

تُوت: ئۈزمە

تُوت أَحْمَر أَوْ شَامِيّ: قارا ئۈزمە

تَوَتُّر: جىددىيلەشمەك

تَوَجُّع: ئاغرىماق؛ داتلىماق، شىكايەت قىلماق

تَوَجُّه: يۈزلەنمەك

تَوْجِيه ج تَوْجِيهَات: كۆرسەتمە، يولىيورۇق؛ يولىيورۇق بەرمەك

تَوَحُّد: يالغۇز بولماق؛ بىرلىك، ئىتتىپاقلىق

تَوَحُّش: ياۋايىلىشىپ كەتمەك

تَوْحِيد: بىرلىككە كەلتۈرمەك، بىر قىلماق

التَّوْحِيد: ئاللانى يەككە-يېگانە، يالغۇز، ھېچ شېرىكى يوق دەپ ئېتىقاد قىلماق

تَوَدُّد: دوستلىشىشنى تەلەپ قىلماق

تَوْرَاة: مۇسا ئەلەيھىسالامغا نازىل بولغان كىتاب، يەھۇدىيلارنىڭ مۇقەددەس كىتابى

تَوَرُّد: قىزارماق

تَوَرُّع: ساقلانماق، ئۆزىنى تارتماق

تَوْرِيد: ئىمپورت قىلماق، كىرگۈزمەك

تَوْزِيع: بۆلمەك، تەقسىم قىلماق، ئۈلۈشتۈرمەك

تَوْزِيع الْجَوَائِزِ: مۇكاپات تارقاتماق

مُؤَسَّسَة تَوْزِيعِ الأَفْلاَمِ: فىلىم تارقىتىش شىركىتى

تَوَسُّع: كېڭەيمەك

تَوَسُّل ج تَوَسُّلاَت: يالۋۇرماق، ئىلتىجا قىلماق، دۇئا قىلماق، يېلىنمەك

تَوْصِيل: ئۈلىماق، باغلىماق؛

يه تكۈزمه‌ك

تَوْصِيَة: نه‌سيه‌ت قىلماق

خِطَاب التَّوْصِيَة: تونۇشتۇروش خېتى

تَوَضُّؤ: تاهارەت ئالماق

تَوَطُّد: مۇستەھكەملەنمەك، كۆچه يېمەك، چىڭماق

تَوْطِيْد: مۇستەھكەملىمەك، كۆچه يتمەك، چىڭتماق

تَوْطِيْد الْعَلَاقَاتِ الْوُدِّيَّة: دوستلۇق مۇناسىۋەتنى كۆچه يتمەك

تَوَظُّف: ۋەزىپىگه تەيىنلەنمەك

تَوَعُّد: قورقۇتماق، تەھدىت سالماق

تَوَغُّل: پۈتۈن دىققىتى بىلەن (ئىشلىمەك)، بېرىلىپ (ئىشلىمەك)، باش چۆكۈرۈپ كىرىشىپ كەتمەك

التَّوَغُّل الْإِقْتِصَادِيّ: ئىقتىسادىي جەھەتتىن سىڭىپ كىرمەك

تَوَفُّق: مۇۋەپپەقىيەت قازانماق، نەتىجه قازانماق؛ ئوڭۇشلۇق بولماق

تَوْفِير: ئاشۇرماق، كۆپه يتمەك؛ ئىقتىساد قىلماق، تېجىمەك؛ ساقلىماق، ئامانەت قويماق

دَفْتَر التَّوْفِيرِ: پۇل ئامانەت كىتىشكىسى

صُنْدُوق التَّوْفِيرِ: پۇل ئامانەت بانكىسى

تَوَفِّي: تولۇق ئالماق

تُوُفِّيَ: ۋاپات بولدى، ئۆلدى

تَوْفِيق: مۇۋاپىقلاشتۇرماق، يارىشتۇرماق، ئەپلەشتۈرمەك

لَجْنَة التَّوْفِيقِ: كېلىشتۈرۈش هەيئىتى

تَوَقّ: ئارزۇ قىلماق، ئارمان قىلماق؛ ئۇمىد قىلماق، ئىشتىياق باغلىماق، ئىنتىزار بولماق

تَوَقُّد: يانماق، يورۇماق، پارقىرىماق

تَوَقُّع: كۈتمەك، كۆزلىمەك، مۆلچەرلىمەك، ئىنتىزار بولماق

تَوَقُّف: تۇرماق، توختىماق

تَوَقِّي: ساقلانماق، پەخەس بولماق

تَوْقِيْت: ۋاقىت بەلگىلىمەك، ۋاقتنى توغرىلاش

التَّوْقِيْت الْمَحَلِّيّ: يەرلىك ۋاقىت

تَوْقِيْع ج تَوْقِيعَات و تَوَاقِيْع: ئىمزا قويماق، قول قويماق

تَوْقِيْع الْخِطَابَاتِ أَوِ الصُّكُوكِ: ئىمزا قويماق، قول قويماق

تَوَكُّل: ئىشەنمەك، تەۋەككۈل قىلماق، ئىتىقاد قىلماق، يۈلەنمەك

تَوْكِيْد: تەكىتلەش، مۇئەييەنلەشتۇرۇش، ئەمەلىيلەشتۇرۇش

تَوْكِيْل: ۋەكالەتچىنى بەلگىلىمەك، ۋەكىل تەيىنلىمەك؛ تاپشۇرماق، ھاۋالە قىلماق

تَوَلُّد: تۇغۇلماق

تَوَلِّي: ئۈستىگە ئالماق، باشقۇرماق، رىياسەتچىلىك قىلماق

تَوْلِيْد: تۇغدۇرماق، تۇغۇتقا ياردەم بەرمەك

صِنَاعَة التَّوْلِيدِ: تۇغدۇرۇش تېخنىكىسى

مُسْتَشْفَى التَّوْلِيْدِ: تۇغۇت دوختۇرخانىسى

تَوَّاب: تەۋبىنى قوبۇل قىلغۇچى

التَّوَّاب: ئەتتەۋۋاب (ئاللاتائالانىڭ ئىسىملىرىدىن بولۇپ، قوبۇل قىلغۇچى دېگەن مەنىدە)

تَيَّار: دېڭىز دولقۇنى؛ ھاكاۋۇر

تَيَّارَات مُعَاكِسَة: تەتۇر ئېقىملار، تەتۇر ئېقىم

تَيْس ج تُيُوس: تېكە

تَيَسُّر: ئاسانلاشماق، ئوڭايلاشماق

تَيَقُّظ: ئېھتىيات قىلماق، پەخەس بولماق، دىققەت قىلماق، ئويغانماق

تِيْن: ئەنجۈر

تِيْنَة ج تِينَات: ئەنجۈر دەرىخى

تِيْه ج أَتْيَاء: چۆل، باياۋان، جەزىرە

ث

ثَأْر ج أَثْآر و آثَار و ثَائِرٌ: قىساس، ئىنتىقام

أَخَذَ مِنْهُ الثَّأْرَ: ئۇ ئىنتىقامنى ئالدى، ئۇ قىساسنى ئالدى

ثَابِت م ثَابِتَة ج ثَوَابِتُ: مۇقىم، تەۋرىمەس، كۆچمەس، مۇستەھكەم، ئەبەدىي، تۇراقلىق، ئۆزگەرمەس

ثَابِت الْجَأْشِ: قورقماس، باتۇر

ثَابِت الْعَزْمِ: قەتئسي ئىرادىلىك
ثَابِت الْقَدَمِ: تەۋرەنمەس، مەيدانى مۇستەھكەم
لَوْن ثَابِت: ئۆگمەس رەڭ، ئۆچمە يىدىغان رەڭ
مِلْك ثَابِت: كۆچمەس مۇلۈك، مۇقىم مۇلۈك
ثَاقِب: ئۆتكۈر، تېشىپ ئۆتكۈچى
ثَاقِب الْفِكْرِ: ئۆتكۈر پىكىر، ئوچۇق پىكىر
نَجْم ثَاقِب: قاراڭغۇلۇق پەردىلىرىنى يىرتىپ ئۆتىدىغان نۇرلۇق يۇلتۇز
ثَاكِل: بالىسىنى يوقاتقان ئاتا، بالىسى ئۆلگەن ئاتا
ثَاكِل. ثَاكِلَة ج ثَوَاكِلُ: بالىسىنى يوقاتقان ئانا
ثَالِث: ئوچىنچى
ثَالِثاً: ئوچىنچى، ئوچىنچىدىن
ثَالُوث: ئوچ بىرلىك: ئوچ بىرلەشكەن خۇدا
ثَامِن: سەككىزىنچى
ثَانٍ م ثَانِيَة: ئىككىنچى
ثَانَوِيّ: ئىككىنچى، ئىككىنچى دەرىجىلىك؛ ئوتتۇرا

مَدْرَسَة ثَانَوِيَّة: ئوتتۇرا مەكتەپ، تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ
ثَانِياً و ثَانِيَةً: ئىككىنچى، ئىككىنچىدىن، يەنە بىر قېتىم
ثَانِيَة ج ثَوَانٍ: سېكۇنت
ثَائِب: يامغۇر ئالدىدىكى بوران
ثَائِر: قىساسكار، ئىنتىقام ئالغۇچى
ثَائِر ج ثُوَّار: قوزغىلاڭچى، ئىنقىلابچى؛ توپىلاڭچى
ثَبَات: مۇستەھكەم بولماق، مەھكەم بولماق، تۇراقلىق بولماق؛ مۇستەھكەم، قەتئىي، تەۋرەنمەس، ئەبەدىي
ثَبَاتَة: قەھرىمان بولماق
ثَبَة ج ثَبَات و ثُبُوث: يىلقا، ئاتلار توپىسى، ئادەملەر توپىسى
ثُبُوت: مۇستەھكەم بولماق، مەھكەم بولماق، تۇراقلىق بولماق؛ مۇستەھكەم، قەتئىي، تەۋرەنمەس، ئەبەدىي
عَدَم الثُّبُوتِ: تەۋرەنمەك، تۇراقسىزلىق
ثُبُوتَة: قەھرىمان بولماق
ثُبُور: ھالاكەت، ئۆلۈم
ثَجَّاج: قاتتىق تۆكۈلۈش، قاتتىق

قۇيۇلۇش، قاتتىق تۆكۈلگۈچى
مَطَر ثَجَّاج: قاتتىق يامغۇر، قاتتىق يېغىن
ثَجُوج: (سۇ) ئاقماق
ثَجِيج: سەل، كەلكۈن، قىيان
ثَدْي و ثَدًى ج ثُدِيّ و ثِدِيّ و أَثْدٍ: ئەمچەك (ئايالنىڭ)
ثَدْي صِنَاعِيّ: سوسكا
ثَدْيَاءُ: يوغان، ئەمچەك ئايال، ئەمچەكلىك ئايال
ثَدْيِيَّات. ذُو الثَّدْي: ئېمىتكۈچى ھايۋانلار
ثَرَاء: نەم توپا
ثَرْثَار: كاس-كاس، كاسكى، جاپ-جاپ، كوت-كوت، ۋات-ۋات
ثُرْغُل: چىشى تۆلكە
ثَرْوَة ج ثَرَوَات: بايلىق، مال-مۈلۈك، خەزىنە، مال-دۇنيا
ثَرْوَة قَوْمِيَّة: خەلق بايلىقى
ثَرْوَة مَائِيَّة: سۇ مەھسۇلاتلىرى بايلىقى
ثَرًى: نەم توپا
كَالْفَرْقِ بَيْنَ الثَّرَى و الثُّرَيَّا: ئاسمان-زېمىندەك پەرق
طَيَّبَ اللَّهُ ثَرَاهُ: ئاللا ئۇنى قەبرىسىدە خاتىرجەم ياتقۇزغان
ثَرِيد و ثَرِيدَة ج ثَرَائِدُ و ثُرُود: شورپىغا چىلانغان نان
ثَرِيّ ج أَثْرِيَاءُ: باي، مالدار، غەنىي
ثُعْبَان ج ثَعَابِينُ: يىلان
ثَعْلَب ج ثَعَالِبُ و ثَعَالٍ: تۈلكە
دَاءُ الثَّعْلَبِ: چاچ چۈشۈش كېسىلى
ثُعْلَبَان: ئەركەك تۈلكە
ثَعْلَبَة: چىشى تۈلكە
ثُغَاء: مەرەش (قوينىڭ)
ثَغْر ج ثُغُور: ئېغىز؛ ئۇدۇل چىش؛ پورت، دېڭىز بويىغا جايلاشقان شەھەر
ثُغْرَة ج ثُغَرَات: تۆشۈك، يىرىق، ئاراچ، چاك، ئارىلىق
ثُفْل: دۇغ
ثَقَافَة: مەدەنىيەت
الثَّقَافَة الْبَدَنِيَّة: تەنتەربىيە
وِزَارَة الثَّقَافَة: مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى
الْقِيَم الثَّقَافِيَّة: مەدەنىيەت قىممىتى
ثَقَالَة: ئېغىرلاشماق، ئېغىر كەلمەك
ثَقْب: (تۆشۈك) تەشمەك

تَقْب ج أَثْقُب و ثُقُوب و أَثْقَاب: تۆشۈك

ثِقَة ج ثِقَات: ئىشەنچلىك

اَلثِّقَة بِالنَّفْسِ: ئۆزىگە ئىشىنىش

عَالِم ثِقَة: ئىشەنچلىك ئالىم

عَدَم الثِّقَة: ئىشەنچسىزلىك

ثَقْف: ئېرىشمەك؛ ئۇچرىماق؛ يېتىشمەك، يېتىشۋالماق

ثَقَل ج أَثْقَال: يولۇچىنىڭ يۈكى ۋە خىزمەتچىسى

ثِقْل: ئېغىرلاشماق، ئېغىر كەلمەك

ثِقْل ج أَثْقَال: ئېغىرلىق، ئېغىرلىق مىقدارى؛ ئېغىر يۈك

اَلثَّقَلَان: ئىنسانلار ۋە جىنلار

ثَقِيف: ماھىر، ئۇستا

ثَقِيل ج ثُقَلَاء و ثِقَال: ئېغىر

ثَقِيل الدَّم: زېرىكەرلىك، ئادەمنىڭ ئىچىنى پوشۇرىدىغان

ثُكْل. ثَكْل. ثَكَل: بالىسىنى يوقاتماق، بالىسى ئۆلمەك، بالىسىدىن ئايرىلماق

ثَكْلَان: بالىسى ياكى سۆيۈملۈك كىشىسىنى يوقاتقان ئادەم، بالىسى ياكى سۆيۈملۈك كىشىسى ئۆلگەن ئادەم

ثَكْلَى. ثَكْلَانَة ج ثَكَالَى: بالىسى ياكى بىرىنچى كىشىسى ئۆلۈپ كەتكەن ئايال

ثُكْنَة اَلْجُنُودِ ج ثُكَن و ثُكْنَات و ثُكَنَات: ھەربىي لاگېر، گازارما

ثُكْنَة: بىر توپ ئادەم؛ بىر توپ پادا؛ بىر توپ كەپتەر؛ بايراق، ئەلەم، تۇغ

ثَلَاث م ثَلَاثَة: ئۈچ

ثَلَاثَة أَضْعَاف: ئۈچ ھەسسە

جَاؤُا ثُلَاث: ئۈلار ئۈچتىن-ئۈچتىن كەلدى

ثُلَاثِيّ م ثُلَاثِيَّة: ئۈچلۈك، ئۈچ تەرەپلىك

ثُلَاثِيّ اَلْحُرُوفِ: ئۈچ ھەرپلىك، ئۈچ ھەرپتىن تەركىب تاپقان

ثُلَاثِيّ الزَّوَايَا: ئۈچ بۇرجەكلىك

اَلدَّرَّاجَة اَلثُّلَاثِيَّة: ئۈچ چاقلىق ھارۋا، رېكشا

اَلثُّلَاثَاء. اَلثَّلَاثَاء. يَوْم اَلثَّلَاثَاء: سەيشەنبە

ثَلَاثُونَ: ئوتتۇز

ثُلَاثِيّ: قارىدەك ئاق

ثَلْب: يوچۇق ئاچماق

ثُلْث و ثُلُث ج أَثْلَاث: ئۈچتىن بىر، 1/3

ثلثان: ئۈچتىن ئىككى، 2/3

ثَلْج ج ثُلُوج: قار؛ مۇز

ثَلْج جَامِد: مۇز (سۇنىڭ مۇزى)

ثَلَّاجَة ج ثَلَّاجَات: توڭلاتقۇ

ثِلَّة ج ثِلَل: يوقالماق، تارمار قىلماق

ثُلَّة ج ثُلَل: بىر توپ ئادەم

ثَلْم: (تامنى) چاك ئالدۇرۇۋەتمەك، يېرىۋەتمەك، بۇزماق، تەشمەك

ثَلْم ج أَثْلَام. ثُلْمَة: چاك، يېرىق؛ تۆشۈك، يوچۇق

ثَلِيج: مۇزلىتىلغان، مۇزدەك

ثَمَان م ثَمَانِيَة ج ثَمَانِيَات: سەككىز

ثَمَانِيَ عَشْرَةَ. ثَمَانِيَة عَشَرَ: ئون سەككىز

ثَمَانُونَ: سەكسەن

ثَمَر ج ثِمَار ججِ أَثْمَار و ثُمُر: مېۋە، ھوسۇل؛ نەتىجە، پايدا؛ پەرزەنت

بِلَا ثَمَرَة: نەتىجىسىز؛ ئۈنۈمسىز

ثَمَل: مەس بولماق

ثَمَّ. ثَمَّة: ئۇ يەردە، ئاۋۇ يەردە

ثُمَّ: ئاندىن كېيىن، كېيىن

ثَمَن ج أَثْمَان و أَثْمِنَة: باھاسى، قىممىتى

ثَمَن أَسَاسِيّ: تالوندىكى باھاسى، ئەسلى باھاسى

ثَمَن أَصْلِيّ: ئەسلى باھاسى، تەننەرخى

ثُمُن. ثُمْن ج أَثْمَان: سەككىزدىن بىر، 1/8

ثَمُود: سەمۇد ئاقەدىمكى ئەرەب قەبىلىلىرىدىن بىرىنىڭ نامى)

ثَمِين: پۇللۇق، قىممەتلىك، قىممەت باھالىق

ثَنَاء ج أَثْنِيَة: مەدھىيە، ھەمدۇسانا

ثُنَاء: ئىككىدىن-ئىككىدىن

اَلْعَقِيدَة اَلثُّنَائِيَة: ياخشىلىق ئىلاھى ۋە يامانلىق ئىلاھىدىن ئىبارەت ئىككى ئىلاھ بار دەپ قارايدىغان ئەقىدە

ثَنَوِيَّة: ئىلاھنى ئىككى دەپ ئېتىقاد قىلىدىغان دىن

ثَنِيّ: ئەگمەك، قاتلىماق، يۆگمەك

ثَوَاب: مۇكاپات، ساۋاب؛ ھەسەل

ثَوْب ج ثِيَاب: كىيىم-كېچەك

ثَوْب اَلْحِدَاد: ھازا كىيىمى

ثَوْر ج ثِيرَان: ھۆكۈز؛ قەدىمكى ئاسترونومىيە چۈشەنچىسىدە

ئاسماندىكى ئون ئىككى بۇرجىنىڭ ئىككىنچىسى بولۇپ ئاپرىل ئېيىغا توغرا كېلىدۇ

تَوْر فَحْل: بۇقا

تَوْر مَخْصِيّ: ئۆي، پىچۇېتىلگەن كالا

تَوْرَة: ئىنقلاب؛ قوزغىلاڭ؛ توپىلاڭ، ئىسيان

تَوْرِيّ. تَوْرِيَّة: ئىنقىلابىي، ئىنقلابىيلىق

اَلنِّضَال اَلتَّوْرِيّ: ئىنقلابىي كۈرەش

تُؤْلُول ج تَآلِيلُ: سۆگەل؛ تۆپۈق؛ ئەمچەك توپچىسى

تُوْم: سامساق

تُوَّة ج تُوًى: يول كۆرسەتكۈچ، يول بەلگىسى

تِيَاب: كىيىم

طَاهِر اَلثِّيَابِ: دىلى پاك، ئەخلاقلىق

دَنِس اَلثِّيَابِ: ئەخلاقسىز، ئىستىلى بۇزۇق

تَيِّب: چوكان، تالاقلىق بولغان قىز؛ ئۆيلەنگەن ئەر

رَجُل تَيِّب: ئۆيلەنگەن ئەر

اِمْرَأَة تَيِّب: تۇل ئايال (ئېرىدىن ئاجرىشىپ كەتكەن ئايال)

ج

جَابٍ ج جُبَاة: باجگىر، باج خادىمى

جَاثٍ ج جُثِيّ و جِثِيّ م جَاثِيَة: تىزلانغۇچى، تىزلىنىپ ئولتۇرغۇچى

جَاحِد: ئىنكار قىلغۇچى، رەت قىلغۇچى

جَاحِظ اَلْعَيْنَيْنِ: پال كۆز، پوتەي كۆز، كۆزى پولتىيىپ چىقىپ تۇرغۇچى

جَادّ: ئەستايىدىل، جىددىي

جَادَّة اَلْحَقّ: ھەقىقەت يولى

جَاذِبِيَّة: تارتىش كۈچى

اَلْقُوَّة اَلْجَاذِبِيَّة: تارتىش كۈچى

نَامُوس اَلْجَاذِبِيَّة: ئالەم مىنىڭ

تارتىشىش كۈچى قانۇنىيىتى

جَار ج جِيرَان و جِيْرَة و جِوَار: قوشنا، ھەمسايە

جَارَة: ئايال قوشنا؛ جۇپ

جَارٍ م جَارِيَة: يۈگۈرگۈچى؛ ئاققۇچى؛ يۈرگۈچى؛ جارى بولغۇچى

اَلشَّهْر اَلْجَارِي: مۇشۇ ئاي

اَلسَّنَة اَلْجَارِيَة: بۇ يىل

كَجَارِي اَلْعَادَةِ: ئەدەتتىكىگە ئوخشاش، ئادەتتىكىدەك، ئادەتتىكىچە

جَارُوش و جَارُوشَة ج جَوَارِيش: يارغۇنچاق

جَارُوف ج جَوَارِيفُ: گۈرجەك، كۈرەك

جَارُوف. جَارُوفَة: قارنى يامان ئادەم

جَارِيَة ج جَارِيَات و جَوَارٍ: كېنىزەك، چۆرە؛ قىز؛ خىزمەتچى ئايال؛ كېمە

جَازِع: سەۋرىسىز (ئادەم)، ئالدىراڭغۇ (ئادەم)

جَازِم: بەل باغلىغۇچى (ئادەم)، ئىرادە تىكلىگۈچى (ئادەم)، قەتئىي نىيەتكە كەلگۈچى (ئادەم)

جَاسِر ج جُسَّار: يۈرەكلىك، قورقماس، جۈرئەتلىك، جاسارەتلىك

جَاسُوس ج جَوَاسِيْس: جاسۇس، ئىشپىيون، پايلاقچى

جَافٍ ج جُفَاة م جَافِيَة ج جَافِيَات: توڭ، سوغۇق، قوپال، ئەدەبسىز، رەھىمسىز، مۇز چىراي

جَافِل: ئۇركۇپ قاچقۇچى (ھايۋان)

جَالِب: جەلپ قىلغۇچى، چاقىرغۇچى؛ ئىمپورت سودىگىرى

جَالِيَة ج جَالِيَات و جَوَالٍ: مۇھاجىر؛ مۇھاجىرلار جامائەسى

جَام ج جَامَات و أَجْوَام و أَجْؤُم و جُؤُم: رومكا، قەدەھ، پىيالە، جام

جَامِح ج جَوَامِحُ: باشقۇرغىلى بولمايدىغان

جَامِد ج جَوَامِد: قېتىپ قالغۇچى، ئۈيۈپ قالغۇچى، قاتتىق

جَامِع ج جَامِعُون: يىغقۇچى، توپلىغۇچى، جەملىگۈچى

اَلْجَامِع: ئەللاجامېئ (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بىرى)

جَامِعِ الْكِتَابِ: كىتاب تەسنىپ قىلغۇچى، كىتاب تۈزگۈچى
جَامِعِ الْكَلِمِ: ئافورىزم (ئۆزى ئىخچام، مەنىسى چوڭقۇر سۆز)، ھېكمەتلىك سۆز
جَامِعٌ ج جَوَامِعُ: چوڭ مەسچىت، جامە
جَامِعِ الْأَزْهَرِ. الْجَامِعِ الْأَزْهَرِ: ئەزھەر جامەسى، ئەزھەر مەسچىتى
جَامِعِ الْقَمَامَةِ: ئەخلەتچى
جَامِعَةٌ ج جَامِعَاتٌ: داشۆ
الْجَامِعَةِ الْأَزْهَرِيَّةِ: ئەزھەر داشۆسى
جَامِعَةِ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ: ئەرەب دۆلەتلىرى ئىتتىپاقى
جَامُوسٌ ج جَوَامِيسُ. جَامُوسَةٌ ج جَامُوسَاتٌ: سۇ كالىسى
جَامُوسِ الْبَحْرِ: سۇ ئېتى
جَانٍ ج جُنَاةٌ: جىنايەتچى، گۇناھكار؛ يىغۇچى، ئورغۇچى، ھوسۇل ئالغۇچى
جَانِبٌ ج جَوَانِبُ: يان، يېنى، قېشى، (پولنىڭ) بويى
رَفِيقِ الْجَانِبِ. لَيِّنِ الْجَانِبِ: سىلىق، خۇش خۇي، مۇلايىم، يۇمشاق، نازاكەتلىك
الْجَانِبِ الْأَيْمَنِ: ئوڭ تەرەپ
الْجَانِبِ الْأَيْسَرِ: سول تەرەپ
جَانِحٌ ج جَوَانِحُ: يان، يان تەرەپ
جَانِحَةٌ ج جَوَانِحُ: بىقىن؛ قوۋۇرغا سۆڭىكى
جَاهٌ: ئابرۇي، بۇز، شەرەپ، مەرتىۋە، مەنسەپ
جَاهِزٌ: تەييار، تەخ
مَلَابِسُ جَاهِزَةٌ: تەييار كىيىملەر
جَاهِلٌ ج جُهَّلٌ و جُهَّالٌ و جُهَلَاءُ و جَهَلَةٌ: نادان، بىلىمسىز، ساۋاتسىز، جاھىل
جَاهِلِيٌّ: جاھىلىيەت دەۋرىدىكى... (ئىسلامدىن بۇرۇنقى مەزگىل)
جَاهِلِيَّةِ الْعَرَبِ: ئەرەبلەرنىڭ جاھىلىيەت دەۋرى
جَائِحَةٌ ج جَائِحَاتٌ و جَوَائِحُ: ئاپەت، بالا-قازا، ھادىسە
جَائِرٌ ج جَوَرَةٌ و جُوَّرَةٌ و جَارَةٌ: زالىم، ئادالەتسىز، مۇستەبىت، زومىگەر، ئەزگۈچى
حَرْبٌ جَائِرَةٌ: ئادالەتسىز ئۇرۇش

جَائِزٌ: رۇخسەت قىلىنغان، يول قويۇلغان، دۇرۇس، جائىز؛ ئېھتىمال؛ ئۆتكۈنچى
غَيْرُ جَائِزٍ: دۇرۇس ئەمەس، رۇخسەت قىلىنمايدىغان
جَائِزَةٌ ج جَوَائِزُ: مۇكاپات
جَائِعٌ: قورسىقى ئاچ ئادەم، ئېچىرقاپ كەتكەن ئادەم
جَأْشٌ: يۈرەك ۋە كۆكرەك؛ قارنى كۆكسى؛ ئىرادە، جۈرئەت
رَابِطُ الْجَأْشِ: يۈرەكلىك، باتۇر
جِبَارَةٌ: سۇنۇقنى تاڭماق؛ رېمونت قىلماق
جَبَانٌ ج جُبَنَاءُ م جَبَانَةٌ و جَبَانٌ ج جَبَانَاتٌ: قورقۇنچاق، توخۇ يۈرەك
جَبَانَةٌ: قورقماق، ئەيمەنمەك، يۈرەكسىزلىك قىلماق
جُبٌّ ج أَجْبَابٌ و جِبَابٌ: چوڭقۇر قۇدۇق؛ ئازگال، ئورەك؛ زىندان؛ كان قۇدۇقى
جَبَّارٌ: كۆچلۈك، چوڭ؛ مۇستەبىت، زالىم؛ ھېچكىشىنى كۆزگە ئىلمايدىغان، ھاكاۋۇر
مَجْهُودٌ جَبَّارٌ: زور تىرىشچانلىق
جَبَّارٌ: جەببار (ئاللاتائالانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ئاللا بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى تۈزەيدۇ ياكى ئاللا قەھرى قىلغۇچى ئۇلۇغ زات بولۇپ بەندىلىرىگە خالىغان ئىشنى قىلدۇرالايدۇ دېگەن مەنىلەردە)
جُبَّةٌ ج جُبَبٌ و جِبَابٌ: تون، يەكتەك، پەلتو
جِبْتٌ: بۇت، كاھىن، سېھىر؛ سېھىرگەر
جَبْرٌ: سۇنۇقنى تاڭماق؛ رېمونت قىلماق؛ مەجبۇرلىماق، زورلىماق
جَبَرُوتٌ. جَبْرُوتٌ. جُبْرُوتٌ: ئۇلۇغلۇق، بۇيۇكلۈك؛ كۈچ، قۇدرەت
جِبْرِيلُ. جَبْرِيلُ. جَبْرَائِيلُ. جِبْرَائِيلُ: جىبرىل ئەلەيھىسسالام، ئاللا تەرىپىدىن پەيغەمبەرلەرگە ۋەھىي ئېلىپ كېلىدىغان پەرىشتىنىڭ ئىسمى
جِبْسٌ: ھاك، گەچ
مَعْدَنُ الْجِبْسِ: گەچ كانى
جَبَلٌ ج جِبَالٌ: تاغ
جَبَلُ نَارٍ: يانار تاغ؛ ۋولقان
جَبَلُ جَلِيدٍ: مۇز تاغ
جَبْلٌ: ياراتماق

الْجِبِلّ. الْجِبِلَّة: جامائه
جَبْلَة. جِبْلَة. جَبَلَة. جِبِلَّة ج جِبِلَّات: ته بسئه ت، خۇسۇسىيه ت، ته بئي خسلەت، خاراكتېر، خۇلۇق-مىجەز
جَبَلِيّ: ته بئي، تۇغما
جُبْن. جُبُن: قورقاق، ئه يمه نمه ك، يۈره كسىزلىك قىلماق
جُبْن. جُبُن و جُبُنّ: پىشلاق، ئىرىمچىك
جَبْهَة ج جِبَاه و جَبَهَات: پىشانه
جَبْهَة مُتَّحِدَة: بىرلىك سەپ
الْجَبْهَة الْايِدِيُولُوجِيَّة: ئىدېئولوگىيه سەپى
فِي عِدَّةِ جَبَهَاتٍ: بىر قانچه جەبهه مه يدانىدا
جُبُور: سۇنۇقنى تاڭماق؛ رېمونت قىلماق
جَبِين ج أَجْبُن و جُبُن و أَجْبِنَة: پىشانه
جَثّ: قۇمارماق، پىلتىزىدىن قۇمارماق
جُثَّة ج جُثَث: جىسىم، به دەن، ته ن
جُثَّة الْمَيِّتِ: جەسەت، مېيىت
جَثْم: دۇم ياتماق
جُثْمَان: به دەن، ته ن، گەۋدە
جُثُوم: دۇم ياتماق
جثو. جثى و جثى: تىزلانمەق، تىزلىنىپ ئولتۇرماق؛ رۇكۇ قىلماق
جَحْد و جُحُود: ئىنكار قىلماق، رەت قىلماق؛ نانكورلۇق قىلماق
جُحْر ج أَجْحَار و جِحَرَة و أَجْحِرَة: ئۆڭكۈر، ئۇۋا
جُحْر الْحَيَوَانِ: ھايۋانلار ئۇۋىسى
جَحْش ج جِحَاش: ته خه ي، خوتەك
جَحْفَل ج جَحَافِلُ: زور قوشۇن
رَجُل جَحْفَل: ئولۇغ ئادەم، مۇھىم ئادەم
جَحِيم: دوزاخ، جەھەننەم
أَصْحَاب الْجَحِيمِ: دوزىخىيلار، ئەھلى دوزاخ
جَحْمَرِش ج جَحَامِرُ: موماي، قېرى خوتۇن
جِدَال: مۇنازىرە، تالاش-تارتىش، جەدەل، ماجىرا، نىزا، غەۋغا
جَدْب: قۇرغاقچىلىق؛ قەھەتچىلىك، ئاچارچىلىق
جَدْث ج أَجْدَاث: قەبرە
جَدّ: ته له ي، ئامەت، به خت؛ ئولۇغ، بۈيۈك، زور
عَاثِرِ الْجَدّ: بەختسىز، ته له يسىز، به ختسىز
جَدّ ج أَجْدَاد و جُدُود و جُدُودَة: چوڭ دادا، بوۋا
جِدّ: تىرىشچاق، ئىجتىھات قىلماق؛ ئەستايىدىل بولماق، جىددىي مۇئامىله قىلماق
مَسْأَلَة جِدّ خَطِيرَة: ناھايىتى چوڭ مەسىله
جِدًّا: ناھايىتى، ئىنتايىن، بەك
جَدَّال: مۇنازىرچى، جەدەلخور، ئۇرۇشقاق، غەۋغاچى
جَدَّة ج جَدَّات: چوڭ ئانا، موما
جِدَّة: يېڭى، ياپىيېڭى
جَدْر ج جُدْرَان. جِدَار ج جُدر: تام
جَدَرِيّ. جَدَرِيّ: چېچەك
جَدْع: بىرەر ئەزانى كېسىپ ناكاھ قىلماق (ئەيبناك قىلماق)
جَدْع الْأَنْفِ: بۇرنىنى كەسمەك
جَدْعاً لَكَ: ئاللا سېنى ناكاھ قىلسۇن
جَدَل: مۇنازىرە، تالاش-تارتىش؛ جەدەل، ماجىرا، نىزا، غەۋغا
جَدِل: مۇنازىرچى، جەدەلخور، ئۇرۇشقاق، غەۋغاچى
جَدْوَل. جِدْوَل ج جَدَاوِلُ: ئۆستەك؛ جەدۋەل، سىخما؛ تىزىملىك، ئىسىملىك
جَدْوَى: پايدا، مەنپەئەت؛ سوۋغا، ھەدىيه
عَلَى غَيْرِ جَدْوَى: ھېچقانداق پايدىسى يوق، پايدىسىز
جَدْى ج أَجْدٍ و جِدَاءٌ و جِدْيَان: ئوغلاق
جَدِيد ج جُدُد م جَدِيدَة: يېڭى، ياپيېڭى، يېڭىچه
مِنْ جَدِيدٍ. جَدِيداً: يېڭىدىن، قايتىدىن، يېڭىباشتىن، باشقىدىن
الْجَدِيدَان: كېچه بىلەن كۈندۈز
جَدِير: لايىق، تېگىشلىك، ئەرزىيدۇ
جَدِير بِالذِّكْرِ: تىلغا ئېلىشقا ئەرزىيدۇ، ئېيتىپ ئۆتۈشكه لايىق
جَدِير بِالْإِنْتِبَاهِ: دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك
جَدِيلَة ج جَدَائِلُ: ئۆرمه چاچ

جُنَام: ماخاۋ، جۇزام كېسلى
جَنْب: تارتماق، جەلپ قىلماق
جَذّ: كەسمەك، چېپىپ ئۈزۈۋۈتمەك
جِنْر و جَنْر ج جُنُور: يىلتىز، تەگ
جَذَع ج جِذَاع و جُذْعَان: يېگىت، ياش
جِذْع الشَّجَرَة: دەرەخنىڭ غولى
جَذَل: خۇشال بولماق، شادلانماق
جَذِل و جَذْلَان ج جُذْلَان م جَذِلَة و جَذْلَى: خۇشال، شادلانغۇچى
جَنْوَة. جُنْوَة. جِنْوَة ج جِنَاء: چوغ
جَرَاءَة: باتۇرلۇق، غەيرەت، جۈرئەت، جاسارەت
جُرْأَة: باتۇرلۇق، غەيرەت، جۈرئەت، جاسارەت
جِرَاب ج أَجْرِبَة و جُرْب: تۇلۇم، غىلاپ
جِرَاحَة ج جِرَاح و جِرَاحَات: يارا، جاراھەت
جَرَاد: چېكەتكە
جَرَب: تەمرەتكە، قوتۇر كېسەللىكى

جَرِب. جَرْبَان م جَرْبَاءُ ج جُرْب و جِرَاب: تەمرەتكە چىقىپ قالغان، قوتۇر بولۇپ قالغان
جُرْثُومَة ج جَرَاثِيم: ئۇرۇق، بىخ؛ مىكروب؛ تەگ، مەنبە
جُرْثُومِيّ: مىكروبلۇق
جُرْجُر: دادۇر
جَرْح: يارىلاندۇرماق، جاراھەتلەندۈرمەك
جُرْح ج جُرُوح: يارا، جاراھەت
جَرْدَاءُ ج جُرْد: تاقىر، چاچسىز
أَرْضٌ جَرْدَاءُ: تاقىر يەر، ھېچ نەرسە ئۇنمەيدىغان يەر
صَخْرَة جَرْدَاءُ: سىلىق تاش
جُرَذ ج جِرْذَان: چوڭ چاشقان
جَرّ: تارتماق، سۈرىمەك
هَلُمَّ جَرّاً: شۇنداق، قاتارلىق، ۋەھاكازا
جَرَّاءَ. مِنْ جَرَّاءِ ذَلِكَ: بولغانلىقتىن، ... تۈپەيلىدىن؛ چۈنكى
جَرَّارَة: سىبىرنەمشەك، چايان؛ تراكتور
جَرَّة ج جَرَّات: كۇپ، ساپال قاچا
جَرَس ج أَجْرَاس: قوڭغۇراق، زىل
جَرْع و جَرَع: ئاران يۇتماق،

تەستە يۇتماق
جُرْعَة و جَرْعَة و جِرْعَة ج جُرَع: يۇتۇم، ئوتلام
جَرْف: يىمىرمەك، تۈگەتمەك، سۈپۈرۈپ تاشلىماق، تازىلىماق؛ ھەممىنى ياكى كۆپ قىسمىنى ئېلىپ كەتمەك
جَرْم و جُرْم ج أَجْرَام: گۇناھ، جىنايەت
لاَ جَرَمَ: ئەلۋەتتە، دەرۋەقە، شۈبھىسىز، چوقۇم، راستىنلا
جِرْم ج أَجْرَام و جُرُوم: جىسىم، بەدەن، تەن
الأَجْرَام الْفَلَكِيَّة أَو السَّمَاوِيَّة: ئاسمان جىسىملىرى
جُرْمُوق: كالاچ
جُزْء ج أَجْزَاء: پارچە، پارە، قىسىم، بۆلۈم
الْجُزْء الثَّالِثُ مِنَ الْكِتَابِ: كىتابنىڭ 3-قىسمى
الْجَزَائِر: ئالجىرىيە
جَزَائِرِيّ: ئالجىرىيەلىك؛ ئارال ئاھالىسى
جُزَافاً: قالايمىقان، قارىغۇلارچە، قارىسىغا، كەلسە-كەلمەس
جَزَالَة: مول بولماق، زور بولماق، يېتەرلىك بولماق
جَزْر و جِزَر: سەۋزە
جَزَّار: قاسساپ، مال سويغۇچى؛ جاللات
جَزَع: چىدىماسلىق قىلماق، ئالدىراڭغۇلۇق قىلماق، سەۋرسىزلىك قىلماق؛ قايغۇرماق، ئۈمىدسىزلەنمەك، ئەنسىرىمەك
جَزْم: كەسمەك، ئۈزمەك
جۈرئەتسىلىك، غەيرەتسىلىك، جەسۇر، باتۇر؛ نومۇسسىز، يۈزى قېلىن
جَرِيدَة ج جَرَائِد: گېزىت
جَرِيرَة ج جَرَائِر: گۇناھ، جىنايەت
جَرِيمَة ج جَرَائِم: گۇناھ، جىنايەت

جَزُور ج جُزُر و جُزُورَات و جَزَائِرُ: سويۇشقا لايىق توڭگه ياكى قوي، سويۇلىدىغان توڭگه

جُزُوع: چىدىماسلىق قىلماق، ئالدىراڭغۇلۇق قىلماق، سەۋرسىزلىك قىلماق؛ قايغۇرماق؛ ئۆمىدسىزلەنمەك؛ ئەنسىرىمەك

جَزِيرَة ج جَزَائِرُ: ئارال

شِبْه جَزِيرَة: يېرىم ئارال

جَزِيل الْإِحْتِرَام: ئالىي ئىھتىرام، يۇكسەك ھۆرمەت

خَيْر جَزِيل: ئۇرغۇن مەنپەئەت، كۆپ ياخشىلىق

شُكْر جَزِيل: كۆپ رەھمەت

جِزْيَة ج جِزًى: يەر بېجى

جُزْئِيّ: قىسمەن، ئاز مىقدار، جۇزئىي

جَسَارَة: جۇرئەت، جاسارەت، قەھرىمانلىق، باتۇرلۇق

جَسَد ج أَجْسَاد: بەدەن، جىسىم، تەن، جەسەت

جِسْر و جَسْر ج جُسُور: كۆۋرۈك

جِسْر مُعَلَّق: ئاسما كۆۋرۈك

جِسْم ج أَجْسَام: بەدەن، تەن، جىسىم؛ شەكىل؛ ماددا؛ ھەجىم

الْأَجْسَام الْحَيَّة: جانلىق ئورگانىزملار

جُسْمَان: جىسىم، بەدەن، تەن

جُسْمَانِيّ: جىسمانىي

الْعَمَل الْجُسْمَانِيّ: جىسمانىي ئەمگەك

جَسُور ج جُسُر م جَاسِرَة و جُسُور ج جَوَاسِرُ: باتۇر، يۈرەكلىك

جَسِيم ج جِسَام م جَسِيمَة: چوڭ، يوغان، قامەتلىك؛ سېمىز

جُشَاء: كېكىرىك

جَشْب و جَشِيب: قاتتىق-قۇرۇق، ناچار

جَصّ. جِصّ: ھاك، گەچ

جَصَّاصَة ج جَصَّاصَات: ھاك خۇمدىنى

جَعْبَة ج جِعَاب: ئوقدان، ئوق خالتىسى

جَعَة: پىۋا

جَعْدَة شَعْر: بۈدۈر چاچ

جَعْل: قىلماق، ياسماق، ياراتماق، ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەك؛ بەلگىلىمەك؛ گۇمان قىلماق

جُعْل ج جُعُول و أَجْعَال. جِعَالَة: ئىش ھەققى؛ مۇكاپات سوممىسى؛ رەسمىيەت ھەققى؛

شەھرىنكانە

جَعْو: تېزەك تەرمەك

جُغْرَافِيَا. جُغْرَافِيَة: جۇغراپىيە

جَفَاء: قوپاللىق قىلماق، سوغۇق مۇئامىلە قىلماق، رەھىمسىزلىك قىلماق، قاتتىقلىق قىلماق

جُفَاء: بۇژغۇن، كۆپۈك؛ بىكار، بىھۇدە

ذَهَبَ جُفَاءً: بىكار كەتتى

جَفَاف: قۇرغاق، قۇرۇق

جَفْن ج جُفُون: قاپاق (كۆزنىڭ قاپقى)؛ غىلاپ؛ تال (تەك) نىڭ كۆتىكى، تال، تەك

جَفْنَة ج جِفَان و جِفْن: مەرد ئادەم؛ لىگەن، چوڭ تەخسە؛ جاۋۇر؛ كىچىك قۇدۇق

جَفْو. جَفْوَة. جِفْوَة: قوپاللىق قىلماق، سوغۇق مۇئامىلە قىلماق؛ رەھىمسىزلىك، قاتتىقلىق، قوپاللىق

جَلَاء: ئېنىق، ئوچۇق؛ چېكىنىش، قايتىپ كېتىش؛ كۆچۈپ كېتىش؛ پارەقىلماق، يالتىراتماق

جَلَادَة: جاپاغا چىداش روھى، چىدامليق روھ

جَلَال و جَلَالَة: ئۇلۇغلۇق، يۈكسەكلىك، بۈيۈكلۈك

جَلْب و جَلَب: ھازىر قىلماق، ئېلىپ كەلمەك، جەلپ قىلماق

جَلَب ج أَجْلَاب: جەلپ قىلىنغان، كىرگۈزۈلگەن، ئىمپورت قىلىنغان

جَلْخ: بىلەي

جَلَد: چىدامليق، سەۋرچانلىق

جَلْد: قامچىلىماق، قامچا بىلەن ئۇرماق

جِلْد ج جُلُود: تېرە، پوست، شۆپۈك، شاپاق

جِلْد مَدْبُوغ: ئەيلەنگەن تېرە، پىششىقلاپ ئىشلەنگەن تېرە

جِلْدَة ج جِلْدَات: بىر پارچە تېرە

اِبْن جِلْدَتِكَ: تۇغقان؛ يۇرتداش، قېرىندىاش

جِلْدِيّ: تېرىلىك، تېرىنىڭ، خۇرۇملۇق

حَقْن جِلْدِيّ: تېرە ئاستىغا ئوكۇل سېلىش

أَمْرَاض جِلْدِيَّة: تېرە كېسەللىكلىرى

قَفَّاز جِلْدِيّ: تېرە پەلەي

جِلْدِيَّات: تېرە مەھسۇلاتلىرى، تېرە بۇيۇملار

جَلْسَة ج جَلَسَات: ئولتۇرۇش، مەجلس، يىغىن؛ قېتىم، نۆۋەت، سانلىق (يىغىننىڭ)
جَلْسَة عَامَّة: ئادەتتىكى يىغىن
جَلْسَة عَامَّة تَامَّة: ئومۇمىي يىغىن، چوڭ يىغىن
جَلْسَة مُسْتَعْجَلَة: جىددىي يىغىن، ئالاھىدە يىغىن، پەۋقۇلئاددە يىغىن
جَلَل: بۈيۈك، كاتتا؛ مۇھىم
أَمْر جَلَلٌ: مۇھىم ئىش
جُلّ أَو جُلَّة الشَّيْء: كۆپ قىسمى، تولىسى
جَلَّاب ج جَلَّابَة: ئىمپورت سودىگىرى
جَلَّاب الْعَبِيد: قۇل سودىگىرى
جَلَّابِيَّة ج جَلَّابِيَّات: ئۇزۇن كۆڭلەك، يەكتەك؛ ئىش كىيىمى
جَلَّاد: جاللات، ئۆلۈم جازاسىنى ئىجرا قىلغۇچى؛ خورۇم سودىگىرى
جُلَنَار: ئانارگۈل
جِلَّوز: ئورمان ياڭقى؛ مۇھاپىزەتچى، ساقچى
جَلْمَد ج جَلَامِدُ. جُلُمُود ج جَلَامِيدُ: چوڭ تاش؛ قاۋۇل ئادەم
جَلَنْجَبِين: ھەسەل بىلەن قىزىل كۆلدىن ياسالغان مەجۇن

جَلْو: پارقىرىتىۋەتمەك، يالتىرىتماق
جُلُوس: ئولتۇرماق
جَلِيبَة و جُلُوبَة ج جَلَائِبُ: سىرتتىن كەلتۈرۈلگەن مال
جَلِيد: مۇز، قىراۋ، مۇستەھكەم، كۆچلۈك
جَلِيس ج جُلَسَاءُ وجُلَّاس: ھەمراھ، ئۇلپەت
جَلِيل ج أَجِلَّاءُ و أَجِلَّة و جِلَّة: ئۇلۇغ، بۈيۈك، ئالى؛ زور، چوڭ
الْجَلِيل: ئەلجەلىل (ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ، قۇدرىتى بۈيۈك زات دېگەن مەنىدە)
جَلِيلَة ج جَلَائِلُ: ئۇلۇق ئىش، مۇھىم ئىش
جَلِيّ: روشەن، ئېنىق، ئوچۇق
جِمَاح: (ئات) توسۇنلۇق قىلماق
كَبَحَ جِمَاحَهُ: ئۆزىنى تۇتۇۋالدى، ئۆزىنى چەكلىدى
جَمَاد ج جَمَادَات: مىنېرال، رۇدا، ئانئورگانىك ماددا
جُمَادِيّ الْأُولَى: جۇمادىيەلئەۋۋەل (ھىجرىيە 5-ئاي)
جُمَادِيّ الْآخِرَة: جۇمادىيەلئاخىر (ھىجرىيە 6-ئاي)

جِمَاع: جىنسىي مۇناسىۋەت، جىما
جَمَاعَة ج جَمَاعَات: توپ، بۆلەك، تۈركۈم، جامائە، جامائەت
جَمَاعِيّ: ئورتاق، كوللېكتىپ
تَدَابِير جَمَاعِيَّة: كوللېكتىپ تەدبىر، كوللېكتىپ چارە
جَمَال: گۈزەللىك، چىرايلىقلىق، ھۆسن-جامال
جُمَان الوَاحِدَة جُمَانَة ج جُمَانَات: مەرۋايىت
جُمَان: قالپاقلىق مېخ، كۇنۇپكا مېخ
جُمْجُمَة ج جَمَاجِم: باش سۆڭىكى؛ ياغاچ تاۋاق (چۆچەك)
جَمْح: (ئات) توسۇنلۇق قىلماق، بوي بەرمەسلىك
جَمْد ج أَجْمَاد: مۇز؛ قار
جَمْد: قېتىپ قالماق، ئويۇپ قالماق
جَمْد الدَّم: قان ئويۇپ قالماق، قان قېتىپ قالماق
جَمْرَة ج جَمَرَات و جِمَار: چوغ، يالقۇنجاپ تۇرغان چوغ؛ شېغىل تاش
جُمْرُك: تاموژنا
جُمْرُكِيّ: تاموژنىغا ئائىت، تاموژنا ئىشلىرى

رُسُوم جُمْرُكِيَّة: تاموژنا بېجى
جَمْع: توپلىماق، يىغماق، جەملىمەك، بىرلەشتۈرمەك، قوشماق
يَوْم الْجَمْع: قىيامەت كۈنى
جُمْعَة ج جُمَع وجُمْعَات: ھەپتە
يَوْم الْجُمْعَة: جۈمە كۈنى
صَلَاة الْجُمْعَة: جۈمە نامىزى
جَمْعِيَّة ج جَمْعِيَّات: جەمئىيەت، بىرلەشمە، تەشكىلات، ئۇيۇشما
جَمْعِيَّة الْإِسْعَافِ: قوتقۇزۇش جەمئىيىتى
جَمْعِيَّة الْهِلَالِ الْأَحْمَرِ: ھىلال ئەھمەر جەمئىيىتى
جَمْعِيَّة الصَّلِيبِ الْأَحْمَرِ: قىزىل كرېست جەمئىيىتى
الْجَمْعِيَّة الْإِسْلَامِيَّة: ئىسلام جەمئىيىتى
جُمْلَة ج جُمَل: ئىبارە، جۈملە؛ ئومۇمىي سان، مىقدار؛ بىر-قانچە؛ نۇرغۇن
جُمْلَة الْقَوْلِ: ئومۇمەن ئېيتقاندا، قىسقىسى، خۇلاسە قىلغاندا
جَمّ ج جِمَام و جُمُوم: كۆپ، مول
جُمْهُور ج جَمَاهِيرُ: ئامما، كۆپچىلىك

الْجَمَاهِيْر الْغَفِيْرَة: كەلگ ئاممما، خەلق ئاممىسى
جُمْهُورِيَّة ج جُمْهُورِيَّات: رېسپۇبلىكا، جۇمھۇرىيەت
جَمُوح: (ئات) توسۇنلۇق قىلماق
جُمُود: قېتىپ قالماق، ئۇيۇپ قالماق
جَمِيْع: پۈتۈن، ھەممە، بارلىق، جەمئىي
جَمِيْع النَّاسِ: ھەممە ئادەم، ھەممە كىشى
رَأْي جَمِيْع: توغرا پىكىر
جَمِيْل: مەرھەمەت، ئىلتىپات، ياخشىلىق
عِرْفَان الْجَمِيل: ياخشىلىق قىلغاننى بىلىش؛ ياخشىلىققا رەھمەت ئېيتىش
نُكْرَان الْجَمِيل: ياخشىلىق قىلغاننى بىلمەسلىك، ۋاپاغا جاپا قىلىش، نانكورلۇق قىلىش
جَمِيل م جَمِيْلَة: چىرايلىق، گۈزەل، ئۇز، كېلىشكەن
جُنَاب: كۆكرەك پەردە ياللۇغى
جَنَاب ج أَجْنِبَة: جانابلىرى، ئالىيلىرى
جَنَابَة: جۇنۇپ بولماق، ناپاك بولماق
جَنَاح: قانات
جَنَاح الطَّائِر: قۇش قانىتى
جُنَاح: گۇناھ، جىنايەت
لَا جُنَاحَ عَلَيْهِ: ئۇنىڭ گۇناھى يوق، ئۇ گۇناھسىز
جَنَان ج أَجْنَان: يۈرەك، قەلب، دىل
ثَابِت الْجَنَانِ: ئىرادىلىك، ئىرادىسى كۈچلۈك
جُنَان. جُنَانَة: قالقان
جِنَايَة ج جِنَايَات: جىنايەت ئۆتكۈزمەك، گۇناھ سادىر قىلماق، ئەسكىلىك قىلماق
جِنَائِيّ: جىنايى ئىشلار
الْقَانُون الْجِنَائِيّ: جىنايى ئىشلار قانۇنى
جَنْب ج أَجْنَاب و جُنُوب: يان، يان تەرەپ، بېقىن؛ قىرغاق؛ بەل
جَنْباً لِجَنْبٍ: مۇرىنى مۇرىگە تىرەپ
ذَات الْجَنْبِ: كۆكرەك پەردە ياللۇغى
الصَّاحِب بِالْجَنْبِ: سەپەردىكى

ھەمراھ، سەپەرداش
جَنْبَكَ: دەققەت قىل! پەخەس بول! چەتتە تۇر!
جِنْح: يان، يان تەرەپ
جُنْح مِنَ اللَّيْلِ: كېچىنىڭ بىر قىسمى
تَحْتَ جُنْحِ الظَّلَامِ: زۇلمەت ئىچىدە، قاراڭغۇ تۈن ئاستىدا
جُنْد ج جُنُود و أَجْنَاد: قىسىم، قوشۇن
جُنُود نِظَامِيُّون: مۇنتىزىم قوشۇن، دائىمىي ئارمىيە
جُنْدُب . جِنْدَب ج جَنَادِبُ: چېكەتكە
جَنْدَل ج جَنَادِلُ: يوغان تاش، قورام تاش
جُنْدِيّ: ئەسكەر، سولدات، چېرىك
جِنْس ج أَجْنَاس: تۈر، خىل؛ جىنس؛ ئىرق
الْجِنْس الْبَشَرِيّ: ئىنسانىيەت
الْجِنْس اللَّطِيْف: ئاياللار
جِنْسِيّ: جىنسىي
اِتِّصَال جِنْسِيّ: جىنسىي مۇناسىۋەت، جىما
الْجِنْسِيَّة: دۆلەت تەۋەلىكى؛ يۇرتى؛ مىللىتى
جَنَف: زۇلۇم، ناھەقچىلىق، ئادالەتسىزلىك، ھەققانىي بولمىغان ھەرىكەت
جِنّ ج جَانّ وَاحِدُهُ جِنِّيّ ج جِنَّان: جىن، ئالۋاستى
جَنَّة ج جِنَان و جَنَّات: جەننەت، بەھەشت؛ باغ، گۈللۈك باغ، گۈلباغ
جَنَّة الْخُلْدِ: مەڭگۈلۈك جەننەت
جَنَّات عَدْنٍ: جەننەتئەدن
جِنَّة ج جُنُون: سارىغلىق، ھاماقەتلىك، بىغەرەزلىك
جُنَّة ج جُنَن: دالدا بولىدىغان نەرسە، يوشۇرۇپ تۇرىدىغان نەرسە، پەردە، دەرپەردە
جَنُوب: جەنۇب، جەنۇب تەرەپ
جَنُوباً: جەنۇب تەرەپكە
جَنُوب ج جَنَائِبُ: جەنۇب تەرەپتىن چىققان شامال، جەنۇب شامىلى
جَنُوبِيّ: جەنۇبلۇق
جَنْي: مېۋە ئۈزمەك، ھوسۇل ئالماق
جَنِيْن ج أَجِنَّة: قورساقتىكى بالا؛ يوشۇرۇن نەرسە؛ قەبرىدە

ده‌پنه قىلىنغۇچى

جُنَيْه ج جُنَيْهَات: پوند

جُنَيْهُ اِنْكِلِزِيٌّ: پوند ستېرلىنگ (ئه‌نگلىيه پۇل برلىكى)

جُنَيْه مِصْرِيّ: مىسر پوندى (مىسر پۇل برلىكى)

جِهَار: جاكارلىماق، ئېلان قىلماق

جِهَاز ج أَجْهِزَة: سايمان، جابدۇق، ئه‌سۋاب، ئۇسكونه؛ ئاپپارات، سىستېما، ئورگان

جِهَاز الْإِرْسَالِ: سىمسىز تېلېگراف ئاپپاراتى

الْجِهَاز التَّنَاسُلِيّ: تاناسىل ئه‌زا، جىنسىي ئورگان

جِهَاز التَّنَفُّسِ: نه‌په‌س ئېلىش سىستېمىسى

جِهَاز الدَّوْلَة: دۆلەت ئورگىنى، دۆلەت ئاپپاراتى

جِهَازُ صِحِّيّ: ساقلىقنى ساقلاش ئۇسكونىلىرى

جِهَاز عَصَبِيّ مَرْكَزِيّ: مه‌ركىزى نېرۋا سىستېمىسى

جِهَاز لِتَكْيِيْفِ الْهَوَاءِ: ھاۋا ته‌ڭشگۈچ

جَهَالَة: بىلمه‌سلىك، بىلىمسىزلىك، نادانلىق، ئه‌خمه‌قلىك

جَهَامَة: قوشۇمسى تۇرۇلۇپ كه‌تمه‌ك، قاپسىقى چۈشۈپ كه‌تمه‌ك، چىرايى تۇتۇلماق

جَهْبَذ و جَهْبَذ ج جَهَابِذَة: قابىلىيه‌تلىك ته‌نقىدچى (ئه‌ده‌بىي سىياسىي جه‌هه‌تته)؛ كۆزگه كۆرۈنگه‌ن مۇته‌خه‌ssىس، ئۇقتىدارلىق ئالىم

جَهَة . جِهَة . جُهَة ج جِهَات: نىشان، ته‌ره‌پ

الْجِهَات الْمُخْتَصَّة: مۇناسىپ ته‌ره‌پلە‌ر، مۇناسىۋه‌تلىك ئورگانلار

الْجِهَات الْأَرْبَع: تۆت ته‌ره‌پ

مِنْ جَهَةٍ: بىر ته‌ره‌پتىن

مِنْ جَهَةِ الْمَبْدَأِ: پرىنسىپ جه‌هه‌تتىن

جَهْد ج جُهُود: مۇشه‌ققه‌ت، كۈچ سه‌رپ قىلماق، تىرىشماق؛ چارچاش

بَذَلَ جَهْدَه: كۈچ سه‌رپ قىلدى

جُهْد: كۈچ، قابىلىيه‌ت، ئۇقتىدار

جُهْدَ طَاقَتِه: كۈچى يېتىشچه، كۈچىنىڭ بارىچه، قولىدىن كېلىشچه

جَهِر: چىرايلىق؛ كۆرۈنه‌رلىك؛ جاراڭلىق (ئاۋاز)

جَهْر: جاكارلىماق، ئېلان قىلماق

جَهْل: بىلمه‌سلىك، بىلىمسىزلىك، نادانلىق، ئه‌خمه‌قلىك

جَهْم: قاپقىنى تۇرۇپ قارىشى ئالماق، سوغۇق قارىشى ئالماق

جَهَنَّم: دوزاخ، جه‌هه‌ننه‌م

جَهَنَّمِيّ: دوزىخى

جَهْوَرِيّ: جاراڭلىق

رَجُل جَهْوَرِيّ الصَّوْت: يۇقىرى ئاۋازلىق ئادەم، ئاۋازى جاراڭلىق ئادەم

جَهُول ج جُهَلَاءُ: نادان، ئه‌خمه‌ق، گالۋاڭ، دۆت

جُهُومَة: قوشۇمسى تۇرۇلۇپ كه‌تمه‌ك، قاپقى چۈشۈپ كه‌تمه‌ك، چىرايى تۇتۇلماق

جَهِير ج جُهَرَاءُ: چىرايلىق، كۆرۈنه‌رلىك، جاراڭلىق

جَوَاب ج أَجْوِبَة: جاۋاب، جاۋاب قايتۇرماق

جَوَاد ج أَجْوَاد: سېخىي، قولى، ئوچۇق، مه‌رد

فَرَس جَوَاد ج جِيَاد: يۈگرۈك ئات، ئۇچار ئات

جِوَار: قوشنىدارچىلىق؛ باشپاناھلىق

حُسْن الْجِوَارِ: ئىناق قوشنىدارچىلىق مۇناسىۋىتى

اِنْتَقَلَ إِلَى جِوَارِ رَبِّه: په‌رۋەردىگارنىڭ ده‌رگاھىغا كه‌تتى، ۋاپات بولدى، ئالەمده ئۆتتى، قازا قىلدى

جَوَاز ج أَجْوِزَة: پۇقرالىق كىنىشكىسى

جَوَاز السَّفَر: پاسپورت؛ يول خېتى

جَوْد: مول يامغۇر، قاتتىق يامغۇر

جُوْد: مه‌ردلىك، سېخىيلىق

جُوْدَة. جَوْدَة: ياخشى، مۇنه‌ۋۋەر، ئېسىل، ئه‌ۋزەل، ئوبدان؛ نه‌تىجه، ئۇنۇم

جَوْذَر و جُوْذُر. و جُوْذُر ج جَوَاذِرُ: ياۋا كالا موزىيى

جَوْرَب ج جَوَارِبُ: پاپياق

جَوْز ج أَجْوَاز: ياڭاق

جَوْز أَرْقَم: خاسىك

جَوْز أَمْرِيكِيّ: قارا ياڭاق

جَوْز الْبَلُّوط: دۇب ياڭىقى، تۇڭگۇز ياڭىقى

جَوْز جُنْدُم: موخ، تاش قىنا ،لىشاينىك

جَوْز الطِّيب: جۇزبوۋا، زويۇز

جَوْز الْمَرْجِ: كاكسنه‌چ، شوخله‌ك، غارغار، قىزىلقۇلاق
جَوْز هِنْدِي: كوكوس؛ كوكوس پالمىسى
جَوْزَاءُ: جه‌وزا، جه‌وزا بۇرجى
جَوْشَن ج جَوَاشِنُ: كۆكره‌ك؛ ساۋۇت
جُوع: ئاچلىق، ئاچارچىلىق
جَوْف ج أَجْوَاف: ئىچى، ئىچكى قىسمى؛ قورساق
جَوْف الْأَرْضِ: يه‌ر ئاستى، يه‌ر قاتلىمىنىڭ ئىچكى قىسمى
فِي جَوْفِ اللَّيْلِ: يېرىم كېچىده
جَوْق ج أَجْوَاق: جامائه، ئامما؛ دراما مۇزىكا ئه‌تىرىتى؛ كىچىك خور گۇرۇپپىسى
جَوْقَة ج جَوْقَات: دراما ئۆمىكى، سه‌نئه‌ت ئۆمىكى ئانسامبل
جَوْقَة الشَّرَفِ: هۇرمه‌ت قاراۋۇلى
جَوْقَة مُوسِيقَة: مۇزىكا ئه‌تىرىتى جول. جولان. سه‌يه‌ سىلماق. ئايلانماق؛ چۆگىلمه‌ك
جَوْلَة: ساياهه‌ت قىلىش، مېڭىش، ئايلىنىش، (ته‌نهه‌ركه‌تته)

بىر مه‌يدان
جَوْن ج جُوْن: ئاق؛ قارا؛ سۇس قىزىل
جُوْن . جُوْنَة ج جُوَن: قولتۇق، بوغۇز (دېڭىزنىڭ)
جَوْهَر ج جَوَاهِرُ: ماهىيىته‌ت، مېغىز، جه‌ۆهه‌ر
الْجَوْهَر الْفَرْد: ئاتوم
جَوْهَرَة ج جَوْهَرَات: گۆهه‌ر؛ ئونچه، مه‌رۋايىت
جَوْهَرِيّ: مۇھىم، ماهىيه‌تلىك
جَوّ ج أَجْوَاءُ و جِوَاءُ: هاۋا، هاۋا بوشلۇقى
جَوّ الْبَيْت: ئۆي ئىچى
أُسْطُول جَوِيّ: هاۋا ئارمىيىسى
الضَّغْط الْجَوِيّ: هاۋا بېسىمى
ظَاهِرَة جَوِيَّة: ئاتموسفېرا هادىسىلىرى
غَارَة جَوِيَّة: هاۋا هۇجۇمى
جَوَّاب: ساياهه‌تچى، سه‌ياھ
جَوَّال: ئايلىنىپ يۈرگۈچى، لاغايلاپ يۈرگۈچى، سه‌رگه‌ردان، يۇرت [illegible]
جَوَّالَة: موتوسىكلىت؛ ساپىيه‌ھ، ساياهه‌تچى
جَوَّى: كۆيۈك، يوشۇرۇن

ئىشق-مۇھه‌ببه‌ت؛ قايغۇ-هه‌سره‌ت
جَيْب ج جُيُوب: يۇره‌ك، دىل؛ يانچۇق؛ قويۇن؛ ياقا
قَامُوس الْجَيْبِ: يانچۇق لۇغىتى
سِكِّين الْجَيْبِ: قه‌له‌متراش، بىكه
مَصْرُوف الْجَيْبِ: پارچه-پۇرات چىقىم
سَاعَة الْجَيْبِ: يانچۇق سائىتى
نَاصِح الْجَيْبِ: سادىق، سه‌مىمى
جَيْحُون: ئامۇ دەرياسىنىڭ قه‌دىمكى نامى
جِيد ج أَجْيَاد و جُيُود: بويۇن
جِيْر: هاك
جِيْر حَيّ: خام هاك
مَاءُ الْجِيْر: هاك سۇيى
جِيْرَة: قوشنا
جَيْش ج جُيُوش: ئارمىيه، قوشۇن، قىسىم
جَيْش التَّحْرِير الشَّعْبِيّ الصِّينِيّ: جۇڭگو خه‌لق ئازادلىق ئارمىيىسى
جَيْش الْمُتَطَوِّعِينَ: پىدائىي قوشۇن
جَيْش الْإِحْتِلَال: ئىشغالىيه‌تچى قوشۇن
وَحَدَات الْجَيْشِ: هه‌ربىي ئورگان، ئارمىيىنىڭ هه‌ر قايسى قىسىملىرى
مَجْلِس الْجَيْشِ: هه‌ربىي كومىتېت، هه‌ربىي ئىشلار يېغىنى
جيش جرار: زور قوشۇن
جَيَشان: قاينام-تاشقىنلىق، قاياناق؛ جۇش ئۇرماق، ئۇرغۇماق
جَيَشَان النَّفْسِ: كۆڭلى ئېلىشماق؛ قۇسماق، ياندۇرماق
جَيَشَانٌ عَالٍ: زور داۋالغۇش
جِيْفَة ج جِيَف: پۇراپ قالغان جه‌سه‌ت
جِيْل ج أَجْيَال: ئه‌سىر؛ زاماندىش كىشىلەر؛ ئۇرۇق-بۇ‌ۋاد
جَيَّاش: ئۆركه‌شلەپ تۇرغۇچى، مه‌ۋج ئۇرغۇچى، دولقۇنلىغۇچى
جَيِّد: ياخشى، ئوبدان

ح

حَابِل: ئوۋچى، قاپقان قۇرغۇچى، قاماق سالغۇچى، تور سالغۇچى؛ سېھرگەر

حَابِل النَّسِيج: ئۆرۈش يېپ

حَاجِب ج حُجَّاب: زىيارەتچىلەر ۋە مېھمانلارنى كۈتكۈچى خادىم؛ دەرۋازىۋەن، ئىشك باقار

حَاجِب: پەردە، توسۇق

حَاجِب الْعَيْنِ ج حَوَاجِبُ و حَوَاجِيبُ: قاش (ئادەمنىڭ)

حَاجَة ج حَاج و حِوَج و حَاجَات و حَوَائِجُ: ئېھتىياجلىق نەرسە، لازىملىق نەرسە؛ ھاجەت، ئېھتىياج، زۆرۈرىيەت؛ ئارزۇ-تىلەك، نەرسە-كېرەك

حَاجّ ج حُجَّاج و حَجِيج و حُجّ م

حَاجَّة ج حَوَاجّ: ھەج قىلغۇچى، ھاجى

حَاجِز ج حَجَزَة و حَوَاجِزُ: پاسىل، توسۇق

حَاجِز السِّلْم: رېشاتكا، سالاسۇن، ۋادەك، توسما

حَوَاجِز جُمْرُكِيَّة: تاموژنا

حَوَاجِز حَرَجِيَّة وَاقِيَة: ئېھتىياتلىق ئورمانلىقى، مۇداپىئە ئورمانلىقى

دَوْلَة حَاجِزَة: توقۇنۇشنى پەسەيتكۈچى دۆلەت

حَادٍ ج حُدَاة: تۆگە ھەيدىگۈچى

الْحَادِي عَشَر: ئون بىرىنچى

حَادِث: يېڭى؛ تاساددىپىي پەيدا بولغان ئىش

حَادِثَة ج حَوَادِثُ: ۋەقە، ھادىسە، بەختسىزلىك

حَادّ: تېز، ئۆتكۈر، ئىنتىك

حَادّ الطَّبْعِ: مىجەزى چۈس، ئاچچىقى يامان

حَاذِر ج حَاذِرُونَ: تەييارلانغۇچى، ھازىرلانغۇچى

حَاذِق ج حُذَّاق و حِذَاق: ماھىر، ئۇستا، پىشىق بىلىدىغان، پۈختا

حَارَة ج حَارَات: رايون؛ كوچا

حَارِث ج حُرَّاث: دېھقان، بەزىر تېرىغۇچى

حَارّ: ئىسسىق؛ قىزغىن

يَنْبُوع حَارّ: ئارتېشاك

مِنْطَقَة حَارَّة: ئىسسىق بەلباغ

اِسْتِقْبَال حَارّ: قىزغىن قارشى ئېلىش

حَارِس ج حَرَس و حُرَّاس: قاراۋۇل، مۇھاپىزەتچى، قوغدىغۇچى، پاسىبان

حَازِم ج حَزَمَة: ئېھتىياتچان، (ئىشنى) پۈختا ئىشلىگۈچى

حَاسِب ج حَسَبَة: ھېسابات‌قا ئۇستا ئادەم، ماتېماتىك، ھېسابلىغۇچى، بوغالتىر

آلَة حَاسِبَة: ھېسابلاش ماشىنىسى

حَاسِد ج حُسَّاد: ھەسەتخور، ئىچى يامان، كۆرەلمەس

حَاسِر: يالاڭباشتاق

حَاسَّة ج حَوَاسّ: سېزىم، ھېس

حَاسَّة الْبَصَر: كۆرۈش سېزىمى

الْحَوَاسّ الْخَمْس: بەش سەزگۈ ئەزا

حَاشَا: ...دىن باشقا، ... دىن سىرت، ...نى ھېسابقا ئالمىغاندا

حَاشِد: تېرىشچان، ئەستايىدىل

حَاشِدَة كَهْرَبِيَّة: باتارېيە

حَاشِر ج حَاشِرُونَ و حُشَّار: باجگىر؛ كىشىلەرنى چاقىرىپ يىغدىغان ئادەم

حَاشِيَة ج حَوَاشٍ: يېنى، چۆرىسى، ئەتراپى

حَاشِيَة الثَّوْب: كىيىمنىڭ چۆرىسى

حَاشِيَة الْكِتَاب: كىتابنىڭ چۆرىسىگە يېزىلغان شەرھ، ھاشىيە

حَاصِد ج حُصَّاد و حَصَدَة: ئورمچى

حَاصِل ج حَوَاصِلُ: نەتىجە، ئۇنۇم

حَاصِل الْقَوْلِ أَوِ الْكَلَام: قىسقىسى، ھاسىل كالام، مۇھىم نۇقتىسى، يىغىپ ئېيتقاندا

حَاضِر ج حُضَّار: قاتناشقۇچى، ھازىر بولغۇچى، تەييار تۇرغۇچى

حَاضِر الْفِكْرِ أَوِ الذِّهْنِ: پىكرى تېز، كالالىسى ئۆتكۈر

حَاضِرَة ج حَوَاضِرُ: پايتەخت، ئۆلكە مەركىزى

الْبَادِيَة و الْحَاضِرَة: كۆچمەن خەلق ۋە تۇراقلاشقان خەلق

حَاضِن ج حُضَّان: تەربىيچى، بالا تەربىيچىسى
حَاضِنَة ج حَوَاضِنُ: سۈت ئانا، ئىنكئانا، تەربىيچى
حَاطِب: چاۋا تەرگۈچى، ئوتۇنچى
حَاطِب لَيْلٍ: سۆزىنىك تۈتامى يوق، ئاغزىغا كەلگەننى سۆزلەيدىغان، قارا قويۇق ھەممىنى بىر تاياقتا ھەيدەيدىغان
حَافِز ج حَوَافِزُ: تۈرتكە؛ غەرەز
حَافِظ ج حُفَّاظ و حَفَظَة و حَافِظُونَ: قوغدىغۇچى، قارىغۇچى، ساقلىغۇچى؛ قارى، كۆپ ھەدىسنى ياد ئالغۇچى
الْحَافِظ: ئەلھافىز (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، ئاسرىغۇچى، ساقلىغۇچى دېگەن مەنىدە)
حَافِظَة ج حَوَافِظُ: خاتىرە، ئەستە تۇتۇش
حَافِظَة النُّقُودِ: پۇل قاپچۇقى
حَافَّة ج حَافَّات: چۆرىسى، قىرغىقى، ئەتراپى، جىيىكى
حَافِل ج حَوَافِلُ: نۇرغۇن، كۆپ
جَمْع حَافِل: ئادەملەر توپى، نۇرغۇن ئادەملەر

حَافِلَة ج حَوَافِلُ: پويىز ۋاگونى؛ ئاپتوبۇس
حَاكِم ج حُكَّام و حَاكِمُونَ: ھۆكۈمران، ھۆكۈمرانلىق قىلغۇچى؛ سودىيە، سوتچى
حَاكِم عَامّ: باش ۋالىي، يۇقىرى دەرىجىلىك ۋالىي
حَال ج أَحْوَال: ئەھۋال، ھالەت، ھال
عَلَى كُلِّ حَالٍ: قانداق قىلىپ بولسىمۇ؛ ھەرقانداق بولغاندىمۇ؛ ئۇمۇمەن
كَيْفَ حَالُكَ: ئەھۋالىڭىز قانداق؟ ياخشىمۇ سىز؟
حَالاً: ھازىر، دەرھال، چاپسان
الشَّهْر الْحَالِي: بۇ ئاي، مۇشۇ ئاي
حَالَة الطَّوَارِئ: جىددىي ھالەت
حَالِك: قاپقاراڭغۇ
فِعْلٌ حَالِكٌ: ياۋۇز ھەرىكەت، رەھىمسىز قىلمىش
عُمْرٌ حَالِكٌ: بەختسىز ھايات، پاجىئەلىك تۇرمۇش
حَالِك السَّوَادِ: قاپقاراڭغۇ

حَالِك الظَّلَام: زۇلمەتلىك، قاراڭغۇ
حَالِم: بالاغەتكە يەتكەن يىگىت
حَامٍ ج حُمَاة و حَامِيَة: قوغدىغۇچى، ساقلىغۇچى، قانات ئاستىغا ئالغۇچى، ھمايە قىلغۇچى
حَامِد: تەشەككۇر بىلدۈرگۈچى، ھەمد ئېيتقۇچى، ماختىغۇچى
حَامِز: تىلنى قورۇيدىغان، قىرتاق
حَامِض ج حَوَامِضُ: چۇچۇمەل، ئاچچىق-چۇچۇك
حَامِل ج حَمَلَة م حَامِلَة: ھاممال، يۈك توشۇغۇچى
حَامِل الطَّائِرَات: ئاۋىئاماتكا
حَامِل ج حَوَامِلُ: ھاملدار ئايال، ئېغىر ئاياغ ئايال، ئىككى قات ئايال
حَامِلَة الْفُوطِ: لۆڭگە ئاسقۇچ
حَان. حَانَة ج حَانَات: قاۋاقخانا، ھاراقخانا
حَانُوت ج حَوَانِيتُ: دۇكان، بوتكا
حَانُوت: ھاراق دۇكىنى، قاۋاقخانا، ھاراقخانا
حَاوٍ ج حُوَاة: سىغدۇرغۇچى، ئۆز ئىچىگە ئالغۇچى
حَائِد: بىتەرەپ

حَائِز: ئىگىلىگۈچى، ئىگىدارچىلىق قىلغۇچى
حَائِض. حَائِضَة ج حُيَّض و حَوَائِضُ: ھەيزدار، ھەيز كۆرگۈچى
حَائِط ج حِيطَان: تام
حَائِك ج حَاكَة و حَوَكَة م حَائِكَة ج حَائِكَات: توقۇمچىلىق ئىشچىسى
حَائِل ج حَوَل و حُوَّل و حَوَائِلُ: توسالغۇ، پۇتلىكاشاك؛ ئۆزگەرگۈچى
حَائِل اللَّوْنِ: رەڭگى ئۆزگەرگەن
حَبَاب: كۆپۈك، ماغزاپ
حَبَالَة ج حَبَائِلُ: قاپقان، قىسماق، تۇزاق، تور
حَبّ ج حُبُوب و حُبَّان: ئۇرۇق، دان، ئۇچكە؛ ئاشلىق
حَبّ الْحَدِيد: بۇغداي
حَبّ الآسِ: قۇلۇپنىك، قوي بۇلىغۇرگىنى
حَبّ الْغَمَام: تولا، مۆلدۈر
حَبَب: چىشنىك تەكشىلىكى؛ كۆپۈك، ماغزاپ
حُبّ. حُبَّة: ياخشى كۆرمەك، سۆيمەك، دوست تۇتماق
حُبّ: ئىشق-مۇھەببەت، سۆيگۈ
حُبّ الذَّاتِ: شەخسىيەتچىلىك،

ئۆز مەنپەئىتىنى كۆزلەش
حُبّ الْوَطَن: ۋەتەننى سۆيۈش؛ ۋەتەنپەرۋەرلىك
حُبّ الظُّهُور: شۆھرەتپەرەسلىك، ئۆزىنى كۆرسەتمەك، ئابرويپەرەسلىك
حِبّ ج أَحْبَاب و حِبَّان و حَبَبَة و حُبّ و حُبُوب: دوست، قەدىرلىك كىشى، سۆيۈملۈك كىشى
حَبَّة ج حَبَّات: ئۇرۇق؛ ئۇششاق كۇمىلاچ دورا؛ (بىر) تال، دانە
حَبَّة قَمْح: بۇغداي دېنى
حَبَّة الْعَيْن: كۆز قارىچۇقى
حَبَّة خُلْوَة: ئارپىبەدىيان
حُبَّا: ئۆزۈم ئۇرۇقى؛ سۆيگىنى، مەھبۇبى، يارى
حَبَّذَا: نېمىدېگەن ياخشى! ئەجەب ياخشى! نەقەدەر ياخشى-ھە!
حَبْحَاب: پاكار؛ بەتقىلىق، قىلقى سەت
حَبْر. حِبْر ج أَحْبَار و حُبُور: ئالىم؛ خۇشاللىق، شادلىق
الْحِبْر الأَعْظَم: رىم پاپاسى
الْحِبْر: يەھۇدىيلارنىڭ دىنى باشلىقى، يەھۇدىيلارنىڭ موللىسى
حِبْر: سىياھ
قَلَم حِبْر: گاڭىبى قەلەم
حَبْس: سولىماق، قولغا ئالماق، قامماق، زىندانغا تاشلىماق
حَبْس ج حُبُوس: تۇرمە، ھەپسە، زىندان، گۇندىخانا
حِبْس ج أَحْبَاس: توما، توسما، تۇغان
حُبْسَة: كېكەچلىمەك، دۇدۇقلىماق
حَبَشَة: ئىھفىئوپىيە
حَبَشَة. حَبَش: ئىھفىئوپىيەلىك، ئىھفىئوپىيەلىك كىشى
حَبَشِيّ ج أَحْبَاش و حُبْشَان: ئىھفىئوپىيەلىك
حَبْط: بىكار بولۇپ كەتمەك، يوققا چىقماق، مەغلۇپ بولماق
حَبْل ج حِبَال: ئارغامچا، تانا، شوينا، ئارقان
لُعْبَة شَدّ الْحَبْل: ئارغامچا تارتىش ئويۇنى
حُبْلَى ج حَبَالَى: ھامىلدار ئايال
حُبُور: شادلىق، خۇشاللىق
حُبُوط: بىكار بولۇپ كەتمەك، يوققا چىقماق، مەغلۇپ بولماق

حَبِيب ج أَحِبَّة و أَحِبَّاء و أَحْبَاب: دوست، يارەن، سۆيۈملۈك
حَتَّام: قاچانغىچە؟ قايسى ۋاقتىغىچە؟
حَتْف ج حُتُوف: ئۆلۈم
مَاتَ حَتْفَ أَنْفِهِ: ھېچقانداق ھادىسىگە ئۇچرىماستىنلا ئورنىدا يېتىپ ئۆلدى
حَتْم: بەلگىلىمەك، قارار قىلماق، بەل باغلىماق، ئىرادە تىكلىمەك
حُتَالَة: داشقال، ئەخلەت، كېرەكسىز نەرسە، تاشلاندۇق نەرسە
حَثّ: قوزغىماق، رىغبەتلەندۇرمەك، قىزىقتۇرماق، ئىلھاملاندۇرماق، قۇتراتماق
حِجَاب ج حُجُب: پەردە، چۈمبەل، چاچۋان، ياپقۇچ، يوپۇق
حِجَاز: ھىجاز رايونى (مەككە مۇكەررەمە، مەدىنە مۇنەۋۋەرە، تائىف ۋە ئۇلارغا تەۋە جايلارنىڭ ئومۇمىي نامى)
حِجَازَة: توسماق، مەنئى قىلماق
حِجَازِيّ: ھىجازلىق ئادەم
حِجَامَة: قان ئالماق
حَجّ: ھەج قىلماق؛ ئىرادە قىلماق، مەقسەت قىلماق
حَجّ. حَجَّة: ھەج
حَجّ الْبَيْت: بەيتۇللانى زىيارەت قىلماق، بەيتۇللانى تاۋاپ قىلماق
ذُو الْحَجّ: زۇلھەججە (ھەجرىيە يىلنىڭ ئونبىرى)
حَجَّار: تاشچى، تاش يونۇغۇچى؛ تاش ماتېرىياللىرى سودىگىرى
حَجَّام: لوڭقا قويغۇچى، تومۇرىدىن قان ئالغۇچى
حِجَّة: يىل
حُجَّة ج حُجَج و حِجَاج: پاكىت، دەلىل، ئىسپات؛ بانا، سەۋەب، ئۆزرە؛ تەۋلىيە، ھۇججەت
حِجْر: ئەقىل؛ قەدىمىي ئەرەب قەبىلىلىرىدىن بولغان سەمۇدنىڭ بۇرتى
أَصْحَاب حِجْر: سالىھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمى، ھىجر ئاھالىسى
حَجَر ج أَحْجَار و حِجَارَة و حِجَار: تاش
الْحَجَر الأَسْوَد: ھەجەرۇلئەسۋەد (كەئىبىنىڭ بىر تەرىپىگە قويۇلغان قارا تاش)
حَجَر الْبِلَاط: تاختا تاش، شىبەن تاش
حَجَرٌ كَرِيم: ياقۇت
حَجَر كَلْسِيّ: ھاك تېشى
حَجَر لَامِعٌ: چىرىمتال، سىلىۋدا
حَجَر مَغْنَطِيس: ماگنىت

رؤدسى
نُقُود الْحَجَر: نەق پۇل، مېتال پۇل
أَهْل الْحَجَرِ و الْمَدَرِ: تاشلىق جايلاردا ياشايدىغان خەلق
حُجْرَة ج حُجَر و حُجْرَات و حُجُرات: ئۆي، ھۇجرا؛ قوتان
حُجْرَة السَّطْح: بالىخانا، ئۆگزىدىكى ئۆي
حُجْرَة الزُّوَّار: مېھمانخانا ئۆي
حَجْز: توسماق، مەنئى قىلماق
حَجْل ج حِجْلَان و حِجْلَى: كەكلىك
حَجْل و حِجْل ج أَحْجَال و حُجُول: خالخال (ئاياللار پۇتىغا تاقايدىغان بىلە يۈزۈكسىمان ھالقا)
حَجْم ج حُجُوم: چوڭ-كىچىكلىكى، ھەجمى، جۇغى، سىغىمچانلىقى
حِجِّى: ئەقىل
حِدَاء: تۆگە ھەيدىگەچ ناخشا ئېيتماق
حِدَأَة ج حِدَأ و حِدَاء: تۇرنا
حَدَأَة ج حَدَأ و حِدَاء: ئايپالتا
حَدَاثَة: يېڭى
حَدَاثَة السِّنّ: ياشلىق باھارى، ياشلىق دەۋر
حِدَاد: قارىلىق تۇتماق؛ مۇسىبەت

ثَوْب الْحِدَادِ: ماتەم كىيىمى، ھازا كىيىمى
حِدَادَة: تۆمۈرچىلىك كەسپى، تۆمۈرچىلىك ھۈنىرى
حَدَب: ئاقما قۇم؛ دولقۇن؛ دۆڭ، تۆپلىك
مِنْ كُلِّ حَدَبٍ و صَوْبٍ: تەرەپ-تەرەپتىن، ھەممە جايدىن
حَدْبَاءُ: دوڭغاق ئايال، دوك خوتۇن
حِدَة: يالغۇزلۇق، تەنھالىق، يېگانىلىك
عَلَى حِدَةٍ: يالغۇز، تەنھا، ئايرىم؛ ئالاھىدە
حَدَث ج أَحْدَاث: يېڭى ئىش، يېڭى شەيئى؛ ۋەقە؛ بىدئەت
حَدَث: تاھارەتنىڭ سۇنۇشى
حَدَث ج أَحْدَاث و حُدْثَان: ياش، ياشلار
حِدْج ج حُدُج: كاجۇا
حَدّ و حَدَد: ئايرىماق، پەرقلەندۈرمەك، چەك-چېگرىنى ئايرىماق
حَدّ ج حُدُود: چېگرا، چەك-چېگرا، ئاخىرقى توچكا؛ تەبىر

حَدّ السِّكِّين: پىچاقنىڭ بىسى
إِلَى حَدٍّ مَا: مەلۇم دەرىجىگىچە
لَا حَدَّ لَهُ: چەكسىز، ھەددى-ھىسابسىز
عَلَى حَدٍّ سَوَاءٍ: پۈتۈنلەي ئوخشاش، تامامەن ئوخشاش
الْحَدّ الْأَدْنَى: ئەڭ تۆۋەن دەرىجە، مىنىمۇم
الْحَدّ الْأَقْصَى: ئەڭ يۇقىرى دەرىجە، ماكسىمۇم
حَدَّاد: تۆمۈرچى
حِدَّة: غەزەپ، ئاچچىقى ياماناتلىق، ئېتىتكلىك؛ ئۆتكۈر
حِدَّة الْخَمْر: ھاراقنىڭ كۈچلۈكلۈكى
حِدَّة الطَّبْع: مىجەزنىڭ چۈسلۈقى، مىجەزنىڭ ئېتىتكلىكى
حِدَّة الْبَصَر: كۆزنىڭ ئۆتكۈرلۈكى
حَدْس: پەرەز قىلماق، تەخمىن قىلماق، مۆلچەرلىمەك
عَلَى الْحَدْسِ: پەرەزگە ئاساسەن
حَدَقَة الْعَيْنِ: كۆز قارىچۇقى
حُدُود اللَّهِ: ئاللانىڭ بەلگىلىمىلىرى، شەرىئەت ئەھكاملىرى
حَدُو: تۆگە ھەيدىگەچ ناخشا ئېيتماق
حَدِيث ج حُدَثَاءُ و حِدَاث: يېڭى
حَدِيث ج أَحَادِيثُ: ھەدىس، سۆزنەت (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزلىرى، ھەرىكەتلىرى ۋە ئۇ سۆكۈت قىلغان ساھابىلەرنىڭ سۆز ھەرىكەتلىرى)
عِلْم الْحَدِيثِ: ھەدىس ئىلمى، ئىلمى ھەدىس؛ ھەدىسشۇناس
حَدِيد ج حِدَاد: تېز، ئىتتىك، ئۆتكۈر؛ تۆمۈر
حَدِيدُ صُلْبٌ: پولات
سِكَّة الْحَدِيد: تۆمۈريول
حَدِيدِيّ: تۆمۈر ماتېرىياللار، تۆمۈر تۇرىدىكى...
السِّتَار الْحَدِيدِيّ: تۆمۈر پەردە
مَعَادِن حَدِيدِيَّة: قارا مېتال
مَعَادِن غَيْرِ حَدِيدِيَّةٍ: رەڭلىك مېتال
حَدِيقَة ج حَدَائِق: گۈللۈك باغ، مېۋىلىك باغ
حَدِيقَة الْحَيَوَانِ: ھايۋانات باغچىسى

حِنَاء ج أَحْنِيَة: ئاياغ كىيىم
حِنَاء طَوِيل: ئۆتۈك
حِنَاء قَصِير: بەتىنكە، شىبلىت، كەش
حِنَاءَة: ئۇدۇلى، ئۇدۇلىدا، روبىروسى
حَنَاق. حِنَاق. حِنَاقَة: ماھىر بولماق، ئۇستا بولماق، چاققانلاشماق، پىششىق ئىگىلىمەك
حِنَّاء: موزدۇز
حَنَر و حِنْر: ساقلانماق، پەخەس بولماق، ھەزەر قىلماق، ھوشيار بولماق، ئېھتىيات قىلماق؛ دىققەت، ئېھتىيات
حَنْف: قىسقارتماق، ئازايتماق، ئېلىپ تاشلىماق
حَنْق. حِنْق: ماھىر بولماق، ئۇستا بولماق، چاققانلاشماق، پىششىق ئىگىلىمەك
حِرَاثَة: دېھقانچىلىق، تېرىقچىلىق
حَرَارَة: ئىسسىق
الْحَرَارَة الْجَوِّيَّة: ھاۋا تېمپېراتۇرىسى
الْحَرَارَة الْبَدَنِيَّة: بەدەن تېمپېراتۇرىسى
حِرَاسَة: قوغدىماق، مۇھاپىزەت قىلماق، ساقلاش
حَرَام: ھارام، شەرىئەت تەرىپىدىن چەكلەنگەن...
الْبَلَد الْحَرَام. بِلَاد الْحَرَام: مەككە مۇكەررەمە
الشَّهْر الْحَرَام: چەكلەنگەن ئايلار (ھەجرىيىنىڭ مۇھەررەم، رەجەب، زۇلقەئدە، زۇلھەججە ئايلىرى بولۇپ، بۇ ئايلاردا ئۇرۇش قىلىش چەكلەنگەن).
حَرَامِيّ ج حَرَامِيَّة: ھارام ئىشلارنى قىلغۇچى، بۇزۇق، گۇناھكار؛ ئوغرى، قاراقچى، قۇلاق كەستى
حَرْب ج حُرُوب: ئۇرۇش، جەڭ، سوقۇش
حَرْب أَهْلِيَّة أَوْ دَاخِلِيَّة: ئىچكى ئۇرۇش
حَرْب التَّحْرِير: ئازادلىق ئۇرۇش
حَرْب التَّطْوِيق: قورشاپ يوقىتىش ئۇرۇشى
حَرْب بَارِدَة: سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى، سوغۇق ئۇرۇش
الْحَرْب الْعَالَمِيَّة. الْحَرْب الْعَامَّة. الْحَرْب الْعُظْمَى: دۇنيا ئۇرۇشى،

دۇنياۋى ئۇرۇش
حَرْب الْعِصَابَات: پارتىزانلار ئۇرۇشى
الْحُرُوب الصَّلِيبِيَّة: ئەھلى سەلىپ ئۇرۇشى
حِرْبَاء. حِرْبَاءَة ج حِرَابِيّ: خامېلېئون
حَرْبَة ج حِرَاب: قىسقا نەيزە
حَرْث: تېرىماق؛ تېرىلغۇ يەر، ئېتىز؛ دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرى
حَرْج ج أَحْرَاج و حِرَاج: گۇناھ
لَا حَرَجَ عَلَيْكَ: ساڭا ھېچ كارايىتى يوق، سېنى ھېچكىم ئەيىبلىمەيدۇ، ھېچ گەپ يوق، ھېچ ۋەقەسى يوق
حِرْذَوْن ج حَرَاذِين: كەسلەنچۈك
حُرِّيَّة الْإِخْتِيَار: تاللاش ھوقۇقى
حُرِّيَّة النَّشْر. حُرِّيَّة الصِّحَافَة: مەتبۇئات ئەركىنلىكى، ئاخبارات ئەركىنلىكى
حَرِّيف: ئاچچىق، ئۆتكۈر، غىدىقلىغۇچى (تەم)
حَرْز: يىغماق، ساقلىماق، مۇھاپىزەت قىلماق
حِرْز ج أَحْرَاز: قورغان، ئىستىھكام، پوتەي؛ تۇمار، تىلتۇمار
حَرَس: مۇھاپىزەتچى، قوغدىغۇچى؛ قاراۋۇل
حَرَس الشَّرَفِ: ھۆرمەت قاراۋۇلى
حِرْص: ھېرىسلىك، ئاچكۆزلۈك
حَرْف ج حِرَف: قىرغاق، گىرۋەك
حَرْف ج حُرُوف و أَحْرُف: ھەرپ
حُرُوف عِلَّة: ئىللەتلىك ھەرپلەر (ئەرەب تىلى گراماتىكىسىدا «و، ا، ى» ھەرپلىرى ئىللەتلىك ھەرپلەر دېيىلىدۇ)
حَرْف الْإِسْتِفْهَام: سوراق يارىدەمچى سۆزلىرى
حُرُوف قَمَرِيَّة: قەمەرىيە ھەرپلىرى (ئەرەب يېزىقىدا)
حُرُوف شَمْسِيَّة: شەمسىيە ھەرپلىرى (ئەرەب يېزىقىدا)
حِرْفَة ج حِرَف: كەسىپ، ھۈنەر
حِرْفَة يَدَوِيَّة: قول سانائەت، قول ھۈنەرۋەنچىلىكى
حَرْفِيًّا: سۆزمۇسۆز
حَرْق ج حُرُوق: ① ئوت ئاپىتى، يانغىن ② كۆيۈك، ئوتتا كۆيگەن جاي
حَرْق عَمْدِيّ: قەستەن ئوت

ئوت قويماق.
حُرْقَة. حَرْقَة: هارارەت؛ قىزغىنلىق
حَرَك و حَرَكَة: مىدىرلىماق، ھەرىكەت تاپ نەمەك، تەۋرەنمەك
حَرَكَة ج حَرَكَات: زىر-زەۋەر، ھەرەكە (ئەرەب يېزىقىنىڭ ئاستى-ئۈستىگە قويۇلىدىغان، سوزۇق تاۋۇش رولىنى ئويناىدىغان بەلگىلەر)
حَرَكَة اِنْتِخَابِيَّة: سايلام ھەرىكىتى
حَرَكَة الْمُرُور: قاتناش
ثَقِيل الْحَرَكَة: مىس-مىس، ھەرىكىتى ئاستا، گال
خَفِيف الْحَرَكَة: چاققان، چەبدەس، تېتىك
حَرَم ج أَحْرَام: چېقىلغىلى بولمايدىغان، چەكلەنگەن
حَرَمُهُ: خوتۇنى، خانىمى
حِرْمَان: مەھرۇم قىلماق، ۋەزىپىدىن قالدۇرماق
حُرْمَة: ھۆرمەت، ئىززەت، ئېھتىرام، ئىكرام
حَرْمَل: سۈزاپ
حَرُون ج حُرُن: تەرسا، جاھىل؛ ئاساۋۇن
حِصَان حَرُون: ئاساۋۇن ئات
حَرِيْر ج حَرَائِرُ: رەخت، تاۋار، دۇردۇن
حَرِيْص ج حُرَصَاءُ: ئاچكۆز، ھېرىس
حَرِيْف ج حُرَفَاءُ: كەسپداش، خىزمەتداش، ھەمراھ، دوست
حَرِيْق ج حَرْقَى: يانغىن، ئوت يالقۇنى، ئوت كەتكەن شەيئىلەر، ئوت ئاپىتى
حَرِيٌّ بِهِ ج حَرِيُّونَ م حَرِيَّة ج حَرِيَّات: لايىق، تېگىشلىك، لازىم، مۇناسىپ
حِزَام ج أَحْزِمَة: بەلباغ، پوتا
حِزَام السَّرْج: ئۇلاك، تارتما
حِزَامَة: قەتئىي بولماق، كەسكىن بولماق، ئۆزگىگە ئىشەنمەك، پۇختا بولماق
حِزْب ج أَحْزَاب: پارتىيە، گۇرۇھ، جامائە
حِزْب الْعُمَّال: ئىشچىلار پارتىيىسى
حِزْب الْجُمْهُورِيَّة: جۇمھۇرىيەت پارتىيىسى
الْحِزْب الشُّيُوعِيّ: كوممۇنىستىك پارتىيە

حِزْب الْمُحَافِظِينَ: كونسېرۋاتىپلار پارتىيىسى
حِزْبِيّ: پارتىيىلىك، پارتىيە ئەزاسى، پارتىيە ئىچىدىكى
لَا حِزْبِيّ أَوْ غَيْر حِزْبِيّ: پارتىيىسىز، پارتىيىسىز زات، پارتىيە سىرتىدىكى
حَزْم: قەتئىي بولماق، كەسكىن بولماق، ئۆزگىگە ئىشەنمەك، پۇختا بولماق
بِحَزْم: قەتئىي ھالدا
حُزْن و حَزَن ج أَحْزَان: غەم، قايغۇ
حَزُوْمَة: قەتئىي بولماق، كەسكىن بولماق، ئۆزگىگە ئىشەنمەك، پۇختا بولماق
حَزِيْن ج حُزَنَاءُ: غەمكىن، غەمناك، ئويچان
حَزِيرَان: ئىيۇن، 6-ئاي
حَسَا. حَسَاءُ: شورپا
حِسَاب ج حِسَابَات: ھېساب، مىقدار، ھېسابات؛ پەرەز، سانىماق
حِسَاب الْجُمَّل: ئەبجەد ھېسابى
يَوْم الْحِسَاب: قىيامەت كۈنى
حَسْب. حُسْبَان. حِسْبَان: سانىماق، قارىماق، تونۇماق، ... دەپ قارىماق، .... دەپ تونۇماق؛ ھېسابلىماق؛ مۆلچەرلىمەك
حَسْب: كۆپايە، يېتەرلىك
حَسْبُكَ: ساڭا كۆپايە، ساڭا يېتەرلىك
حَسْبُنَا اللَّهُ: ئاللا بىزنى ھەرقانداق كۆڭۈلسىزلىكتىن ساقلاشقا يېتەرلىكتۇر
فَحَسْب: پەقەت، يالغۇز
حَسَب ج أَحْسَاب: ئەجدادلارنىڭ شان-شەرىپى، تېگى-تەكتىنىڭ ئېسىللىكى
حُسْبَان: سانىماق، ئىنچىكە ئورۇنلاشتۇرماق
حَسْبَلَة: سۈبھانالله دېمەك
حَسَد: ھەسەت قىلماق، كۆرەلمەسلىك
حَسَر. حَسْرَة ج حَسَرَات: ھەسرەت، قايغۇ، غەم
يَا حَسْرَتَى وَا حَسْرَتَاه: ۋاي! ۋايىيەي! ۋايجان! ۋاي ئۇۋال بولدى! ۋاي ئىست!
حَسّ: ھېس قىلماق، سەزمەك، تۇيماق

حَسّ. إِحْسَاس ج إِحْسَاسَات: هېس، سېزىم، تۇيغۇ

حَسَّاس: سېزىمچان، سەزگۈر، سېزىمچانلىقى كۈچلۈك

حِسِّيّ: هېسسىي، هېس قىلىشقا بولىدىغان

اَلْإِدْرَاك اَلْحِسِّيّ: هېس، بىلىش، سەزگۈ

حَسْم: قارار قىلماق، كەسمەك، ھۆكۈم قىلماق

حَسَن ج حِسَان: ياخشى، كېلىشكەن، چىرايلىق

حُسْن ج مَحَاسِنُ: گۈزەللىك، چىراي، ھۆسن-جامال

حُسْن اَلْأَدَب: گۈزەل ئەخلاق، ئەدەب-ئەخلاق

مِنْ حُسْنِ حَظِّي: بەختىمگە ئۇلاشقىنىدەك

حُسْن اَلْخُلُق: ياخشى خۇلۇق، گۈزەل ئەخلاق

حُسْن اَلظَّنّ: ياخشى نىيەت، ياخشى ئوي

حُسْنًا: ياخشى، ناھايىتى ياخشى

حَسْنَاءُ ج حِسَان: گۈزەل ئايال، نازىنىن

حَسَنَة ج حَسَنَات: ياخشىلىق، ئېھسان، سەدىقە

اَلْحُسْنَى: ياخشى ئاقىۋەت، ياخشى نەتىجە، گۈزەل كېلەچەك

أَسْمَاءُ اَللَّهِ اَلْحُسْنَى. اَلْأَسْمَاءُ اَلْحُسْنَى: ئاللا تائالانىڭ 99 گۈزەل ئۇمۇمىي ئاتىلىشى

حَسْو: شورپا

حُسُود ج حَسَد: ھەسەتخور، ھەسەت قىلغۇچى

حُسُوم: شۇملۇق

حَسُوّ: شورپا

حَسِيب ج حُسَبَاءُ: ئېسىلزادە، ئاق سۆڭەك، تېگى ئېسىل

اَلْحَسِيب: ئەلھەسەب (ئاللاتائالانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ھەممىدىن ھېساب ئالغۇچى ئاللا دېگەن مەنىدە)

حَسِير ج حَسْرَى: چارچىغان، ھارغان

حَسِير اَلطَّرْفِ: كۆزى تالغان، كۆز نۇرى قاچقان

حَشًا ج أَحْشَاءُ: ئىچكى ئەزالار

حَشْد: يىغماق، توپلماق

حَشْد اَلْجُنُود: ئەسكەر توپلماق

حَشْر: توپلماق

يَوْم اَلْحَشْر: قىيامەت كۈنى

حَشَرَة ج حَشَرَات: قوڑت-قوڭغۇزلار، ھاشارات

عِلْم اَلْحَشَرَات: ھاشاراتشۇناسلىق

حَشْرَج: سەكرات ۋاقتىدىكى خىرقىرىغان ئاۋاز

حَشَّاش ج حَشَّاشُونَ: نەشكەش، بەڭگى؛ نەشە سودىگىرى

حَشَم: خىزمەتچى، خادىم، مۇھاپىزەتچى ئەسكەر

حِشْمَة: ھايا قىلماق، تارتىنماق، ئەدەبلىك بولماق

حَشْوَة: (بىر توپ) لۇكچەك، سايا‌ق

حَشْوَة اَلْأَرْض: ئورمان، دەرەخزارلىق

حَشِيش ج حَشَائِشُ: قوۇرۇق ئوت-چۆپ

اَلْحَشِيش اَلصِّينِيّ: ئاق كەندىر

حَشِيشَة: ئوت-خەس

حَشِيشَة اَلْجَبَل: قىرىق قۇلاق

حَشِيم ج حُشَمَاءُ: ھايالىق، تارتىنچاق

حَشِيَّة ج حَشَايَا: پاختا ياكى يۇڭ تىقىلغان تۆشەك

حَشِيَّة مِنْ قَشّ: ئوت-چۆپ تىقىلغان تۆشەك

حَصَاة و حَصْوَة ج حَصَيَات و حُصِيّ و حِصِيّ: شىغىل، ئۇششاق تاش

حَصَاة بَوْلِيَّة: بۆرەكتىكى تاش، سۈيدۈك يولىدىكى تاش

حَصَاة صَفْرَاوِيَّة: ئوت تېشى، ئوتتىكى تاش

طَرْق اَلْحَصَاةِ. ضَرْبٌ بِالْحَصَاةِ: تاش بىلەن پال سالماق

حِصَاد: (زىرائەتنى) يىغماق

حِصَار: قامال قىلماق، مۇھاسىرە قىلماق

رَفْع اَلْحِصَارِ: مۇھاسىرىنى بىكار قىلماق، قامالنى بىكار قىلماق

حِصَار اِقْتِصَادِيّ: ئىقتىسادىي قامال

حَصَان ج حُصُن و حَصَانَات: ئىپپەتلىك ئايال

حِصَان ج أَحْصِنَة و حُصُن: ئايغىر

حِصَانُ أَصِيلٌ: نەسىللىك ئات

حِصَان اَلْبَحْر: سۇ ئېتى

حِصَانٌ مُخْصِيّ: ئاختا ئات
قُوَّة (كَذَا) حِصَانٍ: ئات كۈچى
حَصَانَة: مۇستەھكەملىك، پۇختلىق
حَصَب. حَصْبَاءُ: تاش، شېغىل
حَصْبَة: قىزىل (كېسەللىك)
حَصَد ج حَصَائِدُ: ئورۇلغان زىرائەت
حَصْد: (زىرائەتنى) يىغماق
حَصْر: قورشىماق، ئورىۋالماق، مۇھاسىرە قىلماق
حُصْر. حُصُر: قەۋزىيەت، ئىچى قېتىپ قېلىش كېسىلى
حِصْرِم: غورا (ئۈزۈم غورىسى)
حَصَّادَة: ئوت-چۆپ ئورۇش ماشىنىسى
حِصَّة ج حِصَص: ئۈلۈش؛ نېسىۋە
حِصَّة مَالِيَّة: پىرسەنت، پاي
حِصَّة دِرَاسِيَّة: بىر سائەتلىك دەرس، دەرس ۋاقتى
حِصَّة نِسْبِيَّة: بەلگىلەنگەن سان، بەلگىلەنگەن نورما، نورما
حِصْن ج حُصُون و أَحْصَان و حِصَنَة: قورغان، ئىستىھكام، قەلئە
حُصُول: يۈز بەرمەك، تۈغۇلماق، ئۈچرىماق، پەيدا بولماق
حَصَى الواحِدَةُ حَصَاة: ئۇششاق تاش، شېغىل
حَصِيدَة: ئېگىز
حَصِير ج حُصُر: تورمە، قاماقخانا
حَصِير و حَصِيرَة: پاخال بورا؛ ئاياغ چوتكىسى
حَصِيرَة الشَّبَّاكِ ج حَصَائِرُ: بامبۇك پەردە، بامبۇك مىلە گۈزە
مَكْتَب بِالْحَصِيرَةِ: قاتلىغلى بولىدىغان يېزىق ئۈستىلى
حَصِيلَة ج حَصَائِلُ: توپلانغان نەرسە، يىغىندى، توپلانما
حَصِيلَة الْمَالِ: كىرىم
حَضَارَة: كەلمەك، ھازىر بولماق، قاتناشماق؛ مەدەنىيەت، شەھەر ھاياتى
حِضَانَة: باقماق، تەربىيىلىمەك، پەرۋىش قىلماق، قۇچاقلىماق، باغرىغا باسماق
دَار الْحِضَانَة: يەسلى
حَضَر: مەدەنىيەت، شەھەر ھاياتى
حَضْرَة: كەلمەك، ھازىر بولماق، قاتناشماق

فِي حَضْرَةِ فُلَانٍ: پالانىنىك ئالدىدا، پالانىنىك ھۇزۇرىدا
حَضْرَة ج حَضَرَات: جاناب، ئالىي، ھەزرەت؛ خانىم، خېنىم
حَضْرَتُكُمْ: جاناببلىرى، ئالىيلىرى، ھەزرەتلىرى
حَضَرِيّ: مەدەنىيەتلىك، شەھەرلىك
حَضّ: تەرغىپ قىلماق، قىزغىتۇرماق، ئىلھاملاندۇرماق
حَضْن: قۇچاقلىماق، باغرىغا باسماق
حِضْن ج أَحْضَان: كۆكرەك، قويۇن
حِضْن الْوَطَنِ: ۋەتەن قوينى
حُضُور: كەلمەك، ھازىر بولماق، قاتناشماق
حُضُور الاِجْتِمَاعِ: يىغىنغا قاتناشماق
بِحُضُورِ فُلَانٍ: پالانىنىك ئالدىدا، پالانىنىك ھۇزۇرىدا
حَضِيض ج أَحِضَّة و حُضُض: گىرۋەك، قىرى، لېۋى؛ چېگرا؛ ئەڭ تۆۋىنى، تۆۋەن يەر؛ چوڭقۇر جاي، چوڭقۇرلۇق
حُطَام: پارچە-پۇرات، پارچە
حُطَام الدُّنْيَا: مودىدىن قېلىپ قالغان قۇرۇق ھەشەمەتچىلىك
حَطَب ج أَحْطَاب: ئوتۇن، يېقىلغۇ
حَطَّاب: ئوتۇن يىغۇچى، ئوتۇنچى
حِطَّة: كەمستەمەك، ئاھانەت قىلماق، كۆزگە ئىلماسلىق؛ مەغپىرەت تەلەپ قىلماق
حَطْم: سۇندۇرماق، پارە-پارە قىلماق، تارمار قىلماق، پاچاقلاپ تاشلىماق
حِطَّة: پارچە، پارچە-پۇرات
حَظْر: توسماق، يانداۋرماق، چەكلىمەك، مەنئى قىلماق
الْحَظر الْجُزْئِيّ: قىسمەن توختىتىش
حَظّ ج حُظُوظ: بەخت، تەلەي، ئامەت؛ نېسىۋە
لِحُسْنِ الْحَظِّ. مِنْ حُسْنِ الْحَظِّ. مِنْ حَظِّهِ: بەخت-تەلىيدىن، تەلىيى ئوڭدىن كەلگەنلىكتىن. ئىشى ئوڭغا تارتقانلىقتىن
لِسُوءِ الْحَظِّ: بەتتەلەيلىكتىن، شۇم پېشانىلىقتىن، دومىلە باسقانلىقتىن
حُظْوَة: ئورۇن، مەرتىۋە،

شەرەپ؛ ئىلتىپات
حَظِيرَة ج حَظَائِرُ: قوتان، ئېغىل
حَظِيرَة الْبَهَائِم: ئېغىل
حَظِيرَة الْقُدْس: جەننەت
حَظِيَّة ج حَظَايَا: كىچىك خوتۇن، توقال
حَفَاوَة: قارشى ئالماق، كۈتۈۋالماق
حَفْر: كولىماق، ئويماق، قازماق
حُفْرَة ج حُفَر: ئورا، ئورەك، ئازگال؛ قەبرە
حِفْظ: ساقلىماق، قوغدىماق؛ ياد ئالماق
حِفْظَة: غەزەپ، ئاچچىق
حَقّ: ئورۇنۇالماق، يېغۇالماق
حَقّ . حَقَق: ئىز
حَفَّار: كولىغۇچى، قازغۇچى؛ نەققاش، نەقىش ئويغۇچى
حَفَّار الْقُبُور: گۆر كولىغۇچى، گۆركار
حَفَّارَة: توپا قېزىش ماشىنىسى؛ لاي قازغۇچى كېمە
حَفْل: يىغىلماق، جەم بولماق
حَفْلَة ج حَفَلَات: يىغىن، يىغىلىش، مۇراسىم، كېچىلىك يىغىن
حَفْلَة الْاِسْتِقْبَال: كۈتۈۋېلىش يىغىنى
حَفْلَة اِفْتِتَاح الْمُؤْتَمَر: يىغىنلارنى ئېچىلىش مۇراسىمى
حَفْلَة التَّأْبِين: ماتەم مۇراسىم
حَفْلَة التَّكْرِيم: قارشى ئېلىش يىغىنى
حَفْلَة الزِّفَاف: توي مۇراسىمى، توي مەرىكىسى
حَفْلَة الشَّاي: چاي (زىياپىتى)
حَفْلَة الْفِيلِم: كىنو كېچىلىكى
حَفْنَة ضَئِيلَة: بىر ئوچۇم
حَفِيد ج حُفَدَاءُ: ئوغۇل نەۋرە
حَفِيدَة ج حَفِيدَات: قىز نەۋرە
الْحَفِيظ: ئەللاھ ئىسملىرىدىن بولۇپ، ياخشى مۇھاپىزەت قىلغۇچى دېگەن مەنىدە
حَفِيظَة: غەزەپ، ئاچچىق
حَفِيّ ج أَحْفِيَاءُ: پۇختا بىلگۈچى، ماھىر، مۇتەخەسسىس؛ ئەزا (بىرەر ھەيئەت ياكى تەشكىلنىڭ ئەزاسى)
حِقَاب ج حُقُب: كەمەر، بەلباغ، تاسما
حَقَارَة: پەس، رەزىل
حَقَب ج حُقُب: كەمەر، بەلباغ، تاسما

حُقُب ج أَحْقَاب . حُقْب ج حِقَاب: 80 يىل ياكى ئۇنىڭدىن كۆپ ۋاقىت؛ زامان
حِقْبَة ج حِقَب و حُقُوب: مۇددەت، مەزگىل
حَقْد و حِقْد: ئۆچ كۆرمەك، يامان كۆرمەك، ئاداۋەت تۇتماق
حِقْد ج أَحْقَاد و حُقُود: ئاداۋەت، ئۆچمەنلىك
حَقّ: توغرا، دۇرۇس، ھەق، ھەقىقەت
الْحَقّ: ئەللاھ ئىسملىرىدىن بولۇپ، گۈزەل ئىسملارنىڭ ھەممىسىنى ئۆزىگە مەۋجۇد دېگەن مەنىدە)
حَقّ ج حُقُوق: ھوقۇق
بِحَقِّه: ئۇنىڭغا قارىتا، ئۇنىڭ توغرىسىدا
حَقّ الْاِرْتِفَاق: پايدىلىنىش ھوقۇقى
حَقّ الرَّفْض: رەت قىلىش ھوقۇقى
الْحَقُّ مَعَكَ: توغرا قىلدىڭ، سېنىڭ توغرا، ھەقىقەت سەن تەرەپتە
حَقّ الْمِلْكِيَّة: مۇلۇكچىلىك ھوقۇقى
حُقُوق مَدَنِيَّة: گراژدانلار ھوقۇقى
عِلْم الْحُقُوق: قانۇنشۇناسلىق
كُلِّيَّة الْحُقُوق: قانۇن فاكۇلتېتى
حَقْل ج حُقُول: ئېتىز
حُقْنَة ج حُقَن: ئوكۇل؛ ئوكۇل سۈيۈقلۇقى
حُقْنَة جِلْدِيَّة: تېرە ئاستىغا ئۇرۇلىدىغان ئوكۇل
حُقْنَة شَرَجِيَّة: ھەمەل قىلىش، كلىزما قىلىش (ئوچە يىنى تازىلاش)
حُقْنَة عَضَلِيَّة: مۇسكۇلغا ئۇرۇلىدىغان ئوكۇل
حَقْو ج حِقَاء: بەل، بېقىن
حُقُوقِيّ: قانۇن، قانۇنشۇناس، ئادۋوكات؛ قانۇن فاكۇلتېتىنىڭ ئوقۇغۇچىسى
حَقِيبَة ج حَقَائِب: سومكا، چامادان
حَقِيبَة يَدٍ: قول سومكىسى
حَقِيدَة: ئۆچ كۆرمەك، يامان كۆرمەك، ئاداۋەت تۇتماق
حَقِير ج حُقَرَاءُ: تۆۋەن، خار؛ ئاجىز
حَقِيق ج أَحِقَّاءُ: لايىق، مۇناسىپ، ئۆلچەمگە توشىدىغان

حَقِيقَة ج حَقَائِق: هەقىقەت، هەق، ئەمەلىيەت، رېئاللىق، ماهىيەت

حَقِيقَةً . حَقًّا: راستتىن، راستىنلا

حَقِيقَة دَامِغَة: پولاتتەك پاكىت

حَقِيقَة مَوْضُوعِيَّة: ئوبيېكتىپ ھەقىقەت، ئوبيېكتىپ ئەمەلىيەت

حَقِيقِيّ: راست، ھەقىقىي، ئەمەلىي، رېئال

أَمْر حَقِيقِيّ: ھەقىقىي ئىش، ئەمەلىيەت

حِكَايَة: خەۋەر يەتكۈزمەك؛ ھېكايە قىلماق، ھېكايە ئېيتماق

حِكَايَة ج حِكَايَات: ھېكايە، قىسسە

حَكَر: بېسمدارلىق قىلماق، يالغۇز ئىگىلىۋالماق، مونوپول قىلماق

حَكَر السُّوق: بازارنى ئىگىلىۋالماق، بازارنى مونوپول قىلماق

حَكّ: سۈركىلىش، سۈركىمەك؛ قاشلىماق

حِكَّة: قىچىشقاق

حُكْم: باشقۇرماق، ئىدارە قىلماق، ھۆكۈمرانلىق قىلماق

الْحُكْم بِالْإِعْدَام: ئۆلۈم جازاسى بەرمەك

حُكْم الْاِسْتِبْدَاد: مۇستەبىت ھۆكۈمرانلىق، زوراۋانلىق، ئىستىبدات ھاكىمىيەت

الْحُكْم النَّاتِيّ: ئاپتونومىيە، ئاپتونومىيە ھوقۇقى

الْحُكْم النِّيَابِيّ: پارلامېنت تۈزۈمى

الْحُكْم الْمَلَكِيّ: پادىشاھلىق تۈزۈم

حِكْمَة ج حِكَم: ھېكمەت، ئەقىل-پاراسەت، دانالىق؛ پەلسەپە

حُكُومَة: باشقۇرماق، ئىدارە قىلماق، ھۆكۈمرانلىق قىلماق

حُكُومَة ج حُكُومَات: ھۆكۈمەت، دۆلەت

حُكُومَة جُمْهُورِيَّة: جۇمھۇرىيەت ھۆكۈمىتى

حُكُومَة دِيكْتَاتُورِيَّة: مۇستەبىت ھۆكۈمەت

حَكِيم ج حُكَمَاءُ: دانا، زېرەك، ئاقىل؛ پەيلاسوپ؛ تېۋىپ، دوختۇر، ھۆكۈما

الْحَكِيم: ئەللاھەكىم (ئاللاتائالانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بىرى بولۇپ، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى دېگەن مەنىدە)

حَكِيم الْعُيُون: كۆز دوختۇرى

رَأْي حَكِيم: ئاقىلانە پىكىر

حِلَاب: سۈت ساغماق

حُلَاحِل ج حَلَاحِلُ: مىللەتتىنىڭ باشچىسى؛ قوۋم-قېرىنداشلارنىڭ يېتەكچىسى؛ يۇكسەك ئادەمگەرچىلىككە ئىگە ئىسىل ئادەم

حِلَاقَة: ساتىراشلىق

حَالُون الْحِلَاقَة: ساتىراشخانا

حَلَال: ھالال

حَلَاوَة: قەنت-گېزەك

حلب: ھەلەب (سۈرىيەدىكى بىر شەھەرنىڭ ئىسمى)؛ پېچىنى ساغقان سۈت؛ خورما ھارىقى

حَلْب و حَلَب: سۈت ساغماق

حَلْبَة ج حَلَبَات و حَلَائِبُ: بەيگە مەيدانى

حَلْبَة السِّبَاق: بەيگە مەيدانى

حَلْج: چىگىت ئايرىماق

حَلْق و حِلْق و حَلَق: قەسەم ئىچمەك، قەسەم قىلماق

حِلْق: قەسەم

حِلْق كَاذِب: يالغان قەسەم

حلق: (ئۇستىرا بىلەن) چاشنى چۈشۈرمەك

حَلْق ج أَحْلَاق: كېكىردەك، گال

حَلْقَة ج حَلَق و حَلَقَات: ھالقا، سىرغا: ئۈزۈك

حَلْقَة مِنَ السِّلْسِلَة: ھالقا (زەنجىرنىڭ)

حُلْقُوم ج حَلَاقِيم: كېكىردەك، بوغۇز، گال، ھەلقۇم

حَلْقِيّ: ھالقىسمان، ھالقا شەكلىدە

حَلَك . حُلْكَة: قاپقاراڭغۇ، تۈن قاراڭغۇسى؛ قارا رەڭ

حَلّ و حَلَل و حُلُول: چۈشمەك

حَلّ ج حُلُول: تارقىتىۋەتمەك، قويۇۋەتمەك؛ بىكار قىلماق؛ ھەل قىلماق

حَلّ مُوَفَّق: ئوڭۇشلۇق ھەل قىلماق

حِلّ: ھالال بولماق، قانۇنلۇق بولماق

حَلَّاج الْقُطْن: چىغرىقچى (پاختا ئايرىغۇچى)

حَلَّال: قېيىن مەسىلەرنى ھەل

قىلىشقا ماھىر ئادەم
حُلَّة ج حُلَل: پۈتۈن بەدەننى يېپىپ تۇرىدىغان يېڭى كىيىم، بىر يۈرۈش كىيىم، ئۈستىباش
حَلُوف ج حَلَالِيف: چوشقا، ياۋا چوشقا، ئەركەك چوشقا
حِلْم ج أَحْلَام و حُلُوم: مۇلايىملىق، سەۋرچانلىق؛ كەلگە قورساقلىق
حِلْم: سەۋرچان بولماق، مۇلايىم بولماق، يۇمشاق بولماق؛ كەلگە قورساق بولماق
حُلْم و حُلُم: چۈشىمەك، چۈش كۆرمەك
حُلْم ج أَحْلَام: چۈش؛ بالاغەتكە يېتىش ۋاقتى، بالاغەتكە يېتىش مەزگىلى
أَضْغَاث أَحْلَامٍ: قالايمىقان چۈش، ئۇيغۇز-يېرىم چۈش
الْحُلْم الْجَمِيلُ: شېرىن چۈش
حَلَمَة الثَّدْيِ و غَيْرِه ج حَلَمَات و حَلَم: ئەمچەك توپچىسى
حَلَمَة الْأُذْنِ: قۇلاقنىڭ يۇمشىقى
حَلَمَة صِنَاعِيَّة: ئېمىزگە، سوسكا

حُلْو: تاتلىق، شېرىن
حَلْوَاءُ. حَلْوَى: قەنت-گېزەك، ھالۋا
حُلُول: چۈشمەك
حُلُول شَخْصٍ مَحَلَّ آخَرَ: بىر شەخسنىڭ يەنە بىرىنىڭ ئورنىنى بېسىشى
حَلْوِيَّات: قەنت-گېزەك
حَلْي ج حُلِيّ: زەب-زىننەت بۇيۇملىرى
حَلِيب: يېڭى سېغىلغان سۈت
حَلِيب مَثْلُوج: ماروژنا
حِلْيَة ج حِلًى: زىبۇزىننەت بۇيۇملىرى
حَلِيق ج حِلَاق و حَلْقَى: ساقلى چۈشۈرۈلگەن
حَلِيل ج أَحِلَّاءُ: ئەر، ئېرى، كۈيۈمسى
حَلِيلَة ج حَلَائِلُ: ئايال، خوتۇن، رەپىقە
حَلِيم ج حُلَمَاءُ م حَلِيمَة: مۇلايىم، كەلگە قورساق، سەۋرچان
الْحَلِيم: ئەلھەلنىم (ئاللاتائالانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، بەندىلىرىنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان زات دېگەن

مەنىدە)
حَمَاة ج حَمَوَات: قېيىن ئانا
حِمَار ج حَمِير: ئېشەك
حِمَار الزَّرْدِ: زەبرا
حِمَار الْوَحْشِ: قۇلان
حِمَارَة ج حَمَائِرُ: مادا ئېشەك
حَمَاس. حَمَاسَة: قەھرىمانلىق؛ قىزغىنلىق، باتۇر بولماق، شىجائەتلىك
حَمَاقَة: گالۋاڭ بولماق، نادان بولماق، ئەخمەق بولماق
حَمَام ج حَمَائِمُ الواحِدَة حمامة: كەپتەر
حَمَام بَرِّيّ أو جَبَلِيّ: ياۋا كەپتەر ياكى تاغ كەپتىرى
حَمَام الزَّاجِلِ أو الرَّسَائِلِيّ: ئالاقىچى كەپتەر؛ پوچتا كەپتىرى
حَمَام مُطَوَّق: پاختەك
حِمَام: ئۆلۈم، ئەجەل
حَمَامَة ج حَمَامَات: كەپتەر؛ چىرايلىق ئايال
حِمَايَة: قوغدىماق، ساقلىماق، مۇداپىئە قىلماق، ھىمايە قىلماق
حِمَايَة الْأُمُومَة: ئانا-بالىلارنىڭ ساقلىقىنى ساقلاش؛ ئاياللارنى قوغداش
حَمَأ . حَمَأَة: لاي، لاتقا
حِمَة: ئۆلۈم، ئەجەل
حَمْد: ماختىماق، مەدھىيىلىمەك، ھەمدۇسانا ئېيتماق
حُمْدَة: كۆپ ماختىغۇچى، كۆپ مەدھىيىلىگۈچى
حَمْدَلَ: ≪ئەلھەمدۇ لىللا≫ دېدى، جىمى ھەمدۇسانا ئىللاغا خاس دېدى، ئىللاغا ھەمد ئېيتتى
حَمْرَاءُ: قىزىل؛ قىزىل تەنلىك، قىزىل جىنسلىق
حُمْرَة: قىزىللىق
حَمِس م حَمْسَاءُ ج حُمْس: قىزغىن؛ غەيرەتلىك
حَمْس: قىزغىن بولماق؛ باتۇر بولماق؛ شىجائەتلىك
حَمْض . حَمَض: ئېچماق، ئېچىپ قالماق
حَمْض ج أَحْمَاض: چۈچۈمەل، ئاچچىق-چۈچۈك
حمقاء ج حُمْق . حُمُق: گالۋاڭ بولماق، نادانلاشماق، ئەخمەق بولماق
الْبَقْلَة الْحَمْقَاءُ: سېمىزئوت

حَمَل ج حُمْلَان: قوزا
حَمْل: كۆتۈرمه‌ك، ئۇستىگه ئالماق؛ ئېغىرلىق مقدارى بولۇپ 249,6 كىلوگرامغا تەڭ
حِمْل ثَقِيل: ئېغىر يۈك
حِمْلاَج ج حَمَالِيجُ: شامال ساندۇقى
حَمْلَة ج حَمَلاَت: ھۇجۇم، تۇيۇقسىز زەربە
حَمْلَة حَرْبِيَّة. حملة عسكرية: ھەربىي يۈرۈش
حَمْلَة حَامِيَة: تەلۇنلەرچە ھەربىكەت، تەلۇنلىك
حَمْلَة شَعْوَاءُ: قاتتىق ھۇجۇم، شىددەتلىك ھۇجۇم
حَمّ: قاتتىق ئىسسىق، پۈر-پۈر ئىسسىق
حَمَّاد: كۆپ ماختىغۇچى، كۆپ مەدھىيىلىگۈچى
حَمَّار ج حَمَّارَة: ئېشەكچى
حَمَّال: ھامال، يۈك توشۇغۇچى
حَمَّالَة الصَّدْرِ: باغىرداق، لىپتىك
حَمَّام ج حَمَّامَات: مۇنچا، سەراب

حَمَّام بُخَار: پار مۇنچىسى، پارلىق مۇنچا
حَمَّام جَاقّ. حَمَّام شَمْسِيّ: قۇرغاق مۇنچا، قۇياش ۋانىسى
حَمَّامَات كِبْرِيتِيَّة: ئاراسال
حَمَّة: ئاراسال
حِمَّة: ئۆلۈم
حُمَّة ج حُمَم: كۆمۈر
حُمَّة. حُمّى ج حُمَّيَات: تەپ كېسىلى، قىزىتمىلىق كېسەللەر؛ كېزىككەلەر
حِمَّيس: يۇرچاق (مىسىر يۇرچىقى)
حَمْو و حَمُو: قېيىن ئاتا
حَمْو. حَمُوّ: قاتتىق ئىسسىق، تومۇز
حُمُوضَة: ئېچماق، ئېچىپ قالماق
حِمِّيَّة: قوغدىماق، ساقلىماق، ھىمايە قىلماق
حِمْيَة: قوغدىماق، ساقلىماق، ھىمايە قىلماق؛ پەرھىز تۇتماق (كېسەللىك)
حَمِيد م حَمِيدَة: مەدھىيلىنىدىغان، ماختاشقا ئەرزىيدىغان
اَلْحَمِيد: ئەللاھ (ئاللاتائالانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بىرى)

حُمَيْر: ھىمىيەر (قەدىمكى يەمەندە ئۆتكەن بىر قەبىلە)
حُمَيْرَة: قىزىل (كېسەللىك)
حِمْيَرِيّ: ھىمىيەرلەر، ھىمىيەرلەرگە مەنسۇپ
حَمِيم ج أَحِمَّاءُ: دوست؛ تۇغقان
حِمَايَة: ئەگمەك
حَنْبَلِيّ ج حَنَابِلَةُ: ھەنبەلىي مەزھىپىدىكى ئادەم، ئىمام ئەھمەد ھەنبەلىيگە ئەگەشكۈچى ئادەم
حِنْث: قەسەمنى بۇزماق، قەسەمگە خىلاپلىق قىلماق؛ چوڭ گۇناھ
حَنْجَر ج حَنَاجِرُ: گال، بوغۇز، ھەلقۇم، كېكىردەك
حِنْدِس ج حَنَادِسُ: قاراڭغۇ كېچە
حِنْطَة: بۇغداي
حِنْطَةُ سَوْدَاءُ: قارا بۇغداي
حِنْطِيّ اللَّوْنِ: بۇغداي ئۆڭلۈك، قوڭۇر
حَنْظَل: ئاچچىق تاۋۇز (كاۋا) ئالىلىسگە كىرىدىغان بىر خىل ئۆسۈملۈك)
حَنَف: مايىل بولماق، ئاغماق، قىسايماق، قىڭغايماق
حَنَفِيّ ج حَنَفِيَّة: ھەنەفي مەزھىپىدىكى ئادەم، ئىمام ئەبۇ ھەنە فەنىگە (مەزھىپىگە) ئەگەشكۈچى ئادەم
حَنَفِيَّة ج حَنَفِيَّات: جۈمەك
حَنَق: غەزەپ، ئاچچىق
حَنَق ج حُنُق: غەزەپلەنگۈچى، ئاچچىقلانغۇچى
حَنَك ج أَحْنَاك: تاڭلاي، تامغاق
حَنَك الْغُرَابِ: قاغىنىڭ تۇمشۇقى
حُنْك. حُنْكَة: تەجرىبە؛ سەرگۈزەشت
حِنَّاء ج حُنَّان: خېنىگۈل
حَنَّان: سېغىنغۇچى، مېھرىبان، ھېدا شلىق قىلغۇچى
اَلْحَنَّان: ئەللاھ (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، مېھرىبان دېگەن مەنىدە)
حَنْو: ئەگمەك
حَنِيذ: قاقلاپ پۇشۇرۇلغان گۆش
حَنِيف ج حُنَفَاءُ: توغرا، ياخشىلىق تەرەپكە بۇرالغۇچى

الدِّيْن الْحَنِيْف: توغرا دين (ئىسلام دىنى)

حَنِيْق ج حُنُق: غەزەپلە نگۆچى، ئاچچىقلانغۇچى

حَنِيْن: ئىشتياق، سېغىنماق، كۆرگۈسى كەلمەك؛ قايغۇ ياكى خۇشاللىقتىن يىغلماق

حَنِيْن إِلَى الْوَطَن: يۇرتىنى سېغىنماق، يۇرتىنى كۆرگۈسى كەلمەك

حِوَار: دىئالوگ

حَوَارِيّ ج حَوَارِيُّون: ياردەمچى، ئېيسا ئەلەيھىسالامنىڭ ئەلچىسى (ئېيسا ئەلەيھىسالامنىڭ شاگىرتى)

حِوَال: توسالغۇ، توساق، توسما

حَوَالَة ج حَوَالَات: پېرېۋوت قەغىزى، پېرېۋوت چېكى

حَوَالَة مَالِيَّة: پۇل چېكى

حَوَالَيْ: تەخمىنەن، ئەتراپىدا، ئۆپچۆرىسىدە

حَوْب . حُوْب . حَوْبَة: گۇناھ، جىنايەت

حَوْبَاء ج حَوْبَاوَات: يۈرەك، دىل، قەلب

حَوْبَة: ئانا تۇغقانلىرى؛ ئېھتىياج، ھاجەت؛ خوتۇن، ئايال

حُوْت ج حِيْتَان: كىت

حَوْذ: (ھارۋا) ھەيدىمەك

حُوذِيّ ج حُوذِيَّة: ھارۋىكەش

حُورِيَّة: پەرى، ھۇر

حَوْز: ئىگىلىمەك، ئېرىشمەك، قولغا كەلتۈرمەك

حَوْزَة: نىشان، يۆنىلىش، تەرەپ

حَوْزَة الْمَمْلَكَة: مەملىكەت زېمىنى؛ زېمىن

حَوْش ج أَحْوَاش: قوتان، ئېغىل

حَوْش الدَّار: ھويلا، قورۇ

حَوْشَة: بېلىقچىلىق سايمانلىرى؛ بېلىق تۇتىدىغان سايمانلار

حَوْصَلَة: دوۋساق

حَوْصَلَة الطَّائِر: قۇشنىڭ پوكىنى

حَوْض التَّنْطِيف: ئۇمۇالنىڭ

حَوْل ج أَحْوَال: قۇدرەت، قابىلىيەت، كۈچ، ئىقتىدار؛ يىل؛ ئۆزگىرىش

حَوْل الْعَيْن: ئالغاي، ئەلەس

حَوْلِيّ ج حَوَالِيّ: بىر ياشلىق؛ قوزا

حَوَّاء: ھەۋۋا (ئىنسانلارنىڭ تۇنجى ئانىسى)

حَوِيَّة ج حَوَايَا: ئۇچەي؛ ياغلىق ئۇچەي؛ چوم

حَيَاء: ھايا، نومۇس، ئۇيالماق، تارتىنماق

حَيَاة ج حَيَوَات: تىرىكلىك، ھاياتلىق، تۇرمۇش

حَيَاة: ياشىماق، تىرىكچىلىك قىلماق

هُوَ عَلَى قَيْدِ الْحَيَاةِ: ئۇ تېخى ھايات

مُسْتَوَى الْحَيَاةِ: تۇرمۇش سەۋىيىسى

الْحَيَاة الْخَاصَّة: شەخسىي تۇرمۇش

حِيَاد: بىتەرەپلىك

لَزِمَ الْحِيَادَ . اِلْتَزَمَ جَانِبَ الْحِيَادِ: ئۇ بىتەرەپلىكنى ساقلىدى

مِنْطَقَة الْحِيَادِ: بىتەرەپ رايون، بىتەرەپ جايلار

حِيَازَة: ئىگىلىمەك، ئېرىشمەك، قولغا كەلتۈرمەك

حِيَاض: ھەيز، ئاي كۆرمەك، ئادەت كۆرمەك

حِيَال: ئۈدۈلىدا، روبىروسىدا، ئالدىدا

حَيْث: ئۇ يەردە (ئاۋۇ يەردە)

مِنْ حَيْث الْمَبْدَأ: پرىنسىپ جەھەتتىن

مِنْ حَيْث الْكَمّ وَ النَّوْع: مەيلى سان ياكى سۈپەت جەھەتتىن

حَيْثُمَا: قەيەردە بولمىسۇن، مەيلى نەدە بولمىسۇن

حَيْثِيَّة: مۇناسىۋەت؛ شۆھرەت، ئابروي، ئىجتىمائىي ئورۇن

مِنْ هَذِهِ الْحَيْثِيَّة: مۇشۇ جەھەتتە، بۇ جەھەتتە

حَيْد . حَيْدَان . حَيْدَة: توغرا يولدىن ئايرىلماق، قىڭغىر كەتمەك، ئازماق، ئېزىپ كەتمەك

لَزِمَ الْحَيْدَةَ: ئۇ بىتەرەپلىكنى ساقلىدى

حَيْدَر: شىر

حَيْرَان م حَيْرَى ج حَيَارَى .

حَيَارَى: گاڭگىراپ قالغۇچى، يول تاپالماي قالغۇچى

حَيْرَة: گاڭگىراپ قالماق، تىڭىرقاپ قالماق

حَيْض: هەيز، ئاي كۆرمەك، ئادەت كۆرمەك

حَيْف: زۇلۇم، ئادالەتسزلىك، ناھەقلىق

حَيْل: كۆچ، قۇۋۋەت

حِيْلَة: پىلان، تەدبىر، ئۇسۇل، چارە؛ ئالدامچىلىق

حِيْلَة حَرْبِيَّة: تاكتىكا

حِيَلِيّ: ھىيلىگەرلىك، مەككارلىق، قاقباشلىق

حِيْن ج أَحْيَان: ۋاقىت

فِي حِيْنِهِ: ئۆز ۋاقتىدا، دەل ۋاقتىدا

حِيْنًا بَعْدَ حِيْنٍ: بەزى چاغدا، گاھىدا، ئاندا-ساندا

حِينَ ذَاكَ: شۇ چاغدا

حِينَئِذٍ: شۇ چاغدا، ئەينى ۋاقتتا

حِيْنَما: ....چاغدا

حَيَوَان ج حَيَوَانَات: جانلىقلار، ھايۋانلار

عِلْم الْحَيَوَانِ: زوئولوگىيە

حَيَوَانِيّ: ھايۋانىي، ياۋايى

حيوانية: ھايۋان تەبىئەت، ھايۋان خاراكتېرلىك، ھايۋان مىجەز

حَيَوِيَّة . الْقُوَّة الْحَيَوِيَّة: ھاياتىي كۈچ، ھاياتبەخش كۈچ

الْأَعْضَاء الْحَيَوِيَّة: ئەجەللىك يەر، مۇھىم جاي، مۇھىم يەر

حَيّ ج أَحْيَاء م حَيَّة: تىرىك؛ جانلىق، شوخ، تېتىك

الْحَيُّ: ئەللاھ يىۋ (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، ھەممىشە تىرىك دېگەن مەنىدە)

حَيّ الضَّمِير: ۋىجدانلىق، ئىناپلىق

حَيَّاكَ اللّٰهُ: ئاللاتائالا ساقلا ئۆزۈن ئۆمۈر ئاتا قىلسۇن

حَيَّ عَلَى الصَّلَاة: نامازغا تېز كېلىڭلار

حَيَّة ج حَيَّات: يىلان

حَيِّز و حَيْز: جاي، مەيدان

فِي حَيِّزِ الْإِمْكَانِ: ئىمكانىيەت دائىرىسىدە

حُيِيّ: مىكروب، باكتېرىيە

خ

خَاتَام ج خَوَاتِيم: ئۈزۈك، تامغىلىق ئۈزۈك

خَاتِم و خَاتَم ج خَوَاتِيم: ئۈزۈك؛ تامغا، مۆھۈر

خَاتِمَة ج خَوَاتِيم: خاتىمە، ئاخىرى

خَاتِمَة الْكِتَاب: كىتابنىڭ خاتىمىسى

خَادِم ج خَدَم: چاكار، يالانغۇچى، خادىم، خىزمەتچى

خَارِب ج خُرَّاب: خاراب قىلغۇچى، بۇزغۇنچى

خَارِج: چىققۇچى، سىرتقا چىققۇچى؛ تاشقىرى، سىرت

فِي الْخَارِج: سىرتتا، دۆلەتنىڭ سىرتىدا، چەت ئەللەدە

خَارِجِيّ: تاشقى، سىرتقى؛ سىرتتىن كەلگەن، يات ئادەم، ئەجنەبىي

خَارِجِيّ ج خَوَارِج: خاۋارىج مەزھىپىگە ئەگەشكۈچى، خاۋارىجلار پرقىسىگە ياتىدىغان

وِزَارَة الْخَارِجِيَّة: تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى، دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكى

وَزِير الشُّؤُونِ الْخَارِجِيَّة: تاشقى ئىشلار مىنىستىرى، دىپلوماتىيە مىنىستىرى، تاشقى ئىشلار ۋەزىرى

خَارِطَة ج خَوَارِط: خەرىتە

خَارِق: تەشكۈچى، ئۆتۈپ كەتكۈچى، يىرتقۇچى

خَارِق الطَّبِيْعَة: مۆجىزە، تەبىئەتتىن تاشقىرى، ئويلاپ يەتكىلى بولمايدىغان

خَارِق الْعَادَة: ئادەتتىكىدىن باشقىچە، ئادەتتىن تاشقىرى

خَازِن ج خَزَنَة: خەزىنە باشقۇرغۇچى، ئامبارچى، خەزىنىدار؛ كاسسىر

خَاسِر: زىيان تارتقۇچى، زىيانكەش

خَاسِئ: قوغلاندى، ھەيدەلگەن (ئادەم)

خَاشِع ج خُشَّع: بويسۇنغۇچى،

ئېھتىرام بىلدۈرگۈچى، باش ئەگكۈچى، كەمتەرلىك بىلەن ئېگىلگۈچى

خَاضِرَة ج خَوَاضِرُ: يان، يان تەرەپ، بەتن

خَاصّ نَوْعِيّ: تۈر، خىل

خَاصَّة ج خَوَاصّ: خاسلىق، ئالاھىدىلىك، ئالاھىدە بەلگە، خاس سۈپەت

الْحَيَاة الْخَاصَّة: شەخسىي تۇرمۇش

خَاصِّيَّة ج خَاصِّيَّات: ئالاھىدە بەلگە، خۇسۇسىيەت

خَاصَّةً . خُصُوصاً: ئالاھىدە، ئۆزگىچە، مەخسۇس، خۇسۇسەن

خَاضِع ج خُضَّع: باش ئەگكۈچى، بويسۇنغۇچى

خَاطِب: سۆھبەت بايان قىلغۇچى، نۇتۇق سۆزلىگۈچى، خۇتبە ئوقۇغۇچى، ناتىق

خَاطِب أو خَاطِبَة: ساۋاچى، (تويدا) ئوتتۇرىدا ماگغۇچى، ۋاسىتە بولغۇچى، ئەلچى، تونۇشتۇرغۇچى، دەللال

خَاطِر ج خَوَاطِرُ: پىكىر، ئوي، نىيەت؛ يۈز-خاتىرە

لِأَجْلِ خَاطِرِي: مېنىڭ يۈز-خاتىرەم ئۈچۈن

خَاطِف: تېز، چاپسان

الْحَرْب الْخَاطِفَة: چاقماق تېزلىكىدىكى ئۇرۇش

خَطِئ ج خَطَئَة م خَاطِئَة ج خَوَاطِئُ: گۇناھكار، خاتالاشقان ئادەم

خَافِت: بوش ئاۋاز، پەس ئاۋاز

خَافِض: تۆۋەنلىگۈچى، تۆۋەنگە سالغىلىغۇچى

خَافِق: (يۇرەك) سوقۇپ تۇرغان؛ (بايراق) لەپىلدەپ تۇرغان

الْخَافِقَان: شەرق بىلەن غەرب، مەشرىق بىلەن مەغرىب

خَافِقَة ج خَوَافِقُ: تۇغ، ئەلەم، بايراق

خَافِيَة ج خَوَافٍ: سىر، مەخپىي؛ سىرلىق ئىش

خَال ج أَخْوَال: تاغا (ئانىنىڭ ئاكىسى ياكى ئۇكىسى)

خَال ج خِيَلَانٌ: مەك، خال، سۆگەل

خَالٍ م خَالِيَة: قۇرۇق، بىكار؛ بىكار تەلەپ، مەشغۇل

ئەمەس، ئىشى يوق

خَالٍ مِنَ الْعَرَاقِل: توسالغۇسىز

خَالٍ مِنَ الْعَمَلِ: ئىشسىز، خىزمىتى يوق، بىكارچى

خَالَة ج خَالَات: ھاما (ئانىنىڭ ئاچىسى ياكى سىڭلىسى)

خَالِج: ۋەسۋەسە؛ ئۆلۈم ۋەھىمىسى

خَالِجَة ج خَوَالِجُ: كىشىنىڭ كۆڭلىگە كىرىۋالغان خىيال، ۋەسۋەسە

خَالِد: مەڭگۈ، ئۆلمەس، باقىي، مەڭگۈ ھايات، ئۆچمەس

خَالِص ج خُلَّص: ساپ، پاكىز؛ خالىس

خَالِق: ئەخمەق؛ (كېسەل سەۋەبىدىن) كۆڭلى تاماق تارتمايدىغان ئادەم؛ بۇزۇلۇپ قالغان تاماق

الْخَالِق ج خَلَّاق: ئەلخالىق (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، يارالتقۇچى، ھەممىنى ئۆرنەكسىز يارالتقۇچى دېگەن مەنىدە)

خَالِي الْوِفَاضِ: بىر پۇڭ پۇلى يوق، يانچۇقى قۇرۇق

خَام: خام، بۆز، ماتا

خَام ج خَامَات: خام ماتېرىيال، خام ئەشيا

مَوَارِد الْخَامَاتِ: خام ئەشيا مەنبەسى، خام ئەشيا چىقىدىغان جاي

الْمَوَادّ الْخَام: خام ئەشيا، خام ماتېرىيال

خَام الْحَدِيدِ: تۆمۈر كان؛ تۆمۈر رۇدىسى

خَامِد: جىمجىت، تىمتاس، ئۈن-تىنسىز

الْخَامِس: بەشىنچى

الْخَامِس عَشَرَ: ئون بەشىنچى

خَان ج خَانَات: مېھمانخانا، ساراي، دەڭ؛ سۇلتان، خان؛ دۇكان

خَانِع: بويسۇنغۇچى، باش ئەگكۈچى، تىز پۈككۈچى

خَانِق: بوغقۇچى، تۇنجۇقتۇرغۇچى

هَوَاءٌ خَانِقٌ: تىنجىق ھاۋا

خَاوٍ: بوش، قۇرۇق

خَائِط م خَائِطَة: ماشىنىچى، تىكمىچى، سەبىيۇڭ

خَائِف ج خُوَّف: قورقۇچى، قورقۇنچ ھالىتىدە تۇرغۇچى، قورقىدىغان

خَبَاء ج أَخْبِيَة: چېدىر

خِبَازَة: ناۋايلىق، بولكىچىلىق؛ ناۋايخانا، بولكىخانا

خَبَال: بۇزۇقلۇق، كەمتۇكلۈك (بەدەن قاتارلىقلارنىڭ بېچىرىم بولماسلىقى)؛ زەھەر

خَبْء. خَبِيئَة ج خَبَايَا: يوشۇرۇلغان نەرسە، مەخپىي نەرسە

خَبَايَا الْأَرْضِ: يەر ئاستى بايلىقلىرى، كان بايلىقلىرى، مەدەنلەر

خَبّ: ئالدامچى، مەككار

خَبَّاز: ناۋاي، بولكىچى

خَبَث: كېرەكسىز نەرسە، داشقال

خَبَر ج أَخْبَار: خەۋەر، ئاخبارات

أَخْبَار مَحَلِّيَّات: يەرلىك خەۋەرلەر، گېزىتنىڭ ئاخبارات بېتى

خُبْر. خِبْرَة: تەجرىبە قىلماق، باشتىن ئوتكۈزمەك

خُبْز: نان پىشۇرماق، نان ياقماق

خُبْز: نان، بولكا

خَبْط عَشْوَاء: قالايمىقان ئىشلىمەك، كەلەسە-كەلمەس ئىش قىلماق، قارىغۇلارچە ئىشلىمەك

خَبْل. خَبَل: سارالىق، مەجنۇنلۇق، تەلۇلۈك

خَبِيث ج خُبَثَاء م خَبِيثَة ج خَبِيثَات و خَبَائِث: ناچار، ئەسكى، يامان

أُمّ الْخَبَائِث: ناچار، ئەسكى، يامانلىقلار مەنبەسى

خَبِير ج خُبَرَاء: تېخنىك، مېخانىك، ئۇستا، ماھىر، مۇتەخەسسىس

خَبِيز: (ئوتقا) قاقلاپ پىشۇرۇلغان

خَبِيص. خَبِيصَة: ئارىلاشتۇرۇلغان، ئارىلاشما نەرسە

خِتَام: خاتىمە، ئاخىرقى نەتىجە

فِي الْخِتَام: ئەڭ ئاخىردا

خَتَّار: خائىسىن، زىيانكەشلىك قىلغۇچى: يوز ئۆرۈگۈچى

خَتْم: تامغا، مۆھۈر

خَتْمَة ج خَتَمَات: خەتمە قۇرئان قىلماق (قۇرئاننى باشتىن ئاخىرغىچە بىر قېتىم ئوقۇپ چىقماق)

خَتْن. خِتَان: خەتنە قىلماق

خَتْن ج أَخْتَان: كۈيئوغۇل

خَتَنَة ج خَتَنَات: قېيىن ئانا (خوتۇننىڭ ئانىسى)

خَتِين: خەتنە قىلىنغان

خَثْر و خَثَرَان و خَثَر: (قان قاتارلىقلار) ئۆيۈپ قالماق، قېتىشىپ قالماق

خُثُور: (قان قاتارلىقلار) قېتىشىپ قالماق

خَثِّي. خِثِّيّ: كالا تېزىكى

خَجَل: ھايا قىلماق؛ ئۇيالماق، خىجىل بولماق

خَجَل. خَجْلَان: ئۇيالغۇچى، خىجىل بولغۇچى، ھايا قىلغۇچى، نومۇسچان

خَجُول: بەك ھايا قىلغۇچى

خَدّ ج خُدُود: مەڭز، قوۋۇز

خَدّ. أُخْدُود: ئورەك، ئازگال

خَدَّاع: ئالدامچى، ساختىپەز، ھىيلىگەر، مەككار

خِدْر ج أَخْدَار: چىمىلدىق (ئايالالارنىڭ مەخسۇس ھوجرىسى)

خَدْش: مورلىماق، تىلىماق

خُدْعَة ج خُدَع: ئالدامچىلىق، ھىيلە-نەيرەڭ

خِدْمَة و خَدَمَة: خىزمەت قىلماق، ئىشلىمەك

خِدْمَة: خىزمەت، ئىش، ئەمگەك

خِدْن ج أَخْدَان: دوست، ئاشنا، ھەمراھ

خِذْلَان: مەغلۇب بولماق؛ يارىدەم قولىنى سوزماسلىق

خِرَاء: گەندە

خَرَاب: خاراب بولماق، ۋەيران بولماق

خَرَاج ج أَخْرَاج: يەر بېجى؛ غەللە-پاراق

خَرَاج ج أَخْرِجَة: ئۆسمە

خِرَاطَة: ياغاچچىلىق

خَرَاطِين: سازاڭ قۇرت

خُرَافَة ج خُرَافَات: خۇراپات؛ ئەپسانە، چۆچەك

خُرَافِيّ: خۇراپىي؛ ئەپسانۋى

خُرْء: گەندە

خَرْب: خاراب بولماق، ۋەيران بولماق

خَرْج ج أَخْرَاج: چىقىم، خىراجەت، راسخوت

خَرْدَل: قىچا

خَرَّاص: كاززاپ، يالغانچى؛ تۆھمەتچى، بۆھتانچى

خِرِّيت ج خَرَارِيت: تەجرىبىلىك ۋە ماھىر يېتەكچى

خِرِّيج: مەكتەپ پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچى
خَرَز: يېقا ئۆتكۈزۈلگەن مارجان
خَرْشَنَة: دېڭىز قارلىغىچى
خَرَص: يالغان سۆزلىمەك، بىلجىرلىماق
خَرْط: ياغاچچىلىق
خُرْطُوم الْفِيل: پىلنىڭ خارتۇمى، پىلنىڭ تۇمشۇقى
خُرْعُوبَة ج خَرَاعِيبُ: ياش قىز، كىچىك قىز
خَرَف: بەك قېرىپ كەتمەك
خَرِف: بەك قېرىپ كەتكەن ئادەم
خَرْق ج خُرُوق: تۆشۈك، كامار
خِرْقَة ج خِرَق: ئەسكى لاتا؛ كونا كىيىم
خَرْم: تۆشۈك
خُرْم ج خُرُوم: تۆشۈك
خُرْم الإِبْرَة: يىڭنە تۆشۈكى، يىڭنىنىڭ كۆزى
الْخَرْوَع: ئابدىمىلىك، ئىنەكپىتى
خُرُوف ج خِرْفَان: قوچقار، ئەركەك قوي
خَرُوف الْبَحْر: دېڭىز كالىسى
خَرِيدَة ج خَرَائِدُ: قىز، ياتلىق

بولمىغان قىز؛ تېشىلمىگەن مەرۋايىت
خَرِيطَة ج خَرَائِطُ: خەرىتە
خَرِيف: كۈز، كۈز پەسلى
خِزَافَة: ساپال ۋە فارفور سانائىتى
خَزّ: كەشمىر
خَزَّاف: فارفور قاچا-قۇچىلار سودىگىرى
خزان ج خزانات: ساقلاش ئۆيى، ئامبار، ئىسكىلات
خَزَّان: كۆل؛ چوڭ نور
خَزَّان الْمِيَاهِ: سۇ ئامبىرى؛ توغان، توسما، توما
خَزَّان الْوَقُودِ: ماي ئىسكىلاتى، ماي تۆكى؛ ماي تۇرۇبىسى
خُزَعْبِل . خُزَعْبَلَة ج خُزَعْبَلَات: ئەپسانە، چۆچەك
خَزَف: فارفور قاچا-قۇچىلار، ساپال قاچىلار
خَزْن: خەزىنىگە سالماق، ئامبارغا كىرگۈزمەك
خَزْنَة ج خُزَن: جاۋەن؛ چىن-قاچا ئىشكاپى
خَزْنَة الثِّيَاب: كىيىم ئىشكاپى، كىيىم ساقلايدىغان ئۆي

خَزَنَة حَدِيد: پولات ساندۇق، پولات ئىشكاپ
خَزِينَة: خەزىنە
خَسَار . خَسَارَة: زىيان تارتماق؛ هالاك بولماق
خَسَارَة ج خَسَائِرُ: زىيان
خَسَاسَة: پەسكەشلىك
خُسْر . خُسْرَان: زىيان تارتماق؛ هالاك بولماق
خِسَّة: پەسكەشلىك
خُسُوف: كېمەيمەك؛ يىمىرىلمەك، يېقىلماق؛ غايىب بولماق
خُسُوف الْقَمَر: ئاينىڭ تۇتۇلۇشى
خَشْب ج خُشْب و أَخْشَاب: ياغاچ، ياغاچ ماتېرىيال
خَشْف . خِشْف و خُشْف ج خَشَفَة: كىيىك بالىسى
خَشِن الأَخْلَاق: قوپال، توك، ئەدەبسىز، يىرىك
خُشُوع: ھۆرمەت قىلماق؛ باش ئەگمەك، بويسۇنماق
خُشُونَة: يىرىكلىك، قوپاللىق
خَشْيَة . خِشْيَة . خَشًى: قورقماق، ئەنسىرىمەك
خَصَاصَة: نامراتلاشماق، كەمبەغەللەشمەك
خِصَام: جېدەل، ماجىرا، دەۋا
خِصْب ج أَخْصَاب: بولۇق، مۇنبەت، ئۇنۇملۇك
خَصْر ج خُصُور: بەل
خَصّ: ئالاھىدە قىلماق، خاس قىلماق
خَصْلَة ج خِصَال: خىسلەت، ئادەت
خُصْلَة ج خُصَل: بىر دەستە، بىر باغلام، بىر ئۆرۈم، بىر تۇتام
خَصْم ج خُصُوم و أَخْصَام: رەقىب، دۈشمەن
خَصْم: يەگمەك، مەغلۇب قىلماق، بېسىپ چۈشمەك
خُصُوص: ...توغرىسىدا، ....ھەققىدە، ....خۇسۇسىدا
مِنْ هَذَا الْخُصُوصِ: بۇ جەھەتتە، بۇ توغرىدا، بۇ خۇسۇستىن
خُصُوص و خُصُوصَة و خُصُوصِيَّة: ئالاھىدە قىلماق، خاس قىلماق
خُصُوصاً . عَلَى الْخُصُوصِ: ئالاھىدە، بولۇپمۇ، خۇسۇسەن
خُصُوصِيَّات: ئالاھىدىلىك، ئايرىملىق، ئۆزگىچىلىك

خُصُومَة ج خُصُومَات: جەدەل، ماجرا، دەۋا، خۇسۇمەت
خُصْيَة ج خُصًى: تاشاق
خَصِيّ ج خِصْيَة و خِصْيَان: ھەرەم خادىمى، ھەرەم ئاغىسى
حَيَوَانٌ خَصِيٌّ: ئاختا ھايۋان
خَضَاب: بوياق، رەڭ
خَضَار . خُضَار: كۆكتات، ئوتياش، سەي
خَضْب: بويماق، رەڭ بەرمەك
خَضْرَاءُ الدِّمَن: (قىغ ئۇسىنگە ئۇنۇپ قالغان يېشل ئوت) پەس ئائىلىدىن كېلىپ چىققان گۈزەل ئايال، كەمبەغەل ئائىلىسىدە ئۆسكەن ساھىبجامال قىز
خَضْرَة ج خُضْر و خُضُر: يېشل، يېشللىق، يېشل رەڭ
خَضْرَوَات: كۆكتات، ئوتياش، سەي
خَضَّار: كۆكتات سودىگىرى، سەيچى
خَضْع و خُضْعَان: بوي سۇنماق، باش ئەگمەك
خَضْم: دېگىز
خُضُوع: بويسۇنماق، باش ئەگمەك
خَضِيب ج خُضُب: بويالغان، رەڭ بېرىلگەن
خَطَأ و خَطَاءٌ ج أَخْطَاءٌ: خاتالىق، غەلەت، سەۋەنلىك، ناتوغرىلىق
خِطَاب ج خِطَابَات: خەت، مەكتۇپ
خِطَاب تَوْصِيَةٍ: تونۇشتۇرۇش خېتى
فَصْل الْخِطَابِ: ئاخىرقى قارار؛ پاكىت قويۇشقا ياكى قەسەم ئىچىشكە ھۆكۈم قىلىش؛ سۆز، ھەل قىلغۇچ سۆز، خەتنىڭ ھەمدۇسانادىن كېيىن «امابعد (ئەما بەئدۇ)» دېگەن سۆز
خُطْبَة ج خُطَب: نۇتۇق، سۆز، خۇتبە
خُطْبَة دِينِيَّة: ۋەز-نەسىھەت، خۇتبە
خَطَر ج أَخْطَار: خەتەر، خەتەرلىك
خَطَر الْحَرْبِ: ئۇرۇش تەھدىتى
خَفَارَة: قوغدىماق، ساقلىماق، مۇھاپىزەت قىلماق
خَفَر: ھايا، نومۇس، ئۇيلىش؛ قوغدىماق، ساقلىماق، مۇھاپىزەت قىلماق

خَفِر: ئۇياتچان، نومۇسچان
خَفْض: تۆۋەنلەتمەك، پەسكە چۈشۈرمەك
خُفّ ج أَخْفَاف و خِفَاف: ئاياغ كىيىم، كەش
خُفَّاش ج خَفَافِيش: شەپەرەك
خِفَّة: يەڭگىللىك، يېنىكلىك
خُفْيَة . خِفْيَة: يوشۇرۇن، خۇپيانە، غىپپىدە، تۇيدۇرماستىن، ئوغرىلىقچە
خَفِير ج خُفَرَاءُ: قوغدىغۇچى، مۇھاپىزەتچى، پوست، قاراۋۇل
خَفِيف ج أَخِفَّاءُ و خِفَاف: يېنىك، يەڭگىل
خَفِيف الْحَرَكَة: چاققان، پەبدەس، چېچەن
خَفِيف الرُّوحِ: تېنىك، شوخ، روھلۇق
خَفِيّ: يوشۇرۇن، مەخپي
خَلَا . مَاخَلَا: ...دىن باشقا، ...دىن بۆلەك، ....دىن تاشقىرى
خَلَاءٌ: ھاۋا بوشلۇقى، بوش يەر، ئۇچۇقچىلىق؛ (قاچا) بوشماق
بَيْت الْخَلَاءِ: ھاجەتخانا، تەرەتخانا
خِلَاب و خِلَابَة: ئالدىماق، قايمۇقتۇرماق، شېرىن سۆزلەر بىلەن ئالدىماق
خَلَاص: قۇتقۇزماق، خالاس قىلماق؛ قۇتۇلماق، خالاس بولماق
خُلَاصَة ج خُلَاصَات: خۇلاسە، جەۋھەر، يىلىك؛ مۇھىم نۇقتا؛ قىسقارتىلمىسى
خِلَافٌ: ئىختىلاپ، پەرق، ئايرىلىق
خِلَافَة: ئورۇن باسماق، ۋارىسلىق قىلماق
خِلَال ج أَخِلَّاءُ: زىخ؛ ئارىسى، ئوتتۇرىسى؛ ۋاقىت، مەزگىل، جەريان
فِي خِلَالِ ذَلِكَ: شۇ چاغدا، شۇنىڭ بىلەن بىللە، ئەينى ۋاقىتتا
خَلْب: ئالدىماق، قايمۇقتۇرماق، شېرىن سۆزلەر بىلەن ئالدىماق
خَلْخَال ج خَلَاخِيلُ: خەلخال (پوت بىلەزۈكى)
خَلَد: دىل، كۆڭۈل، قەلب
خَلْس: ئوغرىلىماق

خَطْ: ئارىلاشتۇرماق، قالايمقانلاشتۇرماق
خَلْع: (كىيىم ۋە ئاياغنى) سالماق
خَلْق ج خُلُوق: دۇمبە، ئارقا، ئارقا تەرەپ، ئۇچا
خُلْق ج أَخْلَاق: ۋەدىگە ۋاپا قىلماسلىق، لەۋزىدە تۇرماسلىق
خُلْق . خُلُق ج أَخْلَاق: مىجەز، خۇلق، خاراكتېر، ئەخلاق
سَيِّئُ الْخُلْقِ: ئەخلاقسىز
خَلْق: ياراتماق، مەخلۇق
خِلّ و خُلّ م خِلّ و خِلَّة ج أَخْلَال: دوست
خَلَل ج خِلَال: ئەيب، كەمچىلىك، قۇسۇر
خُلَّة ج خُلَل: دوستلۇق، ساداقە تىلىك
خَلَّة ج خِلَال و خَلَل: ئالاھىدىلىك، خۇسۇسىيەت، خاسىيەت؛ ئادەت، خاراكتېر؛ ئېھتىياج؛ نامراتلىق
الْخَلَّاق: ئەلخەللاق (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ھەممىنى ئۆرنەكسىز ياراتقۇچى دېگەن مەنىدە)
خَلْب: يامغۇرسىز بۇلۇت

خِلْو ج أَخِلَّاء: قۇرۇق، بوش
خَلْوَة ج خَلَوَات: خىلۋەت جاي، چەت جاي، جىمجىت يەر
خُلُوّ: (قاچا) بوشىماق، قۇرۇقدىلىپ قالماق
خَلِيج ج خُلْجَان: دېڭىز قولتۇقى، ئارال
خَلِيفَة ج خُلَفَاء: ئورۇن باسار، ئىزباسار، خەلىپە
خَلِيق ج خُلُق و خُلَقَاء: مۇۋاپىق، لايىق، مۇناسىپ
خَلِيقَة ج خَلَائِقُ: ئالەم، ئاللا ياراتقان پۈتۈن مەۋجۇدات
خَلِيل ج أَخِلَّاء: سىرداش دوست، يېقىن دوست
خَلِيلَة ج خَلِيلَات و خَلَائِلُ: ئاشنا، ئويناشى (ئايال)
خَلِيّ ج أَخْلِيَاء و خِلِّيُونَ: قۇرۇق، بوش، خالىي
خَلِيّ ج خَلَايَا النَّحْلِ: ھەسەل ھەرىسىنىڭ ئۇۋۇسى، ھەرە كۆنىكى
خَلِيَّة: ھۈجەيرە؛ ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتى، كىچىك گۇرۇپپا، ياچېيكا

خِمَار ج خُمُر: چۈمپەردە، چۈمبەل
خُمَاسِيّ: بەشتىن تەركىب تاپقان
خَمْر . خَمْرَة ج خُمُور: ھاراق
خُمْس و خُمُس ج أَخْمَاس: بەشتىن بىر، 1/5
خَمْسَة . خَمْس: بەش
خَمْسَة أَضْعَاف: بەش ھەسسە
خَمْسُونَ: ئەللىك
خَمِيرَة ج خَمِيرَات: ئېچىتقۇ، خېمىرتۇرۇچ
خَمِيس ج أَخْمِسَة: پەيشەنبە كۈنى، ھەپتىنىڭ تۆتىنچى كۈنى
خِنَاق: سىرتماق
خُنَاق: بوغما (كېسەل)
خُنْثَى ج خِنَاث و خُنَاثَى: قوش جىنسلىق شەخس، خۇنسا
خَنْجَر ج خَنَاجِرُ: خەنجەر، پىچاق
خَنْدَق ج خَنَادِقُ: خەندەك، ئاكوپ
خِنْزِير ج خَنَازِيرُ: چوشقا، توڭگۈز
خِنْصِر ج خَنَاصِرُ: چىمچىلاق
خَنْق: تۇنجۇقۇپ ئۆلمەك، بوغۇلۇپ ئۆلمەك
خَنَّاس: شەيتان، ئىبلىس، يالماۋۇز
خَنُوع ج خَنَعَة: بويسۇنغۇچى، باش ئەگكۈچى، تىز پۈككۈچى
خُوَار: كالىنىڭ مۆرىشى، كالىنىڭ مۆرىگەن ئاۋازى
خِوَان . خُوَان ج أَخْوِنَة: ئۈستەل، تاماق ئۈستىلى، داستىخان
خَوْخ الْوَاحِدَة خَوْخَة: شاپتۇل
خَوْد ج خُود و خَوْدَات: چوكان، ياش ئايال
خُوذَة ج خوذ و خُوذَات: دۇبۇلغا، تۆمۈر قالپاق
خَوْف: قورقماق
خَوَل: خىزمەتچى، چاكار
خِيَار: تاللىماق، ئىختىيار قىلماق؛ ئىختىيار؛ ئەلا ياخشىسى
خِيَار الْمَالِ: مالنىڭ ئەلا ياخشىسى
خِيَاط: يىگنە
خِيَاطَة: تىككۈچىلىك، سەيىلۈك
مِكْنَة الْخِيَاطَة: تىكىش ماشىنىسى

خِيَاطَة الْمَلَابِس: كىيم تىكىش
خَيَال ج أَخْيِلَة: خام خىيال، خىيال؛ سايە، غۇۋا سايە؛ گۇمان؛ قارانچۇق
خِيَالِيّ: خىيالىي، خىيالدىكى، تەسەۋۋۇردىكى؛ خىيالپەرەس
خِيَانَة: خىيانەت قىلماق
خِيَانَة الْأَمَانَة: ئامانەتكە خىيانەت قىلماق، ۋاپاسىزلىق قىلماق، قارا يۈزلۈك قىلماق
خِيَانَة الْعُهُود: ئەھدىنى بۇزماق، ۋەدىگە ۋاپا قىلماسلىق
خَيْبَة: مەغلۇبىيەت، ئۇمۇشسىزلىق
خَيْر ج خُيُور: ياخشىلىق؛ ئاق كۆڭۈللۈك؛ ساغلاملىق
صَبَاح الْخَيْر: ئەتىگەنلىكىڭىز خەيرلىك بولسۇن
خَيْر ج أَخْيَار و خِيَار: ياخشى ئادەم، ئاق كۆڭۈل ئادەم، پايدا؛ پاراۋانلىق؛ مال-مۈلۈك، بايلىق
خِيَرَة ج خِيَرَة و خِيَار: ئەڭ ياخشى، جەۋھەر
خَيْزُرَان: قومۇش؛ پىلەك (ئۆسۈملۈكنىڭ)

خَيْشُوم ج خَيَاشِيم: بۇرۇن تۆشۈكى
خَيْط ج خُيُوط و خُيُوطَة و أَخْيَاط: يىپ
خَيْط الْقَنَّب: چىگە
خَيْل ج خُيُول و أَخْيَال: ئاتلار توپى، يىلقا؛ ئاتلىق قوشۇن؛ چەۋەنداز
خَيْل و رَجْل: ئاتلىق ئەسكەر ۋە پىيادە ئەسكەر
سِبَاق الْخَيْل: ئات بەيگىسى، بەيگە
خُيَلَاء: ھاكاۋۇرلۇق، ئۆزىنى چوڭ تۇتۇش، تەكەببۇرلۇق
خِيْم: تۇغما سۇپەت، تۇغما خۇسۇسىيەت، تەبئىي مىجەز
خَيْمَة ج خِيَم و خِيَام و خَيْمَات: چېدىر
خَيَّاط م خَيَّاطَة: ماشىنىچى، سەپپۇك، كىيىم تىككۈچى
خَيَّام: چېدىرچى
خَيِّر ج خَيِّرُونَ: ياخشى ئادەم، مەرھەمەتلىك ئادەم، خەيرخۇھان قىلغۇچى

د

دَاءٌ ج أَدْوَاء: كېسەل، ئىللەت، ئاغرىق
دَاءُ الْأَسَد: تەپ، قىزىتمىلىق كېسەللەر؛ كېزىكلەر
دَاءُ الْحَيَّة . دَاءُ الثَّعْلَب: چاچ چۈشۈش كېسىلى
دَاءُ الذِّئْب: ئاچلىق كېسىلى
دَاءُ الْفِيل: پىل تاپان
دَاءُ الْكَلْب: غالجىر كېسىلى
دَاءُ الْمَفَاصِل: رېماتىزم
دَاءُ الْمُلُوك: بوغۇم ئاغرىش كېسىلى، يەللىك بوغۇم ئاغرىقى
دَابّ: ئۆمىلەپ ماڭغۇچى، تۆت ئاياغ بىلەن ماڭغۇچى، يەر باغرلاپ ماڭغۇچى
دَابَّة ج دَوَابّ: ھايۋان؛ ئۇلاغ
دَابِر: ئاخىرى، قۇيرۇقى؛ يىلتىزى، تېگى، ئاساسىي؛ ئۆتۈپ كەتكەن
دَاجٍ م دَاجِيَة: تۇن قاراڭغۇسى
عَيْش دَاجٍ: كەڭتاشا تۇرمۇش، پاراۋان تۇرمۇش

دَاجِن م دَاجِن و دَاجِنَة ج دَوَاجِنُ: كۆندۈرۈلگەن، ئۆگىتىلگەن، ئۆيدە بېقىلغان
حَيَوَانَات دَاجِنَة: ئۆي ھايۋانلىرى
دَاخِل: كىرگۈچى، قاتناشقۇچى، داخىل بولغۇچى: ئىچى، ئىچكى
دَاخِل الشَّيْء: نەرسىنىڭ ئىچى، ئىچكى قىسمى
وِزَارَة الدَّاخِلِيَّة: ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىكى
دَار ج دُور و دِيَار: قورۇ، ھويلا؛ يۇرت
دَار الْآثَار: مۇزېي
الدَّار الْآخِرَة: ئۇ دۇنيا، ئاخىرەت
دَار الْاِسْتِشْفَاء: ساناتورىيە
الدَّار الْأُولَى: بۇ دۇنيا، بۇ ئالەم
دَار التَّمْثِيل: تىياتىرخانا
دَار الْحَرْب: دۇشمەن دۆلەت

دَار الْحِضَانَة: يەسلى
دَار السِّينَما: كىنوخانا
دَار الْعُلُوم: داشۆ، دارۇلئۇلۇم
دَار الْفَنَاء: دۇنيا، بۇ ئالەم
دَار الْقَضَاء: سوت، سوت مەھكىمسى
دَار الْكُتُب: كۆتۈپخانا
دَار الْهِجْرَة: مەدىنە مۇنەۋۋەرە
دَارَصِينِي: قووزاقدارچىن
دَارِج: ئېقىۋاتقان، ئوتتۇرىدا ئۆتۈۋاتقان، يۈرۈشۈۋاتقان، نورمال، داۋاملىق كۆرۈلۈپ تۇرغان، ئاددىي، ئادەتتىكى، كىشىلەر ئارىسىدىكى، ئۇمۇمىي
اللُّغَة الدَّارِجَة: جانلىق تىل، ئېغىز تىلى، خەلق تىلى
دَارِعَة ج دَوَارِعُ: برونېۋىنك قىسىم
دَاعٍ . دَاعِيَة ج دَوَاعٍ: ئېھتىياج، زۆرۈر، زۆرۈرىيەت؛ سەۋەب، غەرەز
الدَّاعِي ج دُعَاة: دۇنيا قىلغۇچى، چاقىرغۇچى، دەۋەت قىلغۇچى، تەشۋىقاتچى

دَاعِر ج دِعَار م دَاعِرَة: شاللاق، بۇزۇق، پاسىق
دَافِع ج دَوَافِع: قارشى تۇرغۇچى، رەت قىلغۇچى، چېكىندۈرگۈچى، قايتۇرغۇچى، ياندۇرغۇچى؛ ئىتتىرىش كۈچى، ھەرىكەتلەندۈرگۈچى كۈچ؛ پۇل بەرگۈچى
دَافِع الضَّرَائِب: باج تاپشۇرغۇچى
اَلْقُوَّة الدَّافِعَة: ھەرىكەتلەندۈرگۈچى كۈچ
دَالّ: يېتەكچى، باشلامچى، رەھبەر، يول كۆرسەتكۈچى
دَالِيَة ج دَوَالٍ: تەك، تال، ئۈزۈم تېلى
دَامِس: قاپقاراڭغۇ
دَامِكَة ج دَوَامِكُ: بىتەلەي، بەختسىز؛ ئاپەت، ھادىسە
دَانٍ ج دُنَاة: يېقىن، يېقىندىكى
دَانِق: دانىق (پۇل ئىسمى، بىر دىرھەمنىڭ ئالتىدىن بىرىگە تەڭ)
دَاهِيَة ج دَوَاهٍ: پالاكەت، بالا-قازا، ھادىسە، ئاپەت
دَاهِيَة م دَهْيَاءُ: چوڭ بالا-قازا، بالايىئاپەت

دَائِب: چىدىغۇچى؛ چىداشلىق؛ داۋاملاشتۇرغۇچى
الدَّائِبَان: كېچە ۋە كۈندۈز
الدَّائِرَة ج دَوَائِرُ: ھالقا، چەمبىرەك؛ دائىرە، رايون؛ بالايىئاپەت؛ مەغلۇبىيەت
دَائِرَة الْبُولِيس: باش ساقچى ئىدارىسى
دَائِرَة الْحُكُومَة: ھۆكۈمەت ئورگىنى
دَائِرَة الطَّوْل: ئۇزۇنلۇق، مېرىدىئان
دَائِرَة الْعَرْضِ: كەڭلىك، كەڭلىك گرادۇسى، پارالليل
دَائِرَة مَعَارِف: قامۇس، ئېنسىكلوپېدىيە
دَائِرَة الاِنْتِخَاب: سايلام رايونى
الدَّوَائِر السِّيَاسِيَّة: سىياسىي ساھەدىكىلەر
دَائِرِيّ: يۇمىلاق، يۇمىلاق شەكىللىك
دَائِم: ھەمىشە، داۋاملىق، دائىم
دَائِمًا أَبَدًا: مەڭگۈ، ئەبەدىي، ئۇزلۇكسىز

دَائِن: قەرز بەرگۈچى، قەرز ئىگىسى
دَأْب و دَأَب: ئادەت
دِبَاغ . دِبَاغَة: تېرىنى ئەيلىمەك، تېرە ئاشلىماق
دَبّ و دَبِيب: ئۆملىمەك، ئۆملەپ ماڭماق
دُبّ ج أَدْبَاب م دُبَّة: ئېيىق
دَبَّابَة ج دَبَّابَات: قەدىمكى زاماندا شەھەرلەرگە ھۇجۇم قىلىشتا ئىشلىتىلىدىغان بىر خىل قورال؛ تانكا؛ ئۆملىگۈچىلەر
دَبُّوس و دُبُّوس ج دَبَابِيس: ئىلگەك، بۇلاپكا
دُبْر و دُبُر ج أَدْبَار: قوك؛ ساغرا، قۇيرۇق، كاسا؛ ئارقا تەرەپ
دُبُر الْبَيْتِ: ئۆينىڭ ئارقىسى
دِبْس: ئۈزۈم ۋە خورما قاتارلىقلاردىن ياسالغان شىرنە
مَال دِبْس: كۆپ مال
دَبْغ: تېرىنى ئەيلىمەك، تېرە ئاشلىماق
دَبُور: غەرب شامىلى
دِثَار: يۇڭ ئەدىيال؛ يوتقان،

بيپنچا

دَجَاج و دِجَاج و دُجَاج ج دُجُج . الواحِدَة دَجَاجَة ج دَجَاجَات: توخۇ

دَجَّاجَة ج دَجَّاجَات: مېكىيان

دَجَّال ج دَجَّالُونَ و دَجَاجِلَة: يالغانچى، كاززاپ، ئالدامچى؛ پوچى؛ پالچى، رەممال

دُجًى . دُجْيَة: قاراڭغۇلۇق

دَحْرَجَة و دِحْرَاج: يۇمىلاتماق، دۇگىلەتمەك

دَحْض و دُحُوض: رەددىيە بەرمەك، بىكار قىلۇەتمەك

دُخَان: تۇتۇن، ئىس؛ تاماكا

دَخْل: شەك، سۇبھە، گۇمان؛ كىرىم، دارامەت

ضَرِيبَة الدَّخْلِ: تاپاۋەت بېجى

دُخْن: تېرىق، سۆك

دُخُول: كىرمەك، داخىل بولماق

دَخِيل ج دُخَلَاءُ: چەت ئەللىك، ياقا يۇرتلۇق، ناتونۇش ئادەم، چەتتىن كەلگەن؛ چەت ئەلدە ئۇستەلەپ چىقىرىلغان؛ غەرب

لَفْظٌ دَخِيلٌ . كلمة دخيلة: چەتتىن كىرگەن سۆز

دِرَايَة: بىلمەك، تونۇماق

دَرْب ج دُرُوب و دِرَاب: چىغىر يول، تاغ يولى

دُرْبَة: چىنىقماق، مەشق قىلماق، پىشماق

دَرَج ج أَدْرَاج و دِرَاج: شوتا؛ پەلەمپەي، باسقۇچ

دَرْج ج دُرُوج: ئورالغان نەرسە، يۆگەلگەن نەرسە، تۇرتەكلەنگەن نەرسە

دُرْج ج أَدْرَاج: تارتما

دَرَجَة ج دَرَجَات: شوتىسىمك بالدىقى، پەلەمپەينىڭ باسقۇچى؛ شوتا، پەلەمپەي

دَرَجَة جَامِعِيَّة: ئىلمىي ئۇنۋان

دَرْدَبِيس: ياشانغان ئادەم (بوۋاي؛ موماي)

دُرْدِيّ: دۇغ، تىرىپ، قالدۇق، سارقىندى

دَرّ: سۆت

لِلَّهِ دَرُّهُ أَوْ دِرُّه: ئەجەب ياخشى! نېمىدېگەن ياخشى! (ئۇنىسىگە تەلىسىمى ئاللادىن كەلگەن)

دُرّ ج دُرَر ودُرَّات واحِدَتُه دُرَّة: گۆھەر، مەرۋايىت، دۇر

دَرَّاج: كۆپ تاۋاپ قىلغۇچى، كۆپ ئايلانغۇچى، كۆپ زىيارەت قىلغۇچى؛ سۇخەنچى؛ گەپ توشۇغۇچى

دُرَّاج ج دَرَارِيجُ واحِدَتُه دُرَّاجَة: چىل

دَرَّاجَة ج دَرَّاجَات: ۋېلسىپىت

دِرَاسَة ج دِرَاسَات: ئوقۇش، ئۆگىنىش؛ تەتقىق قىلىش

دَرَّاعَة: برونېۋىك قىسىم

دَرَّاق: شاپتۇل

دُرَّة يَتِيمَة: يېگانە گۆھەر

دُرِّي: پارقىراپ تۇرىدىغان، نۇر چېچىپ تۇرىدىغان، گۆھەردەك

كَوْكَب دُرِّيّ: يورۇق يۇلتۇز

دَرْس: ئۆگىنىش؛ دەرس، سۇرۇتۇۋەتمەك؛ دەرس، ساۋاق؛ ئۆگەنمەك، تەتقىق قىلماق

دِرْع ج أَدْرَاع: كويتا

دَرَكَة ج دَرَك و دَرَكَات: پەلەمپەي؛ دەرىجە

دَرَن ج أَدْرَان: كىر، توكرا

دِرْهَم ج دَرَاهِمُ و دَرَاهِيمُ: دىرھەم، تەڭگە پۇل

دَسْت ج دُسُوت: ئۆينىڭ تۆرى؛ ياستۇق؛ كىيىم؛ سەھرا، قىر

دَسْت الْوَزَارَة ج دُسُوت: ئىچكى كابىنېت، ئىچكى كابىنېت يىغىنى

دَسْتُور ج دَسَاتِيرُ: قانۇن، تۈزۈم، دەستۇر؛ ھاكىمىيەت تۈزۈلمىسى

دَسَّاس: سۈيقەستچى؛ جاسۇس، پايلاقچى

دَسْكَرَة ج دَسَاكِرُ: كىچىك مەھەللە، كىچىك كەنت؛ قەھۋەخانا، كىچىك ئاشخانا

دَسِيسَة ج دَسَائِسُ: سۈيقەست، ھىيلە-مىكىر

دَسِيم م دَسْمَاءُ ج دُسْم: مايلىق، ياغلىق، سېمىز

دُعَاءٌ ج أَدْعِيَة: چاقىرماق؛ دۇئا، تەلەپ، يالۋۇرۇش، ندا

دُعَابَة: چاقچاق قىلماق؛ ئويۇن قىلماق

دُعَاة السَّلَام: تىنچلىق ئەلچىلىرى،

تىنچلىقپەرۋەرلەر
دُعَاةُ الْحَرْبِ: ئۇرۇشپەرەسلەر، ئۇرۇش خۇمارلار، ئۇرۇش بەدكلىرى
دَعَارَة: شاللاقلىق قىلماق، ئەخلاقسىزلىق قىلماق، ئەيش-ئىشرەت قىلماق، كەيپ-ساپاغا بېرىلمەك
بَيْتُ الدَّعَارَة: پاھىشخانا
دَعَاوَة: تەشۋىق، دەۋەت
دِعَايَة: تەشۋىق، دەۋەت
دَعَر . دَعَارَة: شاللاقلىق قىلماق، ئەخلاقسىزلىق قىلماق، ئەيش-ئىشرەت قىلماق، كەيپ-ساپاغا بېرىلمەك
دَعِر: شاللاق، بۇزۇق، پاسىق
دَعْوَة ج دَعَوَات: دەۋا، ئەرز، شىكايەت
الدَّعْوَة الدِّينِيَّة: دىنىي دەۋەت، ۋەز-نەسىھەت، دىنىي تەشۋىقات
دَعْوى: تەشەببۇس؛ تەلەپ؛ دەۋا، دەۋا قىلماق
دَعِيّ ج أَدْعِيَاءُ: ئاسراندى ئوغۇل؛ بېقىۋالغان بالا؛ نىكاھسىز تۇغۇلغان بالا
دَغْدَغَة: غىدىقلىماق، كۆلكۈسىنى كەلتۈرمەك
دَفَاءَة: ئىسسىنماق؛ يىلماق
دِفَاع: قوغدانماق، مۇداپىئەدە تۇرماق
خَطّ الدِّفَاعِ: مۇداپىئە لىنىيىسى، قوغدىنىش سىزىقى
د ف ء ج أَدْفَاءُ: ئىسسىنماق؛ يىلماق
دَفْتَر ج دَفَاتِرُ: دەپتەر، خاتىرە دەپتەر
دَفْتَر الْيَوْمِيَّة: كۈندىلىك خاتىرە دەپتىرى
دَفْتَر التَّشْرِيفَاتِ: كەلگەن مېھمانلارنى تىزىملاش دەپتىرى
دَفْع: رەت قىلماق؛ چېكىندۈرمەك، توسماق؛ (پۇل) بەرمەك، تاپشۇرماق، قايتۇرماق
دَفْعَة واحِدَة: بىر قېتىم
دَفّ . دُفّ ج دُفُوف: داپ، دۇمباق
دَفَّايَة ج دَفَّايَات: ئوچاق
دَفَّايَة كَهْرَبَائِيَّة: توك ئوچقى
دَفَّة . دَفّ: يان تەرەپ، يان
دَفَّة الْكِتَاب: كىتابنىڭ مۇقاۋىسى

دَفْق: (سۇ) ئېتىلىپ چىقماق
دَفْن: دەپنە قىلماق، كۆممەك؛ يوشۇرماق
دَفِين ج دُفُن: كۆمۈلگەن، دەپنە قىلىنغان؛ يوشۇرۇلغان
دَفِينَة ج دَفَائِنُ: خەزىنە، كۆمۈلۈپ ياتقان بايلىق
دق: سوقماق، ئەزمەك؛ (ئىشكىنى) قاقماق، ئۇرماق
دَقّ: ئىنچىكە
دَقَّة ج دَقَّات: قېقىش، ئۇرۇش؛ سوقۇش
دَقَّات الْقَلْبِ: يۈرەكنىڭ سوقۇشى
دِقَّة: ئىنچىكە، زىل، نازۇك، سىپتا؛ شالاڭ
دَقَّاقَة الْبَابِ: ئىشىك قوڭغۇرىقى
دَقِيق: نېپىز، يۇپقا؛ ئىنچىكە
دَقِيقَة ج دَقَائِقُ: مولىكۇلا؛ ئاتوم؛ مىنۇت
دُكْتُورَاه . دُكْتُورَاة . دُكْتُورِيَّة: دوكتۇر (ئىلمىي ئۇنۋان)
دَكّ: ئۇرۇۋەتمەك، بۇزۇۋەتمەك
دُكَّان ج دَكَاكِينُ: دۇكان، ماگىزىن، بوتكا
دَكِن: قارىغا مايىل رەڭ، قارامتۇل
دَلَال: ناز قىلماق، غىلجىڭلىق قىلماق
دَلَالَة: يېتەكلىمەك، باشلىماق
دَلَالَة ج دَلَائِلُ: ئالامەت، ئىشارەت، بەلگە
دَلْجَة . دُلْجَة: تاڭ سەھەردە سەپەرگە ئاتلانماق
دَلَس . دَلْسَة: قاراڭغۇ، زۇلمەت
دَلّ: ناز قىلماق، غىلجىڭلىق قىلماق
دَلَّال: بىدىك، دەللال
دَلِّيك: سۇركىمەك، سۇركەلمەك، ئۇۋۇلىماق
دَلْو ج دِلَاءُ: چېلەك، سوغا، تۇلۇك
دَلِيل ج أَدِلَّاءُ: يول كۆرسەتكۈچى، يېتەكچى، باشلامچى
دَلِيل: ھۇججەت، ئىسپات، دەلىل؛ شاھىت، گۇۋاھ؛ مۇندەرىجە؛ بەلگە، ئالامەت
دَلِيل الْهَاتِفِ: تېلېفون نومۇرى دەپتىرى
دَم ج دِمَاءُ: قان
فَقْر الدَّمِ: قان ئازلىق كېسىلى، كەم قانلىق كېسىلى،

ئانهميه

دَمَاثَة: سلىقلىق، مۇلايىملىق، نازاكەت

دَمَاثَة الْأَخْلَاقِ: مۇلايىم، خۇش ئەخلاقلىق، نازاكە تلىك

دَمَار: خاراب، ۋەيران

دِمَاغ ج أَدْمِغَة: مېڭە، كاللا، ئەقل؛ باشنىڭ قېتىقى

دَمَامَة: سەتلىك، قەبھەلىك، بەتبەشىرىلىك

دِمْس: داشقال، شاخار

دِمَشْق: دەمەشق

دَمْع ج دُمُوع و أَدْمُع الْوَاحِدَة دَمْعَة: كۆز يېشى، ياش

دَمْغ: (پاكىتنى) رەت قىلماق، بىكار قىلماق

دُمْلُج و دِمْلَج ج دَمَالِج: بىلەزۈك؛ خەلخال (پۇت بىلەزۈكى)

دُمَّل و دُمَل ج دَمَامِلُ: چاقا، چىقان، قوگىيوغان، يارا، جاراھەت

دِمْنَة ج دِمَن و دِمْن: گەندە دۆڭسى، قىغ دۆڭسى

خُضْرَة الدِّمْنِ . خَضْرَاءُ الدِّمْنِ: (گەندە دۆڭسى ئۈستىگە ئۇنگەن يېشىل ئوت) پەس ئائىلىدىن كېلىپ چىققان گۈزەل ئايال، كەمبەغەل ئائىلىسىدە ئۆسكەن ساھىبجامال قىز

دَمَوِيّ: قانلىق

دَمَوِيّ الْمِزَاجِ: كۆپ قانلىق مىجەزلىك

الْمَجَارِي الدَّمَوِيَّة: قان تومۇر

مَعْرَكَة دَمَوِيَّة: قانلىق ئۇرۇش

دُمْيَة ج دُمًى و دُمْيَات: ماي بويىاق رەسسام، رەڭلىك رەسسىم؛ بۇت، قورچاق، ئويۇنچۇق

دَمِيم ج دِمَام م دَمِيمَة ج دَمَائِمُ: سەت، كۆرۈمسىز، قەبىھ

دَنَاءَة . دَنَاوَة: پەسكەشلىك، خەسىلىك، چاكىنا

دَنَس ج أَدْنَاس: پاسكىنا، مەينەت، قاسماق، توگرا

دَنّ ج دِنَان: كۆپ، كومزەك

دُنُوّ: يېقىنلاشماق، يېقىن بولماق

دَنِيء ج أَدْنِيَاءُ و دُنَاءُ: چاكىنا، پەس، خەسىس، رەزىل

دُنْيَا ج دُنًى: ئالەم، دۇنيا، جاھان

الدُّنْيَا: ھازىرقى تۇرمۇش، يەر شارى

دُنْيَوِيّ: دۇنياۋى، دۇنيالىق، ئالەمشۇمۇل

دَنِيَّة ج دَنَايَا: ئەخلاقسىزلىق، پەسكەشلىك

دَهَاءُ: زېرەكلىك، چېچەنلىك؛ مەككارلىق: ئۇسۇل-چارە

ذُو دَهَاءٍ: دانا، زېرەك، چېچەن

دِهَاق: لىقمۇلىق، لىق تولغان

دَهْر ج دُهُور: زامان، دەۋر

دَهْرِيّ: ئاتېئىست، دەھرىي، خۇداسىز

دَهْرِيّ الْمَذْهَبِ: ئاتېئىست، دىنسىز

دَهِش و دَهْشَان: تېڭىرقىغۇچى، ھەيرەتتە قالغۇچى

دُهْقَان ج دَهَاقِينُ: يېتەكچى، رەھبەر؛ شەھەر باشلىقى؛ سودىگەر

دُهْقَان الْقَرْيَة: كەنت باشلىقى

دِهْلِيز ج دَهَالِيزُ: كارىدور؛ دەھلىز

دَهْمَاءُ: ئامما، پۇقرا؛ قارامتۇل

دُهْمَة: قارا، قاراڭغۇ

دُهْن الشَّيْءِ ج أَدْهَان و دِهَان: بىر نەرسىدىن چىقىرىلغان ماي

دَهَّان: سىرچى؛ ياغچى

دَوَاءٌ ج أَدْوِيَة: دورا

دَوَاة ج دَوًى: دۇۋەت، سىياقۇتسى

دَوَالَيْكَ . دَوَلَيْكَ: قايتا، تەكرار

دَوَام: داۋاملىق، ئۇزۇن مۇددەتلىك، ھەمىشە، ئەبەدىي

دَوْحَة ج دَوْح جج أَدْوَاح: يوغان دەرەخ

دُوْدَة ج دُود و دِيدَان: قۇرت، ھاشارات، قۇرت-قوڭغۇز

دُودَة الْأَرْضِ: سازاك

دودة ثعبانية: بۇغداي قۇرتى

دُودَة الْحَرِيرِ أو الْقَزِّ: پىلە قۇرتى

الزَّائِدَة الدُّودِيَّة: سوقۇرئۇچەي، قارىغۇئۇچەي

دَوْر ج أَدْوَار الْوَاحِدَة دَوْرَة: بىر قېتىم، بىر مەررە، بىر

نۆۋەت: ۋاقت، دەۋر، مەزگىل؛
يۇمىلاق: دەرىجە: پۇرسەت، دول
دَوْر الطَّلِيعَة: ئاۋانگارتلىق دول
دَوْرَة ج دَوْرَات: ئايلىنىش، چۆگىلەش، پىرقىراش، (يىغىننىڭ) قېتىم سانى
الدَّوْرَة الدَّمَوِيَّة: قان ئايلىنىش
دَوْرِيّ: مەزگىللىك، مەۋسۇملۇق، پەسىللىك
دَوْرَان: ئايلانما، چۆگىلىمەك، دەۋر قىلماق
دَوْس: دەسسىمەك، دەپسەندە قىلماق
دُولَاب ج دَوَالِيبُ: چاقپەلەك؛ چاق (ماشىنا ۋە ھارۋىنىڭ چاقى)؛ ماشىنا، مېخانىكا؛ غالتەك
دُولَاب الْمَاءِ: سۇ ماشىنىسى؛ سۇ چىغرىقى
دَوْلَة ج دُوَل: زامانىنىڭ ئۆزگىرىشى، دەۋرنىڭ ئايلىنىشى؛ دۆلەت
دَوْلَة إِسْرَائِيلَ: ئىسرائىلىيە دۆلىتى

مَجْلِس الدَّوْلَة: كېڭەش
دُوَل الْمِحْوَر: ئوق مەركىزى بولغان دۆلەتلەر
دُوَل الْإِئْتِلَافِ: ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر، كېلىشىم تۈزگەن دۆلەتلەر
الدَّوْلَة الْعَلِيَّة: ئوسمان خاندانلىقى دەۋرىدىكى تۈركىيە ھۆكۈمىتى
صَاحِب الدَّوْلَة: جانابلىرى، ئالىيلىرى (زۇكىلارغا قارىتا ئېيتىلىدۇ)
دُوَلِيّ: خەلقئارالىق، دۆلەتلەر ئارا
دُوَلِيَّة: ئىنتېرناتسىئونالىزم
دَوْم: داۋاملىق، ئۇزاق مۇددەتلىك؛ ھەمىشە، ئەبەدىي
دُون: پەس، تۆۋەن، ئەرزىمەس، ھەقىر
دُون: ... دىن تۆۋەن، ... غا يەتمەيدۇ؛ ... نىڭ ئالدىدا
دُونَك: ئالغىن! ئال! مە! تۇتە!

دَوْبَة ج دُوَيْبَات: قۇرت-قوڭغۇز، ھاشارات
دِيَانَة ج دِيَانَات: ئېتىقاد، دىيانەت
دِيبَاج ج دِبَابِجُ و دَبَابِيجُ الواحدة دِيبَاجَة: يىپەك رەخت، تاۋار
دِيبَاجَة ج دِبَاجَات: كىرىش سۆز، مۇقەددىمە؛ يۈز، ئەپ-بەشىرە
دِيَة: قاتىل ئۆلتۈرۈلگۈچىگە تۆلەيدىغان تۆلەم
دَيْجُور ج دَيَاجِيرُ: قاپقاراڭغۇ
الدَّيْدَن. الدَّيْدَان: ئادەت
دَيْر ج أَدْيَار: موناستىر
دِيك ج دُيُوك و دِيْكَة: خوراز
دَيْلَم: جامائە، گۇرۇھ
دِيْمَة ج دِيَم و دُيُوم: سىم-سىم يامغۇر
دِيْن ج أَدْيَان: دىن، ئېتىقاد؛ تائەت؛ جازا، مۇكاپات؛ بويسۇندۇرۇش، خورلۇق؛ مىللەت، مەزھەپ

الدِّين الْإِسْلَام: ئىسلام دىنى
الدِّين الْحَنِيف: توغرا دىن، ئىسلام دىنى
يَوْم الدِّين أو الدِّيْنُونَة: قىيامەت كۈنى
دِينَار ج دَنَانِيرُ: تىللا، دىنار
دِيْوَان ج دِيوَانَات: ساپا، يۇمشاق ئورۇندۇق، دېۋان
دِيوَان الرِّئَاسَة: ھەيئەت رىياسىتى
دِيوَان شِعْرٍ ج دَوَاوِينُ: شېئىر توپلىمى، شېئىرىي دېۋان
الدَّيَّان: ئەددىيان (ئاللاتائالانىڭ كۆزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، قەھەر قىلغۇچى، ياخشىلىق قىلغۇچىلارنى مۇكاپاتلىغۇچى، يامانلىق قىلغۇچىلارنى جازالىغۇچى دېگەن مەنىدە)
دَيِّن: دىيانەتلىك، دىندار، دىندا مۇستەھكەم ئادەم
دَيُّوث: شوۋۇچى، سولامچى، پاھىشخانا خوجايىنى

ذ

ذَا : بۇ، مۇشۇ
ذَات م ذُو : ئىگە، ئىگىدارلىق قىلغۇچى
ذَاتَ الْبَيْنِ : ھال، ئەھۋال
ذَاتَ الْجَنْبِ : كۆكرەك ياللۇغى
ذَاتَ الرِّئَةِ : ئۆپكە كېسىلى، ئۆپكە ياللۇغى
ذَاتَ مَرَّةٍ : بىر قېتىم، بىر نۆۋەت، بىر مەزگىل
ذَاتَ يَوْمٍ : بىر كۈنى، مەلۇم بىر كۈنى
ذَات ج ذَوَات : ئۆزى، ئەينى
بِالذَّاتِ : ئەمەلىيەتتە، ماھىيەتتە، ئۆزى، دەل
اَلثِّقَة بِالذَّاتِ : ئۆزىگە ئىشىنىش
اِنْكَار الذَّاتِ : ئۆزىنى ئۇنتۇش، ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش، شەخسىيەتسىز
ذَاكِرَة : خاتىرە، ئەستە تۇتۇش قابىلىيىتى
ذَاكَ م تَاكَ : ئەنە شۇ، ئاشۇ
ذَاوٗ
ذَاهِب : كەتكۈچى، بارغۇچى
ذَاهِل : ئىلاجسىز قالغۇچى، قېيىن ھالەتتە قالغۇچى
ذَائِب : ئېرىگۈچى، ئېرىيدىغان
ذَائِد ج ذَادَة : قوغدىغۇچى
ذَائِع : تارقالغۇچى، چېچىلغۇچى، يېيىلغۇچى
ذَائِع الصِّيتِ : مەشھۇر، داڭلىق
ذَائِل : قۇيرۇقى بار، قۇيرۇقلۇق
ذُؤَابَة ج ذَوَائِبُ : ماڭلاي چاچ
ذِئْب ج ذِئَاب : بۆرە
ذُبَاب ج أَذِبَّة : چۈشن
ذَبَاح : بوغۇزلىماق
ذَبّ : قوغدىماق، مۇداپىئە قىلماق؛ ئاقلىماق؛ قوغلىماق، ھەيدەۋەتمەك، چېقىرىۋەتمەك
ذَبَّاح : پوكانچى، قاسساپ؛ جاللات
ذَبْح : بوغۇزلىماق
ذبول : (ئۆسۈملۈك) تۇرۇپ قالماق

ذَبِيحَة ج ذَبَائِحُ : قۇربانلىق
ذَخِيرَة ج ذَخَائِرُ : زاپاس بايلىق، قۇرامساق
ذَخِيرَة الْحَرْبِ : ئوق-دورا، قورال-ياراغ، ھەربىي لاۋازىمات
ذِرَاع ج أَذْرُع : بىلەك؛ گەز
ذَرِب ج ذُرْب : كەسكىن، ئۆتكۈر، ئىتتىك
رَجُلٌ ذَرِبٌ : ئاغزى يامان ئادەم
ذُرَة رَفِيعَة : تېرىق، سۆك
ذَرَّة ج ذَرَّات : ئاتوم، زەررە
مِثْقَالُ ذَرَّةٍ : قىلچە، ئازغىنا
ذَرِّيّ : ئاتوملۇق؛ ئاتومشۇناس
طَاقَة ذَرِّيَّة : ئاتوم ئېنېرگىيسى
اَلْحَرْب الذَّرِّيَّة : ئاتوم ئۇرۇشى
اَلْقُنْبُلَة الذَّرِّيَّة : ئاتوم بومبىسى
ذُرِّيَّة ج ذَرَارِيّ و ذُرِّيَات : ئەۋلاد، نەسىل
ذَرْع : قابىلىيەت، ئىقتىدار، كۈچ
ذُرْوَة . ذِرْوَة ج ذُرًى : چوققا يۇقىرى پەللە
ذَرِيع : تېز، چاپسان؛ ئەپلەشتۈرگۈچى، ياراشتۇرغۇچى
قَتْلٌ ذَرِيعٌ : چوڭ قىرغىنچىلىق
ذَرِيعَة ج ذَرَائِعُ : ئۇسۇل، ۋاستە، قائىدە
ذُعَاف ج ذُعْف : ئۆتكۈر زەھەر
مَوْتٌ ذُعَافٌ : ئۇشتۇمتۇت ئۆلۈم، تاسادىپىي ئۆلۈم
ذُعْر . ذَعَر : چۆچۈمەك، قورقماق، ئالاقزادە بولماق
ذَعَن : بويسۇنماق، ئىتائەت قىلماق
ذَقَن و ذِقْن ج أَذْقَان : ئېغىز
ذَكَاء : چېچەنلىشىش، سەزگۈرلەشمەك؛ (ئىپار) خۇش پۇراق چاچماق
ذِكْر : خەۋەر قىلماق، مەلۇم قىلماق، بايان قىلماق، زىكىر قىلماق، ئەسلىمەك
ذِكْر ج ذُكُور : نام، نوپۇز، ئابروي؛ دۇئا، زىكىر
اَلذِّكْر الْحَكِيم : قۇرئان كەرىم
طَيِّب الذِّكْر : ياخشى نام
مُتَقَدِّم الذِّكْرِ : يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتكەن، يۇقىرىدا ئېيتىلغان
سَالِف الذِّكْرِ : ئالدىدا ئېيتىپ ئۆتۈلگەن، ئالدىدا تىلغا ئېلىنغان

ذِكْرَى ج ذِكْرَيَات. ذِكْر ج أَذْكَار: خاتىرىده تۇتماق، ئەسلىمەك، خاتىرىلىمەك

اَلذِّكْرَى الْمِئَوِيَّة: يۈز يىللىقنى خاتىرىلىمەك

ذِكْرَيَات الْمَاضِي: ئۆتمۈش خاتىرىلىرى، ئۆتمۈشنى ئەسلىمەك

ذَكِيّ ج أَذْكِيَاء: ھوشيار، چېچەن، زېرەك، زەكي

ذَكِيّ الرَّائِحَة: خۇش بۇي، خۇش ھىد

ذَكِيّ الطَّعْم: تەملىك، مەززىلىك

ذَلَالَة: خارلىق، پەسلىك

ذَلْق الشَّيْء (پىچاق قاتارلىق) نەرسىنىڭ بىسى

ذَلْق اللِّسَان: تىل ئۇچى

ذَلِق اللِّسَان: سۆزمەن، گەپدان، ناتىق، سۆزگە ئۇستا، سۆزى پاساھەتلىك

ذُلّ . ذِلَّة: خارلىق، پەسلىك

ذُلَّال ج أَذِلَّاء: خار، ھەقىر، كۆڭلى سۇنۇق، ئۈمىدسىز

ذَلِيل ج أَذِلَّاء و أَذِلَّة و ذِلَال: خار، ھەقىر، كۆڭلى سۇنۇق، ئۈمىدسىز

ذِمَار: قوغداشقا تېگىشلىك نەرسە (شەرەپ، ئابرۇي، نام، نوپۇز، شۆھرەت قاتارلىقلار)

ذِمَام: مەسئۇلىيەت، كاپالەت، مەجبۇرىيەت، ئامانلىق

حُسْن الذِّمَام: سادىق، سەمىمي

ذَمّ ج ذُمُوم: ئەيىبلىمەك، تەنە قىلماق، مالامەت قىلماق؛ تەنقىد قىلماق

ذِمَّة ج ذِمَامَات: قەرز، مەجبۇرىيەت، مەسئۇلىيەت، كېپىللىك

عَدِيم الذِّمَّة: ۋىجدانسىز، ئەخلاقسىز، ئىنساپسىز

فِي ذِمَّتِي: مېنىڭ كېپىللىكىمدە

ذَمِيم: ئەيىبلەنگەن، مالامەت قىلىنغان

ذَنْب ج ذُنُوب و ذُنُوبَات: گۇناھ، جىنايەت، خاتالىق

ذَنَب ج أَذْنَاب: قۇيرۇق؛ غالچا، يالاقچى؛ ئەگەشكۈچى

ذَهَاب: بارماق، كەتمەك

ذَهَب ج أَذْهَاب: ئالتۇن، زەر

اَلذَّهَب الْأَسْوَد: قارا ئالتۇن (نېفىت بىلەن كۆمۈر)

ذَهْل: ئالاقزادە بولماق، ھودۇقۇپ قالماق

ذِهْن ج أَذْهَان: ئەقىل، زېھىن، ئىدراك

حُضُور الذِّهْن: زېھىن قويماق، كۆڭۈل قويماق، ھوزۇرى دىل، پىكرىنى مەركەزلەشتۈرمەك

ذُهُوب: بارماق، كەتمەك

ذُو ج ذَوُون: ئىگە، ئىگىدارلىق قىلغۇچى

ذُو الْحَجَّة: زۇلھەججە (ھىجرىيىنىڭ 12-ئېيى)

ذُو الْقَعْدَة: زۇلقەئدە (ھىجرىيىنىڭ 11-ئېيى)

ذُو النُّونِ: يۇنۇس ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى

ذُو مَالٍ: مالدار، باي، مال ئىگىسى

ذَوُو الْأَرْحَام: ئۇرۇق-تۇغقان، قانداش

ذَوْب. ذَوْبَان: ئېرىمەك

ذَوْق ج أَذْوَاق: تېتىش سىزىمى؛ زوق، زوق ئېلىش ئىقتىدارى

ذَيْل ج ذُيُول وأَذْيَال: قۇيرۇق، ئۇچى تەرەپ

ذَيْل الثَّوْب: كىيىمنىڭ ئېتىكى، كىيىمنىڭ پېشى

ر

رَابِح: پايدا ئالغىلى بولىدىغان، نەپ بېرىدىغان؛ پايدا قازانغۇچى، نەپ ئالغۇچى

رَابِطَة ج رَوَابِط: مۇناسىۋەت، ئالاقە؛ بىر باغلام، بىر تۇتام؛ جەمئىيەت؛ ئىتتىپاق

رَابِطَة الْعَالَمِ الْإِسْلَامِيّ: ئىسلام دۇنياسى ئىتتىپاقى

رَابِعًا: تۆتىنچى، تۆتىنچىدىن

الرَّابِع: تۆتىنچى

الرَّابِع عَشَر: ئون تۆتىنچى

رَاتِب ج رَوَاتِب: ئىش ھەققى،

مائاش؛ دائىم، ھەمىشە، مۇقىم، ئۆزگەرمەس

وَاتِبٌ تَقَاعُدِيٌّ: پېنسىيە پۇلى

رَاتِع ج رُتَّع: تورمۇشى بايلىقى ئادەم؛ ئەركىن ئوتلىغۇچى ئولاغ

رَاجٌ: ئۇمىد قىلغۇچى

رَاجِح: پەسپ چۈشكۈچى، غالىپ

عَقْلٌ رَاجِحٌ: ئۆتكۈر ئەقىل، دانالىق

رَاجِف: تىترىگۈچى

رَاجِفَة: قىيامەت كۈنى پەرىنچى قېتىم چېلىندىغان سۇر

الْحُمَّى الرَّاجِفَة: قىزىتما كېسىلى، بەزگەك

رَاجِل: پىيادە ماڭغۇچى

رَاح: ھاراق

رَاحَة ج رَوَاح: ئارام ئالماق، دەم ئالماق، راھەت تاپماق

رَاحَة الْبَالِ: خاتىرجەملىك، تىنچلىق

رَاحَة الْيَدِ: ئالقان

دَار الرَّاحَةِ: دەم ئېلىش ئۈيى، ئىستىراھەت تاغانا

رَاحِل ج رَاحِلُونَ: كۆچكۈچى، قوزغالغۇچى، ئاتلانغۇچى، ھىجرەت قىلغۇچى، رەھلەن قىلغۇچى؛ مۇھاجىر، مۇساپىر

رَادّ: رەت قىلغۇچى، قايتۇرغۇچى

رَادِع ج رَوَادِعُ: توسقۇچى، چەكلىگۈچى

رَاسٍ ج رَوَاس: تاغ

رَاسٍ م رَاسِيَة ج رَوَاس و رَاسِيَات: پۇختا، مۇستەھكەم، مۇقىم، تەۋرەمەس؛ پورتا توختىغان پاراخوت

رَاسِب ج رَوَاسِبُ: دوغ؛ تېگىگە چۆكۈپ كەتكۈچى

رَاسِخ: پۇختا، مۇستەھكەم، ئېگىلمەس، مۇقىم

رَاشٍ: پارا بەرگۈچى

رَاشِد: ئاڭلىق، ئويغاق، سەگەك؛ ھىدايەت تاپقۇچى، توغرا يولدا مۇستەھكەم تۇرغۇچى

رَاصِد ج رُصَّد و رَصَد: كۆزەتكۈچى، كۆزدىن كەچۈرگۈچى

رَاضٍ ج رَاضُون و رُضَاة: رازى بولغۇچى، مەمنۇن بولغۇچى، قانائەت قىلغۇچى

عَيْشَةٌ رَاضِيَةٌ: كۆڭۈللۈك تۇرمۇش، پاراۋان تۇرمۇش

رَاضِعَة ج رَوَاضِعُ: سۈت چىشى

رَاغِب: ئارزۇ قىلغۇچى، ئۈمىد قىلغۇچى، قىزىققۇچى

رَافِضَة ج رَوَافِضُ: شىئەلەردىن بىر پىرقە

رَافِع ج رَوَافِعُ: كران، لىفت

رَافِعَة الصَّوْتِ: مىكروفون

رَافِعَة الْأَلْغَامِ: مىنا تازىلاش پاراخوتى

رَاقٍ ج رُقَاة: ئەپسۇنكەش، داخان؛ ئالىي، ئالىيجاناپ؛ تەربىيە كۆرگەن

رَاقِد: ئۇخلىغۇچى، ياتقۇچى

رَاقِص: ئۇسسۇلچى، ساماچى

رَاقِصَة ج رَاقِصَات: ئۇسسۇلچى ئايال

رَاقِم: ھېسابلىغۇچى؛ خەت ئۇرغۇچى

رَاكِب ج رُكَّاب و رُكْبَان م رَاكِبَة ج رَوَاكِبُ: مىنگۈچى، ئولاغلىق (ھارۋا، ماشىنا، كېمە قاتارلىقلاردا ئولتۇرغۇچىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ)

رَاكِد: توختىغۇچى، ھەرىكەتسىز

مَاءٌ رَاكِدٌ: توختام سۇ

رَام ج رُمَاة و رَامُون: مەرگەن، پالۋان

رَامُوز ج رَوَامِزُ: ئەۋرىشكە، نەمۇنە، ئۈلگە؛ دېگىز؛ ئاساس

رَامُوس ج رَوَامِسُ: قەبرە، مازار؛ پەس ئاۋاز

رَاهِب ج رُهْبَان: راھىب؛ كەپىدە خالىي ئىبادەتكە بېرىلگەن خرىستىئان دەرۋىشى

رَاهِن: مۇقىم، ئىزچىل، دائىم؛ رېئال، ھازىرقى؛ گۆرۈ قويغۇچى، رەنە قويغۇچى

الْحَالَة الرَّاهِنَة: ھازىرقى ھالەت، ھازىرقى ئەھۋال

فِي الظُّرُوفِ الرَّاهِنَةِ: ھازىرقى شارائىتتا

رَاوٍ ج رُوَاة و رَاوُونَ. رَاوِيَة ج رَوَايَا: رىۋايەت قىلغۇچى، ھېكايە قىلغۇچى، يەتكۈزگۈچى

رَاوِيَة: تېلېگراف ئاپپاراتى

رَايَة ج رَايَات: تۇغ، ئەلەم، بايراق

رَائِب: دوغ؛ قېتىق

رَائِج: بازىرى ئىنتىك، بازىرى بار، تېز سېتىلىدىغان

رَائِح: كه تكۇچى، ئۇتۇپ كه تكۇچى

كُلّ رَائِحٍ و غَادٍ: كېلىپ-كېتىپ تۇرغۇچىلارنىڭ هەممىسى

رَائِحَة ج رَوَائِح: هىد، بۇي، پۇراق

ذَكِيّ الرَّائِحَة: خۇش بۇي

رَدِئ الرَّائِحَة: بەتبۇي، سېسىقچىلىق

خَبِيث الرَّائِحَة: سېسىق پۇراق

عَدِيم الرَّائِحَة: پۇراقسىز، پۇرىقىنى يوقاتقان

رَائِض ج رَاضَة و رُوَّاض: ئات كۆندۈرگۈچى

رَائِع ج رَائِعُون: گۈزەل، ئېسىل؛ ئەجەبلىنەرلىك، هەيران قالارلىق، قالتىس

رَائِق ج رَوْق: ساپ، سۈزۈك، سۈپىسۈزۈك

رَأْس ج رُؤُوس: باش، كاللا؛ چوققا؛ ئەقىل

رَأْس السَّنَة: يېڭى يىل، يىل بېشى

رَأْسُمَال ج رُؤُوس الْأَمْوَال: كاپىتال، دەسمايە

رَأْسُمَالِيّ: كاپىتالىست

رَأْسُمَالِيَّة: كاپىتالىزم

رَأْساً: بىۋاسىتە، توغرىدىن-توغرا

رَأْف. رَئِف: رەهىم قىلغۇچى، مەرھەمەتلىك

رَأْفَة: مەرھەمەت قىلماق؛ ئىچ ئاغرىتماق، رەهىمدىللىك قىلماق

رَأْي. رُؤْيَة: كۆرمەك، قارىماق

الرَّأْي الْعَامّ: جامائەت پىكرى

تَبَادُل الرَّأْيِ: پىكىر ئالماشتۇرماق

رِبَاً: جازانە، ئۆسۈم

رِبَاء: يۇقىرى پايدا، قانۇنسىز پايدا، ئۆسۈم، جازانە

الرِّبَاء الْفَاحِش: يۇقىرى ئۆسۈم، يۇقىرى جازانە

رَبَاب: راۋاب

رَبَاح: پايدا، مەنپەئەت، نەپ

رِبَاط ج أَرْبِطَة: تاڭا، شوينا، يىپ؛ سارايى، دەك؛ يۇرمەك؛ پاناهلىنىدىغان جاي؛ مۇناسىۋەت؛ ئالاقە؛ مۇسابىرخانا، رەبات

رِبَاط الزَّوْجِيَّة: ئەر خوتۇنلۇق مۇناسىۋەت

رِبَاط الْحِنَاء: ئاياغ بوغقۇچى

رُبَاع: تۆتتىن-تۆتتىن، تۆتى بىر گۇرۇپپا

رُبَاعِيّ الْأَحْرُف: تۆت هەرپلىك سۆز، تۆت هەرپتىن تەركىب تاپقان سۆز

رَبّ ج أَرْبَاب و رُبُوب: هۆكۈمران، ئىگە، خوجايىن؛ پەرۋىش قىلغۇچى

الرَّبّ: پەرۋەردىگار، ئاللا، خۇدا

رُبّ ج رُبُوب و رِبَاب: مۇرەببا

رُبَّ. رُبَّمَا: ئېهتىمال، مۇمكىن

رُبَّان ج رَبَابِنَة: پاراخوت باشلىقى، ماتروسلار باشلىقى

رَبَّانِيّ: ئاللاغا مەنسۇپ، رەببانىي

رَبَّة ج رَبَّات: ئايال خوجايىن، خېنىم، ئاغىچا

رَبَّة الْحُسْن: چىرايلىق ئايال، ساهىبجامال، نازىنىن

رِبْح ج أَرْبَاح: پايدا، مەنپەئەت، نەپ

رَبْط: باغلاماق، چىگمەك، تاڭماق؛ ئۇلىماق

رَبْطَة ج رَبَطَات: باغلام، تېڭىق

رَبْطَة الرَّقَبَة: گالىستۇك

رَبْع: هويلا، قورۇ، ئورۇن، جاي

رُبْع و رُبُع ج أَرْبَاع: تۆتتىن بىر

رُبْعِيّ: پەسسللىك

مَجَلَّة رُبْعِيَّة: پەسسللىك ژۇرنال

رِبْق. رِبْقَة ج رِبَق و رِبَاق و أَرْبَاق: سالما؛ قاپقان

رَبْو ج أَرْبَاء: دەم سىقىلىش كېسىلى، زىققا

الرَّبْو الشَّعْبِيّ: كاناي ياللۇغى

رِبَوِيّ رَبَوِيّ: جازانىگە مەنسۇپ، ئۆسۈمگە ئائىت

رَبِيب. رَبُوب ج أَرِبَّاء: ئۆگەي ئوغۇل

رَبِيبَة ج رَبَائِب: ئۆگەي قىز

رَبِيع ج أَرْبَعَة و رِبَاع و أَرْبِعَاء: باهار پەسلى، كۆكلەم، ئەتىياز

رَبِيع الْأَوَّل: رەبىئۇلئەۋۋەل (هىجرىيىنىڭ 3-ئېيى)

رَبِيع الثَّانِي. رَبِيع الْآخِر: رەبىئۇلئاخىر (هىجرىيىنىڭ 4-ئېيى)

رِتَاع: بایاشات یاشماق، پاراؤان تۇرمۇش كه چۇرمه‌ك

رُتْبَة ج رُتَب: تۇر، كاتېگورىيه؛ دەرىجه؛ ئورۇن، ئۇنۇۋان

رُتْبَة الْعَشَرَات: ئونلار خانىسى

الرُّتْبَة الْجَامِعِيَّة: ئىلمىي ئۇنۇۋان

رَتْع: بایاشات یاشماق، پاراؤان تۇرمۇش كه چۇرمه‌ك

رَتْق: یامىماق؛ پۇتۇن، تولۇق؛ ھەم، تۇتاش

رُتُوع: بایاشات یاشماق، پاراؤان تۇرمۇش كه چۇرمه‌ك

رَتِيب: ئاددىي؛ تېتىقسىز، مه‌نسىز، بىرلا خىل

عَيْش رَتِيب: مه‌نسىز تۇرمۇش، بىرخىللا ئۆتىدىغان ئاددىي تۇرمۇش

حَرَكَة رَتِيبَة: ئۆزگه‌رمه‌س ھه‌ر بىر كه‌ت، ئاده‌تله‌نگه‌ن ھه‌ر بىر كه‌ت

رِثَاء: ماتەم تۇتماق، (مېيىتنى) يىغلىماق

رَثَاث: جۇل-جۇل كىيىم، ئه‌بجه‌ق ئۆڭى سايمانلىرى

رَثّ و رِثّ: جۇل-جۇل كىيىم، ئه‌بجه‌ق ئۆڭى سايمانلىرى

رَثّ الْهَيْئَة: سالاپه‌تسىز، كىيىملىرى ره‌تسىز؛ ئۇستى-بېشى جۇل-جۇل

رَثْي: ماتەم تۇتماق، (مېيىتنى) يىغلىماق

رَثِيث: جۇل-جۇل كىيىم، ئه‌بجه‌ق ئۆڭى سايمانلىرى

رَجَا. رَجَاء ج أَرْجَاء: ئه‌تراپ، ته‌ره‌پ، دائىره، رايون

رَجَاء ج رَجَوَات: ئۈمىد، ئارزۇ

قَطْع الرَّجَاء: ئۈمىد ئۈزمه‌ك، نائۈمىد بولماق، ئۈمىدسىزله‌نمه‌ك

رَجَب ج أَرْجَاب و رِجَاب: رەجەب (ھىجرىيىنىڭ 7-ئېيى)

رَجّ: ته‌ۋره‌تمه‌ك، قاتتىق سىلكىمه‌ك

رُجْحَان: بىر ته‌ره‌پكه ئاغماق، بىر ته‌ره‌پ بېسىپ كه‌تمه‌ك؛ ئۇستۈنلۈك ھوقۇقى، ئالدىدىن پايدىلىنىش ھوقۇقى

رِجْس: مه‌يىنه‌ت، پاسكىنا، نىجىس؛ بۇتقا چوقۇنۇش؛ ئازاب؛ گۇناھ

رِجْس ج أَرْجَاس: ياماق ئه‌مه‌ل، قه‌بىه ئىش، ناچار قىلىق،

نىجىس

رَجْع: قايتماق، يانماق

رَجْعِيّ: ئه‌كسىيه تېچىل؛ كونسىلىقچا ئېسىلىۋالغۇچى، كونسىلىقنى ياقلىغۇچى

رَجْفَة: تىترىمه‌ك، سىلكىنمه‌ك؛ يۈرەك سالماق؛ يه‌ر ته‌ۋرىمه‌ك

رَجُل ج رِجَال: ئه‌ر كىشى

رَجُل الْأَعْمَال: كارخانىچى

رَجُلٌ جَمُوح: نه‌پسى-خاھىشغا بېرىلىپ كه‌تكه‌ن ئادەم

رَجُل سَفْر: يولۇچى

رَجُل الْعِلْم: ئالىم

رَجُل السِّيَاسَة: سىياسىي ئه‌ربابى

رِجْل ج أَرْجُل: پۇت، پاچاق؛ قه‌دەم

رِجْل ج أَرْجَال: توپ (بېلىق، قۇش، ھه‌ره قاتارلىقلارنىڭ)

رَجِل: پىيادە، پىيادە يۈرگۈچى

رَجْم: تاش بىلەن ئۇلتۇرمه‌ك، چالما-كېسه‌ك قىلماق

رُجُولَة . رَجُولِيَّة . رُجْلَة: (ئه‌ر كىشى) ياش قورامغا يه‌تمه‌ك، بالاغه تكه يه‌تمه‌ك

بَلَغَ دَرَجَةَ الرُّجْلَة: ياش قورامغا يه‌تتى

رَجِيم: له‌نه‌تكه‌ردى، قوغلاندى، جۇۋا ينمه‌ك؛ چالما-كېسه‌ك قىلىپ ئۇلتۇرۇلگه‌ن

رِحَاب الْكَوْن: ئالەم بوشلۇقى

رَحَابَة: كه‌ڭلىك

رُحَاق: ئېسىل شاراب

رَحْب. رُحْب: كه‌ڭلىك

رَحْب: كه‌ڭ، ئازادە

رَحْبَة ج رِحَاب: مه‌يدان، ھويلا، سه‌ينا، بوش يه‌ر

رَحَّال ج رَحَّالَة: كۆچمه‌ن؛ سایاھه‌تچى، يۇت كېزەر

رُحَضَاء: قىزىتمىدىن كېيىنكى تە‌ر

رَحْل: بارماق، ئاتلانماق، يولغا چىقماق

رِحْلَة ج رِحْلَات: سایاھه‌ت قىلماق، زىيارەت قىلماق، ئېكسكۇرسىيه قىلماق

رَحِم . رَحْم ج أَرْحَام: بالياتقۇ، ماتكا

صِلَة الرَّحْم: تۇغقانچىلىق

رَحْمَة: مه‌رھه‌مه‌ت، ره‌ھمه‌ت؛ ئىچ ئاغرىتىش

رَحْمَة اللَّه: ئاللانسىك

رەھمتى، ئاللانىڭ مەرھەمتى

الرَّحْمَان . الرَّحْمَن: ناھايىتى شەپقەتلىك، ناھايىتى مېھرىبان، ناھايىتى مېھر-شەپقەتلىك ئاللا

رَحُوم: مەرھەمەتلىك، ناھايىتى شەپقەتلىك، مېھرىبان

رَحَى ج أَرْحِيَة: يارغۇنچاق، تۇگمەن

حَجَر الرَّحَى: تۇگمەن تېشى

رَحِيب: كەڭ، ئازادە

رَحِيق: ئېسىل شاراب

رَحِيل: يولغا چىقماق، ئاتلانماق؛ كۆچمەك، ھىجرەت قىلماق، بارماق

الرَّحِيل عَنِ الْحَيَاةِ: ئۆلگەن ئادەم، ئالەمدىن ئۆتكەن ئادەم، دۇنيادىن كەتكەن ئادەم

رَحِيم: مەرھەمەتلىك، ناھايىتى شەپقەتلىك، مېھرىبان

الرَّحِيم: ئەرزەھىم (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ناھايىتى شەپقەتلىك، ناھايىتى مېھرىبان دېگەن مەنىدە)

رخاء: مەمۇرچىلىق، مولچىلىق، ئاۋاتلىق، كەڭ-كۇشادىلىك، پاراۋانلىق

رُخَاء: مەيىن شامال، غۇر-غۇر شامال

رَخَاوَة: يۇمشاقلىق، ئەۋرىشىملىك

رَخْص: يۇمشاق، ئەۋرىشىم؛ ئەرزان، باھاسى تۆۋەن

رَخْو: يۇمشاق، ئەۋرىشىم، ئاجىز

رَخِيص ج رِخَاص: يۇمشاق، ئەۋرىشىم؛ ئەرزان، باھاسى تۆۋەن

رِدْء ج أَرْدَاء: قوللىغۇچى، ياردەم بەرگۈچى؛ كۈچ-قۇۋۋەت، تۆۋرۈك

رِدَاء ج أَرْدِيَة: يەكتەك، پلاش، ردا

رَدَائَة: ناچار، يامان، سۈپەتسىز

رَدَائَة الطَّقْسِ: ھاۋانىڭ ناچارلىقى

رَدَح: ئۇزاق مۇددەت

رَدَحاً طَوِيلاً: ئۇزاق زامان

رَدّ: قايتۇرماق، ياندۇرماق، رەت قىلماق، رەددىيە بەرمەك

رَدّ الصَّوْتِ: ئەكس سادا

رِدَّة: مۇتەتلىك، ئىسلام دىنىدىن كۆيپارلىققا قايتىش

رَدْع: توسماق، چەكلىمەك

رِدْف ج أَرْدَاف: ئارقىسى، ئارقىسىدا، كەينىدە؛ ساغرا، كاسا

رِدْف: ئارقىسىغا مىنگەشكۈچى

رَدْم: تىندۇرماق، تولدۇرماق

رُدْن ج أَرْدَان: يەڭ

رَدْهَة ج رَدَهَات: زال، ساراي؛ غار

رَدِيء ج أَرْدِيَاء: يامان، ناچار، ئەسكى، سۈپەتسىز

رُدِيء الطَّبْعِ: مىجەزى يامان، مىجەزى ئەسكى، يامان تەبىئەتلىك، قوپال

رَدِيف ج رِدَاف و رُدَفَاء: ئارقىسى، ئارقىسىغا مىنگەشكۈچى

جُنْدِيّ رَدِيفٌ: ئارقا سەپ قوشۇنى، زاپاس قوشۇن

رُدَيْنِيّ: نەيزە

رَذَاذ: سىم-سىم يامغۇر

رَذَالَة: پەسلىك، رەزىللىك

رَذِيل ج رُذَلاء: پەس، نومۇسسىز، رەزىل

رَذِيلَة ج رَذَائِل: ئەخلاقسىزلىق، ئەدەبسىزلىك، ناچار قىلىق

رُزْء ج أَرْزَاء: بالايىئاپەت، مۇسىبەت

رَزَانَة: سالماقلىق، تەمكىنلىك، سالاپەتلىك

رُزّ: گۈرۈچ

الرَّزَّاق: ئەرزەززاق (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، رىزىق بەرگۈچى ئاللا دېگەن مەنىدە)

رِزْق ج أَرْزَاق: رىزىق

رِزَمَة ج رِزَم: بىر تېڭىق، بىر باغلام، بىر بولاق

رَزِين ج رُزَنَاء: سالماق، تەمكىن، ئېغىر-بېسىق

رِسَالَة ج رَسَائِل: خەت-چەك، سالام خەت

رِسَالَة التَّحِيَّة: تەبرىك خېتى

رِسَالَة بَرْقِيَّة . رِسَالَة تِلِغْرَافِيَّة: تېلېگرامما

رِسَالَة الدُّكْتُورَاه: دوكتورلۇق دىسسېرتاتسىيىسى

رِسَالَة الرَّسُول: پەيغەمبەرنىڭ كىشىلەرنى دىنغا دەۋەت

قىلىشى، ئاللانىڭ ئەمرى
پەرمانلىرىنى يەتكۈزۈشى
رَسَّام: رەسسام، رەسىمچى
رُسْغ ج أَرْسَاغ: بېغىش
سَاعَة رُسْغٍ: قول سائىتى
رِسْل: ئاستا، ئالدىرىماي؛ كالا سۈتى
عَلَى رِسْلِكَ أَيُّهَا الصَّدِيقُ: بۇرادەر، ئاستىراق!
رَسْم ج رُسُوم: رەسىم، سۈرەت؛ ئادەت، يوسۇن
رَسْم الدُّخُولِ: ئىمپورت بېجى
رَسْم الدَّعْوَى: دەۋا ھەققى
رَسْم الْمُرُورِ: چېگرا بېجى
رُسُوخ: سۈبات، سۈباتلىق بولماق، مۇستەھكەم ملك، پۇختا بولماق، قەتئىي بولماق
رَسُول ج رُسُل: پەيغەمبەر، ئەلچى، ئالاقىچى، خەت توشۇغۇچى، پەرمان يەتكۈزگۈچى
رَسُول اللَّهِ: ئاللانىڭ پەيغەمبىرى، ئاللانىڭ ئەلچىسى
رِشَاء ج أَرْشِيَة: ئارغامچا، تانا

رَشَاقَة: غۇنچە بوي، بويى كېلىشكەن
رَشْح: تەپچىرىمەك، سىزىپ چىقماق، سىزغىپ چىقماق
رُشْد: ئەقىل، ئەس-ھوش، ھىدايەت
سِنّ الرُّشْدِ: بالاغەت يېشى
رَشّ: (سۇ) سەپمەك، چاچماق
عَرَبَة الرَّشِّ: سۇ چېچىش ماشىنىسى
رَشَّاشَة ج رَشَّاشَات: سۇ سەپكۈچ، سۇ چېچىش ماشىنىسى؛ پىلىموت، ئاپتومات
رَشَّة: تۆتكۈنچى يامغۇر
رِشْوَة ج رِشًى: پارا
رَشِيد: ئاقىلىق، سەگەك، ئەقىللىك، ھىدايەت تاپقۇچى
الرَّشِيد: ئەررەشىد (ئاللانىڭ كۆزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، توغرا يولغا يېتەكلىگۈچى، كۆزەل زات دېگەن مەنىدە)
رَشِيق الْحَرَكَةِ: چاققان، ئەپچىل، چەبدەس
رَصَاص: قوغۇشۇن
رَصَاص أَسْوَدُ: سۈرمە تاش، گرافىت

قَلَم رَصَاص: قېرىندىش
رَصَاص الْبُنْدُقِيَةِ الْوَاحِدَة رَصَاصَة ج رَصَاصَات: ملتىق ئوقى
أَطْلَقَ الرَّصَاص: ملتىق ئاتتى، ئوق ئۇزدى، ئوق چىقاردى
رَصَافَة: پوختىلىق، مۇستەھكەم ملك
رَصَد: كۆزىتىش جايى؛ بۆكتۈرمە، پىستىرما؛ يول؛ ئاز ئوت-چۆپ؛ يامغۇر
رَصْد ج أَرْصَاد: كۆزەتمەك، مارىماق، پايلىماق
الأَرْصَاد الْجَوِّيَّة: مېتېئورولوگىيە، ھاۋا رايى ئىلمى
مَحَطَّة لِلأَرْصَادِ الْجَوِّيَّةِ: مېتېئورولوگىيە ئىستانسىسى، ھاۋا رايى ئىستانسىسى
رَصْف: ئاسفالت يول
رَصِيد الذَّهَبِ: ئالتۇن زاپىسى
رَصِيص م رَصِيصَة ج رَصَائِص: پۇختا، مۇستەھكەم، پىششىق
رَصِيعَة ج رَصَائِعُ: قىلىچ دەستىسى ۋە ئىگەر قاتارلىقلارغا قويۇلغان مېتال ھېزەكلەر
رَصِيف ج أَرْصِفَة: ئاسفالت ياتقۇزۇلغان يول
رَصِين: تەمكىن، ۋەزمىن، ئېغىر-بېسىق
رِضَاء: رازى بولماق، مەمنۇن بولماق، قانائەت قىلماق
عَدَم الرِّضَاءِ: رازى بولماسلىق، قانائەتلەنمەسلىك
رُضَاب: تۆكۈرۈك، شۆلگەي، سېرىق سۇ، شال
رَضَاع . رِضَاع رِضَاعَة . رَضَاعَة: ئەمەك
أُمّ الرَّضَاعِ: سۈت ئانىسى، ئىنىكئانا
رَضْع: ئەمەك؛ ئېمىتمەك
رَضْعَة: بىر قېتىم ئېمىش، بىر قېتىم ئېمىتىش
رِضْوَان . رُضْوَان: رازىلىق، رازى بولماق، مەمنۇن بولماق، قانائەتلەنمەك
رُضُوخ: بويسۇنماق، تىز پۈكمەك؛ يول قويماق
رُضًى . رِضًى: رازى بولماق، مەمنۇن بولماق، قانائەت قىلماق
رَضِيع ج رُضَعَاءُ و رُضَّاع ج رُضَع: ئېمىدىغان بوۋاق

رَضِيّ ج أَرْضِيَاءُ: رازی بولغان، مەمنۇن بولغان

رَطَانَة ج رَطَانَات: چەت ئەل تىلى بىلەن سۆزلىمەك، چۈشەنگىلى بولمايدىغان سۆز بىلەن سۆزلىمەك

رُطَب الوَاحِدَة رُطْبَة: پىشقان خورما

رَطْب: ھۆل، نەم؛ سوغۇق

رَطْلٌ مِصْرِيّ: مىسرنىڭ ئۆلچەم بىرلىكى بولۇپ 447.3 گرامغا تەڭ

رَطِيْب: ھۆل، نەم، سوغۇق

عَيْشٌ رَطِيْبٌ: پاراۋان تۇرمۇش

رُطَيْنِيّ: چۈشىنىكسىز سۆز، غەلىتە سۆز

رَعَاع: لۇكچەك، سايات، قۇلاق كەستى

رُعَاف: بۇرۇن قانىش

رِعَايَة: كۆڭۈل بۆلمەك، رىئايە قىلماق، دىققەت قىلماق

رُعْب ج رُعْبَة: قورقۇنچ، ۋەھىمە

رُعْبُوب ج رَعَابِيْبُ: قورقۇنچاق ئادەم؛ ساھىبجامال قىز

رَعْد ج رُعُود: ھاۋانىڭ گۈلدۈرى، گۈلدۈرماما

رَعْدَة: تىترىمەك

رَعْش . رَعَش: تىترەش

رَعْل: تاغ ئېغىزى

رُعْلَة زُهُور: گۈلدەستە، گۈل چەمبىرەك

رُعُونَة: سەركەشلىك، ئاساۋلىق؛ دۆتلۈك

رَعَوِيَّة: دۆلەت تەۋەلىكى

رَعْي: (چارۋا قاتارلىقلارنى) باقماق، ئوتلاتماق

رَعِيْل الْفِرْقَة: ئاۋانگارت قىسىم

رَعِيَّة ج رَعَايَا: پادىچى بار پادا؛ پۇقرا

رَغَادَة الْعَيْش: تۇرمۇش پاراۋانلىقى، تۇرمۇش راھىتى

رَغَام: توپا، قۇمساق توپا، قۇملۇق توپا

رُغَام ج أَرْغِمَة: ماكىقا، پوتلا

رَغَب: ئارزۇ، قىزىقىش، ياخشى كۆرۈش

رَغْبَة: ئىشتىياق، ئارزۇ، ئارمان

رَغْد: راھەت تۇرمۇش، پاراۋان تۇرمۇش، ھاللىق تۇرمۇش

رَغَد الْعَيْش: تۇرمۇش پاراۋانلىقى، تۇرمۇش راھىتى

رَغْمَ أَنْفِهِ: ئۇنىڭ خالاش خالىماسلىقىدىن قەتئىينەزەر، ئۇ مەيلى خالسۇن ياكى خالىمسۇن

رَغْمَ ذَلِكَ: شۇنداق بولسىمۇ، ئۇنداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، شۇنداق بولۇشىغا قارىماي

رُغْوَة . رَغْوَة ج رُغًى: قايماق

رَغْوَة الصَّابُوْنِ: سوپۇننىڭ ماغزىپى

رَغِيْبَة ج رَغَائِبُ: ئارزۇلۇق نەرسە، سۆيۈملۈك نەرسە

رَغِيْد: راھەت تۇرمۇش، پاراۋان تۇرمۇش، ھاللىق تۇرمۇش

رَغِيْف ج أَرْغِفَة: بولكا، نان، چىكمومۇا

رُفَات: جەسەت، مېيىت

رَفَاه . رَفَاهَة . رَفَاهِيَّة: ھۇزۇر-ھالاۋەتلىك تۇرمۇش، راھەتلىك تۇرمۇش

رَفْث: سەت سۆز؛ جىما، جىنسىي مۇناسىۋەت

رِفْد ج أَرْفَاد و رُفُود: تۆھپەرۋك، تېرەك؛ قۇتقۇزۇش پۇلى، ھەدىيە، سوۋغا

رَفْع: كۆتۈرمەك، ئۆرلەتمەك

رَقّ ج رُقُوق و رِقَاق: تاختىبشى

رف النافدة: دېرىزە تەكچىسى

رِفْق: مۇلايىملىق، يۇمشاقلىق، سىلىقلىق

رَفِيْض: رەت قىلىنغان

رَفِيع: يۇكسەك، ئالىي، يۇقىرى، ئۈستۈن

رَفِيْق ج رُفَقَاءُ و رِفَاق: دوست، ھەمراھ؛ شېرىك؛ يولداش؛ خىزمەتداش؛ سۆيگەن كىشى، رەپىق

رَفِيق بِالْمَدْرَسَةِ: ساۋاقداش

رَفِيْقَة: ئايال سۆيگىنى، ئايال دوستى، مەشۇقى

رَقَابَة: باشقۇرماق؛ تەكشۈرمەك، نازارەت قىلماق

رَقَابَة الْمَطْبُوعَاتِ: مەتبۇئاتنى تەكشۈرمەك

رُقَاد: ئۇيقۇ

وَقْت الرُّقَادِ: ئۇخلاش ۋاقتى

رِقَان: خېنە

رَقَبَة ج رَقَبَات و رِقَاب: گەدەن، بويۇن

رَقْدَة: ئۇيقۇ

رَقْراق: پارقىراق نەرسە؛ ئەگگەن ياش

رَقْص: ئۇسسۇل ئويناش، ساما سالماق

قاعَة الرَّقْصِ: ئۇسسۇل زالى، تانسخانا

حَفْلَة الرَّقْصِ: تانسا كېچىلىكى

رُقْعَة ج رِقاع و رُقَع: ياماق، ياماقلىق لاتا

رُقْعَة الْعُنْوانِ: ماركا؛ قول قويۇلغان قەغەز

رُقْعَة الدَّعْوَة: تەكلىپنامە، باغاق

رِقّ: قۇللۇق، قۇللۇق تۈزۈم

رَقّاص: ئۇسسۇلچى، ساماچى

رِقَّة: ئىنچىكىلە شىمەك، نېپىز بولماق

رِقَّة الْجِسْمِ: نازۇكلۇق، ئىنچىكىلىك

رِقَّة الْجانِبِ: مۇلايىملىق

رِقَّة الطَّبْعِ: ئىسىق چراي، خۇش خۇي

رَقْم ج أَرْقام: سان، نومۇر، رەقەم

رَقْم قِياسِيّ: رىكورت

رَقْم الْقَيْدِ: ئالاقە نومۇرى، تىزىملاش نومۇرى

رُقُود: ئۇخلىماق، ئۇيقۇ

رَقُون: خېنە

رَقِيّ، رُقِيّ: يۇقىرى ئۆرلىمەك، ئۆسسىمەك، كۆتۈرۈلمەك، ئىلگىرىلىمەك، تەرەققىي قىلماق

رَقِيب ج رُقَباءُ: كۆزەتكۈچى، ساقلىغۇچى، نارىغۇچى، پايلىغۇچى

الرَّقِيب: ئەررەقىب (ئاللاتائالانىڭ گۇزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ھەممىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچى دېگەن مەنىدە)

رُقْيَة: دەمدە قىلماق، ئەپسۇن؛ تىلىسۇمار، تۇمار

رَقِيق ج أَرِقّاءُ م رَقِيقَة ج رِقاق: قۇل

رَقِيق الْجانِب: مۇلايىم، يۇمشاق

رَقِيق الْجِسْم: زىلۋا بويلۇق

رَقِيق الشُّعُورِ: سېزىمچانلىقى كۈچلۈك

رَقِيق الْقَلْبِ: خەير-ئېھسانلىق، ساخاۋەتلىك، رەھىمدىل

غَيْر رَقِيقٍ: بېرىك، قوپال

رَقِيم: خەت؛ ئەسھابۇلكەھفنىڭ

شەھىرى، ياكى ئۇلارنىڭ

تېغى، ياكى ئۇلارنىڭ ئىتى،

ياكى ئۇلارنىڭ ۋادىسى،

ياكى ئۇلارنىڭ تېشى

رِكاب ج رُكُب: ئۇزەڭگە

رِكاب السَّحابِ: شامال

رِكاب الْأَمِيرِ: ئەمرىنىڭ (سەپەردىكى) مۇھاپىزەتچىلىرى، ھەمراھلىرى

رِكاز ج رِكْزان: ئالتۇن كان؛ كۈمۈش كان

رُكاك: ئاجىز، زەئىپ، ئىرادىسىز

رَكْب ج أَرْكُب و رُكُوب و رُكْبان: كارۋان

رُكْبَة ج رُكَب: تىز

رِكْز: شەپە، تۇنۇش

رَكْض: يۈگۈرمەك، چاپماق

رَكْع: تەزىم قىلماق، (ھۆرمەت يۈزىسىدىن) ئېگىلمەك، رۇكۇ قىلماق

رَكْعَة ج رَكَعات: رەكئەت (نامازنىڭ رەكئىتى)

رَكْل: تەپمەك

رُكْن ج أَرْكان: بۇلۇڭ، بۇرجەك (جوزىنىڭ)؛ تۈۋرۈك، تىرەك؛ ئاساس، مۇھىم قىسمى

رُكْنَة: بۇلۇڭ

رُكُوب: مىنمەك

رَكْوَة ج رَكَوات و رِكاءٌ: تورسۇق؛ قەھۋە چەينىكى؛ قېيىق، قولۇاق

رُكُود: توختىماق؛ ئىقتىسادىي تۇرغۇنلۇق

رُكُوع: تەزىم قىلماق، (ھۆرمەت يۈزىسىدىن) ئېگىلمەك، رۇكۇ قىلماق

رُكُون: يۆلەنمەك؛ ئىشەنمەك

رَكِيزَة ج رَكائِزُ: تۈۋرۈك، تىرەك، يۆلەنچۈك

رَكِيك ج رِكاك: ئاجىز، زەئىپ، ناچار، ئىرادىسىز

رَكِيك اللَّفْظِ: جۈملىنىڭ تۈزۈلۈشى تولۇق بولماسلىق، جۈملە ساغلام بولماسلىق

رَكِيَّة ج رَكايا: قۇدۇق

رَماد ج أَرْمِدَة: كۈل

كَثِير الرَّمادِ: مەرد، سېخىي

رَمادِيّ: كۈل رەڭ

رُمّان: چىرىگەن، سېسىغان

رِمايَة: ئاتماق، تاشلىماق، چۆرىمەك؛ ئوق چىقارماق

رُمْح ج رِماح: نەيزە؛

كه مبه غه للك، يوقسۇللۇق

رَمَد: كۆز ئاغرىماق

رَمَدُ حَبِيبِيّ: تراخوما

رَمِد . رَمْدَان ج أَرْمَدُ م رَمْدَاءُ ج رُمْد: كۆزى ئاغرىق ئادەم

رَمَدِيّ: كۆز كېسەللىكلىرى دوختۇرى

رَمْز . رُمْز و رَمَز ج رُمُوز: ئىشارەت، بەلگە؛ مەخپىي رەقەم

رَمْزِيّ: سىمۋول خاراكتېرلىك

رَمْس ج رُمُوس: قەبرە، قەبرە تېشى؛ پەس ئاۋاز

رَمْض: ھاۋا قىزىپ كەتمەك، ھاۋا قاتتىق ئىسسىپ كەتمەك

رَمْضَاءُ: قاتتىق ئىسسىق؛ قۇياشنىڭ تەپتىدىن قىزىغان يەر

رَمَضَان: رامىزان (ھىجرىيىنىڭ 9-ئېيى)

رَمَق ج أَرْمَاق: ھاياتنىڭ ئاخىرقى ۋاقتى، ئۆمۈرنىڭ ئاخىرقى مىنۇتى

عَلَى آخِرِ رَمَقٍ: جان تۇمشۇقتا كەلگۈچە

رَمْكَة ج رَمَك و أَرْمَاك: نەسىلدىك ئات؛ ئاجىز ئادەم

رَمْل ج رِمَال و أَرْمُل: قۇم

عِلْم أو ضَرْب الرَّمْلِ: پالچىلىقنىڭ بىر خىلى (قۇم بىلەن پال سېلىش)

رَمْلَة: قۇملۇق يەر، قۇملۇق

رَمْلِيّ: قۇملۇق، قۇمسالىق يەر

رَمّ: رېمونت قىلماق، تۈزىمەك، ئۆگىلەمەك

رَمَّال: رەممال، پالچى

رُمَّان واحِدَته رُمَّانَة: ئانار

رُمَّانَة ج رُمَّانَات: ئانار دەرىخى

رُمَّانِيّ: قىزىل رەڭلىك، قىزىل ياقۇت رەڭلىك

رِمَّة ج رِمَم و رِمَام: چىرىگەن سۆڭەك

بِرِمَّتِهِ: پۈتۈنلەي، تامامەن، پۈتكۈل

رَمْيَة: ئاتماق، تاشلىماق، چۆرىمەك؛ ئوق چىقارماق

رَمِيم: چىرىگەن، سېسىغان

رَمِيَّة ج رَمَايَا: ياۋايى ھايۋان

رَنَّان: جارانگلىق، ساز (ئاۋاز)

رَنَّة ج رَنَّات: جاراڭ-جۇرۇڭ، تاراڭ-تۇرۇڭ؛ چالغۇ ئەسۋابلىرىنىڭ ئاۋازى

رِهَان: قول باغلاشماق، شەرتلەشمەك

خَيْل الرِّهَانِ: مۇسابىقە ئېتى، بەيگە ئېتى

كَفَرَسَيْ رِهَانٍ: بەيگىگە تەڭ چۈشكەن ئىككى ئاتقا ئوخشاش

مَحَلّ الرِّهَانِ: بەيگە مەيدانى

رَهْبَان ج رَهَابِينُ: راھىب

رَهْبَة . رَهْبَان: قورقماق

رَهَج . رَهْج: غۇبار، چاڭ-توزان؛ يامغۇرسىز بولۇت، پىتنە-پاسات، قالايمىقانچىلىق

رَهْط ج أَرْهُط: بىر توپ، بىر جامائەت، بىر گۇرۇھ (سانى ئونغا يەتمەيدىغان ئادەمنى كۆرسىتىدۇ)

رَهْن: رەھنىگە قويماق، گۆرۈ قويماق

رَهِيب: قورقۇنچلۇق، ئادەمنى چۆچۈتىدىغان

رَهِينَة . رَهِين ج رَهَائِنُ: گۆرۈ قويۇلغان مال، رەھنىگە قويۇلغان نەرسە

رَوَاءُ: تاتلىق سۇ؛ ئۇسسۇزلۇقنى قاندۇرىدىغان سۇ

رُوَاءُ: چىرايلىق، كۆركەم، گۈزەل كۆرۈنۈش

رَوَاج: راۋاج تاپماق؛ ئاقماق، ئوبوروت بولماق؛ بازار تاپماق، تېز سېتىلماق

رَوَاح: ئاتلانماق، يولغا چىقماق

رِوَايَة ج رِوَايَات: رىۋايەت؛ قىسسە ھېكايە، رومان؛ بايان، بايانات، خەۋەر

رِوَايَة بُولِيسِيَّة: رازۋېدكا ھېكايىلىرى

رِوَايَةٌ تَمْثِيلِيَّة: سەھنە ئەسىرى

رِوَايَةٌ خَيَالِيَّة: فانتازىيىلىك رومان

رِوَايَة تَمْثِيلِيَّة غِنَائِيَّة: ئوپېرا

رِوَايَة سِينَمَائِيَّة: كىنو سېنارىيىسى

رِوَايَة مُحْزِنَة: تراگېدىيە

رِوَايَة مَسْرَحِيَّة: سەھنە ئەسىرى

رِوَايَة هَزْلِيَّة: كومېدىيە

رَوْب: قېيىق

رَوْث الْحَيَوَانِ ج أَرْوَاث: تېزەك

رُوح ج أَرْوَاح: جان؛ روھ

الرُّوح الْعَامَّة: ئاممىنىك

كه يېپياتى

رُوْح شِرِّيْر: ئالۇاستى، يالماۋۇز

رُوْح الْقُدُس: جه برائيل

خَفِيْف الرُّوْح: تېتىك، شوخ، چاققان، خۇش خۇي

رَوْح: ئارام ئالماق، دەم ئالماق

رَوْحَة ج رَوْحَات: كەچته، ئاخشامدا كېلىپ-كېتىپ يۈرمەك

رُوْحِيّ . رُوْحَانِيّ: روهي، مەنۋى، غەيرىي ماددىي، روهانىي

مَشْرُوبَات رُوْحِيَّة: مەس قىلغۇچى ئىچىملىكلەر

رَوْزَن: تۆشۈك، پەنجىر

رَوْضَة ج رِيَاض و رَوْض: باغچا؛ ياپلاق، ئوتلاق

رَوْضَة الْأَطْفَال: باللار باغچىسى

رُوْع: دىل، كۆڭۈل، قەلب؛ يۈرەك

خَطَر بروعه: ئويلىدى، ئەسلىدى

رَوَع . رَوْعَة: چىرايلىقلىق، گۈزەللىك؛ ھەشمەتلىك، يۈزۈر، ھەيران قالغۇدەك گۈزەل

رَوْعَة . رَوْع: قورقماق، چۆچۈمەك

رَوْعَة: تەسىرلەنمەك، ھاياجانلانماق، جۇشقۇنلانماق

رَوَغَان: باش تارتماق، رەت قىلماق، ئۆزىنى قاچۇرماق

رَوْق ج أَرْوَاق: پېشايۋان

رَوْقَة: گۈزەللىك

رُوْم: ۋىزانتىيە (قەدىمكى شەرقىي رىم ئىمپېرىيىسى)

بَحْر الرُّوْم: ئوتتۇرا دېڭىز

رُوْمَة و رُوْمِيَّة: رىم

رُوْمِيّ . رُوْمَانِيّ: رىملىق، رىملىق ئادەم، ۋىزانتىيلىك

رُوْمِيّ: گرېتسىيلىك، گرېك

دَجَاج رُوْمِيّ أو حَبَشِيّ: كۇركە توخۇ

رَوْنَق: رونىق، گۈزەل، شانلىق، پارلاق

رَوَّاغ: ھىيلىگەر، مەككار، قۇۋ، تۆلكە

رَوُوف . رُؤُوف: رەھىم قىلغۇچى، مەرھەمەتلىك

الرَّؤُوف: رەئۇف (ئاللاتائالانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى)

رُؤْيا ج رُؤًى: چۈش

رُوَيْدا: ئاستا-ئاستا، ئالدىرىماي

رُوَيْئَة: تەپەككۇر قىلماق، چوڭقۇر ئويلانماق، پىكىر يۈرگۈزمەك

رَوِيَّة: چوڭقۇر ئويلانماق، تەپەككۇر

قىلماق، پىكىر قىلماق، پىكىر يۈرگۈزمەك

عَنْ رَوِيَّة: چوڭقۇر ئويلىنىپ؛ مەقسەتلىك، قەستەن، ئەتەي

رِئَاسَة: باشچىلىق قىلماق، يېتەكچىلىك قىلماق، باشقۇرماق

رِئَاسَة الْعَمَل: خىزمەتكە يېتەكچىلىك قىلماق

رِئَاسَة الْإِحْتِفَال: تەبرىكلەش يىغىنىغا رىياسەتچىلىك قىلماق

رِيَاش: پەي، قۇشنىڭ پېيى

رِيَاضَة ج رِيَاضَات: گىمناستىكا؛ تەنھەرىكەت، مەشق؛ سەيلە قىلماق

رِيَاضَة بَدَنِيَّة: تەنھەرىكەت قىلىپ چېنىقىش، بەدەن چېنىقتۇرۇش

رِيَاضِيّ: ماتېماتىكا ئالىمى، ماتېماتىك

الْعِلْم الرِّيَاضِيّ: ئالگىبرا، ماتېماتىكا

الْأَلْعَاب الرِّيَاضِيَّة: تەنھەرىكەت، تەنھەرىكەت پائالىيەتلىرى

رَيْب . رِيْبَة: شەك، گۇمان

رِيْبَة: ئەنسىزلىك، ئەندىشە، خاتىرجەمسىزلىك

رِيْث: كېچىكتۇرۇلگەن ۋاقىت، مۆھلەت

رَيْثَمَا: ... ۋاقتىنچە، ... غىچلىك

رِيْح ج أَرْيَاح و رِيَاح: شامال، يەل

رِيْح الْبَطْن: ئوسۇرۇق

رَيْحَان ج رَيَاحِيْن: رەيھان، رەيھانگۈل، خۇش بوي ئۆسۈملۈك

رِيْش: پەي (قۇشنىڭ پېيى)

رَيْع: ھوسۇل، مەھسۇلات، ئىشلەپچىقىرىلغان نەرسە؛ كىرىم، دارامەت؛ ئىجارە

الرَّيْع الْعَقَارِيّ: يەر ئىجارىسى

رَيْع . رَيَعَان: دەسلەپكى مەزگىل؛ ئەڭ ياخشىسى

فِي رَيْعَان الشَّبَاب: ياشلىق دەۋرى، ياشلىق مەزگىلى

رِيْف ج أَرْيَاف و رُيُوف: يېزا، كەنت؛ تېرىلغۇ يەر

رِيْفِيّ: يېزىلىق، يېزىغا تەۋە

رِيْق ج أَرْيَاق: شۆلگەي، سېرىق سۇ، شال

رَيّ . رِيّ: سۇغارماق

رِيَّا: خۇش بوي، خۇش ھىد

رَيَّان م رَيَّا ج رِوَاء: ئۆسسۇلۇققا قانغان ئادەم؛ ياپيېشىل (دەرەخ ۋە ئۆسۈملۈك)

رِئَة: ئۆپكە؛ تۆر، خىل
رِئَة ج رِئَات: ئۆپكە
ذَات الرِّئَة: ئۆپكە ياللۇغى، زاتىل
اِلْتِهَاب الرِّئَة: ئۆپكە ياللۇغى، زاتىل
رِئْم ج أَرْآم م رِئْمَة: ئاق كىيىك
رَئِيس ج رُؤَسَاءُ: باشلىق، باشچى، رەئىس
رَئِيس التَّحْرِيْر: باش مۇھەررىر
رَئِيس جَلْسَةٍ أَوْ لَجْنَة: يىغىن ياكى ھەيئەت رەئىسى
رَئِيس فَخْرِيّ: پەخرىي رەئىس
رَئِيس الْوُزَرَاءِ: باش مىنىستر، زۇڭلى، مىنىستىرلار سوۋېتىنىڭ رەئىسى
رَئِيسِيّ م رَئِيْسِيَّة: ئاساسىي
الأَعْضَاءُ الرَّئِيْسِيَّة: ئاساسلىق ئەزالار (ئادەمنىڭ ئەزالىرى)

ز

زَاجِر ج زَوَاجِرُ: مەنئى قىلغۇچى، چەكلىگۈچى، توسقۇچى
زَاحِف ج زَوَاحِفُ: ئۆمىلىگۈچى، ئۆمىلەپ ماڭغۇچى، ئۆمىلىگۈچىلەر
زَاخِر: تاشقۇچى، يامراپ چىققان، تېشىپ كەتكەن
زَاد ج أَزْوِدَة: ئوزۇق، ئاشلىق
زَارِع: دېھقان، يەر تېرىغۇچى
زَامِر: دۇدۇك چالغۇچى؛ نەيچى
زَانٍ ج زُنَاة: زىنا قىلغۇچى، پاسىق، بۇزۇق
زَاهٍ م زَاهِيَة: چىرايلىق، شانلىق، پارلاق؛ گۈللەنگەن
لَوْن زَاهٍ: ئوچۇق رەڭ
زَاهِد ج زَاهِدُونَ: زاھىد، دەرۋىش (دۇنياغا بېرىلمەي، ئىتائەت-ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولغۇچى)
زَاهِر: گۈزەل، چىرايلىق؛ ئېچىلغان
زَاهِق . زَهُوق: ھالاك بولغۇچى، يوقالغۇچى
زَاوِيَة ج زَوَايَا: بۇلۇڭ، بۇلۇڭ-پۇچقاق
حَجَر الزَّاوِيَة: ئۇل تاش؛ مۇھىم نۇقتا
زَائِد: ئوشۇق، ئارتۇق، زىيادە؛

ھەددىدىن زىيادە
بِسُرُورٍ زَائِدٍ: ناھايىتى خۇشاللىق بىلەن، قالتىس خۇشاللىق بىلەن
زَائِد عَنِ الْحَاجَةِ: ئېھتىياجدىن ئاشقان، ئارتۇق، ئېشىپ قالغان
زَائِدَة ج زَوَائِدُ: ئوشۇق، ئارتۇق، زىيادە، ئېشىندى
زَائِدَة دُوْدِيَّة: سوقۇر ئۇچەي
زَائِر ج زَائِرُون و زُوَّار: زىيارەت قىلغۇچى، ئېكسكۇرسىيە قىلغۇچى، مېھمان
زَائِغ: قىڭغىر، قىسايغان، سىرتقا چىقىپ كەتكەن
زَائِف ج زُيَّف: ساختا، يالغان، جا
عُمْلَة زَائِفَة: ساختا پۇل، جا پۇل
زَائِل: يوقالغۇچى، توگىگۈچى، ئەتىگىنى ئاخشىمغا كۆزى يەتمىگۈچى
زَبَانِيَة جَهَنَّم: دوزاخقا مۇئەككەل پەرىشتىلەر
زَبَائِن: نادان، گالۋاڭ، ئەخمەق، دۆت
زُبّ ج أَزْبَاب: خاپىا، زەكەر؛ بۇرۇن
زَبَد ج أَزْبَاد: كۆپۈك
زُبْدَة ج زُبَد: سېرىق ماي؛ قايماق
زُبْدَة مُسَبَّحَة: پىشىقلاپ ئىشلەنگەن سېرىق ماي
زُبْدَة طَازَة: يېڭى سېرىق ماي
زُبْرَة ج زُبَر: تۆمۈر پارچىسى
زَبْل . زِبْل . زِبْلَة: ئوغۇت، قىغ
زَبُّور ج زُبُوْر: زەبۇر (داۋۇت ئەلەيھىسسالامغا نازىل بولغان كىتاب)
زَبُوْن ج زُبُن: نادان، گالۋاڭ، ئەخمەق، دۆت
حَرْب زَبُوْن: قاتتىق جەڭ، شىددەتلىك ئۇرۇش
زَبِيْب الْوَاحِدَة زَبِيْبَة ج زَبِيْبَات: قۇرۇق ئۇزۇم
زَبِيْب بَنَاتِيّ: كىشمىش ئۇزۇم
زُجَاج: ئەينەك
زُجَاجَة و زَجَاجَة ج زُجَاجَات: شىشە
زُجَاجَة الرَّضَاعَة: سۈت ئېمىتىش شىشىسى، سوسكا، ئېمىزگە
زُجَاجَة الرَّوَائِح: ئەتىر

شېشسى
زَجَاجَة عَازِكَة . زَجَاجَة حَافِظَة: تېرموس، چايدان
زَجَّاج: ئەينەكچى
زَجْر: توسماق، چەكلىمەك، مەنئى قىلماق
زُحَار: تولغاق؛ ئۈرىماق، ئۇنچىقلىماق
زِحَام: قىستاڭچىلىق، تېقما-تېقماق
زَحَافَة ج زَحَّافَات: يەر باغىرلىغۇچى ھايۋانلار
زَحَّافَة: كەسلەنچۈك
زَحْف . زَحَفَان: ئۆمىلىمەك، يەر باغىرلىماق
زَحْف: ھەربىي يۈرۈش
زُحَل: ساتۇرن يۇلتۇزى
زَحْمَة: قىستاڭچىلىق، تېقما-تېقماق
زَحُوف: ئۆمىلىمەك، يەر باغىرلىماق
زَحِير: تولغاق، ئۈرىماق، ئۇنچىقلىماق
زُخْرُف ج زَخَارِف: زىننەت بۇيۇملىرى؛ ئالتۇن
زُخْرُف الْكَلَام: ياغلىما سۆز
زِرَاعَة: دېھقانچىلىق
زِرَاعَة الْبَسَاتِين: باغۋەنچىلىك
عِلْم الزِّرَاعَة: يېزا ئىگىلىك ئىلمى
وِزَارَة الزِّرَاعَة: يېزا ئىگىلىك مىنىستىرلىكى
زَرَافَة ج زَرَافِيّ و زُرَافَى: زىراپە
زَرَافَة ج زَرَافَات: جامائە، بىر توپ
زُرْبِيّ و زُرْبِيَّة ج زَرَابِيّ: ئېسىل سېلىنچا، ئېسىل گىلەم
زَرَد ج زُرُود: ساۋۇت، تۆمۈر كېيىم
حِمَار الزَّرَد: قۇلۇن
زَرَدَة: تۆمۈر ھالقا
زِرّ ج أَزْرَار: تۇگمە، توپچا
زِرّ السَّيْف: قىلىچنىڭ بىسى
زِرّ كَهْرَبَائِيّ: كۇنۇپكا، ۋېكلىيوچاتېل
زِرْجُمَان: كۇنۇپكا مىخ
زَرْع: تېرىماق، ئۇرۇق سالماق
زَرْع ج زُرُوع: زىرائەت، ئۆسۈملۈك
زَرَق . زُرْقَة: ھاۋا رەڭ، كۆك
زَرْق: قۇش مايىقى
زَرِيبَة ج زَرَائِبُ: قوتان، ئېغىل
زَعَامَة: رەھبەرلىك ئورنى، رەھبەرلىك ھوقۇقى، رەھبەرلىك رولى، باشچىلىق
زَعْزَعَة ج زَعَازِعُ: تەۋرەش، سىلكىنىش
زَعْفَرَان ج زَعَافِرُ: زەپەر

زَعْق: ۋارقىرىماق، توۋلىماق.
زَعْم: قارىسىغا سۆزلىمەك، بىلجىرلىماق؛ پەرەز قىلماق
زَعِيم ج زُعَمَاءُ: داھىي، يول باشچى، رەھبەر
زَعِيم عِصَابَة: باندىتلار باشلىقى، باسمىچىلار كاتتىبېشى
زُغْلُول ج زَغَالِيلُ: بوۋاق
زِفَاق: توي، توي مۇراسىمى
زِفْت: قارىماي؛ ئاسفالت
زُفَر: شىر؛ قەھرىمان؛ دېگىز، دەريا؛ سېخىي، ئىگە، خوجا؛ كۆپ ھەدىيە، يوغان تۆگە
زَفْرَة ج زَفَرَات: ئۇھ تارتماق، ئاھ ئۇرماق
زَفِير: ئاھ ئۇرغان ئاۋاز
زُقَاق ج أَزِقَّة: كوچا
زِقّ ج زِقَاق: تۇلۇم
زَقُّوم: زەققۇم (بىر خىل بەتبۇي ئاچچىق دەرەخ)
زَكَاة: پاكلىق، بەرىكەت
زَكَاة ج زَكًا و زَكَوَات: زاكات
زَكَاة الْمَال: مالنىڭ زاكىتى
زُكَام: زۇكام
زَكْمَة: زۇكام
زَكِيّ ج أَزْكِيَاءُ م زَكِيَّة: پاك، گۇناھسىز
زُلَال: سۈزۈك، ساپ (سۇ)
مَاءٌ زُلَال: يېڭى پاكىزە سۇ
زُلَال الْبَيْض: تۇخۇمنىڭ ئېقى
زَلْزَلَة و زِلْزَال: زىلزىلە، تەۋرەش، سىلكىنىش
زَلْزَلَة الْأَرْض: يەر تەۋرىمەك
زَلْف . زُلْفَى: يېقىنچىلىق قىلماق، خۇشامەت قىلماق
زَلَق . زَلِق: تېيىلغاق يەر
زَلْقَة: تېيىلىپ كەتمەك
زَلَل: خاتالىق، سەۋەنلىك
زَلَّة ج زَلَّات: مۇدۇرۇلۇپ كەتمەك؛ سەۋەنلىك، خاتالىق
زَلَم ج أَزْلَام: يال ئوقى (جاھىلىيەت دەۋرىدە ئەرەبلەردە پال سېلىشقا ئىشلىتىلەتتى)
زِمَالَة . زَمَالَة: مۇناسىسۋەت (ساۋاقداشلىق، خىزمەتداشلىق، يۇرتداشلىق ۋە يولداشلىق)
زِمَام ج أَزِمَّة: چولۇۋۇر
زِمَام النَّعْل: ئاياغنىڭ بوغقۇچى
زَمَان ج أَزْمِنَة . زمن ج ازمان: ۋاقىت، زامان، دەۋر، مەزگىل
مِنْ غَابِرِ الزَّمَانِ: قەدىمكى زاماندىن بۇيان

تَصَارِيْفُ الزَّمَانِ: زامانىنك ئۆزگىرىشى، دەۋرنىك ئۆزگىرىشى
زُمْرَة ج زُمَر: جامائە، گۇرۇھ، بىر توپ
زَمْزَم: زەمزەم قۇدۇقى
زَمْزَمَة ج زَمَازِمُ: گۇرۇپپا، جامائەت، گۇرۇھ، توپ
زَمْهَرِيْر: قاتتىق سوغۇق، قەھرىتان سوغۇق
زَمِيْل ج زُمَلاَءُ: يولداش، ھەمراھ
زَمِيل الْمَدْرَسَة: ساۋاقداش
زِنَاء: زىنا قىلماق، پاھىشە قىلماق
زِنَاد ج زِنَادَات: چاقماق ياندۇرماق؛ سايمان ۋە قورالنىڭ تەپكىسى
حَجَر الزِّنَاد: چاقماق تېشى
زُنْبُور ج زَنَابِيرُ: سېرىق ھەرە
زَنْج ج زَنْوْج: نېگىر، زەنگى، قارا تەنلىك ئادەم
زَنْجِير ج زَنَاجِرُ: زەنجىر
زَنْجِيّ: قارا تەنلىككە مەنسۇب، زەنگىگە دائىر
زَنْد ج زِنَاد: بېغىش (قولنىڭ بېغىشى)
زَنْدَقَة: كۆپۈرلۈق، خۇداسىزلىق
زِنْدِيق ج زَنَادِيقُ: كاپىر، دىنسىز، دەھرىي
زَنِّي: زىنا قىلماق، پاھىشە قىلماق
زَنِيْم: تېگى پەس؛ ھارامدىن بولغان
زَهَاء: يورىماق، نۇر چاچماق
زُهَاء: تەخمىنەن، ئۆچۈرىسىدە، ئەترابىدا
زُهَاءَ سَاعَةٍ: بىر سائەت ئەترابىدا
زَهَادَة: زاھىدلىق (تەركىدۇنيا بولۇپ، ئىبادەتكە بېرىلمەك)
زُهْد: زاھىدلىق (تەركىدۇنيا بولۇپ، ئىبادەتكە بېرىلمەك)
زَهَر . زَهَر ج أَزْهَار: چېچەك، گۈل
زَهْرَة الْحَيَاةِ . زَهْرَة الْعُمْرَة: گۈزەل ياشلىق، گۈزەل ھايات مەنزىرىسى
زُهَرِيّ: تاناسىل كېسەللىكى، سىفىلىس
الأَمْرَاض الزُّهَرِيَّة: تاناسىل كېسەللىكلىرى، جىنسىي كېسەللىكلەر
زَهْرِيَّات ج زَهْرِيَّة: گۈل قاچىسى، تەشتەك، لوڭقا
زَهْو: يورىماق، نۇر چاچماق
زُهُوْق: يوقالماق، ھالاك بولماق

زُهُوْق: يوقالغۇچى، ھالاك بولغۇچى
زَهْو و زُهُوّ: يورىماق، نۇر چاچماق؛ ھاكاۋۇرلۇق، تەكەببۇرلۇق، ئۆزىنى چوڭ تۇتماق
زَهِيْد: ئازغىنا، كىچىككىنە، قىممىتى يوق
زَوَاج: توي قىلماق، نىكاھلانماق، جۈپلەشمەك
حَيَاة الزَّوَاجِ: ئەر خوتۇنلۇق تۇرمۇش
زَوَاج عُرْفِيّ أَوْ مَدَنِيّ: ئادەتتىكى ياكى خەلق ئىچىدىكى رەسمىي قائىدە بويىچە توي قىلماق
شَهَادَة أَوْ كِتَاب الزَّوَاجِ: توي خېتى، پەتتە
زَوَال: يوقالماق، تۈگىمەك، زاۋال تاپماق، ئۆزۈلمەك، ئۆچمەك
زَوَال الشَّمْسِ: كۈننىڭ قايرىلىشى
خَطّ الزَّوَالِ: مېرىدىئان سىزىقى
زُؤَام . مَوْت زُؤَام: ئۇشتۇمتۇت ئۆلۈم
زَوْبَعَة ج زَوَابِعُ: قارا بوران (دېگىزدىن كۆتۈرۈلىدىغان ئاپەت خاراكتېرلىك شىددەتلىك بوران)
زَوْبَعَة بَحْرِيَّة أَوْ بَرِّيَّة: قاتتىق بوران
زَوْج ج أَزْوَاج: ئەر (ئايالىنىڭ ئېرى)؛ ھايۋانىنىڭ جۈپتى
زَوْجَة ج زَوْجَات: خوتۇن، ئايال (ئەرىنىڭ ئايلى)
تَعَدُّد الزَّوْجَات: كۆپ خوتۇنلۇق تۇزۇم
زَوْجِيَّة: توي قىلماق، نىكاھلانماق، جۈپلەشمەك
حَفْلَة الزَّوْجِيَّة: توي مۇراسىمى
زُوْر: ساختا، يالغان، جا، ئويدۇرۇلغان، بوھتان
شَاهِد الزُّوْر: يالغان گۇۋاھچى
زَوْرَق ج زَوَارِقُ: قولۇاق، قېيىق
زَوْرَق بُخَارِيّ: ماتورلۇق قېيىق
زَوْرَق شِرَاعِيّ: يەلكەنلىك كىچىك كېمە
زِيَادَة: ئارتماق، كۆپەيمەك، زىيادە بولماق؛ زىيادە
زِيَادَة عَلَى ذَلِكَ: ئۇندىن باشقا، ئۇنىڭ ئۈستىگە
زِيَارَة: زىيارەت قىلماق، ئېكسكۇرسىيە قىلماق، يوقلماق؛ زىيارەت
زَيْت ج زُيُوت: ياغ، مايى؛

زەيتون مېيى
زَيْت الْبُتْرُول . زَيْت الْحَجَر . زَيْت الصَّخْر: نېفت
زَيْت بَذْرَة القطن: چىگىت مېيى
زَيْت السِّمْسِم: كۈنجۈت مېيى
زَيْت الشَّلْجَم: قىچا مېيى
زَيْت فُوْل الصُّوْيَا: پۇرچاق مېيى، سېرىق پۇرچاق مېيى
زَيْت فُوْل السُّوْدَانِيّ: خاسىك مېيى
زَيْت مَعْدَنِيّ: مىنېرال ماي
الزُّيُوت النَّبَاتِيَّة: ئۆسۈملۈك مېيى
زَيْتُون: زەيتون

زَيْتُونَة ج زَيْتُونَات: زەيتون دەرىخى
زَيْغ . زَيَغَان: توغرا بولدىن چىقىپ كەتمەك، قىڭغىر يولغا كىرىپ قالماق
زَيْف ج زُيُوف: ساختا، يالغان، ئويدۇرۇلغان، جا
زَيْن ج أَزْيَان: چىرايلىق، زىننەتلەنگەن، بېزەلگەن
زِيْنَة ج زِيْنَات: زىننەت، زىننەتبۇيۇملىرى
غُرْفَة الزِّيْنَة: كىرىم ئۆيى، كىيىم يۆتكەيدىغان ئۆي
زَيّ ج أَزْيَاء: پاسون، مودا، شەكىل، ياڭزا؛ كىيىم

س

سَأَبَة: كۆرسەتكۈچ بارماق
سَابِح ج سَابِحُونَ م سَابِحَة ج سَابِحَات و سَوَابِحُ: سۈ ئۈزگۈچى
سَابِع ج سَبَعَة و سَابِعُوْن: يەتتىنچى
سَابِغ ج سَوَابِغُ: تولۇق، يېتەرلىك
سَابِغَة ج سَابِغَات: كەڭ ساۋۇت؛ قاتتىق يامغۇر
سَابِق ج سَابِقُون و سُبَّاق: ئالدىدا چىققۇچى، ئىلگىرىلىگۈچى؛ ئالدىدىكى، ئالدىدا ماڭغۇچى؛ ئۆتكەنكى
الْوَزِير السَّابِق: سابىق مىنىستىر

سَابِقاً: ئىلگىرى، ئالدىدا
سَابِق: ئىلگىرىكىلەر، ئەجدادلار، ئالدىدا ماڭغانلار
سَابِقَة ج سَوَابِق و سَابِقَات: ئىلگىرى، ئالدىدا؛ ئالدىدا يېتىپ بارغان ئات، مۇكاپاتقا ئېرىشكەن ئات
سَاج ج سِيْجَان الْوَاحِدَة سَاجَة ج سَاجَات: ساج دەرىخى
سَاج: جىمجىت ۋە ئىللىق
بَحْر سَاج: تېپتىنچ دېڭىز
سَاجِد ج سُجَّد و سُجُود م سَاجِدَة ج سَاجِدَات و سَوَاجِدُ: سەجدە قىلغۇچى، باش ئۇرغۇچى
سَاحَة ج سَاح و سَاحَات: قورۇ، سەينا، مەيدان، هويلا
سَاحَة الْأَلْعَاب الرِّيَاضِيَّة: تەنھەرىكەت مەيدانى، چېلىشىش مەيدانى
سَاحَة الْقِتَال: ئۇرۇش مەيدانى، جەڭگاھ، فرونت
سَاحِق: هالاك قىلغۇچى، بېسىپ چۈشكۈچى
أُكْذُبَة سَاحِقَة: ئۇستۇنلۇكنى ئىگىلىگۈچى
سَاحِل ج سَوَاحِل: قىرغاق، ساهىل
سَاحِل الْبَحْر: دېڭىز بويى، دېڭىز قىرغىقى، دېڭىز ساهىلى
سَاحِلِيّ: دېڭىز قىرغىقىنىكى، دېڭىز قىرغىقىغا تەۋە
سَاخِر: مەسخىرە قىلغۇچى، زاڭلىق قىلغۇچى
سَاخِط: غەزەپلەنگۈچى، ئاچچىقلانغۇچى
سَادِس م سَادِسَة: ئالتىنچى
سَادِس عَشَر: ئون ئالتىنچى
سَادِن ج سَدَنَة: كەبىنىڭ خادىمى؛ بۇتخانا خىزمەتچىسى، چېركاۋ دەرۋازىۋەنى
سَاذَج ج سُذَّج: ئاددىي-ساددا، توز
سَارّ: خۇشال قىلغۇچى
سَارِق ج سُرَّاق و سَرَقَة: ئوغرى، يانچۇقچى
سَارِيَة الْمَرْكَب ج سَوَارٍ: كېمە ماچتىسى
سَاطِع: نۇرلۇق، پارلاق، كۆزنى قاماشتۇرىدىغان، نۇر چاچقۇچى
سَاطُور ج سَوَاطِيرُ: قىسقراق، چەيدو
سَاعَاتِيّ ج سَاعَاتِيَّة: سائەت سودىگىرى، سائەتچى

سَاعَة ج سَاعَات: سائەت
سَاعَة جَيْب: قويۇن سائەت
سَاعَة حَائِط: تام سائىتى
سَاعَة يَدٍ: قول سائەت
سَاعَة نَحْس: بەختسىز چاغ
رَجُل السَّاعَة: ئەھۋالغا قاراپ ئۆزگىرىدىغان ئادەم، پۇملاق تاۋۇز
سَاعٍ ج سُعَاة: سۇخەنچى، گەپ توشۇغۇچى، چېقىمچى؛ ئەلچى، خەت توشۇغۇچى؛ پاش قىلغۇچى، ئاشكارىلىغۇچى
سَاعِيّ الْبَرِيْدِ: پوچتكەش، پوچتالیون
سَاعِد ج سَوَاعِدُ: بىلەك، بېغىش
سَاغِب: ئاچ، ئاچ قالغان
سَافِر ج أَسْفَار: يۇزى ئوچۇق، چۈمبەلسىز؛ ئاشكارا، ئوچۇق
بِالْقُوَّةِ السَّافِرَة: ئوچۇقتىن-ئوچۇق قورال كۈچى ئىشلەتمەك
سَافِيَة ج سَافِيَات: قۇيۇنىدا كۆتۈرۈلگەن توپا
سَاق ج سُوق: پاچاق، پاقالچاق
رَبْلَة السَّاق: پاپياق بوغقۇچ
سَاقٍ ج سُقَاة: سۇغارغۇچى، شاراب تۆتۈپ بەرگۈچى، مەي تۆتۈپ بەرگۈچى، ساقي
سَاقِط ج سُقَاط م سَاقِطَة: يېقىلىپ چۈشكۈچى؛ چۈشۈپ كەتكۈچى، تۆۋەنگە ساڭگىلىغۇچى؛ چۈشكۈنلەشكۈچى
مَرْأَة سَاقِطَة: چۈشكۈنلەشكەن ئايال
سَاقِط مِنَ الْحُقُوقِ الْمَدَنِيَّة: پۇقرالىق ھوقۇقىدىن مەھرۇم بولغۇچى
سَاقِيَة ج سَاقِيَات: قاۋاقخانىدىكى ئايال ساقي، مەيخانىدىكى ئايال كۈتكۈچى، ساقيە
سَاكِت: جىم تۇرغۇچى، سۈكۈت قىلغۇچى
سَاكِن ج سُكَّان: تۇرغۇچى، يەرلىشىپ قالغۇچى؛ ئاھالە
سَاكِن الْجِنَان: جەننەتتە تۇرغۇچى، جەننەتى (مەرھۇم)
سَالِف ج سَلَف: ئالدىنقىكى، ئۆلگەنلىكى، ئۆتكەنكى
سَالِف الذِّكْر: يۇقىرىدا ئېيتىلغان، باشتا تىلغا ئېلىنغان
فِي سَالِفِ الزَّمَانِ . فِي سَالِفِ الدَّهْرِ: قەدىمكى زاماندا

سَالِفًا: ئۆتكەندە، ئىلگىرىكى، ئۆتكەنكى
سَام أَبْرَص ج سَوَام: پاتمىچۇق
سَام: سام (نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ ئوغلىنىڭ ئىسمى)
سَامّ زەھەرلىك
سَامِر ج سُمَّر و سُمَّار: كەچتە پارا ئىلاشقۇچى، كېچىمدە مۇڭدىشقۇچى
سَامِع ج سُمَّاعٌ: ئاڭلىغۇچى، قۇلاق سالغۇچى، ئىشتىكۇچى
السَّامِعَان: ئىككى قۇلاق
سَامِق ج سَمِق: ئېگىز، ئۇستۇن
سَامِيّ: سام ئۇرۇقىغا مەنسۇپ
اللُّغَات السَّامِيَّة: سام تىللىرى
الْمَنْدُوب السَّامِيّ: يۇقىرى دەرىجىلىك ۋالىي (جاھانگىر دۆلەتلەرنىڭ مۇستەملىكە ئەللەردە تۇرغۇزىدىغان يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارى)
سَانِح ج سَوَانِحُ . سَانِحَة ج سَانِحَات: پۇرسەت، ياخشى پەيت
الْفُرْصَة السَّانِحَة: ياخشى پۇرسەت، پايدىلىق پەيت
سَاهِر ج سُهَّار: كېچىنى بىدار ئۆتكۈزگۈچى، تۇنىگۈچى
سَاهٍ . سَهْوَان: سەۋەنلىمەك ئۆتكۈزگۈچى؛ سەل قارىغۇچى؛ دىققەتسىز، غەپلەتتە قالغۇچى
سَائِب م سَائِبَة ج سَوَائِبُ: تاشلىۋېتىلگەن؛ مەيلىگە قويۇۋېتىلگەن؛ قويۇپ بېرىلگەن، ئەركىن، ئازاد؛ يېشۇېتىلگەن (جاھىلىيەت دەۋرىدە ئىلاھلارغا ۋەخپە قىلىپ ئىشتىن ئازاد قىلىپ قويۇۋېتىلگەن تۆگە)
سَائِح: ئاققۇچى؛ ئېرىگۈچى
سَائِح ج سُيَّاح و سَائِحُون: ساياھەتچى، سەيلە قىلغۇچى، سەيياھ
سَائِد ج سَادَة و سَادَات: ئۇستۇنلۇك قازانغۇچى، غەلىبە قىلغۇچى، كۆزگە كۆرۈنگەن؛ مۇھىم؛ ھۆكۈمرانلىق قىلغۇچى؛ ئەپەندى، خوجايىن، باشلىق
سَائِر: ماڭغۇچى، يۆتكەلگۈچى، ھەرىكەتلەنگۈچى، ئىلگىرىلىگۈچى
سَائِر عَلَى الْأَقْدَامِ: پىيادە ماڭغۇچى
سَائِر النَّاسِ: ھەممە ئادەم، بارلىق كىشىلەر

سَائِس ج سَاسَة و سُوَّاس: باشقۇرغۇچى، مۇدىر؛ مەمۇرىي خادىم؛ سىياسەتچى، سىياسىئون

سَائِس الدَّوَابّ: ئات باقار

سَائِس الطَّيَّارَة: يول باشلىغۇچى (ئايروپىلاندا)

سَائِغ ج أَسْوَاغ: جائىز، مۇباھ، رۇخسەت قىلىنغان، دۇرۇس؛ لەززەتلىك، مەززىلىك

سَائِق ج سَاقَة و سُوَّاق و سَائِقُون: ھەيدىگۈچى

سَائِق السَّيَّارَة: شوپۇر

سَائِق القِطَار: پويىز ھەيدىگۈچى، پويىز شوپۇرى

سَائِق الطَّائِرَة: ليوتچىك، ئۇچقۇچى

سَائِل ج سُيُول: ئاققۇچى، سۇيۇقلۇق

سَائِل ج سَائِلُون: سورىغۇچى ئادەم، سوئال سورىغۇچى؛ تىلەمچى، سائىل

سَائِم ج سَوَائِم: ئەركىن ئوتلىغۇچى؛ سەرگەردان

كَلْب سَائِم: لالما ئىت

سَائِمَة ج سَوَائِم: چارۋا، چارۋا مال، ئۇي ھايۋانلىرى

سَأَمَ . سَآمَة: زېرىكمەك، ئىچى پۇشماق

سُبَات: ھوشسىزلىق (تىببىدا)؛ ھايۋانلارنىڭ ئۇچەككە كىرىشى

سِبَاحَة: سۇ ئۈزمەك

سُبَاعِيّ: يەتتە ھەسسە

سُبَاعِي الأَحْرُف: يەتتە ھەرپلىك

سِبَاق: مۇسابىقىلەشمەك؛ بەيگە

سِبَاق الخَيْل: بەيگە

مَيْدَان السِّبَاق: بەيگە مەيدانى، مۇسابىقە مەيدانى

سَبَب ج أَسْبَاب: سەۋەب؛ ئارغامچا؛ ئۇسسۇل؛ پەيت؛ مەنبە؛ غەرەز؛ ۋاسىتە؛ مۇناسىۋەت

سَبّ: تىللاش، سۆكمەك؛ بوھتان چاپلاش

سَبَأ: سەبە (قەدىمكى يەمەندىكى بىر قەبىلىنىڭ ئىسمى)

سَبَّاب م سَبَّابَة: تىللىغۇچى، قارغىغۇچى، دەشنەم بەرگۈچى

سَبَّابَة: كۆرسەتكۈچ بارماق، بىگىز قول

سَبَّاق: ھەمىشە ئالدىنقى قاتاردا تۇرغۇچى، بەيگىدە ھەمىشە

يېڭىپ چىققۇچى، چېمپىيون

سُبَّة: قارغىماق

سَبُّورَة: دوسكا، قارا تاختا

سَبْت ج أَسْبُت: شەنبە، شەنبە كۈنى

سُبْح: تەسبىھ ئېيتماق، مەدھىيىلىمەك

السُّبْح لِلَّه: ئاللانى مەدھىيىلىمەك، ئاللاغا شۈكرى قىلماق

سُبْحَانَ اللَّه: ئاللا پاكتۇر، ئاللانى پاكلايمەن، ئاللاغا پاك دەپ ئېتىقاد قىلمەن

سُبْحَة . سُبَح و سُبُحَات: تەسۋى

سَبِخ: ساسلىق

سَبْط و سَبِط ج أَسْبَاط: يۇمشاق چاچ، ئۇلۇك چاچ

سَبْط اليَدَيْن: سېخىي، مەرد

سَبْط الجِسْم: ئورتا بوي، قامىتى كېلىشكەن

سِبْط ج أَسْبَاط: نەۋرە

سَبْع و سَبُع ج سِبَاع م سَبُوعَة: يىرتقۇچ ھايۋان

سَبْع م سَبْعَة: يەتتە

سَبْعَة عَشَر . سَبْع عَشَرَة: ئون يەتتە

سَبْعَة أَضْعَاف: يەتتە ھەسسە

سُبْع و سُبُع ج أَسْبَاع: يەتتىدىن بىر

سَبْعُونَ: يەتمىش

سَبْق: ئەۋزەللىك، ئۈستۈنلۈك، ئۆتۈپ كەتمەك

أَحْرَزَ قَصَبَ السَّبْق: ئالدىغا ئۆتۈپ كەتتى، ئۇ ئالدىنقى قاتاردا تۇردى

سَبَق ج أَسْبَاق: تىككەن پۇل، دوغا قويۇلغان پۇل

سَبْي ج سَبِيّ: ئەسىر؛ ئولجا، غەنىيمەت

سَبِيل ج سُبُل: يول، ئۇسۇل، ۋاسىتە

ابْن السَّبِيل: سەرگەردان، مۇساپىر، يولۇچى، ئىبنى سەبىل

عَلَى سَبِيل المِثَال: مەسىلەن، ئىبىتايلۇق (مىسال قىلىپ)

فِي سَبِيل اللَّه: ئاللا يولىدا، ئاللا ئۈچۈن

سَبِيّ ج سَبَايَا: ئەسىر

سِتَار ج سُتُر: پەردە، دېرىزە پەردىسى

مَا وَرَاءَ السِّتَارِ: پەردە ئارقىسىدا، پەردە ئارقىسىدىكى نەرسە

سِتّ م سِتَّة: ئالتە

سِتّ عَشَرَة . سِتَّة عَشَر: ئون ئالتە

سِتَّة أَضْعَاف: ئالتە ھەسسە، ئالتە چەندان

سِتّ: ئايال خوجايىن، خانىم

سَتَّار: قوغدىغۇچى، ياپقۇچى

السَّتَّار: گەمسەقتار (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بىرى)

سِتُّون: ئاتمىش

السِّتُّون: ئاتمىشىنچى

سِتْر ج أَسْتَار: پەردە، توسۇق؛ تۇۋاق، ياپقۇچ؛ تورۇس؛ قاپ، پوست (قاسىراق)؛ پاناگاھ

سُتْرَة ج سُتَر: قىسقا چاپان

سَتَه . سِتَه . سَتْه ج أَسْتَاه: مەقئەت، قوك

سَجَّاد: ھەمىشە ناماز ئوقۇيدىغان ئادەم، كۆپ سەجدە قىلغۇچى

سَجَّادَة: جاينامازا؛ گىلەم، زىلچا

سِجِّيل: قورۇق لايدەك بولۇپ قالغان تاش، ساپال تاش

سَجْع: (كەپتەر) سايرىماق؛ دەم تۇتماق

سَجْع ج أَسْجَاع: قاپىيلىك سۆز

سَجْف و سِجْف ج أَسْجَاف: پەردە

سَجْل ج سِجَال: چېلەك، سوغا، ئاسما چېلەك

سِجِلّ ج سِجِلَّات: خاتىرە دەپتەر، تىزىملاش دەپتىرى

سِجِلَّات: ئارخىپ باشقارمىسى، ئارخىپخانا

أَمِين سِجِلَّات: ئارخىپ باشقۇرۇش خادىمى

سِجْن ج سُجُون: قاماقخانا، تۇرمە، ھەيسە، گۇندىخانا، سولاقخانا، زىندان

سِجْن مُؤَبَّد: مۇددەتسىز قاماق

جُمَّى السُّجُون: قارا كېزىك

سَجَنْجَل ج سَنَاجِلُ: ئەينەك؛ كاللەك كۆمۈش

سُجُود: سەجدە قىلماق، باش ئەگمەك، باش ئۇرماق

سَجِين ج سُجَنَاءُ: مەھبۇس، تۇرمىدە ياتقۇچى

سَجِيَّة ج سَجَايَا و سَجِيَّات: مىجەز، خاراكتېر، تەبىئەت (ئادەمنىڭ تەبىئىتى)

سَحَاب ج سُحُب الوَاحِدَة سَحَابَة ج

سَحَائِبُ: بۇلۇت

سِحَاق: ئەركەكزەدەك ئويىنىماق، جىنسىي ئالاقە قىلىشماق

سُحَام: قارا

سَحْب: سۆرىمەك، تارتماق؛ چېكىندۈرمەك، قايتۇرماق

سَحْبَان: سەھبان (ئەرەبلەردە ئۆتكەن بىر ناتىق)

سَحْت: كونا كېيىم؛ جازا

سُحْت: ھارام نەرسە، ھارام مال

سَحَّار ج سَحَرَة م سَاحِرَة: جادۇگەر، سېھرگەر، كۆز باغلىغۇچى

سَحَر ج اسحار: سۈبھى، تاڭ سەھەر

سَحَر ج أَسْحَار و سُحُور: كۆز باغلاش، سېھرگەرلىك؛ مەپتۇن قىلماق، قايمۇقتۇرۇش

سَحْق: سوقماق، يانجماق؛ ھالاك قىلماق

سَحْق ج سُحُوق: كونا كېيىم

سَحْق . سُحُق: يىراق

سَحَم . سُحَمَة: قارا

سَحَنَة و سُحْنَة . سَحْنَاءُ: قىياپەت، شەكىل، رەڭگىروي

سَحُور ج سُحُر: زولۇق تاماق

سَحِيق: يىراق؛ چوڭقۇر، تېگى يوق

سَخَاء . سَخَاوَة: سېخىيلىق، قولى ئوچۇقلۇق

سَخَافَة ج سَخَافَات: گالۋاڭلىق، كالتە پەملىك، ھاڭۋاقتىلىق؛ ئاجىزلىق، بوشاڭلىق، ئىقتىدارسىزلىق

سَخَانَة: ئىسسىقلىق

سَخَّانَة ج سَخَّانَات: ئىسسىتىش ئەسۋابى

سَخْت: قاتتىق، شىددەتلىك، كۈچلۈك

سُخْت: تۇياقلىق ھايۋانلارنىڭ تېزىكى

سُخْرَة . سُخْرِيَّة: زاڭلىق، مەسخىرە

سُخْرِيّ: كۈلكىلىك، مەنسىز، تېتىقسىز، بىمەنە

سُخْط . سَخَط: غەزەپ، ئاچچىق، خاپىلىق

سُخْف: گالۋاڭلىق، كالتە پەملىك، ھاڭۋاقتىلىق؛ ئاجىزلىق، بوشاڭلىق، ئىقتىدارسىزلىق

سَخَم . سُخْمَة: قارا

سُخْن ج سُخَّان م سَاخِنَة: قىزىق،

ئىسسق

سُخُونَة: ئىسسقلىق، هارارەت

سَخِيْت: قاتتىق، شىددەتلىك، كۈچلۈك

سخيف: ئاجىزلىق؛ ناچار؛ نامۇۋاپىق

سَخِيْفُ الْعَقْلِ: كەم ئەقىل، كالتە پەم

سَخِيْن: ئىسسق؛ كۆزنىك يېغلاش سەۋەبىدىن قىزىرىپ كېتىشى؛ تاياق تەگكەن يەرنىك ئىچىشىپ ئاغرىشى

سَخِيّ ج أَسْخِيَاءُ: سەخىي، قولى ئوچۇق؛ كەڭ قورساق

سَدَاة النَّسِيجِ ج أَسْدِيَة: ئۆرۈش يىپ

سَدَاد: توغرىلىق، راستچىللىق

سِدَاد و سِدَادَة ج سِدَادَات: پۈكەت، پۇرۇپكا؛ ئىغىز

سُدَاس: ئالتىدىن-ئالتىدىن

سُدَاسِيّ الْحُرُوف: ئالتە ھەرپلىك سۆز

سِدَانَة: كەئبىنىڭ خىزمىتىنى قىلماق، بۇتلارغا قارىماق

سَدّ: (قاچىنى) يېپماق

سَدّ و سُدّ ج سُدُود و أَسْدَاد: توسۇق، رېشاتكا

سَدَد: توغرىلىق، راستچىللىق

سِدْرَة الْمُنْتَهَى: جەننەتتىكى ئەڭ ئالىي ئورۇن، سىدرەتۇلمۇنتەھا (7-ئاسماندا ئەرشنىڭ يېنىدىكى بىر دەرەخ)

سُدْس و سُدُس ج أَسْدَاس: ئالتىدىن بىر

سُدْل و سِدْل ج سُدُول و أَسْدَال: پەردە، مىلەگزە

سَدْن: كەئبىنىڭ خىزمىتىنى قىلماق، بۇتلارغا قارىماق

سُدًى: بىكار، پايدىسىز، نەتىجسز

سَدِيْد . أَسَدّ ج سُدّ: مۇۋاپىق، توغرا، دۇرۇس

جَوَاب سَدِيْد: توغرا جاۋاب

سَذَاجَة: ئاددىي، نوقۇل، تۈز، ساددا

سَرَاب: ئېزىنقۇ، سەراب

سَرَاة ج سَرَوَات: بەل، دۈمبە؛ چۈش ۋاقتى؛ چوققا

سِرَاج ج سُرُج: چىراغ، جىنچىراغ

سَرَاح: قويۇۋەتمەك، تارقىتىۋەتمەك

سُرَادِق ج سُرَادِقَات: چېدىر

سَرَب ج أَسْرَاب: يەر ئاستى يولى، تونىل؛ لەخمە؛ ئېقىن سۇ

سَرَب: (سۇ) تەپچىرىمەك،

سىرغىماق، ئاقماق

سِرْب . سُرْبَة ج سُرْب: بىر توپ (قۇش ياكى ھايۋانلارنىڭ بىر توپى)

سِرْب طَائِرَات: ئۇچقۇچىلار كېچىك ئەترىتى

قَائِد سِرْب: ھاۋا ئارمىيە قوماندانى

سِرْبَال ج سَرَابِيل: كىيىم، كۆڭلەك، مايكا

سَرْج ج سُرُوج: ئېگەر

سِرْحَان ج سَرَاحِ: بۆرە؛ شىر؛ كۆلىنىڭ ئوتتۇرىسى

سَرْد: نەقىل كەلتۈرمەك، ستاتا ئالماق

سُرّ ج أَسِرَّة: كىندىك

سِرّ ج أَسْرَار: سىر، مەخپىيەت

كَاتِم أَو كَاتِب السِّرّ: كاتىپ، سېكرېتار

سِرَاّ: يوشۇرۇن

سَرَّاء: بەخت، بايلىق-ئاتچىلىق، راھەت، ھالاۋەت

فِي السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ: راھەتتە ۋە قىيىنچىلىقتا، خاتىرجەملىك ۋە ئېغىر چىلىقتا

سِرِّيّ: يوشۇرۇنچە، مەخپىي

مَرَض سِرِّيّ: تاناسىل كېسىلى، جىنسىي كېسەللىك

سُرِّيَة ج سَرَارِ: كېنىزەك، كىچىك خوتۇن؛ ئاشنا (ئايال ئاشنا)

سُرْطَان: قىسقۇچپاقا؛ سەرەتان، سەراتان بۇرچى؛ راك كېسلى

سَرَطَان ظِهَارِيّ: تېرە راكى

سَرَطَان غُدَدِيّ: بەز راكى

سَرَطَانِيّ: راك كېسەللىكلىرىدىن، راك كېسەللىكىگە مەنسۇپ

سُرْعَة: سۈرئەت، تېزلىك، چاپسانلىق

سُرْعَة الْإِنْجَازِ: تېز ئورۇنلاش، تېز بىر تەرەپ قىلىش

سَرَف: ھەددىدىن ئارتۇق، ھەددىدىن ئاشۇرۇۋېتىش؛ ئىسراپچىلىق

فِي غَيْرِ سَرَفٍ: مۇۋاپىق، ئىسراپ قىلماسلىق

سُرْفَة: قورچاق (ھاشارات بالىسىنىڭ ھاشارات بولۇپ يېتىلىشىدىن ئىلگىرىكى ۋاقتى)

سُرْفَة دُوْدَةِ الْقَزّ: پىلە قۇرتى

سَرِقَة . سَرَقَة: ئوغرىلىماق

سَرْمَد: ئۇزۇن مۇددەت، ئەبەدىي، دائىم

سَرْمَدِيّ: ئەبەدىيلىك، مەڭگۈلۈك، باش ئاخىرى يوق

سَرْو واحِدَتُه سَرْوَة: ئارچا دەرىخى؛ ئارتۇقچىلىق

سَرْو جَبَلِيّ: تاغ ئارچىسى

سَرَوَات الْقَوْم: قوۋمنىڭ باشچىلىرى، قوۋمنىڭ كاتتىباشلىرى

سِرْوَال ج سَرَاوِيلُ: ئىشتان، شىم

سُرُور: خۇشاللىق، شادلىق

سُرْيَان: قەدىمكى سۇرىيە

السُّرْيَانِيَّة: قەدىمكى سۇرىيە تىلى، سۇرىيان تىلى

سُرْيَانِيّ: سۇرىيەلىك ئادەم، سۇرىيەلىك

سَرِيْر ج أَسِرَّة و سُرُر: كارىۋات

سَرِيْر الْمَلِكِ: تەخت، پادىشاھنىڭ تەختى

سَرِيرَة ج سَرَائِرُ: نىيەت، كۆڭۈل

طَيِّب السَّرِيْرَة: ياخشى نىيەتلىك، كۆڭلى تۆۋ

سَرِيْع ج سُرْعَان م سَرِيعَة ج سِرَاع: تېز، چاپسان

سَرِيع الْخَاطِر: زېھنى ئۆتكۈر، پەم-پاراسەتلىك، چېچەن

سَرِيْع التَّلَف: ئاسان چىرىيدىغان، تېز بۇزۇلۇپ قالىدىغان

سَرِيعاً: دەرھال، دەررۇ، تېز، چاپسان

سَرِيّ ج سُرَاة وأَسْرِيَاءُ م سَرِيَّة ج سَرَايَا: مەرد ئادەم، ئېسىل ئادەم

سَرِيَّة ج سَرَايا: پارچە قوشۇن، كىچىك قوشۇن

سَرِيَّة نَقْل: نەقلىيات ئېتىرتىسى، تىرانسپورت ئېتىرتىسى

سَرِيَّة الْإِسْعَاف: تېببىي قوتقۇزۇش ئېتىرتىسى

سَرِيَّة الْبَرْق: سىم تاناپ تۈزۈكى، تېلېگراف سىم ياغىچى، ستولبا

سَطْح ج سُطُوح: (نەرسىنىڭ) يۈزى؛ سىرتقى كۆرۈنۈش، كۆرۈنۈش

سَطْح الْأَرْض: يەر يۈزى، زېمىننىڭ يۈزى

سَطْح الْبَيْت: ئۆينىڭ تورۇسى، ئۆينىڭ ئۈستى

سَطْحِيّ: سىرتقى قىسمى، سىرتقى يۈزى

سَطْحِياً: يۈزەكى، كۆرۈنۈشتىكى

سَطْر ج أَسْطُر و سُطُور و أَسَاطِيرُ: قاتار، سەپ، رەت؛ خەتتىنىڭ قۇرى؛ ئالقانىنىڭ سىزىقى

سَطْع . سُطُوع: يورىماق، نۇر چاچماق، پارقىرىماق

سَطْو: ھۇجۇم قىلماق، زەربە بەرمەك، ھۇجۇم قىلىپ ئېسىپ كىرمەك

سَطْوَة ج سَطَوَات: كۈچ، ھوقۇق، نوپۇز

سَعَادَة: بەخت-سائادەت

دَار السَّعَادَة: ئىستامبۇلنىڭ بىر نامى

صَاحِب السَّعَادَة: جاناپلىرى ئالىيلىرى

سَعَادَتُكُمْ: جاناپلىرى، ئالىيلىرى

سَعْد ج سُعُود: بەخت، تەلەي، بەخت-سائادەت

سَعْدَانَة ج سَعْدَانَات: كەپتەر

سَعْدَانَة الثَّدْي: ئەمچەكنىڭ توپچىسى

سِعْر ج أَسْعَار: باھا، نەرخ

سِعْر السُّوق: بازار باھاسى، بازار نەرخى

سِعْر الْمُبَادَلَة: تاختايباھاسى؛ پۇلنىڭ ئېقىشى، چەت ئەل پۇلى قىممىتى

سِعْر الْجُمْلَة: توپ سېتىش باھاسى

سِعْر الْمُفَرَّق: پارچە سېتىش باھاسى

سَعَف . إِسْعَاف: ياردەم بەرمەك، قۇتقۇزماق

سُعْلَة . سُعَال: يۆتەل

قَصَب السُّعْلَة: كانايچە

سَعُودِيّ: سەئۇدى ئەرەبىستانى

سَعُوط: بۇرۇنغا تېمىتىدىغان دورا؛ ناسۋال

عُلْبَة السَّعُوط: ناسۋال قۇتىسى

سَعْي: تىرىشماق، ئۇرۇنماق سۆيىقەست قىلماق

سَعِيد ج سُعَدَاءُ: بەختىيار، تەلەيلىك، سائادەتمەن

سَعِير النَّارِ ج سُعُر: ئوت يالقۇنى

سَغَابَة: ئاچ قالماق، ئېچىرقاپ كەتمەك

سَغْب و سَغَب: ئاچ قالماق، ئېچىرقاپ كەتمەك

سَغِب . سَغْبَان م سَغْبَى ج سِغَاب: ئاچ قالماق، ئېچىرقاپ كەتمەك

سُغُوب: ئاچ قالماق، ئېچىرقاپ كەتمەك

سِفَاح: زىنا قىلماق
سِفَاد: ھايۋانلارنىڭ چېتىلىشىشى، ئەركەك ھايۋاننىڭ چىشسىغا چېپىشى
سِفَارَة . سَفَارَة: ئەلچە شتۇرمەك، ياراشتۇرماق، سۆلھ قىلماق؛ باش ئەلچىخانا؛ باش ئەلچىلىك ئەمىلى، باش ئەلچىلىك خىزمىتى
سُفَارَة: ئەلچە
سَفَائِن الْأُمُور: يارىماس ئىشلار، ئۇششاق ئىشلار
سَفَالَة: پەسلىك، پەسكەشلىك
سِفَانَة: كېمىسازلىق سانائىتى
سَفَاهَة: ئەخمەقلىك، نادانلىق، گالۋاڭلىق
سَفْح: قان تۆكمەك؛ ياش تۆكمەك
سَفْح الْجَبَلِ ج سُفُوح: تاغ باغرى، تاغ بۆتىكى
سَفَر ج أَسْفَار: سەپەر قىلماق، يول يۈرمەك؛ سەپەر
سَفَر الْبَحْر: دېڭىز سەپىرى
سَفَر الْبَرّ: قۇرۇقلۇق سەپىرى
نَفَقَات السَّفَر: يول راسخوتى
سِفْر ج أَسْفَار: كلاسسىك ئەسەر؛ تەۋراتنىڭ پارىلىرى

سُفْرَة ج سُفَر: زىيارەت داستىخىنى؛ مۇساپىرنىڭ ئوزۇقى
سَفَرْجَل ج سَفَارِجُ: بېھى
سَفْسَاف ج سَفَاسِفُ: ناچار نەرسە
سَفَط ج أَسْفَاط: سېۋەت
سُفْعَة ج سُفَع: داغ، سەپكۈن
سَفَّاح: جاللات، قان تۆككۈچى
سَفَّاك لِلدِّمَاءِ: جاللات، قاتىل، قانخور
سَفُّود ج سَفَافِيدُ: زىخ
سَفْك: تۆكمەك، ئېقىتماق
سَفْك الدِّمَاءِ: قان تۆكمەك
سُفْل: تۆۋەن، پەس
سَفَه: ئەخمەقلىك، نادانلىق، گالۋاڭلىق
سُفُوح: قان تۆكمەك؛ ياش تۆكمەك
سُفُور: يۈزىنى ئاچماق، چۈمبەلنى ئېلىپ تاشلىماق
سَفِير ج سُفَرَاءُ: ياراشتۇرغۇچى، ئارىنى تۈزىگۈچى، ئەلچە شتۇرگۈچى؛ ئوتتۇرىدىكى ئادەم؛ باش ئەلچى
سَفِينَة ج سُفُن: كېمە، پاراخوت
سَفِينَة الشَّحْن: يۈك پاراخوتى؛ سودا پاراخوتى، سودا فلوتى

نَفِيه ج سُفَهَاءُ م سَفِيهَة ج سِفَاه: ئەخمەق، نادان، گالۋاڭ
سِقَاء ج أَسْقِيَة: تولۇم
سِقَايَة: ئۇسسۇلۇق بىلەن تەمىنلەيدىغان جاي؛ ئۇسسۇلۇق بىلەن تەمىنلەيدىغان قاچا-قۇچا
سِقَايَة الْحَاجِّ . السِّقَايَة: مەككىدە ھاجىلارنى ئۇسسۇلۇق بىلەن تەمىنلەش ۋەزىپىسى
سَقَر: دوزاخ، جەھەننەم
سِقْط: بويىدىن ئاجراپ كەتكەن بالا
سَقْط ج أَسْقَاط: يارامسىز، ناچار، ساغلام بولمىغان، ئەخلەت؛ ھايۋانىنىڭ ئېچ باغرىدىكى كېرەكسىز نەرسىلەر
سَقْطَة ج سَقَطَات: ئۆرۈلۈپ چۈشمەك، يىقىلىپ چۈشمەك، سەۋەنلىك، خاتالىق
سَقْف ج سُقُوف: ئۆينىڭ تورۇسى
سَقْف خَارِجِيّ: ئۆگزە
سَقَّاء ج سَقَّاؤُونَ م سقاة: سۇ ساتقۇچى؛ سۇ توشۇغۇچى
سَقَّاف: ئۈي خۇيلىغۇچى
سُقْم، سَقَم ج أَسْقَام: كېسەل، كېسەللىك، ئاغرىق-سىلاق؛ ئورۇقلۇق

سُقُوط: چۈشۈپ كېتىش، ئۆرۈلۈپ كېتىش، يىقىلىپ چۈشۈش
سَقْي: سۇغارماق، ئۇسسۇلۇقنى قاندۇرماق
سَقِيم ج سُقَمَاءُ: ئاغرىق، كېسەل
سِكَافَة: موزدۇزلۇق
سَكَر: ھاراق
سُكْر: مەستلىك
سُكْر النَّهْر: توما، توغان
سَكْرَان م سَكْرَى ج سُكَارَى: مەست
سَكْرَة الْمَوْتِ: سەكرات
سُكَّافِي: موزدۇز
السُّكَّان: نوپۇس، ئاھالە
سُكَّان الْمَدِينَة: شەھەر ئاھالىسى
كَثِير السُّكَّانِ: نوپۇسى كۆپ، ئاھالىسى زىچ
سِكَّة ج سِكَك: يۇل؛ يول، چوڭ يول، تاشيول، كوچا
سِكَّة زِرَاعِيَّة: قىر، ئېتىز ئارىسىدىكى يوللار
سِكَّة الْحَدِيد: تۆمۈريول
سُكَّر: شېكەر
قَصَب السُّكَّر: شېكەر قومۇشى
سُكَّر الْقَصَب: قومۇش شېكىرى
سُكَّر الْعِنَب: گلۈكوزا
سُكَّر الْبَنْجَر: قىزىلچا شېكىرى

سِكِّير: مەست، مەست ئادەم، هاراقكەش
سِكِّين ج سَكَاكِينُ: پىچاق، قەلەمتىراش
سَنَّان السَّكَاكِين: پىچاق چاقلىغۇچى
سَكَن. سُكْنى: تۇرماق، ئورۇنلاشماق؛ تۇرالغۇ جاي
سَكُور: مەست، مەست ئادەم، هاراقكەش
سُكُون: تىنچ، جىمجىت
سَكِينَة: تىنچ، جىمجىت
سِلاَء ج أَسْلِئَة: پىشىقلاپ ئىشلەنگەن سىرتىق ماي
سِلاَح ج أَسْلِحَة: قورال-ياراغ، ئورۇش قورالى
سِلاَح الدِّفَاعِ: دۇبۇلغا، قالقان
سِلاَح الْمِحْرَاثِ: ساپاننىڭ چىشى
تخفيض السلاح: هەربىي تەييارلىقنى قىسقارتىش
نَزْع السِّلاَحِ: هەربىي هازىرلىقلارنى قىسقارتىش
سِلاَح الطَّيَرَانِ: هاۋا ئازمىيىسى
سِلاَح الْفُرْسَانِ: ئاتلىق قوشۇن

سِلاَح الْمُشَاةِ: پىيادە قىسىم
سِلاَحِيّ: هەربىي قورال-ياراغ سودىگىرى
سَلاَسَة: مۇلايىملىق، يۇمشاقلىق، ئىتائەتچانلىق
سَلاَطَة: يۇزى قېلىنلىق، نومۇسسىزلىق
سُلاَف. سُلاَفَة ج سُلاَفَات: ئەڭ ياخشى مەي، تەملىك شاراب
سَلاَقِيّ: بىر خىل ياخشى ئۇۋ ئىتى
سُلاَلَة: نەسىل، ئەۋلاد، ئورۇق، جەمەت؛ نەسەب، نەسەبنامە، شەجەرە؛ ئائىلە، خاندان
سُلاَلَة مَلَكِيَّة: سۇلالە، خاندانلىق
سَلاَم: سالام، سالام بەرمەك، تىنچ-ئامانلىق سورىماق
السَّلاَم: ئەسسالام (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، مۆمىنلەرگە سالامەتلىك بەخىشلىغۇچى ئاللا دېگەن مەنىدە)
سَلاَم عَسْكَرِيّ: هەربىچە سالام
دَار السَّلاَم: جەننەت؛ دارۇسسالام (شەرقىي ئافرىقىدىكى

بىر پورت)
مَدِينَة السَّلاَم: باغداد
السَّلاَم عَلَيْكُمْ: ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم، سىلەرگە (سىزگە) ئامانلىق تىلەيمەن، سىلەرگە (سىز) گىمۇ ئامانلىق بولسۇن!
وَعَلَيْكُمُ السَّلاَمُ: ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام، سىلەر (سىز) گىمۇ ئامانلىق تىلەيمەن، سىلەر (سىز) گىمۇ ئامانلىق بولسۇن!
سَلاَمَة: بىخەتەرلىك، ئەيمىسىز، سالامەت، ساق
مَعَ السَّلاَمَةِ: ئاق يول تىلەيمەن، يول بولسۇن، خەيرخوش
سُلاَمَى ج سُلاَمِيَات: قول بارماق سۆڭىكى، پۇت بارماق سۆڭىكى
سَلْب: بۇلماق، تالماق، تارتىۋالماق
سَلْب ج أَسْلاَب: ئۇلتۇرۇلگەن دۇشمەندىن ئېلىۋېلىنغان نەرسىلەر، ئولجا، غەنىيمەت
سَلْبِيّ: سەلبىي؛ ئىنكار قىلىنغان
سَلْجَة ج سُلَج: قۇلۇلە قېپى، سەدەپ قېپى
سَلْجَم ج سَلاَجِمُ: قىچا
سَلْح الطُّيُورِ ج سُلُوح: قۇشلارنىڭ مايىقى
سُلْحُفَاة الْبَرّ ج سَلاَحِفُ: تاشپاقا
سَلْخ الْحَيَّةِ وَسَلْخَتُهَا: يىلاننىڭ قاسىراق تاشلىشى
سَلْخَة: قوزا، پاقلان
سَلَس: سۈيدۈك تۇتالماسلىق كېسىلى
سَلِس: ئىتائەتچان، ئاسان كۆندىغان، ياۋاش؛ راۋان
كَلاَمٌ سَلِس: راۋان سۆز
سَلْسَبِيل ج سَلاَسِبُ و سَلاَسِيبُ م
سَلْسَبِيلَة ج سَلْسَبِيلاَت: ①پاكىز، شېرىن، سۈزۈك ئېقىن سۇ ②سەلسەبىل (رىۋايەتتە ئېيتىلىشىچە، جەننەتتىكى بىر بۇلاقنىڭ نامى)
سِلْسِلَة ج سَلاَسِلُ: زەنجىر؛ سوزۇلۇپ چېقىلغان چاقماق؛ ئۇزلۇكسىز، زەنجىرسىمان، تۇتۇشاقسىز
سِلْسِلَة الْجِبَالِ: تاغ تىزمىلىرى
سِلْسِلَة النَّسَبِ: شەجەرە، نەسەبنامە
سِلْط: ئاغزى يامان ئادەم
سُلْطَان ج سَلاَطِينُ: پادىشاھ،

سۇلتان

سُلْطَة ج سُلْطَات و سُلُطَات: ھاكىمىيەت، ھوقۇق؛ نوپۇز، ئورگان

سُلْطَة التَّشْرِيع: قانۇن تۈرغۇزۇش ھوقۇقى

سُلْطَة الْقَضَاء: ھۆكۈم چىقىرىش ھوقۇقى، كېسىش ھوقۇقى

السُّلْطَة الْقَضَائِيَّة: سوتلاش ھوقۇقى

السُّلُطَات التَّشْرِيعِيَّة: قانۇن تۈرغۇزۇش ئورگانلىرى

السُّلُطَات الْعَسْكَرِيَّة: ھەربىي دائىرىلەر

السُّلُطَات الْمَرْكَزِيَّة: مەركىزىي ئورگان، مەركىزىي دائىرىلەر

سَلْطَنَة: مەملىكەت، كىنەزلىك، سۇلتانلىق، پادىشاھلىق

سِلْعَة ج سِلَع: تاۋار، كۇندىلىك ئىستېمال بۇيۇملىرى

سِلْعَة كَاسِدَة: كاسات مال

سَلَف ج أَسْلَاف: ئەجداد، ئاتا-بوۋا، ئىلگىرى ئۆتكەنلەر، پىشقەدەملەر

سَلَفًا: ئالدىنئالا بەرمەك، ئالدىدىن بەرمەك، ئالدىدىن تۆلىمەك

وَ الشُّكْرُ لَكُمْ سَلَفًا: ئالدى بىلەن سىزگە رەھمەت ئېيتىمەن

سَلْفَتَة: قارىماي ياتقۇزماق، ئاسفالت ياتقۇزماق

سَلَفِيّ: ئەجدادلارنىڭ ئەنئەنىسىنى داۋاملاشتۇرغۇچى

سَلْك الْهَوَاء: ئاۋىئاتسىيە، ھاۋا يولى

سَلْك الْبَحْر: دېڭىز قاتنىشى

سِلْك ج أَسْلَاك و سُلُوك: يىپ؛ سىم

سِلْك بَرْقِيّ: تېلېگراف سىمى

سِلْك سِيَاسِيّ: سىياسىي ساھەدىكىلەر، سىياسىئونلار

السِّلْك التَّعْلِيمِيّ: مائارىپ ساھەدىكىلەر

سِلْكِيّ: سىملىق

لَا سِلْكِيّ: سىمسىز

إِشَارَة لَا سِلْكِيَّة: رادىئو سىگنالى، رادىئو شەرتلىك بەلگىسى

رِسَالَة لَا سِلْكِيَّة: تېلېگرامما

سِلّ رِئَوِيّ: ئۆپكە كېسىلى، ئۆپكە تۇبېركۇلىيوزى

سِلّ الْعِظَام: سۆڭەك تۇبېركۇلىيوزى

سل تدرني: سېۋەت

سَلَّة الْمُهْمَلَات: كېرەكسىز نەرسىلەر سېۋىتى

كُرَة السَّلَّة: ۋاسكېتبول

سِلَّة تَدَرُّنِيّ: تۇبېركۇلىيوز كېسىلى

سُلَّم ج سَلَالِيم: شوتا، پەلەمپەي

سِلْم، سَلْم: تىنچلىق، ئامانلىق، سالامەتلىك، بىخەتەرلىك

أَنْصَار السِّلْم: تىنچلىق تەرەپدارلىرى

بِالطُّرُقِ السِّلْمِيَّة: تىنچ ئۇسۇللار بىلەن، تىنچ يوللار بىلەن

سَلْو، سَلْوَان: ئۇنتۇپ كەتمەك، ئۇنتۇماق

سَلُوقِيّ: بىر خىل ياخشى ئوۋ ئىتى

سُلُوك: يۈرۈش-تۇرۇش؛ مەسلەك ۋە ئەخلاق

حُسْن السُّلُوك: ئەخلاقلىق، ئەدەب-قائىدىلىك

سَيِّئ السُّلُوك: ئەخلاقسىز، ئەدەبسىز

سُلُوك الْبَحْر أَوِ الْهَوَاء: دېڭىز ياكى ھاۋا قاتنىشى

سُلْوَى: ئۇنتۇپ كەتمەك، ئۇنتۇماق

سَلْوَى ج سَلَاوَى الْوَاحِدَة سَلْوَاة: بۈدۈنە

سَلِيب ج سَلْبَى: تەلتۆكۈس بۇلۇڭلىنغان

سَلِيخ: تەمى يوق، بەتتەم

سَلِيط: قارام، ئەدەبسىز

رَجُلٌ سَلِيط: ئاغزى يامان ئادەم

سَلِيق ج سُلُوق: پىشقان؛ چۆشكەن خازان؛ يول بويى

سَلِيقَة ج سَلَائِق: شورپا

سَلِيل ج سُلَّال: ئەۋلاد؛ تۇبېركۇلىوز بولغان ئادەم؛ سۇغۇرۇلغان پىچاق (قىلىچ)

سَلِيم ج سُلَمَاء: ساغلام، تىنچ؛ تولۇق، بېجىرىم

دَوْق سَلِيم: ساغلام زوق

سَلِيم الْبُنْيَة: بەدەن قۇرۇلۇشى ساغلام، ھەممە ئەزاسى بېجىرىم

سَلِيم الْعَقْل: ئەقىل-ھوشى جايىدا

سَمَاء ج سَمَاوَات: ئاسمان، ساما، ھاۋا بوشلۇقى

سَمَاح: ئەپۇچانلىق، كەڭ قورساقلىق؛ ئىجازەت بەرمەك، رۇخسەت قىلماق

عَدَم سَمَاحٍ: رۇخسەت قىلماسلىق، ئىجازەت بەرمەسلىك
سَمَاحَة: كەڭ قورساقلىق، ئەپۇچانلىق، قورسىقى كەڭلىك
صَاحِبِ السَّمَاحَةِ الْمُفْتِي: مۇپتى جانابلىرى (مۇپتىغا قارىتا ئىپتىلىدىغان ھۆرمەت سۆزى)
سِمَاد ج أَسْمِدَة: ئوغۇت
سِمَط ج سُمُط: تاماق ئۈستىلى، تاماق جوزىسى، داستىخان؛ تاماق نۆۋىتى
سَمَاع: ئىشلتىش ئادىتى، قوللىنىش ئادىتى
سِمَاك: تېرەك، تۆۋرۈك؛ تاقاق
سُمَانَى. سُمَانَاة ج سُمَانِيَات: بۆدۈنە
سَمَاوِيّ: يۇقىرىلىق، ئاسماندىكى؛ ھاۋا رەڭ، ساماۋى
الأَجْرَام السَّمَاوِيَّة: ئاسمان جىسملىرى
سَمَائِيّ: يۇقىرىلىق، ئاسماندىكى؛ ھاۋا رەڭ، ساماۋى
سَمْت ج سُمُوت: يول؛ مەزھەپ
رَزِين السَّمْتِ: سالماق، تەمكىن، ۋەزمىن
سَمْج ج سِمَاج: قەبھە؛ قوپال، توك؛ سەت
سَمْح: سېخىيلىك، مەردلىك، كەڭ قوللۇق
الشَّرِيعَة السَّمْحَة: كەڭ شەرىئەت، ئىسلام شەرىئىتى
سَمَر ج أَسْمَار: كېچىلىك پاراڭ
سُمْرَة اللَّوْن: قوڭۇر رەڭ
سِمْسَار ج سَمَاسِرَة: دەللال، بىدىك
سَمُرَة: ئالدى-ساتتىنى كېلىشتۈرمەك؛ شېرىنكانە
سِمْسِم: كۈنجۈت
سِمْط ج سُمُوط: ئۇنچە-مارجان ئۆتكۈزۈلگەن يىپ
سَمْع الواحِدَة سَمْعَة ج أَسْمَاع: ئاڭلاش سېزىمى، قۇلاق ئاڭلىماق
سَمْعًا و طَاعَةً: بولىدۇ، خوپ، ئاڭلىدىم (باشلىقنىڭ بۇيرۇقىنى ئاڭلىغاندا بېرىلىدىغان جاۋاب)
سُمْعَة: شۆھرەت، نام-ئابروي
سُمْعَة حَمِيدَة: ياخشى نام
سُمْعَة رَدِيئَة: يامان نام
حَسَن أو حَمِيد السُّمْعَة: ياخشى نامغا ئىگە
سَمْك: ئېگىزلەتمەك، كۆتۈرمەك؛ قېلىنلىق، ئېگىزلىك

سَمَل و سَمِل ج أَسْمَال: كونا كىيىم
سُمّ و سَمّ ج سُمُوم: زەھەر؛ ئۆگكۈر، تۆشۈك، كامار؛ يىڭنىنىڭ تۆشۈكى
سَمَّاعَة: تېلېفون تۈرۈپكىسى
سَمَّاك: بېلىقچى، بېلىق ساتقۇچى
سَمَّان: سېرىق ماي سودىگىرى
سَمُّور ج سَمَامِيرُ: قارا بۇلغۇن
سُمِّيَات: زەھەر، زەھەرلىك نەرسىلەر
سَمْن ج أَسْمُن: سېرىق ماي
سِمْن. سِمْنَة سەمرىمەك
سِمْن مُفْرِط: بەك سېمىزلىك
سَمْهَرِيّ: قاتتىق ياغاچتىن ساپلانغان ئىسىل نەيزە
قَدّ سَمْهَرِيّ: غۇنچە بوي، خۇش پېچىم
سَمُوم ج سَمَائِم: ئىسسىق شامال
سُمُوّ: يۇكسەكلىك، ئالىيلىق؛ ئېگىزلىك، كۆزگە كۆرۈنەرلىك، كاتتىلىق
صَاحِبِ السُّمُوّ: ھەزرەتلىرى، ئالىيلىرى (شاھزادىلەرنى ھۆرمەتلەپ ئىپتىلىدىغان سۆز)
سَمِيد: ئاق ئۇن
سَمَيْدَع ج سَمَادِعُ: قەھرىمان شەخس؛ ئوچۇق، خۇش خۇي
سَمِيذ: ئاق ئۇن
سَمِير: كېچىدە مۇڭداشقۇچى
سَمِيع: ئاڭلىغۇچى، ئىشتكۈچى، قۇلاق سالغۇچى
السَّمِيعُ: ئەسسەمىئ (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچى ئاللا دېگەن مەنىدە)
سَمِين ج سِمَان: سېمىز
سَمِيّ ج سُمَاة: ئالىي، يۇكسەك، ئىسىل
سَمِيّ فُلَان: پالانى بىلەن ئىسىمداش
سَنَاء: يۇكسەكلىك، ئالىيجانابلىق؛ نۇرلۇق، نۇر
سَنَام ج أَسْنِمَة: ھەر نەرسىنىڭ يۇقىرى قىسمى
سَنَام الْجَمَل: تۆگىنىڭ لوككىسى
سِنَان ج أَسِنَّة: نەيزە
سُنْبُل الواحِدَة سُنْبُلَة ج سَنَابِلُ: باشاق
سُنْبُلِيّ: باشاق شەكلىدە

سَنَة ج سِنُونَ و سَنَوَات: يل؛ ياش
سَنَةٌ دِرَاسِيَّة: ئوقۇش يىلى
سَنَة شَمْسِيَّة: شەمسىيە يىلى
سَنَةٌ قَمَرِيَّة: قەمەرىيە يىلى
سَنَةٌ كَبِيسَة: كەبىسە يىلى
سَنَةٌ مِيلَادِيَّة: مىلادىيە يىلى
سَنَة هِجْرِيَّة: ھىجرىيە يىلى
سَنَد ج أَسْنَاد: تۈۋرۈك، تىرەك، يۆلەنچۈك؛ قوللىنۇچى، ھىمايە قىلغۇچى
سُنْدُس: نېپىز تاۋار
سَنّ: بىلەك
سِنّ ج أَسْنَان: چىش
سِنّ الرُّشْدِ: بالاغەت يېشى
سِنّ الْقَلَمِ أو الْمِسْمَارِ أَوِ الْإِبْرَة: قەلەم، مىخ ۋە ئىگنە قاتارلىقلارنىڭ ئۇچى
حَدِيث السِّنّ: يېشى كىچىك
كَبِير السِّنّ: يېشى چوڭ
طَاعِنٌ فِي السِّنّ: ياشىنىپ قالغان، قېرىپ قالغان
طَبِيب أَسْنَان: چىش دوختۇرى
طَقْم أَسْنَان صِنَاعِيَّة: بىر پۈتۈن چىش (سىلىنغان چىشنى كۆرسىتىدۇ)
فُورْشَة أَسْنَان: چىش چوتكىسى
مَسْحُوق الْأَسْنَان: چىش پاراشوكى
مَعْجُون الْأَسْنَان: چىش پاستىسى، ياگاۋ
سُنَّة ج سُنَن: يول، سۈننەت، شەرىئەت، ھەسۈلۈللانىڭ سۆز-ھەرىكىتى
سُنَّة الطَّبِيعَة: تەبىئەتنىڭ قانۇنى
أَهْل السُّنَّة: ئەھلى سۈننەت (ھەزرىتى ئەبۇ بەكرى، ئۆمەر، ئوسمان ۋە ئەلى قاتارلىق تۆت خەلىپىنىڭ خەلىپىلىكىنى ئېتىراپ قىلغۇچىلار، شىئە لەرنىڭ ئەكسىچە قاراشتىكىلەر)، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتى بويىچە ئىش قىلغۇچىلار
سِنَّوْر ج سَنَانِيرُ: مۇشۇك
سُنِّيّ: سۈننىي مەزھىپىدىكى ئادەم
سَنَوِيّ: يىللىق
سَنِيّ م سَنِيَّة: پارلاق، نۇرلۇق؛ شانلىق

سُهَاد: ئۇيقۇسىزلىق، ئۇخلىيالماسلىق
سُهْد: ئۇيقۇسىزلىق، ئۇخلىيالماسلىق
سَهَر: كېچىدە ئۇخلىيالماسلىق، ئۇيقۇدىن بىدارلىق
سَهْرَة ج سَهَرَات: كۆڭۈل ئېچىش كېچىلىكى
سَهْرَةٌ رَاقِصَة: تانسا كېچىلىكى
سَهْل ج سُهُول و سُهُولَة: ئوڭاي، ئاسان؛ ئاددىي
سَهْل الْهَضْم: ئوڭاي سىڭىدىغان
سَهْل الْجَانِب. سَهْل الطلق: يىللىق، مېھرى ئىسسىق، مۇلايىم
سَهْم ج سِهَام: يا ئوقى
سَهْمٌ يَدَوِيّ: نەيزە
سَهْم ج أَسْهُم: نېسىۋە، ئۇلۇش، ھەسسە
سَهْم نَارِيّ: راكېتا، سىگنال ئوق
سَهْو: سەۋەنلىك، دىققەتسىزلىك
سَهْوًا: سەۋەنلىكتىن، نەسەل قارىغانلىقتىن، دىققەتسىزلىكتىن
سُهُولَة: ئوڭايلىق، ئاسانلىق
سُهَيْل: سۇھەيل يۇلتۇزى، ئۇمىد يۇلتۇزى
سَوَاء: باراۋەر
سَوَاد ج أَسْوِدَة: قارا؛ غۇۋا
سَوَاد الْعَيْن: كۆز قارىچۇقى
السَّوَاد الْأَعْظَم: زور كۆپچىلىك
سَوَاد النَّاسِ. سَوَاد الشَّعْبِ: خەلق ئاممىسى، پۇقرا
سَوَاد الْوَجْهِ: يۈزى قارىلىق، نومۇسسىزلىق
سُوَار. سِوَار ج سُور و أَسْوِرَة وَأَسَاوِرُ و أَسَاوِرَةٌ: بىلەيزۈك
سِوَار الْقَمِيصِ: يەكە
سِوَاك ج سُوك: مىسۋاك، چىش چوتكىسى
سَوَائِل الْوَقُود: سۇيۇق يېقىلغۇ
سُوء ج أَسْوَاء: ياماناتلىق؛ زىيان؛ گۇناھ؛ ئاپەت؛ خاپىلىق، ئەرزىيەت
سُوء الْإِدَارَة: ياخشى باشقۇرماسلىق
سُوء الْاِسْتِعْمَال: ياخشى ئىشلەتمەسلىك، يامان قوللىنىش، سۈيئىستېمال قىلىش
سُوء التَّصَرُّف: مۇئاپىق بىر تەرەپ قىلماسلىق
سُوء التَّغْذِيَة: ئوزۇقلىنىشى ياخشى بولماسلىق

سُوءُ تَفَاهُم: چۈشىنىشمەسلىك، ئۇقۇشماسلىق
سُوءُ الْحَظِّ: بەختسىزلىك، شور پېشانىلىك
سُوءُ الْخُلُق: يامان مىجەز، ئەخلاقسىزلىق، بەتقىلىقلىق
سُوءُ السُّلُوك: ھەرىكىتى يامان، يۈرۈش-تۇرۇشى ناچار، بەتئەخلاق
سُوءُ الظَّنّ: يامان ئوي، بەتگۈمان، گۈمانخورلۇق
سُوءُ الْعَاقِبَة: يامان ئاقىۋەت
سُوءُ الْقَصْد: يامان نىيەت، يامان غەرەز
سَوْءَة ج سَوْآت: قەبىھ ھەرىكەت، شەرمەندىلىك، ناچار قىلىق؛ ئەۋرەت
وا سَوْأَتَاه: ۋاي ئۇياتسىزلىق، ۋاي شەرمەندىلىك
سَوْدَاء . سُوَيْدَاء: مالىخۇلىيە كېسىلى، خامۇشلۇق كېسىلى
سُودَان: قارا تەنلىك
بِلَاد السُّودَان: سۇدان دۆلىتى
سُودَانِيّ: سۇدانلىق
فُول سُودَانِيّ: خاسىك

سَوْدَاوِيّ: مالىخۇلىيە
سَوْدَاوِيّ الْمِزَاج: سەۋدا مىجەز
سُور ج أَسْوَار: تام
سُورَة ج سُوَر: كىتابنىڭ بىر بابى، سۈرە
سُورَة مِنَ الْقُرْآن: قۇرئاننىڭ بىر سۈرىسى
سَوْرَة الْخَمْر: ھاراقنىڭ كۈچى
سَوْرَة الْبَرْد: سوغۇقنىڭ قاتتىقلىقى
سُورَنْجَان: سۇرۇنجان
سُورِيا . سُورِيَة: سۇرىيە
سُورِيَانِيّ: قەدىمكى سۇرىيەلىك
السُّورِيَانِيَّة: قەدىمكى سۇرىيە تىلى
سُورِيّ: سۇرىيەلىك ئادەم
سُوس و احِدَتُه سُوسَة: مىتە، كۈيە
عِرْق سُوس: چۇجۇك بۇيا؛ خاراكتېر؛ تەبىئەت، ماھىيەت
سَوْط ج سِيَاط و أَسْوَاط: قامچا
سَوْفَ: ھازىرقى زامان پېئىلىنىك ئالدىدا كېلىپ، كېلىدىغان زاماننى بىلدۈرىدىغان قوشۇمچە
سَوْفَ تَرَى: كۆرىسەن

سُوق ج أَسْوَاق: بازار
سُوق دَوْرِيَّة . سُوق سَنَوِيَّة: يەرمەنكە، مەزگىللىك بازار
سُوَيْدَاء الْقَلْب: يۈرەك قاپقىقى (كلاپانى)
سُوَيْعَة ج سُوَيْعَات: ئازغىنا ۋاقىت، قىسقغىنا ۋاقىت
سَوِيق ج أَسْوِقَة: يۇمشاق تۇن؛ تالقان؛ ھاراق
سَوِيًّا: ئادىل، توغرا
سَوِيَّة: بىرلىكتە، بىللە، ئورتاق
بِالسَّوِيَّة: ئوتتۇرا ھېساب بىلەن
سِيَادَة: ئىگىلىك ھوقۇقى، ئالىي ھوقۇق؛ ئۇلۇغلۇق؛ جاناب، ئالىيلىرى
ذُو سِيَادَة: ئىگىلىك ھوقۇقىغا ئىگە
سِيَاسَة: ئىدارە قىلماق، باشقۇرماق، سىياسەت
سِيَاسَة الْإِسْتِعْمَار: جاھانگىرلىك سىياسىتى
السِّيَاسَة الدُّوَلِيَّة . السِّيَاسَة الْخَارِجِيَّة: دىپلوماتىك سىياسەت، تاشقى سىياسەت
سِيَاسِيّ ج سَاسَة: سىياسەتكە ئائىت؛ سىياسىئون، سىياسىي ئەرباب
سِيَاسِيّ مُحَنَّك: چېنىققان سىياسىي ئەرباب؛ سىياسەتۋاز
الدَّوَائِر السِّيَاسِيَّة: سىياسىي ساھەدىكىلەر
سِيَاق: ئۇسلۇب؛ جەريان؛ ئايالنىش مەھرى، ئايالنىش تويلۇقى
سِيَاق الْحَدِيث: سۆھبەتنىڭ جەريانى
سِيْجَارَة ج سَجَائِرُ: پاپىروس، تاماكا، سىگارىت
سَيْر: ماڭماق، سەير قىلماق، سەيلە قىلماق
سَيْر الْحَوَادِث: ئىشنىڭ تەرەققىياتى، ۋەقەنىڭ جەريانى
سِيْرَة ج سِيَر: نام، ئاتاق، شۆھرەت؛ ھېكايە؛ تارىخ؛ تۇرمۇش ئۇسۇلى، تەرجىمھال
سِيْرَة رَسُول اللّٰه: رەسۇلۇللانىڭ تەرجىمھالى
سَيْطَرَة: ھۆكۈمرانلىق قىلماق، باشقۇرماق، كونترول قىلماق؛ كۆزەتمەك
سَيْف ج سُيُوف: قىلىچ، خەنجەر
سَيْل ج سُيُول: كەلكۈن، سەل،

قيان
سَيَلَان: ئاقماق
سِيْم. سِيْمَة. سِيْمَاءُ: به‌لگه، ئىشارەت، ئالامەت؛ تەقى-تۇرقى، سىرتقى كۆرۈنۈش
سِيْنَما ج سِينَمَات: كىنو؛ كىنوخانا
سِينَمَائِيّ: كىنوچىلىق؛ كىنو خىزمەتچىسى
الفَنّ السِّينَمَائِيّ: كىنو سەنئىتى
رِوَايَة سِيْنَمَائِيَّة: كىنو سىنارىيسى
سُيُولَة: سۇيۇقلۇق
سَيَّار: كۆچ ماڭغۇچى، كۆچ قاتنىغۇچى
مُسْتَشْفَى سَيَّار: سەييارە دوختۇرخانا، كۆچمە دوختۇرخانا
سَيَّارَة ج سَيَّارَات: سەييارە، پلانىتا؛ ئاپتوموبىل، ماشىنا
سَيَّارَة الرُّكُوب: ئاپتوبۇس
سَيَّارَة الشَّحْن: يۈك ماشىنىسى
سَيَّارَة مُدَرَّعَة: برونىۋىك
سَيَّاف ج سَيَّافَة: قىلىچۇاز، نەيزىۋاز
رَجُل سَيَّاف: پوكانچى؛ قاتىل
سَيَّال م سَيَّالَة: ئاققۇچى، ئاقىدىغان، ئېقىن
سَيَّال كَهْرَبِيّ: توك ئېقىمى
سِيَّان: ئوخشاش، باراۋەر
سِيَّان عِنْدِي: مەن ئۈچۈن ئۇلارنىڭ پەرقى يوق، مەن ئۈچۈن ئوخشاش
سَيِّئ: ناچار، يامان
سَيِّئ التَّرْبِيَة: تەربىيسىز، تەربىيە كۆرمىگەن
سَيِّئ الْحَظّ: بەختسىز، نەس باسقان، شۇم پىشانە
سَيِّئ الْخُلُق: ئەخلاقسىز، مىجەزى يامان
سَيِّئ السُّمْعَة: يامان ئاتاقلىق، نامى بولغانغان
سَيِّئ الطَّالِع: بەختسىز، بەختە لەيلى
سَيِّئَة ج سَيِّئَات: گۇناھ، جىنايەت
سَيِّد ج سَادَة: باشلىق، رەئىس، داھىي؛ خوجا، خوجايىن؛ ئەپەندى
سَيِّدَاتِي و سَادَتِي: خانىملار، ئەپەندىلەر
السَّيِّدَان: ھەسەن بىلەن ھۈسەين (ھەزرىتى ئەلىنىڭ ئوغۇللىرى)

سَيِّدَة ج سَيِّدَات: خانىم، خېنىم، خانزادە، ئاغىچا
سَيِّدَتِي. يَا سَيِّدَتِي: خېنىم، خانىم، خانزادە، ئاغىچام
سَيِّدِي. يَا سَيِّدِي: ئەپەندىم، خوجام، بېگىم، خوجايىنىم

ش

شَابّ ج شُبَّان: يىگىت؛ ياش ئەر (16-30 ياشقىچە)
شَابَّة ج شَابَّات: ياش قىز؛ چوكان (13-30 ياشقىچە)
شَاة ج شِيَاه: قوي
شَاخِص: تىكىلىپ قارىغۇچى، دىققەت بىلەن قارىغۇچى، چەكچەيگۈچى.
شَاذّ ج شَوَاذّ م شَاذَّة: قائىدىدىن چىقىپ كەتكەن، ئومۇمىي قائىدىنىڭ سىرتىدا قالغان؛ يېگانە، توپتىن چىقىپ كەتكەن
شَارِ ج شُرَاة: خېرىدار، سېتىۋالغۇچى
شَارِب ج شَرْب: ئىچكۈچى
شَارِب ج شَوَارِب: بۇرۇت
شَارَة: ئالامەت، بەلگە؛ ئۇزناك
شَارَة الذِّرَاع: يەڭ بەلگىسى
شَارِح ج شُرَّاح: ئىزاھلىغۇچى، چۈشەندۈرگۈچى، شەرھلىگۈچى
شَارِد ج شَرَد: قاچقۇچى، قاچقۇن
شَارِع: قانۇن تۈزگۈچى، شەرىئەت بەرپا قىلغۇچى؛ بەرەر ئىشقا كىرىشكۈچى
شَارِع ج شَوَارِع: چوڭ يول، كوچا
شَاسِع: يىراق، ئۇزاق
بَعْدَ شَاسِع: يىراق مۇساپە، يىراق ئارىلىق
فَرْق شَاسِع: كۆرۈنەرلىك پەرق، چوڭ پەرق
شَاطِر ج شُطَّار: مەككار، ھىيلىگەر؛ زېرەك؛ چاققان
شَاطِئ ج شَوَاطِئ: قىرغاق، ساھىل
شَاعِر: ھېس قىلغۇچى، سەزگۈچى
شَاعِر ج شُعَرَاءُ: شائىر

شَاعِرٌ مُفْلِقٌ: ئاتاقلىق شائىر
شَاعِرِيَّة: شائىرلىق تالانتى
شَاغِل ج شَوَاغِلُ: بىئاراملىق، دىققەت تېلمك
شَافٍ: شىپالىق، داۋا بولغۇچى؛ قەتئىي، كەسكىن
الدَّوَاءُ الشَّافِي: شىپالىق دورا
شَافِع: شاپائەت قىلغۇچى
شَافِعِيّ: شافئىي مەزھىپىگە مەنسۇپ
شَافِعِيَّة: شافئىي مەزھىپى (سۈننىي مەزھىپىدىكى تۆت چوڭ مەزھەپنىڭ بىرى)
شَاقّ: جاپالىق، قىيىن، كىشىنى ھارغۇزۇۋېتىدىغان؛ ئادەمنى زېرىكتۈرىدىغان
اَشْغَال شَاقَّة: ئېغىر ئەمگەك
شَاكٍ: شىكايەت قىلغۇچى، ئەرز قىلغۇچى، دادلانغۇچى
شَاكِر ج شَاكِرُوْنَ: شۈكۈر قىلغۇچى، تەشەككۇر بىلدۈرگۈچى، رەھمەت ئېيتقۇچى
الشَّاكِر: ئەششاكىر (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، شۈكۈر قىلغۇچىنى مۇكاپاتلىغۇچى ئاللا دېگەن مەنىدە)
شَالّ: شەلەك كەلتۈرگۈچى، گۈمانلانغۇچى، شۈبھىلەنگۈچى
شَالّ السِّلَاح: چىشىدىن تىرنىغىچە قورالالانغان، تولۇق قورالالانغان
شَاكِلَة: بىقىن، يان؛ خاراكتېر، تەبىئەت؛ ھاجەت
شَاكِي السِّلَاحِ: چىشىدىن تىرنىغىچە قورالالانغان، تولۇق قورالالانغان
شَامِخ ج شُمَّخ م شَامِخَة ج شَوَامِخُ و شَامِخَات: ئېگىز؛ يۇكسەك
شَامِل: ئومۇمىي، ھەممىنى ئۆز ئىچىگە ئالغۇچى
شَامَّة: پۇراش سېزىمى
شَانِئ ج شُنَّأ م شَانِئَة ج شَوَانٍ: ئۆچ كۆرگۈچى، يامان كۆرگۈچى
شَاهِد ج شُهُود و شُهَّاد: گۇۋاھ، شاھىت، گۇۋاھلىق بەرگۈچى؛ نەقىل ئالماق؛ تىل؛ پەرىشتە
شَاهِدَة ج شَوَاهِدُ و شَاهِدَات: قەبرە تېشى
شَاهِق: ئېگىز، ئالىي، يۇكسەك
شَاهِقَة ج شَوَاهِقُ: ئېگىز بىنا، ئېگىز ئىمارەت
شَائِع: تارالغان؛ ئومۇتاق

شَائِعَة ج شَائِعَات و شَوَائِعُ: ئۇسسەك سۆز، پىتنە-ئىغۋا
شَائِق: ئىشتىياق باغلىغۇچى، ئارزۇ قىلغۇچى
شَائِك ج شَاكَة: تىكەنلىك، تىكىنى بار
سِلْك شَائِك: سىم تور، سىم توسۇق
شَائِن: نومۇسسىز، نومۇس قىلمايدىغان
شَأْن ج شُؤُون: ئىش، ھال، ھاجەت
فِي هَذَا الشَّأْنِ: بۇ جەھەتتە، بۇ ھەقتە
مَا شَأْنُكَ: نېمە قىلسەن؟ نېمە ئىشىك بار؟
شَبَاب ج شَبَائِبُ: ياش يىگىت؛ ياشلىق مەزگىل
شُبَاط: فېۋرال
شُبَّاك ج شَبَابِيكُ: دېرىزە
شُبَّاك التَّذَاكُر: بىلەت سېتىش ئورنى
شَبْح ج أَشْبَاح: ئادەمنىڭ سايىسى، ئادەمنىڭ شەكلى؛ خىيال؛ دەرۋازا
شِبْر ج أَشْبَار: غېرىچ
شَبْع و شَبَع: تويماق
شَبْعَان م شَبْعَى ج شِبَاع: توق، توق ئادەم
شَبَق: شەھۋەت قوزغالماق، جىنسىي تەلەپ قوزغالماق
شَبَكَة ج شَبَك: تور، سېتكا؛ قىلتاق
شَبَكَة الْعَنْكَبُوت: ئۆمۈچۈك تورى
شَبَكِيَّة الْعَيْن: كۆرۈش پەردىسى
شِبْل ج أَشْبَال: شىرنىڭ بالىسى، شىرنىڭ ئاسىلىنى
شِبْه. شِبْه جزِيرَة: ئوخشاش شب جزيرة: يېرىم ئارال
شِبْه مُسْتَعْمَرَة: يېرىم مۇستەملىكە
شُبْهَة ج شُبَه و شُبَهَات: گۇمان، شەك، شۈبھە
شِتَاء ج أَشْتِيَة: قىش، قىش پەسلى
شَتّ: تارقاق، چېچىلاڭغۇ، بۆلۈنۈپ كەتكەن
شَتَّات ج أَشْتَات: تارقاق، چېچىلاڭغۇ، بۆلۈنۈپ كەتكەن
شَتَّان: يىراق بولدى، ئايرىلدى
شَتَّان بَيْنَهُمَا: ئۇلارنىڭ ئارىسىدا پەرق ناھايىتى چوڭ؛ ئىككىسىنىڭ ئارىسى ناھايىتى يىراق
شَتْم: تىللاش، ھاقارەتلەش،

دەشنەم بەرمەك
شَتْوِيّ. شَتَوِيّ: قىشلىق، قىشقا مەنسۇپ، قىش پەسلىگە مەنسۇپ
شَتِيت ج شَتًّى: ئوخشمايدىغان، ئايرىم، تۇرلۈك؛ تارقاق، چېچىلاڭغۇ
مَسَائِل شَتًّى: تۇرلۈك مەسىلىلەر، خىلمۇ خىل مەسىلىلەر
شَتِيمَة ج شَتَائِم: تىللاش، تىللاق، تىل-ھاقارەت
شُجَاع. شِجَاع ج شُجْعَان، شُجْعَان م شَجِيعَة ج شَجَائِعُ: قەھرىمان، باتۇر، پالۋان، ئەزىمەت، جەسۇر
شُجَاع وشِجَاع جشُجْعَان م شُجْعَاءُ: ئەجدىھا، چوڭ يىلان
شَجَب ج شُجُوب: قايغۇ، خاپىلىق، غەم؛ ھاجەت
شَجّ: يېيۈەتمەك، يارماق
شَجَّة ج شِجَاج: باشتىكى يارا
شَجَر ج أَشْجَار الواحِدَة شَجَرَة ج شَجَرَات: دەرەخ
شَجَرَة النَّسَبِ أَوِ الْعَائِلَة: نەسەبنامە، شەجەرە
شَجَرَة الزَّقُّوم: زەققوم دەرىخى، دوزاختىكى بىر دەرەخنىڭ نامى
شَجَرَة الْفُسْتُق: پىستە دەرىخى
شَجَن ج شُجُون و أَشْجَان: قايغۇ، غەم، ھەسرەت
شَجْو: غەم، قايغۇ، ھەسرەت
شَجِيّ م شَجِيَّة: غەمكىن، سېغىنغۇچى، ئەسرىگۈچى
شُحّ و شَحّ: بېخىللىق، پىخسىقلىق قىلماق
شَحَّاذ ج شَحَاذِنَة: بىزەك، تىلەمچى
شَحْذ: بىلمەك
شَحْم: ياغ
شَحْم الثَّمَر: مېۋىنىڭ ئېتى (گۆشى)
شَحْمَة ج شَحَمَات: بىر پارچە ماي
شَحْمَة الْأُذُن: قۇلاقنىڭ يۇمشاقى
شَحْمَة الْعَيْن: كۆزنىڭ ئالمىسى، كۆز قارىچۇقى
شَحْمِيّ: ياغلىق، ياغقا مەنسۇپ
شَحْن. شَحْنَة ج شِحَن: يۈك، مال
شَحْنَاء: ئاداۋەت، بۈچمەنلىك
شُحُوم: ياغ
شَحِيح ج شِحَاح و أَشِحَّة م شَحِيحَة ج شَحَائِحُ: بېخىل، كۆزى كىچىك، پىخسىق
شَحِيم م شَحِيمَة: سېمىز، ياغلىق
لَحْم شَحِيم: سېمىز گۆش
شَحْرَة ج شَحَرَات: خورەك
شَخْص ج أَشْخَاص: شەخسىي، ئىنسان، مەۋھۇم ئوبراز، تەسەۋۋۇردىكى شەخس
شَخْصِيًّا: ئۆز، ئۆزى
شَخْصِيَّة ج شَخْصِيَّات: تەبىئەت، ئىنسانىي خۇسۇسىيەت
شَخْصِيَّة بَارِزَة: كۆزگە كۆرۈنگەن شەخس، مەشھۇر ئاتاقلىق ئادەم، مەشھۇر زات
قَانُون الْأَحْوَالِ الشَّخْصِيَّة: ھەق تەلەپ قانۇنى
شَخِير: خورەك، خارت-خۇرت ئاۋاز، دىماغ ۋە كېكىردەكتىن چىقىدىغان خار-خۇر ئاۋاز
شَدّ: چىڭمەك، باغلىماق؛ تارتماق
شِدَّة: كۈچلۈك بولماق
شِدَّة ج شِدَد: كۈچ-قۇۋۋەت؛ قاتتىق، كۈچلۈك
وَقْت الشِّدَّة: قىيىنچىلىق مەزگىلى، قاتتىقچىلىق ۋاقتى
شَدْو: سايرىماق، ناخشا ئېيتماق

شَدِيد ج شِدَاد و أَشِدَّاءُ: كۈچلۈك، ئۆتكۈر، قاتتىق
شَدِيد الْبَأْس: باتۇر
شَدِيد الشَّكِيمَة: تەرسا؛ كۈچلۈك، قاتتىق
شَدِيد الْإِهْتِمَام: قاتتىق كۆڭۈل بۆلۈش
شَدِيدَة ج شَدَائِد: قاتتىقچىلىق؛ بەختسىزلىك، ئاپەت
شَذًا: خۇش پۇراق، خۇش ھىد
شَذّ. شُذُوذ: قائىدىسىز، قائىدىنىڭ سىرتىدا بولماق، يولدىن چەتنىمەك
شَذْر الواحِدَة شَذْرَة ج شَذَرَات و شُذُور: ئالتۇن پارچىلىرى
شَذْر مِن تَارِيخ حَيَاتِه: ئۇنىڭ تۇرمۇشىدىن پارچىلار
شَذِيّ: خۇش پۇراق، خۇش بۇي
شَذِيّ: خۇش بۇي، خۇش ھىد نەرسىلەرنىڭ ھىدى
شَرَاء: سېتىۋالماق
شَرَاب ج أَشْرِبَة: ئۇسسۇلۇق، ئىچىملىك
شَرَارَة: ئوت ئۇچقۇنى
شَرَاسَة: قوپاللىق، ياۋۇزلۇق، ۋەھشىيلىك
شَرَافَة: ئېسىل بولماق، ئالىيجانابلىق

شَرِيفَة ج شَرَائِفُ: نېسىل، ئالىيجاناب، مۇنەۋۋەر؛ ئاقسۆڭەك؛ شەرەپلىك، سەييد (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەۋلادلىرى)

شَرِيك ج شُرَكَاءُ: خىزمەتداش؛ ھەمراھ؛ ھەمكارلاشقۇچى؛ تىل بىرىكتۈرگۈچى

شَزْر: ئالايماق، ئالىيىپ قارىماق، كۆزنىڭ قۇيرۇقىدا قارىماق

شَطَارَة: مەككارلىق، ھىيلىگەرلىك، پەسكە شلىك، ھاياسىزلىق

شَطْء ج شُطُوء: قىرغاق، ساھىل

شَطْءُ الْبَحْر: دېڭىز ساھىلى، دېڭىز قىرغىقى

شَطْر: ئوتتۇرىسىدىن بۆلمەك، ئىككىگە بۆلمەك، يېرىم؛ مىسرا؛ بىر قىسىم، بىر بۆلەك؛ تەرەپ

شَطْرَنْج ج شَطْرَنْجَات: شاھمات

شَطّ النَّهْر: دەريا قىرغىقى

شَطَط: ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتمەك، چەكتىن ئاشۇرۇۋەتمەك؛ زۇلۇم

شَطَن ج أَشْطَان: ئارغامچا، ئارقان

شَظَف: (تۇرمۇش) جاپالىق بولماق، قىيىن بولماق

شَظِيَّة ج شَظَايَا: پاچاق سۆڭىكى؛ قىرىندا؛ بومبا قاتارلىقلارنىڭ پارتلىغان چاغدىكى چېچىلغان پارچىلىرى

شِعَار ج أَشْعِرَة: ئالامەت، بەلگە، سىمۋول؛ شۇئار، لوزۇنكا؛ ھېكمەتلىك سۆز

شُعَاع ج أَشِعَّة: كۈن نۇرى، نۇر، ئاپتاپ

شُعَاعِيّ: نۇرلۇق، نۇرانە

شَعَائِر الْحَجّ: ھەجنىڭ ئەھكاملىرى

شَعْب ج شُعُوب: مىللەت؛ ئىرق؛ قەبىلە؛ خەلق، پۇقرا

عَامَّة الشَّعْب: خەلق ئاممىسى

شِعْب ج شِعَاب: تاغ يولى، چىغىر يول

شَعْبَان: شەئبان (ھىجرىيىنىڭ 8-ئېيى)

شُعْبَة ج شُعَب و شِعَاب: تارماق، شۆبە

شُعَب الرِّئَة: كانايچە

شَعْبِيّ: مىللىي؛ خەلقە مەنسۇپ، خەلقنىڭ

لِبَاس شَعْبِيّ: مىللىي كىيىم

شَعْبِيَّة: ئاممىباب، ئاممىبابلىق، خەلقچىللىق

شَعِث م شَعِثَة. شَعْثَاء ج شُعْث: پاخپايغان چاچ، پاخمباش

شَعْرو شَعَر ج شُعُورو أَشْعَار وشِعَار واحِدَتُه شَعْرَة وشَعَرَة ج شَعَرَات: تۈك، مويى

شِعْر ج أَشْعَار: شېئىر

شِعْر غِنَائِيّ: لىرىك شېئىر

شِعْر قَصَصِيّ: داستان

شِعْر تَمْثِيلِيّ: درامە شېئىرى

لَيْتَ شِعْرِي: كاشكى، بىلگەن بولسامچۇ!

شَعْرِيّ: مويلۇق، تۈكلۈك، قىللىق

الأَوْعِيَة الشَّعْرِيَّة: قىل تومۇر

شَعْلَة ج شُعَل: ئوت يالقۇنى؛ تۇتۇرۇق

شَعْوَذَة: جادۇگەرلىك، سېھىرگەرلىك

شُعُور: سېزىم، ھېس، سەزگۈ؛ پەرق ئېتىش ئىقتىدارى؛ كەيپىيات، ھېسسىيات، تەسىرات

الشُّعُور الْوَطَنِيّ: ۋەتەنپەرۋەرلىك

عَدِيم الشُّعُور: ھېسسىياتسىز، سېزىمسىز

شَعْوَاء: كېڭىيىدىغان، تارقىلىدىغان

حَرْبٌ شَعْوَاءُ: دەھشەتلىك ئۇرۇش

شَعِير: ئارپا

شَعِيرَة ج شَعَائِر: دىنىي قائىدە يوسۇن، دىنىي مۇراسىم، دىنىي ئەھكام

الشِّعَار: سۆرگۈن قىلماق؛ مەھرسىز، ئوزۇنارا قىز بېرىشمەك

بِئْرشِعَار: سۇيى جىق قۇدۇق

شَغَب: قالايمىقانچىلىق، پاراكەندىچىلىك، جىدەل-ماجىرا، توپىلاڭ

شَغْف و شَغَف: قاتتىق كۆيۈپ قالماق، قاتتىق مۇھەببەت باغلىماق

شُغْل ج أَشْغَال: كەسىپ، ھۈنەر، خىزمەت، ئىش، مەشغۇلات

شُغْل. شَاقّ: جىسمانىي ئەمگەك

شُغْل. شَاغِل: مۇھىم ئىش، زۆرۈر ۋەزىپە

شَفَا ج أَشْفَاء: قىرغاق؛ چېگرا

شِفَاء: ساقايماق، سالامەتلىكى ئەسلىگە كەلمەك؛ داۋالانماق

شِفَاء ج أَشْفِيَة: دورا

شَفَاعَة: شاپائەت، شاپائەتچىلماق، ئارا تۇرماق

شِفَاهِيّ: ئاغزاكى سۆزلەشمەت، سۆزلىشىش

شَفَة ج شِفَاه: لەۋ، كالپۇك؛

قىرغاق

بِنْت شَفَة: بىر سۆز

شَفْرَة ج شَفَرَات: قىڭراق؛ بۇرەندە؛ بىس، بىرنۆۋا

شَفْع ج أَشْفَاع: جۈپ، بىر جۈپ سان

شُفْعَة: شىپەت، شىپە تلىك

شَفَّاف: سۈزۈك؛ تىپىز

شَفَق ج أَشْفَاق: شەپەق، شەپەق نۇرى

شَفَقَة: شەپقەت، ئىچ ئاغرىتماق، ھېسداشلىق قىلماق

شَفَهِيّ: ئاغزاكى سۆز، ئاغزاكى

شَفَوِيّ: ئاغزاكى سۆز، ئاغزاكى

حُرُوف شَفَوِيَّة: لەۋ تاۋۇشلىرى، مەسىلەن، «ب، ف، م» قاتارلىق تاۋۇشلار

شَفِيع ج شُفَعَاءُ: شاپائەت، شاپائەت ئىگىسى؛ شاپائەت قىلغۇچى، ئارا تۇرغۇچى

شِقَاق: ئىختىلاپ، بۆلۈنۈش، ئىناقسىزلىق؛ دەتالاش

شَقَائِق النُّعْمَان: ئاقباش ئوت

شَقَاوَة: بەختسىزلىك، پېشكەللىك

شُقْرَة: قىزىل سېرىق ئارىلاش رەڭ؛ سۇس قىزىل

شَقّ: ئاجراتماق، يارماق

شَقّ ج شُقُوق: تۆشۈك؛ يېرىق، يوچۇق

شِقَّة ج شِقَق: بىر يۈرۈش ئۆي، ئۆي

شِقَّة. شُقَّة ج شُقَق: يولۇچىنىڭ كۆزلىگەن مەنزىلى؛ مۇساپە؛ يىراقلىق؛ يىراق سەپەر؛ قىينىچىلىق، نەرسىنىڭ يېرىمى

شَقْوَة: بەختسىزلىك، نەسىلىك، پېشكەللىك

شَقِيق ج أَشْقِيَاءُ: ئاكا-ئۇكا

شَقِيق الشَّيْءِ: نەرسىنىڭ يېرىمى

أَخٌ شَقِيق: بىر تۇغقان ئاكا-ئۇكا

شَقِيقَة ج شَقَائِقُ: ئاچا-سىڭىل

أُخْت شَقِيقَة: بىر تۇغقان ئاچا-سىڭىل

الْبِلَاد (الأَقْطَار) الشَّقِيقَة: قېرىنداش ئەللەر

شَقِيقَة: شەقىقە (باشنىڭ يېرىمى ئاغرىشى)

شَقِيّ ج أَشْقِيَاءُ: يەختىز، بېچارە؛ گۇناھكار، شەقىي

شِكَال ج شُكُل: ئىشكەل، كىشەن

شُكْر وشُكْرَان: رەھمەت ئېيتماق، تەشەككۇر بىلدۈرمەك

شُكْرًا لَكَ: رەھمەت سىزگە

شُكْرَان: شۈكرى قىلماق، رەھمەت ئېيتماق، تەشەككۇر بىلدۈرمەك

شَكِس ج شُكْس: ئاچچىقى يامان، بەتخۇي، توك، قوپال

شَكّ ج شُكُوك: شەك، گۇمان، شۈبھە

شَكَّاك: گۇمانخور ئادەم

شَكْل ج أَشْكَال وشُكُول: رەسىم، سۈرەت؛ ھەيكەل؛ قىياپەت

شَكْل ج شَوَاكِلُ: تۇر، خىل؛ خاراكتېر، پەزىلەت

شَكْوَة ج شَكَوَات. شَكْوَى ج شَكَاوٍ وشِكَايَة. شَكِيّة. شَكَاوَة: شىكايەت قىلماق، ئەرز قىلماق، داتلىماق؛ تۇلۇم

شَكُور ج شُكُر: كۆپ شۈكرى قىلغۇچى

رَبِّي شَكُورٌ: پەرۋەردىگارىم شۈكۈرنى قوبۇل قىلغۇچىدۇر، ياخشى ئىشقا كۆپ ساۋاب بەرگۈچىدۇر

شُكُور: رەھمەت ئېيتماق، تەشەككۇر بىلدۈرمەك

شَكُوك: گۇمانخور ئادەم

شَكِيمَة اللِّجَامِ ج شَكَائِمُ: يۇگەن

ذو شكيمة: تەرسا، ئاساۋ

شَلْجَم: قىچا

شَلَل: پالەچ

شَلَلٌ جُزْئِيّ: يېرىم پالەچ

شَلَلٌ وَجْنِيّ: لەقۋا

شِلْو ج أَشْلَاءُ: بىر پارچە گۆش

شَمَاتَة: باشقىلارنىڭ بېشىغا كەلگەن زىيان-زەخمەتتىن خۇشاللانماق، ئىچى قارىلىق قىلماق

شِمَال ج شَمَالَات: شىمال

شِمَالٌ شَرْقِيّ: شەرقىي شىمال

شِمَالٌ غَرْبِيّ: غەربىي شىمال

شِمَال. رِيح الشِّمَال: شىمال شامىلى

شِمَالِيّ: شىمالىي، شىماللىق، شىمالغا مەنسۇپ

شَمْس ج شُمُوس: قۇياش، كۈن

شُرُوق الشَّمْسِ: كۈن چىقىش

ضَرْبَة الشَّمْسِ: ئىسسىق ئۆتۈپ كەتمەك

عَبَّاد الشَّمْسِ: ئاپتاپپەرەس

غُرُوب الشَّمْسِ: كۈن پاتماق، كۈن ئولتۇرماق

تۆلۈم

شَنِيع ج شُنُع: قەبىھ؛ كۆرۈمسىز، يىرگىنچلىك، قورقۇنچلۇق

شِهَاب ج شُهُب: ئاقار يۇلتۇز

شَهَادَة ج شَهَادَات: ئىسپات، ئىقرار، دەلىل

شَهَادَةٌ عَالِيَةٌ: ئالىي مەكتەپ پۈتتۈرۈش دىپلومى

شَهَامَة: جەسۇرلۇق، باتۇرلۇق، ئالىيجانابلىق، ئېسىللىك

شَهَب. شُهْبَة: كۈلرەڭ

شُهْد و شَهْد ج شِهَاد: ھەسەل

ھەرىسى ئۈۋىسىدىكى ھەسەل

شَهْر ج شُهُور و أَشْهُر: ئاي

شَهْرُالْعَسَلِ: تويىنىڭ دەسلەپكى ئىيى، شىرىن ئاي

الشَّهْرُ الْجَارِي: ھازىرقى ئاي، مۇشۇ ئاي

شُهْرَة: شۆھرەت، نام، ئابروي، ئاتاق

شَهْرِيًّا: ئايمۇ-ئاي، ئاي بويىچە

شَهْرِيَّة: ئايلىق، ماڭاش

شَهْقَة ج شَهَقَات: بۇقىرى ئاۋاز بىلەن توۋلاش

شَهْم ج شِهَام: زېرەك، ئالىيجاناب، ئېسىل

شَهْوَة ج شَهَوَات: ئىشتىھا، ئىشتەپ؛ ئارزۇ؛ شەھۋەت؛ قىزىقىش

شَهْوَةٌ جِنْسِيَّة: جىنسىي شەھۋەت

إِمَاتَة الشَّهَوَاتِ: (دىنىي جەھەتتە) نەپسىنى تۆلتۇرۇش، جىنسىي نەپسىنى بېسىش

شُهُود: (يىغىنغا) ھازىر بولماق، قاتناشماق

شَهِيد ج شُهَدَاءُ م شَهِيدَة: شېھىت، قۇربان

شَهِير: مەشھۇر، ئاتاقلىق، داڭلىق

شَهِيق: خىرقىراش (كۆكرەكتىن چىققان غىژ-غىژ ئاۋاز)

شَهِيق الْحِمَارِ: ئېشەكنىڭ ھاڭرىغان ئاۋازى

شَهِيّ: ئارزۇلۇق: ئېغىزغا تېتىيدىغان، تەملىك، مەزىلىك

شَهِيَّة: ئىشتىھا، ئىشتەپ؛ ئارزۇ، شەھۋەت؛ قىزىقىش

شُوَاءٌ: پىشىق گۆش: سۇر گۆش

شَوَارِد: ئاز كۆرۈلىدىغان، نادىر

شَوَارِدُاللُّغَةِ: كەم ئۇچرايدىغان سۆز

شُوَاظ: يالقۇن: ئوت ياكى قۇياشنىڭ ھارارىتى: تەشنالىق؛ توڭلىغان

ئاۋاز

شُورَى: كېڭەش، مەسلىھەت، كېڭىشىدىغان ئىش

شَوْط ج أَشْوَاط: مەقسەت: نىشان: مۇساپە

شَوْق: قىزغىنلىق، ئارزۇ

شَوْك ج أَشْوَاك: تىكەن

شَوْكَة ج شَوْكَات و احِده الشَّوْك: بىر تىكەن، ئۇچلۇق چىش؛ كۈچ-قۇۋۋەت؛ شەۋكەت؛ جۇرئەت، ۋىلكا

شَوْكَة السَّمَكِ: بېلىقنىڭ قىلتىرىقى

شَوْكَةُالْعَقْرَبِ: چايانىنىڭ نەشتىرى

شَوْكَةُالْقُنْفُذِ: كىرپىنىڭ تىكىنى

شُوم: شۇملۇق، نەسلىنىڭ، تەلەيسىزلىك

شُؤْم: شۇملىق، بەختسىزلىك، نەس باسماق

شَوْهَاءُ: چىرايى تۇتۇق ئايال؛ سەت ئايال؛ نەس باسقان؛ كۆزى يامان ئايال؛ كۆزى ئۇنتىنىڭ ئاتى

شَوَّال ج شَوَّالَات: شەۋۋال (ھىجرىيىنىڭ 10- ئېيى)

شَيْءٌ ج أَشْيَاءُ: نەرسە، شەيئى

بَعْضُ الشَّيْءِ: ئازغىنا

لَيْسَ بِشَيْءٍ: ئۇ ھېچ نېمە ھېسابلانمايدۇ، ئۇ ئەرزىمەس نەرسە

شَيْأً فَشَيْأً: ئاز-ئازدىن، ئاستا-ئاستا، تەدرىجىي

شِيَة ج شِيَات: چىپار، ئالا؛ ئۇھەن، ئەيىپ، نۇقسان

شَيْخ ج شُيُوخ و أَشْيَاخ: قېرى، بوۋاي، ياشانغان ئادەم؛ باشلىق، داھىي

شَيْخ قَبِيلَة: قەبىلە باشلىقى

الشَّيْخُ الْأَكْبَر: جامائىلەزەھەر (ئەزھەر داشۋىسى) نىڭ مۇدىرى

مَجْلِس الشُّيُوخ: پارلامېنت، دۆلەت پالاتاسى

شَيْخُوخَة: قېرىلىق

شَيْطَان: شەيتان، ئىبلىس، ئالۋاستى؛ ئالدامچى؛ كەپسىز، شوخ

شِيَعَة ج شِيَع و أَشْيَاع: گۇرۇھ، مەزھەب، پىرقە؛ ئىلمى ئېقىم

شِيَعَة الرَّجُلِ: كىشىنىڭ ئەگەشكۈچىسى، مۇرىدى، تەرەپدارى

شِيْعِيّ: مەزھەپكە تەۋە، گۇرۇھقا تەۋە، شىئە مەزھىپىگە تەۋە
شِيَمَة ج شِيَم: ئادەت؛ مىجەز، خۇلق
شِيْن: ئەيب، نومۇس
شُيُوع: تارقالماق، ئومۇملاشماق
شُيُوعِيّ ج شُيُوعِيُّون: كوممۇنست، كومپارتىيە ئەزاسى، كوممۇنىزمچى
الْحَرْب الشُّيُوعِيّ: كوممۇنستىك پارتىيە
شُيُوعِيَّة: كوممۇنىزم
شَيِّق: سېغىنغۇچى، قىزغىن ئارزۇ قىلغۇچى

ص

صَابِئ ج صَابِئُون: سابىئە دىنىدىكى ئادەم، يۇلتۇزلارغا چوقۇنغۇچى ئادەم
صَابِئَة: سابىئە دىنى (يۇلتۇزغا چوقۇنىدىغان دىن)
صَابِر: سەبرى قىلغۇچى، چىداملىق
صَابُون الواحِدَة صَابُونَة ج صَابُونَات: سوپۇن
صَابُونٌ عِطْرِيّ: ئەتىر سوپۇن
صُابُون لِلْغَسِيل: كىر سوپۇن
صَاحٍ ج صَاحُون م صَاحِيَة ج صَاحِيَات: سەگەك، ئويغاق، بىدار
صَاحِ. يَاصَاحِ: بۇرادەر! ئاغىنە!
صَاحِب ج أَصْحَاب: دوست، ھەمراھ، خىزمەتداش، بۇرادەر، ئىگە
صَاحِب الْبَلَدِ: ھۆكۈمران، شەھەر باشلىقى
صَاحِب التَّرْجَمَة: تەرجىمە ھال ئىگىسى
صَاحِب التَّوْقِيع: ئىمزا قويغۇچى
صَاحِب الشَّكْوَى: ئەرز قىلغۇچى
صَاحِبَة ج صَاحِبَات وصَوَاحِبُ: ئايال خوجايىن؛ رەپىقە، خوتۇن
صَاخَّة: قاتتىق ئاۋاز، پارتلىتىش ئاۋازى، قۇلاقنى يارغۇدەك ئاۋاز
الصَّاخَّة: قىيامەت كۈنى چېلىنىدىغان ئىككىنچى سۇر
صَاد: تەشنا ئادەم، چاڭقىغان ئادەم
صَادِح: ناخشا ئېيتقۇچى، ناخشىچى
الصَّادِرَات وَالْوَارِدَات: ئېكسپورت قىلىنىدىغان مالىلار ۋە ئىمپورت قىلىنغان مالىلار
صَادِق: راستچىل، ھەقىقىي، سادىق سەممى
صَارِح: خوراز؛ قوتقۇزۇشنى تەلەپ قىلىپ توۋلىغان ئاۋاز
صَارِم ج صَوَارِمُ: ئوتكۇر، ئۈنتىلىك، قەتئىي؛ كەسكىن
سَيْفٌ صَارِمٌ: ئوتكۇر قىلىچ
صَارُوخ. صَارُوخَة ج صَوَارِخُ: راكېتا
بُنْدُقِيَّة صَارُوخِيَّة: تانكىغا قارشى راكېتا، كاتيۇشا
قُنْبُلَة صَارُوخِيَّة: راكېتا بومبا
صَاع ج أَصْوُع وأَصْوَاع: قەدىمكى زاماندا قوللىنىدىغان ئۆلچەم بولۇپ 72 لىتىرغا تەڭ، ياكى 480 مىسقالغا (2كىلو 40 گىرامغا تەڭ)
صَاعِد: يۇقىرى ئۆرلىگۈچى، كۆتۈرۈلگۈچى، ئالغا باسقۇچى
صَاعِقَة ج صَوَاعِقُ: چاقماق، گۈلدۈرماما
صَاغِر ج صَغَرَة وصَاغِرُون: خارلىققا رازى بولغۇچى ئادەم

صَافٍ: سۈزۈك، ساپ، پاكىز؛ ساپ ئىغىرلىق
صَافِي النِّيَّة: سەممىي، توغرا نىيەتلىك، ساپ دىل، ئاق كۆڭۈل
صَالَة: زال
صَالِح ج صَالِحُون: ياخشى، ئوبدان، مۇۋاپىق
صَالُون ج صَالُونَات: زال، مېھمان كۈتۈش زالى
صَالُون الْحِلَاقَة: ساتىراشخانا
صَامِت: سۈكۈت قىلغۇچى
صَامِد: قەتئىي، مۇستەھكەم، قەيسەر
صَانِع ج صُنَّاع: ياسىغۇچى، ئىجاد قىلغۇچى، ھۈنەرۋەن؛ ئۇشچى، ئەمگەكچى، خىزمەتچى
صَانِع الْأَحْذِيَة: موزدۇز
صَائِب ج صُيَّاب: توغرا قىلغۇچى؛ راست؛ مۇۋاپىق
صَائِد: ئوۋچى
صَائِغ ج صَاغَة وصُيَّاغ وصُوَّاغ: زەرگەر
صَائِم ج صَائِمُون: روزى تۇتقۇچى، روزىدار ئادەم
صَائِن: قوغدىغۇچى، ساقلىغۇچى،

مۇھاپىزەت قىلغۇچى

صِبَا: ياشلىق، ياشلىق مەزگىلى؛ ئۇششياق سېغىش، شەرق

فِي شَرْخِ الصِّبَا: ياشلىق دەۋرىدە، بالاغەتكە يەتكەن مەزگىلدە

صَبَابَة: قاتتىق سېغىنىش، ئاشقىلىق، كۆيۈك

صُبَاح م صُبَاحَة ج صِبَاح: گۈزەل، چىرايلىق، كېلىشكەن

صَبَاح مَسَاء: ئەتىگەن-ئاخشام

صَبَاحَ النُّورِ: ئەتىگەنلىكىڭىز نۇرلۇق بولسۇن

صَبَاحَ الْخَيْرِ. عِمْ صَبَاحاً: ئەتىگەنلىكىڭىز ياخشىمۇ؟ ئەتىگەنلىكىڭىز خەيرلىك بولسۇن!

صَبَاحَة وصَبَاحِيَّة: گۈزەللىك، چىرايلىق

صِبَاغ: بويۇق ماتېرىياللىرى، بويۇق

صَبَأ ج صَبَوَات وأَصْبَاءُ: شەرق شامىلى؛ ئۇللىق شامال

صَبَأَ: بىر دىنىدىن چىقىپ ئىككىنچى دىنغا كىرمەك

صَبّ: تۆكمەك، قۇيماق

صَبّ ج صَبُّون م صَبَّة ج صَبَّات: ئاشىق، ئىشق ئوتىدا كۆيگۈچى

صُبْح ج أَصْبَاح وصَبَاح: ئەتىگەن، سەھەر، تاڭ ۋاقتى

صَلَاة الصُّبْحِ: بامدات نامىزى

صُبْحَة: ئەتىگەنلىك تاماق، ناشتىلىق

صَبْر: سەۋرى قىلماق، چىدىماق، تاقەت قىلماق

قِلَّة الصَّبْرِ: سەۋرسىزلىك، چىدامسىزلىق

صَبْغ: بويىماق، رەڭ بەرمەك

صِبْغ. صِبَغ ج أَصْبَاغ. صِبْغَة: بويىاق، بويىاق ماتېرىيالى

صِبْغَة: شەكىل؛ تور، خىل؛ تەبىئەت (مىجەز)، خاراكتېر؛ دىن

صَبُوء: بىر دىنىدىن چىقىپ ئىككىنچى دىنغا كىرمەك

صَبُوح: يېگى، تازا

صَبُوح الْوَجْهِ: ئاي يۈزلۈك

الصَّبُور: ئاللانىڭ ئىسىملىرىدىن بولۇپ، قادىر تۇرۇقلۇق گۇناھكارلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان ئاللا دېگەن مەنىدە

صَبُوَة. صُبُوّ: ئۇششياق، سېغىنىش، شەرق

صُبُوَّة: ياشلىق، ياشلىق مەزگىلى

صِبْيَانِيّ: گۆدەكلىك، باللىق

صِبْيَانِيَّات: باللارچە ھەرىكەت

صَبِيح م صَبِيحَة ج صِبَاح: گۈزەل، چىرايلىق، كېلىشكەن

صَبِير: سەبرى قىلغۇچى، چىداملىق

صَبِيّ ج صِبْيَان: ئوغۇل بالا، ئۆسمۈر بالا

صَبِيَّة ج صَبَايَا: قىز بالا، قىزچاق

صَحَابَة (جمع صاحب): ساھابە (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ھايات ۋاقتىدا مۇسۇلمان بولۇپ ھەمسۆھبەت بولغان ۋە مۇسۇلمانلىقى بىلەن دۇنيادىن ئۆتكەن كىشى)

صَحَافَة: ئاخبارات چىلىق

رِجَال الصَّحَافَةِ: مۇخبىرلار، ئاخبارات چىلار

صُحْبَة: ھەمراھلىق، ھەمراھ بولماق: كەلدى-باردى قىلماق

صِحَّة: توغرىلىق، راستلىق، ھەقسىلىك، ئەمەلىيلىك؛ سالامەتلىك، ساغلاملىق

حِفْظ الصِّحَّةِ: ساقلىقنى ساقلاش

وِزَارَة الصِّحَّةِ: سەھىيە مىنىستىرلىكى

صَحْرَاء ج صَحَارَى: چۆل، باياۋان، قۇملۇق

صَحْرَاوِيّ: چۆلكە مەنسۇپ، چۆللۈك

صَحْفَة ج صِحَاف: چوڭ تەخسە، لەگەن، تاۋاق

صَحَفِيّ: ئاخبارات خادىمى، مۇخبىر؛ ئۇزلۇكسىز ئۆگەنگۈچى

صَحْن ج صُحُون: چوڭ تەخسە؛ كەڭ تۆپتۈز يەر، سەينا، سەھنە

صَحْن الْأَكْلِ ج صُحُون: لەگەن، تەخسە، تاۋاق

صَحْن الدَّارِ: قورۇنىڭ سەينا سى

صَحْو: ئويغىنىش، ئاڭ، ئاڭلىلىق، سەگەكلىك؛ ئوچۇق

أَيَّام الصَّحْوِ: ھاۋا ئوچۇق كۈنلەر

سَمَاءُ صَحْوٍ: ئوچۇق ئاسمان

صَحِيح ج صِحَاح وأَصِحَّاءُ: تولۇق، كۆگۈلدىكىدەك؛ دۇرۇس؛ ھەقىقى، توغرا، بېجىرىم، ساغلام قانۇنلۇق

صَحِيح الْجِسْمِ: ساغلام، سالامەتلىكى ياخشى

صَحِيفَة ج صَحَائِفُ وصُحُف: كتاب، ۋاراق، سەھىپە؛ تىرە؛ گېزىت
صَحِيفَة الْوَجْهِ: يۈزنىڭ تېرىسى
صَخَب: ۋارقىرىماق، توۋلىماق، جارقىرماق، ۋاڭ-چۇڭ قىلماق
صَخِب: ۋارقىرىغۇچى، توۋلىغۇچى جارقىرغۇچى
صَخَّاب: ۋارقىرىغۇچى، توۋلىغۇچى جارقىرىغۇچى
صَخْر ج صُخُور: تاش
صَخِر. صَخْرِيّ: تاشلىق جاي، ساي
صَدَاء. صَدَاءَة: دات (تۆمۈرنىڭ دېتى)
صِدَاق ج أَصْدِقَة: مەھر، تويلۇق
صَدَاقَة: دوستلۇق
مُعَاهَدَة الصَّدَاقَة: دوستلۇق شەرتنامىسى
صَدٍ: تەشنا ئادەم، چاڭقىغان ئادەم
صَدْحَة ج صَدْحَات: قۇشنىڭ ئاۋازى
صَدّ: توسماق، مەنئى قىلماق؛ قارشى تۇرماق؛ چېكىنىدۇرمەك، قايتارما زەربە بەرمەك
صَدَد: مۇناسىۋەت؛ مۇھىم نۇقتا؛ تېما، سۆزنىڭ ماۋزۇسى؛ مەقسەت، نىشان؛ ئۇدۇلىدا، ئالدىدا
فِي هَذَا الصَّدَدِ: بۇ جەھەتتە، بۇ مەسىلە توغرىسىدا
صِدِّيق ج صِدِّيقُون: ھەققانى، راستچىل؛ ئىشەنچلىك، سادىق دوست
صَدْر ج صُدُور: كۆكرەك؛ ئوتتۇرا، مەركەز؛ شەرەپلىك ئورۇن؛ ئەمچەك
صَدْرُ الْإِسْلَامِ: ئىسلام دىنىنىڭ دەسلەپكى دەۋرى
ذَات الصَّدْرِ: كۆكرەك بوشلۇقى كېسىلى
رَحْب الصَّدْرِ: قارنى-كۆكسى كەڭ
مُنْقَبِض الصَّدْرِ: ئىچى پۇشقۇچى، روھسىز، خاپا، يۈرىكى سىقىلغۇچى
صُدْرَة: جىلىتكە، مايكا
صَدْع: يېرىلماق، بۆزۈلماق، ئاجرىماق
صَدْع ج صُدُوع: يېرىق، يوچۇق
صُدْغ ج أَصْدَاغ: چېكە
صَدَف ج أَصْدَاف: سەدەپ
صَدَف الْأُذُن: تاشقى قۇلاق
صِدْق: راستلىق، ھەقىقەت
صِدْقاً: راست، ھەقىقەتەن

صَدَقَة ج صَدَقَات: سەدىقە، ئېھسان
صَدْمَة ج صَدْمَات: ئۇرۇلۇپ كەتمەك، تېگىپ كەتمەك، سوقۇلۇپ كەتمەك
صَدُوق ج صُدُق: راستچىل، ھەقىقى، سادىق، سەمىمى
صَدَى الصَّوْتِ ج أَصْدَاء: سادا، ئەكس سادا
صَدْيَان: چاڭقىغان ئادەم، تەشنا ئادەم
صَدِيد: يېرىك
صَدِيق ج أَصْدِقَاء: دوست، بۇرادەر
صَرَاح: ئېنىق، ئوچۇق، ئاشكارا؛ ساپ
صَرَاحَة ج صَرُوحَة: ئوچۇقلۇق، ئېنىقلىق، ئاشكارا؛ ساپلىق
صُرَاخ: سۆرەن، چوقان
صِرَاط ج صُرُط: يول
الصِّرَاط الْمُسْتَقِيم: توغرا يول
صِرَاع: چېلىشماق
صَرَامَة: كەسكىنلىك، جەددىيلىك، قەتئىيلىك
صَرْح ج صُرُوح: ئوردا قەلئە، ئېگىز بىنا، ئىمارەت
صَرْحٌ مُمَرَّد: ئاسمانغا تاقاشقان بىنا
الْعَرَب الصُّرَحَاء: ساپ نەسەپلىك ئەرەب
صَرْخَة صَرَخَات: سۆرەن، چوقان، ۋارقىراش
صَرْد: قاتتىق سوغۇق
صَرّ الْبَاب: ئىشكىنىڭ غىچىرلىغان ئاۋازى
صَرَّاف ج صَيَارِفَة: كاسسىر، بوغالتىر، ئامبارچى
صَرَّاف النُّقُود: سەررافى، ئالتۇن-كۈمۈش سودىگىرى، پۇل تېگىشىش سودىگىرى
صُرَّة ج صُرَر: پۇل قاپچۇقى، ھەميان
صَرْصَر: خوراز
صَرْع ج أَصْرُع وصُرُوع: تۇتقاقلىق كېسىلى
صَرْع: يىقىلىپ چۈشمەك
صَرْف: (ئىشتىن) بوشاتماق، ۋەزىپىسىدىن قالدۇرماق
صَرْف أَجْنَبِيّ: چەت ئەل پۇلى
صَرْف النُّقُود: پۇل تېگىشىش
عِلْم الصَّرْف: مورفولوگىيە
صِرْف: نوقۇل؛ ساپ، پاكىز، تازا

صَرْم: كه سمه‌ك، ئۈزمه‌ك؛ تېره، كۈن، شاۋرۇن، خۇرۇم
صَرِيح ج صُرَحَاءُ م صَرِيحَة: ئېنىق، ئوچۇق، ئاشكارا؛ ساپ
جَوَابٌ صَرِيحٌ: ئېنىق جاۋاپ
صَرِيخ: سۈرەن، چوقان
صَرِيرُالْبَابِ: ئىشكىنىڭ غىچىرلىغان ئاۋازى
صَرِيع ج صَرْعَى: تۇتقاقلىق كېسلى بار ئادەم
صُرِيع ج صُرْع: سارىڭ مەجنۇن
خَرَّ صَرِيعاً: يېقىلىپ چۈشتى؛ ئەس-ھۇشىنى يوقاتتى
صَعْب م صَعْبَة ج صِعَاب: قىيىن، جاپالىق، مۈشكۈل
صَعْبُ الْمِرَاسِ: گەپ ئاڭلىمايدىغان، ئاساۋ، بوي سۇنمايدىغان، بۈيۇنتاۋ
صُعَدَاءُ: خۇرسىنىماق، ئاھ ئۇرماق، ئۇھ تارتماق
تَنَفَّسَ الصُّعَدَاءَ: ئۇھ تارتتى، ئاھ ئۇردى
صُعْلُوك ج صَعَالِيكُ: كەمبەغەل، نامرات؛ سەرگەردان
صُعُوبَة: قىيىن، تەس
صُعُود وَصَعْدَان: ئۆرلىمەك، كۆتۈرۈلمەك
صَعِيد ج صُعُد: ئېگىزلىك، تۆپلىك
الصَّعِيدالدُّولِيّ: خەلقئارا
صِغَر: كىچىك، كىچىكلىك
صِغَرالسِّنّ: يېشى كىچىك، گۆدەك، بالىلىق دەۋر
صَغِير ج صِغَار: كىچىك؛ ئىنچىكە
صَغِيرَة ج صَغَائِرُ: كىچىك، ئەرزىمەس
صَفَاءُ: سۈزۈك، ئوچۇق، سەممىي
صَفَاة ج صَفَوَات: چوڭ قاتتىق تاش
صَفَاقَة: قېلىنلىق، قېلىنلىق دەرىجىسى
بِكُلِّ صَفَاقَةٍ وَوَقَاحَةٍ: يۈزسىزلىك بىلەن، نومۇسسىزلىق بىلەن
صِفَة ج صِفَات: سۈپەت، خىسلەت، خاراكتېر
صِفَةٌ خُصُوصِيَّة: ئالاھىدىلىك، خۇسۇسىيەت
صِفَة مُؤَهِّلَة: سالاھىيەت
بِصِفَةٍ سِرِّيَّةٍ: يوشۇرۇن رەۋىشتە، مەخپىي ھالدا
صَفْح: ئەپۇ قىلماق، كەچۈرمەك
صَفْح ج صِفَاح: قىرغاق، گىرۋەك، يان تەرەپ
صَفْحَة ج صَفَحَات: يۈز
صَفْحَة مِنَ الْكِتَابِ: كىتابنىڭ بىر بېتى

صَفَد ج أَصْفَاد: ئىشكەل، كويزا
صَفَر ج أَصْفَار: سەپەر ئېيى (ھىجرىيىنىڭ ئىككىنچى ئېيى)
صَفْر: ئىسقىرتماق، پۈشتەك چالماق
صِفْر.صَفْر وصُفْر ج أَصْفَار: قۇرۇق، بوش
صِفْرالْيَدَيْنِ: قۇرۇق قول
صِفْر ج أَصْفَار: نۆل (0)
تَحْتَ الصِّفْرِ: نۆلدىن تۆۋەن
صُفْر: ئالتۇن؛ تۈچ
صَفْرَاءُ: سەپرا، ئۆت سۇيۇقلۇقى؛ تىنىبابەتتە تۆت خىسلەتنىڭ بىرى
اِبْتِيَامَةٌ صَفْرَاءُ: سوغۇق كۆلكە
صَفْرَاوِيّ الْمِزَاجِ: سەپرا مىجەز، چېچىلاڭغۇ، مىجەزى چۈس
صُفْرَة: سېرىقلىق؛ چىرايىنىڭ تاتىرىپ كېتىشى
صَفْصَف ج صَفَاصِفُ: تۈزلەك، دالا
قَاعٌ صَفْصَف: تۈزلەڭلىك، تۈزلەك يەر
صَفْع: كاچاتلىماق
صَفّ: رەتلىمەك، تىزماق
صَفّ ج صُفُوف: قاتار، رەت، سەپ، تىزىق؛ سىنىپ؛ يىللىق
صَفّ مَدْرَسِيّ: سىنىپ (مەكتەپلەردە)
صُفَّة ج صُفَف وصِفَاف: سۇپا، تاختا بېشى، لەمپە، چەللە
صَفْق: چاۋاك چالماق، ئالقىشلىماق
صَفْقَة ج صَفَقَات: بىر قېتىم چاۋاك چالماق
صَفْقَةٌ خَاسِرَة: قىممەت ئېلىنغان نەرسە، زىيانلىق سودا
صَفْقَة رَابِحَة: پايدىلىق سودا، ئەرزان ئېلىنغان نەرسەلەر
الصَّفَقَات السِّيَاسِيَّة: سىياسىي سودا
صَفْو: سۈزۈك، ئوچۇق؛ سەممىي
صَفْوَة. صُفْوَة: (نەرسىنىڭ) جەۋھىرى، ئەڭ ياخشىسى، مېغىزى
صَفْوَة الْقَوْلِ: گەپنىڭ قىسقىسى، خۇلاسە گەپ، ئومۇمەن ئېيتقاندا
صَفِير: گۈدۈك ئاۋازى، سىگنال ئاۋازى
صَفِيّ ج أَصْفِيَاءُ: سىرداش دوست، ھەقىقى دوست
صَفِيّ: ئوچۇق، ساپ، پاك، سۈزۈك، روشەن؛ تاللانغان

صَقْر ج صِقَار: لاچين
صَقْع ج أَصْقَاع: جاي، رايون، ئۇلۇم
صَقْعَة. صُقْعَة: قاتتىق سوغۇق، قەھرىتان سوغۇق
صَقْل: پارقىراتماق، سۈركەپ پارقىراتماق، ھەل بەرمەك
صَقِيع: قىراۋ
صَقِيل: پارقىراق، ۋال-ۋۇل قىلىپ تۇرۇدىغان
صَكّ ج صُكُوك: ھۆججەت (ھۆكۈمەتنىڭ ھۆججىتى، ئىسپات خەت، چەك
صَكّ مَالِيّ: پۇل چېكى
صَلَابَة: قاتتىقلىق، چىڭلىق؛ رەھىمسىزلىك
صَلَاة ج صَلَوَات: دۇئا، نامار، دۇرۇت
صَلَاة الصُّبْح: بامدات نامىزى
صَلَاة الظُّهْر: پېشىن نامىزى
صَلَاة الْعَصْر: نامازدىگەر
صَلَاة الْمَغْرِب: شام نامىزى، نامازشام
صَلَاة الْعِشَاء: نامار خۇپتەن، خۇپتەن نامىزى
صَلَاة الْاِسْتِخَارَة: ئىستىخارە نامىزى
صَلَاة الْجُمْعَة: جۈمە نامىزى
صَلَاة الْغَائِب: يىراق جايدا ئۆلگەن كىشىگە غايىبانە ئوقۇلۇدىغان جىنازە نامىزى
الصَّلَوَات الْخَمْس: بەش ۋاخ نامار
صَلَاح: ياخشى بولماق، توغرا بولماق، نۇقسانلاردىن خالىي بولماق
صَلَاحِيَّة ج صَلَاحِيَّات: سالاھىيەت، لاياقەت؛ خىزمەت ھوقۇقى
حَائِز الصَّلَاحِيَّة التَّامَّة: تولۇق لاياقەتلىك، ھەممە ھوقۇققا ئىگە
صُلْب: پولات
صِلَة ج صِلَات: ئالاقە، باغلىنىش، مۇناسىۋەت، تۇغقانچىلىق، قانداشلىق مۇناسىۋەت
صِلَة الْاِتِّصَال: بىرلەشمە ھالقا، ئالاقە باغلاش گۈرۈپپىسى، مۇناسىۋەت ھالقىسى
صُلْح: تىنچلىق؛ سۈلھى قىلىش، ئەپلەشتۇرۇش، يارىشتۇرماق؛ مۇئاھىدە، كېلىشىم
مُعَاهَدَة الصُّلْح: سۈلھى شەرتنامىسى
صَلْد ج أَصْلَاد: قاتتىق يەر، گىيا ئۇنمەس يەر
صَلْدَة الْقَلْب: باغرى قاتتىق، باغرى تاش
صَلْصَال: سېغىز لاي، يېپىشقاق لاي
صَلَع: باشنىڭ ئالدى تەرىپىنىڭ چېچى چۈشۈپ كەتمەك، پاينەك باش بولۇپ قالماق
صَلَف: ماختانماق، ئۆزىنى كۆپتۈرمەك، تەكەببۇرلۇق قىلماق، ئۆزىدە يوق ئارتۇقچىلىقنى دەۋا قىلماق
صَلِف ج صَلِفُونَ و صُلَفَاءُ: پو ئاتقۇچى، چوڭ سۆزلىگۈچى، پوچى موتەككەببۇر
صَلِيب: كىرىست
الصَّلِيب الْأَحْمَر: قىزىل كىرىست
حُرُوب صَلِيبِيَّة: ئەھلى سەلىپ ئۇرۇشى
صَمْت: سۈكۈت قىلماق، ئۇن-تىنسىز تۇرماق
صَمَد: دائىم، ئەبەدىي
الصَّمَد: ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ، ھەممىنىڭ ھاجىتى چۈشىدىغان ئاللا دېگەن مەنىدە
صَمَدَانِيّ: مەڭگۈلۈك، ئەبەدىيلىك

الصِّحَام ج صَمَاصِمَة: ئۆتكۈر قىلىچ
صَمْغ ج صُمُوغ: دەرەختىنىڭ يېلىمى
صَمَم: كاسلىق، پاڭقۇشلۇق
صُمُوت: سۈكۈت قىلماق، ئۇن-تىنسىز تۇرماق
صُمُود: قەيسەرلىك، مەتانەت، قەتئىيلىك، ساباتلىق
صَمِيم: ساپ، راست، خالىس، سەممىي
مِنْ صَمِيم الْفُؤَاد: چىن يۈرەكتىن، چىن دىلدىن
صَنَادِيد: گېنېرال؛ مۆتىۋەر
صَنَادِيد قُرَيْش: قۇرەيشنىڭ چوڭلىرى
صِنَاعَة ج صَنَائِع: سانائەت، ھۈنەر، سەنئەت
صِنَاعَة يَدَوِيَّة: قول سانائەت، قول ھۈنىرى
الصِّنَاعَة الضَّخْمَة. الصِّنَاعَة الثَّقِيلَة: ئېغىر سانائەت
الصِّنَاعَة الْخَفِيفَة: يېنىك سانائەت
صِنَاعِيّ: سۈنئىي، غەيرىي تەبئىي
حَرِير صِنَاعِيّ: سۈنئىي يىپەك
بِلَاد صِنَاعِيَّة: سانائەتلەشكەن دۆلەت، سانائەت دۆلىتى

صُنْبُور ج صَنَابِيرُ: توڭ، ياكى چوڭ قاچىنىڭ سۇ قۇيىدىغان ئاغزى، جۇمەك

صَنْدَل ج صَنَادِلُ: سەندەل (ئاياغ)؛ سەندەل بىر خىل خۇش بۇي ياغاچ

صُنْدُوق ج صَنَادِيقُ: ساندۇق

صُنْدُوق الْعَطَايَا: ئىئانە ساندۇقى

صُنْدُوق الْاِقْتِرَاعِ. صُنْدُوق الْاِنْتِخَابَاتِ: بېلەت تاشلاش ساندۇقى

صُنْدُوق الْقَمَامَةِ: ئەخلەت ساندۇقى

صِنْدِيد ج صَنَادِيدُ: قەھرىمان، جەسۇر، جۇرئەتلىك، مۆتىۋەر

صُنْع: ئىشلىمەك، ياسىماق؛ ياخشىلىق، ئېھسان

صَنْعَاءُ: سەنئا (يەمەننىڭ پايتەختى)

صَنْعَة: قول ھۈنەر، ھۈنەر-سەنئەت

مُتْقِن الصَّنْعَةِ: ئىنچىكە ئىشلەنگەن، پۇختا ئىشلەنگەن

صِنْف ج أَصْنَاف: تۈر، خىل، قىسىم، سىنىپ؛ دەرىجە، مەرتىۋە

صَنَم ج أَصْنَام: بۇت

بَيْت الْأَصْنَامِ: بۇتخانا

عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ: بۇتقا چوقۇنماق، بۇتپەرەسلىك

صِنْو ج صِنْوَان: بىر تۇغقان قېرىنداش

صَنُوبَر: قارىغاي

صَنِيعَة ج صَنَائِعُ: ئىجادىيەت، قول ھۈنەر مەھسۇلاتى؛ قورچاق، غالچا

صَنِيعَة الْاِسْتِعْمَارِ: جاھانگىرلىكنىڭ غالچىسى

صَهْبَاءُ: ھاراق

صِهْر ج أَصْهَار: كۆيئوغۇل

صَهْيُون: ئىروسالىمدىكى مۇقەددەس تاغ؛ يەتتۇلمۇقەددەس

صَهْيُونِيّ ج صَهَايِنَةُ: يەھۇدىي قاسساچىلىرى

الصَّهْيُونِيَّة: يەھۇدىي قاسساچىلىقى

صَوَاب: ئەقىل، ھوش، ئاڭ، سەزگۈ؛ توغرا، راست

صُوَاع و صِوَاع ج صِيعَان: شاراپ ئىچىلىدىغان جام

صِوَان ج أَصْوِنَة: جاۋەن، ئىشكاپ، ساندۇق، چېدىر

صِوَان الثِّيَابِ: كىيىم ئىشكاپى

صَوْب: تەرەپ، يۆنىلىش؛ گىرۋەك، لەۋزى، يېنى؛ توغرا، دۇرۇس

مِنْ كُلِّ صَوْبٍ وَحَدَبٍ: تەرەپ-تەرەپتىن

صَوْب: يامغۇرلۇق بۇلۇت

صَوْت ج أَصْوَات: ئاۋاز، تاۋۇش، سادا

صَوْت رَنَّانٌ: ياڭراق ئاۋاز

صُور: بۇرغا، سۇر

صُورَة ج صُوَر: سۈرەت، رەسىم؛ قىياپەت، ئوبراز

صُورَةٌ زَيْتِيَّة: ماي بوياق رەسىم

صُورَةٌ شَمْسِيَّة: فوتو سۈرەت

صَوْع ج أَصْوِعَة: ئاشلىق قاتارلىق نەرسىلەرنى ئۆلچەيدىغان بىر خىل ئۆلچەم بولۇپ 72لېتىرغا تەڭ

صَوْغ: ياسىماق، تەييارلىماق

صُوف ج أَصْوَاف: قوي يوڭى

صُوفِيّ ج صُوفِيَّة: سوپى، تەرىقەت يولىغا كىرگەن ئادەم، تەسەۋۋۇپ مەسلىكىدىكى ئادەم

الصُّوفِيَّة: تەسەۋۋۇپ مەسلىكى، تەسەۋۋۇپ، سوپىلىق، تەرىقەت

صَوْلَة: كۈچ-قۇدرەت؛ ھوقۇق

الصَّوْلَجَان ج صَوَالِجُ: ئۇچى ئەگرى تاياق؛ ساپ

صَوْم: روزى تۇتماق

شَهْر الصَّوْمِ: رامىزان ئېيى

صَوْمَعَة ج صَوَامِعُ: خرىستىيان دىنىدىكى دەرۋىشلەرنىڭ دۇنيادىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يالغۇز تۇرىدىغان مەخسۇس جايى؛ خرىستىيانلار ئىبادەتخانىسى

صُوَّة ج صُوًى وَأَصْوَاءُ: يول بەلگىسى

صِيَانَة: قوغدىماق، ساقلىماق

صِيَانَة السِّلْمِ: تىنچلىقنى قوغدىماق

صِيت: ئابروي، ئاتاق، نام، شۆھرەت

ذَائِع الصِّيتِ: شۆھرەتلىك، ئاتاقلىق، داڭلىق

صَيْح ج صِيَاح: ۋارقىرىماق، جارقىرىماق، ۋارى-ۋارى قىلماق

صَيْحَة ج صَيْحَات: ۋاراڭ-چۇرۇق، چۇقان-سۈرەن؛ ئازاب؛ سۇر

صَيْد: ئوۋلىماق، ھېيلە بىلەن

تۇتماق؛ ئۇۋ
صَيْدُالسَّمَكِ: بېلىق تۇتماق
صَيْدَلَة: دورىگەرلىك؛ دورا قۇتىسى؛ دورا ساندۇقى
صَيْدَلِيّ ج صَيَادِلَةُ: دورىگەر
صَيْدَلِيَّة ج صَيْدَلِيّات: دوريخانا، ئاپتىكا
صِيغَة ج صِيَغ: شەكىل، تۈر، ياسۇنا، پاسون؛ ئەسلى كېلىپ چىقىشى، ماھىيىتى؛ تۈزۈلۈشى؛ پېئىل تۈرلىرى، گىراماتىك فورما
صِيغَة: ياسىماق، تەييارلىماق
صِيغَة الْكَلِمَة: سۆز شەكلىنىڭ ئۆزگىرىش فورمىسى
صَيْف ج أَصْيَاف: ياز
فَصْل الصَّيْفِ: ياز پەسلى
صَيْفِيّ: يازلىق
حِصَادُصَيْفِيّ: يازلىق يېغىم
عُطْلَة صَيْفِيَّة: يازلىق تەتىل
الصِّين: جۇڭگو
جُمْهُورِيَّة الصِّين الشَّعْبِيَّة: جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى
الْجِدَارالصِّينِيّ: سەددىچىن سېپىلى
صِينِيّ: جۇڭگوغا مەنسۇپ، جۇڭگوچە، جۇڭگولۇق؛ بىر تۈرلۈك ساپال قاچا
الصِّينِيَّة: جۇڭگو يېزىقى، خەنزۇچە
صُيَّاب و صُيَّابَة: ساپ، نوقۇل
صَيَّاد: ئوۋچى
صَيِّب: يامغۇرلۇق بۇلۇت
صَيِّف: يازلىق

ض

ضَابِطج ضُبَّاط: ئوفىتسېر
ضَابِطِيّ ج ضَابِطِيَّة: ساقچى
ضَابِطَة ج ضَوَابِطُ: ساقچى
ضَاجِك: كۈلگۈچى
ضَاحِكَة ج ضَوَاحِكُ: ئۇدۇل چىش
ضَاحِيَة ج ضَوَاحٍ: (شەھەر) ئەتراپى، (شەھەر) سىرتى
ضَاحِيَة الْمَدِينَة: شەھەر ئەتراپى رايونى، شەھەر ئەتراپىدىكى جايلار

لُغَة الضَّادِ: ئەرەب تىلى
أَهْل الضَّادِ: ئەرەبلەر
ضَارّ ج ضَوَارٍ: ياۋۇز، يىرتقۇچ، ئاچكۆز
حَيَوَانٌ ضَارّ: يىرتقۇچ ھايۋان، گۆشخور ھايۋان
ضَارّ: زىيان قىلغۇچى، زىيانلىق
ضَارِع ج ضَارِعُونَ: يالۋۇرغۇچى، ئىلتىجا قىلغۇچى، بوي سۇنغۇچى
ضَالّ ج ضُلَّال و ضَالُّون: گۇمراھ، ئازغۇن، ئېزىپ كەتكەن
ضَالَّة ج ضَوَالّ: يوتۇپ كەتكەن نەرسە، ئۇمىد قىلىنغان نىشان، غايە
ضَامِر ج ضَوَامِرُ: ئورۇق، ئاۋاق
ضَامِن: كەپىل، بورىن؛ مەسئۇل بولغۇچى
ضَائِع ج ضُيَّع و ضِيَاع: يوقالغۇچى، چۈشۈپ قالغۇچى، زايا بولغۇچى
ضَائِقَة مَالِيَّة: مالىيە قىيىنچىلىقى
ضَأْن: قوي
الضُّؤْضُؤ. الضِّئْضِئ: ئەسلى، تېگى-تەكتى
ضَئِيل ج ضُئَلَاءُ: ئاجىز، ئورۇق، زەئىپ؛ ئىنچىكە؛ كىچىك
ضَبَابَة ج ضَبَاب: تۇمان
ضَبْط: تۇتۇۋالماق؛ مۇسادىرە قىلماق؛ تۇزەتمەك؛ توغرا؛ پۇختىلىماق؛ قولغا ئالماق، قامىماق، چۈشەپ قويماق، كونترول قىلماق
ضَبْط النَّفْس: ئۆزىنى تۇتۇۋالماق
الضَّبْط الْعَسْكَرِيّ: ھەربىي ئىنتىزام
بِالضَّبْطِ: دەل
ضَبْع. ضَبُع ج ضِبَاع: سىرتلان
ضَبْع ج أَضْبَاع: بىلەك؛ قولتۇق
ضَجَّة: شاۋقۇن-سۈرەن، چۇقان، ئاللا-تۇۋا
ضَجْر: يۈرىكى سىقىلماق، تىت-تىت بولماق
ضَجِر: زېرىككۈچى، ئىچى پۇشقۇچى؛ چېچىلغۇچى، ئەنسىز
ضَجْعَة: كەگىتاشا؛ كەم ئەقىللىقلىق
ضُجُوع: ئۇخلىماق، ياتماق
ضَجِيج: سۈرەن، شاۋقۇن، چوقان، ئاللا-تۇۋا
ضَجِيع: ھەم تۆشەك، بىللە ياتقۇچى
ضَحَاءٌ: قىسىم ۋاقتى، چۈشتىن بۇرۇنقى ۋاقىت
ضَحَّاك: كۈلگۈنچەك، خۇشچاقچاق،

خۇشال ئادەم
ضَحْضَاح: تېيىز، چوڭقۇر ئەمەس، ئۇزۇ
ضَحْك. ضِحْك. ضَحِك: كۈلكە
ضَحْكَة: ج **أَضَاحِيك**: كۈلكە، چاقچاق
ضَحْو ضَحْوَة: قېيام ۋاقتى، چۈشتىن بۇرۇنقى ۋاقت
ضَحِيَّة: قۇربانلىق، قۇربان قىلىنىدىغان نەرسە
ضَخَامَة: چوڭى چوڭ، غايەت زور
ضَخْم ج **ضِخَام** م **ضَخْمَة**: چوڭ، زور
ضَخْم الْجِسْم: قامەتلىك، گەۋدىلىك، ئۈستىخانلىق
هَذِهِ مُؤَسَّسَات ضَخْمَة تَابِعَة لِلدَّوْلَة: بۇ زور دۆلەت كارخانىلىرىدۇر
ضِدّ ج **أَضْدَاد**: زىت، دۈشمەن، رەقىب
ضَرَارَة: ياۋۇزلۇق، ئاچكۆزلۈك، ۋەھشىيلىك
ضُرَاط: يەل، ئۈسۈرۈق
ضَرَاعَة: ئىلتىجا قىلماق، يالۋۇرماق
ضِرَام: كۆيمەك، يانماق
ضَرْب: ئۇرماق، زەربە بەرمەك، چەتكە قاقماق
ضَرْب ج **أَضْرَاب**: تۈر، خىل، ئوخشاش؛ ئۈنكۈنچى؛ قويۇق ئاق ھەسەل؛ قوشۇش
ضَرْبَة: زەربە، ئۇرۇش؛ ئاغرىق-سىلاق
ضَرْبَة قَاضِيَة: قاخشاتقۇچ زەربە، ئەجەللىك زەربە
ضَرَّاء: قاتتىقچىلىق، كېسەللىك، قېيىنچىلىق
فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ: خۇشاللىقتا ۋە قايغۇدا، ھالاۋەتتە ۋە جاپا-مۇشەققەتتە
ضَرَّة: كۈندەش
ضَرَّةُ الْمَرْأَةِ ج **ضَرَائِر**: ئايالنىڭ كۈندىشى
ضِرْس ج **أَضْرَاس**: چىش
ضَرْط: يەل، ئۈسۈرۈق
ضَرْع ج **ضُرُوع**: ھايۋاننىڭ يىلنى
ضَرِيع ج **ضَارِعُون**: ئىلتىجا قىلغۇچى، يالۋۇرغۇچى، بوي سۇنغۇچى
ضِرْع ج **ضُرُوع**: ئوخشاش، ئوخشاپ كېتىدىغان
ضِرْغَام ج **ضَرَاغِم**: شىر
ضَرَمَة ج **ضَرَم**: ئوت، قىزىل چوغ
ضَرُورَة ج **ضَرُورَات**: زۆرۈرىيەت، لازىم
عِنْدَ الضَّرُورَة: لازىم تېپىلغاندا
ضَرُورِيّ: زۆرۈر، لازىم، كەم بولسا بولمايدىغان
الْمَوَادّ الضَّرُورِيَّة: كۈندىلىك ئىستېمال بۇيۇملىرى
ضَرُورِيَّات: ئېھتىياجلىق نەرسىلەر

ضَرُوس: دەھشەتلىك، قاتتىق
حَرْب ضَرُوس: دەھشەتلىك ئۇرۇش
ضَرِيبَة ج **ضَرَائِب**: باج
مَصْلَحَة الضَّرَائِب: باج ئىشلار ئىدارىسى
ضَرَائِب دَخْل بَاهِظَة: يۇقىرى تاپاۋەت بېجى
ضَرِيبَة الْأَطْيَان: يەر بېجى
ضَرِيبَة الْأَعْنَاق: نوپۇس بېجى
ضَرِيبَة إِضَافِيَّة: قوشۇمچە باج
ضَرِيح ج **ضَرَائِح**: قەبرە، لەھەد
ضَرِير ج **أَضِرَّاء** و **أَضْرَار** م **ضَرِيرَة** ج **ضَرَائِر**: ئەما، كور، قارىغۇ
ضَعَة ج **ضِعَة**: خارلىق، پەسلىك
ضَعْف ج **ضُعُف**: ئاجىزلىق، كۈچسىزلىك
الضَّعْف الْجِنْسِيّ: جىنسىي ئاجىزلىق
الضَّعْف الْعَصَبِيّ: نېرۋا ئاجىزلىقى
ضِعْف الشَّيْء ج **أَضْعَاف**: ئوخشاش مىقدار، ئوخشاش سان
ثَلَاثَة أَضْعَاف: ئۈچ ھەسسە
ضَعِيف ج **ضِعَاف** و **ضُعَفَاء**: ئاجىز، كۈچسىز، زەئىپ، بوش
ضِغْث ج **أَضْغَاث**: بىر تۇتام، بىر باغلام؛ بىر سىقىم
أَضْغَاث الْأَحْلَام: قالايمىقان چۈش، يامان چۈش
ضَغْط: باسىماق، سىقماق، قىسماق؛ ئەزمەك، مەجبۇر قىلماق
ضَغْط الدَّم. الضَّغْط الدَّمَوِيّ: قان بېسىم
ضِغْن ج **أَضْغَان**: ئۆچمەنلىك، دۈشمەنلىك؛ قىغىرلىق؛ ئىشتىياق؛ تەرەپ؛ تاغ قولتۇقى
ضِفْدَع ج **ضَفَادِع**: پاقا
ضَفِيرَة ج **ضَفَائِر**: ئۆرۈمە چاچ
ضَلَال. ضَلَالَة: گۇمراھلىق، ئازغۇنلۇق
ضِلْع ج **ضُلُوع وَأَضْلَاع**: قۇۋۇرۇغا
ضَلِيع ج **ضُلُوع**: كۆچلۈك، قاۋۇل، كۆچتۇنكۇر
ضِمَاد و ضِمَادَة ج **ضَمَائِد**: (يارا تاڭىدىغان) داكا، بىنت؛ يارىغا سۈركەپ تېڭىلىدىغان دورا
ضَمَان ج **ضَمَانَات**: كەپىللىك قىلماق، ھۆددە قىلماق؛ كاپالەت
شَرِكَة الضَّمَان: ئىستراخوانىيە شىركىتى
ضَمَانَة مَالِيَّة: رەنە پۇلى، گۆرۈ پۇلى
ضَمّ ج **ضُمُور**: ئورۇقلۇق، ياداڭغۇلۇق، سولغۇنلۇق
ضَمَّة زُهُور: گۈلدەستە
ضِمْنَ كَذَا: ...نىڭ ئىچىدە،

....نىڭ ئارىسىدا

صَرَاحَةً أَوْضِمْنًا: ئاشكارا ياكى پوردۇتۇپ

ضَمِير ج ضَمَائِرُ: ۋىجدان؛ قەلب

حَيّ الضَّمِيرِ: ۋىجدانلىق

فَاقِدالضَّمِيرِ: ۋىجدانسىز

مُسْتَرِيح الضَّمِيرِ: خاتىرجەم، بەخىرامان

ضَنْك: قىينچىلىق، كەمبەغەللىك؛ تارلىق

عَيْشٌ ضَنْكٌ: قىيىن تۇرمۇش

ضَنِين: بېخىل، پىخسىق

ضَوْء و ضُوء ج أَضْوَاء: نۇر، يورۇقلۇق

ضَوْع الرَّائِحَة: خۇش پۇراقنىڭ تارىلىشى

ضَيَاع: يۇتۇپ كەتمەك، قولدىن كەتمەك، يوقاپ كەتمەك، چۈشۈپ قالماق، زايا بولماق؛ هالاك بولماق

ضِيَافَة: مېھمان قىلماق، كۈتۈۋالماق، زىيافەت بەرمەك

ضَيْر: زەرەر، زىيان

ضِيزَى: ئادالەتسىز، ناھەق

ضَيْع: يۇتۇپ كەتمەك، يوقاپ كەتمەك، چۈشۈپ قالماق؛ هالاك بولماق؛ زايا بولماق

ضَيْعَة ج ضِيَاع: تېرىلغۇ يەر؛ تۇراقلىق مۇلۈك

ضَيْف ج ضُيُوف وأَضْيَاف، و ضِيفَان: مېھمان

ضِيْق: تار، تارلىق؛ غەم؛ قىينچىلىق

ضَيْم: زۇلۇم قىلماق، خارلىماق

ضَيِّق: تار، چەكلىك

ضَيِّق النَّفَسِ: زىققە، دەم سىقىلىش كېسىلى

ط

طَابِع: هەرپ تىزغۇچى، باسما ئىشچىسى، نابور؛ خاراكتېر، مىجەز

طَابِع. طَابَع ج طَوَابِعُ: مۆھۈر، تامغا

طَابِع بَرِيد: پوچتا ماركىسى

طَابِق ج طَوَابِقُ: قەۋەت، (بىنانىڭ) قەۋىتى

طَاحِن: تۇگمەنچى، ئۇن تارتقۇچى؛ دەھشەتلىك

حَرْبٌ طَاحِنَة: دەھشەتلىك ئۇرۇش

طَاحُون طَاحُونَة ج طَوَاحِينُ: تۇگمەن، ئۇن تارتىش ماشىنىسى

طَارِئ ج طُرَّاءُ: چەتتىن كەلگەن، سىرتتىن قوشۇلغان؛ تاساددىپىي، ئۇشتۇمتۇت

طَارِئَة ج طَوَارِئُ: ئاپەت، هادىسە؛ جىددىي ئىش، كۈتۈلمىگەن ئىش؛ مۇستەملىكە

الْأَحْوَال الطَّارِئَة: جىددىي ئەھۋال

طَارِد: قوغلىغۇچى، سۈرگۈن قىلغۇچى

طَارِق ج طُرَّاق و أَطْرَاق: كېچىسى كەلگەن مېھمان؛ چولپان يۇلتۇزى

طَارِقَة ج طَوَارِقُ: ئاپەت، بالايى-ئاپەت؛ ئۇرۇق، قەبىلە؛ ئورۇن (ئولتۇرۇدىغان)، ئورۇندۇق؛ رامچى ئايال

طَازِج. طَازَج: يېڭى، يېپىيېڭى

طَاس ج طَاسَات: جام، رۇمكا، قەدەھ

طَاعٍ: بوي سۇنغۇچى، ئىتائەت قىلغۇچى

طَاعَة: بوي سۇنماق، ئىتائەت قىلماق

سَمْعًا و طَاعَةً: بۇرۇققا بوي سۇنىمەن، پەرمان بەردارمەن

طَاعِن: سانچىغۇچى، تۆھمەت قىلغۇچى، تەنە قىلغۇچى

طَاعِنٌ فِي السِّنِّ: قېرى، ياشىنىپ قالغان

طَاعُون ج طَوَاعِينُ: ۋابا

طَاغٍ ج طُغَاة م طَاغِيَة: زومىگەر، زالىم، مۇستەبىت

طَاغُوت ج طَوَاغِيتُ: شەيتان؛ بۇت؛ ئاسسىي

الطَّاغِي النَّوَوِيّ: يادرو زومىگرى

طَافِح م طَافِحَة: تولۇپ تاشقان، توشۇپ كەتكەن، تېشىپ كەتكەن

طَافِحَة: قۇرغاق، گىيا ئۇنمەس يەر

طَاقَة: قۇدرەت، قابىلىيەت، كۈچ-قۇۋۋەت، چىدام؛ بىر باغلام، بىر تۇتام؛ كىچىك پەنجىرە، دېرىزە

الطَّاقَة الذَّرِّيَّة: ئاتوم ئېنېرگىيىسى

عَلَى قَدْرِ الطَّاقَةِ: كۈچىنىڭ يەتكىدىن
دائىر بىدە
طَالِب ج طُلَّاب و طَلَبَة: تەلەپ
قىلغۇچى، ئىزدىنىۋاتقۇچى؛ ئوقۇغۇچى
طَالِب جَامِعِيّ: ئالىي مەكتەپ
ئوقۇغۇچىسى، ستيۇدېنت
طَالِع ج طَالِعُون: يامان، ئەسكى،
ناچار؛ ئەخلاقسىز
طَالِع ج طَوَالِعُ: تەلەي
سُوْءُ الطَّالِعِ: تەلەيسىز، شور
پېشانە
حُسْنُ الطَّالِعِ: تەلەيلىك،
ئامىتى بار، پېشانىسىدە بار
طَالَمَا: پەقەت؛ كۆپ قېتىم
طَامِث: ھەيزدار ئايال
طَامِع ج طُمَعَاءُ: ئاچكۆز، تويماس،
تەمەخور
طَامّ: چوڭ نەرسە؛ كۆپ سۇ
طَامَّة: چوڭ بالايى-ئاپەت، ئېغىر
ئاپەت؛ قىيامەت
طَاهٍ ج طُهَاة م طَاهِيَة ج طَوَاهٍ:
ئاشپەز
طَاهِر ج أَطْهَار: پاك، پاكىز
طَاهِرُ الذِّمَّةِ: پاك، ئادىل،
ھەققانىي
طَاهِرُ الذَّيْلِ: بىگۇناھ، گۇناھسىز،
پاك
طَاوُوس طَاوُوس ج أَطْوَاس: تاۋۇس،
توز
طَائِر ج طُيُور: قۇش، ئۇچقۇچى،
ئۇچىدىغان، ئۇچار قانات
طَائِرُ الصِّيتِ: مەشھۇر، ئاتاقلىق،
داڭلىق
مَيْمُون الطَّائِرِ: بەختلىك،
بەختيار
طَائِرَة ج طَائِرَات: ئايروپىلان
طَائِرَةُ الرَّكَّاب: پاسساژىر
ئايروپىلانى، يولۇچى ئايروپىلانى
الطَّائِرَةُ الْقَاذِفَةُ الْقَنَابِل:
بومبارد سانچى ئايروپىلان
طَائِرَةُ الْهُجُوم: قىرغۇچى
ئايروپىلان
طَائِرَةُ الْاِسْتِكْشَافِ: رازۋېتكا
ئايروپىلانى
طَائِرَاتٌ عُمُودِيَّة أُوحَوَّامَة: تىك
ئۇچار ئايروپىلان
طَائِس: شاللاق، يەڭگىل، تەنتەك
طَائِع ج طَائِعُون: بوي سۇنغۇچى،
ئىتائەت قىلغۇچى
طَائِف: ئايلانغۇچى، چۆرگىلىگۈچى،

تاۋاپ قىلغۇچى
طَائِفَة ج طَوَائِفُ وطَائِفَات: گۇرۇھ،
جامائە؛ بىر پارچىسىنىڭ
ئادەملىرى، بىر گۇرۇھنىڭ
ئادەملىرى
طَائِل ج طَوَائِلُ: پايدا، مەنپەئەت،
بايلىق، كەڭلىك؛ قۇدرەت،
كۈچ
الطَّبَائِع الْأَرْبَع: تۆرت خىلىت
(ئىسسىقلىق، سوغۇقلۇق، قۇرۇقلۇق،
ھۆللۈك)
طِبَابَة: داۋالاش، تىبابەت
طَبَاعَة: مەتبەچىلىك، بېسىش
طِبّ: داۋالىماق، تىبابەتچىلىك،
مەدىتسىنا
طِبّ النَّفْس: روھىي داۋالاش
ئۇسۇلى، پسىخىك يول بىلەن
داۋالاش ئۇسۇلى
مَدْرَسَة الطِّبّ: تېببىي مەكتەپ
كُلِّيَّة الطِّبّ: تېببىي ئىنستىتۇت،
تېببىي فاكۇلتېت
طَبَّاخ: ئاشپەز
طَبْخ، طِبْخ: پىشۇرۇش، پىشۇرماق
صِنَاعَة الطَّبْخ: ئاشپەزلىك
الطَّبْشُورَة: بور، گەچ
طَبْع: باسماق
طَبْع الْحَجَر: تاش مەتبە
تَحْتَ الطَّبْع: بېسىلىۋاتىدۇ
صِنَاعَة الطَّبْع: مەتبەچىلىك،
بېسىش تېخنىكىسى
طَبْع ج طِبَاع، طَبِيعَة: تەبىئەت،
خاراكتېر، مىجەز
طَبْعاً، بِالطَّبْع: تەبىئىي،
ئەلۋەتتە
طَبْعَة ج طَبَعَات: نەشر، باسما
طَبَق ج أَطْبَاق: ياپقۇچ، تۆۋاق،
قاپقاق، ئېغىز
طِبْق مُخَطَّط: پىلان بويىچە
طِبْق الْمَرَام: كۆڭۈلدىكىدەك
طَبَقَة ج طَبَقَات و طِبَاق: سىنىپ،
تەبىقە؛ دەرىجە؛ قەۋەت،
قاتلام
طَبَقَة الْعُمَّال: ئىشچىلار سىنىپى
الطَّبَقَة الدُّنْيَا: جەمئىيەتنىڭ
تۆۋەن تەبىقىسى؛ پۇقرا
طِبْل ج طُبُول وأَطْبَال: ناغرا، دۇمباق
طَبِيب ج أَطِبَّاء وأَطِبَّة م طَبِيبَة: دوخ-
تۇر، تېۋىپ
طَبِيب بَيْطَرِيّ: مال دوختۇرى
طَبِيب جَرَّاح: تاشقى كېسەل-
دوختۇرى
طَبِيعَة ج طَبَائِع: تەبىئەت، تە-

بشەت دۇنياسى

عِلْم الطَّبِيعَة: فىزىكا

مَاوَرَاءَ الطَّبِيعَة. مَابَعْدَ الطَّبِيعَة: متا فىزىكا

طَبِيعِيّ: تەبىئىي، تەبىئەت دۇنياسىغا مەنسۇپ، تەبىئي پەنگە خاس؛ ناتۇرالىزم؛ فىزىكا ئالىمى؛ ئاددىي، ئادەتتىكى

الْعُلُوم الطَّبِيعِيَّة: تەبىئي پەنلەر

طَبِيعِيَّات: تەبىئەت ھادىسلىرى

طِحَال: تال

طُحَال: تال يالليۇغى

طِحَانَة: ئۇن تارتىش كەسپى، پوستە كېچلىك

طَحَّان: تۇگمەنچى، پوستەكچى؛ ئۇن تارتقۇچى؛ ئۇن زاۋۇتنىڭ باشلىقى

طُحْلُب. طِحْلَب: لەش

طِحْن. طَحِين: ئۇن

طِرَاز ج طُرُز: شەكىل، نۇسخا، فورما، پاسون

قَدِيم الطِّرَاز: كونا شەكىل، كونا پاسون

طَرَافَة: يېڭى، يېڭىلىق، غەلىتلىك

طَرَاوَة: يېپىشىلىق؛ يۇمشاقلىق

طَرَب: خۇشاللىق، شادلىق

طَرِب: خۇشال، شاد

طَرْح: تاشلىماق، ئاتماق؛ ۋاز كەچمەك، چىقىرىۋەتمەك

طَرْد: قوغلىماق، سۈرگۈن قىلماق، ھەيدەپ چىقارماق

طَرْدٌ بَرِيدِيّ: پوسۇلكا

طُرًّا: پۈتۈنلەي، تامامەن

طُرَّة ج طُرَّات: ماڭلاي، پىشانە، ماڭلاي چاچ، چۆرىسى، لېۋى، كىتابنىڭ چۆرىسى؛ ئۇستەڭنىڭ قىرغىقى

طَرْز: ئۇسۇل، شەكىل

مِنْ طَرْزٍ قَدِيمٍ: كونا شەكىل، كونا پاسون

طِرْس ج أَطْرَاس وطُرُوس: بىر ۋاراق قەغەز؛ كونا خەت

ئۇچۇرۇلۇپ يېڭى خەت يېزىلغان قەغەز

طَرَف ج أَطْرَاف: تەرەپ، ئەتراپ، يان

أَطْرَاف الْمَدِينَة: شەھەر ئەتراپى

طَرْف ج أَطْرَاف: كۆز؛ كۆرۈش قۇۋۋىتى

طُرْفَة ج طُرَف: لەتىپە، ھىكمەتلىك سۆز

طَرْق: تاياق بىلەن ئۇرماق

طَرْق الْبَاب: ئىشىكنى قاقماق

طَرُوب: شوخ، تېتىك

طَرِيّ م طَرِيَّة: يېپىشىڭى، پاك-پاكىزە

طَرِيد: قوغلۇۋېتىلگەن، سۈرگۈن قىلىنغان، قوغلاندى

طَرِيقَة ج طَرَائِقُ: قىزىق پاراڭ، لەتىپە، ھىكمەتلىك سۆز

طَرِيق ج طُرُق: يول

طَرِيق عُمُومِيَّة: چوڭ يول، ئاممىۋى يول

قَاطِع الطَّرِيق: باندىت، بۇلاڭچى، قاراقچى

عَابِر طَرِيق: يولدىن ئۆتكۈچى ئادەم، يولۇچى

طَرِيّ: يۇمشاق؛ يېپىشىڭى؛ ھۆل، نەم

هَوَاءٌ طَرِيّ: تازا ھاۋا، ساپ ھاۋا

طِسْت. طَسْت ج طُسُوت: داس، چىلاپچا

طَسْت. طِسْت ج طُسُوت: داس

طَعَام ج أَطْعِمَة: تاماق، تائام، يېمەكلىك نەرسىلەر

خِوَان الطَّعَام: تاماق ئۈستىلى، زىياپەت ئۈستىلى، داستىخان

طَعْم ج طُعُوم: تەم

طُعْمَة ج طُعَم: تۇزلىمە، يېمەكلىكلەر، بوغۇز؛ مېھمان چاقىرماق

طُعْمَة الْمَدَافِع: توپ يېمى.

طَعْن: سانچماق، ئۆتكۈزمەك، تۆھمەت قىلماق، نامىغا داغ تەككۈزمەك

طَعَام النَّاسِ: تۆۋەن تەبىقە كىشىلەر، پەس ئادەملەر (بىرلىك كۆپلۈك شەكىلدە كېلىدۇ)

طُعْمَة ج طُعَمَات: جامائە، گۇرۇھ

طَغْي و طُغْيَان: ھەددىدىن ئاشماق، گۇناھ قىلماق

طِفْل ج أَطْفَال م طِفْلَة: بالا، كىچىك بالا، كىچىك قىز

رَوْضَة الْأَطْفَال: بالىلار باغچىسى

طُفُولَة: بالىلىق دەۋر

طَفِيف: يېتەرسىز؛ ئاز، كەم؛ قىممىتى يوق

طَفْس: ھاۋا؛ ئۇسۇل، چارە

طَفْس دِينِيّ: دىنىي مۇراسىم

طِلَاء. طِلَايَة: ماي، سىر؛ قاراماي، ئاسفالت؛ هاراق
طِلَاء الْوَجْهِ: يۈز مېيىسى، ئۇپا-ئەگلىك
طَلَاق: تالاق، خوتۇننى قويۇۋەتمەك
كِتَاب أو وَرَقَة الطَّلَاقِ: نىكاھدىن ئاجرىشىش قەغىزى
طَلَاقَة اللِّسَانِ: تىلنىڭ راۋانلىقى
طَلَاوَة: گۈزەل، نازاكەتلىك
طِلَايَة: ماي، سىر، قاراماي، ئاسفالت؛ هاراق
طَلَب: تەلەپ قىلماق؛ ئىزدىمەك؛ ئىلتىماس قىلماق
طَلَب ج طَلَبَات: ئىلتىماس، يازما ئىلتىماس؛ يازما تەلەپ، تەلەپ
طِلْسَم ج طَلَاسِمُ. طِلِّسْم ج طِلَّسْمَات: تىلسمات؛ شەكىل؛ مۇئەما
طَلْعَة: مەنزىرە، سىرتقى كۆرۈنۈش، سىرتقى قىياپەت
طَلْق. طِلْق. طُلْق. طِلِق. طُلُق.
طَلَق. طَلِيق: ئەركىن، ھۆر، ئازاد
طَلِق الْوَجْهِ: خۇش چىراي، چىرايىدىن كۆلكە يېغىپ تۇرىدىغان
فِي الْهَوَاءِ الطَّلْقِ: سىرتقى ھاۋادا
طَلْقَة ج طَلَقَات: بىر قېتىم ئوق ئاتماق، بىر قېتىم ئاتماق؛ بىر قېتىم زەربە بەرمەك
طَلَقَات النَّارِ: ھۆرمەت توپى
طَلّ ج طِلَال: شەبنەم؛ ئۆتكۈنچى يامغۇر
طَلَل ج أَطْلَال و طُلُول: قالدۇق ئىز، خارابە، كونا ئىز، ئەسەر
طَلَّاء: ھەل بەرگۈچى
طَلَّاع: ئىرادىلىك، ھىممەتلىك
طَلَّاع الثَّنَايَا: قىيىنچىلىقنى بېشىدىن ئاسان ئۆتكۈزگۈچى
طُلُوع: چىقماق، ئۆرلىمەك
طَلِيعَة ج طَلَائِعُ: ئاۋانگارت ئەترەت؛ پوست، قاراۋۇل، گۈزەتچى ئەسكەر
طَلِيق ج طُلَقَاءُ: ئەركىن، بەخرامان
طَمَاطِم: شوخلا، پەسمدۇر
طُمَأْنِينَة: خاتىرجەملىك، ئارامىلىق
طَمْث: ناپاكلىق، ھەيز قېنى
طِمْر ج أَطْمَار: ئەسكى كىيىم
طَمْس: سۇرتۇۋەتمەك، ئىزىنى تۇتۇۋەتمەك؛ ئۆچۈرۈۋەتمەك، يوقۇتۇۋەتمەك
طَمْطَام: دېڭىز يۈزى، دېڭىز سەتمى
طَمْع: تاماخورلۇق، قارانىيەتلىك
طِمّ: دېڭىز، ئوڭغۇن
طَمَّاح: ئىرادىلىك، ئۈمىدۋار؛ ئاچكۆز، تاماخور

طماع: تەمەخور، ھېرىس، ئاچكۆز
طموح: ئىرادىلىك، ئۈمىدۋار؛ ئاچكۆز، تەمەخور
طموح: ئىرادىلىك، ئالىيجانابلىقنى سۆيىمەك، ئۇستۇنلۇكنى سۆيىمەك
طنب ج اطناب: چېدىر ئارغامچىسى
طنبارو طنبور ج طنابير: تەمبۇر
طنفسة ج طنافس: ئەدىيال؛ گىلەم؛ كىگىز
طن ج اطنان: تونا
طنان: جارانگلىق ئاۋاز؛ مەشھۇر، ئاتاغلىق، داڭلىق
قصيدة طنانة: داڭلىق قەسىدە
طنين: جىرىڭلىغان ئاۋاز
طنين النحل والذباب: ھەرە ۋە چۈۋىنىڭ غۇلدىغان ئاۋازى
طهارة: پاكلىق، پاكىزلىك؛ ئىپپەتلىك
طهارة الذيل: گۇناھسىزلىق، پاكلىق، توغرىلىق
طهاية: ئاشپەزلىك
طهر: پاكلىق، پاكىزلىك، ئىپپەتلىك
طهو: ئاشپەزلىك
طهور: سۈزۈك سۇ؛ شاراب
طواعية: بويسۇنماق، ئىتائەت قىلماق
طواق: تاۋاپ قىلماق، چۆگىلىمەك، ئايلانماق، دەۋر قىلماق
طوب الواحدة طوبة ج طوبات: كېسەك، خىش
طوب احمر: پىششىق خىش
طوب نى: خام كېسەك، خام خىش
طوبى: بەخت، خۇشاللىق
طود ج اطواد: چوڭ تاغ
طور ج اطوار: چەك، مىقدار؛ باسقۇچ، جەريان؛ ھالەت، ھال؛ قېتىم
طور: تاغ
طورسيناء: سىينا تېغى
طورسينين: تۇر تېغى (سۈرىيەدىكى بىر تاغنىڭ ئىسمى)
طوع: بويسۇنغۇچى، ئىتائەتمەن قىلغۇچى
طوعا: ئىختىيارىي ھالدا، ئىختىيارىيلىق بىلەن
طوفان: كەلكۇن، سەل
الطوفان: تۇپان بالاسى
طوق: قۇدرەت، قابىلىيەت، كۈچ-قۇدرەت، چىدام؛ بىر باغلام، بىر تۇتام؛ كىچىك پەنجىر، دەرۋازا

طَوْق ج أَطْوَاق: بويۇنچاق
طُول ج أَطْوَال: ئۇزۇن، ئۇزۇنلۇق؛ ئېگىز، ئېگىزلىك
طُوْل الْقَامَة: بويىنىڭ ئېگىزلىكى
طُوْل الْيَوْم: كۈن بويى
طَوْل: قۇدرەت، كۈچ؛ ئارتۇقچىلىق؛ مەرھەمەت؛ بايلىق
أُولُو الطَّوْلِ وَالْحَوْلِ: كۆچلۈك ئادەملەر
طَوَّاف: ئايلانغۇچى، چۆگىلىگۈچى، تاۋاپ قىلغۇچى
طَوًى: ئاچلىق
طَوِيل ج طِوَال م طَوِيلَة ج طَوِيلَات: ئۇزۇن
طَوِيل الْبَاعِ: مەرد؛ ئىقتىدارلىق، قۇدرەتلىك، كۆچلۈك؛ ھوقۇقلۇق
طَوِيل الْأَمَدِ: ئۇزاق مۇددەت
طَوِيَّة: ۋىجدان، نىيەت، مەقسەت
حُسْن الطَّوِيَّة: ياخشى كۆڭۈل
طَيِّب ج أَطْيَاب وَطُيُوب: خۇش پۇراق
عَنْ طَيِّبِ خَاطِرٍ: خۇشاللىق بىلەن، رازىلىق بىلەن، مەمنۇنلۇق بىلەن

طَيْر: قۇش، ئۇچار قانات
طَيَرَان: ئۇچماق؛ ئاۋىئاتسىيە
سِلَاح الطَّيَرَانِ: ھاۋا ئارمىيسى
طَيَرَان مَدَنِيّ: خەلق ئاۋىئاتسىيسى
طَيْش. طَيَشَان: يەڭگىللىك، شاللاقلىق، توختامى يوق، تەنتەك
طَيْف: خىيال، خام خىيال
طِيْلَةَ نِصْفِ قَرْنٍ: يېرىم ئەسىر ئۆچىدە
طَيْلَسَان: يېشىل تون (مەخسۇس ماشايىخ، ئۆلىمالەر كىيىدىغان يېشىل تون)
طِيْن ج أَطْيَان: لاي
طِيْن خَزَفِيّ: سېغىزلاي
طِينَة. طِيْن: تەبىئەت، ماھىيەت، خاراكتېر
طَيّ: قاتلىماق
طَيِّب م طَيِّبَة ج طَيِّبَات و طُوبَى: ياخشى، ئوبدان، بەلەن
طَيِّب الرَّائِحَة: خۇش پۇراق
طَيِّب الْقَلْبِ: ۋىجدانلىق؛ كۆڭلى ياخشى، نىيتى توز
طَيِّع: بويسۇنغۇچى، ئىتائەت قىلغۇچى

ظ

ظَافِر: غالىپ، يەڭگۈچى، غەلبە قىلغۇچى
ظَالِم ج ظَالِمُون: زۇلۇم قىلغۇچى، زالىم، ئادالەتسىز، زومىگەر، ئەزگۈچى
ظَامِئ: تەشنا، ئۇسسۇز
ظَاهِر: ئاشكارا، ئوچۇق
الظَّاهِر: ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بىرى بولۇپ، ناھايىتى ئاشكارا ئاللا دېگەن مەنىدە
ظَاهِرُ الْبَلَدِ: شەھەر ئەتراپى
فِي الظَّاهِرِ: قارىماققا، كۆرۈنۈشتە؛ ئىنىق
مِنَ الظَّاهِرِ: سىرتىدىن، كۆرۈنۈشىدىن
ظَاهِرَة ج ظَاهِرَات وَظَوَاهِرُ: ھادىسە، كۆرۈنۈش
ظَاهِرَة جَوِّيَّة: ھاۋا رايى
ظَبْي ج ظِبَاء وَظَبْيَات: ئىپار كىيىگى
ظَرَافَة: ھوشيار بولماق، چېچەن بولماق، زېرەك بولماق
ظَرْف ج ظُرُوف: قاچا، تۇلۇم؛ لىسىپاپ، كونۋېرت، ئەھۋال، شارائىت
الظُّرُوف الْحَاضِرَة: ھازىرقى ئەھۋال، ھازىرقى شەرت-شارائىت
فِي ظُرُوفِ الْأُسْبُوعِ: بىر ھەپتە ئىچىدە، بىر ھەپتە ۋاقىت
ظَرِيف ج ظُرَفَاءُ م ظَرِيفَة ج ظَرَائِفُ: ھوشيار، زېرەك، چېچەن
ظَعْن. ظَعَن: كۆچمەك؛ بولغا چىقماق، ئاتلانماق
ظَعِينَة ج ظَعَائِنُ وَظُعُن وَأَظْعَان: كاجاۋا؛ كاجاۋدىكى ئايال
ظَفَر: مەقسەتكە ئېرىشمەك، زەپەر تاپماق؛ غەلبە، نۇسرەت
ظَفِر: غالىپ، يەڭگۈچى، غەلبە قىلغۇچى، زەپەر تاپقۇچى
ظَفْر وَظُفْر ج أَظْفَار وَأَظَافِيرُ: تىرناق
مِقَصّ الظُّفْر: تىرناق ئالغۇچ
ظَفِيرَة ج ظَفَائِرُ: ئۆرۈلگەن چاچ
ظَلَّام: كۆپ زۇلۇم قىلغۇچى، كۆپ

ئەزگۈچى، زومىگەر، ئەشەددى زالىم

ظَلْف: پايدىسىز، بىكار

ظِلْف ج ظُلُوف وأَظْلَاف: ئاچا تۇياق

ظِلّ الشَّيْءِ ج ظِلَال وأَظْلَال: سايە

ظُلَّة ج ظُلَل وظِلَال: چېدىر؛ سايىۋەن، ساتما، شالدىن ياسالغان ئۆي

ظُلْم ج ظُلْم: زۇلۇم قىلماق، ئەزمەك

ظَلُوم: كۆپ زۇلۇم قىلغۇچى، كۆپ ئەزگۈچى، زومىگەر، ئەشەددى زالىم

ظَلِيف ج ظُلْف وظُلُف: قاتتىق يەر؛ قېيىن ئىش؛ ھىلىسىگەر ئادەم؛ ئاپەت

ظَلِيل: سايىلىق، ئاپتاپ چۈشمەيدىغان

ظَلِيم ج ظِلْمَان وظُلْمَان وأَظْلِمَة: ئەركەك تۆگە قۇشى

ظَلِيم: ئېزىلگۈچى، زۇلۇم قىلىنغۇچى

ظَمَأ. ظَمَاء: قاتتىق تەشنالىق

ظَمْأ وظَمَاء وظَمَأَة: تەشنا بولماق، ئۇسسىماق؛ سېغىنماق

ظَمِيء وظَمْآن م ظَمِيئَة ج ظِمَاء: تەشنا بولغان، ئۇسسۇغان، قاغجىرىغان

ظَنّ: ئويلىماق، تەسەۋۋۇر قىلماق، پەرەز قىلماق؛ گۇمان قىلماق

ظَنّ ج ظُنُون: پىكىر، ئوي؛ پەرەز، تەخمىن

حُسْن الظَّنّ: ياخشى دەپ قارىماق، ياخشى دەپ ئويلىماق، ياخشى ئويدا بولماق؛ ئىشەنمەك

سُوْءُ الظَّنّ: يامان دەپ ئويلىماق، يامان دەپ قارىماق، يامان ئويدا بولماق

ظَنَّان: گۇمانخور، خودۇكچى

ظِنَّة ج ظِنَن: شەك، گۇمان

ظَنُون: گۇمانخور، خودۇكچى

ظَنِين ج أَظِنَّاء: گۇمانلىق

ظِهَارَة الثَّوْب: كىيىمنىڭ تېشى

ظَهْر: ئاشكارا بولماق، مەيدانغا چىقماق، روشەن بولماق، زاھىر بولماق

ظَهْر ج أَظْهُر وظُهُور وظُهْرَان: دۈمبە، ئارقا، ئۇچا

ظَهْرُ الشَّيْءِ: نەرسىنىڭ سىرتى، سىرتقى كۆرۈنۈشى؛ نەرسىنىڭ ئارقىسى

ظَهْرُ الْجَبَل: تاغنىڭ چوققىسى

قَتَلَهُ ظَهْرًا: ئۇنى يوشۇرۇن ئۆلتۈردى

وَجَعُ الظَّهْر: بەل ئاغرىقى

ظُهْر ج أَظْهَار: چۈش ۋاقتى

بَعْدَ الظُّهْر: چۈشتىن كېيىن

قَبْلَ الظُّهْر: چۈشتىن بۇرۇن

ظُهُور: ئاشكارا بولماق، مەيدانغا كەلمەك، ئۇتتۇرىغا چىقماق

ظَهِير: ياردەمچى؛ قوللىغۇچى، ئارقا تىرەك، مەدەتكار

ظَهِيرَة ج ظَهَائِرُ: چۈش، چۈش ۋاقتى

ظَوَاهِرُ الْحَيَاة: ھاياتلىق ھادىسىلىرى

ظِئْر ج أَظْئُر: سۈت ئانا، ئىنكىئانا

ع

عَابِث: دىن ۋە ئەخلاققا سەل قارىغۇچى

عَابِد ج عَبَدَة وعُبَّاد و عَابِدُون: ئىبادەت قىلغۇچى، داۋاملىق ئىبادەت قىلغۇچى، چوقۇنغۇچى

عَابِر: ئۆتكۈچى، يولۇچى، ۋاقتلىق

عَابِرُ سَبِيل: يولوچى، يول ماڭغۇچى

عَابِس: چىرايى تۇتۇق، قاپقى سىلىنغان، قوشۇمسى تۇرۇك

عَاتٍ ج عُتَاة وعُتِيّ: مۇتەكەببۇر، ھاكاۋۇر؛ كۆچلۈك

لَيْلٌ عَاتٍ: قاپقاراڭغۇ كېچە، زۇلمەتلىك كېچە

عَاتِق ج عَوَاتِقُ: مۈرە، دولا

عَاج: پىل چىشى

عَاجِز ج عَوَاجِزُ وعَجَز: ئاجىز، كۈچسىز، زەئىپ؛ مېيىپ؛ كور

عَاجِل: ھازىرقى، نۆۋەتتىكى؛ تېز، چاپسان

عَاجِلاً: دەرھال، شۇئان، شۇ زامات

الْعَاجِلَة: بۇ دۇنيا

عَادَة ج عَادَات: ئادەت

عَادَة شَهْرِيَّة: ھەيز، ئادەت

الْعَادَة السِّرِّيَّة: ئانانىزىم (قول بىلەن جىنسىي لەززەت ئالماق)

خَارِق الْعَادَة: ئادەتتىكى سىرتىدا، ئادەتتىن بۇزۇپ تاشلايدىغان

فَوْقَ الْعَادَةِ: ئادەتتىن تاشقىرى، پەۋقۇلئاددە

عَادٍ م عَادِيَة: دۇشمەنلەشكۇچى، ئۆچلەشكۇچى

عَادِل ج عُدُول: ئادىل، ھەققانى، توغرا

عَادِيّ: ئادەتتىكىدەك، ئادەتكە لايىق، نورمال، تەبىئى

عَاذِل ج عُذَّال: مالامەت قىلغۇچى، ئەيىبلىگۈچى

عَار ج أَعْيَار: ئەيىپ، نومۇسسىزلىق

عَارٍ: يالىڭاچ

عَارِض ج عَوَارِض: ھادىسە، ئاپەت، چاتاق، تاساددىپىي ئەھۋال؛ بۇلۇت؛ توساڭغۇ؛ تاساددىپىيلىق، غەيرىي ماھىيەتلىك؛ ۋاقتىلىق

عَارِض ج عَارِضَة: مەھكەم

قُوَّة الْعَارِضَة: بەس-مۇتانەت ئىقتىدارى

عَارِف: تونۇغۇچى، تونۇپ يەتكۈچى

عَارِفَة ج عَوَارِف: ساۋۇغا، سوۋغات-سالام، ھەدىيە

عَارِيَة: ئۆسۈمسىز قەرز، ئارىيەت، ئۆتنە

عَازِف: مۇزىكانت؛ سازچى

عَازِم: بەل باغلىغۇچى، نىيەت قىلغۇچى، ئىرادە تىكلىگۈچى

عَاشِر ج عُشَّر م عَاشِرَة ج عَوَاشِر: ئونىنچى

عَاشِق ج عُشَّاق م عَاشِقَة ج عَوَاشِق: ئاشىق، مۇھەببەت باغلىغۇچى

الْعَاشُورَاءُ: ھىجرىيە بىرىنچى ئېيى (مۇھەررەمنىڭ 10-كۈنى)

عَاصٍ ج عُصَاة وعَاصُونَ: ئاسىيلىق قىلغۇچى، قارشىلىق قىلغۇچى، ئىسيان كۆتۈرگۈچى؛ گۇناھكار

عَاصِف: مايىل بولغۇچى

يَوْمٌ عَاصِف: بورانلىق كۈن

عَاصِفَة ج عَاصِفَات وعَوَاصِف: قاتتىق بوران

عَاصِمَة ج عَوَاصِم: پايتەخت

عَاطِر ج عُطُر: خۇش پۇراقنى ياقتۇرىدىغان ئادەم

عَاطِف: شەپقەتلىك، مېھرىبان، مەرھەمەتلىك

عَاطِفَة ج عَوَاطِف: ھېسسىيات، تۇيغۇ

عَاطِفَة وَطَنِيَّة: ۋەتەن تۇيغۇسى، ۋەتەن مۇھەببىتى

عَاطِل: خالى، بوش، كەم؛ ئىشسىز، بىكار تەلەپ؛ ناچار

عَافٍ: ئۇچۇرۇۋېتىلگەن، ئىزى يوقالغان

عَافٍ ج عُفِيّ و عَافِيَة: مېھمان

عَافِيَة ج عَافِيَات و عَوَافٍ: تەن سالامەتلىك، ساغلاملىق

عَاقِبَة ج عَوَاقِبُ: نەتىجە، ئاقىۋەت؛ ئاخىرى

اِمْرَأَةٌ عَاقِر ج عُقَّر و عَوَاقِرُ: تۇغماس ئايال

رَجُلٌ عَاقِر: تۇغماس ئەر

عَاقّ ج عَقَقَة م عَاقَّة: قاخشاتقۇچى، ئاسىيلىق قىلغۇچى

عَاقِل ج عُقَلاءُ: ئەقىللىق، دانا، پاراسەتلىك

عَاكِف ج عَكُوف: ۋۇجۇدى بىلەن بېرىلگۈچى، باش چۆكۈرۈپ ئىشلىگۈچى

عَالٍ م عَالِيَة: يۇكسەك، يۇقىرى، ئېگىز؛ ئالىيجانناب

عَالَة: كۈنلۈك، زونتىك؛ يۈك، ئېغىرچىلىق

عَاشَ عَالَةً عَلَى فُلَانٍ: پالانىغا يۆلۈنۈپ ياشىدى

عَالَم ج عَالَمُونَ و عَوَالِم: دۇنيا، ئالەم، جاھان

عَالِم ج عُلَمَاءُ: ئالىم، بىلگۈچى، مەخسۇس بىلىم ئىگىسى، ئۇلىما

عَالَمِيّ: دۇنياۋى، دۇنيالىق

عَالَمِيَّة: دۇنياۋى، ئالەمشۇمۇل

عَام ج أَعْوَام: يىل

عَامّ مَدْرَسِيّ: ئوقۇش يىلى

كُلَّ عَامٍ وأَنْتُمْ بِخَيْرٍ: يېڭى يىلىڭىزغا مۇبارەك بولسۇن

عَامِر ج عُمَّار م عَامِرَة ج عَوَامِر: نوپۇسى كۆپ

عَامِل: ئىشچى، ئەمگەكچى

الطَّبَقَة الْعَامِلَة ج عَوَامِل: ئىشچىلار سىنىپى

الْعَوَامِل الْإِيجَابِيَّة: ئىجابىي ئامىللار

الْعَامّ: ئومۇمىي، ئاممىۋى؛ ئومۇم خەلق

الرَّأْي الْعَامّ: جامائەت پىكرى

النِّظَام الْعَامّ: ئاممىۋى تەرتىپ، جامائەت تەرتىپى

الْأَمِين الْعَامّ: باش سېكرىتار، باش كاتىپ

مَبْدَأ عَامّ: باش پرىنسىپ، ئومۇمىي پرىنسىپ

عَامَّة ج عَوَام: پۇتۇن، ئومۇمىي

الْأَعْمَال الْعَامَّة: ئىجتىمائىي خىزمەتلەر

اللَّجْنَة الْعَامَّة: ئومۇمىي هەيئەتلەر يىغىنى
الْعَامِيَّة: شۇە، يەرلىك تىل
اللُّغَة الْعَامِيَّة: ئاۋام تىلى، يەرلىك تىل، ئېغىز تىلى
عَامِيّ: ئومۇميۈزلۈك قوللىنىلۋاتقان، ئېقىۋاتقان؛ ئاددىي خەلق
عَانِد ج عُنَّد وعَوَانِدُ: جاھىل، تەرسا، ھەددىدىن ئاشقۇچى، بىشەم، بويۇنتاۋ
عَانِس ج عَوَانِسُ: قېرى قىز، قېرى يىگىت
عَاهَة ج عَاهَات: ئاپەت؛ كېسەل؛ ناكارلىق
عَاهِر م عَاهِرَة ج عُهَّار. عُهُر: زىناخور، پاھىشۋاز
عَاهِل ج عَوَاهِلُ: پادىشاھ، خاقان؛ قول ئايال
عَائِد ج عُوَّاد م عَائِدَة ج عَوَائِدُ: كېسەل يوقلىغۇچى
عَائِد ج عُوَّاد وعُود وعُوَّد: قاينىقۇچى، ئەسلىگە كەلگۈچى؛ تەكرارلىنىۋچى
عَائِدَة ج عَوَائِدُ: پايدا، مەنپەئەت؛ سوۋغا
عَائِش: تىرىك، ھايات، جانلىق
عَائِق ج عَوَائِقُ وعُوَّق: توسالغۇ، توسقۇنلۇق، قىيىنچىلىق
عَائِل: كەمبەغەل، نامرات
عَائِلَة: ئائىلە
عَبَاء. عَبَاءَة ج أَعْبِئَة: رىدا، يەكتەك، تون
عُبَاب: چوڭ سەل، دولقۇن، ئۇلۇغ سۇ، كەلكۈن
عِبَادَة: ئىبادەت قىلماق، دىنىي ئەھكاملارنى ئورۇنلىماق
عِبَادَة الْأَوْثَانِ: بۇتلارغا چوقۇنماق
عِبَارَة ج عِبَارَات: قىسقا جۈملە، ئىبارە
عَبَّاد: ئىبادەت قىلغۇچى، چوقۇنغۇچى
عَبَّاد الشَّمْسِ: ئاپتاپپەرەست
الْعَبَّاسِيَّة: ئابباسىيە سۇلالىسى
عَبَاقَة: خۇش بۇيى، خۇش ھىد، خۇش پۇراق
عِبْءٌ ج أَعْبَاء: يۈك
عِبْءُ الضَّرِيبَةِ: باج يۈكى، (سېلىقى)
عِبْءُ ضَرَائِبِ الْأَرْضِ: يەر بېجى سېلىقى
عَبَث: ئەخمەق قىلماق، ئويناتماق، كولدۇرلاتماق
عَبْد ج عِبَاد: قول، بەندە
عَبْدُاللَّهِ: ئاللانىڭ بەندىسى،

ئاللانىڭ قۇلى
عَبْر: كېسىپ ئۆتمەك؛ ئۆتمەك
عِبْرَانِيّ: ئىبرانى، ئىبرانى تىلى
عَبْرَة ج عَبَرَات: (كۆزدىن ئاقىدىغان) ياش
عِبْرَة ج عِبَر: ئىبرەت، ساۋاق؛ ئۈلگە
عِبْرِيّ: ئىبرانى، ئىبرانى تىلى
عَبَق: خۇش بۇيى، خۇش ھىد، خۇش پۇراق
عَبْقَرِيّ ج عَبَاقِرَة: تالانتلىق، قابىلىيەتلىك
عَبْقَرِيَّة: تالانت، قابىلىيەت
عَبِل. عَبْل ج عِبَال: توم، زور، يوغان
عُبُودَة. عُبُودِيَّة: قۇللۇق، ئىتائەتمەنلىك؛ سادىقلىق
عُبُور: ئۆتمەك، كېسىپ ئۆتمەك
عَبُوس: چىرايى تۈتۈق، قوشۇمسى تۇرۇك
عَبِير: خۇش پۇراق، خۇش بۇيى
عَبِيق: خۇش بۇيى، خۇش ھىد، خۇش پۇراق
عِتَاب: ئەيىبلىمەك، مالامەت قىلماق
عَتَاد ج عُتُد: تەييارلانغان نەرسە، ھازىرلانغان نەرسە
عَتْب: ئەيىبلىمەك، مالامەت قىلماق
عِتْرَة: ئۇرۇق تۇغقان
عِتْق: ئازات قىلماق قويۇپ بەرمەك
عُتُلّ: كۆچلۈك، قوپال؛ قارنى يامان
عَتَمَة: كېچىنىڭ ئالدىنقى ئۆچتىن بىرى؛ كېچىنىڭ قاراڭغۇلۇقى
عَتِيد: تەييار، ھازىر؛ چوڭ، زور
عَتِيق ج عُتَقَاءُ: كونا، قەدىمكى؛ ئازات قىلىنغان، قويۇپ بېرىلگەن
الْبَيْت الْعَتِيقُ: كەبە، بەيتۇللا (قەدىمكى ئۆي)
عِثَار: تېيىلىپ كەتمەك، مەغلۇب بولماق
عَثْرَة: تېيىلىپ كەتمەك، مۆدۈرۈپ كەتمەك، يىقىلىپ چۈشمەك؛ مەغلۇپ بولماق
حَجَرعَثْرَة: توسالغۇ، پۈتلىكاشاك
عُثْمَانِيّ: ئوسمان خاندانلىقىغا مەنسۇپ
الدَّوْلَة الْعُثْمَانِيَّة: ئوسمان ئىمپېرىيىسى
عُجَاب. عُجَّاب: ئاجايىپ، غەلىتە، قىزىق

عَجَاج. عَجَاجَة: تۆتۈن، تۈمان، ئىس-تۈتەك
عَجَب: ھەيران بولماق، ئەجەبلەنمەك، تەئەججۈپ قىلماق
لَاعَجَب: ئەجەبلىنەرلىك ئەمەس
يَالَلْعَجَبِ. عَجَبًا: ئەجەبا! ئاجايىپتۇ! نېمىدېگەن ئاجايىپ!
عَجّ: چۈقان سۈرەن، ئاللا-تۇۋا
عَجَّال: ئالدىراڭغۇ، ئالدىراش، شاللاق
عَجْرَفَة: توڭلۇق، قوپاللىق
عَجَل. عَجَلَة: ئالدىرىماق، تېز بولماق
عَجِل: ھازىرقى، تۆۋەتتىكى؛ تېز، چاپسان
عَجَلَة ج عَجَلَات: چاق، چاقپىلەك
عِجْل ج عُجُول: موزاي
عَجْلَان م عَجْلَى ج عَجَالَى وعِجَال: ئالدىراڭغۇ، ئالدىراش
عَجَم ج أَعْجَام: ئىرانلىق
اَلْعَجَم. بِلَادُالْعَجَم: ئىران
اَلْعَجَم. عُجْم: ئەرەب مىللىتىدىن باشقا مىللەت
عَجْمَاء ج عَجْمَاوَات: ھايۋان

عَجَمِيّ ج عَجَم: ئىرانلىق، ئىرانغا مەنسۇپ
عَجُوز ج عُجْز وعَجَائِزُ الواحدة عَجُوزَة: مومايي، ياشانغان ئايال؛ بوۋاي، ياشانغان ئەر
أَيَّام الْعَجُوزِ. بَرْدُالْعَجُوزِ: مومايي كۈنلىرى «كەمپىر» سوغۇقى (2-ئاينىڭ 24-كۈنىدىن 3-ئاينىڭ 3-كۈنىگىچە بولغان كۈنلەر)
عَجُول: ئالدىراش؛ ئالدىراڭغۇ، شاللاق
عَجِيب: ئاجايىپ، غەلىتە، قىزىق
عَجِيج: چۈقان-سۈرەن، ئاللا-تۇۋا
عَجِين. عَجِينَة: خېمىر
عَجِينَة ج عَجَائِنُ: شىلىم
عَجِينَة أَسْنَانٍ: چىش پاستىسى، ياكاۋ
عِدَاء. عَدَاوَة: دۈشمەنلىك، ئۆچمەنلىك، ئاداۋەت
عَدّ. عَدَد: سانماق
عَدّ الْأَنْفُسِ: نوپۇس تەكشۈرمەك
عَدَد ج أَعْدَاد: سان، ساناق، رەقەم
عَدَدٌ زَوْجِيّ: جۈپ سان
عَدَدٌ فَرْدِيّ: تاق سان

عِدَّة ج عَدَد: بىر قانچە، بىرنەچچە
عِدَّةُ الْمَرْأَةِ: ئايالنىڭ ئىددىتى
عُدَّة: تەييارلىق، ھازىرلىق؛ جاھازا، ئۈسكۈنە
عَدَسَة. عَدَسِيَّة مُكَبِّرَة: لۇپا ئەينەك، چوڭ كۆرسىتىدىغان ئەينەك
عَدْل: رۇسلىماق، تۈزىمەك؛ ئادالەت، ھەققانىيەت؛ ئىنساپ؛ ئادىل، ھەققانى
عَدَم: يوقلۇق، مەۋجۇت بولماسلىق
عَدَم الرِّضَى: رازى بولماسلىق، رازىلىقى يوق
عَدْن: ئەدەن جەننىتى
عَدْنَان: ھىجاز ئەرەبلىرىنىڭ بوۋىلىرىدىن بىرىنىڭ ئىسمى؛ رەسۇلىللانىڭ 21-بوۋىسىنىڭ ئىسمى
عَدُو: چاپماق، يۈگۈرمەك
عُدْوَان: تاجاۋۇزچىلىق، زۇلۇم
عَدُوّ ج أَعْدَاء: دۈشمەن، ياۋ
عَدْوَى: يۇقمان، تارالماق
عَدِيم ج عُدَمَاءُ: يوقسۇل، كەمبەغەل
عَدِيم الْحَيَاءِ: جانسىز؛ ئۇلۇك
عَدِيم النَّظِيرِ: ئوخشىشى يوق، مىسلى يوق
عَذَاب ج أَعْذِبَة: ئازاب، ئەلەم، دەرت، خاپىلىق
عِذَار: مەڭىز؛ چېكە چاچ؛ ھايا
خَلِيع الْعِذَار: ھاۋايى ھەۋەسكە بېرىلگۈچى، ھاياسىز
عَذْب: شېرىن، تاتلىق
عُذْر ج أَعْذَار: ئۇزرە؛ باھانا-سەۋەب، ئاقلاش سەۋەبى
عُذْرَة: قىزلىق؛ ئۇچىغا چىققان ئىشقى مۇھەببەت، روھى مۇھەببەت
عَذْرَاء ج عَذَارَى: قىز؛ تېشىلمىگەن مەرۋايىت
أَرْضٌ عَذْرَاءُ: بوز يەر
عَذْل. عَذَل: مالامەت قىلماق، ئەيىبلىمەك، تاپا-تەنە قىلماق
عُذُوبَة: شېرىنلىك، مەزىلىك
عُذُول ج عُذَّل و عُذَّال: مالامەت قىلغۇچى، ئەيىبلىگۈچى، تەنە قىلغۇچى
عَرَائِس النِّيل: نىلۇپەر
عِرَافَة: رەم باقماق، پال ئاچماق
عَرُب وعُرُب ج أَعْرُب وعُرُوب: ئەرەب
عَرْبَاء: ساپ ئەرەب
عَرَبَة ج عَرَبَات: ھارۋا، قاتناش قوراللىرى

عَرْبَدَة: قوزغىلاڭ كۆتۈرمەك، قالايمىقانچىلىق چىقارماق
پاراكەندىچىلىك تۇغدۇرماق
عِرْبِيد: زوراۋان، لۇكچەك، توپىلاڭچى
عَرَبِيّ: ئەرەبكە مەنسۇپ، ئەرەبى، ئەرەب تىلى، ئەرەبچە
الْعَرَبِيَّة: ئەرەب تىلى
الْجَامِعَة الْعَرَبِيَّة: ئەرەب ئىتتىپاقى
عَرَج: ئاقساپ ماڭماق
عِرْس ج أَعْرَاس: يېڭى تويى بولغان ئەر-ئايال
عُرْس ج أَعْرَاس: توي، توي مۇراسىمى
وَلِيمَة الْعُرْسِ: توي مەرىكىسى، توي زىياپىتى
عَرْش ج عُرُوش: پادىشاھنىڭ تەختى؛ ئەرش؛ ئۆينىڭ تۆرى؛ ساراي
عَرْش. عَرِيش ج عُرُش: سايۋەن، ساتما؛ چېدىر
عَرْصَة ج عَرَصَات: قورۇ، ھويلا، سەينا، مەيدان، بوش يەر
عَرْض ج عُرُوض: ئۆي سايمىنى، مال-ماتا
عَرْض: كەڭ، توغرىسى
لَمْ يَأْتِ ذَلِكَ عَرْضًا: بۇ تاسادىپىي ئەھۋال ئەمەس
عِرْض ج أَعْرَاض: نومۇس؛ شەرەپ ئابروي
عَرْعَر: ئارچا
عَرْف: خۇش پۇراق، خۇش ھىد
عُرْف ج عُرُف وأَعْرَاف: ياخشىلىق، مەرھەمەت، سېخىلىك، ئۆرپ-ئادەت؛ ئىستىلا
عَرَفَات: ئەرەفات (مەككە شەھرىنىڭ شەرقىدە مەككىگە 12 چاقىرىم كېلىدىغان تۈزلەڭلىك بولۇپ، ھاجىلار ئەرەفە كۈنى كۈن چىققاندىن باشلاپ كۈن پاتقىچە بولغان ئارىلىقتا مەلۇم پائالىيەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىدىغان جاي)
عِرْفَان: ئىلىم، بىلىم، مەرىپەت
عِرْفَان بِالْجَمِيلِ: ياخشىلىقنى بىلمەك
عَرَفَة: ئەرەب تېغى
يَوْم عَرَفَة: ئەرەفە كۈنى، زۇلھەججىنىڭ 9-كۈنى (ھاجىلار ئەرەفات تېغىغا چىقىدىغان

كۈن)
عَرَق: تەر
عِرْق ج عُرُوق وأَعْرَاق وعِرَاق: يىلتىز، تۈپ، ئاساس، تومۇر
عِرْق سَاكِن: كۆك قان تومۇرى
عِرْق السُّوس: چۇچۇك بۇيا
عِرْق النَّسَا: ئۇلتۇرغۇچ نېرۋا ئاغرىقى
عِرْق ضَارِب: قىزىل قان تومۇرى
عَرْقَلَة ج عَرَاقِيلُ: توسالغۇ، پۇتلىكاشاك
بِدُونِ عَرْقَلَةٍ ودُونَ خَسَائِرَ: توسالغۇسىز ۋە زىيان زەخمەتسىز
عِرْقِيّ: ئىرق، جىنس
التَّمْيِيزُ الْعِرْقِيّ: ئىرقىي كەمسىتىش ئىرقىي ئايرىمچىلىق
عَرَقِيَّة ج عَرَقِيَّات: تەرلىك بۆك، ئاق دوپپا
عُرُوبَة. عُرُوبِيَّة: ئەرەبزىم، ئەرەب دۇنياسى
عُرْوَة ج عُرًى: تۇتقۇچ، (كوزا قاتارلىقلارنىڭ) بېغى
الْعُرْوَة الْوُثْقَى: مۇستەھكەم تۇتقا
عُرُوج: ئۆرلىمەك
عَرُوس ج عُرُس: يېڭى تويى بولغان قىز-يىگىت
عَرُوسَة: قورچاق
عَرِيض ج أَعَارِيض: شېئىرنىڭ ۋەزنى، ئۆلچىمى
عَرِيض الْجَاهِ: مەشھۇر، ئابرويلۇق، مەرتىۋىلىك
عَرِيق: قەدىمىي، كونا؛ چوڭقۇر
عَرِيق الْمَجْدِ: شانۇ-شەۋكەتلىك، شۆھرەتلىك
عَرِيكَة ج عَرَائِكُ: مىجەز-خۇلق، خاراكتېر
لَيِّن الْعَرِيكَة: مۇلايىم، سىلىق
عَرِين وعَرِينَة: يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ ئۇۋىسى؛ يىلان ئۇۋىسى؛ دەرەخزارلىق؛ ھويلىنىڭ سەيناسى
عُرْيَان ج عُرْيَانُونَ: يالىڭاچ، قىپيالىڭاچ
عَزَاء: تەسەللىي تاپماق، كۆڭلى تىنماق، خاتىرجەم بولماق؛ سەۋر قىلماق
عَزَب ج عُزَّاب: بويتاق، توي قىلمىغان (ئەر)

عُزْبَة: بويتاق تۇرمۇش
عَزْرَائِيل: ئۆلۈم پەرىشتىسى، ئىزرائىل
عِزّ: شەرەپ، شان-شەرەپ، ئۇلۇغلۇق
عِزَّةُ النَّفْسِ: غورۇر
صَاحِبُ الْعِزَّةِ: جانابلىرى، ئالىيلىرى
عَزْل: ئايرىۋەتمەك، ئايرىپ قويماق؛ يۆتكەمەك
عُزْلَة: يالغۇزلۇق، كىشىلەردىن يىراقتا بولماق، تەنها ياشىماق، خلۇەتتە بولماق
عَزْم: بەل باغلىماق، ئىرادە تىكلىمەك، نىيەت قىلماق، مەقسەت قىلماق
عَزْمَة ج عَزَمَات: ھوقۇق ۋە مەجبۇرىيەت؛ چىدامىلىق، سابات
عَزُوبَة: بويتاقلىق تۇرمۇش
عَزِيز ج عِزَاز وأَعِزَّة: كۈچلۈك، غالىپ؛ كەم تېپىلىدىغان؛ سۆيۈملۈك، ھۆرمەتلىك قەدىرلىك؛ ئېسىل
الْعَزِيز: ئاللانىڭ ئىسىملىرىدىن بولۇپ، يېڭىلمەس غالىپ دېگەن مەنىدە
الْكِتَابُ الْعَزِيز: قۇرئان كەرىم
عَزِيمَة ج عَزَائِمُ: ئەپسۇن، دۇئا؛ ئىرادە
تَلَهُّبُ الْعَزِيمَةِ الْكَفَاحِيَّة: كۈرەش ئىرادىسىگە ئىلھام بەرمەك، كۈرەش ئىرادىسىنىڭ كەسكىن بولۇشى
عَسِر: قىيىن، تەس، مۇشكۈل، مۇشەققەت
عُسْر. عُسُر: كەمبەغەللىك، نامراتلىق؛ قىيىنچىلىق، مۇشەققەت تېچىلىك
عُسْرُ الْبَوْلِ: ئىدرا تۇتۇلۇش، سۈيدۈك كەلمەسلىك
عُسْرُ الْهَضْمِ: ئاشقازان ئاجىزلىقى، تاماق سىڭمەسلىك
عُسْرِيّ: قىيىن، قىيىنچىلىق
عَسْف: زۇلۇم قىلماق، ئۆكتەملىك قىلماق، زورلۇق قىلماق
عَسْكَر ج عَسَاكِرُ: ئەسكەر، لەشكەر، قوشۇن، قىسىم
عَسْكَرِيَّة: مىللىتارىزم
عَسَل ج أَعْسَال: ھەسەل
عَسَى: بەلكىم، ئېھتىمال؛ يېقىنلاشتى، مۇمكىن بولدى

عَسِير: قىيىن، تەس، مۇشكۈل، مۇشەققەت
عَشَاء ج أَعْشِيَة: كەچلىك تاماق
عِشَاء: كەچقۇرۇن، ئاخشام
عُشْب ج أَعْشَاب: ئوت-چۆپ، يېشىل ئوت
عَشْر م عَشَرَة ج عَشَرَات: ئون
عَشَرَة أَضْعَاف: ئون ھەسسە
الْعَشْرُ الْأُوَل: ئاۋۋالقى ئونى
عُشْر ج أَعْشَار وعُشُور: ئوندىن بىر، ئۆشرە
عِشْرَة: سۆھبەت، ئالاقىلەشمەك
عِشْرُونَ: يىگىرمە
عَشّ وعُشّ ج عِشَاش: قۇشنىك ئۇۋىسى، قۇشنىك چاڭگىسى
عِشْق: كۆيۈك، ئىشق
عَشْوَاء. عَشْوَة: قاراڭغۇلۇق، زۇلمەت؛ كېچىنىڭ ئەۋۋىلى
خَبَطَ خَبْطَ الْعَشْوَاءِ: قارىغۇلارچە (ئىش) قىلدى، قارىسىغا (ئىش) قىلدى
عَشِيرَة ج عَشَائِرُ وعَشِيرَات: قەبىلە
عَشِيرَة الشَّخْصِ: شەخسىنىڭ تۇغقانلىرى، دوستلىرى
عَشِيَّة ج عَشِيّ: كەچقۇرۇن، ئاخشام
عصا ج عُصِيّ: كالتەك، تاياق؛ ھاسا
عِصَابَة ج عِصَابَات: جامائە، بىر توپ، بىر گۇرۇھ؛ باندىت، قاراقچى، باسمىچى
حَرْبُ الْعِصَابَاتِ: پارتىزانلىق ئۇرۇشى
عُصَارَة: سىقىپ چىقىرىلغان نەرسە؛ مۇرابىا
عَصَب ج أَعْصَاب: نېرۋا
عَصَب: مۇسكۇل
عُصْبَة ج عُصَب: جامائە، بىر گۇرۇھ، بىر توپ؛ باندىت، قاراقچى، باسمىچى
عَصَبِيّ: نېرۋىغا ئائىت
عَصَبِيّ الْمِزَاجِ: نېرۋا كېسىلى
الْجِهَازُ الْعَصَبِيّ: نېرۋا سىستېمىسى
الْأَمْرَاضُ الْعَصَبِيَّة: نېرۋا كېسەللىكلىرى
عَصْر: سىقماق، سۈيىنى چىقارماق؛ كۈندۈزنىڭ ئاخىرقى ۋاقتى
عَصْر ج عُصُور: زامان، دەۋر، ئەسىر
عَصْرِيّ: زامانىۋى، زامانۋىلاشقان
عُصْفُور ج عَصَافِيرُ م عُصْفُورَة: قۇشقاچ
عُصْفُورُ الْجَنَّةِ: قالىغاچ، ئۈي قالىغىچى
عَصْم. عِصْمَة: قوغدىماق، ساقلىماق،

ئالدىنى ئالماق
عُصَمَة: گۈناھسىزلىق، خاتالىقتىن پاكلىق
عِصْيَان: خلاپلىق قىلماق، قارشى تۇرماق، ئىسيان كۆتەرمەك، ئاسىيلىق قىلماق
عَصِيب: قاتتىقچىلىق
وَقْتٌ عَصِيبٌ: قىينچىلىق ۋاقتى؛ خەتەرلىك ۋاقىت؛ جىددىي ۋاقىت، جاپالىق چاغلار
عَصِير. عَصِيرَة: شەربەت؛ سۈيۈقلۇق
عُضَال: داۋالغىلى بولمايدىغان، داۋالاش قىيىن بولغان، قۇتقۇزغىلى بولمايدىغان
عَضُد: يارىدەم قىلماق
عَضّ: چىشلىمەك
عَضَلَة ج عَضَلَات: بولجۇق گۆش
عُضْو ج أَعْضَاء: ئەزا
الْعُضْوالْمُرَشَّح: كاندىدات ئەزا
عِلْم وَظَائِفِ الْأَعْضَاء: فىزىئولوگىيە
عَضِيض: چىشلىمەك
عَطَا وَعَطَاء ج أَعْطِيَة. عَطِيَّة ج عَطَايَا: سوۋغا، ھەدىيە
عَطَارِد: مېركۇرىي يۇلتۇزى
عُطَاس الْوَاحِدَة عَطْسَة ج عَطَسَات: چۈشكۈرۈك
عِطَاف ج عَطْف وأَعْطِفَة: تون، چاپان، رىدا، پەلتو
عَطَالَة: ئىشسىزلىق، ئىشسىزلىق ئەھۋالى
عِطْر ج عُطُور: ئەتىر، خۇش پۇراق
عَطَش: تەشنالىق، ئۇسسۇزلۇق؛ ئۇمىد
عَطِش. عَطْشَان: ئۇسسۇز، تەشنا، چاڭقىغان
عَطَّار: خۇش پۇراق ماتېرىياللار سودىگىرى، دورا ماتېرىياللىرى سودىگىرى، خۇش بۇي نەرسىلەر ساتقۇچى
عَطْف: مايىل قىلماق؛ قىسايتماق، قىڭغايتماق؛ مەرھەمەت، مېھر-شەپقەت
عَطْف ج أَعْطَاف: يان تەرەپ
عَطْف عَمِيق: چوڭقۇر ھېسداشلىق
عُطْل وعُطُل ج أَعْطَال: خالى، بوش، كەم، ئىشسىز، بىكار تەلەپ؛ ناچار
عُطْلَة: ئىشسىزلىق؛ بوش ۋاقىت؛ تەتىل
عُطْلَة الصَّيْف: يازلىق تەتىل
عَطُوف: شەپقەتلىك، مېھرىبان

عَطُوفَة: مەرھەمەت، شەپقەت؛ ياخشى نىيەت
صَاحِب الْعَطُوفَة: جانابلىرى
عِظَة ج عِظَات: ساۋاق ئالدىغان سۆز-ھەرىكەت، ۋەز-نەسىھەت
عَظْم ج أَعْظُم وعِظَام: سۆڭەك
لَيِّن الْعَظْم: راخىت
عِظْم. عَظْم. عِظَم: چوڭلۇق، بۈيۈكلۈك؛ مۇھىملىق
عَظِيم ج عُظَمَاء وعِظَام: چوڭ، ئۇلۇغ، بۈيۈك
الْعَظِيم: ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ، ھەممىدىن ئۇلۇغ دېگەن مەنىدە
عَفَاء: توپا-تۆزان، چاڭ-تۆزان؛ ئۆچۈرمەك، قىرىۋەتمەك، ئەپۇ قىلماق، كەچۈرمەك
عَفَاف: پاكلىق، ئىپپەت
عِفْرِيت ج عَفَارِيت: دېۋە، شەيتان؛ ھىيلىگەر
عَفّ: پاك، ئىپپەتلىك
عِفَّة: پاكلىق، ئىپپەت
عَفَن. عُفُونَة: بۇزۇلۇپ قالماق، سېسىپ قالماق
عَفْو: ئۆچۈرمەك، قىرىۋەتمەك، ئۈزۈنى يوقاتماق؛ ئەپۇ قىلماق، كەچۈرمەك؛ ئىھسان قىلماق
عَفْواً: كەچۈرۈڭ، ئەپۇ قىلىڭ؛ تەبىئي ھالدا، ستىخىيىلىك ھالدا
الْعَفُوّ: ئاللانىڭ ئىسملىرىدىن بولۇپ، ناھايىتى ئەپۇ قىلغۇچى دېگەن مەنىدە
عَفِيف ج أَعِفَّة: پاك، ئىپپەتلىك
عِقَاب ج عِقَابَات: جازا، قىساس
عَقَار ج عَقَارَات: كۆچمەس مۈلۈك، جاي-زېمىن
عَقْب. عَقِب ج أَعْقَاب: تاپان؛ ئەۋلاد، نەۋرە-چەۋرە
عُقْب. عُقُب ج أَعْقَاب. عُقْبَى ج عَوَاقِبُ: نەتىجە، ئاقىۋەت
عَقَبَة ج عِقَاب وعَقَبَات: توسالغۇ، پۈتلىكاشاك
عَقْد ج عُقُود: كېلىشىم، توختام
عُقْدَة الْعُنُق: گىلاستۇك
عُقْدَة فِي خَشَب: ياغاچنىڭ قادىقى
عَقْرَب ج عَقَارِب: چاپان، سىيرتق ئىشەك
عَقْرَب السَّاعَة: (چوڭ سائەتنىڭ) سترېلكىسى
فَضْل الْعَقْرَب: ئەقرەپ پەسلى
عِقْصَة ج عِقَص: ئۈرۈم چاچ

عَقّ: قاخشاتقۇچى؛ ئاسىيلىق قىلغۇچى

عَقْل ج عُقُول: ئەقىل، پاراسەت، ئىدراك، ئاڭ، سەۋىيە

عَقَم. عُقْم. عقمة: تۇغماسلىق، قىسىرلىق

عُقُوبَة ج عُقُوبَات: جازا، قىساس

قَانُون الْعُقُوبَاتِ: جازا قانۇنى

عُقُود: توختام، كېلىشىم

عُقُوق: قاخشاتماق، ئاسىيلىق قىلماق

عُقُوق الْوَالِدَيْنِ: ئاتا-ئانىنى قاخشاتماق

عَقِيب: ئەگەشكۈچى، ئارقىدىن كەلگۈچى، كېيىن

عَقِيبَ الطَّعَامِ: تاماقتىن كېيىن

عَقِيدَة ج عَقَائِدُ: ئەقىدە، ئېتىقاد

عَقِيلَة ج عَقِيلَات وَعَقَائِلُ: ھۆرمەتكە سازاۋەر ئىسىل ئايال، خانىم

مِرْأَةٌ عَقِيم ج عَقَائِمُ: تۇغماس ئايال

رَجُلٌ عَقِيم ج عُقَمَاءُ: تۇغماس ئەر

عَكَر: دۇغ

عَكْس: ئۆرنەك، ئاستىن-ئۈستۈن قىلماق، تەتۈر قىلماق، ئەكس

عُكَّاز و عُكَّازَة ج عَكَاكِيزُ وعُكَّازَات: ھاسا

عَلاَء: ئېگىزلىك، يۇقىرىلىق، ئۈستۈنلۈك

عِلاَج: داۋالىماق؛ دورا

عِلاَجٌ إِبْرِيّ: يىڭنە بىلەن داۋالاش

عَلاَقَة ج عَلاَقَات: مۇناسىۋەت، ئالاقە

عَلاَمَة ج عَلاَم وعَلاَمَات: ئالامەت، بەلگە، كۆرسەتكۈچ

عِلاَوَة ج عِلاَوَات: ئارتۇق، زىيادە؛ ئۈستىدىن

عُلْبَة ج عُلَب وعِلاَب: تېرىدىن ياكى ياغاچتىن ياسالغان) چوك قاچا

عَلَف ج أَعْلاَف: ئوت-چۆپ، بوغۇز

عَلَقَة: قان پارچىسى، ئويۇل قان

عَلْقَم: ھەنزال (بىر خىل ئۈسۈملۈك)؛ ئاچچىق تاۋۇز

عَلَّ-لَعَلَّ: ئېھتىمال، مۇمكىن، بەلكىم، تەخمىنەن

عَلاَّم: ھەممىنى بىلگۈچى

عَلاَّمَة: ئاتاغلىق ئالىم، دوكتۇر

عِلَّة ج عِلَل: كېسەل؛ كەمچىلىك، ئىللەت، سەۋەب

حُرُوف الْعِلَّةِ: ئىللەت ھەرپلىرى (ا، و، ى)

عِلِّيُّونَ: ياخشى ئەمەللەر خاتىرلەنگەن دەپتەر؛ يۇقىرى دەرىجىلىك جەننەت

عَلَم ج أَعْلاَم: بايراق، تۇغ، ئەلەم؛ باشلىق، داھى، باشچى؛ تاغ

عِلْم ج عُلُوم: بىلىم، ئىلىم، تونۇش

عِلْم: بىلىمەك، تونۇماق، چۈشەنمەك

عِلْم الْيَقِينِ: ھەقىقى بىلىش، ئەينەن بىلىش

عَلَنِيّ: ئاشكارا، ئوپ-ئوچۇق

عُلُوّ: ئېگىزلىك، يۇقىرىلىق، ئۈستۈنلۈك

عَلَوِيّ: ساماۋى، ئاسمانىدىكى، ئاسمانغا مەنسۇپ؛ مۇقەددەس؛ شېئىر مەزھىپى

عُلْيَا: يۇكسەك، يۇقىرى دەرىجىلىك

عُلْيَاءُ: ئاسمان، ئالەم بوشلۇقى؛ ئېگىز جاي، تاغ چوققىسى

عَلِيل ج أَعِلاَّءُ: كېسەل، ئاغرىق؛ ئېيىپناك، ئىللەتلىك؛ ساقسىز

عَلِيم: كۆپ بىلگۈچى، مەخسۇس بىلىم ئېگىسى، (ئاللانىڭ ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ھەممىنى بىلگۈچى ئاللا دېگەن مەنىدە)

الْعَلِيّ: ھەممىدىن ئۈلۈغ ئاللا (ئاللانىڭ ئىسىملىرىدىن)

عِبَاد ج عُمُد: تۈۋرۈك، يۆلەنچۈك؛ كەنت ياكى شەھەر باشلىقى، ئەسكەر باشلىقى

عِمَارَة: بىنا، قۇرۇلۇش، ئىمارەت

فَنّ الْعِمَارَة. صِنَاعَة الْعِمَارَة: بىناكارلىق

عَمَالَة: ئۆلكە، مەمۇرىي رايون

عَمَامَة ج عَمَائِمُ و عِمَام: سەللە

عِمْ صَبَاحًا: ئەتىگەنلىكىڭىز خەيرلىك بولسۇن!

عَمْد: قوللىماق، يۆلىمەك

عَمْداً: قەستەن، ئەتەي، مەقسەتلىك

عُمْدَة ج عُمَد: تۈۋرۈك، يۆلەنچۈك؛ كەنت ياكى شەھەر باشلىقى، ئەسكەر باشلىقى

عُمْر: دەۋر

لَعَمْرِي: دېنىم بىلەن قەسەم قىلىمەنكى

لَعَمْرُ اللّهِ: ئاللانىڭ ھاياتى قەسەم قىلىمەنكى

عُمْر ج أَعْمَار: ئۆمۈر، ياش

عُمْرَان: بىنا، قۇرۇلۇش؛ مەدەنىيەت؛ ئاۋاتچىلىق، گۈللىنىش
عُمْرَة: ئۇمرە، ئۇمرە ھەج (زۇلھەججىنىڭ 8-، 9-، 10-كۈنلىرىدىن باشقا ۋاقىتلاردا بەيتۇللانى تاۋاپ قىلماق)
عُمْق ج أَعْمَاق: تېگى، ئاستى
عُمْق: چوڭقۇر، چوڭقۇرلۇق
عَمَل ج أَعْمَال: ھەرىكەت، قىلمىش، ئەمەل، مەشغۇلات
الْعَمَل الْجُسْمَانِيّ: جىسمانىي ئەمگەك
عُمْلَة: پۇل
عُمْلَة وَرَقِيَّة: قەغەز پۇل
عَمّ ج عُمُومَة: تاغا (ئاتىنىڭ قېرىندىشى)
عَمَّة ج عَمَّات: ھاما (ئاتىنىڭ ھەمشىرىسى)
عَمُود: تۈۋرۈك؛ ئەسكەر باشلىقى؛ قاتتىق غەمكىن
عَمُود الْخَيْمَة: چېدىر ياغچى
عَمُود الصَّحِيفَة: گېزىتنىڭ ستونى
الْعَمُود الْفِقْرِيّ. الْعَمُود الشَّوْكِيّ: ئۇمۇرتقا
عَمُود الْمِيزَانِ: تارازىنىڭ چوكىسى

طَائِرَة عَمُودِيَّة: تىك ئۇچار ئايروپىلان
عُمُوم: ئۇمۇمىيۈزلۈك، ئۇمۇمىي
عَمًى: كورلۇق
عَمْيَاء: كور ئايال
ثِقَة عَمْيَاء: قارىغۇلارچە ئىشەنمەك
عَمِيل ج عُمَلَاء: ئاگېنت؛ ۋەكالەتچى؛ غالچا، يالاقچى؛ خېرىدار، چۆپقەت
عَمِيم م عَمِيمَة: ئۇمۇمىيۈزلۈك
عَنا: جاپا، مۇشەققەت؛ ئەمگەك
عُنَّاب الواحدة عُنَّابَة ج عُنَّابَات: چىلان دەرىخى
عَنَاء: جاپا، مۇشەققەت، ئەمگەك
عِنَاد: قارشىلىق كۆرسەتمەك، قارشى تۇرماق؛ جاھىللىق قىلماق
عَنَاق ج عُنُوق: چىشى ئوغلاق
عِنَاق: قۇچاقلىماق، قۇچاقلاشماق
عِنَان ج أَعِنَّة و عُنُن: تىزگىن، چۈلۈۋۈر
عِنَايَة: جىنسىي ئاجىزلىق، ئالدى بەندلىك
عِنَايَة: كۆڭۈل بۆلمەك، غەمخورلۇق قىلماق؛ ساقلىماق، مۇھاپىزەت قىلماق؛ باشقۇرماق
عِنَب ج أَعْنَاب: ئۈزۈم

عَنْبَر: ئەنبەر، (بىر خىل خۇش بۇي نەرسە)
عَنَت: گۇناھ؛ قىيىنچىلىق؛ خاپىلىق؛ ھالاكەت
عِنْدَ: ... دە، ... دا (يېنىدا، قېشىدا، ھۇزۇرىدا)
عِنْدَ اللُّزُوم: زۆرۈر تېپىلغاندا
عندليب ج عنادل: بۇلبۇل
عَنْز ج أَعْنُز. عَنَزَة ج عَنَزَات: ئۆچكە
عُنْصُر ج عَنَاصِرُ: ئەسلى، تېگى-تەكتى؛ ماددا؛ ئىرق
عُنْصُرِيّ: ئىرقىي؛ مىللىي؛ ماددىي
عُنْصُرِيَّة: ئىرقچىلىق
عُنُق: قاتتىقلىق، قوپاللىق؛ زوراۋانلىق
عُنْفُوَان: دەسلىپى، ئاۋۋالى
عُنْفُوَان الشَّبَاب: ياشلىق مەزگىلى
عُنُق و عُنُق ج أَعْنَاق: بويۇن
عَنْقَاء مُغْرِب: ئەنقا (رىۋايەتلەردە ئېيتىلىدىغان ئىسمى بار جىسمى يوق بىر خىل قۇش)
عُنُود: ساپاق (ئۈزۈم ۋە شۇنىڭغا ئوخشاشلارنىڭ)
عَنْكَب. عَنْكَبُوت ج عَنَاكِبُ: ئۆمۈچۈك

عُنَّة: جىنسىي ئاجىزلىق، ئالدى بەندلىك
عِنِّين: جىنسىي ئاجىزلىق، ئالدى بەندلىك
عُنْوَان و عِنْوَان ج عُنْوَانَات: ئادرېس؛ تېما، ماۋزۇ
عَنْوَة: مەجبۇرىي، زورلۇق بىلەن
عَنِيَة: جاپا مۇشەققەت؛ ئەمگەك
عَنِيد ج عُنُد: جاھىل، تەرسا، ھەققەتكە قارشىلىق قىلىپ جېدەللەشكۈچى؛ ئېگىلمەس-سۇنماس
عَنِيف ج عُنُف: قاتتىق، دەھشەتلىك، شىددەتلىك
عَهَارَة: زىنا قىلماق، پاھىشە قىلماق، نومۇسسىنى ساتماق، پاھىشۋازلىق
عَهْد ج عُهُود: ۋەدە، ئەھدە؛ كاپالەت؛ ھىمايە؛ توختام؛ دەۋر، زامان
الْعَهْد الْجَدِيد: ئىنجىل
الْعَهْد الْقَدِيم: تەۋرات
قَرِيب الْعَهْد. حَدِيث الْعَهْد: يېقىندا، ئازغىنا ۋاقىت ئىلگىرى
نَقْض الْعَهْد: ۋەدىنى بۇزماق، ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلماق

وَلِيّ الْعَهْدِ. وَلِيّ عَهْدِ الْمَلِكِ: پادىشاهنىڭ ۋارىسى، ۋەلىئەهد
عُهْدَة: مەسئۇلىيەت، مەجبۇرىيەت؛ كاپالەت
عَهْر. عِهْر: زىنا قىلماق، پاھىشە قىلماق، نومۇسسىز ساتماق، پاھىشۋازلىق
عُوَاء: ئىت ۋە بۆرىنىڭ ھۇۋلىشى
عَوَام: ئاۋام خەلق، ئاددىي پۇقرا
عَوَان: ئوتتۇرا ياش
حَرْبٌ عَوَان: قاتتىق ئۇرۇش، كەسكىن جەڭ، شىددەتلىك جەڭ
عِوَج ج إِعْوِجَاج: ئەگرى-توقاي، ئەگرى-بۈگرى، مايماق
عَوْد ج عَوْدَة: قايتماق، يانماق؛ تەكرارلىماق، قايتا قىلماق
عَوْد: كېسەل يوقلىماق
عُود ج أَعْوَاد: ئۇد (بىر خىل چالغۇ ئەسۋابى)
عَوْرَة ج عَوْرَات: ئەۋرەت (ئۇياتلىق ئەزالار)
عِوَض ج أَعْوَاض: بەدەل، تەڭ قىممەتتىكى نەرسە؛ مۇكاپات
عَوْم: سۇ ئۈزمەك
عَوْن: ياردەم بەرمەك، يۆلىمەك
عَوْن ج أَعْوَان: ياردەمچى
عَوِيض: قېيىن، مۇشكۈل، چۈشىنىش تەس
عِيَاد: تەكرار، قايتا
عِيَادَة: كېسەل يوقلىماق
عِيَادَة ج عِيَادَات: كېسەل كۆرۈش بۆلۈمى، ئامبۇلاتورىيە؛ كېسەل كۆرمەك
عِيَادَةٌ طِبِّيَّة: ئامبۇلاتورىيە
عِيَار ج عِيَارَات: ئۆلچەم، قېلىپ
عِيَالَة: باقماق (بالا چاقىسىنى)
عَيْب ج عُيُوب: ئەيىب، كەمچىلىك، نۇقسان، ئىللەت
عِيْد ج أَعْيَاد: بايرام، ھېيت
عِيدُ سَنَوِيّ تَذْكَارِيّ: بىر يىللىق خاتىرە كۈنى
عِيد الْفِطْرِ الْمُبَارَك. الْعِيد الصَّغِير: مۇبارەك روزى ھېيت
عِيْد الْأُضْحَى: قۇربان ھېيت
عِيد رَأْسِ السَّنَة: يېڭى يىل بايرىمى
عَيْر ج أَعْيَار م عَيْرَة: قولان
عِير ج عِيرَات: كارۋان
عَيْش: تۇرمۇش، ياشاش، ھايات؛ يېمەكلىك
عِيشَةٌ رَاضِيَةٌ: كۆڭۈلدىكىدەك ياشاش،

خۇشال ھايات، بايلىقتا تۇرمۇش
عَيْن ج أَعْيَان: باشلىق، باشچى، رەھبىرىي
عَيْن ج عُيُون و أَعْيَان: كۆز؛ بۇلاق؛ كۆمۈش؛ ئىنسان؛ جاسۇس
عَيْنٌ جُمَادِيَّة: ياش چىقمايدىغان كۆز، ياش تۆكمەس كۆز

غ

غَابَة ج غَابَات: ئورمانلىق، دەرەخزارلىق
غَابِر ج غُبَّر و غَابِرُونَ: ئۆتكەن، ئۆتۈپ كەتكەن
فِي الْعَهْدِ الْغَابِرِ: قەدىمكى زاماندا، ئۆتكەن زاماندا
غَادَة ج غَادَات: تەقتى-تۇرقى كېلىشكەن ئايال، نازىنىن
غَادِر ج غَادِرُون و غَدَرَة م غَادِرَة ج غَادِرَات: خائىن، قارا يۈز، ئاسىي، خىيانەتكار
غَار ج غِيرَان وأَغْوَار: غار، ئۆڭكۇر
غَارِب: نەرسىنىڭ ئەڭ يۇقىرى قىسمى
غَارَة ج غَارَات: ھۇجۇم قىلماق، باستۇرۇپ كەلمەك، تاجاۋۇز قىلىپ كىرمەك
غَارَةٌ جَوِّيَّة: ھاۋا ھۇجۇمى
غَارِث: ئاچ قۇرساق ئادەم
غَارِق: غەرق بولغۇچى، چۆكۈپ كەتكۈچى
غَازٍ ج غُزَّاة و غُزَّاءُ: تاجاۋۇزچى، بويسۇندۇرغۇچى؛ ئازات قىلغۇچى
غَاسِق: قاراڭغۇ كېچە، ئاي قاراڭغۇسى
غَاسُول: سوپۇن
غَاشِيَة ج غَوَاشٍ: يۈرەك قېپى؛ ئاپەت، ھادىسە؛ قىيامەت؛ دوراخ؛ قىلىچ غىلاپى
غَاصِب ج غَاصِبُونَ: تارتىۋالغۇچى، ئىگىلىۋالغۇچى
غَاصّ ج غُصَّان: تىقما-تىقما بولۇپ كەتكەن
غَاصّ بِالسُّكَّانِ: نوپۇسى زىچ

غَافِر ج غَافِرُون و غَفَرَة: مەغپىرەت قىلغۇچى، كەچۈرگۈچى
الْغَافِر: ئەلغافىر (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، گۇناھلارنى كەچۈرگۈچى دېگەن مەنىدە)
غَالٍ م غَالِيَة ج غَالِيَات: باھاسى يۇقىرى، قىممەت؛ قىممەتلىك، ئەتىۋار
غَالٍ ج غُلَاة: ھەددىدىن ئۆتكۈزۈۋەتكەن، چېكىدىن ئاشقان؛ تەرسا، جاھىل
غَالِب ج غَالِبُونَ وَغَلَبَة: غالىب كەلگۈچى؛ ئۈستىدىن سۈندۈرگۈچى، يەڭگۈچى؛ ھۆكۈمرانلىق قىلغۇچى، ئۈستۈنلۈك قازانغۇچى
الْغَالِب: ئەلغالىب (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، غەلىبە قىلغۇچى دېگەن مەنىدە)
غَالِباً. فِي الْغَالِبِ: تەخمىنەن؛ تولا چاغدا، ھەمىشە
غَالِبِيَّة: كۆپ سانلىق
غَامِض ج غَوَامِض: مۇجمەل، تۇتۇق، ئېنىقسىز؛ يوشۇرۇن، سىرلىق؛ ئېتىكلىك، يېپىق
غَانِم: پايدا ئالغۇچى، مۇڭەپپەقىيەت قازانغۇچى، غەلىبە قىلغۇچى، غەنىيمەت ئالغۇچى
غَانِيَة: گۈزەل ئايال، سەتەك خوتۇن
غَاوٍ ج غَاوُونَ و غُوَاة: ئازدۇرغۇچى، قايمۇقتۇرغۇچى
غَاوٍ: ئازغۇچى، نەپسى خاھىشىغا بېرىلگۈچى
غَايَة: بايراق، تۇغ؛ ئۇرۇنۇش، غايە
غَائِب ج غَائِبُونَ: غايىب، غايىب بولغۇچى، يوشۇرۇن
غَائِط: چوڭ تەرەت، گەندە؛ ھاجەتخانا
غَائِل: ئويلىمىغان، كۈتمىگەن
غَائِلَة ج غَوَائِل: ئاپەت، بالا-قازا
غُبَار: چاڭ-توزان؛ گۈل چېڭى، توپا
الْأَرْقَام الْغُبَارِيَّة: ئەرەبچە رەقەم
غَبَاوَة: نادانلىق، بىلىمسىزلىك؛ گالۋاڭلىق؛ ھاماقەتلىك؛ دۆتلۈك
غِبّ ج أَغْبَاب: ئاقىۋەت، نەتىجە
غِبّ: ...دىن كېيىن
غِبَّ الْمَطَرِ: يامغۇردىن كېيىن

غُبّ ج أَغْبَاب و غُبُوب و غُبَّان: كىچىك ئارال؛ زەيكەش
الْغَبْرَاء: زېمىن
غَبْرَة. غَبَرَة: توپا چاڭ-توزاڭ
غِبْطَة: خۇشاللىق
غَبِيّ ج أَغْبِيَاءُ أَغِبَّاءُ: نادان، گالۋاڭ، ئەقلسىز، ئەخمەق، ھاماقەت
الْمَشْرُوع الْغَبِيّ: ئەخمىقانە پىلان
غُثَاء. غُثَّاء: كۆپۈك
غَثّ: ئورۇق
غَثَيَان النَّفْسِ: ھۆ قىلماق، كۆڭلى ئېلىشماق
غَثِيث: ئورۇق؛ يېرىك
غَدًا. فِي الْغَدِ. مِنَ الْغَدِ: ئەتە
غَدَاء ج أَغْدِيَة: ئەتىگەنلىك تاماق؛ چۈشلۈك تاماق
غَدَاة ج غَدَوَات: ئەتىگەن، سەھەر
غَدَّار: ئاسىي، خائىن، ۋەتەن ساتقۇچ
غُدَّة و غُدَدَة ج غُدَد: بەز
الْغُدَد الْجِنْسِيَّة: جىنسىي بەز
غَدْوَة. غُدْوَة ج غُدًى و غُدُوّ: ئەتىگەن
غَدِير ج غُدْرَان: كۆل، كۆلچەك
غَدِيرَة ج غَدَائِر: ئۆرۈمە چاچ
غِنَاء ج أَغْنِيَة: يېمەكلىك، ئوزۇق، تاماق، غىزا
غِنَائِيّ: ئوزۇقلۇق ماددىسى بار، ئوزۇقلۇقى يۇقىرى
غُرَاب ج أَغْرُب: قاغا
غَرَابَة: كەم كۆرۈلىدىغان، ئاز ئۇچرايدىغان، نادىر
غرار: بىس (قىلچ نەيزە قاتارلىقلارنىڭ)
غِرَاسَة: (كۆچەت) تىكمەك، تېرىماق
غَرَام: مۇھەببەت، ئىشق
غَرَامَة: جەريمانە
غَرَامَة الْحَرْبِ: ئۇرۇش تۆلىمى
غَرْب ج غُرُوب: غەرب، غەرب تەرەپ
غِرْبَال ج غَرَابِيلُ: غەلۋىر، ئۆتكەمە
غُرْبَة: يۇرتىدىن ئايرىلىش، مۇساپىر چىلىق، غۇربەتچىلىك
غَرْبِيّ: غەربىي، غەربكە مەنسۇپ، غەربتىن كەلگەن، ياۋروپالىق، پەرەڭ
غَرْث: ئاچ قورساق ئادەم
غَرْثَان ج غَرْثَى: ئاچ ئادەم
غَرَد: (قۇشنىڭ) سايرىشى
غَرْد: سايرىماق

غِرْد. غَرِد: سايرىغۇچى (قۇش)
غَرّ: بىس (قىلىچ نەيزە قاتارلىقلارنىڭ)
غِرّ ج أَغْرَار: تەجرىبىسىز، پىنىك، شاللاق، تەۋەككۈلچى
غِرَّة ج غِرَر: غەپلەت، پەرۋاسىزلىق
غُرَّة ج غرر: ئاتنىڭ قاشقىسى
غُرَّة الشَّهْر: ئاينىڭ بېشى
غَرْس: تېرىماق، تىكمەك
غَرَض ج أَغْرَاض: مەقسەت، تىلەك، غەرەز
غَرْغَرَة: سۇنىڭ گالدا غۇرتۇلدىغان ئاۋازى
غَرْغَرَة الْمَوْتِ: ئۆلۈمنىڭ غەرغەرىسى، ئۆلۈش ئالدىدا مەلۇمنىڭ گۆرلىدىغان ئاۋازى
غُرْفَة ج غُرَف: بۆلۈم، ياتاق، ئۆي، خانە
غُرْفَة الْاِسْتِعْلَامَاتِ: خەۋەرلىشىش بۆلۈمى
غُرْفَة الطَّوَارِئ: جىددىي قۇتقۇزۇش بۆلۈمى
غَرَق: غەرق بولماق، چۆكۈپ كەتمەك
غَرِق: غەرق بولۇپ ئۆلگۈچى
غُرْنُوق و غَرَانِق ج غَرَانِيق: چىرايلىق يىگىت، كېلىشكەن يىگىت
غَرْو: قىزىق، ئاجايىپ
لَا غَرْوَ: ئەجەبلىنەرلىك ئەمەس، قىزىقى يوق
غُرُوب: (كۈن) كىرىپ كېتىش، (كۈن) پاتماق
غُرُوب الشَّمْسِ: كۈننىڭ پېتىشى
غَرُور: دۇنيا؛ شەيتان؛ ئىغۋا چاپقايدىغان دورا
غُرُور: ئالدىماق؛ يالغان، ساختا؛ غۇرۇر، مەغرۇرلۇق
غَرِيب: چەتئەل كەلگەن، باشقا مىللەت كىشى، چەت ئەللىك، مۇساپىر
غَرِيزَة ج غَرَائِز: تەبىئەت، خاراكتېر، مىجەز، تۇغما خىسلەت، قابىلىيەت؛ بىۋاسىتە سېزىم
غَرِيق ج غُرْقَى: غەرق بولغۇچى
غَرِيم ج غُرَمَاء: قەرز بەرگۈچى؛ قەرزدار؛ رەقىب، دۇشمەن، رىقابەتچى
غَزَارَة: مەمۇرچىلىق، مولچىلىق، بايىاشاتچىلىق
بِغَزَارَةٍ: كەڭ كۆلەمدە، كۆپ مىقداردا، مول، كۆپ
غَزَال ج غِزْلَان: ئىپار كېيىكى

غَزْر: مەمۇرچىلىق، مولچىلىق، بايىاشاتچىلىق
غَزَل: ئايالنىڭ بىلەن مۇڭدىشىش، مۇھەببەت تىلىشىش، دوستلۇقنى ئىزھار قىلىپ ئايالنى كۆككە كۆتۈرۈپ پاراڭلىشىش
غَزْل ج غُزُول: ئېگىرمەك، ئەشمەك
غَزَلِيّ: لىرىكىلىق
شِعْرٌ غَزَلِيّ: لىرىك شېئىر
غَزْو: ھۇجۇم قىلماق، زەربە بەرمەك، تاجاۋۇز قىلماق، غازات قىلماق
غَزْوَة ج غَزَوَات: بىر قېتىم ھۇجۇم قىلماق؛ ئۇرۇش، جەڭ
غَزِير ج غِزَار: كۆپ، نۇرغۇن، مول
غَسَّالَة ج غَسَّالَات: كىر يۇغۇچى ئايال، كىرئالغۇ
غَسَق: باش كېچىدىكى قاراڭغۇلۇق
غَسْل: يۇماق
غِشَاء ج أَغْشِيَة: مۇقاۋا؛ پەچەت؛ لىپاپا، كونۋېرت
غِشَاوَة: قاپقا، قاپ (ياستۇق قاتارلىقلارنىڭ)
غَشّ: ئالدامچىلىق، ساختىپەزلىك؛ خىيانەت
غَشَّام: زالىم، زوراۋان، ئەزگۈچى، بۇلاڭچى
غَشْم: زۇلۇم قىلماق
غَشْوَة: قاپقا، قاپ (ياستۇق قاتارلىقلارنىڭ)
غَشُوم: زالىم، زوراۋان، ئەزگۈچى بۇلاڭچى
غُشْي. غُشْيَة. غَشْيَان: ئايلىنىپ كەتمەك، ھوشىدىن كەتمەك
غَشِيم: خام؛ ئەھمىيەتسىز؛ تەجرىبىسىز
حديد غشيم: چويۇن
غَصْب: مەجبۇرلىماق، زورلىماق؛ ئىگىلۇالماق، بۇلماق، تارتۇالماق
غُصَّة ج غُصَص: غەم-قايغۇ، خاپىلىق
غُصْن ج أَغْصَان. وغُصُون: دەرەخنىڭ شېخى
غَضَب: غەزەبلەنمەك، ئاچچىقلانماق، خاپا بولماق
غَضّ: پەسلەتمەك، تۆۋەنلەتمەك
غَضّ. ج أَغِضَّاء: يېپىيىڭى
غَضّ الطَّرْف: كۆرمەسكە سالماق، كۆز سالماسلىق
غَضِير: بۆك-باراخسان، بۇلۇق؛ سۇلۇق
غَضِيض ج أَغِضَّاء م غَضِيضَة ج غَضَائِض: يېپىيىڭى

غِطَا ج أَغْطِيَة: ياپقۇچ، پەردە، قاپ، كىرلىك؛ قۇتا

غِطَا ءُالرَّاس: باش كىيىم

غِطَاء الْمَائِدَة: داستىخان

غِطَاء السَّرِير: ئەدىيال

غِطْرِس ج غَطَارِسُ: مۇتەكەببۇر، ھاكاۋۇر

غَطْرَسَة: تەكەببۇرلۇق قىلماق، ئۆزىنى چوڭ تۇتماق، گىدەيمەك

غَطْش: گوڭگا، قاراڭغۇلۇق

غَطّ: چۆمدۇرمەك، چۆكتۈرمەك

غَفْر: ياپماق، يوشۇرماق؛ كەچۈرمەك

غُفْرَان: كەچۈرمەك، ئەپۇ قىلماق، مەغپىرەت قىلماق

الْغَفَّار: ئەللەغەففار (ئاللانىڭ گۇزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، كۆپ مەغپىرەت قىلغۇچى، كەڭ مەرھەمەت ئىگىسى دېگەن مەنىدە)

غَفَل. غَفْلَة: غەپلەت، بىپەرۋالىق، سەل قاراش

عَلَى حِينِ غَفْلَةٍ: ئۇشتۇمتۇت، تۇيۇقسىز، تاسادىپىي، توساتتىن

الْغَفُور: ئەللەغەفور (ئاللانىڭ گۇزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، كۆپ مەغپىرەت قىلغۇچى، كۆپ مەرھەمەت قىلغۇچى دېگەن مەنىدە) ئاللانىڭ گۇزەل ئىسىملىرىدىن بىرى)

غُفُوّ: مۇگدىمەك، كىچىككىنە ئۇخلۇۋالماق

غَفِير ج غُفَرَاءُ: مۇھاپىزەتچى، قاراۋۇل، كۆزەتچى (كىچىدە ياكى ئادەم يوق ۋاقىتلاردا)

جَمّ غَفِيرٌ: زور كۆپچىلىك

غَلَاءُ: باھا ئۆرلەپ كەتمەك، قىممەتچىلىك بولماق

غَلِيظ ج غِلَاظ: توك، قوپال، يىرتىق

غَلَاظَة: قوپاللىق، توڭلۇق، يىرتىقلىق

غِلَاف ج أَغْلِفَة: غىلاپ لىپاپ، قەغەز خالتا؛ سىرتقى تەرەپ

غِلَالَة ج غَلَائِلُ: شىللىق پەردە؛ ئىچ كىيىم، كۆڭلەك

غُلَام ج غِلْمَان: يىگىت، ياش؛ خىزمەتچى، غۇلام

غَلَب و غَلْب و غَلَبَة: غەلىبە قىلماق، يەڭمەك

غَلَس ج أَغْلَاس: تاڭ ئالدىدىكى قاراڭغۇلۇق، تاڭ قاراڭغۇسى

غَلَط ج أَغْلَاط: خاتا، غەلەت، ناتوغرا، سەۋەنلىك

غَلْطَة كِتَابِيَّة: قەلەم سەۋەنلىكى

غَلِظ. غِلْظَة: قوپاللىق توڭلۇق،

يىرتىقلىق

غَلَق ج أَغْلَاق: تاقاق، دەم؛ تاقاق سالماق، قۇلۇپ سالماق، تاقىماق

غُلّ ج أَغْلَال: ئىشكەل، كەشەن، كويزا، تاقاق

غِلّ: ئۆچمەنلىك، دۈشمەنلىك

غَلَّة ج غِلَال وغَلَّات: كىرىم، مەنپەئەت؛ ھوسۇل، مەھسۇلات

غَلَمَة: جىنسىي شەھۋەت، جىنسىي تەلەپ

غُلُوّ. غُلُوَاءُ: (دىنى جەھەتتە) ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتمەك؛ مۇبالىغىلەشتۇرمەك؛ جاھىللىق، تەرسالىق

غَلَى. غَلَيَان: قاينىماق، جۇشقۇنلىماق

غَلِيظ ج غِلَاظ: توك، قوپال، يىرتىق

غَلِيظ الرَّقَبَة: تەرسا، جاھىل

الْمَعَى الْغَلِيظ: چوڭ ئۆچەي، كۆتەن ئۆچەي

غَلِيل: ئۆچمەنلىك، دۈشمەنلىك

غِمَار: كۆپ سۇ؛ دېڭىز؛ كەڭ، بىپايان

غِمْد ج غُمُود وأَغْمَاد: غىلاپ

غَمْر: سۇ بېسىپ كەتمەك

غَمْر: كۆپ سۇ؛ دېڭىز؛ كەڭ، بىپايان

غَمْرَة ج غَمَرَات و غِمَار و غُمَر: خاپىلىق، ئازاب، دەرت-ئەلەم

غَمَرَات الْمَوْت: ئۆلۈم ئازابى، سەكرات

غُمُور: كۆپ سۇ؛ دېڭىز؛ كەڭ، بىپايان

غَمْز: كۆز ئىشارىتى قىلماق

غَمْس: (سۇغا) چۆكمەك

غَمْط: ياخشىلىقنى بىلمەسلىك، ۋاپاغا جاپا قىلماق، نانكورلۇق قىلماق، ھەقنى بىلىپ تۇرۇپ كۆز يۇماق، ھەقىقەتنى ئىنكار قىلماق

غَمْط الْحَقّ: ھەقىقەتكە كۆز يۇماق

غَمّ ج غُمُوم: غەم-قايغۇ

غُمَّة ج غُمَم: غەم-قايغۇ

غَمُوس ج غُمُس: قېيىن ئىش، ئېغىر ئىش

يَمِينٌ غَمُوسٌ: يالغان قەسەم

غُمُوض. غُمُوضَة: مۇجمەللىك، ئېنىقسىزلىق، تۇتۇقلۇق

غَنَاءُ: بايلىق

غِنَاءُ: ناخشا ئېيتماق

غِنَائِيّ: ناخشا ئېيتىلغان، ناخشىلىق؛ لىرىكىلىق

حَفْلَة غِنَائِيَّة: ناخشا ئېيتىش كەچلىكى؛ كونسېرت

غَنْج: ناز قىلماق، ئەركىلىمەك، غىلجىڭلىماق

غَنَم ج أَغْنَام: قوي

غُنْم ج غُنُوم: ئولجا، پايدا، غەنىيمەت

غِنًى: بايلىق

غِنَى. غُنْيَة: بايلىق، بىھاجەتلىك؛ زۆرۈر

جُزْءٌ لَا غِنَى عَنْهُ: كەم بولسا بولمايدىغان قىسمى

غَنِيمَة ج غَنَائِمُ: غەنىيمەت، ئولجا، پايدا

غَنِيمَة بَارِدَة: بايلىق (ئاسان قولغا كەلگەن غەنىيمەت)

غَنِيّ ج أَغْنِيَاءُ: باي

الْغَنِيّ: ئەلغەنى (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، ئاللا ھەممىدىن بىھاجەت دېگەن مەنىدە)

غَوٍ: ئازغۇچى، نەپسى خاھىشىغا بېرىلگۈچى

غُوَاث: ياردەم، ئىئانە

غَوْث: ياردەم ئىئانە

غَوْر ج أَغْوَار: تېگى، ئاستى، تېگى- تەھتى؛ چوڭقۇر، چوڭقۇرلۇق

غَوْط ج غُوط و أَغْوَاط: ئويمان يەر

غُوط: چوڭقۇرلۇق، چوڭقۇرلۇق دەرىجىسى

غَوْغَاءُ: لوكچەك، سالپا- سايات ئادەم؛ چوقان- سوراق

غُول ج أَغْوَال: ئىسمى بار جىسمى يوق قورقۇنچلۇق بىر مەخلۇق

غَوَّاص: غەۋاس، دېڭىزغا چۆككۈچى

غَوَّاصَة: سۇ ئاستى پاراخوتى

غِيَاب: قاتناشماسلىق، ھازىر بولماسلىق؛ كۈننىڭ پېتىپ كېتىشى

غِيَابِيّ: بىۋاستە قاتناشمىغان، سىرتقى

حُكْمٌ غِيَابِيّ: سىرتتىن چىقىرىلغان ھۆكۈم

غَيْب ج غِيَاب و غُيُوب: غەيب، سىرلىق ئەزگۈ ئەزا بىلەن سەزگىلى بولمايدىغان، يوشۇرۇن

غَيْب. غَيْبَة: قاتناشماسلىق، ھازىر بولماسلىق

عَالِم الْغَيْبِ: غەيبنى بىلگۈچى

غەيبنى بىلگۈچى ئاللا

عَالَم الْغَيْبِ: غەيب دۇنيا، ئاخىرەت، ئۇ دۇنيا

غَيْث: يامغۇر

غَيْر: باشقا، غەيرىي؛ ئەمەس

غَيْر صَافٍ: سۈزۈك ئەمەس؛ ساپ ئەمەس

غَيْرَان: كۆنلەمچى، قورىغۇچى؛ قىزغىن

غَيْرَة: كۆنلەش، قورۇش؛ قىزغىنلىق

غِيرَة ج غِيَر: ئورۇنكەرتمەك، ئىسلاھ قىلماق

غَيْضَة ج غِيَاض: ئورمانلىق، توقايلىق

غَيْط ج غِيطَان: ئېتىزلىق، دالا

غَيْظ: غەزەبلەنمەك، ئاچچىغلانماق

غِيلَة: مەككارلىق، ھىيلىگەرلىك، ئالدامچىلىق

مَاتَ غِيلَةً: زىيانكەشلىك بىلەن ئۆلدى

غَيْم ج غُيُوم: بۇلۇت، قارا بۇلۇت

غَيْهَب ج غَيَاهِبُ: قاراڭغۇ

غَيُور: كۆنلەمچى، قورىغۇچى؛ قىزغىن

غَيَّان: ئازغۇچى؛ نەپسى خاھىشىغا بېرىلگەن

ف

فَاتِح ج فَتَحَة و فَاتِحُونَ: ئاچقۇچى؛ پەتىھ قىلغۇچى؛ باشلىغۇچى

فَاتِحَة ج فَوَاتِحُ: ئاۋۇللى، دەسلىپى، باشلىنىشى

الْفَاتِحَة: سۈرە پاتىھە (قۇرئاننىڭ 1- سۈرىسى)

فَاتِر: يېلمان، مۆتىدىل

فَاتِك ج فَتَّاك: قاتىل، ئادەم ئۆلتۈرگۈچى؛ يۈرەكلىك

فَاتُور: يېلمان، مۆتىدىل

فَاتُورَة: ئىسپوت

فَاتُورَة الْحِسَابِ: ھېساب ئىسپوتى، ھېساب دەپتىرى

فَاجِر ج فَجَرَة: زىناخور، پاھىشاۋاز، پاسىق، گۇناھكار

فَاجِع: كىشىنى ئازابلىغۇچى، كىشىنى رەنجىتكۈچى، دەرت- ئەلەمگە سالغۇچى

فَاجِعَة ج فَوَاجِعُ: هادىسە، ئاپەت، كۆڭۈلسىزلىك، پاجىئە، مۇسىبەت

فَاجِعَة الطَّائِرَة: ئايروپىلان هادىسىسى

فَاحِش: ھەددىدىن ئاشقان؛ بىمەنە؛ يامان، سەت

فَاحِشَة ج فَاحِشَات: پاھىشە ئايال، جالاپ

فَاحِص: تەكشۈرگۈچى

فَاحِص حِسَابَاتٍ: ھېسابات تەكشۈرگۈچى

فَاحِم: قاپقارا، تۇم قارا

شَعْرٌ فَاحِم: قاپقارا چاچ

فَاخِتَة ج فَوَاخِتُ: پاختەك

فَاخِر: پەخىرلەنگۈچى، پەخىر قىلغۇچى؛ ئېسىل، ياخشى، مۇنەۋۋەر

وَلِيمَةٌ فَاخِرَة: ئېسىل زىياپەت، كاتتا زىياپەت، توي زىياپىتى

فَادِح: قىيىن، ئېغىر؛ ھەددىدىن ئارتۇق

فَادِحَة ج فَوَادِحُ: بالايىئاپەت، مۇسىبەت، هادىسە

خَسَارَةٌ فَادِحَة: ئېغىر زىيان

فَارّ: قاچقۇن ئەسكەر؛ قاچقۇچى

فَارِس: ئىران؛ ئاتلىق، ئات ئۈستى

فَارِسِيّ: ئىرانلىق

فَارِسِيَّة ـ الْفَارِسِيَّة: پارسچە

فَارِغ: ئۇزۇن؛ ئېگىز

فَارِغ: بوش، قۇرۇق

كَلَامٌ فَارِغ: قۇرۇق سۆز، بىكار پاراڭ

فَارِق م فَارِقَة ج فَوَارِقُ: ئايرىغۇچى، پەرق ئەكۆچى، پەرقلەندۈرگۈچى؛ ئالاھىدىلىك

الْفَارُوق: چاھار يارلارنىڭ ئىككىنچىسى ھەزرىتى ئۆمەرنىڭ لەقىمى؛ ھەق ناھەقنى ئايرىغۇچى

فَاسِد: بۇزۇق، چىرىك

فَاسِق ج فَسَقَة م فَاسِقَة: پاسىق، گۇناھكار؛ زىناخور؛ گۇمراھ، توغرا يولدىن ئادىشقان

فَاشٍ: تاراپ كەتكۈچى، تارقۇچى، يېيىلىپ كەتكۈچى

فَاصِل ج فَوَاصِلُ: توسما، توسما تام، ئايرىپ تۇرغۇچى؛ ھەل قىلغۇچ، كەسكىن؛ تىنىش بەلگىسى پەش (،)

فَاضِح: رەسۋا ئىش، كىشىنىڭ يۈزىنى تۆكىدىغان ئىش

فَاضِل: ئېشىپ قالغان نەرسە، ئېھتىياجدىن ئارتۇق

فَاضِل ج فُضَلَاءُ: پەزىلەتلىك بار كىشى، پەزىلەتلىك ئادەم؛ ئالىم

الْفَاطِر: ئەلفاتر (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، يارالتقۇچى، خەلق ئەتكۈچى دېگەن مەنىدە)

فَاطِن ج فُطْن: زېرەك، چېچەن، ھوشيار، ئۆتكۈر

فَاعِل ج فَعَلَة و فَاعِلُونَ: قىلغۇچى، ھەرىكەتلەنگۈچى، ئورۇنلىغۇچى، شۇغۇللانغۇچى، ئىشچى، كۈنلۈكچى، مەدىكار

فَاقَة: كەمبەغەللىك، نامراتلىق

فَاقِد: يوقاتقۇچى، يىتتۈرۈپ قويغۇچى

فَاقِع: ساپسېرىق

فَاكِهَة ج فَوَاكِهُ: مېۋە-چېۋە

فَالِج: پارالىچ، پالەچ

فَالِج نِصْفِيّ: يېرىم پالەچ

فَالِح: مۇۋەپپەقىيەت قازانغۇچى، مەقسەتكە ئېرىشكۈچى

فَالُوذَج: ھەسەل؛ ھالۋا

فَانٍ: يوقالغۇچى، تۈگىگۈچى؛ زاۋال تاپقۇچى؛ چىرىگۈچى؛ ئاجىز

شَيْخٌ فَانٍ: ناھايىتى قېرىپ كەتكەن بوۋاي، شەيخ پانى

فَانُوس ج فَوَانِيسُ: پانۇس، ئاسما پەنەر؛ سۈخەنچى

فَائِت: ئۆتۈپ كەتكۈچى، ۋاقتىدا ئورۇنلانماي ئۆتۈپ كەتكەن

فَائِدَة ج فَوَائِدُ: پايدا، مەنپەئەت؛ نەتىجە

فَائِر: قاينىاپ تاشقۇچى

فَائِز: غەلىبە قىلغۇچى؛ مۇۋەپپەقىيەت قازانغۇچى؛ نىجاد تاپقۇچى

فَائِض: ئېقىن؛ راۋان؛ ئاققۇچى؛ كۆپ، مول، ئېھتىياجدىن ئېشىپ قالغان

فَائِق: ئۈستۈنلۈك قازانغۇچى؛ ئۈستۈن

فَأْر ج فِئْرَان الواحِدَة فَأْرَة: چاشقان

فَأْر الْبَيْتِ: ئۆي چاشقىنى

فَأْس ج فُؤُوس: پالتا

فَأْل ج فُؤُول: ياخشى پال

فَتَاة ج فَتَيَات: ياش قىز؛ چۆرە، دېدەك

الْفَتَّاح: ئەلفەتتاھ (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، بەندىلىرىگە رىزىق ۋە رەھمەت دەرۋازىلىرىنى ئاچقۇچى دېگەن مەنىدە)

فَتَّاك: ئادەم ئۆلتۈرۈشكە خوردا

بولوپ كه تكه‌ن، قانخور

فَتَّان ج فَتَانِنُ: ئازدۇرغۇچى، قايمۇقتۇرغۇچى، شه يتان

فَتْح ج فُتُوح: نۇسرەت، غه لبه، غالبييه ت؛ ئىشغال قىلماق

فَتْحَة: يوچۇق، تۆشۈك؛ تۆگلۈك؛ زەپەر

فَتْر: ئاجىزلاپ كه تمه‌ك

فَتْرَة. فِتْرَة. فَتَرَات: ئۇزۇك مه زگىل؛ ۋاقىت، مه زگىل، دەۋر

فِتْرَة الْاِسْتِرَاحَة: ئىش ۋه دەرس ئارىلىقىدىكى دەم ئېلىش ۋاقتى

فَتْش: ئاختۇرماق، ته كشۈرمه‌ك، كۆزدىن كه چۈرمه‌ك

فَتْغَرَافِيَّة: ئاپپارات، فوتو ئاپپارات

صُورَة فُتُغْرَافِيَّة: سۈرەت، رەسىم

فَتْق ج فُتُوق: يېرىق، يوچۇق، تۆشۈك

فَتْك: يوشۇرۇن ئۆلتۈرمه‌ك، تىغ بىلەن ئۆلتۈرمه‌ك؛ قاتىللىق قىلماق

فَتْل: ئه شمه‌ك، توقۇماق

فِتْنَة ج فِتَن: ئىسيان؛ گۇمراھلىق؛ ئازاب، شه رمه ندىلىك؛ كۇفرىلىق، پىتنه - پاسات

فُتُور: بىلمان، مۆتىدىل؛ بوشاپ كه تمه‌ك، ئاجىزلاپ كه تمه‌ك

فُتُور الْهِمَّة: ئىرادىسى بوشاپ كه تمه‌ك

فُتُوَّة: مه ردلىك، سېخىيلىق، ئادەمگه رچىلىك؛ ياشلىق

فَتْوَى ج فَتَاوٍ: پەتۋا، شه رىئەت مەسىللىرى ئۈستىدىن ئالىملارنىڭ چىقارغان ھۆكمى

فَتًى ج فِتْيَان: يىگىت، ياش ئادەم؛ بالا خىزمه تچى

فَتِيل ج فَتَائِل: پىلىك (چىراغنىڭ پىلىكى)

فَتِيل: ئېشىلگه‌ن

فَتِيّ ج فِتَاء وَأَفْتَاء م فَتِيَّة: ياش (ھه ر نه رسىنىڭ يېشى)

فَجْأَة: ئۇشتۇمتۇت، تۇيۇقسىز، تاساددىپىي

فَجّ ج فِجَاج: ئىككى تاغنىڭ ئارىسىدىكى كه ڭ يول

فَجْر: گۈناھ قىلماق، گۈناھ ئۆتكۈزمه‌ك، يولدىن چىقماق؛ ياللىغان سۆزلىمه‌ك

فَجْر: تاڭ سه ھه ر، سه ھه ر ۋاقتى

فُجْل . فُجْل الْوَاحِدَة فُجْلَة: تۇرۇپ؛ چامغۇر

فَجْوَة ج فَجَوَات: يوچۇق، ئاراچ، يېرىق

فُجُور: گۈناھ قىلماق، يولدىن چىقماق؛ ياللىغان سۆزلىمه‌ك

فُجُوع: كىشىنى ئازابلىغۇچى، كىشىنى رەنجىتكۈچى، دەرد - ئه لەم سالغۇچى

فَحَاشَة: ئه خلاقسىزلىق، نومۇسسىزلىق، ئۇياتسىزلىق

فَحْش: ھه ددىدىن ئېشىپ كه تمه‌ك

فُحْش: سه ت ئىش، ئه خلاقسىزلىق، ئه دەبسىزلىك، گۈناھ

فَحْشَاء ج فَوَاحِش: پاھىشە، زىنا؛ قه بىه ئىش؛ نومۇسسىز ئىش؛ گۈناھ

فَحْل ج فُحُول: ھايۋانىڭ ئه رىكىسى؛ كۆزگه كۆرۈنگه‌ن، مه شھۇر، ئاتاقلىق

شَاعِرُ فَحْل: ئاتاقلىق شائىر

فُحُول الْعُلَمَاء: ئاتاقلىق ئۆلىمالار

فَحْم: كۆمۈر

فَحْم نَبَاتِيّ: ياغاچكۆمۈر

فَحْم حَجَرِي أَوْمَعْدَنِيّ: تاشكۆمۈر

فَحْص ج فُحُوص: ته كشۈرمه‌ك؛ ته جرىبه قىلماق، سىنىماق؛ ته تقىق قىلماق

اَلْفُحُوص الطِّبِّيَّة الشَّامِلَة: ئومۇمىيۈزلۈك تىببىي ته كشۈرۈش

فَحْوَى . فَحْوَاء ج فَحَاوٍ: مه نا، مه زمۇن

فَحِيم: قاپقارا، توم قارا

فَخَامَة: ئۇلۇغلۇق، چوڭلۇق، كاتتىلىق

فَخّ ج فُخُوخ: قىسماق، قاپقان، تۇزاق

وَقَعَ فِي الْفَخِّ الَّذِي نَصَبَهُ بِنَفْسِهِ: ئۆزى كولىغان ئورىغا ئۆزى چۈشتى

فَخَّار: ساپال قاچا، ساپال

فَخْذ و فَخِذ ج أَفْخَاذ: يوتا

فَخْر. فَخْرَة: شه رەپ، پەخىر

فِدَاء: پىدىيە، بەدەل تۆلەش يولى بىلەن سېتىۋېلىش، قۇتقۇزۇش، قۇربانلىق قىلىش

فَدَان . فَدَّان ج أَفْدِنَة: پەدان (پەدان 42 ئارغا تەڭ، بىر ئار يۇز كۋادرات مېترغا تەڭ)

فِدَائِيّ: پىدائىي، پىدائىي ئەسكەر، زەربىدار ئەسكەر، پارتىزان

فِدْي. فِدْيَة: پىدىيە (بەدەل تۆلەش يولى بىلەن سېتىۋېلىش)،

قوتقۇزۇش، قۇربانلىق قىلىش

فِدْيَة ج فِدًى: پىدىيە (ئەسىرنى ۋە باشقىلارنى قويۇپ بېرىش بەدىلىگە ئېلىنىدىغان مال)

فَذّ ج أَفْذَاذ وفُذُوذ: بىردىنبىر، يەككە، يەككە-يېگانە، يالغۇز؛ مىسلىسز

فُرَات: تاتلىق سۇ

نَهْر الْفُرَاتِ: فۇرات دەرياسى

فِرَار: قاچماق

فَرَاسَة: چەۋەندازلىق

فِرَاش: توشەك، كۆرپە

فَرَاشَة ج فِرَاش: پەرۋانە

فَرَاغ: بوش، خالىي

فِرَاق: كۆچۈپ كەتمەك، يولغا چىقماق؛ ئايرىلماق

فَرْث ج فُرُوث: يىن (ژىن)

فَرَج: خۇشاللىق، مەمنۇنلۇق، غەمدىن خالاس بولماق

فَرْج ج فُرُوج: ئايالنىڭ جىنسىي ئەزاسى

فَرْج . فَرْجَة ج فُرَج: تۆشۈك، يېرىق، ئاراچ، يېرىق

فَرَح . فَرْحَان ج فَرْحَى: خۇشال، شاد

فَرْحَة: خۇشاللىق، شادلىق

فَرْخ ج أَفْرَاخ و فُرُوخ: قۇش بالىسى، چۈجە

فَرْد ج أَفْرَاد و فُرَادَى: مىسلىسز؛ تاق سان؛ شەخس؛ تەنها، يالغۇز

فِرْدَوْس ج فَرَادِيس: باغچا؛ جەننەت (فىردەۋس جەننىتى)

فَرّ: قاچماق

فَرَّاء: جاللاپ، تېرە سودىگىرى

فَرَّان: ناۋاي

فَرّوج . فُرّوج ج فَرَارِيج: چۈجە

فَرَس ج أَفْرَاس: ئات

فَرَس رِهَان: بەيگە ئېتى

فَرَس كَحِيل: نەسىللىك ئات، ئېسىل ئات

فُرْس: ئىرانلىق

فَرْسَخ ج فَرَاسِخ: پەرسەخ، (24. 6 كىلومېتىرغا تەڭ)

فَرْش ج فُرُوش: بىسات، ئۆي-سەرەمجان

فُرْشَة ج فُرَش: چوتكا

فُرْشَة الثِّيَاب: كىيىم چوتكىسى

فُرْصَة ج فُرَص: پۇرسەت، پەيت؛ نۆۋەت

فُرْصَة سَانِحَة: ياخشى پۇرسەت، پايدىلىق پۇرسەت

فَرْض ج فُرُوض: پەرەز، تەخمىن، مۆلچەر

فَرْض مَدْرَسِيّ: دەرس، تاپشۇرۇق

فَرْض، فَرِيضَة ج فَرَائِض: مەجبۇرىيەت، ۋەزىپە، پەرز

فَرْض الْحِصَارِ: قامال يۇرگۈزۈش

فَرْط: ھەددىدىن ئاشۇرۇۋەتمەك

فِرْعَوْن ج فَرَاعِنَة: فىرئەۋن (قەدىمقى مىسىر پادىشاھلىرىنىڭ ئومۇمىي ئاتىلىشى)؛ زالىم، مۇستەبىت، زوراۋان

فَرْعِيّ: شاخچا، شاخچىغا مەنسۇپ، قىسمەن، جۈزئىي، بۆلەك

فَرْق و فُرْقَان: ئايرىماق، پەرق قىلماق، ئاجراتماق

فَرْق ج فُرُوق: پەرق

فِرْقَة ج فِرَق: بىر بۆلەك، بىر تۈركۈم، بىر گۇروھ، بىر جامائە، پىرقە

فِرْقَة تَمْثِيلِيَّة: تىياتىر ئۆمىكى، سەھنىكچىلەر ئۆمىكى

فُرْقَان: دەلىل، ئىسپات، (ھەق ناھەقنى) ئايرىماق

فُرْقَة: ئايرىلماق، پىراق

فُرْن ج أَفْرَان: تونۇر؛ ئوچاق

أَفْرَان الشَّعْر: پىچ

فَرَنْجِيّ: ياۋروپالىق؛ چەت ئەللىك

فِرَنْد ج فَرَانِد: قىلىچنىڭ بىسىغا بېرىلگەن پەداز؛ قىلىچ؛ ئانارنىڭ دانىسى؛ قىزىلگۈل

فَرْو الْوَاحِدَة فَرْوَة ج فِرَاء: جۇڭا

فُرُوسَة: چەۋەندازلىق

فِرْيَة ج فِرًى: يالغان، ساختا؛ بۆھتان؛ ئويدۇرما

فَرِيد ج فَرَائِد: يالغۇز، يېگانە؛ مىسلىسز

فَرِيدَة ج فَرَائِد: قىممەتلىك گۆھەر، ئېسىل گۆھەر

فَرِيسَة ج فَرَائِس: ئولجا (ئۇۋلانغان ھايۋان)

فَرِيضَة: ۋەزىپە، مەجبۇرىيەت، پەرز

فَرِيق ج أَفْرِقَاء: جامائە، گۇروھ، توپ

فَرِيّ: قىزىق، ئاجايىپ؛ ئويدۇرما

فَزَع: قورقماق، چۆچۈمەك

فَزِع: قورققۇچى، چۆچۈگۈچى

فُسَاء: ئوسۇرۇق، يەل

فَسَاحَة: كەڭ بولۇش

فَسَاد: بۇزۇلماق، چىرىمەك

فُسْتَان: ئايالچە كۆڭلەك

شَجَرَة الْفُسْتُقِ: پسته دەرىخى
فَسْح: پاسپورت، يول خېتى
فُسْحَة ج فُسَح: كەڭلىك، كەڭ
فَسْخ: بۇزماق، بىكار قىلماق، ئەمەلدىن قالدۇرماق
فُسْطَاط ج فَسَاطِيط: چېدىر
فَسْو: ئوسۇرۇق، يەل
فَسِيح: كەڭ
فَسِيلَة ج فَسَائِلُ: خورما دەرىخىنىڭ هارام شېخى
فَشَل: مەغلۇپ بولماق، يېڭىلمەك
فَشَل شَنِيع: قاتتىق مەغلۇبىيەت
فَشْو: تارقالماق، يېيىلماق
فَصَاحَة: پاساھەت، سۆزگە ماهىرلىق، تىلى راۋانلىق
فَصَاد: قان ئالماق
فَصْح: پاساھەتلىك سۆز
فَصّ: كۆز (ئۈزۈكنىڭ)
فَصْد: قان ئالماق
فَصْل ج فُصُول: قىسىم، پارچە، بىر بۆلەك؛ مەكتەپلەردىكى سىنىپ؛ پەنسل؛ زاپچاس
أَصْل و فَصْل: غول ۋە شاخ، ئاساس ۋە تارماق
فَصْل مَدْرَسِيّ: ئوقۇش مەۋسۇمى

فَصْل الْخِطَاب: ئەڭ ئاخىرقى هۆكۈم، ئاخىرقى قارار، «ئەما بەئدۇ» دىن كېيىنكى سۆز
الْقَوْل الْفَصْل: هەل قىلغۇچ سۆز
يَوْم الْفَصْلِ: قىيامەت كۈنى
فَصْم: كەسمەك، ئۈزمەك
فَصِيح ج فُصَحَاءُ: پاساھەتلىك سۆز قىلغۇچى، ناتىق، سۆزگە ئۇستا، تىلى راۋان، تىلى ئوچۇق
فَصِيل ج فِصَال: ئەمچەكتىن ئايرىۋېتىلگەن هايۋان بالىسى
فَصِيلَة ج فَصَائِلُ: تۈر، خىل، قىسىم، نەۋئى
فَصِيلَة عَسْكَرِيَّة: پەي
فَضَاء ج أَفْضِيَة: بوش يەر، ئوچۇق يەر
بَيْت الْفَضَاءِ: خالىي جاي، هاجەتخانا
فَضّ: پاش قىلماق، ئېچىپ تاشلىماق
فَضّ: ئاچماق، يىرتماق (خەتنى)؛ تارقىتىۋەتمەك
فِضَّة: كۈمۈش

فَضْل ج فُضُول: ياخشىلىق، ئېهسان، مەرھەمەت؛ ئارتۇقچىلىق، ئالاهىدىلىك؛ شەرەپ، پەزىلەت
مِنْ فَضْلِكَ: مەرھەمەت!
مەرھەمەت قىلىپ...
فَضَلَات: گەندە
فَضْلَة ج فَضَلَات: قالدۇق، ئېشىپ قالغىنى، ئارتۇقى؛ قالدۇق تېرىپى
فُضُول: ئاقساقاللىق قىلماق، ئارىلاشماق
فُضُولِيّ: يېتىم ئاقساقال؛ ئۇنى-بۇنى تولا سوراپ تىنىك تىنچلاشقا ئامراق ئادەم
فَضِيح ج فَضَائِحُ: رەسۋالىق، نومۇسسىزلىق، يۈزى چۈشۈپ كەتمەك
فَضِيلَة ج فَضَائِلُ: گۈزەل ئەخلاق، ئېسىل خىسلەت، پەزىلەت، ئارتۇقچىلىق، ئالاهىدىلىك
فِطَار: ئەتىگەنلىك تاماق
فِطَام: ئەمچەكتىن ئايرىماق
فَطَانَة: ئەقىل، زېرەكلىك، ئەقلىي كۈچ
فَطْر: يارماق، ئاجراتماق
فِطْر: ئېغىز ئاچماق، ئىپتار قىلماق

عِيدُ الْفِطْرِ: روزى هېيىت
فِطْرَة: تەبىئى هالەت، تۇغما سۈپەت؛ يارىتىلىش، ئىجات قىلماق؛ سەدىقە پىترى؛ دىن
فِطْرِيّ: تەبىئى تۇغما، ئەسلى هالەت
فِطْنَة ج فِطَن: زېرەكلىك، چېچەنلىك، چۈشىنىش قۇۋۋىتى
فُطُور، فُطُور: ئەتىگەنلىك تاماق
فُطُونَة: ئەقىللىك، زېرەك، ئەقلىي كۈچ
فَطِير: پېتىر نان؛ خام، چالا پىشقان
فَطِيرَة ج فَطَائِرُ: هەمەك نان، كاكچا نان
فَطِيم ج فُطُم: ئەمچەكتىن ئايرىلغان
فَظَاعَة: قورقۇنچلۇق
فَظَائِعُ: قورقۇنچلۇق ئىشلار، يامۇز قىلىقلار
فَظّ ج أَفْظَاظ: قوپال، توك، ئەدەبسىز
فَظِع: قورقۇنچلۇق
فَظِيع: قورقۇنچلۇق
الْفَعَّال: ئەلىفە ئىئال (ئاللانمىك گۈزەل ئىسىملىرى بولۇپ،

خالغننى قلغۇچى ئالا دېگەن مەنبدە)

فِعْل ج أَفْعَال: ئىش، ھەرىكەت

فِعْل: پېئىل؛ ئەمەل؛ رول، تەسىر؛ نەتىجە

فِعْل لازِم: ئۆتۈمسىز پېئىل

فِعْل مُتَعَدٍّ: ئۆتۈملۈك پېئىل

فِعْل مَعْلُوم: مەلۇملۇق پېئىل، ئىگىلىك پېئىل

فِعْل مَجْهُول: مەجھۇل پېئىل، ئىگسىز پېئىل

فِعْلِيّ: ئەمەلىي، رىئال؛ پېئىلدىن كېلىپ چىققان

فَقَاهَة: ئىسلام شەرىئىتىنى بىلمەك

فَقْد. فُقْدَان: يوقاتماق، يۇتتۇرۇپ قويماق، (بالا چاقىنىك) ۋاپات بولۇشى

فَقْر. فُقْر: پەقىرلىك، كەمبەغەللىك

فَقْر الدَّم: قان ئازلىق

فِقْرَة. ج فِقَر وفِقْرَات: ئابزاس، بوغۇم (ماقالىنىك)

فِقْرَة. فَقْرَة ج فِقَر: ئومۇرتقا

فِقْرِيّ: ئومۇرتقىلىق

فَقَط: پەقەت، مۇشۇلا، يالغۇز

فِقْه: چۈشەنمەك، بىلمەك؛ شەرىئەت ئەھكاملىرى توغرىسىدىكى ئىلىم

فَقِيد: يۇتۇپ كەتكەن، يوقۇلۇپ كەتكەن

اَلْفَقِيد: مەرھۇم، رەھمەتلىك

فَقِير ج فُقَرَاءُ م فَقِيرَة ج فَقِيرَات: كەمبەغەل، نامرات، پەقىر

فَقِيه ج فُقَهَاءُ: شەرىئەتشۇناس، شەرىئەت ئىلمى مۇتەخەسسىسى

فُكَاهَة: چاقچاق، يۇمۇر

فِكْر ج أَفْكَار: ئىدىيە، ئوي، پىكىر

فَكّ: يەشمەك

فَكّ الرَّقَبَة: قۇلنى ئازاد قىلماق

فَكّ ج فُكُوك: تاڭلاي سۆڭىكى، چىش مىلىكى

اَلْفَكّ السُّفْلَى: ئاستىنقى چىش مىلىكى

اَلْفَكّ الْعُلْوِيّ: ئۈستۈنكى چىش مىلىكى

فَكِه م فَكِهَة ج فَكِهَات: خۇش خوي، كۆلكۈنچەك

فَكِيهَة: چاقچاق

فَلَاة ج فَلَوَات: جاڭگال، باياۋان، دالا، چۆل-جەزىرە، قۇملۇق

فَلَاح: مۇزەپپەقىيەت

فَلَاحَة: دېھقانچىلىق، تېرىقچىلىق

فُلَان م فُلَانَة: پالانى-پۇكۇنى، مەلۇم ئادەم

فَلَت: قۇتۇلماق، خالاس تاپماق

فَلْتَة ج فَلْتَات: سەزەنلىك، خاتالىق

فَلْتَة قَلَم: قەلەم سەزەنلىكى

فَلَح: مۇزەپپەقىيەت، غەلىبە

فِلْذَة ج فِلَذ: پارە، پارچە؛ بىر تۇلۇش

فِلْذَة كَبِدٍ: جىگەر پارە؛ ئەتۇالىق نەرسە، قىممەتلىك نەرسە؛ بۇرەك پارە

فَلْس ج أَفْلُس و فُلُوس: ياماق پۇل

فِلْس ج فُلُوس: قەدىمكى پۇلنىك نامى بولۇپ، ھازىرقى مىسسىر پۇلنىك يېرىم پۇڭىغا تەڭ، ۋە ئىراق دىنارىنىك مىڭدىن بىرىگە تەڭ

فِلَسْطِين: پەلەستىن

فَلْسَفَة: پەلسەپە

فُلْفُل. فِلْفِل: مۇچ؛ قارامۇچ

فُلْفُل أَحْمَر: قىزىل مۇچ (لازا)

فُلْفُل أَخْضَر: كۆك لازا

فُلْفُل أَسْوَد: قارا مۇچ

فَلَق ج فُلْقَان: تاڭ سەھەر، سۈبھى ۋاقتى

اَلْفَلَق: پۈتۈن مەخلوقات: تاڭ نۇرى

فَلَك ج أَفْلَاك: پەلەك، ئاسمان جىسىملىرى

عِلْم الْفَلَك: ئاستىرونومىيە

فُلْك: پاراخوت، كېمە

فَلَّاح ج فَلَّاحُون: دېھقان، يېزىلىق، تېرىقچى

فِلْم ج أَفْلَام: فىلىم، كىنو فىلىمى

فِلْم فَنِّيّ: بەدىئىي فىلىم

فَم ج أَفْوَاه: ئېغىز

فَنَاءُ: ھالاك بولماق، يوقالماق، تۈگىمەك، زاۋال تاپماق، بەربات بولماق، ئۈلمەك

دَار الْفَنَاءِ: بۇ دۇنيا

فِنَاءُ ج أَفْنِيَة: قورۇ، ھويلا، بىنانىك ئالدى

فَنَد: يالغان

فُنْدُق ج فَنَادِق: مېھمانخانا، ساراي

فَنّ ج فُنُون و أَفْنَان: خىل، تۈر، قىسىم، تارماق؛ پەن

فَنّ ج فُنُون: ئىلىم، پەن؛ سەنئەت

تېخنىكا؛ مەخسۇس كەسپ

اَلْفُنُون الْجَمِيلَة: گۈزەل سەنئەت، نەپس سەنئەت

فَنَن ج أَفْنَان: تۇر؛ شاخ

فَنَّان: سەنئەتچى، رەسسام، گۈزەل سەنئەتچى؛ ياۋايى تاغل ئات

فَهْد ج فُهُود: يىلپىز

فِهْرِس ج فَهَارِس فِهْرِسْت: مۇندەرىجە، كاتالوگ

فَهْم: چۈشەنمەك؛ هوشيارلىق، زېرەكلىك

فَوَات: يۇتۇپ كەتمەك، قولدىن كەتمەك، بىكار كەتمەك، يوقالماق

فَوْت: يۇتۇپ كەتمەك، قولدىن كەتمەك، بىكار كەتمەك، يوقالماق

فَوْج ج أَفْوَاج: گۇرۇپپا؛ توپ-توپ، بۆلەك، جامائە

فَوْحَان . فَوْحَة . فَوْح: خۇش پۇراق چېچىلماق

طَيِّب الْفَوْح: خۇش ھىد، خۇش پۇراق

فَوْد ج أَفْوَاد: چىكە

فَوْر . فَوَرَان: قاينىماق، تاشماق

فَوْرَة الْغَضَب: غەزەب تاشماق

فَوْرِيّ: ئىلدام، تېز، جىددىي

فَوْز: غەلبە، مۇۋەپپەقىيەت، نىجات تاپماق

فَوْضَى: قالايمقانچىلىق، تەرتىپسىزلىك، باشباشتاقلىق، ھۆكۈمەتسىزلىك

فَوْضَوِيَّة: ھۆكۈمەتسىزلىك ھالىتى

فُوطَة الْأَيْدِي ج فُوَط: زىيابەت دەستۇرخانىدا ئىشلىتىلىدىغان قول ياغلىق

فُوطَة الْوَجْه: لۆچەك

فَوْق: ئۈستىدە، ... دىن كۆپ، ... دىن ئارتۇق

فَوْقَ الْكُلّ: ھەممىدىن يۇقىرى

فُول: دادۇر، پۇرچاق

فُولٌ سُودَانِيّ: خاسىك

فُولٌ صِينِيّ: سىرىق پۇرچاق

فُولَاذ ج فَوَالِيذُ: پولات

فُوم ج فُومَان: سامساق؛ بۇغداي؛ سەي پۇرچىقى؛ نان، بولكا، پوم

فُوه ج أَفْوَاه: ئېغىز

فُوهَة ج فُوهَات: ئېغىز؛ توشۇك؛ كۆز

فُؤَاد ج أَفْئِدَة: يۈرەك قەلب؛

فَوَّاح: خۇش پۇراق چاچقۇچى

فَيْء ج أَفْيَاء: سايە، غەنىمەت

فَيْح و فَيَح: كەڭ

فَيْرُوز . فَيْرُوزَج: پىروزە (بىر خىل رەڭگى كۆك ئېسىل تاش)

فِيزِيَاء: فىزىكا

فَيْصَل ج فَيَاصِلُ: رېپىرى؛ ھەق-ناھەق ئوتتۇرىسىدا توغرا ھۆكۈم چىقارغۇچى، گۇۋاھچى، شاھىت

فَيْض ج فُيُوض و أَفْيَاض: كۆپلۈك، موللۇق

فَيَضَان ج فَيَضَانَات النَّهْر: دەريانىڭ تېشىپ كېتىشى، دەريا تاشقىنى

فِيل ج أَفْيَال: پىل

دَاءُ الْفِيل: قىسمەن قۇرۇت كېسىلى

سِنّ الْفِيل: پىل چىشى

فَيْلَسُوف ج فَلَاسِفَة: پەيلاسوپ، ھەكىم

فَيْلَق ج فَيَالِق: قوشۇن، زور قوشۇن

فَيْنَة: ۋاقىت، پەيت

فَيَّاض: مول، يېتەرلىك، مەرد، سېخىي

فِئَة ج فِئَات: تائىپە، جامائە، گۇرۇھ

ق

قَاب: مىقدار؛ ئارىلىق، مۇساپە

عَلَى قَابِ قَوْسَيْنِ: ئىككى ياچاق مىقدارى (ناھايىتى يېقىن)

قَابِض: تاپشۇرۇپ ئالغۇچى

قَابِض الْأَرْوَاح: ئەزرائىل

قَابِل ج قَبَلَة: قوبۇل قىلغۇچى، قوبۇل قىلىپ ئالغۇچى

الشَّهْر الْقَابِل: كېلەركى ئاي

قَابِلِيَّة: قابىلىيەت، ئىستىداد، تالانت؛ ماسلىشىشچانلىق

قَابُوس: چىرايلىق ئەر كىشى

قَاتِل ج قَاتِلُونَ: ئادەم ئۆلتۈرگۈچى، قاتىل

قَاتِم ج قَوَاتِم: قاراڭغۇ، قاپقاراڭغۇ

قَادِر: كۈچلۈك، قابىلىيەتلىك، قۇدرەتلىك

اَلْقَادِر: ئەلقادىر (ئاللانىڭ

گۈزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، قۇدرەتلىك ئاللا دېگەن مەنىدە)

قَادِم ج قُدُوم: هازىر بولغۇچى، كەلگۈچى

الشَّهْرُ القَادِم: كېلەركى ئاي

قَاذِفَة ج قَاذِفَات: بومبارديمانچى ئايروپىلان

قَاذُورَة ج قَاذُورَات: پاسكىنا ئىش، نومۇسسىز ھەرىكەت، شەرمەندىچىلىك، ئەخلەت

قَارِب ج قَوَارِبُ: قولۇاق، كىچىك پاراخوت

قَارّ: سوغۇق، سالقىن

قَارَّة ج قَارَّات: قۇرۇقلۇق؛ قىتئە

قَارِس: قاتتىق سوغۇق

قَارِع: ئىشكىنى قاققۇچى

قَارِعَة ج قَوَارِعُ: ئاپەت، ھادىسە

قَارِعَة الطَّرِيق: يولنىڭ ئوتتۇرىسى

قَارُورَة ج قَوَارِيرُ: ئىستاكان؛ شىشە

قَارُون: قارۇن (فىرئەۋننىڭ ۋالىيلىرىدىن بىرى بولۇپ، مۇسا ئەلەيھىسسالامغا قارشى چىققان بىر بېخىل باي)

قَارِئ ج قُرَّاء: كىتابخان

قَاسِم: تەقسىم قىلغۇچى، بۆلگۈچى؛ بۆلۈش ئەسۋابى

قَاسٍ ج قُسَاة: قاتتىق، شىددەتلىك؛ ياۋۇز، رەھىمسىز

قَاسِي القَلْبِ: رەھىمسىز، باغرى قاتتىق، تاش يۈرەك

قَاصٍ ج قَاصُونَ: يىراق

القَاصِي وَ الدَّانِي: يىراقتىكى ۋە يېقىنداكى؛ پۈتۈنلەي، ھەممىسى

قَاصِد ج قُصَّاد: ئۇرۇنغۇچى، قورساقتا پۈككۈچى

سَفَرٌ قَاصِد: ئاسان سەپەر

طَرِيقٌ قَاصِد: تۈز يول، توغرا يول

قَاصِر: ياش قۇرامغا يەتمىگەن ئادەم

قَاصّ: مەدداھ

قَاصِف: بوزۇپ تاشلىغۇچى، سوندۇرغۇچى

قَاضٍ ج قُضَاة: سوتچى، قازى

قَاضِي شَرْعِيّ: شەرىئەت قازىسى

قَاضِي القُضَاةِ: سوت باشلىقى، قازى كالان، قازى ئوزات

ضَرْبَة قَاضِيَة: قاخشاتقۇچ زەربە

قَاطِبَة: جەمئىي، ھەممە، پۈتۈنلەي

قَاطِر: سۆرىگۈچى، تارتقۇچى

قَاطِرَة ج قَاطِرَات: پاراۋۇز

قَاطِع: ئىتتىك، تېز، ئۆتكۈر

قَاطِع الطُّرُقِ: بۇلاڭچى، قاراقچى، باندىت

قَاطِفَة: ئورۇش ماشىنىسى، كومباين

قَاطِن ج قُطَّان: ئورۇنلاشقۇچى، ئاھالە، قۇرغۇچى؛ ھايات كۆچكە باي

قَاعٍ ج أَقْوَاع: تۈزلەڭلىك، ئويمانلىق

قَاعَة ج قَاعَات: زال، قۇلۇب

قَاعَة الطَّعَامِ: تاماقخانا، ئاشخانا

قَاعَة المُطَالَعَة: قىرائەتخانا

قَاعِد ج قُعَّاد وَ قُعُود: ئولتۇرغۇچى

قَاعِدَة ج قَوَاعِدُ: ئاساس، ئۇل؛ بازا

قَاعِدَة الحَرْب: ھەربىي بازا

قَافِلَة ج قَوَافِلُ: كارۋان

قَافِيَة ج قَوَافٍ: قاپىيە؛ گەردەن

القَالُ وَ القِيلُ: سۆز-چۆچەك، گەپ-سۆز، پاراڭ

قَالِب ج قَوَالِبُ: قېلىپ

قَامُوس ج قَوَامِيسُ: ئوكيان، دېڭىز؛ قاموس، لۇغەت

قَانٍ. أَحْمَرُ قَانٍ: قىزىل، قىپقىزىل، توق قىزىل

قَانِت ج قُنَّت: ئىبادەت قىلغۇچى، ئىتائەت قىلغۇچى

قَانِصَة ج قَوَانِصُ: قۇشنىڭ پوكىنى؛ ئوڭچى

قَانِط: ئۈمىدسىز، ئۈمىدسىزلىنەگۈچى، ئۈمىدىنى ئۈزگۈچى

قَانُون ج قَوَانِينُ: قانۇن، تۈزۈم، قائىدە

قَانُون الأَحْوَالِ الشَّخْصِيَّة: ھەق تەلەپ قانۇنى

قَانُون البِلَاد: دۆلەت قانۇنى

قَاهِر ج قَوَاهِرُ: يۇكسەك، ئىگىز

قُوَّةٌ قَاهِرَة: قارشى تۇرغىلى بولمايدىغان كۈچ

قَائِد ج قُوَّاد: رەھبەر، قوماندان، باشلىق، داھى

القَائِد العَامّ: باش قوماندان

قَائِظ: قاتتىق ئىسسىق

قَائِل ج قُوَّل: سۆزلىگۈچى، گەپ قىلغۇچى ئېيتقۇچى

قَائِلَة: چۈش ۋاقتى؛ چۈشلۈك ئۇيقا

قَائِم ج قُوَّم: تۇرغۇچى، قوپقۇچى، قوزغالغۇچى، تىك قۇرغۇچى
قَائِمَة: تىزىملىك
قَائِمَة ج قَائِمَات و قَوَائِم: تۇۋرۇك؛ مۇندەرىجە
قَائِمَة الْحِسَابِ: تالون
قَبّ: يېمەك، ئىچمەك
قَبَاء ج أَقْبِيَة: چاپان، خالات
قَبَاحَة: سەت بولماق، كۆرۈمسىز بولماق
قُبَالَة: ئالدى، ئۇدۇلى
قُبَّة ج قِبَاب و قُبَب: گۈمبەز
الْقُبَّة الزَّرْقَاء: كۆك ئاسمان (ئاسمان بوشلۇقى)
قُبَرَة ج قُبَّر: سوپى تۇرغاي، بوز تورغاي
قُبَّعَة ج قُبَّعَات: شلەپە
قَبْج: كەكلىك
قُبْح: سەت بولماق، كۆرۈمسىز بولماق
قَبْر ج قُبُور: قەبرە، گۆر، يەرلىك
قَبْس: چوغ، كۆيۈۋاتقان كۆمۈر
قَبْض: تۇتماق قولغا ئالماق
قَبْض الْبَطْن: قەۋزىيەت
قِبْط ج أَقْبَاط الْوَاحِدَة قِبْطِيّ: مسىر خرىستىيانلىرى (قەدىمدىن تارتىپ مسىردا ياشاپ كېلىۋاتقان خرىستىيانلار)
قِبْطِيّ: قىبتى، قىبتىلار، قىبتى تىلى
قُبُل. قُبُل: ئالدى، ئالدى تەرەپ
قَبْل: بۇرۇن، ئىلگىرى
مِنْ قَبْلُ. قَبْلاً: ئىلگىرى، بۇرۇن، ئۆتكەندە
قُبْلَة ج قُبَل: سۆيمەك، بوسە قىلماق
قِبْلَة: قىبلە
قَبُول. قُبُول: قوشۇلماق، قوبۇل قىلماق، ئاڭلىماق؛ قارشى ئالماق، كۆتۈۋالماق
قَبِيح ج قِبَاح: سەت، كۆرۈمسىز، نومۇسسىز، پاسكىنا
قَبِيحَة ج قِبَاح و قَبَائِح: سەت قىلىق، نومۇسسىز ئىش، ناچار ئىش
قَبِيل ج قُبُل و قُبَلاَء: كەپىل، ھۆددىگە ئالغۇچى؛ جامائە
قَبِيلَة ج قَبَائِل: قەبىلە، ئۇرۇق، ئايماق؛ ھايۋانلارنىڭ، ئۆسۈملۈكلەرنىڭ بۆلۈنۈشتىكى ئاتلىشى؛ قۇدۇقنىڭ ئاغزىنى ياپىدىغان تاش

قَتَاد: يانتاق
قِتَال: ئۇرۇش، جەڭ
حَوْمَة الْقِتَال: قاتتىق ئۇرۇش، شىددەتلىك جەڭ، كەسكىن جەڭ
قَتَّات: سۇخەنچى، گەپ توشۇغۇچى
قَتَّال: قانخور
قَتْل: ئۆلتۈرمەك، سۇيىقەست بىلەن ئۆلتۈرمەك
قَتُوت: سۇخەنچى، گەپ توشۇغۇچى
قَتِيل ج قَتْلَى و قُتَلاَء: ئۆلتۈرۈلگەن، سۇيىقەست قىلىنغان
قِثَّاء: تەرخەمەك
قُحّ ج أَقْحَاح: ساپ، نوقۇل
عَرَبِيّ قُحّ: ساپ ئەرەب
قَحْط: قۇرغاقچىلىق؛ قەھەتچىلىك، ئاچارچىلىق
قَحِل م قُحَلاَء: قۇرغاقچىلىق
قَدَاسَة: پاكلىق، ئۇلۇغلۇق
قُدَام ج قُدَمَاء: كونا، قەدىم، قەدىمكى، ئىلگىرىكى، بۇرۇنقى
قَدْح: ئەيىبلىمەك، رەنجىتمەك، موزەممەت قىلماق
قَدَح ج أَقْدَاح: ئىستاكان پىيالە، قاچا
قَدّ ج قُدُود: بوي، قامەت، قەددى؛ مقدار؛ نومۇر
قُدَّام: ئالدى، ئالدى تەرەپ، ئىلگىرى، بۇرۇن
قُدُّوس: پاك
الْقُدُّوس: ئەلقۇددۇس (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، پۈتۈن ئەيب، نۇقسانلاردىن پاك دېگەن مەنىدە)
قِدِّيس: ۋەلى، ئەۋلىيا، (ناسارالارنىڭ قارىشىدا گۇناھلار) دىن پاك ھالدا ئاللانىڭ دەرگاھىغا راۋان بولغان خرىستىيان
قَدَر ج أَقْدَار: تەقدىر
بِالْقَضَاءِ وَالْقَدَرِ: قازاۋات قەدەر بىلەن، تەقدىر بىلەن، ئاللانىڭ قازاسى بىلەن
قَدْر ج أَقْدَار: مقدار؛ دەرىجە؛ سەۋىيە؛ قىممەت؛ باھا؛ ئورۇن، مەرتىۋە
لَيْلَة الْقَدْرِ: شەبى قەدىر كېچىسى
قِدْر: قازان
قُدْرَة: كۈچ، قۇۋۋەت، قابىلىيەت
قَدَرِيَّة: قەدەرىيە مەزھىبى،

(ته قدىرنى ئىنكار قىلىدىغان مەزھەب)

قُدْس: مۇقەددەس جايى

اَلْقُدْس: بەيتۇل مۇقەددەس، قۇددۇس شەرىپ، ئىرۇسالىم؛ پاكلىق

رُوح اَلْقُدْس: جىبرائىل

قَدَم ج أَقْدَام: پۇت، قەدەم

عَلَى قَدَمٍ و سَاقٍ: جىددىي ئىلىپ بېرىلماقتا

قِدَم: قەدىمىيلىك، كونىلىق؛ كونا، قەدىمىي

مُنْذُ اَلْقِدَمِ. مِنَ اَلْقِدَمِ: قەدىمدىن تارتىپ

قُدْوَة. قِدْوَة: ئۈلگە، نەمۇنە

قَدُوم اَلنَّجَّارِ ج قُدُم: چوت، ياغاچچىنىك چوتى، كەككە

قُدُوم: كەلمەك، ھازىر بولماق، قەدەم كەلتۈرمەك

قَدِير: قۇدرەتلىك، كۈچلۈك، قابىلىيەتلىك

اَلْقَدِير: ئەللەھ دىر (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى)

قَدِيم: كونا، قەدىم، قەدىمكى، ئىلگىرىكى، بۇرۇنقى

اَلْقَدِيم: ئەزەلدىن (ئاللانىڭ سۈپەتلىرىدىن بولۇپ، ئىپتىدالىسى، ئىنتىھالىسى يوق ئەزەلى ئاللا دېگەن مەنىدە)

اَلْعَهْدُ اَلْقَدِيم: تەۋرات؛ قەدىمكى زامان

قَذَارَة: پاسكىنىچلىق، مەينەتلىك

قَذَر ج أَقْذَر: مەينەت، پاسكىنا، كىر، توكرا

قَذِر. پاسكىنىچلىق، مەينەتلىك

قَذْف: ئاتماق، تاشلىماق؛ چىقارماق

قَذُورَات: ئەخلەت، كىرەكسىز نەرسىلەر، پاسكىنا نەرسىلەر

قَذَى ج أَقْذِيَة: چاڭ-توزان

قَذِيفَة ج قَذَائِف: توپ ئوقى، ملىتىق ئوقى

قِرَاءَة: ئوقۇماق، قىرائەت قىلماق

قِرَاب ج قُرُب و أَقْرِبَة: غىلاپ

قَرَابَة قُرْبَى: تۇققانچىلىق مۇناسىۋەت

قُرَابَة: تەخمىنەن، ... ئۆپچۆرىسىدە

قَرَاح ج أَقْرِحَة: ساپ، سۈزۈك

اَلْمَاء اَلْقَرَاح: ساپ سۇ، پاكىز سۇ، سۈزۈك سۇ

قُرَاد اَلْكِلَابِ ج قِرْدَان: ياپىلاق پىت، كانا

قَرَار ج قَرَارَات: تېگى، ئاساسى، تەكتى؛ ئەڭ چوڭقۇر جايى

قَرَار تَمْهِيدِيّ: دەسلەپكى قارار

دَارُ اَلْقَرَارِ: ئاخىرەت، ئۇ دۇنيا

قِرَان: توي قىلماق، ئۆيلەنمەك

قَرْء ج أَقْرَاء: ۋاقىت، مەزگىل، ھەيز؛ قانىيە

قُرْآن: قۇرئان (مۇھەممەت ئەلەيھىسسالامغا ئاللا تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان كىتاب)، كالامۇللا؛ ئوقۇماق

قُرْآنِيّ م قُرْآنِيَّة: قۇرئان (نىڭ)

اَلْآيَات اَلْقُرْآنِيَّة: قۇرئان ئايەتلىرى

قُرْب: يېقىنلىق، يېقىن بولماق

قُرْبَان ج قَرَابِينُ: قۇربانلىق

قِرْبَة ج قِرَب: تۇلۇم

قُرْبَى: تۇققانلىق مۇناسىۋەت

قَرْح ج قُرُوح: يارا، جاراھەت، چاقا

قَرْحَة. قُرْحَة ج قَرَحَات و قُرُح: چاقا، يارا

قِرْد ج قُرُود و قِرَدَة: مايمۇن

قُرْد ج قِرْدَان: ياپىلاق پىت، كانا

قرّ. قُرَّة: سوغۇق، سالقىن

قَرَّاضَة: كۈيە؛ نومۇر ئويغۇچى ئەسۋاب

قِرْش ج قُرُوش: مىسسىر ۋە سۇرىيەلەرنىڭ ئۇششاق پۇلى

قُرْص ج أَقْرَاص: يۇمىلاق شەكىللىك ياپىلاق نەرسە

قُرْص. قُرْصَة ج قُرَص: گىردە، توقاچ

قُرْص اَلشَّمْسِ: قۇياشنىڭ يۈزى

قُرْصَان ج قَرَاصِينُ: دېڭىز قاراقچىسى

قَرْصَنَة: دېڭىز قاراقچىلىقى

قَرْض. قِرْض ج قُرُوض: قەرز ئۆتنە

قَرْض دَاخِلِيّ: ئىچكى قەرز

قُرْط ج أَقْرَاط و قِرَاط: ھالقا، زىرە

قِرْطَاس ج قَرَاطِيس: نىشان، قارا، كۆزلەنگەن نەرسە

قِرْطَس. قِرْطَاس ج قَرَاطِيس: قەغەز

قَرْع: قاقماق؛ چالماق، ئۇرماق

قَرْع مِكِّيّ: قىزىل كاۋا

قَرْع كُوسَى: سەي كاۋىسى

قَرْع مَغْرِبِيّ أَو رُومِيّ: ئەنجان

كاؤسى
قَرْعُ الرَّأْسِ: پاينەك باش
قُرْعَة ج قُرَع: نەسىۋە، تەلەي، چەك
قِرْفَة: مېۋىنىڭ پوستى، دەرەخ سويىقى، قووزاق داچىن
قِرْفَةُ الْجُرْحِ: يارىنىڭ قەقچى
قَرْم ج قُرُوم: باشلىق، رەھبەر، ئاقساقال، يۇرت كاتتىسى
قِرْمَد: گەچ
قِرْمِز: قىزىل بوياق
قِرْمِزِيّ: توق قىزىل
قِرْمِيذ ج قَرَامِيذُ: قىزىل خىش، كاھش
قَرْن ج قُرُون: مۈڭگۈز، يۇزىيل، بىر ئەسىر
ذُوالْقَرْنَيْنِ: زۇلقەرنەين ئىككى مۈڭگۈزلۈق پادىشاھ، ئىسكەندەر ماكىدروننىڭ لەقمى)؛ ئىسكەندەر زۇلقەرنەين)
قِرْن: تەڭداش، مۇسابىقداش
قَرْنَبِيط: گۈل كەرەم، گۈل سەي
قَرَنْفُل. قَرَنْفُول: قەلەمپۇر
الْقُرُون الْخَالِيَة: تارىختىن بۇرۇنقى دەۋرلەر، قەدىمكى دەۋرلەر
قَرَوِيّ: يېزا ئادىمى، سەھرالىق، دېھقان
قِرًى: كۈتمەك، مېھمان قىلماق، زىيافەت قىلماق
قَرِيب: يېقىن
قَرِيب ج أَقْرِبَاءُ م قَرِيبَة ج قَرَائِبُ: تۇققان،، تۇققانچىلىق مۇناسىۋەتى بار
قَرْيَة ج قُرًى: كەنت، يېزا
أُمّ الْقُرَى: مەككە مۇكەررەم
قَرْيَة النَّمْلِ: چۈمۈلە ئۇۋىسى
قريح ج قَرْحَى: ياردار
قَرِيحَة ج قَرَائِحُ: بۇاستە سېزىم؛ تەبىئىي خاراكتېر
قَرِيرُالْعَيْنِ: خۇشال، مەمنۇن، شاد
قُرَيْش: قۇرەيش قەبىلىسى
قَرِيض: شېئىر
قَرِيظ: مەدھىيە،
قَرِين ج قُرَنَاءُ: ئۇلانغۇچى، بىرلەشكۈچى، ئالاقە قىلغۇچى؛ ھەمراھ، ئەر، (ئايالىنىڭ ئېرى)، ئىشداش
قَرِينَة ج قَرَائِنُ: ... نىڭ ئايالى، (نىڭ) رەپىقىسى
قَزّ ج قُزُوز: يىپەك، تاۋار

دُودَة الْقَزّ: پىلە قۇرۇتى
قَزِم ج قُزُم وأَقْزَام: پاكار، پاكىنەك
قَسْر: مەجبۇرلىماق، زورلىماق، باسماق
قَسْراً: مەجبۇرەن، ئاران
قَسّ ج قُسُوس: پوپ
قِسّيس ج قِسِّيسُونَ: پوپ
قِسْط: ئادالەت، ھەققانىيەت، توغرىلىق، ئادىللىق
قِسْط ج أَقْسَاط: ھەسسە، نەسىۋە؛ قىسىم، پارچە، سان، مىقدار
قِسْطَاس ج قَسَاطِيسُ: ئۆلچەم، تارازا، ئادالەت
قِسْم ج أَقْسَام: قىسىم، بۆلۈم، جۈزى، ھەسسە، بۆلەك، باب
قِسْم الْجَرَاحَة: تاشقى كېسەللەر بۆلۈمى
قَسَم ج أَقْسَام: قەسەم
قَسَماً بِشَرَفِي: كىشىلىك قەدرى-قىممىتىم بىلەن قەسەم قىلىمەن
قَسَمَة ج قَسَمَات: يۈز، چىراي
قِسْمَة: تەقسىم قىلماق، بۆلمەك
قِسْمَة ج قِسَم: نەسىۋە، ھەسسە
قَسْوَة. قَسَاوَة الْقَلْبِ: دىلىنىڭ قەساۋەتلىشىپ كېتىشى، دىلىنىڭ قاتتىقلىشىپ كېتىشى
قَسِيّ: يا، ياچاق
قِشْر ج قُشُور: سويىپاق، پوست، شاكال قاسراق
قِشْرُالرَّأْسِ: باشنىڭ كېپىكى
قِشْرُالسَّمَكِ: بېلىقنىڭ قاسرىقى
قِشْرَة ج قِشْرَات: پوست، شاكال، سويىپاق
قُشَعْرِيرَة: تىترىمەك
قُشَعْرِيرَة الْحُمَّى: بەزگەكنىڭ تىترىكى
قَشَف: ئاددىي ياشاش
قَشِيب ج قُشُب: يېپىيېڭى، پاكىز؛ پاقىراق
قُصَارَى الْقَوْلِ: يىغىپ ئېيتقاندا، گەپنىڭ خۇلاسىسى، دېمەك
قُصَاصَة ج قُصَاصَات: پارچە
قُصَاصَة الْوَرَقِ: قەغەز پارچىلىرى
قِصَاص: قىساس، ئىنتىقام، ئۆچ ئېلىش
قَصَب: قومۇش
قَصَب السُّكَّرِ: شېكەر قومۇشى
قَصْد: نىيەت، ئۇرۇنۇش، غەرەز، غايە، ئىقتىسادچىللىق
قَصْدِير: قەلەي

قَصْر ج قُصُور: ساراي، ئوردا، قەسىر؛ قىسقا، قىسقارتماق

قَصْرالصَّلَاةِ: نامازنى قەسىر ئوقۇماق، (مۇساپىرنىڭ 4 رەكەت نامازنى 2 رەكەت ئوقۇشى)

قِصَر: قىسقىلىق

قِصَرالنَّظَرِ: يىراقنى كۆرەلمەسلىك، نەزەر دائىرىسى تار

قَصّ: قايچا بىلەن كەسمەك

قَصَّاب: قاسساپ، پوكانىسى

قَصَّاص: مەددا ھ

قَصَّة ج قِصَص: ھېكايە، رىۋايەت

قُصَّة ج قُصَص وقِصَاص: ماڭغلاي چاچ

قُصَّة الدُّمْغ: چېكە چاچ

قَصْعَة ج قِصَاع: چوڭ ياغاچ تاۋاق، ياغاچ تەخسە

قَصْف: ئوشۇتماق، شوندۇرماق؛ گۈرۈلدىگەن ئاۋاز

قَصْف الرَّعْد: گۈلدۇرماما ئاۋازى

قُصُور: يېتەرسىزلىك، كۆپايە قىلماسلىق

قُصْيَا ج قُصًى: ئەڭ يىراق، يىراقراق

قَصِيد: ئەيىبسىز، نۇقسانسىز، بېجىرىم

بَيْت الْقَصِيد: شېئىردىكى ئەڭ ئېسىل پەيت (ئىككى مىسرا) مۇھىم نۇقتا؛ ماۋزۇنىڭ يادروسى.

قَصِيدَة ج قَصَائِدُ: قەسىدە، ئۇزۇن شېئىر

قَصِير ج قِصَار م قَصِيرَة ج قِصَار: قىسقا كالا ھ

قَصِير الْقَامَة: پاكار، پەتەك

قَضَاء: ھۆكۈم، ھۆكۈم قىلماق؛ ئورۇنلىماق

الْقَضَاء الشَّرْعِيّ: شەرىئەت ھۆكمى، شەرىئەت

الْقَضَاء الْمَحْتُوم: ئۆلۈم، ئەجەل

قَضَاء وقَدَر: تەقدىر، ئاللانىڭ تەقدىرى، قازايىقەدەر

قَضِيب. قُضْبَان: كېسىۋېتىلگەن شاخ، قۇرۇق شاخ، كالتەك ھاسا

قَضِيب الذَّكَر: ئەرلەرنىڭ جىنسىي ئەزاسى؛ زەكەر

قَضِيَّة ج قَضَايَا: دەۋا، دەۋا ئەرىزە ھەسىلە

قَضِيَّة مَدَنِيَّة: ھەق تەلەپ دەۋاسى

قَطّ: بولدى، يېتەرلىك، كۆپايە؛ پەقەت

قَطَاة ج قَطًا: چىل (قۇش)

قِطَار ج قُطُر: كارۋان؛ پويىز

قِطَارالنَّفَقِ: مترو، يەر ئاستى پويىز

قُطْب ج أَقْطَاب: ئوق (ھارۋىنىڭ ئوقى)

قُطْب ج أَقْطَاب و قُطُب: قەۋمنىڭ چوڭى، باشلىقى، مۇھىم ئادىمى

الْقُطْب الْجَنُوبِيّ: جەنۇبىي قۇتۇپ

قَطْر: تامچا، قەترە؛ يامغۇر

قُطْر ج أَقْطَار: رايون، ئىقلىم؛ دۆلەت

قَطْرَان، قِطْرَان: كوكسى مېيى، سىمولا

قَطْرَة ج قَطَرَات: بىر تامچە، بىر تېمىم

قَطّ: ھەرگىز، بۇرۇنىدىنلا، ھېچ

قِطّ ج قِطَطَة: ئەركەك مۇشۇك

قُطَّاع: بۇلاڭچى، قاراقچى، باندىت

قَطْع: كەسمەك، ئۇزمەك

قَطْعاً: قەتئىي، شەكسىز؛ مۇتلەق؛ ھەرگىز

قِطْعَة ج قِطَع: ھەسسە؛ ئوق، نەسىۋە، بۆلەك

قَطْف: تاتلىماق، « مورلىماق؛ ئۇزمەك؛ بىر ساپ ئىبر ساپ ئۇزۇم)

قِطْف ج قُطُوف و قِطَاف: ئۇزۇقۇبلىنغان مېۋە

قِطْمِير: خورما ئۇرۇقى ئۇستىدىكى نېپىز قاسراق؛ ئەرزىمەس كىچىك نەرسە، ئەسھاب كەھەفنىڭ ئىتنىڭ نامى

قُطْن ج أَقْطَان: پاختا

بِذْرَة الْقُطْن: چىگىت

مِحْلَج الْقُطْن: چىغرىق، چىگىت ئايرىش ماشىنىسى

قَطِيع ج قُطْعَان: پادا (قوينىك)، توپ (قۇشنىك)

قَطِيعَة يىراقلىشىش، ئايرىلىش، ھىجران

قَطِين ج قُطُن: قۇل، خىزمەتچى، چاكار

قَعْدَة: بىر قېتىم ئولتۇرۇش؛ ئورۇن ئولتۇرۇش قېيىپتى

قَعْر ج قُعُور: ئاستى، تېگى، ئوڭكۇر، ئور

قُعُود: ئولتۇرماق

قَعِيد ج قَعَائِدُ: دوست، ھەمراھ

قَعِيدَة: ئايال
قَفْر ج قُفُور: چۆل، باياۋان، دالا
قَفْر: سەكرىمەك
قَفَص ج أَقْفَاص: قەپەز
قُفْطَان ج قَفَاطِينُ: ئۇزۇن يەڭلىك تون
قَفَّاز ج قَفَافِيزُ: پەلەي، قولقاپ
قُفْل ج أَقْفَال: قۇلۇپ
قَلَاء: ئۆچ كۆرمەك، يامان كۆرمەك
قِلَادَة ج قَلَائِدُ: قىلادە (بويۇنغا ئاسىدىغان زىننەت بۇيۇملىرى)
قَلْب: ئۆزگەرتمەك؛ ئاستىن-ئۈستۈن قىلماق؛ ئاغدۇرماق؛ ئالماشتۇرماق
قَلْب ج قُلُوب: يۈرەك؛ دىل، كۆڭۈل، قەلب؛ ئوتتۇرىسى، مەركىزى
قَسَاوَة الْقَلْبِ: رەھىمسىزلىك، دىلى قاتتىقلىق، تاشيۈرەكلىك
قُلْزُم. بَحْرُ الْقُلْزُمِ: قىزىل دېڭىز شور دەريا
قَلْس ج قُلُوس وأَقْلَاس: ئارقان، توم ئاغامچا
قَلْع: قومارماق، يۇلماق
قَلْعَة ج قِلَاع: قورغان، قەلئە
قَلْعَة ج قَلَع: چوڭ تاش، قورام تاش
قُلْفَة قَلَفَة ج قُلَف: سۈننەتلىك، سۈننەت تەكاھ
قَلِق: پاراكەندە، ئەنسىز
قَلْقَلَة: تەۋرىمەك، تۇراقسىز
قَلْقَلَة ج قَلَاقِلُ: پاراكەندىچىلىك، قالايمىقانچىلىق
قَلَّاب: ئۆزگىرىشچان، ئالا كۆڭۈل، ھىيلىگەر، قۇۋۇ
قُلَّب: ئۆزگىرىشچان، ئالا كۆڭۈل؛ ھىيلىگەر، قۇۋۇ
قِلَّة. قِلّ: ئاز، ئاز مىقداردىكى
قُلَّة ج قُلَل: چوققا، يۇقىرى پەللە؛ كۇپ، كوزا
قِلَّة: ساقايماق، سالامەتلىكى ئەسلىگە كەلمەك؛ تىنچىمەك؛ ئازلىق، كەملىك
قِلَّة وُجُودٍ: ئاز تېپىلىدىغان، كەم ئۇچرايدىغان
قَلَم ج أَقْلَام: قەلەم
قَلَم التَّحْرِيرِ: تەھرىر يۇلۇمى
قَلَم حُمْرَة: لەۋ ئەڭلىكى
قَلَم حِبْر: گاڭىبى
قَلَم رَصَّاص: قېرىندىش، قەلەم
زِلَّة قَلَمٍ: قەلەم سەۋەنلىكى

قَلَنِّي: يازما
قَلَنْسُوَة ج قَلَانِسُ: باش كىيىم، قالپاق
قَلُوب: ئۆزگىرىشچان، ئالا كۆڭۈل، ھىيلىگەر، قۇۋۇ
قَلِّي: ئۆچ كۆرمەك، يامان كۆرمەك
قِلِّي: قورسىماق، ياغ بىلەن پىشۇرماق
قَلِيل ج قَلِيلُونَ وأَقِلَّاءُ: ئاز، مىقدارى ئاز، پېتەرلىك ئەمەس
قَلِيل الْعَدَدِ: ئاز سانلىق، ئازچىلىق، سانى ئاز
قَلِيل الْوُجُودِ: كەم ئۇچرايدىغان، كەم كۆرۈلىدىغان
عَمَا قَلِيل: بىر ئازدىن كېيىن، بىردەمدىن كېيىن
قِمَار: قىمار، قىمار ئويناش
نَوَادِي الْقِمَارِ: قىمار مەيدانى، تاۋكا
قُمَاش ج أَقْمِشَة: پارچە-پۇرات تاشلاندۇق نەرسىلەر؛ ئەخلەت؛ رەخت، توقۇلما مال
قُمَاش الْبَيْتِ: ئۆي سايمىنى
قُمَامَة ج قِمَام وقِمَامَات: ئەخلەت
صُنْدُوق الْقُمَامَةِ: ئەخلەت ساندۇقى
قَمْح: بۇغداي
قَمَر ج أَقْمَار: ئاي
حَجَرُ الْقَمَرِ: سۈزۈك گەچ، سىنىر تاش
قِمْطَرَة ج قَمَاطِرُ: كىتاب ئىشكاپى
قَمْع: باسماق، باستۇرماق، چەكلىمەك، كەسمەك
قَمْل: پىت
قِمَّة ج قِمَم: چوققا، يۇقىرى پەللە
قِمَّة الرَّأْسِ: باشنىڭ چوققىسى
قَمِيص ج أَقْمِصَة: كۆڭلەك
قَمِيص تَحْتَانِيّ: روباشكا، ئىچ كۆڭلەك
قَمِين ج قُمَنَاءُ: ئوچاق؛ ... گە لايىق كېلىدىغان
قَمِيءٌ ج قِمَاءٌ وقُمَاءُ: پەس، پەسكەش، چاكىنا
قَنَاة ج قِنًى: تۇرۇبا، سۇ تۇرۇبىسى؛ قانال، ئۆستەك؛ كارىز
الْقَنَاة الْبَوْلِيَّة: سۈيدۈك يولى
الْقَنَاة الْهَضْمِيَّة: قىزىل ئۆڭگەچ، كېكىردەك
قَنَاة ج قَنًا: نەيزە
قِنَاع التَّسَتُّرِ: چۈمبەل، چۈمپەردە
قَنَاعَة: قانائەت، قانائەتلەنمەك،

كۆپايله نمه‌ك، مه منۇنلۇق، رازىلىق

قُنْبُرُ الْوَاحِدَة قُنْبُرَة ج قَنَابِرُ: بوزتورغاي

قُنْبُلَة ج قَنَابِل: بومبا

قُنْبُلَةٌ زَرِّيَّة: ئاتوم بومبىسى

قُنْبُلَة زَمَنِيَّة: بەلگىلىك مۇددەتتە پارتلايدىغان بومبا

قَنْد ج قُنُود: قەن؛ ناۋات

قُنْدُز. قُنْدُس: قوندۇز، سۇئىتى

قُنْدُز الْمِسْك: سۇ بولغۇنى

قِنْدِيل ج قَنَادِيلُ: چىراغ

قُنْصُل ج قَنَاصِلُ: كونسۇل

قُنْصُل عَامّ: باش كونسۇل

قِنْطَار ج قَنَاطِرُ: مسىرنىڭ ئېغىرلىق ئۆلچىمى بولۇپ 44.928 كىلوگرامغا تەڭ

قَنَط: ئۈمىدسىزلىك

قَنْطَرَة ج قَنَاطِرُ: ئەگمە كۆۋرۈك؛ قەۋەتلىك ئېگىز بىنا

الْقَنَاطِر الْمُقَنْطَرَة مِنَ الذَّهَبِ: سانسىز بايلىق، ھېسابسىز دۇنيا

قِنْع: قانائەت، قانائەتلەنمەك، كۆپايلەنمەك، مەمنۇنلۇق، رازىلىق

قِنْع ج أَقْنَاع: قورال، قورال-ياراغ

قُنْفُذ ج قَنَافِذُ: كىرپە

قِنّ ج أَقْنَان وَأَقِنَّة: قۇلنىڭ بالىسى (قۇل)

نِظَام الْقِنِّ: قوللۇق تۈزۈم

قَنَّاص ج قُنَّاص: ئوۋچى، مەرگەن

قُنَّة الْجَبَلِ ج قُنَن: تاغ چوققىسى

قَنْو، قِنْوَة: ئېرىشمەك، قولغا كەلتۈرمەك

قُنُوط: ئۈمىدسىزلىك

قُنْيَة ج قِنًى: ئېرىشمەك، قولغا كەلتۈرمەك، ھاسىل قىلماق

قَهْر: بوي سۇندۇرماق، يەڭمەك، باسماق

وَسَائِل الْقَهْرِ: زورلاش ۋاستىلىرى، زورلۇق ۋاستىلىرى

قَهْراً: زورلۇق بىلەن

قَهْرِيّ. قَهْرَة: چېكىنمەك، راجماق، ئارقىغا قايتماق؛ چۆشكۈنلەشمەك

قَهْقَهَة: قاقاقلاپ كۈلمەك

الْقَهَّار: ئەڭ قەھھار (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، ھەممىگە قادىر، ناھايىتى قۇدرەتلىك، دېگەن مەنىدە)

قَهْوَة ج قَهْوَات: قەھۋە، كافى

قَوَام: تۈز، رۇس؛ چىداملىق؛ كۆچ؛ بوي تۇرقى، تۈزۈلۈك، يۆلەنچۈك

قَوَام الشَّيْءِ: نەرسىنىڭ قويۇقلۇقى، زىچلىقى

قُوت ج أَقْوَات: يېمەكلىك، ئوزۇقلۇق، رىزىق، تۆتمە

قَوْد: پاھىشە كەسپى، سولامچىلىق

قَوْس ج أَقْوَاس: يا، كامالچە

قَوْس قُزَحٍ. قَوْس قُزَحَ: ھەسەن-ھۈسەن

قَوْسَان: تىرناق

قَوْل ج أَقْوَال: سۆز، گەپ، كالام

قَوْلُ مَأْثُور: ماقال، تەمسىل، ھېكمەتلىك سۆز

الْقَوْل الْفَصْل: ھەل قىلغۇچ ئەھمىيەتكە ئىگە سۆز.

جُمْلَة الْقَوْلِ: ئومۇملاشتۇرۇپ ئېيتقاندا، سۆزنىڭ قىسقىسى

قَوْم ج أَقْوَام: خەلق، مىللەت، ئامما، قەۋم، پۇقرا

قَوْمِيّ: مىللىي، خەلقنىڭ، خەلقنە مەنسۇب

قَوْمِيَّة قَوْمِيَّات: خەلقچىللىق؛ مىللىيلىك؛ مىللەتچىلىك

قَوَّاد: سولامچى

قُوَّة ج قُوًى و قُوَّات: كۈچ-قۇۋۋەت، قابىلىيەت، ئىقتىدار

الْقُوَّات الانْتَاجِيَّة: ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرى

قُوَّة الْحِصَانِ: ئات كۈچى

الْقُوَّة الْعَامِلَة: ئەمگەك كۈچى

قُوَّة بَحْرِيَّة: دېڭىز ئارمىيىسى

قُوَّة بَرِّيَّة: قورۇقلۇق ئارمىيىسى

الْقُوَّة الْجَسَدِيَّة: جىسمانىي كۈچ

قُوَّة شِرَائِيَّة: سېتىۋېلىش كۈچى

قُوَّة كَامِنَة: يوشۇرۇن كۈچ

قُوَّة جَوِّيَّة: ھاۋا ئارمىيىسى

قُوَّة عَسْكَرِيَّة. قُوَّة مُسَلَّحَة: ھەربىي كۈچ، قوراللىق كۈچ

قُوَّة حَافِظَة: ئەسته قالدۇرۇش كۈچى، تۇتۇۋېلىش كۈچى، مۇھاپىزىتى

قَوِيم: تۈز، رۇسلىماق، توغرا

قَوِيّ ج أَقْوِيَاءُ: كۈچلۈك

قَيْءٌ: قەي، ياندۇرۇش، قۇسۇش، قەي قىلىش

قِيَاد: چولۇر، تىزگىن

قِيَادَة: يېتەكلىمەك، رەھبەرلىك قىلماق، قوماندانلىق قىلماق؛

قوماندانلق شتابی

قِيَادِيّ: رەھبەرلىك، يولباشچىلىق

مَرْكَز قِيَادِيّ: رەھبەرلىك ئورگىنى

قِيَاس ج قِيَاسَات: ئۆلچەم؛ سېلىشتۇرماق؛ قىياس قىلماق؛ ئۆلچەم، قائىدە

قِيَاسِيّ: قىياس قىلىنغان؛ ئۆلچەمگە توشىدىغان؛ قائىدىلىك، رەتلىك

رَقْم قِيَاسِيّ: رېكورت، يۇقىرى نەتىجە

قَيَاصِرَة: خاقان

قِيَام: تۇرماق، ئورۇندىن تۇرماق؛ تۇغۇرۇك، يۆلەنچۈك

قَيْح: زەردائ

قَيْد ج قُيُود وأَقْيَاد: ئىشكەل، كىشەن، كويزا، سىرتماق، بويۇنتۇرۇق، چۈشەك؛ شەرت

قِيرْ مِيد: گەچ

قِيرَاط ج قَرَارِيط: بارماق كەڭلىكى (2.83 سانتىمېتر)

قَيْصَر: خاقان

قَيْصَر الرُّوس: چار پادىشاھ

قَيْظ: تومۇز، قاتتىق ئىسسىق

قَيْلُولَة: چۈشلۈك ئۇيقا

قِيمَة ج قِيَم الشَّيْء: نەرسىنىڭ قىممىتى، ئومۇمىي سانى، مىقدار

قَيْن قُيُون وأَقْيَان: تۆمۇرچى؛ دىدەك

قَيْنَة ج قينات: ئايال ناخشىچى

قَيَالَة: چۈش ۋاقتى

قَيِّم: تۈز، رۇسىي؛ ۋەكىل ۋەكالەتچى، گۇماشتا

قَيِّم عَلَى فُلَانٍ: پالانغا ھامى (قوغدىغۇچى)

كُتُبُ قَيِّمَة: قىممەتلىك كىتابلار، مۇھىم كىتابلار

اَلْقَيُّوم: ئەللەھ يېيۇم ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، بەندىلىرىنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرۇپ تۇرغۇچى دېگەن مەنىدە

ك

كَابِد: جاپاكەش، مۇشەققەت چەككۈچى، قىينىچىلىقتا ئۇچرىغۇچى

كَابُوس ج كَوَابِيس: قارا باسماق (كۆرۈلگەن يامان چۈش)

كَاتِب ج كُتَّاب و كَتَبَة و كَاتِبُونَ: ئاپتور، يازغۇچى؛ كاتىپ

كَاتِب عَلَى آلَةِ الْكِتَابَةِ: ماشىنىست، ماشىنكىدا خەت ئۇرغۇچى

كَاتِب حِسَابَاتٍ: بوغالتر، ھېساباتچى

كَاتِب الْأَمِين: سىكرېتار، باش كاتىپ

كَاتِم: يوشۇرغۇچى

كَاتِم السِّرّ: سىرنى يوشۇرغۇچى، سىر ساقلىغۇچى؛ سىكرېتار، كاتىب

كَادِح ج كَادِحُونَ: ئەمگەكچى، جاپاكەش

كَاذِب ج كَذَبَة: يالغانچى

كَارِث: بالايى-ئاپەت

كَارِثَة ج كَوَارِث: بالايى-ئاپەت، ئېغىر ھادىسە

كَارِه: يامان كۆرگۈچى، نارازى بولغۇچى، نەپرەتلەنگۈچى

كَاسٍ ج كُسَاة: كىيىم كىيگۈچى، ئۈچىسىدا كىيىمى بار

كَاسِب: پايدا ئالغۇچى، پايدا قازانغۇچى

كَاسِد: كاسات، كاسات بولغۇچى

كَاسِر ج كُسَّر: قاراقۇش؛ بۈزغۇنچى؛ تار-مار قىلغۇچى

كَاسِر م كَاسِرَة ج كَاسِرَات: يىرتقۇچ قۇشلار

كَاسِف الْبَال: غەمكىن، كۆڭلى يېرىم، مەيۈس

كَاشِف ج كَشَفَة: كەشىپىياتچى، كەشىپ قىلغۇچى پاش قىلغۇچى

كَاشِفَة: قۇتقازغۇچى

كَاظِم الْغَيْظ: ئاچچىقىنى يۇتقۇچى، ئاچچىقىنى باسقۇچى

كَاعِب ج كَوَاعِبُ: كۆكسى كۆتۈرۈلگەن (قىز)

كَاغَذ: قەغەز

كَافٍ: تولۇق، يېتەرلىك، كىشىنى قانائەتلەندۈرەرلىك

كَافِر ج كُفَّار وكَافِرُون وكَفَرَة: ئىنكار قىلغۇچى، كاپىر

كَالِح: قوشۇمسىنى تۇرگۈچى، قاپىغى تۇرۇك، چىرايى سۆرۈن

لَوْنٌ كَالِح: تۇتۇق، گۇڭگا

كَالّ: ھارغۇچى: چارچىغۇچى، گال، ئۆتمەس

كَامِن: يوشۇرۇن

كَانُون: ئوچاق، ئوتدان

كَانُون الْأَوَّل: دېكابىر

كَانُون الثَّانِي: يانۋار

كَاهِل ج كَوَاهِلُ: مۈرە، دولا

كَاهِن ج كَهَنَة: كاهن، پالچى، رەممال
كَائِن: مەۋجۇت
كَائِنًا مَاكَانَ: قانداق بولسۇن، قانداق بولۇشىدىن قەتئىنەزەر
كَائِن حَيّ: جانلىقلار
الْكَائِنَات: ئالەم، كائىنات، مەۋجۇدات
كَأْب، كَأَبَة: قايغۇ، غەم، خاپىلىق
كَئِيب: غەمكىن، قايغۇلۇق، كۆڭلى يېرىم
كَأْس ج كُؤُوس: كاسە، قاچا
كَأْس الْحِجَامَة أَوالْهَوَاء: لوڭقا (تىببىدا كېسەلگە قويۇلىدىغان لوڭقا)
كَبَاب: كاۋاپ
كُبَار: چوڭ، ئۇلۇغ، زور
كَبْح: توسماق، چەكلىمەك
كبد و كبذ ج اكباذ: جىگەر، بېغىر
كَبَد و كُبَيْدَاء السَّمَاء: ئاسمانىنىڭ ئوتتۇرىسى
كِبْر، كِبْرِيَاء: ئۆزىنى چوڭ تۇتماق، مەغرۇرلانماق؛ چوڭلۇق
كِبْرِيت: گۈگۈرت، سەرەڭگە؛ قىزىل ياقۇت، قىزىل ئالتۇن
كَبِس السَّنَة: كەبسە يىلى
أَيَّام الْكَبَس: كەبسە كۈنلىرى
كَبَش ج كِبَاش وأَكْبُش: قوچقار
كَبْل و كِبْل ج كُبُول: ئىشكەل، كويزا
كَبِير ج كُبَار وكُبَرَاء: ئۇلۇغ، چوڭ، بۈيۈك
الْكَبِير: ئەلكەبىر (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، ھەممىدىن بۈيۈك دېگەن مەنىدە)
كَبِيرَة ج كَبَائِر: جىنايەت، چوڭ گۇناھ، گۇناھى كەبىرە
كِتَاب ج كُتُب و كُتْب: كىتاب؛ خەت، مەكتۇب
كِتَاب الزَّوَاجِ: نىكاھ خېتى، توي خېتى
الْكُتُب الْمُنَزَّلَة: مۇقەددەس كىتابلار، ساماۋى كىتابلار
كِتَاب مَدْرَسِيّ: دەرسلىك كىتاب
كِتَاب مُطَالَعَة: ئوقۇش كىتابى
الْكِتَاب الْمُقَدَّس: تەۋرات، ئىنجىل
الْكِتَاب الْعَزِيز: قۇرئان كەرىم

أُمّ الْكِتَاب: قول يازما، ئارگىنال؛ سۈرە پاتىھە، لەۋھۇل مەھپۇز
أَهْل الْكِتَاب: كىتاب ئەھلى، كىتابىيلار (يەھۇدىيلار، ناسارالار كۆزدە تۇتۇلىدۇ)
دَارالْكُتُب: كىتابخانا، كۇتۇپخانا
كِتَابِيّ: يازما، يېزىقتا ئائىت؛ يەھۇدى، ناسارا دىنىدىكى ئادەم
كِتَابَة: خەت، يازماق؛ كاتىبلىق ۋەزىپىسى
الْكِتَابَة والْقِرَاءَة: يازماق ۋە ئوقۇماق
كَتْب: ھۇججەت، تەۋلىيە
كُتَّاب ج كَتَاتِيب: باشلانغۇچ مەكتەپ، خۇسۇسىي مەكتەپ
كَتَّان: زىغىر، ئۇزۇن تالالىق زىغىر
زَيْت بِزْرالْكَتَّان: زىغىر مېيى
كَتِف ج أَكْتَاف: مۈرە، دولا
كَتْلَة ج كُتَل: نەرسىنىڭ پارچىسى؛ دۆگىلەك، يۇمىلاق؛ گۈرۈھ ئىتتىپاق؛ مىللەت
الْكَتْلَة الْقِيَادِيَّة: رەھبەرلىك گۈرۈھى
كَتْم، كِتْمَان: يوشۇرماق، مەخپىي تۇتماق
كَتُوم: سىر ساقلىغۇچى، يوشۇرغۇچى
كَتِيبَة ج كَتَائِب: ھۇججەت؛ ئىسپات قەغەز؛ مەكتەپ پۈتتۈرۈش گۇۋاھنامىسى، دىپلوم
كَتِيبَة عَسْكَرِيَّة: يىك؛ ئاتلىق قىسىم جۇغدۇيى
كَثَافَة: قويۇق، بولۇق، زىچ
كَثَب: يېقىن، ئەتراپ
كَثّ وكَثَّة وكَثَّاء: قويۇق، زىچ
رَجُل كَثّ اللِّحْيَة: ساقاللىق ئادەم
اِمْرَأَة كَثَّة: چاچلىق ئايال
كَثْرَة كُثْر: كۆپلۈك، جەلىق
كَوْثَر: كۆپ ياخشىلىق، كۆپ بەخت، چوڭ ياخشىلىق؛ مول
الْكَوْثَر: كەۋسەركۆلى، ھەۋزى كەۋسەر
كَثِيث: قويۇق، زىچ
كَثِير: كۆپ، مول، تولا، جىق
كَثِير الْعَدَد: كۆپ سانداا، زور تۈركۈم
كَثِيف: قويۇق، بولۇق، زىچ
كَحَال: سۈرمە
كُحَّة: يۆتەل
كَحَل: قارا كىرپىك
كُحْل: سۈرمە
حَجَر الْكُحْل: سۈرمە تېشى
كُحُول: ئىسپىرت

كَدَارَة: پاسكنا بولماق، خۇنۈك بولماق، تۇتۇق بولماق

كَدّ: جاپالىق ئىشلىمەك، قاتتىق ئىشلىمەك

كَدَر: پاسكنا بولماق؛ خۇنۈك بولماق، تۇتۇق بولماق

كَدَر. كُدْرَة: دوغ؛ غەم-قايغۇ، خاپلىق

كَدِر: دوغ

كُدْرَة اللَّوْنِ: تۇتۇق رەڭ؛ توپا رەڭ

كُدْس ج أَكْدَاس: توپلانغان ئاشلىق، ئاشلىق دۆۋىسى

كُدُور و كُدُورَة: پاسكنا بولماق؛ خۇنۈك بولماق، تۇتۇق بولماق

كِلْب. كَلِب: يالغان سۆز، يالغانچىلىق

كِذْبَة: يالغان سۆز، يالغان-ياۋىداق گەپ، ئويدۇرما

كَذَّاب: يالغانچى، ئالدامچى، كاززاب

كَذُوب: يالغانچى، ئالدامچى، كاززاب

كِرَاء: ئىش ھەققى، كىرا

كِرَاء الْأَرْضِ أو الْبَيْتِ: يەر ياكى ئۆي ئىجارىسى

كَرَامَة: ھۆرمەت، ئىززەت، شەرەپ، ئۇلۇغلۇق؛ مەردلىك

حُبًّا و كَرَامَةً: چىن كۆڭلۈمدىن خالايمەن، چىن كۆڭلۈمدىن رازىمەن

كَرَاهَة. كَرَاهِيَة: يامان كۆرمەك، ئۇچ كۆرمەك، يىرگەنمەك، نەپرەتلەنمەك

كَرْب ج كُرُوب. كُرْبَة ج كُرَب: غەم-قايغۇ، خاپلىق

كَرِب: قايغۇلۇق، كۆلپەتلىك، كۆڭلى يېرىملىق

كِرْبَاس ج كَرَابِيس: پاختا رەخت

كُرَة: يۇمىلاق جىسىم، شارسىمان جىسىم

كُرَة الْأَرْضِيَّة: يەر شارى

كُرَة الرِّيشِ: پەي توپ

كُرَة السَّلَّة: ۋاسكىتبول

كُرَة الطَّاوِلَة: تىكتاك توپ

كُرَة الطَّائِرَة: ۋالبول

كُرَة الْقَدَم: پۇتبول

كُرَة اللَّعِب: پوگزمك، توپ

كُرْج: گروزىن

بِلَاد الْكُرْج: گروزىيە

كُرْد: كورد مىللىتى

بِلَاد الْكُرْد: كوردىستان

كُرَّاث: جۇسەي؛ كۆدە

كُرَّاس. كُرَّاسَة ج كَرَارِيس: دەپتەر، مەشق دەپتىرى، كىتابنىڭ بىر قىسمى

كُرَّاع ج أَكْرُع: كالا-قويلارنىڭ پاچىقى

كَرّ الْأَزْمَانِ: زامانلارنىڭ ئۆتۈشى، ۋاقىتلارنىڭ ئۆزگىرىشى

الْكَرّ و الْفَرّ: ھۇجۇم قىلىش ۋە چېكىنىش

كَرَّة ج كَرَّات: بىر قېتىم، بىر نۆۋەت، بىر مەرتە، بىر كەرە؛ يۇزمىك

كُرْسِيّ ج كَرَاسِيّ و كَرَاسٍ: ئورۇندۇق

كُرْسِيّ الْآدَابِ: ئەدەبىيات كافىدراسى

كُرْسِيّ بِمَسَانِد: يۆلەنچۇكلۈك ئورۇندۇق

كُرْسِيّ الْخِلَافَةِ: خەلىپىلىك تەختى، خەلىپىلىك دۆلەت پايتەختى

كُرْسِيّ الْمَلِكِ: پادىشاھنىڭ تەختى، پادىشاھلىق ئورۇن

كُرْسِيّ الْمَمْلَكَةِ: پايتەخت

أُسْتَاذ كُرْسِيّ: پروفېسسور

آيَة الْكُرْسِيّ: ئايەتۇل كۇرسى، (سۈرە بەقەرەنىڭ 255-ئايىتى)

كَرْفَس: چىڭسەي

كُرْكِيّ ج كَرَاكِيّ: سۇر تۇرنا

كَرَم: سېخىلىق، مەردلىك، مەرھەمەت، خەير-ئېھسان

كَرَم الْأَخْلَاقِ: ئەخلاقى ئېسىل

كَرْم ج كُرُوم: باغ؛ تال، تەك

بِنْت الْكَرْمِ أو الْكَرْمَة: ئۈزۈم ھارىقى

كُرُنْب: كاپوستا

كُرْه: يامان كۆرمەك، ئۇچ كۆرمەك، يىرگەنمەك

طَوْعًا أو كُرْهًا: رازى بولۇن، ئىختىيارى ياكى مەجبۇرى

كَرِه: يېقىمسىز، زېرىكىشلىك؛ يىرگىنىشلىك

كَرِيم ج كِرَام م كَرِيمَة ج كَرَائِم: مەرت، سېخى، شەپقەتلىك، مېھماندوست؛ ھۆرمەتلىك، ئېسىل، پەزىلەتلىك

كَرِيم الْأَصْلِ: تېگى ئېسىل، ئائىلە كېلىپ چىقىشى ئېسىل، ئاق سۆڭەك

كَرِيم الْمَحْتِدِ: تېگى ئېسل، ئېسل نەسەپلىك

حَجَرٌ كَرِيم: گۆھەر، ئېسل تاش

الْقَارِئُ الْكَرِيم: ھۆرمەتلىك كىتابخان

الْكَرِيم: ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بولۇپ، كۆپ ئاتا قىلغۇچى، ئاتاسى تۆگمەيدىغان ئاللا دېگەن مەنىدە

كَرِيمَة ج كَرَائِم: ئېسل ئايال

كَرِيمَة الرَّجُلِ: كىشىنىڭ قىزى

كَرِيه: يېقىمسىز، زېرىكىشلىك، يېرگىنىشلىك

كَرِيه الرَّائِحَة: سېسىق، بەدبۇي

كَرِيه الطَّعْمِ: لاۋزا، بەتتام، تېتىقسىز

كَرِيه الْمَنْظَرِ كۆرۈمسىز، كۆرۈنۈشى سەت، قەبىھ

كَرِيَة ج كَرَائِهُ: ئاپەت، ھادىسە؛ ئۇرۇش، جەڭ

كُرَيَّة ج كُرَيَّات: كىچىك شار، كىچىك توپ؛ قان دانچىسى

كُرَيَّات الدَّمِ الْحَمْرَاءِ: ئارتېرىيە دانچىلىرى

كُزْبَرَة: يۇمغاقسۆت، ئاشكۆكى

كَسَاءٌ ج أَكْسِيَة: كىيىم

كُسَاح: پالەچلىك

كُسَاحَة: ئەخلەت

كَسَّاد: كاساتلىق

كَسْب: قولغا كەلتۈرمەك، ئېرىشمەك، ھاسىل قىلماق، قازانماق

كَسْب الْقُوَى الْمُتَوَسِّطَة: ئوتتۇرىدىكى كۈچلەرنى قولغا كەلتۈرۈش

كُسْح: پالەچلىك

كَسْر: سۇندۇرماق، ئوشتۇماق، زىيان يەتكۈزمەك، بۇزماق؛ خىلاپلىق قىلماق

كَسْرَة ج كَسَرَات: مەغلۇبىيەت، يېڭىلىش

كِسْرَة ج كِسَر: پارچە

كِسْرَة الْخُبْزِ: نان پارچىسى

كُسّ ج أَكْسَاس: جىنسىي يول ئاغزى (ئاياللارنىڭ)

كِسْفَة ج كِسَف: پارچە

كَسَل: ھورۇنلۇق، ئەزمىلىك، يالقاۋلىق

كَسِل. كَسْلَان ج كَسَالَى. م كَسِلَة

كَسُول: ھورۇن، ئىشياقماس، يالقاۋ

كِسْوَة ج كُسًى: كىيىم، كىيىم-كېچەك

كِسْوَة الْكَعْبَةِ: كەبىنىڭ يوپقى

كُسُوف: كۈن تۇتۇلۇش

كُسُوف جُزْئِيّ: كۈننىڭ يېرىم تۇتۇلۇشى

كَشْح ج كُشُوح: بېقىن

كَشَّاف: پاش قىلغۇچى، ئاشكارا قىلغۇچى؛ بايقىغۇچى؛ رازۋېتكا قىسىمى؛ تاموژنا؛ ۋەكالىتەن باشقۇرغۇچى

كَشَّافَة: رازۋېتكا ئەترىتى

كَشْف: ئاچماق؛ پاش قىلماق، ئاشكارىلىماق؛ ئىلھام بىلەن بىلمەك؛ ئىجاد قىلماق، كەشپ قىلماق

كَشْفِيّ: تەتقىقاتقا مەنسۇپ، ئىزدىنىشكە ئائىت

كَشْكُول ج كَشَاكِيلُ: تىلەمچىنىڭ خالتىسى

كِشْمِش: كىشمىش ئۈزۈم

كَشْمِير: كەشمىر؛ ئېسل يۇڭ، يېپەك

شَال كَشْمِير: يۇڭ-يېپەك رومال كەشمىر ياغلىق

كَعْب ج كُعُوب: بوغۇم، ئۇگە

عُلُوّ الْكَعْبِ: شەرەپ، ئابروي

كَعْب ج كُعْب و كِعَاب: كوزا (ماتېماتىكىدا)

كَعْب ج كُعُوب: ئوشۇق

كَعْبَة ج كِعَاب و كَعْبَات: كەبە (مەككە مۇكەررەمدىكى بەيتۇللا)؛ تۆت چاسا ئۆي؛ ئوشۇق

كَعْبَة الْآمَالِ: ئارزۇ-ئۈمىدتىكى نىشان

كَعْك الْوَاحِدَة كَعْكَة ج كَعْكَات: تورت تۇرىدىكى تاتلىق يېمەكلىكلەر

كَفَأَ. كَفَاءَة: باراۋەرلىك، تەڭلىك؛ سالاھىيەت، قابىلىيەت؛ رەقىب، قارشى تەرەپ

كَفَاة: يېتەرلىك، كىشىنى قانائەتلەندۈرەرلىك

كِفَاح: قارشى تۇرماق، كۈرەش قىلماق

كِفَاحِيّ: جەڭگىۋارلىق، كۈرەشچانلىق

كَفَالَة ج كَفَالَات: كاپالەت پۇلى، كاپالەت

كِفَايَة: تولۇق، يېتەرلىك، كىشىنى قانداۋرىدىغان، كۇپايە

كُفْء ج أَكْفَاء: رەقىب، قارشى تەرەپ، تەڭ كەلگۈچى

كُفْر. كُفْرَان: كۇفرلىك، كاپىرلىق، ئىنكار قىلىش، ئاللاغا ئىشەنمەسلىك

كَفّ: توختىماق، ئۇزۇپ قويماق؛ ۋاز كەچمەك

كَفّ ج كُفُوف: قول، ئالقان

كَفّ الْحَيَوَانِ: ھايۋانلارنىڭ پەنجى

كَفَّارَة: كەپارەت، (گۇناھنى يۇيۇش ئۈچۈن بېرىلىدىغان بەدەل)

كِفَّة الْمِيزَانِ ج كِفَاف: تارازىنىڭ تەخسىسى

كَفَن ج أَكْفَان: كېپەن

كَفُور ج كُفُر: دىنىنى ئىنكار قىلغۇچى، كاپىر

كَفِيف: قارىغۇ، كور، بۇما

كَفِيل ج كُفَلَاءُ: كەپىل، كەپىل بولغۇچى ئادەم

كَفِيل: ھامىي، ۋەسىي

كَلَالَة: شىرەم تۇغقان؛ بالىسىمۇ يوق ئادەم؛ ھارماق، چارچىماق؛ ئېغىر يۈك

كَلَام: سۆز، گەپ؛ سۆھبەت، پاراڭ؛ تىل

كَلَامٌ فَارِغ: قۇرۇق پاراڭ، بىكار گەپ

كَلَأ ج أَكْلَاء: ئوت-چۆپ

كَلْب ج كِلَاب: ئىت

دَاءُ الْكَلْبِ: غالجىرلىق كېسىلى

كِلْس: ھاك تېشى

كَلَف. كُلْفَة: قوڭۇر، بېغىر رەڭ

كُلْفَة ج كُلَف: جاپا، مۇشەققەت، كۈلپەت؛ راسخوت، چىقىم

كَلَفَةُ بُقْعَة: داغ، سەپكۈن

كَلّ: ھارماق، چارچىماق، ئېغىر يۈك؛ ئاجىز؛ گال (ئەقلىي جەھەتتە)

كُلّ: ھەممە، پۈتۈن، جەمئىي؛ ھەربىرى

كِلَّة: پاشىلىق، نېپىز پەردە

كَلَل: ھېرىش، چارچاش

كُلَّمَا: قاچاق ۋاقىتتا بولسۇن، ھەرقاچاق ۋاقىتتا

كُلِّيّ: تولۇق، پۈتۈنلەي، تامامەن، ئومۇمىيۈزلۈك؛ مۇتلەق

كُلِّيَّة: ئومۇمىيۈزلۈك، ئومۇمەن، فاكۇلتېت

كَلْم ج كُلُوم و كِلَام: يارا، جاراھەت

كَلِمَة ج كِلَم و كَلِمَات: سۆز، كەلىمە

كَلِمَةٌ أَصْلِيَّة: تۈپ سۆز

كَلِمَة التَّوْحِيدِ «لَاإِلَهَ إِلَّااللَّهُ» سۆزى، كەلىمە تەۋھىد

كَلِمَاتٌ صَارِمَة: قاتتىق سۆزلەر،

كەسكىن سۆزلەر

كَلِمَاتٌ نِفَاقِيَّة: ساختا ئىبارىلەر

كُلْيَة ج كُلًى: بۆرەك

كَلِيل: ھارغۇچى، چارچىغۇچى؛ ئاجىز؛ گال، ئۆتمەس

كَلِيم اللَّهِ: ئاللانىڭ سۆھبەتدىشى، (مۇسا ئەلەيھىسالامنىڭ لەقىمى)

كَمّ: قانچە

كَمَال: مۇكەممەل بولماق، تولۇق بولماق، كۆڭۈلدىكىدەك بولماق، كامالەت

كَمْد. كَمَد. كُمْدَة: غەم، قايغۇ، ھەسرەت؛ رەڭگى ئۆچۈپ كەتمەك، ئۆتۈپ كەتمەك

كَمّ: بېكىتمەك، ئېغىزغا توغرا سالماق؛ مىقدار، نورما

كُمّ ج أَكْمَام: يەڭ

كِمّ ج كِمَام: گۈل كاسىسى

كُمَّثْرَى: ئامۇت

كَمُون: ئارپىبەدىيان

كَمِيد: قايغۇرغۇچى، ھەسرەت چەككۈچى؛ رەڭگى ئۆڭگەن

كَمِين ج كُمَنَاءُ: يوشۇرۇن، بۆكتۈرمە؛ پىستىرما قوشۇن

كَمِّيَّة ج كَمِّيَّات: مىقدار، نورما

كُنَاسَة: ئەخلەت

كِنَانَة ج كِنَانَات: ئوقدان

كِنَايَة: ئىستىئارە قىلماق، تەمسىل قىلماق، كىنايە

كُنْدُر: مەستىكى رۇمى

كَنْز ج كُنُوز: خەزىنە، باياشلىق، دۇنيا-دەپنە؛ توپلىماق

كَنْس: سۈپۈرمەك

كَنْف ج أَكْنَاف: قىرغاق، گىرۋەك، چۆرىسى؛ ھىمايە قىلماق، قوغدىماق؛ قانات؛ سايە؛ قوينۇن

كِنّ ج أَكِنَّة و أَكْنَان: ئۇۋا، چاڭگا؛ ئۆي، تۇرالغۇ جاي

كِنّ الدَّجَاجِ: توخۇ كاتىكى

كَنَّاس: كوچا سۈپۈرگۈچى، كوچا تازىلىغۇچى

كِنْيَة و كُنْيَة ج كُنًى: لەقەم

كَنِيسَة ج كَنَائِس: چېركاۋ

كِهَانَة: كاھىنلىق، پالچىلىق

كَهْرَب ج كَهَارِبُ: ئېلېكتر

كَهْرَبِيّ: توكقا ئائىت؛ توكچى

تَيَّار كَهْرَبِيّ: توك ئېقىمى

كَهْرَبِيَّة. كَهْرَبَائِيَّة: توك، ئېلېكتر، توك كۈچى، ئېلېكتر چىراغ

كَهْف ج كُهُوف: غار، ئۆڭكۇر؛

تۆشۈك

كَهْل ج كُهُول: ئوتتۇرا ياش ئادەم، نەۋقران ئادەم (30 بىلەن 50 ياش ئارىلىقىدىكى ئادەم)

كُهُول. كُهُولِيَّة: ئوتتۇرا ياشلىق، نەۋقرانلىق

اَلْكَوَارِث الطَّبِيعِيَّة: تەبئىي ئاپەت

كُوب ج أَكْوَاب: ئىستاكان

كَوْتَر: نۇرغۇن، كۆپ، مول؛ جەننەتتىكى بىر ئۆستەڭلەر بولۇپ، باشقا ئۆستەڭلەر شۇنىڭدىن ئۇرغۇپ چىقىدۇ

كُوخ ج أَكْوَاخ: كىچىك ئۆي، كەپە

كُور اَلْحَدَّادِ ج أَكْوَار: تۆمۈرچىنىڭ ئوچقى

كُورَة ج كُور: ئۆلكە؛ ناھىيە؛ رايون؛ كەنت

كُوسَج ج كَوَاسِج: لەھەڭ، ئاكولا

كُوشُك: بوتكا، كىچىك ئۆي

كُوشُك اَلتِّلِّفُونِ: تېلېفون ئۆيى

كُوفِيَّة ج كُوفِيَّات: ياغلىق، رومال، شارپا

كَوْكَب ج كَوَاكِب: يۇلتۇز؛ قەۋمنىڭ باشچىسى؛ كۆزگە چۈشىدىغان ئاق

اَلْكَوْكَب اَلسَّيَّارَة: سەييارە يۇلتۇز

اَلْكَوَاكِب اَلثَّابِتَة: تۇرغۇن يۇلتۇز

كَوكَبَة: بىر جامائە ئادەم؛ قوشۇن، ئەترەت، ئاتلىق قوشۇن؛ يۇلتۇز

كُومَة. كَوْمَة ج كُوَم و أَكْوَام: دۆۋە

كَوْن: مەۋجۇدىيەت؛ ماھىيەت، ھالەت

اَلْكَوْن: ئالەم، كائىنات

كُوَّة ج كُوَّات و كُوًى: تۆشۈك، پەنجىرە

كِيَاسَة: ئەقىل، پاراسەت؛ سىلىقلىق، مەدەنىيەتلىك

كِيَان: تەبىئىتى، تۇغما خۇسۇسىيىتى، ماھىيەت؛ ھالەت؛ مەۋجۇدىيەت

كَيْد ج كِيَاد: ھىيلىگەرلىك، ئالدامچىلىق، ھىيلە

كِير اَلْحَدَّادِ ج أَكْيَار: تۆمۈرچىنىڭ كۆرۈكى

كَيْس. ج كُيُوس: ئەقىل، پاراسەت؛ سىلىقلىق، مەدەنىيەتلىك

كِيس ج أَكْيَاس و كِيَسَة: سومكا؛ خالتا؛ تاغار

كِيس اَلْوِسَادَة: ياستۇق قېپى

كَيْفَ: قانداق؟

كَيْفِيَّة ج كَيْفِيَّات: ھال، ھالەت؛ ۋەزىيەت؛ خاراكتېر، مىجەز؛ ئوبراز

كَيْل ج أَكْيَال: ئۆلچەم قاچىسى

كِيمِيَا. كِيمِيَاءُ: خىمىيە

كَيْن: بويۇنتاق، ئىتائەت قىلماق

كَيْنُونَة: مەۋجۇدىيەت؛ ماھىيەت؛ ھالەت

كَيَوَان: ساتۇرن (يۇلتۇز)

كَيِّس ج أَكْيَاس م كَيِّسَة: ئەقىللىق، ھوشيار، زېرەك؛ نازاكەتلىك

ل

لَات: ئىنكار قوشۇمچىسى بولۇپ، ئەمەس مەنىسىدىكى «ليس»گە ئوخشايدۇ

وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ: بۇ قاچىدىغان ۋاقىت ئەمەس

اَللَّات و اَلْعُزَّى: جاھىلىيەت دەۋرىدە ئەرەب بۇتپەرەسلىرى چوقۇنغان 2 بۇتنىڭ نامى

لَاجِئ: مۇساپىر، قاچقۇن

لَاحِظَة ج لَوَاحِظ: كۆز

لَاذِع: كۆيدۈرگۈچى؛ چېقىشۇالغۇچى

لَاذِعَة ج لَوَاذِع: چېقىشۇالغۇچى، سانچىۋالغۇچى، زىتىغا تەككۈچى

لَازِب: مۇقىم، ئىزچىل؛ چاپلاشقۇچى

طِينٌ لَازِب: يېپىشقاق لاي، قېتىپ قالغان لاي

لَازِم: زۆرۈر، لازىم، چوقۇم، كېرەك

فِعْلٌ لَازِم: ئۆتۈمسىز پېئىل

لَاعِج ج لَوَاعِج: كۆيدۈرگۈچى مۇھەببەت، كۆيۈك

لَاغٍ: بىكار، ئىناۋەتسىز، باتىل، ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان

لَاغِب ج لُغَّب: ھارغىن؛ ئاجىز

لَاغِيَة: ساغلام بولمىغان سۆز، بىھۇدە سۆز، سەپسەتە

لَافِتَة ج لَوَافِتُ: ۋىۋىسكا؛ لوزۇنكا؛ تەشۋىقات رەسمى

لَافِح ج لَوَافِحُ: كۆيدۇرگۈچى

رِيحٌ لَافِحَة: ئىسسىق شامال، قۇرغاق شامال

لَاقِط: تېرىۋالغۇچى، يىغىۋالغۇچى؛ تېپىۋالغۇچى

لَامِع ج لُمَّع: يورىغۇچى، نۇر چاچقۇچى، يالتىراپ تۇرغۇچى، پارلاق

لَامَّة: يامان كۆز

لَاهِف: ھەسرەت چەككۈچى، ئاھ ئۇرغۇچى، مۇسىبەتلىك

لَاهُوت: ئىلاھىيلىق، ئىلاھىيەت، ئىلاھىي

عِلْم اللَّاهُوتِ: ئىلاھىيەت ئىلمى، ئىلاھىيەتشۇناسلىق

مَدْرَسَةٌ لَاهُوتِيَّة: ئىلاھىيەت شۆبىسى

لَائِح: ئىنىق، ئوچۇق، ئاشكارا، كۆرۈنەرلىك

لَائِحَة ج لَوَائِحُ: شەكىل، سىرتقى كۆرۈنۈش؛ نىزامنامە؛ لايىھە؛ ۋاقىت جەدۋىلى، ستاتىستىكا جەدۋىلى؛ تىزىملىك؛ چۈشەندۈرۈش قەغىزى

لَائِحَة الْمُحَامَاتِ: ئادۋوكاتلىق نىزامنامىسى

لَائِحَة الْقَانُونِ: قانۇن لايىھسى

لَائِذ: پاناھلىق تىلىگۈچى، پانالانغۇچى، مۇساپىر، جان ئېلىپ قاچقۇچى

لَائِق م لَائِقَة: مۇۋاپىق، لايىق، ئۇيغۇن

لَائِم ج لُوَّم: ئەيىبلىگۈچى، مالامەت قىلغۇچى

لَئِيم ج لِئَام و لُؤَمَاءُ: پەس، تېگى پەس؛ مەككار، ھىيلىگەر؛ بېخىل، پىخسىق

لُبَاب الْبِطِّيخِ والْخِيَار و أَمْثَالِهِمَا: تاۋۇز، تەرخەمەك ۋە شۇنىڭغا ئوخشاشلارنىڭ ئۇرۇقى

لُبَاب الثَّمَرِ: مېۋىنىڭ ئېتى

لِبَاس ج أَلْبِسَة: كىيىم-كېچەك، كىيىم

لِبَاس السَّيْرَةِ: كېچىلىك كىيىم

لِبَاس السَّوَادِ: ماتەم كىيىمى، قارىلىق

لِبَاقَة: ماھىرلىق، چېچەنلىك، خۇش چاقچاقلىق

لِبَان: ئەممەك

لُبَان: (چاينايىدىغان) سېغىز

لُبَانَة ج لُبَّان و لُبَنَات: ئىش، ۋەزىپە؛ ھاجەت، ئارزۇ، مەقسەت

لَبْأَة: چىشى شىر

لُبّ ج أَلْبَاب: جەۋھەر، ئەقىل، دىل

لُبّ الثَّمَرِ: مېۋىنىڭ ئېتى

لَبَّة ج لَبَّات: مەيدە، كۆكرەك

لَبَّيْكَ: بار، ھازىر بولدۇم، مەن كەلدىم، ھازىرمەن

لُبَد: كۆپ، نۇرغۇن

لِبْدَة ج لِبَد: كىگىز قالپاق، مالىخاي

لَبْس. لَبْسَة: مۇجمەل، تۇتۇق

لَبِق م لَبِقَة: نازاكەتلىك، مەدەنىيەتلىك؛ زېرەك؛ خۇشچاقچاق

لَبَن ج أَلْبَان: سۈت

لَبَنُ حَلِيب: يېڭى سۈت

لَبِن. لِبْن. لِبِن: كېسەك، خام، خىش

لُبْنَان: لۇبنان

لَبَنَة: سېپىر؛ سۇتلۇك ساغلىق؛ سۇتلۇك توڭكە

لَبُوَة و لَبُوَّة: چىشى شىر

لَبُون و لَبُونَة: سېپىر؛ سۇتلۇك ساغلىق؛ سۇتلۇك توڭكە

لَبُونَات: سۈت ئەمگۈچى ھايۋانلار

لَبَنِيَّات: سۈتتىن ياسالغان يېمەكلىكلەر

لِثَام ج لُثُم: شارپا؛ چۆمپەردە

لَثَغ ج لُثْغَة اللِّسَانِ: كېكەچلىك

لَثْم: سۆيمەك

لَثْمَة: بىرنى سۆيمەك

لُجَام حَدِيد: يۇگەن

لَجَب: چوقان-سۇرەن، ئاللا-تۇۋا، قىيا-چىيا

لُجّ و لُجَّة ج لُجَج: دېڭىز، بېپايان دېڭىز-ئوكيان؛ كۆپ سۇ

لَجْلَاج: كېكەچ

لَجْنَة ج لِجَان: ھەيئەت، كومىتېت؛ بۆلۈم، نازارەت، ئىدارە

لَجْنَة الْإِدَارَة: ئىدارە

لَجْنَة التَّحْضِير: تەييارلىق ھەيئىتى

لَجْنَة التَّحْقِيق: تەكشۈرۈش ھەيئىتى

لَجْنَة تَنْفِيذِيَّة. لَجْنَة إِجْرَائِيَّة: ئىجرائىيە كومىتېتى

لَجْنَة الطُّعُون: سالاھىيەت تەكشۈرۈش ھەيئىتى

اللَّجْنَة الْمَرْكَزِيَّة: مەركىزىي

كومىتىت
لُجُوء: پاناھلانماق
لَجُوج. لَجُوجَة جاھىل، تەرسا، كاج
لُجَيْن: كۈمۈش
لِحَاء: دەرەخ قوۋزىقى
لِحَاظ ج لُحُظ: كۆزنىك قويرۇقى
لِحَاف ج لُحُف و أَلْحِفَة: يوتقان؛ يەكتەك، تون
لِحَاف السَّرِير: ئەدىيال
لِحَاق: يېتىشۇالماق، ئولگۈرمەك
لَحَد ج أَلْحَاد و لُحُود: قەبرە، گۆر، لەھەد
لَحْس: يالماق
لَحْظَة ج لَحَظَات: بىر قارىماق؛ ئازغىنا ۋاقىت
لَحْق: يېتىشۇالماق، ئولگۈرمەك
لَحْم ج لُحُوم: گۆش
لَحْم أَحْمَر: قارا گۆش
لَحْم الثَّمَرَة: مېۋىنىڭ ئېتى
لُحْمَة: ئارقاق؛ توغقانچىلىق
لَحْن ج أَلْحَان و لُحُون: ئاھاڭ، مۇقام؛ لەھجە، يەرلىك شىۋە؛ گىراماتىكا خاتالىقى
لَحْن الصَّيْر: مازىش
لِحْيَة ج لِحًى: ساقال

لِدَة ج لِدَات و لِدُون: تەڭتۇش؛ تۇغۇلغان كۈن
لَدَد: قاتتىق جەدەللەشمەك، قاتتىق ئۇرۇشماق
لَدْغَة: چاقماق
لَدُن. لَدَن: قېشى، يېنى
لَدُنِيّ: سىرلىق
لَدُود ج أَلِدَّة: ئۇرۇشقاق، جەدەلخور
عَدُوّ لَدُود: ئەشەددىي دۇشمەن
لَدِيد ج أَلِدَّة: ئۇرۇشقاق، جەدەلخور
لَدِيغ ج لَدْغَى و لُدَغَاء: (يىلان، چايان قاتارلىق نەرسىلەر) چېقىۋالغان ئادەم
لَذَّة ج لَذَّات: لەززەت
لَذْعَة ج لَذَعَات: كۆيدۈرمەك، كۆيدۈرۈپ جاراھەت قىلماق، كۆيۈك
لَذِيذ ج لِذَاذ ولُذّ: لەززەتلىك، تەملىك، مەزىلىك، تاتلىق
لِزَام: چوقۇم، ئەلۋەتتە، كېرەك
لَزِق: چاپلاشقۇچى
لُزُوجَة: چاپلىشاقغولۇق، يېپىشقاقلىق
لُزُوم: ئېھتىياج، زۆرۈر، لازىم

عِنْدَاللُّزُوم: زۆرۈر تېپىلغاندا، ئېھتىياجلىق بولغاندا
لِسَان ج أَلْسُن و أَلْسِنَة: تىل، سۆز
طَلِق اللِّسَان: تىلى راۋان، سۆزمەن، ناتىق، زاباندراز
طَلَاقَة اللِّسَان: پاساھەت، سۆزمەنلىك
لَسْعَة ج لَسَعَات: چاقماق، سانچماق، (گەزىندە قاتارلىقلار)
لَسَن: پاساھەت، بالاغەت
لَسِن: سۆزمەن، ناتىق، پاساھەتلىك
لِصّ ج لُصُوص: ئوغرى، قاراقچى
لَصِق: چاپلاشقۇچى، يېپىشقۇچى
لُصْق. لَصِيق: يېقىن؛ چاپلىشاقغۇ
جَارٌلَصِيق: تام خوشنا، يېقىن خوشنا، چاپلىشاقغۇ
لَطَافَة: ئىنچىكىلىك، نازۇكلۇق، لاتاپەتلىك؛ مۇلايىملىق، ئەخلاقلىق، نازاكەتلىك
لُطْف ج أَلْطَاف: سوۋغا، ھەدىيە، ئېھسان
لُطْف: مۇلايىملىق، ئەخلاقلىق، نازاكەتلىك، مەدەنىيەتلىك، لاتاپەتلىك
لُطْف اللَّه: ئاللانىڭ مەرھەمىتى، ئاللانىڭ ئىلتىپاتى

لَطْم: كاچاتلىماق
لَطْمَة ج لَطَمَات: بىر كاچات سالماق
لَطِيف ج لِطَاف و لُطَفَاء: مۇلايىم، ئىللىق، مەرھەمەتلىك، مەدەنىيەتلىك
اللَّطِيف: ئاللانىڭ گۈزەل ئىسملىرىدىن بىرى بولۇپ ئەك مەرھەمەتلىك دېگەن مەنىدە
الْجِنْس اللَّطِيف: ئاياللار، ئايال جىنس
لَظَى: ئوت يالقۇنى
لُعَاب: تۈكۈرۈك
لُعَاب النَّحْل: ھەسەل
لَعْب و لِعْب و لَعِب: ئويناماق، تاماشا قىلماق؛ چاقچاق قىلماق
لَعْب. لَعِب: ئويۇن-كۈلكە، چاقچاق، تاماشا
لُعْب و لَعِب ج أَلْعَاب: ئويۇن-تاماشا
أَلْعَاب رِيَاضِيَّة: تەنھەرىكەت
لَعْبَة ج لُعَب: ئويۇنچۇق
لَعْنَة: كېكەچلىك
لَعْق و لَعْقَة: يالماق
لَعَل: لەئلى (ياقۇتقا ئوخشايدىغان بىرخىل قىزىل رەڭلىك ئېسىل تاش)

لَعَلَّ: مۇمكن، ئېهتىمال، كاشكى
لَعْن: لەنەت قىلماق، قاغماق
لَعْنَة ج لَعَنَات ولِعَان: لەنەت، قاغىش
لَعُوب ج لَوَاعِبُ: ئويۇنچى، ئويۇنپەرەس
صَبِيَّة لَعُوب: نازاكەتلىك قىز؛ نازلىق قىز، غىلجىك قىز
لَعُوق: يالىنىلىدىغان نەرسە (ھەسەل، دورا قاتارلىقلار)
اللَّعِين: شەيتان، لەنەتكەردە
لُغَة ج لُغَات: تىل، لۇغەت
لُغَة الْإِنْشَاءِ. لُغَة الْكِتَابَةِ: ئەدەبىي تىل، كىتابىي تىل
لُغَة الْحَدِيثِ: ئاغزاكى تىل، جانلىق تىل
لُغَة خُصُوصِيَّة: لەھجە، شىۋە
لُغَة الضَّادِ: ئەرەب تىلى
اللُّغَة الْفُصْحَى: ئەدەبىي تىل، ئورتاق تىل
لُغَة الْمَوْلِد: ئانا تىل
لُغْز. لُغَز ج أَلْغَاز: تېپىشماق، مۇئەممە
لَغَط ج أَلْغَاط: ۋاراڭ-چوروڭ، قىيا-چىيا
لَغْم ج أَلْغَام: مىنا، پارتلاتقۇچ دورا
لَغْو: قالايمىقان سۆز، بىھودە سۆز، جۆيلۈش، بىمەنە سۆز
لُغُوب: ھارماق، قاتتىق چارچىماق
لُغَوِيّ: تىلشۇناس، ئىتمولوگىيە ئالىمى
لِفَافَة ج لَفَائِفُ: يۆگەيدىغان نەرسە، بوپا، ئورايدىغان قەغەز
لِفَافَة تِبْغ: پاپىروس، سىگارت
لَفْتَة ج لَفَتَات: نەزەر سالماق، كۆز تاشلىماق، قاراپ قويماق
لَفْظ: تەلەپپۇز قىلماق، تاۋۇش چىقارماق
لَفْظًا و مَعْنًى: سۆز ۋە مەنە جەھەتتىن
لَفْظ ج أَلْفَاظ: خەت، يەككە سۆز
لَفَّة ج لَفَّات: بىر باغلام، بىر ئورام، بىر يۆگەم
لَفِيف: توپلانغان، جەملەنگەن
لَفِيف مِنَ النَّاسِ: بىر توپ ئادەم، بىر بۆلۈك ئادەم
لِقَاء: ئۇچراشماق، كۆرۈشمەك، مۇلاقات بولماق
إِلَى اللِّقَاءِ: خەير، خوش،

يەنە كۆرۈشەرمىز
لَقَب ج أَلْقَاب: تەخەللۇس، لەقەم، نام
لَقَب شَرَف: ھۆرمەت نامى، شەرەپلىك نام
لَقَب أُسْتَاذ: پروفېسورلۇق
لَقْح: چاقىلاشتۇرماق، ئۇرۇقلاندۇرماق
لُقْطَة ج لُقَط: چۆشۈپ قالغان نەرسە
لَقْلَق: ئاق تۇرنا
لُقْمَة سَائِغَة: مېزىلىك لوقما، يېيىشلىك بىر كاپام تاماق
لَقْوَة: يۈزنىڭ تارتىشىپ قېلىش كېسىلى، لەقۋا كېسىلى، تومۇر تارتىشىش كېسىلى
لَكْم: مۇشت بىلەن ئۇرماق
لَكْمَة ج لَكَمَات: بىر مۇشت
لَكِن: لېكىن، بىراق، ئەمما
لَكْنَة: كېكەچلىك
لَمْحَة: شارتتىنىدە قاراش
لَمْحَة ج مَلَامِح الْوَجْهِ: چىراي، چېھرە
لَمْز: ئەيىبلىمەك، زادىلىق قىلماق؛ كۆز قىسماق
لَمْس: تۇتماق، سىلىماق
حَاسَّة اللَّمْسِ: تېگىش سېزىمى
لَمْع. لَمَعَان: يورۇماق، پارقىرىماق، چاقنىماق
لِمَاوِيّ: لىمفا خاراكتېرلىك، لىمفالىق؛ بەلغەم خاراكتېرلىك
لَمَم: ئازراق ئېلىشىپ قېلىش؛ كىچىك گۇناھ
لَمَّاز: ئەيىبلىگۈچى، يوق يەردىن پۇتاق چىقارغۇچى
لَمَّة: توپلانغان نەرسە؛ يېغىن؛ ئاپەت
لِمَّة ج لِمَم: چېكە چاچ، قۇلاقنىڭ يۇمشىقىدىن ئېشىپ تۇرغان چاچ
لَهَاة الْحَلْق ج لَهَوَات: كىچىك تىل
لَهَب: يالقۇن
لَهْث: ئىت تىلىنى چىقارماق
لَهْجَة: تىلىنىڭ ئۇچى؛ يەرلىك شىۋە، ئانا تىل؛ تىل تاۋۇشى
تَغْيِير اللَّهْجَة: مۇقامنى ئۆزگەرتمەك
لَهْد: (يۇك) چارچىتىۋەتمەك، ئېغىرلىشىپ كەتمەك
لَهْف. لَهْفَة: ھەسرەت چەكمەك، ئاھ ئۇرماق، قايغۇرماق؛ سېغىنماق؛ ئىشتىياق باغلىماق
لَهْو: ئويۇن-تاماشا، كۆڭۈل ئېچىش

لَهِيب: يالقۇن
لَهِيب الثَّوْرَاتِ: ئىنقىلاب يالقۇنى
لِوَاء ج أَلْوِيَة: بايراق، تۇغ، ئەلەم
لِوَاء ج لِوَاءَات: لۇي (ھەربىيدە)
لِوَاء الْمُشَاة الثَّالِث: ئۈچىنچى پىيادىلەر لۇيى
أَمِير اللِّوَاء: لۇي باشلىقى
لِوَاذ: باشپاناھ ئالماق، پاناھلانماق
لَوَازِم ج لَوَازِمَات: ئېھتىياجلىق نەرسىلەر، لازىمە تلىكلەر
لِوَاطَة. لِوَاط: بەچچىۋازلىق
لَوَاعِج الْحُبِّ: مۇھەببەت يالقۇنلىرى، ئىشق ئوتى
لَوْثَة: كىر، داغ
لَوْح ج أَلْوَاح: تاختا
لَوْح زُجَاج: تاختا ئەينەك
لَوْحَة ج لَوْحَات: كىچىك ۋېئوسكا، ئىشك نومۇرى
لَوْحَة الْإِعْلَانَاتِ: ئېلان تاختىسى
لَوْحَة السِّينَمَا: كىنو ئېكرانى
لَوْذ: باشپاناھ ئالماق، پاناھلانماق
لَوْذَعِيّ. لَوْذَعِيَّة: زېرەك؛ پاساھەتلىك، ناتىق، سۆزمەن؛ ئۆتكۈز
لَوْذَعِيَّة: زېرەكلىك؛ ئەقىل-پاراسەتلىك

لَوْز: بادام
لَوْزُ الْقُطْنِ: كېۋەز غوزىسى
دُودَة اللَّوْزِ: كېۋەزگە چۈشىدىغان قۇرۇت
لَوْعَة: كۆيۈك دەردى؛ بىئارامىلىق، دەرت-ئەلەم
لَوْعَة الْحُبِّ: مۇھەببەت كېسىلى، كۆيۈك دەردى
لَوْلَب ج لَوَالِبُ: ۋىنتا، بۇرما مىخ؛ پۇرژىنا
مِسْمَارُ لَوْلَب: ۋىنتا، بۇرما مىخ
لَوْم. لَوْمَة: ئەيىبلەمەك، مالامەت قىلماق
لُؤْم: پەسلىك، بىخىللىق
لَوْمَة: ئەيىبلىگۈچى، مالامەت قىلغۇچى
لَوْن ج أَلْوَان: رەڭ؛ تۈر، خىل؛ شەكىل
لَوْن طَعَام: تاماقنىڭ تۈرى
لَوْنٌ فَاتِح: ئوچۇق رەڭ
لَوَّام: ئەيىپلىگۈچى، مالامەت قىلغۇچى
لُؤْلُؤ ج لَآلِي: گۆھەر، مەرۋايىت
لِيَاقَة: مۇۋاپىقلىق، لايىقلىق، ئۈيغۇنلۇق

لَيْتَ: كاشكى، بولسا ئىكەن
يَالَيْتَ شَعْرِي: كاشكى بىلسەم ئىكەن
لَيْث ج لُيُوث: شىر
لَيْس: ئەمەس؛ باشقا
لِيف ج أَلْيَاف: ئۆسۈملۈكلەرنىڭ تالاسى
لِيف النَّخْلِ: خورما دەرىخىنىڭ تالاسى
لَيِّق: مۇۋاپىق، لايىق، ئۈيغۇن، ماس
لَيْل ج لَيَال: كېچە
أَلْف لَيْل وَلَيْلَة: مىڭ بىر كېچە
لَيْلَة سَاجِيَة: تىپتىنچ كېچە

لَيْمُون: لىمون
عَصِير اللَّيْمُونِ: لىمون سۈيى
لِين: يۇمشاقلىق، مۇلايىملىق، سىلىقلىق
حُرُوف اللِّينِ: يۇمشاق تەلەپپۇز قىلىنىدىغان ھەرپلەر (الالف، الياء، الواو)
لُيُونَة: يۇمشاقلىق، مۇلايىملىق، سىلىقلىق
لَيِّن ج لَيِّنُون: يۇمشاق، مۇلايىم؛ ئىتائەتچان
لَيِّن الْعَرِيكَةِ. لَيِّن الْقَنَاةِ: مۇلايىم، يۇمشاق، لەۋەن، ئۇماق، ئەۋرىشىم

م

مَاء ج مِيَاه: سۇ، سۇيۇقلۇق
مَاء فَاتِرٌ: ئىسسىق سۇ
مَاء مَغْلِيّ: قاينىغان سۇ
مَاجِد م مَاجِدَة ج مَوَاجِدُ: شەرەپلىك، ئالىيجاناپ، ئېسىل
مَاجِن ج مجان: ھايا سىز، يۈزى قېلىن؛ قىزىقچى، چاقچاقچى

مَاحِق: ئەجەللىك، قاخشاتقۇچ، ھالاك قىلغۇچى، بىكار قىلغۇچى
مَاخِرَة ج مَوَاخِرُ: دولقۇن يېرىپ ماڭغۇچى پاراخوت
مَاخِض: تولغاق تۇتقۇچى
مَاخُور ج مَوَاخِرُ و مَوَاخِيرُ: پاھىشخانا، مابەينەزەخانا

مَادَّة ج مَوَادّ: ماددا، نەرسە، ماتېريال؛ ئېلېمېنت
مَادَّة سَامَّة: زەھەرلىك ماددا
اَلْمَادَّة الْحَيَوِيَّة: پروتوپلازما
مَادِّيّ: ماددىي؛ كونكرېت؛ ماتېريالست، دۇنياۋى، دۇنيالىق
مَاذِيّ: ھەسەل
مَارِد ج مَرَدَة: بۇيۇك ئادەم، پالۋان؛ شەيتان، دېۋە؛ ئېگىز، يۇكسەك
مَارِد ج مُرَدَاءُ: باش تارتقۇچى، ئاسىيلىق قىلغۇچى، قارشىلىق قىلغۇچى
مَارّ ج مَارَّة: ئۆتكۈچى؛ ئۆتكەن
مَارْس: مارت، 3-ئاي
مَارِق ج مَارِقُونَ و مُرَّاق عَنِ الدِّين: دىندىن چىققۇچى، دىنغا ئاسىيلىق قىلغۇچى
مَازِح: چاقچاقچى، ھەزىلچى
مَاسِح: سۈرتكۈچ؛ يالغانچى
مَاسِح الْأَحْذِيَة: ئاياق مايلىغۇچى
مَاسّ: تۇتقۇچى؛ سىلىغۇچى؛ بېقىنىلاشقۇچى
حَاجَة مَاسَّة: جىددىي ئېھتىياج، جىددىي زۆرۈر
مَاسِك: تۇتقۇچى؛ قاتتىق، چىك، پۇختا
مَاسِك الدَّفَاتِر: بوغالتىر
مَاسُورَة ج مَوَاسِيرُ: تۇرۇبا
مَاسُورَة الْبُخَارِ: پار تورۇبىسى
مَاشٍ ج مُشَاة: پىيادە ماڭغۇچى
مَاشِط: ساتىراش
مَاشِيَة ج مَوَاشٍ: چارۋا
مَاصّ: شورىغۇچى، شۇمسىغۇچى
مَاصَّة ج مَاصَّات و مَوَاصّ: سۇ سۇمۇرگۈچ
مَاضٍ ج مَوَاضٍ: ئۆتكۈر، ئىتتىك، تېز؛ ئۆتۈپ كەتكۈچى، ئايرىلىپ كەتكۈچى؛ ئىلگىرىكى، ئۆتكەنكى
اَلْمَاضِي: ئۆتكەن زامان
اَلْفِعْل الْمَاضِي: ئۆتكەن زامان پېئىلى
مَاضِغ ج مُضَّغ: چاينىغۇچى
مَاعِز ج مِعَز م مَاعِزَة ج مَوَاعِز: بىر ئۆچكە
مَاعُون: ئائىلە سايمانلىرى، ئۆي جاھازلىرى
مَاكِر ج مَكَرَة: ھىيلىگەر، مەككار
مَاكِنَة: ماشىنا؛ ستانوك
مَاكِنَة خَيَاطَة: تىكىش ماشىنىسى

مَال ج أَمْوَال: مال، بايلىق، مال-مۈلۈك؛ سودا بۇيۇملىرى، پۇل-مال
مَالٌ ثَابِت: مۇقىم مەبلەغ
مَالٌ مُتَحَرِّك: تۇراقسىز مەبلەغ
بَيْت الْمَالِ: دۆلەت خەزىنىسى، خەزىنە؛ كاسسىر بۆلۈمى، بوغالتىر بۆلۈمى
أَمِين الْمَالِ: ئامبارچى؛ كاسسىر، بوغالتىر
مَالِك ج مُلَّك: خوجايىن، نەرسە ئىگىسى، مۈلۈكدار
مَالِك الْحَزِين: كۆكقوتان (بىر خىل قۇش)
مَالِك ابْن أَنَس: ئىسلام دىنىدىكى 4 سۈننىي مەزھەبنىڭ بىرى بولغان مالىكى مەزھەبنىڭ ئاساسچىسى
مَالِكِيّ: مالىكى مەزھەبىدىكى ئادەم
مَالِكِيَّة: مالىكى مەزھىبى
مَانِع: بەرگۈچى، ھەدىيە قىلغۇچى
مَانِع ج مَنَعَة و مَانِعُونَ: توسقۇچى، توسقۇنلۇق قىلغۇچى
مَانِع ج مَوَانِعُ: توسالغۇ؛ مۇداپىئە قىلغۇچى
مَاهِر ج مَهَرَة: ئۇستا، ماھىر، پىشقان
مِائَة ج مِئَات: يۈز
مَائِت: سەكراتتىكى ئادەم، جان ئۈزۈش ئالدىدىكى ئادەم، ياشىيالمايدىغان، ئۆلۈم ئالدىدا تۇرغان
مَائِج: دولقۇنلاپ تۇرغان، دولقۇنلىغۇچى، ئۆركەشلىگۈچى، مەۋج ئۇرغۇچى
مَائِدَة ج مَوَائِدُ: يېمەكلىك تىزىلغان داستىخان، تاماق جوزىسى
مَائِدَة الْكِتَابَة: يېزىق ئۈستىلى
مَائِع: ئاققۇچى، سۈيۈقلۇق، سۈيۈق جىسىم
مَائِل ج مُيَّل م مَائِلَة ج مَائِلَات: ئەگرى، قىڭغىر؛ مايىل
مَآب ج مَآوِبُ: قايتىدىغان جاي، ئاخىرقى بارىدىغان ماكان
مَآل: قايتىدىغان جاي؛ نەتىجە؛ ئاقىۋەت
مَآل الْكَلَام: سۆزنىڭ مەنىسى
مَأْجُور: ياللۇبلىنغان، سېتۇبلىنغان، ئىجارىگە ئېلىنغان

مَأْخَذ و مَآخِذ: مەنبە، ئەسلى؛ ئۇسۇل-چارە، ۋاستە
مَأْخُوذ: ئېلىنغان؛ ھالگ-تاك قالغان، تېگىرقاپ قالغان
مَأْدَبَة. مَأْدُبَة ج مَآدِبُ: زىياپەت
مَأْرَب. مَأْرُبَة ج مَآرِبُ: مەقسەت، ئارزۇ، تىلەك
مَأْزَق ج مَآزِقُ: بوغۇز، تار ئېغىز، تار يول، مېڭىش قىيىن يول؛ ئۇرۇش مەيدانى، قىيىن شارائىت؛ جەددىي پەيت
اَلْوُقُوع فِي مَأْزَقٍ: قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قالماق
مَأْسَة: تراگېدىيە، پاجىئە، ھادىسە
مَأْكُول: يېيىلىدىغان نەرسىلەر
مَأْمَل. مَأْمُول: ئۈمىد قىلىنغان ئادەم ياكى ئىش
مَأْمَن: بىخەتەر جاي، خەۋپسىز يەر
مَأْمُور: قوماندانلىق قىلىنغان، بۇيرۇلغان؛ ئەمەلدار، ھۆكۈمەت ئەمەلدارى؛ ۋەكىل، ئەلچى
مَأْمُورِيَّة: ۋەزىپە
مَأْمُون: بىخەتەر، تىنچ
مَأْنُوس: كۆنگەن، ئادەتلەنگەن

مَأْوَى: مَأْوَاة ج مَآوٍ: تۇرالغۇ جاي، پاناگاھ
مَأْوَى الْمَجَّانِين: روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسى
مُبَاحَثَة ج مُبَاحَثَات: مۇزاكىرە قىلماق، مەسلىھەتلەشمەك؛ مۇنازىرە قىلماق
مُبَادَرَة: تەشەببۇس؛ ئاكتىپلىق
مُبَادَرَة فَرْدِيَّة: شەخسنىڭ تەشەببۇسى
مُبَادَلَة: ئالماشتۇرماق، تېگىشمەك
مُبَادَلَة الْأَسْرَى: ئەسىرلەرنى ئالماشتۇرماق
مُبَارَاة: مۇسابىقە
اَلْمُبَارِيَات النِّهَائِيَّة: ھەل قىلغۇچ مۇسابىقە
مُبَارَزَة: يەكمۇيەك ئۇرۇشۇش
مُبَارَك و مَبْرُوك: بەختىيار، مۇبارەك، بەختلىك بەھرىمەن بولغۇچى
مُبَاشَرَة: بىۋاسىتە؛ دەرھال، شۇ زامات
اَلْمُبَاغَتَة: جىما قىلماق
مُبَالَاة: كۆڭۈل قويۇش، ئەھمىيەت بېرىش، دىققەت قىلىش
مُبَالِغ: كۆپتۇرگۈچى، مۇبالىغە

قىلغۇچى
مُبَالَغَة: كۆپتۇرۇش، چوڭايتىش، مۇبالىغە قىلىش
مُبَاهَاة: پەخىرى قىلىشماق، ماختانماق
مَبَاهِج اَلْحَيَاةِ: تۇرمۇش خۇشاللىقى
مُبْتَدَأ: دەسلىپى، بېشى، ئەۋۋەلى؛ باشلىنىش جايى؛ ئىسىم بىلەن باشلانغان جۈملىنىڭ بېشىدا كەلگەن ئىسىم
مُبْتَدِع: ئىسلاھاتچى، كەشپىياتچى؛ دىنىدا ئەسلى بولمىغان ئىشنى پەيدا قىلغۇچى، بىدئەتچى
مُبْتَدِئ: باشلىغۇچى، يېڭى ئۆگەنگۈچى، شاگىرت
مُبْتَذَل: كونا، كۆپ ئىشلىنىدىغان؛ سۈرەمەل بولۇپ كەتكەن
كَلَامٌ مُبْتَذَل: چۆپەي سۆز، تولا دېيىلىدىغان سۆز، ئادەتتىكى بايقى
مُبْتَسِم: كۈلۈمسىرىگۈچى، تەبەسسۇم قىلغۇچى
مُبْتَكِر ج مُبْتَكِرَات: يېڭى ئىجاد قىلىنغان
مُبْتَهِج: شاد، خۇشال
مُبَجَّل: ھۆرمەتلەشكە تېگىشلىك،

ھۆرمەتلەنگەن
مَبْحَث ج مَبَاحِثُ: تېما، ماۋزۇ؛ تەتقىق قىلىنىدىغان تېما، ماقالە
مَبْدَأ ج مَبَادِئُ: پرىنسىپ، قائىدە؛ مەسلەك؛ ئاساس
مُبْدِع: ئىجاد قىلغۇچى، كەشپىياتچى
مُبَذِّر: ئىسراپ قىلغۇچى، بوزۇپ چاچقۇچى
مِبْذَل. مِبْذَلَة مَبَاذِلُ: كونا كىيىم، ئادەتتە كىيىپ يۈرىدىغان كىيىم
مِبْرَد ج مَبَارِدُ: ئىكەك
مَبَرَّة ج مَبَرَّات: خەيرىيەت ئورگانلىرى، خەيرىيەت تەشكىلاتى، دائىرىلىشتام؛ ياخشىلىق قىلماق؛ بوي سۇنماق، ئىتائەت قىلماق
مُبَرِّح: قاتتىق، شىددەتلىك
أَلَم مُبَرِّح: قاتتىق ئاغرىق
مُبَرِّد: سوزۇتقۇچى، توڭلاتقۇچى
مبرد: سوۋۇتۇلغان، توڭلىتىلغان
مُبْرَم: بەلگىلىنىپ كەتكەن، قارار قىلىنىپ كەتكەن
قَضَاءٌ مُبْرَم: قېچىپ قۇتۇلغىلى بولمايدىغان تەقدىر، ساماۋىي قازا
مَبْرُور: ئاقكۆڭۈل، راستچىل؛ يالغانچىلىق ۋە خىيانەت بولمىغان توغرا

مَبْحَث ج مَبَاحِثُ: تېما، ماۋزۇ؛ تەتقىق قىلىنىدىغان تېما، ئىلمىي ماقالە

مَبْدَأ ج مَبَادِئُ: پرىنسىپ، قائىدە؛ مەسىلەك؛ ئاساس

مُبْدِع: ئىجاد قىلغۇچى، كەشپ قىلغۇچى، كەشپىياتچى

مُبَذِّر: ئىسراپ قىلغۇچى، بۇزۇپ چاچقۇچى

مِبْذَل. مِبْذَلَة ج مَبَاذِلُ: كونا كېيىم، ئادەتتە كېيىپ يۈرىدىغان كېيىم

مِبْرَد ج مَبَارِدُ: ئىكەك

مَبَرَّة ج مَبَرَّات: خەيرىيەت ئورگانلىرى، خەيرىيەت تەشكىلاتى، دارىلىشتام؛ ياخشىلىق قىلماق؛ بوي سۇنماق، ئىتائەت قىلماق

مُبَرِّح: قاتتىق، شىددەتلىك

أَلَم مُبَرِّح: قاتتىق ئاغرىق

مُبَرِّد: سوۋۇتقۇچى، توڭلاتقۇچى

مُبَرَّد: سوۋۇتۇلغان، توڭلىتىلغان

مُبْرِم: بەلگىلىنىپ كەتكەن، قارار قىلىنىپ كەتكەن

قَضَاءٌ مُبْرَمٌ: قېچىپ قۇتۇلغىلى بولمايدىغان تەقدىر، ساماۋى قازا

مَبْرُور: ئاقكۆڭۈل، راستچىل؛ يالغانچىلىق ۋە خىيانەت بولمىغان

توغرا ئىش

مِبْزَقَة. مَبْزَقَة ج مَبَازِقُ: تۈكرۈك قاچىسى

مِبْزَل ج مَبَازِلُ: سۇزگۈچ؛ ئوكۇل يىگىنسى؛ تىببىدا قورساقتىن سۇ تارتىدىغان ئەسۋاب

مَبْسَم ج مَبَاسِمُ: ئېغىز

مَبْسُوط: خۇشال، شاد؛ يېيىلغان

مُبَشِّر: خۇش خەۋەر يەتكۈزگۈچى، خۇشخەۋەر بىلەن بىشارەت بەرگۈچى

مِبْصَقَة ج مباصق: تۈكرۈك قاچىسى

مِبْضَع ج مَبَاضِعِ الْجَرَّاحِ: ئوپېراتسىيە پىچقى

مُبَطَّن: ئەستەرلىك

مَبْطُون: قورسىقى ئاغرىق ئادەم

مَبْعَث: مەنبە، چىققان جاي؛ قوزغالغان ئورۇن؛ ۋاقىت

مَبْعُوث: ئەۋەتىلگۈچى، ئەلچى، ۋەكىل

مُبْغَض مَبْغُوض: دۈشمەن تۇتۇلغۇچى، ئۆچ كۆرۈلگۈچى

مَبْكِيّ عَلَيْهِ: يىغلانغان، تەزىيە

بىلدۈرۈلگەن

مَبْلَغ ج مَبَالِغُ: مىقدار، سان؛ دەرىجە؛ پۇل، پۇل سانى؛ مەبلەغ

مُبَلِّغ: خەۋەر يەتكۈزگۈچى، ئۇقتۇرۇش قىلغۇچى، تەبلىغ قىلغۇچى، پاش قىلغۇچى

مَبْنًى ج مَبَانٍ: بىنا، قۇرۇلۇش، چوڭ ئىمارەت

مَبْنَى التَّدْرِيسِ: ئوقۇتۇش بىناسى

مَبْنَى الْإِدَارَةِ: مەمۇرىي بىنا

مَبْنِيّ: بىنا قىلىنغان، قۇرۇلغان، سېلىنغان

مُبْهَم: مۇجمەل، تۇتۇق، چۈشىنىكسىز

مِبْوَلَة ج مَبَاوِلُ: سۈيدۈك قاچىسى، كىچىك تەرەت جايى

مُبَوَّب: تۈرلەرگە بۆلۈنگەن

مَبِيت: تۇرالغۇ، قونالغۇ

مُبِيد: ھالاك قىلغۇچى، يوقاتقۇچى

مُبِيد الْحَشَرَاتِ: ھاشارات يوقاتقۇچى دورا

مَبِيع ج مَبِيعَات: سېتىلغان نەرسە، سېتىۋېتىلگەن

مُبِين: ئاشكارا، ئېنىق، زاھىر بولغان

مَتَاع: پايدىلانماق، بەھرىمەن بولماق

مَتَاع ج أَمْتِعَة: ئالتۇن كۈمۈشتىن باشقا مال-مۈلۈك؛ ئۆي جاھازلىرى؛ شىكىلى، يۈك-تاق

سَقَط الْمَتَاعِ: كېرەكسىز نەرسە

مَتَانَة: پۇختىلىق، مۇستەھكەملىك

مُتَاهَة ج مُتَاهَات: سىرلىق ئوردا، تىلسىمات؛ ئېزىنتقۇلۇق جاي، ئادەشىپ قالىدىغان يول

مُتَأَخِّر: كېچىككەن، ئارقىدا قالغان

مُتَأَدِّب: بىلىملىك، ئوقۇمۇشلۇق، مەلۇماتلىق، ئەدەبلىك

مُتَأَنِّق: ئەپسۇسلانغۇچى، نادامەت چەككۈچى

مُتَأَصِّل: چوڭقۇر يىلتىز تارتقان، مۇستەھكەم ئورناشقان

عَدَاوَة مُتَأَصِّلَة: كونا ئاداۋەت

مُتَأَلِّق: پارلاق، نۇرلۇق، شائىلىق، نۇر چاچقۇچى

مُتَأَمِّر: سۈيقەستچى

مُتَأَنٍّ: ئالدىرىماي، بىسالال، ھودۇقماي

مُتَبَايِن: ئوخشايدىغان، قارىمۇ-قارشى

مُتَبَحِّر: كەڭ مەلۇماتلىق، چوڭقۇر بىلىملىك

مُتَبَذِّل: قالايمقان يۈرىدىغان ئادەم، سۈپىتىنى ساقلىيالمايدىغان كىشى

مُتَبَنًّى: بېقىۋالغان بالا

مَتْبُوع: باشلىق، رەھبەر؛ تەۋە قىلغۇچى

مُتَّبَع: ئادەتتە قوللىنىلغان، ئادەتتە ئېقىۋاتقان

مُتَّحِد: بىرلىككە كەلگۈچى

جَبْهَة مُتَّحِدَة: بىرلىكسەپ

الْأُمَم الْمُتَّحِدَة: بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى

الْوِلَايَات الْمُتَّحِدَة: ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى

مُتَّزِن: تەڭپۇڭلۇق، تەكشى

مُتَّسِع: كەڭ

مُتَّسِق: تەرتىپلىك، رەتلىك؛ ئورۇنلاشتۇرۇلغان

مُتَّصِل: ئۈزلۈكسىز، توختىماستىن، داۋاملىق، كەينى-كەينىدىن

ضَمِيرٌ مُتَّصِل: ئۇلىنىپ كېلىدىغان ئالماش

مُتَّضِح: ئوچۇق، ئاشكارا، ئېنىق

مُتَّفِق: بىردەك، بىرلىككە كەلگۈچى، ئىتتىپاقلاشقۇچى

مُتَّفِق: مۇڭاپىق كۆرۈلگەن، قوبۇل قىلىنغان، ئېتىراپ قىلىنغان، ماقۇل كۆرۈلگەن؛ ئىتتىپاقلاشقان

مُتَّفَق عَلَيْهِ: ھەممە بىردەك قوشۇلغان، ھەممە بىرلىككە كەلگەن

مُتَّقِد: يانغۇچى، كۆيگۈچى، يېقىلغۇ

مُتَّكَأ ج مُتَّكَآت: دېۋان، يۆلەنچۈكلۈك ئورۇندۇق

مُتَّهِم: تۆھمەتچى، شىكايەت قىلغۇچى

مُتَثَاقِل: ئاستا، سۈس، ھورۇن، ئېزىلە ڭگۇ، لايغەزەل، ئېغىر

مُتَجَاوِز الْحَدِّ: ھەددىدىن ئاشقان، ھەددىدىن تاشقىرى، ھەددىدىن ئاشقان

مَتْجَر ج مَتَاجِرُ: ماگىزىن، سودا دۇكىنى، سودا سارىيى، تىجارەت ئورنى

مُتَجَسِّد: گەۋدىلەنگۈچى، كونكرېتلاشقۇچى

مُتَجَعِّد: پۈرلىشاڭغۇ، قاتلىشاڭغۇ؛ قورۇق، بۈدرە

مَتَجَمِّد: قېتىپ قالغان، توڭلىغان

مُتَجَهِّم: قاپقى تۇرۇك، چىرايى تۇتۇق، سۆرۈن تەلەت

مُتَجَوِّل: سايادەتچى، سەپەر قىلغۇچى

مُتَحَابّ ج مُتَحَابُّونَ: دوستلاشقۇچى، بىر-بىرىنى دوست تۇتقۇچى

الدُّوَل الْمُتَحَابَّة: ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر

مُتَحَجِّر: تاشقا ئايلانغان، تاشقا ئايلانغۇچى

الْمُتَحَدِّث الرَّسْمِيّ: ھۆكۈمەت تەرەپ بايانا تچىسى

مُتَحَدِّث بِلِسَانِ الْوِزَارَةِ: مەلۇم مىنىستىرلىككە ۋەكالىتەن سۆزلىگۈچى

مُتَحَرِّك: ھەرىكەتلىنىپ تۇرغۇچى، تەۋرىنىپ تۇرغۇچى، مەدىرلىغۇچى

مَتْحَف ج مَتَاحِفُ: موزېي، ئاساسەن-ئەتىقىلەر قويۇلغان جاي

مُتَحَفِّز: تەييار تۇرغۇچى، ھازىرلانغۇچى

مُتَحَمِّس: مەردانە؛ قىزغىن

مُتَخَصِّص: مۇتەخەسسىس، ئىختىساسلىق، ئالاھىدە خۇسۇسىيەتكە ئىگە

مُتَخَلِّف: ئارقىدا قالغۇچى، قالاق، قىسمەن چۈشۈپ قالغۇچى

مُتَدَاوَل: ئېقىۋاتقان، ئۆتۈۋاتقان؛ ئادەتتە؛ ئالمىشىپ تۇرغان

مُتَدَيِّن: دىيانەتلىك، دىندار، دىندا مۇستەھكەم

مُتَرَابِط: چىڭ باغلانغان، زىچ باغلانغان؛ بىر تۇتاش

مُتَرَادِف: مەنداش سۆز

مُتَرْجِم: تەرجىمە قىلغۇچى، تەرجىمان

مُتَرْجَم: تەرجىمە قىلىنغۇچى، تەرجىمە قىلىنغان

مُتَرَدِّد: ئىككىلەنگۈچى، ئارسالدا بولغۇچى

مُتَرَفِّع: ھاكاۋۇر، مۇتەكەببۇر

مُتَرَقِّب: كۈتكۈچى، ئىنتىزار بولغۇچى

مُتَرَام: كەڭ؛ ئۈزلۈكسىز

مُتَرَامِي الْأَطْرَافِ: كەڭ دائىرىلىك، (مەزمۇنى) كەڭ كەتكەن، مول

مَتْرُوك: تاشلىۋېتىلگەن، ۋاز كېچىلگەن

مُتَزَايِد: ئاشقان، ئۆرلىگەن، كۆپەيگەن، زىيادە

مُتَزَلِّف: خۇشامەتچى، يېقىنلىق قىلغۇچى

قىلغۇچى

مُتَاهِل: كەلگە قورساق؛ مۇلايىم، ئىللىق

مُتَاوٍ: باراۋەر بولغۇچى، ئوخشاش

مُتَبَلِّل: ئۆزلۈكسىز، ئارقىمۇ-ئارقا، تۇتىشىۋاتقۇ، زەنجىرسىمان

بِصُورَةٍ مُتَبَلِّلَةٍ: ئىزچىل، باشتىن-ئاخىر

مُتَبَلِّط: ھۆكۈمرانلىق قىلغۇچى، غەلبە قازانغۇچى

مُتَبَلِّق: ئېسىلغۇچى، ياماشقۇچى

مُتَبَوِّل: تىلەمچى، قەلەندەر، سائىل

مُتَشَابِه ج مُتَشَابِهَات: مەنىسى ئېنىق ئەمەس سۆزلەر، مۇجمەل سۆزلەر

مُتَشَابِهَات: مەنىسى مۇئەييەن ئەمەس ئايەتلەر

مُتَشَائِم: ئۇمىدسىزلەنگۈچى

مُتَشَبِّث: چىڭ تۇتقۇچى، ئېسىلغۇچى، كاج، تەرسا

مُتَشَرِّد: سەرگەردان، يولدىن ئادىشىۋچى

مُتَشَرِّع: ئادۇۋۇكات؛ قانۇن مەسلىھەتچىسى، قانۇنشۇناس

مُتَشَكِّر: تەشەككۈر بىلدۈرگۈچى، رەھمەت ئېيتقۇچى

مُتَصَوِّف: سوپى، مۇرىت، ئىشان، تەرىقەتچى

مُتَطَوِّع ج مُتَطَوِّعَات: پىدائىي قوشۇن

مُتَعَادِل: تەكشى، باراۋەر

مُتَعَارَف: ھەممىگە تونۇشلۇق، مەشھۇر

مُتَعَاقِب: ئارقا-ئارقىدىن، ئۆزلۈكسىز؛ نۆۋەتلەشكۈچى؛ ئەگەشكۈچى

مُتَعَاقِد: كېلىشىم تۈزگۈچى

مُتَعَالٍ: ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ بۇيۇك مەنىسىدە

مُتْعَب. مَتْعَبَة ج مَتَاعِبُ: قىينىچلىق، مۇشەققەت

مُتْعَب: چارچىغان، ھارغان

مُتَعَبِّد: ئابىد، ئىبادەت قىلغۇچى، مۇخلىس، ئىخلاسمەن

مُتْعَة ج مُتَع: پايدىلانماق؛ ئاز مىقداردىكى ئاشلىق

مُتْعَة الطَّلَاقِ: نىكاھدىن ئاجراشقان ئايالغا بېرىلىدىغان نەرسە

زَوَاج الْمُتْعَةِ: ۋاقىتلىق نىكاھ، ئاجرىشىش ۋاقتىنى بەلگىلەپ نىكاھ قىلىش

مُتَعَجْرِف: مۇتەكەببۇر، ھاكاۋۇر

مُتَعَدِّد: نۇرغۇن، كۆپ

مُتَعَذِّر: قىيىن، جاپالىق، ئورۇنلىغىلى بولمايدىغان، مۇمكىن بولمايدىغان

مُتَعَصِّب: قىزغىن؛ ئۆز قارىشىدا بىر تەرەپلىمە ھالدا چىڭ تۇرغۇچى

مُتَعَلِّم: ئوقۇغان، تەربىيە كۆرگەن، زىيالى، ئوقۇغۇچى، تەلىم ئالغۇچى

مُتَعَنِّت: جاھىل، تەرسا

الْمُتَعَنِّقَة الْبَالِيَة: كونا، چىرىك

مُتَعَهِّد: توختام تۈزگۈچى

مُتَغَطْرِس: مۇتەكەببۇر، ھاكاۋۇر، داخۇڭگەي

مُتَغَلِّب: غەلبە قىلغۇچى. بوي سۇندۇرغۇچى، يەڭگۈچى

مُتَغَيِّر: ئۆزگەرگۈچى

مُتَفَاوِت: قائىدىسىز، تەرتىپسىز، رەتسىز، پەرقلىق

مُتَفَائِل: ئۇمىدۋار بولغۇچى

مُتَفَرِّق: تارقاق، ئايرىلغۇچى، چېچىلاڭغۇ

مُتَفَلْسِف: پەيلاسوپلوق دەۋاسى قىلغۇچى

مُتَفَوِّق: ئۈستۈن، ئۈستۈنلۈك قازانغۇچى؛ ماھىر

مُتَقَاعِد: خىزمەتتىن چېكىنگۈچى، پېنسىيەگە چىققۇچى

مُتَقَدِّم: ئىلغار، ئىلگىرىلىگۈچى، مۇڭدەپپەسىيەت قازانغۇچى ياخشىلانغۇچى

مُتَقَشِّف: زاھىد، دەرۋىشلەرچە ياشىغۇچى

مُتَقَلِّب: ئۆزگەرگۈچى، ئۆزگىرىپ تۇرغۇچى

مُتَقَلِّد: تاقىغۇچى، ئاسقۇچى (بويىنغا)

مُتَقَلِّص: قورۇلغۇچى، تۇرۇلگۈچى، يىغىلغۇچى

مُتْقِن: پۇختا ئىشلىگۈچى

مُتَمَنٍّ: ئۇمىد قىلغۇچى، ئۇمىدۋار، ئارزۇ قىلغۇچى

مُتَكَبِّر: ھاكاۋۇر، چوڭچى، مۇتەكەببۇر

الْمُتَكَبِّر: ئەلمۇتەكەببىر (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ئۇلۇغلۇق ئىگىسى دېگەن مەنىدە)

مُتَكَلِّف: ياسالمىلىق بىلەن ئىش قىلغۇچى، يالغاندىن ياسىنىۋالغۇچى

مُتَلَاشٍ: يوقالغۇچى

مُتَمَرِّد: ئاسىيلىق قىلغۇچى،

قارشىلىق قىلغۇچى، بويۇنتاۋلىق قىلغۇچى

مُتَمَلِّك: چىك تۇتقۇچى، ئۇشلىغۇچى، ئېسىلغۇچى

مُتَمَلِّق: تەخسكەش، خوشامەتچى؛ ياغلىما سۆز

مُتَمَيِّز: پەرقلىق بولغۇچى، ئالاھىدە بولغۇچى، ئايرىلغۇچى

مَتْن ج مُتُون و مُتُون: دۇمبە ئۇچا

مَتْن الْكِتَاب: كىتابنىڭ تېكىستى، كىتابنىڭ مەتنى

مَتْن اللُّغَة: لۇغەت فۇندىسى

مُتَنَازَل: ئۆتۈنۈپ بېرىلگەن

مُتَنَازِل: ئۆتۈنۈپ بېرگۈچى

مُتَنَاسِب: مۇۋاپىق، ماس، لايىق

مُتَنَافِر: قارىمۇ-قارشى، بىر-بىرىگە زىت، بىرلىككە كەلمەيدىغان

مُتَنَاهٍ: چەكلىك

مُتَنَاوَل: قولىي يېتىدىغان يەر، ئالغىلى بولىدىغان دائىرە

مُتَنَبِّئ: پەيغەمبەرلىك دەۋاسىنى قىلغۇچى، ئالدىن ئالا بىلدۈرگۈچى دەۋاقىلغۇچى

مُتَنَبِّئ جَوِّيّ: ھاۋا رايىنى ئالدىندىن خەۋەر بەرگۈچى

مُتَنَكِّر: گىرىم قىلغان، يالغاندىن ياسانمۇرۇلغان

مُتَنَوِّر: پىكىرى ئوچۇق، ئىلغار، بىلىملىك

مُتَنَوِّع: تۈرلۈك، خىلمۇ خىل

مُتَهَاوِن: سەل قارىغۇچى

مُتَهَتِّك: نومۇسسىز، بەھايا، شەرمى ھايانى بىلمەيدىغان، رەسۋا، شەرمەندە

مُتَهَكِّم: مازاق قىلغۇچى، مەسخىرە قىلغۇچى

مُتَهَوِّر: تەنتەك، شالاڭ

مُتَوَاتِر: تۇتاشقان، ئۇلاشقان، كەينى-كەينىدىن كەلگەن

مُتَوَاصِل: ئۈزلۈكسىز، توختىماستىن، ئۇلىشىپ

مُتَوَافِر: يېتەرلىك، تولۇق، مول

مُتَوَالٍ: ئارقمۇ-ئارقا، كەينى-كەينىدىن، ئۈزلۈكسىز، داۋاملىق

مُتَوَانٍ: سەل قارىغۇچى؛ كېچىكتۈرگۈچى

مُتَوَتِّر: جىددىيلەشكۈچى؛ چىڭىتلىغان، چىك تارتىلغان

مُتَوَحِّش: ياۋايى، بەدەۋى، مەدەنىيەتسىز، قوپال، ۋەھشى

مُتَوَرِّد: مەڭزى قىزىل، قىزىل گۈل رەڭگىدە

مُتَوَسِّط: ئوتتۇرىدىكى؛ ئوتتۇرا دەرىجىلىك

مُتَوَسِّط الْقَامَة: ئوتتۇرا بوي

مَتَى: قاچان

مَتِين ج مَتَان: پۇختا، مۇستەھكەم، چىك، كۈچلۈك، قاۋۇل

مُتَيَّم: مۇھەببەتتىكى قۇلى، ئاشىق، ئىشقى-مۇھەببىتى ئوتىدا كۆيۈپ ھوشىنى يوقاتقۇچى

مُثَابِر: چىدامىلىق، سەۋرىچان، تىرىشقۇچى

مُثَابَرَة: سەۋرىچانلىق، قەتئىيلىك، چىدامىلىق

مِثَال ج أَمْثِلَة: مىسال، تەمسىل

مِثَالِيّ: نەمۇنىلىك، ئۈلگىلىك

الْمَثَانِيّ: قۇرئان ئايەتلىرى سۈرە پاتىھەنىڭ ئايەتلىرى

مِثْقَال ج مَثَاقِيل: مىسقال (ئېغىرلىق ئۆلچىمى)

مِثْقَال ذَرَّة: قىلچىلىك، ئازغىنا، زەررىچە

مِثْقَب ج مَثَاقِب: ئۇشكە، بۇرغا، ئىسكىنا

مُثَقَّف: تەربىيىلەنگەن، مەدەنىيەتلىك

مُثَقَّف ج مُثَقَّفُون: زىيالىي، ئىلمىي ساھەسىدىكىلەر

مَثَل ج أَمْثَال: تەمسىل، ماقال؛ ئىبرەت؛ مىسال، مەشھۇر سۆز، ھېكمەتلىك سۆز، ئۈلگە

الْمَثَل الْأَعْلَى: غايە؛ تېپىك، غايىۋى

مِثْل ج أَمْثَال: ئوخشاش، مىسلى

مَثْلَبَة ج مَثَالِبُ: ئەيىب، نۇقسان

مُثَلَّث: ئۈچ بۇلۇڭ، ئۈچ چاسا

مُثَلَّج: مۇزلىتىلغان، توڭلىتىلغان

لُحُوم مُثَلَّجَة: توك گۆش

مُثَلَّجَات: سوغۇق ئىچىملىكلەر

مَثْنَى: ئىككى، ئىككىدىن

مَثُوبَة. مَثُوبَة: ساۋاپ، مۇكاپات؛ ئىش ھەققى

مَثْوَى ج مَثَاوٍ: تۇرالغۇ، تۇرىدىغان ئورۇن

مُثِير: قوزغىغۇچى، تەسىرلەندۈرگۈچى، ھەرىكەتلەندۈرگۈچى، قوتراتقۇچى

مَثِيل ج مُثُل: ئوخشاش، ئوخشاشلىرى

مُجَاج، مُجَاجَة: تۈكۈرۈك

مُجَاج النَّحْل: ھەسەل

مَجَاز: ئۆتۈش يولى، بوغۇز، كۆڭۈرۈك؛ ئۈزۈم مېۋىسىدە ئىشلىتىلمەيدىغان، بىرەر مۇناسىۋەت

ۋە ئوخشتىش ئارقىلىق باشقا بىر مەنىنى ئىشلىتىلگەن سۆز

مُجَازَاة: مۇكاپاتلىماق؛ جازالىماق

مُجَازِف: تەۋەككۈلچى؛ تەنتەك، قارام، شاللاق، يېنىك

مَجَال: دائىرە، مەيدان، سورۇن؛ ساھە

اَلْمَجَال الْاِقْتِصَادِي: ئىقتىسادىي ساھە

مُجَاهِد: ھەققەت ئۈچۈن كۈرەش قىلغۇچى، جەڭچى، غازاتچى

مُجَاوِر: تالىپ، ياران، دىنى داشۇ ئوقۇغۇچىسى

مُجْتَمِع ج مُجْتَمِعَات: يىغىلىش، يىغىن، يىغىن ئورنى، جەمئىيەت

اَلْمُجْتَمِع الْاِنْسَانِيّ: ئىنسانلار جەمئىيىتى، ئىنسانىيەت جەمئىيىتى

مُجْتَهِد: تىرىشقۇچى، تىرىشقاق، ئىجتىھات قىلغۇچى؛ فىقھىشۇناس، قۇرئان ۋە ھەدىسلەردىن ئەھكاملارنى چىقىرالايدىغان ئالىم، ئىسلام قانۇنشۇناسلىقى بويىچە نوپۇزلۇق ئالىم

مَجَّان . مَجَّانِيّ: ھەقسىز، بىكارلىق، بەدەلسىز

مَجْد ج أَمْجَاد: ئۇلۇغلۇق، شان-شەرەپ، ئىسىللىك

مُجِدّ: تىرىشچان، ئەمگەكچان

مُجَدِّد: يېڭىلىغۇچى، ئىسلاھاتچى

مَجِيد ج أَمْجَاد: ئۇلۇغ، شانلىق، شەرەپلىك، ئىسىل

اَلْمَجِيد: ئەلمەجىد (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بىرى بولۇپ، زات ۋە سۈپەت جەھەتتە ئۇلۇغ زات دېگەن مەنىدە)

مَجْنُوب: قىزىقتۇرۇلغان، جەلپ قىلىنغان

مَجْنُوب ج مَجَاذِب: مەجنۇن، سارىڭ؛ تەسەۋۋۇپ ئىستىلاھىدا ئاللاغا قۇربەت ھاسىل قىلغان ئادەم، ئەۋلىيا

اَلْمَجَر: ۋېنگرىيە

مُجَرِّب: تەجرىبە قىلغۇچى، سىنىغۇچى، تەكشۈرگۈچى

مُجَرَّب: تەجرىبە قىلىنغان، سىناقتىن ئۆتكەن، تەجرىبىلىك، پىشقان

مُجَرَّد: خالى؛ يالىڭاچ؛ بىكار قىلىنغان

مُجْرِم: گۇناھكار، جىنايەتچى

مَجْرُوح ج مَجَارِيح: يارىدار،

مەجرۇھ

مَجْرَى التَّنَفُّس: نەپەس يولى

مَجْرَى الْهَوَاء: ھاۋا ئوتۇشۇش؛ ھاۋا ئېقىمى

مَجْزَرَة ج مَجَازِر: قىرغىنچىلىق، قەتلى ئام؛ مال سويىدىغان جاي

مُجَسَّم: گەۋدىلىك، جاسارەتلىك

مُجَفَّف: قۇرۇتۇلغان، قۇرۇق

مُجَفَّف ج مُجَفَّفَات: قاق، قۇرۇق مېۋە

مَجْلِس: ئولتۇرىدىغان جاي، يىغىن، مەجلىس

مَجْلِس حَرْبِيّ: ھەربىي ئىشلار يىغىنى، ھەربىي كېڭەش

مَجْلِس الْمَبْعُوثِين: ئاۋام پالاتا

مَجَلَّة ج مَجَلَّات: ژۇرنال

مُجَلَّد: مۇزلىتىلغان، توڭلىتىلغان؛ تۇپلە نگەن كىتاب

مُجَلَّد ج مُجَلَّدَات: جىلد، توم، قىسىم، جۈزئى (كىتابنىڭ)

مُجَلِّي: بەيگىدە ئۇزۇپ چىققۇچى، چەۋەندаз

مَجْمَع ج مَجَامِع: يىغىن؛ جەمئىيەت

مَجْمَع عِلْمِيّ: ئىلمىي جەمئىيەت، پەنلەر ئاكادېمىيىسى

مُجَمِّع: توپلىغۇچى، يىغقۇچى، جەمئى قىلغۇچى

مَجْمُوع ج مَجَامِيع: توپلانغان، يىغىلغان؛ ئومۇمىي سان

مَجْمُوعَة ج مَجْمُوعَات: توپلام، كىتابچە، مەجمۇئە

مَجَنّ مِجَنَّة ج مِجَنَّات: قالقان، دۇبۇلغا

مَجْنُون ج مَجَانِين: سارىڭ، دەلىي، ئەخمەق، ئەقلسىز

مَجْنًى ج مَجَانٍ: بايلىق، بايلىق مەنبەسى؛ مېۋىلىك باغ

مَجْنِيّ: يىغۇۋېلىنغۇچى، تېرىۋېلىنغۇچى

مُجَهَّزَة: تەييار

مَلَابِس مُجَهَّزَة: تەييار كىيىملەر

مَجْهُود ج مَجْهُودَات: تىرىشچانلىق، تىرىشىش؛ ئەمگەك

مَجْهُود جَبَّار: زور تىرىشچانلىق

مَجْهُول: نامەلۇم، ئېنىقسىز، سېزىلمىگەن

مَجُوس: مەجوسى، ئوتقا چوقۇنغۇچى، ئاتەشپەرەس

مَجُوسِيّ: ئوتقا چوقۇنغۇچى بىر ئادەم، مەجوسى دىنىغا مەنسۇپ ئادەم، ئاتەشپەرەس

مَجُوسِيَّة: مەجوسى دىنى،

ئاتە شپەرەسلىك

مُجُون: ھايا سىزلىق؛ ھەزىلى، قىزىقچىلىق

مُجَوهَرَات: ئۇنچە، مەرۋايىت

مُجَوَّد: ياخشىلىغۇچى، ھەرپلەرنى توغرا تەلەپپۇز قىلغۇچى، قۇرئاننى تەجۋىد قائىدىسى بويىچە ئوقۇغۇچى

مُجِيب: ئاۋاز قوشقۇچى، جاۋاب بەرگۈچى، ئىجابەت قىلغۇچى

اَلْمُجِيب: ئەلمۇجىب (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، بەندىلىرىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغۇچى دېگەن مەنىدە)

مُجِير: قوغدىغۇچى، قۇتقازغۇچى، باشپاناھ بولغۇچى

مُحَادَثَة ج مُحَادَثَات: سۆزلەشمەك، سۆھبەتلەشمەك، پاراڭلاشماق

مُحَارِب: جەڭچى

مُحَارَبَة: ئۇرۇش قىلماق، سوقۇشماق، جەڭ قىلماق

مُحَاسِب: ھېسابات تەكشۈرگۈچى

مَحَاسِن: ياخشى سۈپەت، پەزىلەت، گۈزەل خىسلەت

مُحَاصِر: قامال قىلغۇچى، مۇھاسىرىگە ئالغۇچى، قورشىغۇچى

مُحَاضِر: لېكسىيە سۆزلىگۈچى، دوكلاتچى

مُحَاضَرَة ج مُحَاضَرَات: لېكسىيە، نۇتۇق، دوكلات

مُحَافِظ: رېئايە قىلغۇچى، ساقلىغۇچى

مَحَاق و مُحَاق و مِحَاق اَلْقَمَر: ئاينىڭ ئون بەشىدىن كېيىنكى يانغان كۈنلىرى؛ ئاينىڭ ئاخىرقى ئۇچ كۈنى

مَحَال: مۇمكىن بولمايدىغان

مَحَالَة: قابىلىيەت، ئىقتىدار

لَامَحَالَة: چوقۇم، ساقلانغىلى بولمايدىغان

مُحَام: قوغدىغۇچى، ساقلىغۇچى، مودا پىشە قىلغۇچى، ھىمايە قىلغۇچى

مَحَام شَرْعِيّ: ئادۋوكات، ئاقلىغۇچى

مُحَام: قانۇن مەسلىھەتچىسى

مُحَامَاة: قوغدىماق، مودا پىشە قىلماق؛ قانۇن-ئادۋوكات كەسپى

مُحَاوَرَة: سۆزلىشىش، دىئالوگ، سوئال جاۋاب؛ مۇنازىرە قىلىشماق

مُحَايَدَة: بىتەرەپلىك

مُحِبّ: ئاشىق، سۆيگۈچى، ياخشى كۆرگۈچى

مَحَبَّة: ئىشىق مۇھەببەت، سۆيگۈ

مَحْبِس و مَحْبَس ج مَحَابِس: تۇرمە، سولاقخانا؛ ساقلاش ئورنى

مَحْبُوب: مەشۇق، سۆيۈملۈك، قەدىردان

مَحْبُوس: سولانغۇچى، مەھبۇس، جىنايەتچى

مُحْتَاج: ھاجەتمەن، مۇھتاج

مُحْتَال: ھىيلىگەر، مەككار، ئالدامچى

مُحْتَجّ: پاكىت كۆرسەتكۈچى، قارشى تۇرغۇچى، رەددىيە بەرگۈچى

مُحْتَد: تېگى-تەكتى؛ ئېسىل نەسەپ؛ قانداشلىق

مُحْتَرِف: ھۈنەرۋەن

مُحْتَرَم: ھۆرمەتكە لايىق، مۇھتەرەم، ھۆرمەتلىك

مُحْتَشَم: ھايالىق، نومۇسچان

مُحْتَضَر: سەكراتتىكى ئادەم، جان ئۈزۈش ئالدىدىكى ئادەم

مُحْتَقَر: كەمسىتىلگەن، ھاقارەتلىنىدىغان

مُحْتَلِم: بالاغەتكە يەتكەن ئادەم، ئېھتىلام بولغۇچى

مُحْتَمَل: مۇمكىن، ئېھتىمال

مَحْتُوم: چوقۇم، مۇقەررەر، جەزمەن

مَحَجَّة ج مَحَاجّ: چوڭ يول، داغدام يول

مَحَجَّة اَلْحَوَابِ: توغرا يول

مُحَجَّل: ئاق پاچاق ئات

يَوْم مُحَجَّل: خۇشاللىق بىلەن پارلىغان كۈن

مُحْدَث ج مُحْدَثَات: يېڭى پەيدا بولغان ئىش؛ قۇرئان، سۈننەتتە ۋە ئىجمادا يوق ئىش، بىدئەت

مُحَدِّث: بايانچى، بايان قىلغۇچى، ھېكايە قىلغۇچى، قىسسىچى؛ ھەدىس ئالىمى، ھەدىسشۇناس

مُحْدِق: ئورۇۋالغۇچى، قورشىۋالغۇچى

خَطَر مُحْدِق: كۆز ئالدىدىكى خەتەرلىك، جىددىي خەتەرلىك

مَحْدُود: چەكلىك، بەلگىلەنگەن

مَحْذُور ج مَحْذُورَات: دىققەت قىلىنىدىغان ئىش، ھەزەر ئېلىپ يېدىغان ئىش

مِحْرَب ج مَحَارِيبُ: ئۆينىڭ تۆرى

مِحْرَاب. مِحْرَب: جەڭچى؛ باتۇر؛ ئورۇشخۇمار؛ تۆر

مِحْرَاب اَلْمَسْجِد: مەسچىتنىڭ

مېهرابى، مەسچىتتە ئىمام تۇرىدىغان جاي

مِحْرَاث ج مَحَارِيثُ: بوقۇسنىك چىشى، ساپاننىك چىشى؛ كۆسەي

مُحَرِّر: قويۇپ بەرگۈچى، ئازات قىلغۇچى؛ ئاپتور، مۇئەللىپ؛ تەھرىر، مۇھەررىر

مُحَرِّر سِيَاسِيّ: سىياسىي ئوبزورچى

مُحَرِّك: قوزغىغۇچى، ھەرىكەتلەندۈرگۈچى، قۇتراتقۇچى، كۆشكۈرتكۈچى

مُحَرَّم: ھەجرىيە كالېندارىنىڭ بىرىنچى ئېيى؛ چەكلەنگەن، ھارام قىلىنغان

مُحَرَّمَات: بىۋاستە تۇغقان (ئۆزئارا نىكاھلىنىشقا دۇرۇس بولمايدىغانلار)

مَحْرَم ج مَحَارِم: ئاللا چەكلىگەن ئىش، ھارام قىلىنغان نەرسە؛ نىكاھلاپ ئېلىش دۇرۇس بولمايدىغان ئايال

مُحْرِق: كۆيدۈرگۈچى

مَحْرُوس: قوغدالغان، مۇھاپىزەت قىلىنغان، ساقلانغان

مَحْرُوم: بىچارە، بەختسىز، قۇرۇق قالغۇچى، مەھرۇم بولغۇچى

مُحْسِن: ياخشى ئادەم، خەيرى ساخاۋەت قىلغۇچى

مَحْسُوس: سەزگىلى بولىدىغان، سېزىلىدىغان

غَيْر مَحْسُوسٍ: سەزگىلى بولمايدىغان

مَحْشَر. مَحْشِر ج مَحَاشِرُ: يىغىلىدىغان ئورۇن

مُحْصَن: خوتۇنلۇق ئەر

مُحْصَنَة: ئېرى بار ئايال؛ ئىپپەتلىك ئايال

مَحْصُور: قامال قىلىنغان، مۇھاسىرە قىلىنغان، قورشالغان

مَحْصُول ج مَحَاصِلُ و مَحْصُولَات: مەھسۇلات، ئىشلەپچىقىرىش مەھسۇلاتلىرى

مَحْض ج مَحَاض: خالىس؛ ساپ، نوقۇل

مَحَطّ: چۈشىدىغان ئورۇن؛ دەم ئالىدىغان جاي؛ بېكەت

مَحَطّ. مَحَطَّة ج مَحَاطّ و مَحَطَات: ئىستانسا، بېكەت، ۋوگزال؛ توختايدىغان جاي

مَحَطَّة بِنْزِيَّة الْحَدِيد: پويىز ئىستانسىسى، ۋوگزال

مَحْظُور ج مَحْظُورَات: مەنئىي قىلىنغان، چەكلەنگەن

مَحْظُوظ: بەختلىك، تەلەيلىك

مِحْفَظَة: سومكا

مِحْفَظَة الْجَيْبِ: قاپچۇق، پورتمال

مِحَفَّة: مەپە؛ تەختىراۋان، نوسىلكا

مَحْفِل ج مَحَافِلُ: يىغىن

محفوظ: ساقلانغان، مۇھاپىزەت قىلىنغان

مَحْفُوظَات: ئارخىپ

مَحْق: يوقاتماق، ھالاك قىلماق

مُحِقّ: توغرا، ھەققانى؛ گۇناھسىز

مُحَقِّق: تەكشۈرگۈچى، تەتقىق قىلغۇچى، ئىزدەنگۈچى

مُحَقَّق: ئەمەلىيلەشتۈرۈلگەن، مۇقىملاشتۈرۈلغان، بەلگىلەنگەن

مَحَكّ ج مِحَكَّات: سىناق تېشى

مُحْكَم: پۇختا، مەھكەم، پىشىق

مَحْكَمَة ج مَحَاكِمُ: سوت، ھۆكۈم چىقىرىدىغان ئورۇن،

مَحْكَمَة اِبْتِدَائِيَّة: باشلانغۇچ سوت

مَحْكَمَة الْاِسْتِئْنَافِ: يۇقىرى دەرىجىلىك سوت

مَحْكَمَةٌ أَهْلِيَّة: يەرلىك سوت

مَحْكَمَة الْجِنَايَاتِ: جىنايى ئىشلار سوتى

مَحْكَمَة الْجِنَايَاتِ الْعُلْيَا: يۇقىرى سوت

مَحْكَمَةٌ شَرْعِيَّة: مەھكىمە شەرئىي، قازىخانا، دىنىي سوت

مَحَلّ ج مُحَالّ و مَحَلَّات: جاي، ئورۇن؛ مەيدان؛ ئۆي؛ دۇكان، چۈشىدىغان جاي

مَحَلّ تِجَارِيّ: سودا كارخانىسى؛ شىركەت؛ سودا ئورنى

مَحَلَّة: چۈشىدىغان جاي، مەھەللە؛ لاگېر؛ رايون، تۇرالغۇ جاي

مُحَلِّل: ئېرىتكۈچى؛ تارقاتقۇچى

مُحَلِّل الْأَوْرَامِ: ئىششىق يانداۋۇرىدىغان دورا

مَحْمَدَة ج مَحَامِدُ: ياخشى خىسلەت، مەدھىلەشكە ئەرزىيدىغان ئىش-ھەرىكەت

مَحْمَل. مَحْمِل: تەختىراۋان

مُحَمَّد: مەدھىلەشكە ئەرزىيدىغان، نۇرغۇن يۈكسەك خىسلەتلەرگە ئىگە زات

مَحْمُود: مەدھىيىلەنگۈچى، ماختالغۇچى

مَحْمُول: تاقەت قىلىنىدىغان،

چداشقا بولدىغان؛ يۈكلەنگەن

مَحْمُوم: قىزىتمىسى ئۆرلەپ كەتكەن ئادەم، تېپ كېسىلگە گىرىپتار بولغان ئادەم

مِحْنَة ج مِحَن: جاپا، مۇشەققەت؛ بالايى-ئاپەت؛ سىناق، ئىمتىهان؛ مېهنەت

مُحَنَّك: تەجرىبىلىك، پىشقان

مَحْو: يوقاتماق، سۈرتۈۋەتمەك، ئېرتۈۋەتمەك، ئۆچۈرۈۋەتمەك، قىرىۋەتمەك

مَحْو الْأُمِّيَّة: ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش

مِحْوَر: نوغۇچ؛ مەركەز، تۈگۈن؛ ئوق (چاقنىڭ ئوقى)؛ غالتەك

مَحِيد: ساقلانماق، ئۆزىنى قاچۇرماق، چەتكە ئالماق

مَحِيص: قاچىدىغان جاي، پاناھلىنىدىغان جاي

مُحِيط ج مُحِيطَات الدَّائِرَة: چەمبەر ئايلانمىسى، چەمبەر ئۆزۈنلۇقى

مُحِيط: مۇھىت، شەرت-شارائىت

الْمُحِيط: ئوكيان

الْبَحْرُالْمُحِيط: چوڭ ئوكيان

مُحَيَّا: قىياپەت، يۈز، بەشىرە

مُحَابَرَة: خەۋەرلەشمەك، خەت ئەۋەتىشمەك

مُخَاصِم: رەقىب، دۈشمەن

مُخَاط ج أَمْخِطَة: ماڭقا

مُخَاطَب: (گىراماتىكىدا) 2-شەخس

مُخَاطَبَة ج مُخَاطَبَات: سۆھبەت، سۆھبەتلەشمەك

مَخَافَة ج مَخَائِفُ: قورقماق

مُخَالَفَة: خىلاپلىق قىلماق، قارشى تۇرماق

مَخْبَأ ج مَخَابِئُ: يوشۇرۇنىدىغان جاي، پاناھلىنىدىغان ئورۇن، پاناگاھ

مُخْبِر. مُخَبِّر: مەلۇماتچى، ئالاقچى، خەۋەرچى، مۇخبىر

مَخْبَز ج مَخَابِزُ. مَخْبَزَة: تونۇر، ناۋايخانا، دوخۇپكا

مُخْتَار: تاللانغان، تاللاپ بېكىتىلگەن

مُخْتَار ج مُخْتَارَات: تاللانما

مُخْتَال: ھاكاۋۇر، تەكەببۇر

مُخْتَبَر عِلْمِيّ ج مُخْتَبَرَات: تەجرىبىخانا

مُخْتَبَل: ئالجىپ قالغان، سارالاڭ بولغان

مُخْتَبِئ: يوشۇرۇنغۇچى

مُخْتَرِع: ئىجاد قىلغۇچى، كەشپىياتچى

مُخْتَصَر: قىسقا، قىسقىچە، قىسقارتىلغان،

ئىخچام

مُخْتَصّ: خاس؛ بولۇشقا تېگىشلىك؛ مۇۋاپىق؛ بەلگىلەنگەن

مُخْتَلِف: تۈرلۈك، خىلمۇ-خىل

مُخْتَلَق: ئويدۇرۇلغان، ياسالغان

مُخْتَلّ: كەمتۈك، ئەيىبلىك، ناقىس

مُخْتَلّ الْعَقْل: نېرۋىدىن ئازغان، سارالاڭ، ئېلىشىپ قالغان

مُخْتَنَق: تۇنىۋقتۇرۇلغان

مَخْتُوم: تامغا بېسىلغان، مۆھۈر بېسىلغان

مُخّ: ھەر نەرسىنىڭ جەۋھىرى، مىڭە

مُخّ الْعَظْمِ ج مِخَاخ: ئىلىك

مَخَدَّة ج مَخَادّ: ياستۇق، تەكىيە

مَخَدِّر ج مُخَدِّرَات: مەست قىلغۇچى، دورا، زەھەرلىك چېكىملىك، زەھەرلىك ماددا

مَخْدَرَة ج مُخَدَّرَات: مەستۇرە ئايال

مَخْدُوم: خوجايىن، خىزمەت قىلىنىدىغان ئادەم

مَخْذُول: تاشلىۋېتىلگەن، تەرك ئېتىلگەن

مَخْرَج ج مَخَارِجُ: چىقىش يولى، چىقىش ئېغىزى، ئېھتىياج ئىشكى

مَخْرَج هَجَائِيّ: ھەرىپلەرنىڭ چىقىدىغان جايى، تاۋۇش چىقىدىغان جاي، مەخرەج

مُخْرِج: چىقارغۇچى، رېژىسسور

مَخْزَن ج مَخَازِنُ: ئامبار، ئىسكىلات، دۇكان، ماگىزىن

مَخْزَن الْأَمَانَات: (فى المحطات) (پويىز ئىستانسىلىرىدە) يۈك-تاق ئامانەت قويۇش ئورنى

مَخْصُوص: مەخسۇس، ئالاھىدە

مَخْصِيّ: ئاختا قىلىنغان

مَخْطُوط: قول يازما، ئەسلى تېكىست

مَخْفِيّ: يوشۇرۇن، مەخپىي

مِخْلَب ج مَخَالِبُ: ھايۋان ۋە قۇشلارنىڭ تىرنىقى

مُخْلِص: سادىق، سەمىمىي، راستچىل، ئىخلاسمەن

مُخَلَّق: باقى قالغۇچى، قېپتالغۇچى، تەرك ئېتىلگۈچى

مُخَلَّفَات: مىراس، مىراس قالدۇرۇلغان نەرسىلەر

مُخَلِّل: چىلانغان سەي، ئاچا سەي، تۇزلانغان سەي

مَخْلُوق ج مَخْلُوقَات: يارتىلغۇچى، مەخلۇقات، پۈتۈن مەۋجۇدات
مُخَمَّس: مۇخەممەس، 5 لىك، 5 مسرالىق شېئىر؛ 5 بۇرجەكلىك
مُخَنَّث: ئايال مىجەز ئەر، زەيپانى مىجەز
مَخِيط: تىكىلگەن
مِخْيَط: يىگنە
مُخَيَّلَة: تەسەۋۋۇر قىلىش كۈچى
مُخَيَّم ج مُخَيَّمَات: بارگاھ، قارارگاھ؛ لاگېر
مَخْيُوط: تىكىلگەن
مِدَاد: سىيا؛ ئوغۇت؛ چىراغ يېغى؛ ئۆرنەك، نۇسخا
اَلْمَدَارِك اَلْخَمْس: بەش سەزگۈ ئەزا
مَدَافِع: مۇداپىئە قىلغۇچى، قوغدىغۇچى؛ ئاقلىغۇچى
مُدَام. مُدَامَة: ھاراق، ئۈزۈم ھارىقى
مُدَاهِن: خوشامەتچى، يالاقچى، تەخسكەش
مُدَاهَنَة: خوشامەت قىلماق، تەخسكە شلىك قىلماق
مُدَاوٍ: داۋالىغۇچى، دوختۇر، تېۋىپ
مُدَاوَاة: داۋالماق
مُدَايِن: قەرز ئىگىسى، قەرز بەرگۈچى
مُدَبِّر: سەرەمجانلاشتۇرغۇچى، ئورۇنلاشتۇرغۇچى
مَدْحَة. مَدْح ج مِدَح: مەدھىيلىمەك، ماختىماق
مُدَخِّن اَلتَّبْغ: تاماكا چەككۈچى
مَدْخَل ج مَدَاخِل: كىرىش ئېغىزى، ئىشىك
مَدّ: سوزۇش، ئۇزارتىش
حُرُوف اَلْمَدّ: سوزۇپ ئوقۇلىدىغان ھەرپلەر
مَدَد ج أَمْدَاد: ياردەم بەرمەك، مەدەت بەرمەك
مُدّ ج أَمْدَاد: مۇد (تەخمىنەن 18 لېترغا تەڭ)
مُدَّة ج مُدَد: مۇددەت، مەزگىل، ۋاقىت
مُدَّعٍ: يالغاندىن داۋا قىلغۇچى، يالغان قىياپەتكە كىرىۋالغۇچى؛ داۋاگەر؛ تەلەپ قىلغۇچى
مَدَر: شەھەر ۋە يېزا؛ سېغىز لاي
مُدِرّ: پىشانى راۋانلاشتۇرغۇچى دورا

مُدَرِّب: مەشقاۋۇل، مەشق قىلدۇرغۇچى، تەربىيىچى
مُدَرِّس: ئوقۇتقۇچى، مۇئەللىم، مۇدەررىس
مُدَرَّعَة ج مُدَرَّعَات: بىرونىك قىسىم
مَدْرَسَة ج مَدَارِس: مەكتەپ
مَدْرَسَة اِبْتِدَائِيَّة: باشلانغۇچ مەكتەپ
مَدْرَسَة أَعْدَادِيَّة: تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ
مَدْرَسَة ثَانَوِيَّة: تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ
مَدْرَسَة لَيْلِيَّة: كەچكۈرس، كەچلىك مەكتەپ
مَدْرَسَة مُتَوَسِّطَة: ئوتتۇرا مەكتەپ
مَدْرَسَة اَلْمُعَلِّمِين: سىفەن مەكتەپ، دارىلمۇئەللىمىن
اَلْمُدْرِكَات: سەزگۈ ئەزالار
مَدْعُوّ: دەۋەت قىلىنغۇچى، تەكلىپ قىلىنغۇچى
مِدْفَأَة: ئوچاق
مِدْفَع ج مَدَافِع: توپ، زەمبىرەك
مِدْفَع بَعِيدُ اَلْمَدَى: زېنىت توپ
مَدْفُون: دەپنى قىلىنغۇچى، كۆمۈلگۈچى
مَدَقّ. مُدُقّ ج مَدَاقّ: ھاۋانچا
مُدَقِّق: ئەستايىدىل ئادەم، ئىنچىكە ئادەم، ئىنچىكە تەتقىقاتچى
بَاحِث مُدَقِّق: ئىنچىكە تەتقىقاتچى
مُدَلِّس: ئالدامچى، ساختىپەز
مَدْلُول ج مَدَالِيل: مەنە، مەزمۇن، ئەھمىيەت
مَدَنِيّ: مەدەنىي، مەدەنىيەتلىك، شەھەرلىك؛ ھەق تەلەپ ئىشلىرى
قَانُون مَدَنِيّ: ھەق تەلەپ قانۇنى
مَدَنِيَّة: مەدەنىيەت، مەدەنى
مُدَوَّر: يۇمىلاق
مُدَوَّن ج مُدَوَّنَات: خاتىرىلەنگەن، كۈندىلىك خاتىرە
مَدًى: دائىرە؛ يىراقلىق، مۇساپە، ئاخىرقى توچكا؛ غايە
مَدَى اَلسُّلْطَة: ھوقۇق دائىرىسى
مَدَى اَلْعُمْر: ئۆمۈرۋايەت، ئۆمۈر بويى، بىر ئۆمۈر، ئۆمۈرلۈك
مُدْيَة ج مُدًى: خەنجەر، پىچاق
مَدِيح ج مَدَائِح: مەدھىيە سۆزى
مَدِيد: ئۇزۇن
مَدِيدُ اَلْقَامَة: قامەتلىك، بويى

ئېگىز
مُدِير: مۇدىر، باشقۇرغۇچى، ئىدارە قىلغۇچى
مُدِيرُالْجَامِعَة: داشۇ مۇدىرى
مُدِيرُالشُّرْطَة: ساقچى باشلىقى
مُدِيرعَامّ: باش مۇدىر
مُدِيرُالْمَسْرَح: رېژىسسور
مَدِين: قەرزدار
مَدِينَة ج مُدُن: شەھەر، چوڭ شەھەر
الْمَدِينَة: مەدىنە مۇنەۋۋەرە
مَدْيُون: قەرزدار
مَنَاق ج مَنَائِقُ: تېتىماق، تېتىپ كۆرمەك
مُنَاكَرَة: مۇزاكىرە قىلماق
مَذْبَح ج مَذَابِح: قۇشخانا؛ كېكىرتەك
مِذْعَان: ئىتائەتچان، ئىتائەتمەن
مَذْعُور: قورقۇنچاق، چۆچىگۈچى
مُذَكِّر: ۋەز ئېيتقۇچى، ئەسلەتكۈچى
مُذَكَّر: ئەر، ئەر جىنس
مُذَكَّرَة: كۈندىلىك خاتىرە
مَذْكُور: ئېيتىلغان، يۇقىرىدا زىكرى قىلىنغان، تىلغا ئېلىنغان
مَذَلَّة: خارلىق
مَذْمُوم: ئەيىبلەنگۈچى
مُذْنِب: گۇناھكار، جىنايەتكار
مَذْهَب ج مَذَاهِبُ: يول؛ تەلىمات؛ مەسلەك؛ مەزھەپ؛ ئەقىدە
مُذَهَّب: ئالتۇن ھەل بېرىلگەن
مُذْى: ئادەمگە جىنسىي قوزغىلىش ھاسىل بولغاندا كېلىدىغان سۇيۇقلۇق، مەزى
مِذْيَاع: رادىئو؛ كاناي؛ سىر ساقلىيالمايدىغان ئادەم
مِرَاراً: بىر قانچە قېتىم، كۆپ قېتىم
مَرَارَة ج مَرَائِرُ و مِرَارَات: ئۆت خالتىسى
مِرَارَة: ئاچچىقلىق
مِرَاس. مِرَاسَة: كۆچ، قۇۋۋەت، بىر ئىشقا ئۇرۇنۇش
سَهْلُ الْمِرَاسِ: ئاسان كۆندۈرۈلىدىغان، ياۋاش
صَعْبُ الْمِرَاسِ: باشقۇرۇش قىيىن
مُرَاسَلَة: خەت ئەۋەتىشمەك، خەۋەرلەشمەك
مُرَاعَاة: رىئايە قىلماق، كۆڭۈل بۆلمەك، ئېتىبار بەرمەك
مُرَافِق: ھەمراھ
مَرَافِقُ الْحَيَاةِ: تۇرمۇش پاراۋانلىقىنىڭ ھەر قايسى تەرەپلىرى
مَرَافِقُ الدَّارِ: ئىمارەتنىڭ

قوشۇمچە قىسىملىرى، ئىمارەتكە تەۋە نەرسىلەر
مُرَاقِب: تەكشۈرگۈچى، نازارەت قىلغۇچى، كۆزەتچى؛ باشقۇرغۇچى
مُرَاقَبَة: باشقۇرماق، تەكشۈرمەك، نازارەت قىلماق، كۆزەتمەك، مارىماق
مُرَاهِق: بالاغەتكە يەتكۈچى ئەر
مُرَاهَقَة: بالاغەتكە يەتمەك
مُرَاوَغَة: باش تارتماق، رەت قىلماق، ئۆزىنى قاچۇرماق
مِرْآة ج مَرَاءٍ و مَرَايَا: ئەينەك
مَرْأَة و اِمْرَأَة ج نِسَاءٌ و نِسْوَة: ئايال
مَرْأًى ج مَرَاءٍ: كۆرۈنۈش، مەنزىرە
مُرَبٍّ: تەربىيىچى، مۇئەللىم، ئۇستاز؛ مائارىپشۇناس
مُرَبَّة ج مُرَبَّات: مۇرەببا، ۋەرىنە
مُرَبَّع: تۆت چاسا، تۆت بۇرجەك، كۇادرات
مُرَبًّى ج مُرَبَّيَات: مۇرەببا؛ تەربىيە ئالغۇچى
مُرَبِّيَة: ئايال ئۇستاز؛ ئايال تەربىيىچى؛ بالا تەربىيىچىسى، ئايى
مَرْبَع ج مَرَابِعُ: ياپلاق، ئوتلاق؛ باھارنى ئۆتكۈزىدىغان جاي
مَرْبُوعُ الْقَامَة: ئوتتۇرا بوي
مُرْتَاب: شەك قىلغۇچى، شەكلەنگۈچى، گۇمانلانغۇچى
مُرْتَاح: راھەتلەنگۈچى، مەمنۇن بولغۇچى؛ خاتىرجەم
مَرْتَبَة ج مَرَاتِبُ: دەرىجە، مەرتىۋە؛ كاتېگورىيە؛ ئورۇن؛ ئۇنۋان
مُرْتَبَة: كۆرپە
مُرَتَّب: تەرتىپلىك، رەتلىك، ياخشى ئورۇنلاشتۇرۇلغان، مۇرەتتەپ، قائىدىلىك
مُرَتِّل: ئۇنلۇك ئوقۇغۇچى؛ ناخشا ئېيتقۇچى؛ قۇرئاننى ياخشى ئوقۇغۇچى
مُرْتَجِل: ئويلاپ تۇرمايلا ئېيتىلغان سۆز، دەرھال مەيدانغا قويۇلغان سۆز
مُرْتَدّ: چېكىنگۈچى، دىنىدىن يانغۇچى، مۇرتەد
مُرْتَش: پارا ئالغۇچى
مَرْتَع ج مَرَاتِعُ: ئوت-چۆپى مول ياپلاق

مُرْتَفِع ج مُرْتَفِعَات: ئېگىزلىك
مُرْتَفِع: ئېگىز
مُرْتَكِب: گۇناھ ئۆتكۈزگۈچى، گۇناھكار، جىنايەتچى
مَرْج ج مُرُوج: ياپلاق، ئوتلاق
مَرْجَان الْوَاحِدَة مَرْجَانَة: دېڭىزدىن چىقىدىغان بىر خىل ئېسىل تاش، مارجان
سَمَك مَرْجَان: ئالتۇن بېلىق
مِرْجَل ج مَرَاجِلُ: قازان
مِرْجَل كَهْرَبَائِيّ: توك ئوچاق
غُرْفَة الْمِرْجَلِ: پار قازان ئۆيى
الْمُرْجِئَة: ئىسلام دىنىدىكى بىر مەزھەپ
مَرَح و مَرَحَان: خۇشال بولماق، شاتلانماق؛ خۇشاللىق
مِرْحَاض ج مَرَاحِيضُ: ھاجەتخانا، تازلىق ئۆيى، يۇز يۇيۇش ئۆيى
مَرْحَبًا: خۇش كېلىپسىز، قارشى ئالىمىز
مَرْحَلَة ج مَرَاحِلُ: بىر كۈنلۈك مۇساپە، بىر كۈنلۈك مەنزىل؛ ئۆتەك؛ باسقۇچ
مَرْحَلَة الْانْتِقَالِ: ئۆتكۈنچى دەۋر

مَرْحُوم: ۋاپات بولغۇچى، مەرھۇم، رەھمەتلىك
مَرْحَى: بەلەن قىلدىك، ئەجەپ ياخشى بولدى
مَرَدّ: قايتىش جايى، ئەسلىگە كېلىش ئورنى
مَرْدُود: رەت قىلىنىدىغان، رەت قىلىشقا بولىدىغان
مَرّ ج مُرُور: ئارغامچا، تانا؛ ئۆتۈپ كەتمەك، ئۆتمەك
مُرّ: ئاچچىق؛ جاپالىق
مَرَّة: بىر قېتىم، بىر مەررە، بىر نۆۋەت
مِرّيخ. الْمِرّيخ: مارس
مُرُور: ئۆتمەك
تَذْكِرَة مُرُورٍ: يول خېتى
حَرَكَة الْمُرُورِ: قاتناش، (ئادەم ۋە ماشىنىلارنىڭ) ئۆتۈپ تۇرۇشى
عَسْكَرِيّ الْمُرُورِ. شرطى المرور: قاتناش ساقچىسى
مَرْسُوم ج مَرَاسِيمُ: مۇراسىم، قائىدە-يوسۇن
مُرَشَّح لِمَنْصِب: نامزات
مُرْشِد: يېتەكچى، رەھبەر؛ مۇئەللىم، ئۇستاز

مِرْصَاد: كۆزىتىدىغان ئورۇن، رەسەتخانا
مَرْصَد. مِرْصَاد ج مَرَاصِدُ: رەسەتخانا، كۆزىتىش ئورنى
مِرْصَدَة: تېلېسكوپ
مَرَض ج أَمْرَاض: كېسەل، ئىللەت، ئاغرىق
مَرَض الْبَوْلِ السُّكَّرِيّ: شېكەر سىيىش كېسىلى
مَرَض مُعْدٍ: يۇقۇملۇق كېسەل
فِرَاش الْمَرَضِ: كېسەل كارۋىتى
مَرَضٌ سِرِّيّ: جىنسىي كېسەللىك، تاناسىل كېسەللىكى
مُرْضِعَة: سۈت ئانىسى، ئىنىكئانا
مَرْعًى ج مَرَاعٍ: ياپلاق، ئوتلاق
مَرْعِيّ: رېئايە قىلىنغان
مَرْغُوب: كىشىنى قىزىقتۇرىدىغان نەرسە
مِرْفَأَة ج مَرَافِئُ: پورت
مِرْفَق ج مَرَافِقُ: جەينەك
مَرْفُوض: رەت قىلىنغان، تاشلىۋېتىلگەن
مَرْفُوع: كۆتۈرۈلگەن، ئېگىزلىتىلگەن
مَرَق. مَرَقَة: شورپا، گۆش شورپىسى

مَرْقَب ج مَرَاقِبُ: كۆزىتىش مۇنارىسى، قاراۋۇلخانا
مَرْقَد ج مَرَاقِدُ: تۆشەك، ئورۇن-كۆرپە، ئۇخلايدىغان جاي؛ قەبرە
مَرْقُوم: يېزىلغان
مَرْقًى و مَرْقَاة ج مَرَاقٍ: شوتا، پەلەمپەي
مَرْكَب ج مَرَاكِبُ: كېمە، پاراخوت
مَرْكَبٌ شِرَاعِيّ: يەلكەنلىك كېمە
مَرْكَبٌ بُخَارِيّ: پاراخوت
مَرْكَبَة ج مركبات: ھارۋا، ئات ھارۋىسى
مَرْكَز ج مَرَاكِزُ: مەركەز، مەركىزىي نۇقتا
مَرْكَز الْإِدَارَةِ: باش ئىدارە، باش ئورگان
مَرْكَزُ الرِّيَاسَةِ: قوماندانلىق شتابى
مُرَكَّب ج مُرَكَّبَات: بىرىكمە، قوشۇلما
مَرْمَر: مەرمەر تاش
مَرَمَّة: رېمونت قىلماق
مَرْمًى ج مَرَامٍ: قارىغا ئېتىش مۇساپىسى

مَرِن: يۇمشاق، مۇلايىم
مَرْهَم ج مَرَاهِمُ: مەلھەم دورا
مَرْهُون: رەنگە قويۇلغان، گۆرۈگە قويۇلغان نەرسە
مُرُوءَة: مەردلىك، ئادەمگەرچىلىك
مِرْوَحَة ج مَرَاوِحُ: يەلپۈگۈچ، شامالدۇرغۇچ
مُرُوق: يولدىن چىقىپ كەتمەك، چەتنىمەك
مُرُونَة: ئىلاستىكلىق، كېگىيش-تارىيىشچانلىق
مُرُوَّة: مەردلىك، ئادەمگەرچىلىك
مَرْوِيّ: ئاغزاكى، ئېغىز ئارقىلىق بايان قىلىنغان، رىۋايەت قىلىنغان
مَرِئ ج مُرُوْ أَمْرِئَة: كېكىرتەك
طَعَامٌ مَرِئٌ: سىلىق ئۆتىدىغان تاماق، مېزىلىك تاماق
هَنِيئاً مَرِيئاً: سىزگە سالامەتلىك تىلەيمەن (تاماقتىن كېيىن تەبرىكلەپ ئېيتىلىدىغان سۆز)
مِرْيَة. مُرْيَة: شەك، گۇمان، شۇبھە
مُرِيب: گۇمانلاندۇرغۇچى، شۇبھىلەندۈرگۈچى؛ كىشىنى ئەنسىرەتكۈچى
مَرِيض ج مَرْضَى: كېسەل ئاغرىق ئادەم
مَرْئِيّ: كۆرگىلى بولىدىغان
مِزَاج ج أَمْزِجَة: مىجەز، تەبىئەت، خاراكتېر؛ بەدەن قۇرۇلۇشى
مِزَاج صَفْرَاوِيّ: سەپرا مىجەز
مُزَاح: چاقچاق قىلماق، ھەزىلى قىلماق
مَزَار ج مَزَارَات: زىيارەت قىلىنىدىغان جاي، ئېكسكۇرسىيە قىلىنىدىغان جاي؛ مازار
مَزْج: ئارىلاشتۇرماق
مَزْح: چاقچاق قىلماق، ھەزىلى قىلماق
مُزْدَحَم: قىستاڭچىلىق، تىقىنچىلىق
مُزْدَوِج: قوش، جۈپ
مَزْرَعَة ج مَزَارِعُ: تېرىلغۇ يەر، دېھقانچىلىق مەيدانى
مَزْرُوع ج مَزْرُوعَات: تېرىلغان نەرسە
مَزْعَم ج مَزَاعِمُ: قارىسىغا قىلىنغان سۆز؛ گۇمانىي ئىش
مَزْق و مَزْقَة: يىرتماق، پارچىلماق
مَزْلَق ج مَزَالِقُ: تېيىلغاق يەر، غىلتاڭ يەر

مِزْمَار ج مَزَامِرُ: دۇدۇك، كاناي، مىزگان
مُزْن: يامغۇر بۇلۇتى
حَبّ الْمُزْنِ: مۆلدۈر، تولا
مُزْنَة ج مُزَن: مۆلدۈر، تولا
مُزَوَّج: ئۆيلەنگەن ئەر، ئۆيلۈك بولغان ئەر، جۈپلەنگەن ئەر
مُزَوِّر: ساختىلىق قىلغۇچى، ساختىپەز، مۇغەمبەر
مُزَوَّر: ساختا قىلىنغان، يالغاندىن ياسالغان، ئويدۇرۇلغان
مَزِيد: ئاشقان، ئۆسكەن
طَلَب الْمَزِيدِ: ئارتۇق تەلەپ قىلىش
مَزِيَّة ج مَزَايَا: ئارتۇقچىلىق، پەزىلەت
مَاءٌ ج أَمْيَة: كەچۈرۈن، ئاخشام
مُسَابَقَة ج مُسَابَقَات: رىقابەتلىشىش، مۇسابىقىلىشىش، كۈچ سىنىشىش
مِسَاس: تۇتماق، تەگمەك؛ سارالىق
مُسَاعِد: ياردەمچى، مۇئاۋىن
أُسْتَاذ مُسَاعِد: دوتسېنت
مُسَاعَدَة: ياردەم بەرمەك، ياردەملەشمەك
مُسَافِر: سەپەر قىلغۇچى، يولۇچى، مۇساپىر
مُسَامَحَة: ئەپۇ قىلماق، كەچۈرمەك، كەچىلىك قىلماق
مُسَاهَمَة: ھەسسە قوشماق، قاتناشماق، شېرىك بولماق
شِرْكَة مُسَاهَمَة: چەكلىك ھەسسىدارلىق شىركىتى
مُسَاوٍ: باراۋەر بولغۇچى
مُسَاوَاة: باراۋەرلىك، تەڭلىك
مُسَاوَمَة: سودىلاشماق
مَسْأَلَة مُشْكِلَة ج مَسَائِلُ: تەلەپ، ھاجەت؛ مەسىلە، ئىش
مَسْؤُول: مەسئۇل، جاۋابكار؛ سورالغۇچى
مَسْؤُولِيَّة: مەسئۇلىيەت، جاۋابكارلىق
مَسْبَحَة. مِسْبَحَة ج مَسَابِيحُ: تەسۇي
مُسْتَأْجِر: ئىجارىگە ئالغۇچى
مُسْتَأْجَر: يالالانغان، ئىجارىگە ئېلىنغان
مُسْتَبْشِر: ئۈمىدۋار، ياخشى پال ئالغۇچى
مُسْتَتِر: يوشۇرۇنغۇچى
مُسْتَحَبّ: مەنئۇن قىلىدىغان ئىش، ياخشى ھېسابلانغان ئىش، ساۋاپلىق ئىش

مُسْتَحْدَث: يېڭى، يېڭىلىق
مُسْتَحِقّ: ئېرىشىشكە تېگىشلىك، ئېلىشقا لايىق، ئەرزىيدىغان؛ قىممىتى بار
مُسْتَحْكَم: پۇختا، مۇستەھكەم، مەھكەم، كۆچلۈك
مُسْتَحِيل: مۇمكىن بولمايدىغان، مۇمكىن ئەمەس
مُسْتَخِقّ: سەل قارىغۇچى، كەمستكۆچى
مُسْتَرَاح ج مُسْتَرَاحَات: ھاجەتخانا، يۇز يۇيۇش ئۆيى؛ دەم ئېلىش ئۆيى
مُسْتَشَار قَضَائِيّ. مُسْتَشَار قانۇنى: قانۇن مەسلىھەتچىسى
مُسْتَشْرِق: شەرقشۇناس؛ شەرقلىشىپ كەتكەن ئادەم
مُسْتَشْفًى ج مُسْتَشْفَيَات: دوختۇرخانا، شىپاخانا
مُسْتَطَاع: مۇمكىن، قىلغىلى بولىدىغان
بِقَدْرِ الْمُسْتَطَاعِ: ئىمكانىيەت تىنىك يېتىشچە، ئىمكانىيەت دائىرىسىدە، مۇمكىنقەدەر
مُسْتَعَار: ئارىيەت ئېلىنغان نەرسە، قەرز ئېلىنغان نەرسە
مُسْتَعِدّ: تەييارلانغۇچى، ھازىرلانغۇچى
مُسْتَعْمِر: مۇستەملىكىچى، جاھانگىر
مُسْتَعْمَرَة ج مُسْتَعْمَرَات: مۇستەملىكە
اَلْحَرَكَات الْوَطَنِيَّة فِي الْمُسْتَعْمَرَات: مۇستەملىكە ئەللەردىكى مىللىي ھەرىكەتلەر
مُسْتَعْمَل: ئىشلىنىۋاتقان؛ كونا
مُسْتَعِير: ئارىيەت ئالغۇچى، قەرز ئالغۇچى
مُسْتَغِلّ: مەبلەغ سالغۇچى؛ ئېكسپلاتاتسىيە قىلغۇچى
مُسْتَفِيد: پايدىلانغۇچى، پايدىغا ئېرىشكۈچى
مُسْتَقْبَل: كەلگۈسى، كېلەچەك؛ ئالدى تەرەپ
مُسْتَقِرّ: ئىزچىل، مۇقىم
مُسْتَمِرّ: دائىمىي، داۋاملىق، ئۈزلۈكسىز، ھەمىشە
مُسْتَمِع: ئاڭلىغۇچى، قۇلاق سالغۇچى
مُسْتَهْتِر: شاللاق، پەلىپەتىش
مُسْتَهْلِك: ئىستېمالچى
مُسْتَوْدَع ج مُسْتَوْدَعَات: ئامبار، ئىسكىلات
مُسْتَوْرِد: كىرگۈزۈلگەن، ئىمپورت قىلىنغان
مُسْتَوْطِن: ئاھالە، يەرلىك كىشى
مُسْتَوًى: سەۋىيە

اَلْمُسْتَوَى الْمَعِيشِيّ: تۇرمۇش سەۋىيىسى
مُسَجَّل: خاتىرلەنگەن، تىزىملانغان، دەپتەرگە كىرگۈزۈلگەن؛ زاكاز قىلىنغان
خِطَابٌ مُسَجَّل: زاكاز خەت
مَسْجِد ج مَسَاجِدُ: مەسچىت، سەجدە قىلىدىغان جاي
مَسْجِد الْحَرَام: مەككە مۇكەررەمدىكى كەئبىنى ئوز ئىچىگە ئالغان مۇقەددەس مەسچىت
مَسْجِد الْأَقْصَى: (ئەڭ يىراق مەسچىت) قۇددۇس شەرىپتىكى مۇقەددەس مەسچىت
مَسْجُون ج مَسَاجِينُ: مەھبۇس، تۇرمىدە ياتقۇچى
مَسْح: سۈرتمەك، ئېرىتمەك
مَسْحُوق ج مَسَاحِيقُ: سوقۇلغان، يانچىلغان
مَسِيح. اَلسَّيِّد الْمَسِيح. عِيسَى الْمَسِيح: ئەيسا ئەلەيھىسسالام
اَلْمَسِيح الْكَذَّاب: دەججال
مَسِيحِيّ: خرىستىيان، ناسارا دىنىدىكى ئادەم
اَلدِّين الْمَسِيحِيّ. اَلْمَسِيحِيَّة: خرىستىيان دىنى
مَسْخ: شەكلىنى ئوزگەرتمەك، سۈرىتىنى ئالماشتۇرماق؛ جان ئىسانىنىڭ بەدىنىدىن ئوزگە لايىق كېلىدىغان بىر ھايۋانىنىڭ بەدىنىگە يوتكىلىدۇ دەپ قارايدىغان بىر خىل ئېتىقاد
مَسْخَرَة: كۆلكىلىك، مەنىسىز، زادىلىق قىلارلىق
مُسَدَّس: ئالتە ئاتار تاپانچا
مَسْدُود مُطْلَقًا: ھەرگىز ئاقمايدىغان
مَسْرَح ج مَسَارِحُ: تىياتىرخانا، تىياتىر مەيدانى
خَشَبَة الْمَسْرَح: تىياتىر سەھنىسى، ئويۇن سەھنىسى
مَسْرَحِيَّة ج مَسْرَحِيَّات: سەھنە ئەسىرى
مَسَرَّة ج مَسَرَّات: خوشاللىق
مُسْرِف: ئىسراپخور، بەتەججۇ
مَسْرُور: خوشال بولۇش، شادلىنىش، خوشال
مَسّ: تۇتاق، تەگمەك؛ سارادىلىق
مِسْطَرَة ج مَسَاطِرُ: سىزغۇچ
مَسْعُود: بەختلىك، تەلەيلىك
مَسْعًى ج مَسَاعٍ: تىرىشماق، ئۇرۇنماق، ھەرىكەت قىلماق،

سه يئى قىلماق
مَسْغَبَة: ئاچلىق
مَسْقَط ج مَسَاقِط: چۈشۈپ كەتكەن جاي
مَسْقَط الرَّأْسِ: تۇغۇلغان يۇرت
مِسْك: ئىپار
مَسْكَن و مَسْكِن ج مَسَاكِنُ: ئۆي، ئىمارەت، تۇرالغۇ
اَلْمَسْكُونَة: دۇنيا، ئالەم
مَسْلَك ج مَسَالِكُ: يول، مەسلەك
مُسَلَّح: قورالىلانغان
مُسْلِم ج مُسْلِمُونَ م مُسْلِمَة ج مُسْلِمَات: مۇسۇلمان
مَسْلُوق: پىشۇرىلغان
مِسْمَار ج مَسَامِيرُ: مىخ
مُسَمًّى ج مُسَمَّيَات: ئاتالغان، چاقىرىلغان
مَسْمُوع: ئاڭلىنىدىغان، ئاۋازى ئوچۇق بولغان
مَسْمُوع الْكَلِمَة: گېپى ئوتىدىغان، گېپى ئاڭلىدىغان
مُسْنَد ج مَسَانِدُ: ۋاقتى، سەنەدى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئۇلانغان ھەدىس؛ يالغان نەرسىنى داۋا قىلغۇچى
مَسْنَد ج مَسَانِدُ: دىۋان، يۆلەنچۈكى بار ئورۇندۇق
مُسْهِل ج مُسْهِلَات: سۈركە دورىسى
مُسَوَّدَة ج مُسَوَّدَات: ئەسلى كۆپىيە
مَسِير: مېڭىش، پىيادە مېڭىش؛ ھەربىكە تىلنىش
مَسِيرَة: مۇساپە، ئارىلىق
مَسِيس: تۇتماق، تەگمەك؛ سارىغلىق
مُشَارَكَة: قاتناشماق، ھەمكارلاشماق، ئورتاقلاشماق
مُشَاغَبَة: قۇتراتماق، جەدەل-ماجىرا قوزغىماق، ئىغۋاگەرچىلىك قىلماق
مُشَاهَدَة: ئېكسكۆرسىيە قىلماق، كۆزدىن كەچۈرمەك
مُشْتَاق: ئىشتىياق باغلىغۇچى، سېغىنغۇچى
مُشَتَّت: چېچىلاڭغۇ، تارقاق؛ چېچىلىپ كەتكەن
مُشْتَرٍ: خېرىدار، سېتىۋالغۇچى
مُشْتَرَك: ئورتاق
مُشْتَعِل: يالقۇنلىغۇچى، كۆيگۈچى، يانغۇچى
مُشْتَهًى ج مُشْتَهَيَات: ئارزۇلۇق، نەسىپكە ياقىدىغان، تەملىك، مېزىلىك

مَشْرَب و مَشْرَبَة ج مَشَارِبُ: ئىچىدىغان چاي
مَشْرَب الْقَهْوَة: قەھۋەخانا
مَشْرِق ج مَشَارِقُ: شەرق، شەرق تەرەپ
مُشْرِق: نۇرلۇق، نۇر چاچقۇچى
مُشْرِك. مُشْرِكِيّ: خۇداغا شېرىك كەلتۈرگۈچى، بۇتپەرەس، مۇشرىك
مَشْرُوب ج مَشْرُوبَات: ئىچىملىكلەر
مَشْرُوبَات رُوحِيَّة، مَشْرُوبَات كُحُولِيَّة: مەست قىلغۇچى ئىچىملىكلەر
مَشْرُوع ج مَشْرُوعَات: پىلان؛ لايىھە؛ ئىش؛ كارخانا؛ قانۇنلۇق، توغرا
مَشْغُول: ئىشى بار، ئىشى ئالدىراش
مَشْق: مىسال، قائىدە؛ ئۇلگە
مَشَقَّة ج مَشَاقّ و مَشَقَّات: مۇشەققەت، قىينچىلىق، ئېغىرچىلىق، جاپا
مِشْكَاة: چىراغ قويىدىغان تاكچا، چىراغپاي
مُشْكِل. مُشْكِلَة ج مَشَاكِلُ و مُشْكِلَات: قىيىن مەسىلە، قىيىن ۋەزىپە، مۇشكۈل ئىش
مَشْكُور: رەھمەتكە ئېرىشكۈچى، تەشەككۈرگە سازاۋەر بولغۇچى
مِشْمِش: ئۆرۈك
مَشْئُومَات: خۇش پۇراق گۈللەر
مِشْنَقَة: دار
مَشْهَد ج مَشَاهِدُ: يىغىن، سورۇن؛ شەھەست بولغان جاي؛ شەھەتنىك قەبرىسى؛ كۆرۈنۈش، مەنزىرە؛ يىغىن مەيدانى؛ خاتىرە تاش، خاتىرە تاختا
مَشْهُور ج مَشَاهِيرُ: مەشھۇر، ئاتاغلىق، داڭلىق، شۆھرەت قازانغان
مَشْوَرَة ج مَشْوَرَات: مەسلىھەت، پىكىر؛ نەسىھەت؛ تەكلىپ؛ بولىيورۇق
مُشَوَّش: قالايمقان
مَشْوِيّ: پىشۇرۇلغان
مَشِيئَة: ئىرادە، خاھىش
بِمَشِيئَةِ اللّٰهِ: ئاللانىڭ خاھىشى بويىچە
مُصَاب ج مَصَائِبُ: مۇسىبەت، بالايى-ئاپەت
مُصَاحَبَة: ھەمراھ بولماق، بىللە بولماق
مَصَادِر مَوْثُوقَة: ئىشەنچلىك مەنبەلەر
مُصَارِع: چېلىشچى؛ بوكسىورچى

مُصَارَعَة: چېلىشماق، مۇشتلاشماق
مَصَالِح حَيَوِيَّة: جانجان مەنپەئەت
مُصَاهَرَة: قۇدا-باجىلىق
مِصْبَاح ج مَصَابِيحُ: چىراغ
مِصْبَاحُ كَهْرَبِيّ: ئېلېكتر چىرىغى
مُصْحَف ج مَصَاحِفُ: قۇرئان؛ تۇم، جىلد، كىتاب
اَلْمُصْحَف الشَّرِيف: قۇرئان كەرىم
مِصْرَاع الْبَابِ ج مَصَارِعُ: ئىشىكنىڭ قانىتى
مِصْرَاع الشِّعْرِ: شېئىرنىڭ مىسراسى
مِصْدَاق: ئۆلچەم؛ سىناق تاش
مِصْر ج أَمْصَار: شەھەر؛ ئاھالىسى زىچ جاي؛ چېگرا، پاسىل؛ مىسر
مَصْرَع ج مَصَارِعُ: ھالاكەتكە ئۇچرىغان جاي؛ ئۆلمەك
مَصْرَف ج مَصَارِفُ: بانكا
مَصْرُوف ج مَصْرُوفَات و مَصَارِيفُ: چىقىم، خراجەت
مَصّ: شورىماق، ئەممەك
مَصْطَبَة: سۇپا
مُصْطَفًى: تاللانغان
مَصْقَع ج مَصَاقِعُ: ناتىق، سۆزمەن؛ پاساھەتلىك، بالاغەتلىك؛ ئاۋازى جاراڭلىق
خَطِيبٌ مِصْقَع: ماھىر ناتىق
مَصْقُول: سۈركەپ پارقىرىتىلغان؛ قىلىچ؛ پارقىراق، ۋال-ۋال قىلىدىغان
مُصْلِح: ئىسلاھاتچى؛ تۈزەپ ئوڭلىغۇچى؛ ئەپلە شتۇرگۇچى
مَصْلَحَة ج مَصَالِحُ: پايدا؛ ئىرادە
مَصْلَحَة الصِّحَّة: سەھىيە ئىدارىسى
مُصَلٍّ: ناماز ئوقۇغۇچى
مُصَلًّى ج مُصَلَّيَات: ناماز ئوقۇيدىغان جاي، نامازگاھ
مَصْنَع ج مَصَانِعُ: زاۋۇت
مُصَنِّف: تۈزگۈچى، ئاپتور، مۇئەللىپ، مۇسەننىف
مَصْنُوع: ياسالغان، تەبىيارلاپ قويۇلغان؛ يالغاندىن ياسالغان؛ سۈنئىي
مَصْنُوع ج مَصْنُوعَات: مەھسۇلات
مُصَوِّر: رەسسام
مُصَوِّر شَمْسِيّ: رەسىم تارتقۇچى
اَلْمُصَوِّر: ئەلمۇسەۋۋىر (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، سۈرەت بېغىشلىغۇچى

ئىھاتە قىلىنغان
اَلْحَمَّام الْمُطَوَّق: پاختەك
مَطْوِيّ: قاتلانغان
مُطِيع: گەپ ئاڭلىغۇچى، بوي سۇنغۇچى، ئىتائەت قىلغۇچى، باش ئەككۈچى
مَطِيَّة ج مَطَايَا و مَطِيّ: ئۇلاغ (مىنىدىغان)
مُظَاهَرَة: يارەمله شمەك، ئارقا تىرەك بولماق؛ نامايىش
مُظَفَّر: غالىپ، يەڭگۈچى، زەپەر تاپقۇچى
مَظَلَّة. مِظَلَّة ج مَظَلَّات: كۈنلۈك، زونتىك
مِظَلَّة وَاقِيَة. مِظَلَّة اَلنَّجَاةِ: پاراشوت
مَظْلِمَة ج مَظَالِمُ: ئادالەتسىز، ناھەقچىلىق
مُظْلِم: قاراڭغۇلۇق، زۇلمەتلىك
مَظْلُوم: زۇلۇم قىلىنغۇچى، ئېزىلگۈچى
مَظِنَّة ج مَظَانّ: شەك، گۇمان، شۇبھە
مَظْهَر ج مَظَاهِرُ: تاشقى كۆرۈنۈشى، مەنزىرە
اَلْمِعَاد: ئاخىرەت، ئاخىرەت ھاياتى
مُعَادَاة: دۈشمەنلەشمەك، ئۆچمەنلەشمەك
مُعَادِل: باراۋەر، تەڭ، تەڭمۇ-تەڭ؛ ئۈدۈلمۇ-ئۈدۈل
مُعَارَضَة: قارشى تۇرماق، قارشىلىق كۆرسەتمەك
مَعَارِف: مائارىپ، ئىلىم، بىلىم، ئىلىم-مەرىپەت؛ تونۇش
وِزَارَة الْمَعَارِفِ: مائارىپ مىنىستىرلىكى
مَعَارِف الرَّجُل: كىشىنىڭ تونۇشلىرى، كىشىنىڭ دوستلىرى
مَعَاش ج مَعَاشَات: تۇرمۇش ۋاسىتىلىرى؛ ئىش ھەققى، مائاش
مَعَاش التَّقَاعُد: پېنسىيە پۇلى
مُعَاشَرَة: سۆھبەتلەشمەك، ئالاقىلەشمەك، ئارىلاشماق
مُعَاصِر: ھازىرقى زامان، زامانداش
مُعَاقَبَة: جازالماق، چارە كۆرمەك
مُعَاقِد: كېلىشىم تۈزگۈچى، توختام تۈزگۈچى
مُعَامَلَة ج مُعَامَلَات: مۇئامىلە قىلماق، مۇناسىۋەت قىلماق، ئالاقە قىلىشماق
مُعَانِد: جاھىل، تەرسا؛ ھەققەتكە قارشىلىق قىلىپ جېدەللەشكۈچى
مُعَانَدَة: قارشىلىق كۆرسەتمەك، سەركەشلىك قىلماق، بويۇنتاۋلىق

دېگەن مەنىدە)

مُصِيبَة: مۇسىبەت، بالايى ئاپەت

مَصِير ج مَصَايِرُ: ئاقىۋەت، ئاخىر، ئاخىرقى نەتىجە

مَضَاجِع: ھەممىتۆشەك، بىللە ياتقۇچى

مُضَارَبَة: رىقابەتلىشىش؛ بىرى دەسمايە، بىرى كۈچ چىقىرىپ قىلغان سودىدىن كەلگەن پايدىنى تەڭ بۆلۈشۈۋېلىش

مُضَارَبَة حُرَّة: ئەركىن رىقابەت

مُضَارِع: ئوخشىغۇچى؛ شېئىردىكى قاپىيىنىڭ بىر تۈرى؛ كەلگۈسى ياكى ھازىرقى زاماننى كۆرسىتىدىغان پېئىل شەكلى

مُضَاعَف: ھەسسەپ؛ تېخمۇ؛ ئىككى ئوخشاش ھەرپ بىر كەلگەن پېئىل

مَضْجَع ج مَضَاجِعُ: كارىۋات، تۆشەك؛ ئوخلاش ئۆيى، ياتاق ئۆي

مَضَرَّة ج مَضَارّ: زىيان، زىيانلىق

مُضْطَرّ: مەجبۇرلانغۇچى؛ مۇھتاج بولغۇچى، بېشىغا كۈن چۈشكەن ئادەم

مُضْطَرِب: قالايمىقان بولغۇچى؛ ھاياجانلانغۇچى؛ ئەسىرىگۈچى

مُضْطَرِم: يانغۇچى، كۆيگۈچى

مُضْطَهِد: ئىزىلگۈچى، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى، خورلانغۇچى

مُضْطَهِد: ئەزگۈچى، زالىم، خورلىغۇچى

مَضْغ: چاينىماق

مُضِلّ. مُضَلِّل: ئازدۇرغۇچى، گۇمراھ قىلغۇچى

مِضْمَار ج مَضَامِرُ: بەيگە مەيدانى، مۇسابىقە مەيدانى

مَضْمَضَة: ئېغىزنى چايقىماق، ئېغىزغا سۇ ئېلىپ ئايلاندۇرماق

مُضُوّ: كەتمەك، ئايرىلماق

مِضْيَاع: ئىسراپ قىلغۇچى، زايا قىلغۇچى، بۇزۇپ چاچقۇچى

مِضْيَاف: مېھماندوست، مېھمانغا كۆڭۈل بۆلگۈچى

مَضِيق ج مَضَايِقُ: تار يول، بوغۇز، تار ئېغىز، تاغ بوغۇزىدىكى يول

مُضِيّ: كەتمەك، ئايرىلماق

مُضَيِّع: ئىسراپ قىلغۇچى، ئىسراپخور، زايا قىلغۇچى، بۇزۇپ چاچقۇچى

مُطَابِق: مۇۋاپىق، مۇناسىپ، ماس

مَطَار ج مَطَارَات: ئايروپىلان

قىلماق

مُعَانَقَة: قۇچاقلاشماق، قۇچاقلىشىپ كۆرۈشمەك

مُعَاهِد: كېلىشىم تۈزگۈچى بىر تەرەپ، ئىتتىپاق تۈزگۈچى

مُعَاهَدَة ج مُعَاهَدَات: كېلىشىم، شەرتنامە، توختام، ئىتتىپاق، بىرلەشمە

مُعَاوِن: ياردەمچى، مۇئاۋىن

مُعَايَنَة: كۆز بىلەن كۆرمەك؛ كۆزدىن كەچۈرمەك، تەكشۈرمەك

مَعْبَد ج مَعَابِدُ: ئىبادەتخانا، بۇتخانا

مَعْبَر ج مَعَابِر: كېچىك

مَعْبُود: ئىبادەت قىلىنغۇچى، ئىلاھ، مەبۇد، بۇت

مُعْتَاد: ئادەتتىكىدەك

مُعْتَبَر: ھۆرمەتكە سازاۋەر، مۆتىۋەر؛ ئەتىۋالىق

مُعْتَدٍ: تاجاۋۇز قىلغۇچى، چېقىلغۇچى

مُعْتَدِل: تۈز؛ ئوتتۇرا ھال؛ مۆتىدىل

مُعْتَرِك: ئۇرۇش مەيدانى، فرونت، جەڭگاھ

مُعْتَزِل: چېكىنگۈچى، چەتنىگۈچى، ئايرىلغۇچى

الْمُعْتَزِلَة: مۇئتەزىلە مەزھىپى

مُعْتَزِلِيّ: مۇئتىزىلە مەزھىپىدىكى ئادەم

مُعْتَقَد ج مُعْتَقَدَات: ئەقىدە، ئېتىقاد

مُعْتَمَد: ئىشەنچلىك، ئىشىنىشكە بولىدىغان

مَعْتُوه ج مَعَاتِيهُ: گاللۇاڭ، بەغەرەز، مەتۇ، دۆت

مُعْجِزَة ج مُعْجِزَات: مۆجىزە

مُعْجَم ج مَعَاجِيمُ: قامۇس، لۇغەت

حَرْفٌ مُعْجَم: چېكىتلىك ھەرپ

مَعْجُون: يۇغۇرۇلغان، خېمىر قىلىنغان

مَعْجُون ج مَعَاجِينُ: مەجۇن (ھەر خىل دورىلارنى بىرلەشتۈرۈپ يۇغۇرۇپ ياسىغان دورا)

مَعِدَة: ئاشقازان، مەيدە

مُعَدّ ج مُعَدَّات: قورال، سايمان، ئۇسكۇنە، جاھاز، ئەسۋاب

مَعْدَن ج مَعَادِنُ: مەدەن، كان، ئەسلى مەنبە

مَعْدُوم: يوقالغان، يوق، غەيرىي مەۋجۇت

مُعَذِّب: ئازابلىغۇچى، قېرىشقۇچى

مَعْذِرَة ج مَعَاذِرُ: ئۆزرى، بانا؛ ھۆججەت؛ كەچۈرۈش، ئەپۇ

ئستانسىي، ئايرودوروم

مُطَالَبَة ج مُطَالَبَات: تەلەپ قىلماق، هوقۇق تەلەپ قىلماق

يُلَبِّي مُطَالَبَه تَلْبِيَةً تَامَّةً: ئۇنىڭ تەلىپىگە تامامەن ئۇيغۇن

مَطْبَخ ج مَطَابِخُ: ئاشخانا، تاماقخانا (تاماق ئېتىدىغان)

مَطْبَع ج مَطْبَعَة ج مَطَابِعُ: باسمىخانا، مەتبەئە

مَطْبُوع: بېسىلغان؛ جەدۋەل، سىخما

مَطْبُوعَات: باسما بۇيۇملار، نەشر بۇيۇملىرى

مَطَر ج أَمْطَار: يامغۇر

مُطْرِب: كىشىنى مەپتۇن قىلغۇچى؛ مۇزىكانت، سازچى

مُطَرَّز: گۈل چىكىلگەن، كەشتىلەنگەن

مِطْرَق. مِطْرَقَة ج مَطَارِقُ: توقماق؛ بازغان؛ بولقا

مَطْعَم ج مَطَاعِمُ: تاماقخانا، ئاشخانا (تاماق ساتىدىغان ياكى يەيدىغان)

مَطْل: سوزماق، ئارقىغا سوزماق

مَطْلَب ج مَطَالِبُ: مەقسەت، غەرەز

مَطْلَع ج مَطَالِعُ: شوتا، پەلەمپەي؛ مۇقەددىمە، كىرىش سۆز؛ قۇياش ۋە يۇلتۇزلارنىڭ چىقىدىغان جايى

مَطْلَع الْفَجْرِ: تاڭ نۇرى

مَطْلُوب ج مَطَالِيبُ: تەلەپ قىلىنغان، ئىزدەلگەن، ئۇمىد قىلىنغۇچى؛ زۆرۈر، تۆلەشكە تېگىشلىك

مُطْلَق: مۇتلەق؛ چەكلىمىگە ئۇچرىمايدىغان، ئەركىن

مُطْلَقًا: ھەرگىز، ئەبەدىي، مۇتلەق

مُطَلَّقَة: قويۇۋېتىلگەن ئايال، تالاق قىلىنغان ئايال

مَطْمَح ج مَطَامِحُ: مەقسەت، غەرەز، نىشان

مُطْمَئِنّ: خاتىرجەم، كۆڭلى توق

مَطْهًى ج مَطَاهٍ: ئاشخانا (ئۆيلەردىكى ئاشخانا)

مِطْوَاع: گەپ ئاڭلىغۇچى، بوي سۇنغۇچى، ئېتائەت قىلغۇچى، باش ئەككۈچى

مُطَوِّف: تاۋاپ قىلدۇرغۇچى؛ ھاجىلارنىڭ ھەج پائالىيىتىگە يېتەكچىلىك قىلغۇچى

مُطَوَّق: ئورىۋېلىنغان، قورشىۋېلىنغان،

مەزمۇن؛ مەقسەت

الْمَغْزَى الْعَالَمِيّ: خەلقارا ئەھمىيەت

مَغْفِرَة: كەچۈرمەك، ئەپۇ قىلماق، مەغپىرەت قىلماق

مَغْلُوب: مەغلۇب بولغۇچى، يېڭىلگۈچى

مُغْلًى: قاينىتىلغان؛ پار قازان

مَغْنَا طِيسُ: ماگنىت

مَغْنَم ج مَغَانِم: غەنىمەت، ئولجا، پايدا

مُغَنِّيَة: ئايال ناخشىچى

مَغْنًى ج مَغَانٍ: تۇرالغۇ جاي، داچا، شەھەر سىرتىدىكى دەم ئېلىش ئورنى

مِغْوَار: ھۇجۇم قىلغۇچى، يۈرەكلىك، باتۇر

مُغِيث: ياردەم بەرگۈچى، قۇتقازغۇچى، قۇتقۇزۇش بەرگۈچى

مَفَازَة ج مَفَازَات وَمَفَاوِزُ: چۆل، دالا، جەزىرە

مُفْتٍ: پەتۋا بەرگۈچى، مۇپتى

مِفْتَاح ج مَفَاتِيحُ: ئاچقۇچ، كېلىت

مُفَتِّش: تەكشۈرگۈچى، كۆزدىن كەچۈرگۈچى؛ نازارەت قىلغۇچى، چارلىغۇچى

مفتخر: پەخىرلەنگۈچى؛ ئېسىل

مُفْتَرِس: يىرتقۇچ، ياۋۇز

مَفْخَرَة ج مَفَاخِرُ: پەخىرلىنىدىغان ئىش؛ ئارتۇقچىلىق، ياخشى خىسلەت؛ نەتىجە

مَفْدِيّ: پىدىيە بېرىپ قايتۇرىۋېلىنغان؛ سۆيۈملۈك، قەدىرلىك، ئالىيجاناب

مُفْرَد ج مُفْرَدَات: يالغۇز، يەككە

مَفَرّ: قاچىدىغان جاي، چېقىش ئېغىزى، قېچىش يولى

مُفْرِط: ھەددىدىن ئاشقۇچى، ھەددىدىن ئۆتكۈزۈۋەتكۈچى

مَفْرُوش بِالْبَسْطِ: بىسات سېلىنغان

مَفْرُوشَات: ئۆي سايمانلىرى، ئۆي سەرەمجانلىرى

مُفْسِد: ئارىنى بۇزغۇچى، ئارىغا بۆلگۈنچىلىك سالغۇچى، پىتنە-پاسات پەيدا قىلغۇچى

مَفْسَدَة ج مَفَاسِدُ: سۇيىقەست؛ يامان قىلىق، بۇزۇق ھەرىكەت؛ پىتنە-پاسات

مُفَسِّر: شەرھىلىگۈچى، چۈشەندۈرگۈچى، تەسىر قىلغۇچى، مۇپەسسىر

مَفْصِل ج مَفَاصِلُ: بوغۇش؛ ئۇگە، بوغۇم

ذَاءُ الْمَفَاصِلِ: ريماتىزىم

قىلىش

مِعْرَاج ج مَعَارِيجُ: شوتا

الْمِعْرَاج: مۇھەممەت ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاسمانغا چىقىپ روھى ئالەم بىلەن تونۇشۇپ قايتقانلىقى، مېراج

مَعْرِض ج مَعَارِضُ: كۆرگەزمىخانا

مَعْرِفَة ج مَعَارِفُ: ئىلىم، بىلىم، ئىلىم-مەرىپەت؛ تونۇش

مَعْرَكَة: ئۇرۇش، جەڭ؛ (تەنھەرىكەت) مۇسابىقىسى

مَعْرُوف: مەلۇم، مەلۇملۇق، مەشھۇر؛ مەرھەمەت، ئىھسان، ياخشىلىق

مَعْز ج مِعَز: ئۆچكە

مُعْسِر: كەمبەغەل، نامراد

مُعَسْكَر ج مُعَسْكَرَات: لاگىر، ھەربىي لاگىر، گازارما؛ قورغان

مَعْشَر ج مَعَاشِرُ: جامائەت، بىر توپ، بىر گۇرۇھ

مِعْشَار: ئوندىن بىر 1/10

مَعْشُوق: مەشۇق، مەھبۇب، سۆيگۈ

مَعْصَم ج مَعَاصِمُ: بېغىش

مَعْصُوم: قوغدالغان، مۇھاپىزەت قىلىنغان، ساقلانغان؛ ھېچ قانداق گۇناھ ۋە خاتالىق سادىر بولمىغان

مَعْصِيَة ج مَعَاصٍ: گۇناھ، جىنايەت

مُعْضِلَة ج مَعَاضِلُ: قىيىن مەسىلە

مُعَطَّر: خۇش پۇراقلىق ماتېرىياللار سېپىلىنغان، خۇش پۇراق قوشۇلغان، خۇش بۇي، ئەتىرلىك

مِعْطَف ج مَعَاطِفُ: تون، چاپان، پەلتو، يەكتەك

مُعْظَم ج مَعَاظِمُ: كۆپ قىسمى، كۆپچىلىكى

مَعْقِل ج مَعَاقِلُ: قورغان، ئىستھكام

مَعْقُول ج مَعْقُولَات: چۈشىنىشلىك، ئەقلگە مۇۋاپىق، مۇۋاپىق

مُعَلَّق ج مُعَلَّقَات: ساڭگىلاقلىق، ئېسىقلىق، مۇئەللەق

مُعَلِّم: ئوقۇتقۇچى، مۇئەللىم، ئۇستاز

مَعْلَم ج مَعَالِمُ: يول كۆرسەتكۈچ، يول بەلگىسى

مَعَالِم الْمَدِينَة: شەھەرنىڭ قىياپىتى، شەھەرنىڭ كۆرۈنۈشلىرى

مَعْلُوم ج مَعْلُومَات: بىلىنگەن، مەلۇم بولغان، ھەممە بىلىدىغان، مەلۇملۇق

مَعْلُومَات: خەۋەر، مەلۇمات؛

مَفْضَل. مِفْضَال: مەرت، قولى كەڭ، سېخى

مُفَكِّر: پەيلاسوپ، مۇتەپەككۇر، پىكىر قىلالايدىغان؛ زىيالىي، ئەقلىي ئەمگەك بىلەن شوغۇللانغۇچى

مُفَكِّرَة جَيْبٍ: خاتىرە دەپتەر، قويۇن دەپتەر

مُفْلِح: مۇۋەپپەقىيەت قازانغۇچى، مەقسەتكە ئېرىشكۈچى

مُفْلِس ج مُفْلِسُون: ۋەيران بولغۇچى، قەرز تۆلەشكە ئاجىزلىق قىلغان ئادەم

مُفَوَّض: تولۇق ھوقۇقلۇق، ھاۋالە قىلىنغان

الْوَزِير الْمُفَوَّض: تولۇق ھوقۇقلۇق كونسۇل

مُفَوَّضِيَّة: كونسۇلخانا

مُفِيد: پايدىلىق، پايدا ئالغىلى بولىدىغان، پايدا بېرىدىغان

مُقَابِل: ئالدىدا، ئۇدۇلىدا؛ بەدەل، قىممەتداش

مُقَابَلَة: ئۇچراشماق، مۇلاقات بولماق

مُقَاتِل: جەڭچى، ئەسكەر

مُقَاتَلَة: ئۇرۇشماق، جەڭ قىلماق

مُقَارَنَة: سېلىشتۇرماق

مُقَاسَمَة: ئورتاق بەھرىمەن بولماق، ئورتاق بۆلۈشمەك

مُقَاطَعَة: مۇناسىۋەتنى ئۈزمەك، تاشلىۋەتمەك

مُقَاطَعَة ج مُقَاطَعَات: ئۆلكە؛ رايون

مَقَال. مَقَالَة ج مَقَالَات: ماقالە، ئىلمىي ماقالە

مَقَالَة اِفْتِتَاحِيَّة: باش ماقالە

مَقَام: ئورۇن، جاي، سورۇن

مَقَام ج مَقَامَات: دەرىجە، مەرتىۋە؛ ھۆرمەت؛ ماكان، ماقام

مَقَامَة ج مَقَامَات: دائىرە، ساھە

مُقَاوَمَة: قارشىلىق كۆرسىتىمەك

مُقَايَسَة ج مُقَايَسَات: ئۆلچىمەك، پەرەز قىلماق، قىياس قىلماق

مَقْبَرَة ج مَقَابِرُ: قەبرە، گۆر

مُقْبِل: كەلگۈچى، كېلىدىغان، كېيىنكى

الشَّهْر الْمُقْبِل: كېلەركى ئاي، كېلەر ئاي

مَقْبُول: قوبۇل قىلىنغۇچى، ئەقلگە مۇۋاپىق

مَقْت: يامان كۆرمەك، ئۆچ كۆرمەك

ماتېريال

مِعْمَار. مِعْمَارِيّ: قۇرۇلۇش ئۇستىسى، قۇرۇلۇش مۇتەخەسسىسى

مَعْمَل ج مَعَامِلُ: زاۋۇت؛ تەجرىبىخانا

مُعَمَّر: ئۆمرى ئۇزۇن

مُعَمًّى ج مُعَمَّيَات: تېپىشماق، مۇئەما؛ ئاجايىپ-غارايىپ ئىش

مَعْنًى ج مَعَانٍ: مەزمۇن، مەنە

مَعْهَد ج مَعَاهِدُ: جەمئىيەت، ئىلمى جەمئىيەت، بىرلەشمە؛ شۆيۈەن

مِعْوَان ج مَعَاوِينُ: قابلىيەتلىك ياردەمچى، ياردەمچى

مِعْوَل ج مَعَاوِل: مىتىن، جۆتۈ

معونة: ياردەم بەرمەك، ياردەم، يارداەم يۈل

مِعًى ج أَمْعَاءٌ: ئۇچەي

الْمِعَى الْأَعْوَر: سوقۇر ئۇچەي

الْمِعَى الاِثْنَى عَشَرِيّ: 12 بارماق ئۇچەي

مِعْيَار: ئۆلچەم (باھالاش ۋە ھۆكۈم قىلىش جەھەتتىكى)

مَعِيشَة ج مَعَايِشُ: تۇرمۇش، تۇرمۇش ۋاستىلىرى؛ ئىش ھەققى، مائاش

مَعِيَّة: ھەمراھ بولماق

مُعَيَّن: مۇئەييەن تەيىنلەنگەن، بەلگىلەنگەن؛ مەخسۇس

مَغَار. مَغَارَة ج مَغَارَات: غار، ئۆڭكۈر

مَغَاز: غازلارنىڭ ئەخلاق-پەزىلەتلىرى

مُغَالَاة: (دىنىي جەھەتتە) ھەددىدىن ئۆتكۈزۈۋەتمەك، مۇبالىغىلەشتۇرمەك؛ باھانىڭ ئۆرلەپ كېتىشى

مُغَامَرَة ج مُغَامَرَات: تەۋەككۈلچىلىك، قارا ملىق

مَغَبَّة: ئاقىۋەت، نەتىجە

مَغْبُون: ئالدانغان، زىيان تارتقان

مُغْتَاب: گەپ توشۇغۇچى، غەيۋەتخور

مُغْتَرِب: ياقا يۇرتلۇق، مۇساپىر، غېرىپ

مُغْتَسَل ج مُغْتَسَلَات: يۇيۇنۇش ئۆيى، يۇيۇنىدىغان جاي

مُغْتَصِب: بۇلاڭچى، ئىگىلىۋالغۇچى، تارتىۋالغۇچى

مَغْرِب: غەرب، غەرب تەرەپ، كۈن پېتىش

مَغْرَفَة ج مَغَارِفُ: چۆمۈچ

مَغْرَم ج مَغَارِمُ: زىيان

مَغْزًى ج مَغَازٍ: مەنە، ئەھمىيەت،

مُقْتَدِر: كۈچلۈك، قابىلىيەتلىك، ئىقتىدارلىق؛ باي

مُقْتِر: بېخىل، پىشىق، مۇمسك، پىخسىق

مُقْتَرَح ج مُقْتَرَحَات: تەكلىپ

مُقْتَطَف ج مُقْتَطَفَات: تاللانما؛ ئۈزۈندە

مِقْدَار ج مَقَادِرُ: مىقدار؛ سەۋىيە؛ ئۆلچەم

مَقْدِرَة. مَقْدَرَة: كۈچ، قابىلىيەت، يوشۇرۇن كۈچ

مُقَدَّر: تەقدىر قىلىنغان، بەلگىلەنگەن، بېكىتىلگەن

مُقَدَّس ج مُقَدَّسَات: پاك، مۇقەددەس، ئۇلۇغ

مُقَدَّم: ئىلگىرىكى، ئىلگىرى سۈرۈلگەن؛ ئالدىن بېرىلگەن، ئالدىن تۆلەنگەن

مُقَدَّمَة. مُقَدِّمَة ج مُقَدِّمَات: ئالدىنقى قىسىم، ئالدى تەرەپ، باش تەرىپى

مُقَدِّمَة الْجَبْهَة الْأَمَامِيَّة: ئەك ئالدىنقى سەپ

مَقْدُور ج مَقَادِيرُ: تەقدىر قىلىنغان، بەلگىلەنگەن، بېكىتىلگەن

مِقْرَاض ج مَقَارِيضُ: قايچا

مَقْرَبَة: توغقانچىلىق مۇناسىۋەت

مَقَرّ ج مَقَارّ: تۇرالغۇ جاي، ئورۇن

مَقَرّ الْقِيَادَة: قوماندانلىق شتابى

مَقْصَد ج مَقَاصِدُ: غەرەز، مەقسەت؛ ئىرادە

مِقَصّ ج مِقَصَّات و مَقَاصّ: قايچا

مَقْعَد ج مَقَاعِدُ: ئولتۇرۇدىغان جاي؛ دېۋان، كىرىسلو

مَقْعَدَة ج مَقَاعِدُ: كاسا، قۇيرۇق، ساغرا؛ مەقەت

مُقْلَة: كۆز

مُقْلَة الْعَيْنِ: كۆز ئالمىسى، كۆز قارچوغى

مُقِلّ: كەمبەغەل، نامرات

مُقَلِّد: ئەگەشكۈچى، تەقلىد قىلغۇچى، باشقىلارنى ئۇلگە قىلغۇچى

مَقْلُوّ: قورۇلغان

مَقْلِيّ: قورۇلغان

مَقُوّ: كۈچلەندۈرگۈچى، قوزغۇچى

مَقَوِّيَات: قوزغۇچى دورىلار

الْمُقِيت: ئەلمۇقت (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ھەرشەيئىگە قادىر ۋە ئۇنى مۇھاپىزەت قىلغۇچى دېگەن

مه نده)

مِقْيَاس: ئۆلچەم، ئۆلچىگۈچ، مىقدار

مُقَيَّد ج مَقَايِيدُ: ئىشكەل سېلىنغان، باغلانغان؛ چەكلەنگەن؛ خاتىرلەنگەن، تىزىملانغان

مُكَابَدَة: يولۇقماق، ئۇچرىماق؛ چىدىماق

مُكَابِر: تەرسا، جاھىل

مُكَابَرَة: تەرسالىق، جاھىللىق؛ مۇنازىرە، بەھىس

مُكَاتَبَة: خەت يېزىشماق، خەۋەرلەشمەك

مُكَافَاة: مۇكاپات؛ ھەق

مُكَافَأَة: مۇكاپات؛ ھەق

مُكَافَحَة: قارشى تۇرماق، كۆرەش قىلماق

مُكَالَمَة: سۆزلەشمەك، سۆھبەتلەشمەك

مَكَان ج أَمْكِنَة وأَمَاكِنُ: ئورۇن، جاي، ماكان؛ بوشلۇق؛ مەۋقە

مَكَانَة ج مَكَانَات: ئورۇن، دەرىجە؛ ئابروي، نوپۇز؛ تەسىر

ذُومَكَانَةٍ: ھوقۇققا ئىگە، نوپۇزلۇق

مُكَبِّر: چوڭايتقۇچى، زورايتقۇچى، ئۇلۇغلىغۇچى

مُكَبِّر الصَّوْت: مىكرافون

مَكْتَب ج مَكَاتِبُ: مەكتەپ؛ ئىشخانا، باشقارما؛ ئىدارە؛ يېزىق ئۇسۇلى

مَكْتَب الْبَرِيد: پوچتا-تېلېگراف ئىدارىسى

مَكْتَب. مَكْتَبَة: كىتاب ئۆيى (شەخسىنىك)، ئىش ئۆيى، خىزمەت ئۆيى، ئىشخانا

مَكْتَبَة ج مَكَاتِبُ و مَكْتَبَات: كۇتۇپخانا؛ كىتابخانا، كىتاب دۇكىنى

مُكْتَفٍ: يېتەرلىك، كۇپايىلەنگۈچى، قانغۇچى

مَكْتُوب ج مَكَاتِيبُ: خەت، مەكتۇب؛ يېزىلغان

مَكْتُوم: يوشۇرۇنغۇچى، يوشۇرۇنغان

مَكْث و مَكْث: تۇرۇپ قالماق، قېپقالماق

مِكْثَار: جاۋىلداق، ۋات-ۋات، گېپى تولا

مُكَدَّر: كۆڭۈلسىز

مُكَرَّم: ھۆرمەتلىك، ئىززەتلىك، ئىززەتكە لايىق

مَكْرُوه: يېقىمسىز، زېرىكەرلىك، يىرگىنىشلىك، مەكرۇھ، دىنىي ئەھكامدا تەرك ئەتسە ساۋاپ بولىدىغان، قىلمىسا جازالانمايدىغان ئىش، قىلسا كايىشقا ئۇچرايدىغان

مَكْسَب ج مَكَاسِبُ: مەنپەئەت، پايدا، مەھسۇل

مَكْشُوف: ئېچىۋېتىلگەن؛ ئوچۇق چېقىپ تۇرغان، يالىڭاچ

مَكَّار: ھىيلىگەر، مەككار

مُكَلَّف: مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالغۇچى، مەسئۇل بولغۇچى، جاۋابكار بولغۇچى؛ بالاغەتكە يېتىپ شەرىئەت ئەھكاملىرىنى ئۈستىگە ئېلىشقا تېگىشلىك بولغان ئادەم

مُكَمَّل: تاماملانغان، تۈگىگەن، تولۇقلانغان، مۇكەممەل

مَكْنَسَة ج مَكَانِسُ: سۈپۈرگە

مَكْنُون: يوشۇرۇن، مەخپى

مَكُوث: تۇرۇپ قالماق، قېپقالماق

مُكُوِّن: ياراتقۇچى، ئىجاد قىلغۇچى، تەييارلىغۇچى

مِكْيَال ج مَكَايِلُ: ئۆلچەم قاچىسى، ئۆلچەم (تەخمىنەن 18 لىترغا تەڭ)

مَكِيدَة ج مَكَايِدُ: سۇيىقەست، ھىيلە-نەيرەڭ

مَكِين ج مُكَنَاءُ: مۇستەھكەم، مۇقىم، پۇختا؛ قەتئىي: ئورنى بار

مُلَاثَمَة: ئويغۇنلاشماق، مۇۋاپىقلاشماق، لايىقلاشماق، مۇناسىپ كەلمەك، ئەپلەشتۇرمەك

مَلَان: لىق، تولۇق، پەۋەس

مَلَأ ج أَمْلَاءُ: ئاما، كۆپچىلىك، جامائەت

مُلَاءَمَة: دېگىز قاتنىشى، دېگىزچىلىق

مَلَاحَة: گۈزەللىك، كۆركەملىك

مَلَاحِدَة: كۆپپارلاردىن دەھرى دەپ ئاتىلىدىغان بىر پىرقە

مُلَاحَظَة: كۆزەتمەك، نازارەت قىلماق؛ باشقۇرماق

مَلَاحَظَة ج مُلَاحَظَات: باھا، ئوبزور؛ كۆز قاراش، مۇلاھىزە

مُلَاحَظَة بِدِقَّةٍ: ئىنچىكىلىك بىلەن كۆزەتمەك

مَلَاذ ج مَلَاوِذُ: پاناھلىنىدىغان جاي، يوشۇرۇنىدىغان جاي، قاچىدىغان جاي

مُلَازَمَة: چېتىشلىق، باغلىنىشلىق، مۇناسىۋەتلىك، ئايرىلماسلىق؛ ھەمراھ بولماق، ئەگەشمەك؛ داۋاملاشتۇرماق

مُلَاصَقَة: يېقىنلاشماق، ئارىلاشماق؛

چاپلاشماق

مُلَاطَفَة: يېقىملىق بولماق، مەرھەمەتلىك بولماق، مۇلايىم بولماق

مُلَاقَاة: ئۇچراشماق، كۆرۈشمەك، مۇلاقات بولماق

مَلَاك ج مَلَائِكَة: پەرىشتە

مُلَاكَمَة: مۇشتلىشىش، چامباشچىلىق

مَلَال. مَلَالَة: زېرىكمەك، مالال بولماق

مَلَام. مَلَامَة ج مَلَاوِمُ: ئەيىپلىمەك، مالامەت قىلماق

مَلْءُ: قاچىلىماق، تولدۇرماق

مَلْبَس ج مَلَابِسُ: كىيىم، كىيىم-كېچەك

مُلْتَجِئ سِيَاسِيّ: سىياسىي مۇھاجىر، سىياسىي باشپاناھ تەلەپ قىلغۇچى، سىياسىي قاچقۇن

مُلْتَفِت: دىققەت قىلغۇچى، كۆڭۈل بۆلگۈچى

مَلْجَأ: پاناھگاھ، پاناھلىنىدىغان جاي

مِلْح: تۇز

مِلْح. مِلْحَة: تەۋلىيە، ھۆججەت؛ مۇناھىدە، ئىنتىپاق، بىرلەشمە

مُلْحِد ج مُلْحِدُونَ و مَلَاحِدَةُ: كاپىر، دىنسىز، دەھرىي

مُلْحَق ج مُلْحَقَات: قوشۇمچە، تەۋە

مُلَخَّص ج مُلَخَّصَات: خۇلاسە؛ جەۋھەر

مَلَذَّة ج مَلَذَّات و مَلَاذّ: ئىشتىھا؛ شەھۋەت

مَلَس م مَلْسَاءُ ج مُلْس: سىلىق

مَلْعَب ج مَلَاعِبُ: تەنھەرىكەت مەيدانى

مَلْعُون ج مَلَاعِينُ: لەنەتكە ئۇچرىغۇچى، مەلئۇن، ئۆلگۈر، قاغىش تەككۇر، زېرىكەرلىك

مَلَق: خوشامەتچىلىك، تەخسكەچلىك

مَلَك. ج مَلَائِكَة: پەرىشتە

مَلِك و مَلْك ج مُلُوك وأَمْلَاك: پادىشاھ، شاھ، سۇلتان

اَلْمَلِك: ئەلمەلىك (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، پادىشاھى مۇتلەق دېگەن مەنىدە)

مَلَكَة ج مَلَكَات: ئالاھىدە سۈپەت، ئالاھىدىلىك، مەلكە؛ بىۋاستە سېزىم، سەلقە؛ ئادەت؛ قابىلىيەت

مَلِكَة ج مَلِكَات: ئايال پادىشاھ، خانىش

مَلَكُوت: پادىشاھلىق، ئىمپىراتۇرلۇق

مِلِّيَّة: مۇلۇكچىلىك، ئىگىدارچىلىق ھوقۇقى

مَلَل: زېرىكمەك، مالال بولماق

مَلَّاح: كېمە ھەيدىگۈچى، ماتروس، دېڭىزچى؛ تۇزچى

مِلَّة ج مِلَل: دىنىي ئەقىدە، دىنىي قائىدە؛ مۇراسىم؛ شەرىئەت

اَلْمِلَّة السَّمْحَاء: كەڭ دىن، ئىسلام دىنى

مُلِمَّة ج مُلِمَّات: ئاپەت، مۇسىبەت، كۆڭۈلسىزلىك

مَلْمُوسَات: سەزگىلى بولىدىغان نەرسىلەر، ھېس قىلغىلى بولىدىغان نەرسىلەر

مُلْهِم: ئىلھام بەرگۈچى، كۆڭلىگە سالغۇچى، ۋەھىي قىلغۇچى

مَلُوم: مالامەت قىلىنغۇچى، ئەيىپلەنگۈچى

مُلَوَّن: رەڭلىك، رەڭدار، رەڭگا-رەڭ بويالغان

مَلِيح. مَلِيحَة ج مِلَاح وأَمْلَاح: چىرايلىق، گۈزەل، ياخشى

مَلِيك ج مُلَكَاءُ: پادىشاھ، خوجايىن، مۇلۇكدار

مُلِين. مُلَيِّن: يۇمشاتقۇچى، بوشاتقۇچى، مۇلايىملاشتۇرغۇچى

مَمَات: ئۆلۈم

مُمَاثَلَة: ئوخشايدىغان، ئوخشىشىپ كېتىدىغان

مُمَارَسَة: ھەپىلەشمەك، شۇغۇللانماق

مُمَاسَّة: تۇتماق، تەگمەك، سارايغلىق

مُمَاطَلَة: سوزماق، ئارقىغا سۈرمەك

مُمَانَعَة: قارشى تۇرماق، نارازىلىق بىلدۈرمەك، باش تارتماق

مُمْتَاز: ئالاھىدە ياخشى، كۆزگە كۆرۈنگەن؛ باشقىلاردىن ئارتۇق، ئىمتىيازلىق

مُمْتَع: قىزىقارلىق، كۆڭۈللۈك

مُمْتَلِكَات: مال-مۈلۈك، مۇلۇك، زېمىن

مُمْتَلِئ: تولغان، لىق

مُمَثَّل: ۋەكىل، گۇماشتا

مَمَرّ ج مَمَرَّات: كارىدور، كىرىش-چىقىش يولى، كەچىك يول؛ پىيادىلەر يولى

مُمَرِّض: سېستىرا

مُمَسَّحَة: سۈرتكۈچ، ئايال سۈرتۈش ئۇچۇن بوسۇغىدا قويۇلغان پالاس

مُمْسِك: بەخىل، پىخسق

مُمْكِن: مۇمكىن، ئېھتىمال، تەسەۋۋۇر قىلىشقا بولىدىغان

مَمْلَكَة ج مَمَالِكُ: مەملىكەت، پادىشاھلىق دۆلەت

مَمْلُوك ج مَمَالِيكُ: قۇل، دېھقان قۇل، ئىگىدارلىق قىلىنغان

مَمْنُوع: چەكلەنگەن، چەكلەنگۈچى، مەنئى قىلىنغۇچى، توسالغۇچى

مُمَيِّز: پەرقلەندۈرگۈچى، ئايرىغۇچى، ئالاھىدە؛ ئەقىللىق، ئىدراكلىق

صِفَةٌ مُمَيِّزَة: ئالاھىدە سۈپەت، خۇسۇسىيەت

مَنْ: كىم؟

مُنَا جَاة: سىرداشماق، كۆڭۈلدىكىنى ئەھۋاللاشماق

مُنَادٍ: چاقىرغۇچى، نىدا قىلغۇچى، جاكارچى

مَنَار. مَنَارَة ج مَنَاوِرُ: مەشئەل؛ مۇنار

مُنَاسِب: مۇۋاپىق، مۇناسىپ، ماس، لايىق

مُنَاسَبَة: باغلىنىش، مۇناسىۋەت؛ پۇرسەت

مَنَاسِك الْحَجِّ: ھەج قائىدىلىرى، ھەج ئەھكاملىرى

مَنَاص: پاناگاھ، قاچىدىغان جاي

مُنَاصِل: جەڭچى، كۈرەش قىلغۇچى

مُنَافٍ: قارىمۇ-قارشى، زىت

مُنَافَسَة: رىقابەتلەشمەك

مُنَافِق: مۇناپىق، ئىككى يۈزلىمىلىك، ئىككى يۈزلىمە

مُنَاقَشَة ج مُنَاقَشَات: مۇزاكىرە قىلىماق، مۇنازىرىلەشمەك، جىدەللەشمەك، دەتالاش قىلماق

مُنَاقَضَة ج مُنَاقَضَات: قارشى تۇرماق، زىتلەشمەك

مَنَال: ئېرىشمەك، قولغا كەلتۈرمەك

مَنَام ج مَنَامَات: ئۇيقا؛ چۈش

مُنَاوَرَة: نەيرەڭ

مُنَاوَرَة ج مُنَاوَرَات: ھەربىي مانېۋىر

مُنَبِّه: ئاگاھلاندۇرغۇچى، ئويغاتقۇچى؛ ئىلھاملاندۇرغۇچى، قوزغىغۇچى

مُنَبِّهَات: قوزغاتقۇچىلار

مَنْبَت ج مَنَابِتُ: ئۆسۈملۈك ئۆسىدىغان جاي؛ ئەسلى، مەنبەسى

مِنْبَر ج مَنَابِرُ: مۇنبەر؛ سەھنە

مُنْبَسِط: كەڭ، تۆپ-تۈز؛ خۇشال

مَنْبَع: بۇلاق، مەنبە، تېگى-تەكتى

مُنْتَخَب ج مُنْتَخَبَات: تاللانغان، سايلانغان

مُنْتَزَه ج مُنْتَزَهَات: سەيلىگاھ، باغچا

مُنْتَظِر: كۈتكۈچى، ئىنتىزار بولغۇچى

مُنْتَظَر: كۈتۈلگەن، ئۈمىد قىلىنغان

مُنْتَظِم: رەتلىك، تەرتىپلىك، مۇنتىزىم، سىستېمىلىق

مُنْتَقِم: ئۆچ ئالغۇچى، ئاداۋەت ساقلىغۇچى، ئىنتىقام ئالغۇچى

مَنْثُور: چېچىلغان، تېرىلىپ كەتكەن

مُنَجِّم: مۇنەججىم، يۇلتۇزغا قاراپ پال باققۇچى

مُنْجَزَات: غەلىبە، مۇۋەپپەقىيەت، نەتىجە

مِنْحَة ج مِنَح: سوۋغا-سالام، ھەدىيە

مِنْحَة دِرَاسِيَّة: ئوقۇش ياردەم پۇلى

مُنْحَدَر ج مُنْحَدَرَات: تۆپىلىك، يانتۇ، قاپتال

مَنْحُوس ج مَنَاحِيسُ: بەختسىز

مَنْخَر ج مَنَاخِرُ: بۇرۇن

مَنْدُوب: ماتەم تۇتۇلغۇچى، ھازا تۇتۇلغۇچى، تەزىيە بىلدۈرۈلگۈچى؛ ئەزا؛ ۋەكىل، ئەلچى

مِنْدِيل ج مَنَادِيلُ: قول ياغلىق؛ باش ياغلىقى؛ چۈمبەل

مِنْدِيل الرَّأْسِ: باش ياغلىق

مُنْذ زَمَنٍ بَعِيدٍ: ئاللىقاچان، ئۇزاق ۋاقىتتىن بۇيان

مُنْذِر: ئاگاھلاندۇرغۇچى، قورقۇتقۇچى

مَنْزِل ج مَنَازِلُ: ئۆي؛ مەنزىل

مُنْزَل: ۋەھىي قىلىنغان، نازىل قىلىنغان

مَنْزِلَة ج منازل: مەرتىۋە، ئىلمىي ئۇرۇن: دەرىجە؛ ۋەزىپە

مُنْسَجِم: پىكىر ۋە يۇنىلىشتە بىرلىككە كەلگۈچى؛ ماس، راۋان، رەتلىك

مَنْسُوجَات: توقۇلما بۇيۇملار

مَنْسُوخ: بىكار قىلىنغان، ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان، ئۆچۈرۈلگەن؛ تەقلىد قىلىپ بېسىلغان، مەنسۇخ

مَنْشَأ: مەنبە، ئەسلى يىلتىزى، كېلىپ چىقىشى، ئۆسكەن جاي، يۇرت

مَنْشَأَة ج مَنْشَآت: ئىدارە، ئورگان؛ كارخانا، شىركەت

مُنْشِد: قوشاقچى، ناخشىچى، غەزەلخان

مُنْشَرِح: خۇشال، شاد
مُنْشِئ: ئىجاد قىلغۇچى، ياراتقۇچى، پەيدا قىلغۇچى، قۇرغۇچى، ئاساس سالغۇچى
مَنْصِب ج مَنَاصِبُ: مەنسەپ، ۋەزىپە، ئەمەل
مَنَصَّة: سەھنە
مُنْصِف: ئادىل، ھەققانىي، ئىنساپلىق، توغرا
مَنْصُور: غالىب، يەڭگۈچى، غەلىبە قىلغۇچى
مِنْضَدَة ج مَنَاضِدُ: ئۈستەل، جوزا، شىرە؛ ئىشكاپ
مَنْطِق: سۆز؛ سۆز قابىلىيىتى
مِنْطَق و مِنْطَقَة ج مَنَاطِقُ: پوتا، بەلۋاغ، كەمەر
مِنْطَقَة: دائىرە؛ رايون
مَنْظَر ج مَنَاظِرُ: مەنزىرە؛ كۆرۈنۈش؛ قىياپەت
مُنَظَّمَة دُوَلِيَّة: خەلقئارا تەشكىلات
مَنْظُوم: نەزمە، شېئىر
مَنْع: توسماق، چەكلىمەك، مەنئى قىلماق؛ ئالدىنى ئالماق
مَنْع الْاِنْتِشَارِ النَّوَوِيّ: يادرو كېڭىيىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش
مُنْعِم: ئىنئام قىلغۇچى، مەرھەمەت قىلغۇچى
مُنْفَرِد: يالغۇز، يەككە؛ ئايرىم، ئايرىلىپ كەتكۈچى
مَنْفَعَة ج مَنَافِعُ: پايدا، مەنپەئەت
مِنْقَار ج مَنَاقِيرُ: مىتىن؛ قۇشنىڭ تۇمشۇقى
مَنْقَبَة ج مَنَاقِبُ: خىسلەت، گۈزەل ئەخلاق؛ تۆھپە
مَنَاقِب الرَّجُل: كىشىنىڭ پەزىلەت تلىرى
مَنْقَصَة ج مَنَاقِصُ: ئەيىب، كەمچىلىك، يېتەرسىزلىك، نۇقسان
مَنْكِب ج مَنَاكِبُ: مۈرە، دولا
مُنْكَر ج مُنْكَرَات: يامان ئىش، گۇناھ
مُنْكَر و نَكِير: مۇنكەر-نەكىر (ئۆلگەن ئادەمنى قەبرىدە سوراق قىلىدىغان ئىككى پەرىشتە)
مَنّ: ئېھسان، ياخشىلىق، سۇۋغا، ئىنئام؛ تەرەنجىبىن

مَنَّان: مىننەت قىلغۇچى
اَلْمَنَّان: ئەلمەننان (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، كۆپ ئىنئام قىلغۇچى دېگەن مەنىدە)
مِنَّة ج مِنَن: ئېھسان، مەرھەمەت، پەزىلى، كەرەم
مَنْهَج ج مَنَاهِجُ. مِنْهَاج ج مَنَاهِيجُ: يول، ئاممۇۋى يول؛ ئۇسۇل، ئۇسلۇب؛ ئىستىل؛ پىلان
مِنْهَاج التَّعْلِيم: ئوقۇتۇش پىلانى
مَنُون: ناھايىتى تەشەككۇر بىلدۈرگۈچى؛ ئۆلۈم؛ زامان
مِنْوَال: ئۇسۇل، ئۇسلۇب، شەكىل
مُنِيب: قاينىقۇچى، قايتىپ بارغۇچى؛ تۇۋا قىلغۇچى
مُنْيَة ج مُنًى: ئۈمىد، ئارزۇ
مُنِير: يورۇتقۇچى، نۇرلۇق، شانلىق
مَنًى و مَنِيَّة ج مَنَايَا: تەقدىر، ئۆلۈم
مِنِّيّ. مِنِيّ: مەنى، سېپىرما
مَهَاة ج مَهًا: ياۋايى كالا؛ خرىستال
مُهَاجِر: كۆچكۈنچى، ھىجرەت قىلغۇچى (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ مەككىدىن مەدىنىگە ھىجرەت قىلىشىنىڭ ئالدى-كەينىدە مەدىنىگە كۆچۈپ بارغان مۇسۇلمانلار)
مِهَاد ج مُهَدوَاُمْهِدَة: تۆشەك، ئورۇن-كۆرپە
مَهَارَة: ئۇستىلىق، ماھارەت، قابىلىيەت
مَهَانَة: خورلۇق، رەسۋالىق
مَهْبَل ج مَهَابِلُ: جىنسىي يول
مُهْجَة ج مُهَج و مُهَجَات: قان، يۈرەك قېنى؛ جان
مَهْد ج مُهُود: بۆشۈك
مُهَذِّب: ئوقۇتقۇچى، تەربىيلىگۈچى، ئۇستاز، مۇئەللىم
مَهْر ج مُهُور: ئايالنىڭ مەھرى، ئايالغا بېرىلىدىغان تويلۇق مەھرى
مُهْر ج مُهُور: تامغا، مۆھۈر
مَهْرَب ج مَهَارِبُ: قاچىدىغان جاي، پاناگاھ؛ چقىش يولى، چقىش ئېغزى
مُهْرَة ج مُهَر و مُهَرَات: چىشى تاي

مِهْرَجَان . مِهْرَجَانَات : بايرام ، بىرلەشمە كۆڭۈل ئېچىش ؛ بايرام ياكى خاتىرلەش چوڭ يىغىنى ؛ ئىرانلىقلارنىڭ كۆزدە ئۆتكۈزۈدىغان بىر خىل بايرىمى

مَهْزَلَة ج مَهَازِلُ : كومىدىيە

مُهَفْهِف : غۇنچە بوي ، نازۇك بەدەن ؛ نېپىز

مُهْلَة : بەلگىلەنگەن مۇددەت ، مۆھلەت

مَهْمَا : (جۈملىدە شەرت قوشۇمچىسى بولۇپ كېلىدىغان سۆز) قانداقلا بولسۇن ، قەتئىينەزەر ، قانداق بولۇشىغا قارىماي

مُهِمّ ج مَهَامّ : مۇھىم ؛ چوڭ

مُهِمَّة ج مُهِمَّات : ۋەزىپە

مِهْنَة ج مِهَن : كەسپ ، ئىش ، ۋەزىپە ، خىزمەت

مُهَنْدِس : ئىنژېنېر ؛ تېخنىك

مُهَيَّأ : تەييارلانغان ، تەخلەنگەن

اَلْمُهَيْمِن : ئەللاھۇھەيمەن (ئاللانىڭ كۆزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ ، ھەممە نەرسىنى كونترول قىلىپ تۇرغۇچى ، كۆزىتىپ تۇرغۇچى ، مۇھاپىزەت قىلىپ تۇرغۇچى ، باشقۇرغۇچى دېگەن مەنىدە)

مُوَاجَهَة : يۈزمۇيۈز ، روبىرو ، روبىرو بولماق

مَوَادّ أَوَّلِيَّة : خام ئەشيا

مَوَادّ اللُّغَة : سۆزلۈك ، لۇغەت تەركىبى

مُوَازَنَة : تەڭپۇڭلۇق ، تەكشىلىك ؛ سېلىشتۇرۇش

مُوَاصَلَات : قاتناش

مُوَاصَلَة : مۇناسىۋەتلەشمەك ، يېقىنلاشماق

مُوَافِق : مۇناسىپ ، مۇۋاپىق ، ياراملىق ؛ ئۆڭۈشلۇق ، قوشۇلغۇچى

مُوَافَقَة : قوشۇلماق ، ماقۇل بولماق ، قوبۇل قىلماق

مُوَاقَعَة : جىنسىي مۇناسىۋەت ، جىما قىلماق

مُوَالٍ : قوللىغۇچى ، ياردەمچى ، ھىمايە قىلغۇچى

مَوْت : مَوْتَة : ئۆلمەك ، يوقالماق

مَوْثِق ج مَوَاثِقُ : توختام ، ئەھدىنامە ، ۋەدە

مَوْج ج أَمْوَاج : دولقۇن ، مەۋج ، ئۆركەش

مُوجِب ج مُوجِبَات : سەۋەب ، ئاساس ؛ غەرەز ؛ تەقەززا

قىلغۇچى

مَوْجُود : مەۋجۇت ، ھازىر بار بولغان

اَلْمَوْجُودَات : دۇنيادا بار شەيئىلەر ، كائىناتتىكى بار نەرسىلەر

مُوَحِّد : بىرلىككە كەلتۈرگۈچى ، بىرلەشتۈرگۈچى ، ئاللانى بىر دەپ بىلگۈچى

مَوَدَّة : دوستلۇق ، ئاغىنىدارچىلىق ، مۇھەببەت

اَوَاصِرُ الْمَوَدَّة : دوستلۇق مۇناسىۋىتى

مَوْرِد ج مَوَارِدُ : مەنبە ، بۇلاق ، بايلىق ؛ كېچىك ؛ كىرىم

مَوْز : بانان

مَوْزُون : تەكشى ، تەڭپۇك ، تارتىلغان ، ئۆلچەنگەن ؛ قاپىيىلىك

مُوسِر : باي ، پۇلدار

مَوْسِم ج مَوَاسِمُ : يەرمەنكە ؛ پەسىل ، مەۋسۇم ، مەزگىل

مُوسُوعَة : قامۇس

مُوسِيقِيّ ج مُوسِيقَات : مۇزىكا

مَوْصُول : ئۇلانغان ، باغلانغان

مَوْضِع ج مَوَاضِعُ : ئورۇن ، جاي ، ماكان

مَوْضُوع : قويۇلغان ، ئورنىتىلغان ، بېكىتىلگەن ؛ توقۇپ چىقىرىلغان ؛ مەسىلە ؛ ماۋزۇ

مَوْضُوعِيّ : ئوبيېكتىپ

مَوْطِن ج مَوَاطِنُ : تۇرالغۇ جاي ؛ يۇرت ، تۇغۇلغان يەر ، ۋەتەن

مُوَظَّف : تەيىنلەنگەن ، ۋەزىپىگە قويۇلغان ، خىزمەتچى

مَوْعِد ج مَوَاعِدُ : ۋەدە ، ئەھدە ، توختام

مَوْقِت ج مَوَاقِتُ : بەلگىلەنگەن ۋاقىت ، چەكلىك ۋاقىت

مَوْقِد ج مَوَاقِدُ : ئوچاق

مَوْقِع ج مَوَاقِعُ : ئورۇن ، مەيدان ؛ ئىش ئورنى

مَوْقِف ج مَوَاقِفُ : ئورۇن ؛ ھالەت ، ئەھۋال ؛ مەيدان ؛ پوزىتسىيە

مَوْكِب ج مَوَاكِبُ : رەت ، قاتار ، سەپ ؛ ھۆرمەت قاراۋۇلى ، قوشۇن

مَوْلِد : تۇغۇلۇش ، دۇنياغا كېلىش

مَوْلِد ج مَوَالِدُ : تۇغۇلغان جاي ؛ تۇغۇلغان ۋاقىت

مَوْلًى ج مَوَالٍ : ئىگە ، خوجايىن ؛ شەپقەتچى ، شاپائەتچى ؛ شېرىك ، دوست ؛ ئوغۇل ؛ جىيەن ؛

تاغا؛ كۆيوغۇل؛ مېهمان؛ قوشنا؛ ئازات قىلىنغان قۇل

مُومِس و مُومِسَة ج مُومِسَات: جالاپ، پاھىشە ئايال، بۇزۇق ئايال

مَوْهِبَة: تالانت

مَوْهُوب: ئاتا قىلىنغان، سوۋغا قىلغان، بېرىلگەن، تەقدىم قىلىنغان؛ تالانتلىق

مَوْهُوم: خىيالىي، تەسەۋۋۇردىكى، مەۋھۇم

مُوأجِر: ئىجارىگە ئېلىپ ئىشلە تكۈچى

مُوَاخَذَة: ئەيىبلىمەك، مالامەت قىلماق، نارازى بولماق؛ جاۋابكارلىققا تارتىلماق

مُوَاكِل: ھەمتاۋاق بولغۇچى، ھەمداستىخان بولغۇچى

مُؤَامَرَة ج مُؤَامَرَات: تىل بىرىكتۈرۈش؛ سۈيىقەست

مُؤتَمِر: قۇرۇلتاي ئىشتىراكچىسى، چوڭ يىغىن ئىشتىراكچىسى

مُؤتَمَر ج مُؤتَمَرَات: يىغىن، قۇرۇلتاي، كېڭەشمە

اَلْمُؤتَمَرُ التَّحْضِيرِيّ: تەييارلىق يىغىن

مُؤتَمَرُ النُّرْوَةِ: ئالىي يىغىن، دۆلەت باشلىقلىرى يىغىنى

مُؤَجَّل: ئۇزارتىلغان

مُؤَخَّر: ئارقىسى، كەينى، ئارقا تەرىپى

مُؤَخَّراً: يېقىندا، يېقىندىن بېرى

مُؤَدَّب: تەربىيىچى، تەلىم بەرگۈچى، ئەدەب ئۆگىتىش تكۈچى

مُؤَدَّب: ئەدەپلىك، ئەخلاقلىق، تەربىيە كۆرگەن

مُوذٍ: زىيانلىق، زىيان يەتكۈزگۈچى؛ رەنجىتكۈچى، خاپا قىلغۇچى؛ كەمستكۈچى

مُؤَذِّن: ئەزان ئېيتقۇچى، مەزىن

مُؤَرِّخ: تارىخچى، تارىخشۇناس

مُؤَرَّخ: ئاي، كۈن، يىل خاتىرىلەنگەن تارىخى پۈتۈلگەن

مُؤَسِّس: قۇرغۇچى، بەرپا قىلغۇچى، ئاساس سالغۇچى؛ قۇرۇلغان، بەرپا قىلىنغان، تەسىس قىلىنغان

مُؤَسَّسَة ج مُؤَسَّسَات: شىركەت، كارخانا

مُؤَسَّل: ئۇچلۇق؛ ئىتتىك، ئۆتكۈر

مُؤَشِّر: ئىزا بەرگۈچى

مُؤَكَّد: تەكىتلەنگەن، چوقۇملاشقان مۇھەققەق

مُؤَكِّد: تەكىتلىگۈچى؛ ئىسپاتلىغۇچى؛ كۆچەيتكۈچى

مُؤَلَّق ج مُؤَلَّفَات: ئەسەر؛ يېزىلغان؛ تىزىلغان

مُؤَلِّف: ئاپتور، تۈزگۈچى، مۇئەللىپ

مُؤلِم: ئاغرىتقۇچى، ئازابلىغۇچى؛ قايغۇلۇق، ئەلەملىك

مُؤَمِّل: ئۈمىد قىلغۇچى، ئۈمىتۋار بولغۇچى، ئۈمىد كۈتكۈچى

مُؤمِن: ئىشەنگۈچى، ئىسلام دىنىغا ئېتىقاد قىلغۇچى، ئىمان ئېيتقۇچى

اَلْمُؤمِن: ئەللەمۇئمىن (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ئەمىن قىلغۇچى دېگەن مەنىدە)

مُؤنَة. مُؤنَة ج مُؤَن: ئاشلىق، رىزىق؛ جاپا-مۇشەققەت

مُؤنِس: دوستلاشقۇچى؛ سىلىق، مۇلايىم، يېقىملىق؛ ئۇلپەت

مُؤَنَّث: چىشى، ئايال جىنىسقا مەنسۇپ

مُؤَهِّل. مُؤَهِّل دِرَاسِيّ: ئوقۇش تارىخى

مُؤَيِّد: قوللىغۇچى، ھىمايە قىلغۇچى

مَيْت ج أَمْوَات م مَيْتَة ج مَيْتَات: ئۆلۈك، جەسەت

مَيْتَة: ئۆزى ئۆلۈپ قالغان ھايۋان

مِيثَاق: شەرتنامە، ئەھدىنامە، ئىتتىپاقداشلىق كېلىشىمى

مَيْدَان ج مَيَادِنُ: مەيدان؛ ساھە؛ دائىرە

مِيرَاث ج مَوَارِيثُ: مىراس

مِيزَاب: تورۇبا، نو

مِيزَان ج مَوَازِينُ: جىك، تارازا؛ ئۆلچەم

مِيزَانِيَّة ج مِيزَانِيَّات: قەرز ئىلىنغان-بېرىلگەن ھېسابات تىنى سىلىشتۇرۇش جەدۋىلى، بالانس جەدۋىلى؛ خام چوت

مِيزَة ج مِيزَات: خۇسۇسىيەت، ئالاھىدىلىك

مَيْسِر: قىمار

مَيْسَرَة ج مَيَاسِرُ: سول تەرەپ

مِيعَاد ج مَوَاعِدُ: ۋەدىلەشكەن ۋاقىت، ۋەدىلەشكەن جاي

مَيْل: ئەگرى، قىڭغىر، سىڭايان؛ يۆزلىنىش، بىر تەرەپكە ئېغىش،

مايل بولۇش
مِيل بَرِّيّ: 1609مېترغا تەڭ كېلىدىغان ئۇزۇنلۇق مۇساپىسى
مِيلَاد ج مَوَالِيدُ: تۇغۇلغان ۋاقىت
عِيدُالْمِيلَادِ: روژدېستۋو بايرىمى
مَيْمَنَة ج مَيَامِنُ: ئوڭ، ئوڭ تەرەپ
مَيْمُون: مۇبارەك، بەرىكەتلىك، تەلەيلىك

مَيْمُون الطَّائِرِ: قۇتلۇق، مۇبارەك
مَيْن ج مُيُون: يالغان، يالغان گەپ
مِينَا ج مُوَانٍ: پورت، پرىستان
مِئْذَنَة. مَأْذَنَة ج مَآذِنُ: پەشتاق (مەسچىتنىڭ مۇنارىسى، ئەزان ئېيتىدىغان جاي)
مِئْزَر ج مَآزِرُ: ئىش كىيىمى؛ يوپكا، پەرتۇق، پەشتاما

ن

نَابِض: سوققۇچى (يۈرەك قان تومۇرى قاتارلىقلار)
نَابِغَة ج نَوَابِغُ: كۆزگە كۆرۈنگەن، شانلىق ئادەم، قابىلىيەتلىك، ئىستىدادلىق
نَاجٍ ج نُجَاة م نَاجِيَة ج نَوَاجٍ: نىجات تاپقۇچى، قۇتۇلغۇچى
نَاجِح: مۇۋەپپەقىيەت قازانغۇچى
نَاجِذ ج نَوَاجِذُ: ئېزىق چىش
نَاحٍ ج نُحَاة: گرامماتىكاشۇناس، گرامماتىكچى
نَاحِيَة ج نَوَاحٍ: تەرەپ، جەھەت، يان؛ رايون؛ ناھىيە (ئىراق شۇبسىدە)
نَادٍ ج أَنْدِيَة: جەمئىيەت؛ يىغىن؛ كۇلۇب
نَار ج أَنْوُر و نِيرَان: ئوت
اِطْلَاق النَّارِ: ئوت ئېچىش، ملىتىق ئېتىش
نَازِلَة ج نَازِلَات: ئاپەت، ھادىسە
نَاس: كىشىلەر، ئىنسانلار
نَاسِخ: ئەمەلدىن قالدۇرغۇچى، بىكار قىلغۇچى
نَاسِخ ج نُسَّاخ: كۆچۈرگۈچى، نۇسخا

ئالغۇچى
نَاسِك ج نُسَّاك: زاھىد، ئابىد
نَاسُوت ج نَوَاسِيتُ: ئىنسانىي، ئىنسان تەبىئىتى
نَاشِئ ج نَشْئ: ياش ئۆسمۈر، ياش بالا؛ ئۆسۈپ يېتىلگەن، چوڭ بولغان
نَاصِح: نەسىھەت قىلغۇچى؛ سادىق، سەممىي
نَاصِح الْجَيْبِ: ئاق كۆڭۈل، ساپ دىل، سەممى
نَاصِر: ياردەم بەرگۈچى
النَّاصِر: ئەنناسىر (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن، مەدەت بەرگۈچى دېگەن مەنىدە)
نَاصِع: ئېنىق، ئوچۇق؛ ساپ، خالىس
نَاصِيَة: ماڭلاي چاچ
نَاطِر. نَاظُور ج نُظَّار: قارانچۇق
نَاظِرَة ج نَوَاظِرُ: كۆز
نَاظِم: شائىر
نَاعِم: يۇمشاق
نَاعُوظ: باھنى كۆچەيتكۈچ دورا
نَافِذَة ج نَوَافِذُ: تۆشۈك، دېرىزە، پەنجىرە
نَافِع: مەنپەئەتلىك، ئۈنۈملۈك، پايدىلىق
النَّافِعُ: ئەننافىئ (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، خالىغان بەندىسىگە پايدا يەتكۈزگۈچى دېگەن مەنىدە)
نَاقَة ج نَاق: چىشى تۆگە
نَاقِص ج نُقَص: يېتەرسىز، تولۇقسىز، كەم
نَاقِض ج نَوَاقِض: بۇزغۇچى، ئەمەلدىن قالدۇرغۇچى، بىكار قىلغۇچى، سۇندۇرغۇچى
نَوَاقِض الْوُضُوءِ: تاھارەتنى سۇندۇرغۇچى شەيئىلەر
نَاقُوس ج نَوَاقِيسُ: چېركاۋ قوڭغۇرىقى
نَامُوس ج نَوَامِيسُ: زېرەك، چېچەن؛ شەرىئەت؛ قائىدە، قانۇن؛ ماھىر؛ سىرداش دوست؛ مەككار
نَاهِد ج نَوَاهِدُ: كۆكسى كۆتۈرۈلگەن قىز
غُلَامٌ نَاهِد: يىگىت (14ياشتىن 25ياشقىچە بولغان ۋاقىت)
نَائِب ج نُوَّاب ونُوَّاب: ئورۇنباسار، ۋەكىل، ۋەكالەتچى
نَائِبَة ج نَوَائِبُ و نَائِبَات: ئاپەت،

مۇسىبەت، بالا-قازا ھادىسە
نَائِل: ئېرىشكۈچى، ھاسىل قىلغۇچى، ئىگە بولغۇچى
نَائِم ج نَيَام: ئۇخلىغۇچى، ئۇيقىدىكى ئادەم
نَبَات: زىرائەت؛ ئوت-چۆپ
نُبَاح: ئىتنىڭ ھاۋىشى، ئىتنىڭ قاۋىشى
نَبَالَة: ئالىيجانابلىق، ئېسىلزادىلىك، زېرەكلىك
نَبَاهَة: شۆھرەت، ئاتاق، نوپۇز؛ شەرەپ؛ ھوشيارلىق
نَبَأ ج أَنْبَاء: يېڭى خەۋەر، خەۋەر، ئاخبارات
نَبْح: ئىتنىڭ ھاۋىشى، ئىتنىڭ قاۋىشى
نَبْس و نَبْسَة: سۆز قىلماق
نَبْش: كولىماق، قازماق
نَبْض و نَبَضَان: (تومۇر) سوقماق
نَبْع: (سۇنىڭ) ئېتىلىپ چىقىشى
نَبْغ: ئەۋزەللىك، ئۈستۈنلۈك، يۇقىرىلىق؛ زېرەكلىك
نَبْل الواحِدَة نَبْلَة ج نِبَال: يانىڭ ئوقى
نُبْل: ئالىيجانابلىق، ئېسىلزادىلىك، زېرەكلىك
نَبْل ج نُبَلَاء: ئالىيجاناب، ئېسىل
نُبُوع: (سۇنىڭ) ئېتىلىپ چىقىشى
نُبُوغ: ئەۋزەللىك، ئۈستۈنلۈك، يۇقىرىلىق؛ زېرەكلىك
نَبِيذ ج أَنْبِذَة: ئۈزۈم ھارىقى؛ خورما ھارىقى
نَبِيل ج نُبَلَاء: ئالىيجاناب، ئېسىل
نَبِيّ ج أَنْبِيَاء: پەيغەمبەر
نِتَاج: ھوسۇل، يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتى
نَتَانَة: پۇراپ قالماق، سېسىپ قالماق
نَتْن: پۇراپ قالماق، سېسىپ قالماق
نَتِن: سېسىق، بەدبۇي
نَتِيجَة ج نَتَائِج: نەتىجە، ئۇنۇم؛ ئاقىۋەت
نَثْر: چاچماق، نەسىر
نَجَاة: قۇتۇلماق، خالاس تاپماق
نَجَاح: مۇۋەپپەقىيەت قازانماق، نەتىجە قازانماق؛ ئىمتىھاندىن ئۆتمەك
النَّجَاح الْأَسَاسِيّ: ئاساسىي نەتىجىلەر
نَجَارَة: ياغاچچىلىق، ياغاچچىلىق ھۈنىرى

نَجَاسَة: پاسكىنا بولماق، نىجىس بولماق
نَجْح و نُجْح: مۇۋەپپەقىيەت قازانماق، نەتىجە قازانماق
نَجْد ج أَنْجُد: ئېگىز جاي، ئېگىز يەر، ئېگىزلىك
نَجْدَة ج نَجْدَات: ئىئانە، قوتقۇزۇش پۇلى؛ قەھرىمانلىق
نَجَس: نىجىس بولماق، پاسكىنا بولماق
نَجِس ج أَنْجَاس: نىجىس، مەينەت، پاسكىنا
نَجَف ج نِجَاف: تۆپىلىك، ئېگىزلىك
نَجْل ج أَنْجَال: ئوغۇل؛ ئەۋلاد، نەسىل
نَجْم ج نُجُوم: يۇلتۇز
عِلْم النُّجُوم: ئاستىرونومىيە
نَجْوَة ج نِجَاء: ئېگىزلىك، تۆپىلىك
نَجْوَى: سىردىشىش، يوشۇرۇن سۆھبەت، مەخپىي يىغىن
نَجِيب ج أَنْجَاب: مۇنەۋۋەر، ئەلا، ئۈستۈن؛ ئېسىل؛ ئەقىللىق، زېرەك؛ نەپىس
نَجِيّ ج أَنْجِيَة: سىرداش دوست، سىرداش، سادىق دوست
نَحَاس: تۇنج
نَحَافَة: ئورۇقلۇق، جۈدەڭگۈلۈك، يادا ڭگۈلۈق
نَحْب: ئاۋازنى كۆتۈرۈپ يىغلىماق؛ مۇددەت، ۋاقىت، مەزگىل؛ ئۆلۈم
نَحْت: ئويماق
نَحْر ج نُحُور: كۆكرەك بىلەن گالىنىڭ ئارىلىقى
نَحْس ج نُحُوس: بەختسىزلىك، شۇملۇق، پالاكەت باسماق
نَحْل: ھەسەل ھەرىسى
نِحْلَة ج نِحَل: سوۋغا، ھەدىيە؛ تويلۇق، مەھرى؛ دىن، مەزھەب
نَحْنُ: بىز
نَحْو ج أَنْحَاء: يول؛ ئۇسۇل، تەرەپ؛ يۆنىلىش؛ مايىللىق
عِلْم النَّحْو: گرامماتىكا، سىنتاكسىس، نەھۋى ئىلمى
الصَّرْف و النَّحْو: سەرەپ ۋە نەھۋى، مورفولوگىيە ۋە سىنتاكسىس
نَحْوَ: مەسىلەن، ئوخشاش؛ تەخمىنەن، ئەتراپىدا؛ .... غا، ..... قا
نَحِيف ج نُحَفَاء: ئورۇق، ئاۋاق،

يادا ئخنۇ
نَحِيل ج نُحْلَى: ئورۇق، جۇدەئكۇ، ئاۋاق
نُخَاع ج نُخُع: ئىلىك
نُخَاعَة: خەپرۇك، بەلغەم
نُخْبَة ج نُخَب: جەۋھەر، ياخشى تاللانغان
نَخْلَة ج نَخَلَات: خورما دەرىخى
نَخْوَة: ئادەمگەرچىلىك؛ ئىسىللىك، كاتتىلىق، مەردانىلىك؛ مەغرۇرلۇق
نَخِيل: خورما دەرىخى
نِدَاء ج نِدَاءَات: شاۋقۇن-سۇرەن، چاقىرىق؛ ئاللا-توۋا، نىدا
نَدَامَة: پۇشايمان قىلماق، ئۆكۈنمەك
نَدْب ج نُدُوب و نُدَبَاءُ: ياخشى ئىش قىلىش ئۈچۈن ئالدىرايدىغان ئادەم؛ چاققان، چەبدەس، تېتىك
نِدّ ج أَنْدَاد: ئوخشىشى، مىسلى، ئوخشىشپ كېتىدىغان
نَدْرَة. نُدْرَة: كەم تېپىلماق، ئاز كۆرۈلمەك
نَدَم: پۇشايمان قىلماق، ئۆكۈنمەك
نَدْوَة ج أَنْدِيَة: كۇلۇپ، زال
دَارُالنَّدْوَة: پارلامېنت،

مەسلىھەت ۋە كېڭەش ئېلىپ بارىدىغان جاي
نُدُوَّة: ھۆللۈك، نەملىك، زەي
نَدًى ج أَنْدَاء: ھۆللۈك، نەملىك، نەم ھاۋا
نَدِيد ج نُدَدَاءُ: ئوخشىشى، ئوخشىشپ كېتىدىغان؛ مىسلى
نَدِيم ج نُدَمَاءُ: ئۇلپەت، ھەمقەدەھ
نَدِيّ م نَدِيَّة: ھۆل، نەم، زەي
نَذْر ج نُذُر: خۇدالىق ئۈچۈن بېرىلگەن نەرسە
نَذِير ج نُذُر: ئاگاھلاندۇرغۇچى، قورقۇتقۇچى؛ پەيغەمبەر
نَذِيرَة ج نَذَائِرُ: خۇدالىق ئۈچۈن بېرىلگەن نەرسە
نَرْجِس: نەرگىس گۈل
نِزَاع: دەتالاش، مۇنازىرە، جېدەل-ماجىرا، نىزا
نَزَاهَة: پاكلىق
نَزْح: يىراقلاشماق، ئۇزاقلاشماق
نَزْر ج نُزُر: ئاز، ئازغىنا، ئاز مىقداردا
نَزْع: قومارماق، يۇلماق، يۇتكەمەك، تارتماق
نَزْع اللِّاحِ: قورالسىزلاندۇرماق؛

ئەسكەر قىسقارتماق
نَزْعَة ج نَزَعَات: خاھىش، مايىللىق؛ ئۇرۇنۇش، ئىستىل؛ ئالاھىدىلىك، خۇسۇسىيەت
نَزْغَة ج نَزَغَات: قۇتراتقۇلۇق قىلىش، بۆلگۈنچىلىك سېلىش
نَزَغَات الشَّيْطَانِ: شەيتانلىك ۋەسۋەسىسى، شەيتانلىك ئازدۇرۇشى
نَزْف: چىقارماق، تارتماق
نَزْف الدَّم: قان چىقارماق
نَزَق: يېنىكلىك، تەنتەكلىك، ئالدىراڭغۇلۇق، شالاقلىق
نُزُل ج أَنْزَال: مېھمانخانا؛ ساراي، دەك
نَزْلَة: زۇكام
نَزْلَة شَعْبِيَّة: زىقا، دەم سوقلىش
نُزْهَة ج نُزَه: سەيلە قىلماق، تاماشا قىلماق، ئويۇنماق
نُزُول: چۈشمەك، تۆۋەنلىمەك، ساڭگىلىماق
نَزِيه ج نُزَهَاءُ: ئېسىپە تلىك
نَزِيف مُخِّيّ: مېڭىگە قان چۈشمەك
نَزِيل ج نُزَلَاءُ: مېھمان؛ قونۇچى

نِسَاء: ئاياللار
نَسَب ج أَنْسَاب: تۇغقان: قانداشلىق مۇناسىۋىتى، تۇغقانچىلىق، نەسەب
شَجَرَة النَّسَب: نەسەبنامە، شەجەرە
نِسْبَة. نَسَب: مەنسۇب بولماق؛ تۇغقانچىلىق؛ نىسبەت؛ مۇناسىۋەت
نَسْج: توقۇش
صِنَاعَة الْغَزْلِ وَ النَّسْجِ: توقۇمىچىلىق سانائىتى
نَسْخ: بىكار قىلماق، ئەمەلدىن قالدۇرماق؛ ئۆچۈرمەك
نُسْخَة ج نُسَخ: بىر نۇسخا، بىر پارچە
نَسْر ج نُسُور: بۈركۈت (نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىنىڭ بىر بۆتى بولۇپ، كېيىن ئۇنىڭغا ئەرەب قەبىلىلىرى چوقۇنغان)
نَسْرِين: سىرىنگۈل
نَسَّاب ج نَسَّابُونَ: نەسەبشۇناس، شەجەرەشۇناس
نَسَق: رەتلىك، تەرتىپلىك، تەرتىپ
نَسْك: زاھىد بولماق، ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولماق
نَسْل ج أَنْسَال: نەسىل، ئەۋلاد

نَسَمَة ج نَسَم و نَسَمَات: تىنىق، نەپەس
نَسَمَة: ئىنسان، ئادەم؛ جانلىق مەۋجۇدات؛ ھاۋا
نَسْي. نِسْيَان: ئۇنۇتماق
نَسِيج ج أَنْسِجَة: توقۇلما مالال
نَسِيم ج أَنْسِمَة: مەيىن شامال، لەززان شامال
نَشْأَة: ياشلار، ياش ئەۋلادلار
نَشَب: كۆچمەس مۈلۈك؛ دەسمايە، كاپىتال
نَشْد. نِشْدَان: ئىزدىمەك، ئاختۇرماق؛ تەلەپ قىلماق
نَشْر: تارقاتماق، يايماق، چاچماق
دَارالنَّشْر: نەشرىيات
يَوْم النَّشْر: قىيامەت كۈنى
نَشْرَة ج نَشَرَات: ئىلان
نَشْرَة يَوْمِيَّة: كۈندىلىك گېزىت
نُشُوء: يۇز بەرمەك، توغۇلماق
يَوْم النُّشُور: قىيامەت كۈنى
نَشْئ . نَشْأَة: يۇز بەرمەك، توغۇلماق
نَشِيد و نَشِيدَة ج نَشَائِد: ناخشا، قوشاق، غەزەل
النَّشِيدالْوَطَنِيّ: دۆلەت شېئىرى

نِصَاب ج نُصُب: مەنبە، يىلتىز
نَصْب ج نُصْب: خاتىرە مۇنارىسى، تىكلەپ قويۇلغان نەرسە، كۆرسەتكۈچ بەلگە
نَصْبُ تَذْكَارِيّ: خاتىرە مۇنارىسى
نُصُب ج أَنْصَاب: ھەيكەل، بۇت
نُصْح ج نَصَائِح: نەسىھەت
نَصْرَانِيّ ج نَصَارَى: ناسارا، نەسرانىي، خرىستىيان
النَّصْرَانِيَّة: ناسارا دىنى، خرىستىيان دىنى
نَصّ ج نُصُوص: مەزمۇننى ئۇچۇق بەلگىلەش؛ تېكست
نِصْف ج أَنْصَاف: يېرىم، نىسپي
نَصْل ج نِصَال: نەيزىنىڭ ئۇچى، قىلىچنىڭ ئۇچى
نَصُوح: سەممى، راستچىل
تَوْبَة نَصُوح: سەممىي تەۋبە، چىن كۆڭۈلدىن قىلغان تەۋبە
نَصِيب ج نُصُب: ھەسسە، ئۈلۈش
نَصِيحَة ج نَصَائِح: نەسىھەت
نَصِير ج نُصَرَاءُ وأَنْصَار: ياردەمچى، مەدەتكار، قوللىغۇچى
النَّصِير: ئەننەسىر (ئاللانىڭ

گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، مەدەتكار دېگەن مەنىدە)
نَصِيع: ئۇچۇق، ئېنىق؛ ساپ؛ خالىس
نَضَارَة: گۈزەللىك، چىرايلىقلىق؛ يېيىپگىلىقلىق
نِضَال: كۈرەش، رىقابەت
نِضَالٌ حَادّ: كەسكىن كۈرەش
نَضْج: پىشماق، يېتىلمەك
نَضْرَة: گۈزەللىك، چىرايلىقلىق، يېيىپگىلىقلىق
نِطَاق ج نُطُق: بەلباغ، كەمەر، پوتا؛ چېگرا
وَاسِع النِّطَاق: كەڭ كۆلەملىك، كەڭ دائىرىلىك
عَلَى نِطَاقٍ عَالَمِيّ: پۈتۈن دۇنيا مىقياسىدا
عَلَى نِطَاقٍ أَوْسَع: تېخىمۇ كەڭ كۆلەملىك
نَطْح الْوَاحِدَة نَطْحَة ج نَطَحَات: ئۈسمەك، سوقۇشماق
نُطْفَة ج نِطَاف: مەنى، سېپرما؛ سۈزۈك سۇ
نُطْق: سۆز، گەپ، سۆزلىمەك، نۇتۇق
نِظَارَة ج نِظَارَات: باشقۇرماق، ئىدارە قىلماق
نَظَافَة: پاكىزلىك، تازىلىق
نِظَام ج نُظُم وأَنْظِمَة: تەرتىپ، تۈزۈم، نىزام، سىستېما
النِّظَام الْاِجْتِمَاعِيّ: ئىجتىمائىي تۈزۈم، جەمئىيەت تۈزۈمى
نِظَامُ اِقْتِصَادِيّ: ئىقتىسادىي سىستېما، ئىقتىسادىي تەرتىپ
نَظَر ج أَنْظَار: كۆرۈش قۇۋۋىتى.
نَظَّارَة ج نَظَّارَات: تاماشىچىلار؛ دۇربۇن، كۆزەينەك
نَظْم: ئورۇنلاشتۇرماق؛ تىزماق، رەتلىمەك؛ شېئىر
نَظْم الشِّعْر: شېئىر يازماق
نَظِير ج نُظَرَاءُ: ئوخشىشى، بارا-بىرى
نَظِيف: پاكىز، تازا
نُعَاس: مۈگدەش
نَعْب: قارغىنىڭ قاقلىدىشى
نَعْت ج نُعُوت: سۈپەتلەش، تەسۋىرلەش، بايان قىلىش
نَعْجَة ج نَعَجَات: ساغلىق قوي
نَعْش ج نُعُوش: تاۋۇت، جىنازا
نَعْل ج نِعَال: ئاياق كىيىم، سەندەل
نَعَمْ: نېمە دېگەن ياخشى،

نَظَّارَة ج نَظَّارَات: تاماشىچىلار؛ دۇربۇن، كۆزەينەك

ئەجەپ بەلەن

نَعَمْ: ھەئە، دۇرۇس، توغرا، شۇنداق

نَعَم ج أَنْعَام: چارۋا (تۆگە، قوي، كالا قاتارلىق)

نِعْمَة ج نِعَم: نازۇ-نېمەت، مەرھەمەت، ئىلتىپات

نُعُومَة: يۇمشاقلىق، سىلىقلىق

نَعِيب: قاغىنىك قاقلىدىشى

نَعِيَة ج نَعِيَات: ئۆلۈم خەۋىرى

نَعِيم: خۇشاللىق؛ ھوزۇر-ھالاۋەت؛ بەخت-سائادەت؛ جەننەت، نېمەت

نَعِيم الْحَيَاةِ: تۇرمۇش پاراۋانلىقى، ھاياتنىك لەززىتى

نَعِيّ ج نَاعُون: ئۆلۈم خەۋىرىنى مەلۇم قىلغۇچى

نَعَم ج أَنْعَام: يېقىملىق مۇزىكا

نَغَمَة ج نَغَمَات: ئاۋازنىڭ چىرايلىقلىقى، ئاۋازنىڭ خۇشلۇقى؛ تەڭكەش ئاۋاز

نَفَاد: تۈگەپ كەتمەك، ئىشلىنىپ بولماق

نِفَار: ئۇركۈپ قاچماق

نِفَاس: تۇغۇت؛ تۇغۇتلۇق ئايالالاردىن كېلىدىغان خۇن

نَفَاسَة: قىممەتلىك، يۇقىرى باھالىق

نِفَاق: مۇناپىقلىق، ئىككى يۈزلىمىلىك

نَفْث: تۈكۈرۈك، خەپرۇك، بەلغەم

نَفَذ: ئىجرا قىلماق، بېجىرمەك، ئىزچىللاشتۇرماق

نَفْر: ئۇركۈپ قاچماق

نَفَر ج أَنْفَار: توپ، جامائە، گۇرۇپپا (ئۇچتىن ئونغىچە بولغان ئادەم)

نَفَر: ئادەم، شەخس

نَفْرَة: زېرىكمەك، نەپرەتلەنمەك، يىرگەنمەك

نَفَس ج أَنْفَاس: تىنىق، نەپەس

نَفْس ج أَنْفُس و نُفُوس: جان؛ روھ؛ ئەقىل

عِلْم النَّفْسِ: پسىخولوگىيە

نُفَسَاء ج نِفَاس: تۇغۇتلۇق ئايال

نَفْسَانِيَّة: شەخسىيەتچىلىك، نەپسانىيەتچىلىك

نَفْط. نِفْط: نېفىت، بېنزىن

نَفْع: پايدا، مەنپەئەت، نەپ

النَّفْع الْعَامّ: جامائەت مەنپەئەتى، ئاممىۋى پاراۋانلىق

نَفَقَة ج نَفَقَات و نِفَاق و أَنْفَاق:

راسخوت، خىراجەت چىقىم، نەپىقە

نَفْل ج أَنْفَال: ئارتۇق، زىيادە

نُفُور: ھۇركۈپ قاچماق

نَفْي: ئىنكار قىلماق، تانماق؛ رەددىيە بەرمەك

نَفِيس م نَفِيسَة ج نَفَاس: قىممەتلىك، باھاسى يۇقىرى، نەپىس

نَقَاء ج نَقَاوَى: پاكىز، تازا

نِقَاب ج نُقُب: چۈمبەل، نىقاب

نِقَابَة ج نِقَابَات: ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى

نَقَاوَة ج نَقَاوَى: پاكىز، تازا

نَقْد: تەنقىتلەش، باھالاش

نَقْد ج نُقُود: مېتال پۇل

وَرَق النَّقْد: قەغەز پۇل

نَقْر: ئويۇش، يونۇش

نِقْرِس ج نَقَارِس: رېماتىزم، بوغۇم ياللۇغى

نَقْش ج نُقُوش: نەقىش چىقارماق، بېزىمەك، رەڭدار قىلماق، ئويماق

نَقْص. نُقْصَان: كەمچىلىك، ئازايماق، تۆۋەنلىمەك

نَقْص ج نَقَائِص: كەمچىلىك، يېتەرسىزلىك، ئەيب، نۇقسان

نَقْض: بۇزماق، بىكار قىلماق

نُقْطَة ج نُقَط: چېكىت، نۇقتا

نَقْع: چىلماق

نَقْع ج أَنْقُع: توختام سۇ

نَقْع ج نِقَاع و نُقُوع: چالما-توزان

نَقْل ج نُقُول: يۆتكەش، توشۇش

أُجْرَة النَّقْل: كىرا ھەققى

نِقْمَة ج نِقَم: ئىنتىقام، ئۆچ؛ جازا؛ غەزەپ

نَقِيب ج نُقَبَاء: باشلىق، رەئىس

نَقِيصَة ج نَقَائِص: كەمچىلىك، يېتەرسىزلىك، ئەيب

نَقِيض: ئەكسى، تەتۇرى

نَقِيضَة ج نَقَائِض: قارىمۇقارشى، ئەكس

نَقِيّ ج نِقَاء: پاكىز، تازا

نِكَاح: توي قىلماق، نىكاھ؛ جىما

نِكَايَة: يەڭمەك، مەغلۇپ قىلماق؛ خاپا قىلماق، ئاچچىقىنى كەلتۈرمەك

نَكْب ج نُكُوب. نَكْبَة ج نَكَبَات: ئاپەت، ھادىسە، مۇسىبەت

نُكْتَة ج نُكَت: يوشۇرۇن بەلگە (قارا ئىچىدىكى ئاق چېكىت، ئاق ئىچىدىكى قارا چېكىت)؛ كىشىنى تەسىرلەندۇرىدىغان

كىشىنى تەسىرلەندۈرىدىغان ئۇي؛ ئىنچىكە مەسىلە

نَكْث: بۇزۇش

نَكَد: بىئاراملىق، باش قېتىمچىلىق

نَكْس: دۇم ئۆرىمەك، تەتۈر ئۆرىمەك

النَّكَّات: ئۆگۈشسىزلىقلار

نَكْص: ئۆزىنى چەتكە ئالماق؛ چېكىنمەك

نَكْهَة: تىنىقى سېسىق، ئاغزى سېسىق پۇرايدىغان

نُكُوص: ئۆزىنى چەتكە ئالماق، چېكىنمەك

نَمْر ج أَنْمَار: يولۋاس

نِمْسَا: ئاۋستىرىيە

نَمَط ج أَنْمَاط: ئۇسۇل، شەكىل، پاسۇن

نَمْل الواحِدَة نَمْلَة ج نِمَال: چۇمۇلە

نَمَّام: خۇش بۇي ئۆسۈملۈك؛ گەپ توشۇغۇچى، پىتنىخور

نَمُوذَج ج نَمُوذَجَات: ئۈلگە، نەمۇنە، ئەۋرىشكە، نۇسخا، ئۆلچەم

نَمِيمَة ج نَمَائِمُ: تۆھمەتخورلۇق قىلىش

نَهَا: ئاخىرى، ئاخىرقى توچكىسى

نَهَار ج أَنْهُر: كۈندۈز

نِهَايَة: ئاخىرى، ئاخىرقى توچكىسى

نِهَائِيّ: ئەڭ ئاخىرقى، ئاخىرقى نەتىجىسى؛ ھەل قىلغۇچ

الْمُبَارَاة النِّهَائِيَّة: ھەل قىلغۇچ مۇسابىقە

نَهْب: بۇلاش، تالاش

نَهْج: يول، چوڭ يول

نَهْد ج نُهُود: ئەمچەك، كۆكسى

نَهْر ج أَنْهُر و أَنْهَار: دەريا، دەريا ئېقىمى

حَوْض النَّهْر: ۋادا

نَهْضَة: ئويغىنىماق، تۇرماق؛ جانلانماق، گۈللەنمەك

النَّهْضَة الْعِلْمِيَّة: ئىلىم-پەننىڭ گۈللىنىشى، ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ گۈللىنىشى

نَهْكَة: ئورۇقلاش، جۈدەش

نَهَم: قارنى ياماق، ئاچكۆز

نُهُوض: ئويغىنىماق تۇرماق؛ جانلانماق، گۈللەنمەك

نُهْيَة ج نُهًى: ئەقىل، پاراسەت

نَهِيق: ئېشەكنىڭ ھاڭرىشى

نَوَاة ج نَوًى: ئۆچكە، ئۇرۇقچا

نُوَاح: يىغا، يىغلىماق

نُوَام: ئۇيقۇ؛ خەتەرلىك بىر خىل ئۇيقۇ كېسىلى

نَوْبَة ج نُوَب: نۆۋەتچىلىك، سەمىنا؛ پۇرسەت؛ بىر قېتىم؛ مۇسىبەت، ئاپەت

نَوْح: يىغا، يىغلىماق

نَوْحَة: يىغا-زارە قىلماق

نَوْر ج أَنْوَار: چېچەك، گۈل

نُور ج أَنْوَار و نِيرَان: نۇر، يورۇقلۇق

نُورَانِيّ: نۇرلۇق، نۇرانە

نَوْرَة ج نَوْرَات: چېچەك، گۈل

نَوْط ج أَنْوَاط: ھالقا، زىرە، سىرغا؛ مىدال

نَوْع ج أَنْوَاع: تۈر، شەكىل، قىسىم؛ خاراكتېر، سۈپەت

نَوْم: ئۇيقۇ

نَوْم مَغْنَطِيسِيّ: گىپنوزلۇق

نَوَى: نىيەت، نىيەتلىك، ئارزۇلۇق

(يولۇچىنىڭ يېتىپ بارىدىغان جايى)

نِيَابَة عَنْ: ....نامىدىن، ....ۋەكالىتەن

نِيَابِيّ: ۋەكالىتەن؛ پارلامېنتقا مەنسۇپ

مَجْلِس نِيَابِيّ: پارلامېنت

نِيَاح: يىغا، يىغلىماق

نِيَام: ئۇيقۇ

نَيْء: خام، پىشمىغان؛ يادرو، ئاتوم يادروسى

نِير ج أَنْيَار و نِيرَان: بويۇنتۇرۇق

نَيْرُوز: پارس خەلقىنىڭ يېڭى يىلى (شەمسىيە كالېندارى بويىچە مارت ئېيىنىڭ 21-كۈنىگە توغرا كېلىدۇ)

نِيَّة ج نِيَّات: نىيەت، نىيەتلىك، مەقسەت

نَيِّر: نۇرلۇق، نۇر چاچقۇچى، شانلىق، پارلاق

نَهْرُالنِّيل: نىل دەريا سى

هـ

هَابِط: (يۇقىرىدىن) چۈشكۈچى

هَاتِ: ماڭا بەر، ئەپكەلە، كەلتۈر

هَاتِف ج هَوَاتِفُ: ئۇنلۇك چاقىرغۇچى، تۇۋلىغۇچى، ۋاقىرىغۇچى

هَاتِف: تېلېفون

هَاجِرَة ج هَوَاجِرُ: چۈش ۋاقتى،

قاتتىق ئىسسىق

هَاجِس ج هَوَاجِسُ: ئەندىشە، خاتىرجەمسىزلىك

هَادٍ: توغرا يولغا باشلىغۇچى، ھىدايەت قىلغۇچى

الْهَادِي: ئەللاھنىڭ (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ھىدايەت قىلغۇچى دېگەن مەنىدە)

هَادِئٌ: تىنچلانغۇچى

هَادِئُ النَّفْسِ: كۆڭلى ئارامدا، خاتىرجەم

الْمُحِيط الْهَادِئُ: تىنچ ئوكيان

هَارِب: قاچقۇچى

هَالَة: ئاي قوتان بولۇش، ئاينىڭ گەردىشى

هَالِك ج هَلْكَى: ھالاك بولغۇچى، يوقالغۇچى، ئۆلگۈچى

هَامَة ج هَامَات: باش، چوقا؛ ھۇقۇش، قارىغۇيا پىلاق[2]

هَامِش: كىتابنىڭ چۆرىسىدىكى شەرھى، ھاشىيە

هَامّ: مۇھىم، چوڭ

هَامَّة ج هَوَامّ: زىيانداش ھاشارات

هَاوٍ ج هُوَاة: چۈشكۈچى؛ ياخشى كۆرگۈچى

هَاوُون ج هَوَاوِينُ: ھاۋانچا

هَائِج: ئەنسىز، تىنچسىز

هَائِم: تېگىرقاپ قالغۇچى، چىقىش يولى تاپالمىغان

هَبَاءٌ: چاڭ-توزان

هِبَة ج هِبَات: سوۋغا-سالام، ھەدىيە

هُبُوط: (ئۇستىدىن) چۈشمەك، نازىل بولماق

هَتْك: يىرتماق؛ يارماق

هِجَاءٌ: تاۋۇشلارنى قوشۇپ ئوقۇماق، ھەجىلمەك

حُرُوف الْهِجَاءِ: ئېلىپبە

هَجَّام: باتۇر؛ نومۇسسىز، يۈزى قېلىن

هَجْر و هِجْر: تاشلىۋەتمەك، ۋاز كەچمەك

هَجْر ج هُجُر: چۈش ۋاقتى

هِجْرَان: ئايرىلىش

هِجْرَة ج هُجَر: كۆچمەك، يۆتكەلمەك

الْهِجْرَة النَّبَوِيَّة: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ھىجرەت قىلغانلىقى (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ مىلادى 622-يىلى مەككىدىن مەدىنىگە

كۆچۈپ بارغانلىقى)

هِجْرِيّ: ھىجرىيە، ھىجرىيىگە مەنسۇپ

هَجْمَة ج هَجَمَات. هجوم: ھۇجۇم قىلىش

هُجْنَة ج هُجُن: ئەيىب، كەمتۈك، تولۇقسىز

هَجْو: ھەجۋىي قىلىش

هُجُوم: ھۇجۇم قىلىش، زەربە بېرىش

هَجِير ج هُجُر: چۈش ۋاقتى

هَجِين ج هُجُن: پەس، پەسكەش؛ شالغۇت؛ ئەرجەنزە، فىرۇۋتكا

هِدَاءٌ: (كېلىن) كۆچۈرمەك، كېلىن يۆتكىمەك

هِدَايَة: ھىدايەت، توغرا يول؛ يېتەكلەش

هَدْأ. هُدْءٌ: كېچىنىڭ بىر قىسمى

هَدْأ. هُدُوءٌ: جىمجىتلىق، تىنچلىق

هُدْب ج أَهْدَاب: كىرپىك

هَدَراً. هَدْراً: بېكاردىن بېكارغا

هَدَف ج أَهْدَاف: قارا، نىشان

الْهَدَف النَّبِيل: ئۇلۇغ نىشان، مەقسەت

هَدْم: بۇزۇش

هُدْنَة ج هُدَن: تىنچلىق، جىمجىتلىق؛ ئۇرۇش توختىتىش

هُدْهُد ج هَدَائِدُ: ھۆپۈپ

هُدًى: ھىدايەت، توغرا يول؛ يېتەكلەش

هَدْي: يېتەكلەش، توغرا يولغا سېلىش؛ ئۇسۇل؛ قۇربانلىق

هَدِيَّة ج هَدَايَا: سوۋغا، ھەدىيە

هَذْب: رېھونت قىلماق، ئۆگىلماق؛ تەربىيىلىمەك

هَذْي. هَذَيَان: جۆيلۈش، بىھۇدە سۆزلەش

هُرَاءٌ: قۇرۇق گەپ، قالايمىقان سۆز

هِرَاوَة ج هِرَاوَى: كالتەك، توقماق

هِرّ ج هِرَرَة: مۈشۈك

هَرَع: تېز يۈگۈرمەك

هَرَم: قېرىپ ئاجىزلىشىپ كېتىش

هَرَم ج أَهْرَام: ئەھرام

هَرْوَلَة: يۈگۈرۈش، چېپىش

هَرِيس. هَرِيسَة: يارما ۋە گۆش بىلەن ياسىلىدىغان بىرخىل تاماق

هَزَار ج هَزَارَات: بۈلبۈل

هُزَال: ئورۇق، ئاۋاق

هُزْء. هُزْءٌ: مەسخىرە قىلىش،

زاكلىق قىلىش

هَزّ: مىدىرلىتىش، لىڭشىتىش، تەۋرىتىش

هَزَّة أَرْضِيَّة: يەر تەۋرەش

هَزْل. هُزْل: چاقچاق قىلماق، ئويناشماق

هَزْم: مەغلۇپ قىلماق، شىكەستە بەرمەك

هَزِيل ج هَزْلَى: ئورۇق، جۇدەك، يادا ئىغۇ

هَزِيمة ج هَزَائِم: مەغلۇبىيەت، يېڭىلىش

هَزِيمَة وَاحِدَة إِثْرَ الْأُخْرَى: قەدەمدە بىر مەغلۇپ بولماق

هَشّ بَشّ: خۇشال-خۇرام

هَشِيم: قۇرۇق ئوت؛ ئاجىز، زەئىپ؛ چۈرۈك

هَضْبَة ج هِضَب: ئېگىزلىك

هَضْم: ھەزىم قىلماق، سىڭدۈرمەك

هَطْل: سىم-سىم يامغۇر

هَفْوَة ج هَفَوَات: سەۋەنلىك

هَلَاك: ھالاك بولماق، يوقالماق، ئۆلمەك

هِلَال ج أَهِلَّة: يېڭى ئاي، ھىلال ئاي

الْهِلَال الْأَحْمَر: قىزىل يېڭى ئاي

هَلِع: ئالاقزادە بولغۇچى، چىدامسىز

هَلَل: قورقۇنچ

هَلُمَّ: كەل، بېرى كەل؛ ئېلىپ كەل، كەلتۈر!

هَلُمَّ بِنَا: بارايلى، ماڭايلى

هَلُمَّ جَرًّا: ...قاتارلىق

هَلُوع: ئالاقزادە بولغۇچى، چىدامسىز

هُمْ: ئۇلار (ئەر جىنسىنى كۆرسىتىدىغان كۆپلۈك ئالماش)

هُمَا: ئۇ ئىككىسى، ئىككىيلەن

هُمَام ج هِمَام: قەھرىمان، باتۇر

هَمَج ج أَهْمَاج: لۆكچەك، سايات

هَمَجِيّ: ياۋايى، ياۋۇز

هُمَزَة: قارا چاپلىغۇچى، بۆھتان چاپلىغۇچى

هَمْسَة ج هَمَسَات: پىچىر-پىچىر گەپ

هَمّ ج هُمُوم: غەم-قايغۇ

هَمّ: كۆڭۈل بۆلۈش، دىققەت قىلىش

هَمَّاز: قارا چاپلىغۇچى، بۆھتان چاپلىغۇچى

هِمَّة ج هِمَم: ئىرادە، ھىممەت

هِمْيَان ج هَمَايِينُ: بەلگە باغلايدىغان پۇل قاپچۇقى

هُنَا. هَهُنَا: بۇ يەر، بۇ يەردە

هَنَاء: خۇشاللىق، شادلىق

هِنْد: ھىندىستانلىق

هِنْدَام: ياسىنىش

هَنْدَسَة عِلْمِيَّة: قۇرۇلۇش تېخنىكىسى، مىمارچىلىق، بىناكارلىق ئىلمى

هَنْدَمَة: ياسىنىش

هُنَّ: ئۇلار (ئايال جىنسىنى كۆرسىتىدىغان كۆپلۈك ئالماش)

هِنْدُوسِيّ: ھىندى دىنى موردىسى

هُنُود: ھىندىستانلىقلار

هَنِيٌّ: خۇشال، شاد-خۇرام

هُوَ: ئۇ (3-شەخسنى كۆرسىتىدىغان ئەر جىنس بىرلىك ئالماش)

هَوَاء ج أَهْوِيَة: ھاۋا؛ ئاتموسفېرا؛ شامال؛ ھاۋارايى

هَوَادَة: مۇلايىملىق، كەڭچىلىك، رەھىمدىللىك

هَوَان: خارلىق، ئاھانەت

هَوَايَة: ئويۇن-كۈلكە، بوش ۋاقىتتا شوغۇللىنىدىغان قىزىقارلىق ئىش

هَوْدَج ج هَوَادِج: كاجاۋا

هَوْل ج أَهْوَال: قورقۇنچ

هَوْن: خارلىق، ئاھانەت

هُوَّة ج هُوًى: ھاڭ، ئازگال

هَوًى ج أَهْوَاء: مۇھەببەت، كۆيۈك

هُوِيَّة: ماھىيەت؛ شەخسىيەتچىلىك

تَذْكِرَة الْهُوِيَّة. شَهَادَة الْهُوِيَّة: پۇقرالىق كىنىشكىسى، شەخسى گۇۋاھنامە، سالاھىيەت كىنىشكىسى

هَيْئَة ج هَيْئَات: شەكىل، ھالەت، سۈرەت؛ ئۇسۇل؛ ھەيئەت

هَيْئَة ج هَيْئَات: تەشكىلات، ئورگان، كومىتېت

هَيْئَة الْأُمَمِ الْمُتَّحِدَة: بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتلىرى

الْهَيْئَات الْمُخْتَصَّة: مۇناسىۋەتلىك ئورگانلار، مەخسۇس ئورگانلار

عِلْم الْهَيْئَة: ئاستىرونومىيە

الْهَيْئَات الشَّرْعِيَّة: قانۇن ئورۇنلىرى

الْهَيْئَات الْقِيَادِيَّة: رەھبىرىي ئورگانلار

هِيَاج: قالايمىقانچىلىق، پاراكەندىچىلىك، ئەسەبىيلىك

هِيَام. هُيَام: تەشنالىق، قاتتىق

چاڭقاش؛ چوڭقۇر مۇھەببەت
هَيْج. هَيْجَاءُ: ئۇرۇش، جەڭ
هَيْضَة: خولېرا
هَيْفَاءُ: بېلى ئىنچىكە، غۇنچە بوي
هَيْكَل ج هَيَاكِلُ: زور، يوغان؛ چوڭ بىنا؛ بۇتخانا، چېركاۋ؛ ھەيكەل
هَيْمَنَة: رەھبەرلىك قىلماق؛ كونترول قىلماق، كۆڭۈل بۆلۈش
هَيُولَى: تۇنجى ماددا
هَيُوم: تېڭىرقاپ قالغۇچى، چىقىش يولى تاپالماي قالغۇچى
هَيِّ . هَيَّا هَيَّا: تېز، چاپسان، تېز بول
هَيَّا بِنَا: ماڭايلى، يۈرەيلى، كەتتۇق ئەمسە

و

وَابِل: قاتتىق يامغۇر
وَابُور ج وَابُورَات: پار ياكى توك بىلەن ماڭىدىغان ماشىنا
وَاجِب ج وَاجِبَات: ۋەزىپە، مەسئۇلىيەت؛ ۋاجىپ
وَاجِب: لازىم، زۆرۈر، چوقۇم؛ كەم بولسا بولمايدىغان
وَاجِب الْوُجُود: ئۆز-ئۆزىدى مەۋجۇت بولۇپ تۇرغان ئاللا
الْوَاجِب النَّبِيل: يۈكسەك بۇرچ
وَاح. وَاحَة ج وَاحَات: چۆلدىكى بوستانلىق
وَاحِد م وَاحِدَة ج وَاحِدُون: بىر، بىرىنچى
الْوَاحِد: ئەللاھ (ئاللانىڭ ئۆزىگە ئىسىملىرىدىن بولۇپ، يالغۇز بىر ئاللا دېگەن مەنىدە)
وَاد. الْوَادِي ج أَوْدِيَة: جىلغا، ساي؛ ۋادى، ئېقىن
وَاد النِّيل: نىل ۋادىسى
وَادٍ ضَيِّق: تار جىلغا
وَارِث ج وَرَثَة: ۋارىس، مىراسخور
الْوَارِث: ئەللاھ (ئاللانىڭ سۈپەتلىرىدىن بولۇپ، مەڭگۈ باقي بولۇپ ھەممىگە ۋارىسلىق قىلغۇچى دېگەن مەنىدە)
الْوَارِدَات و الصَّادِرَات: ئىمپورت ۋە ئېكسپورت قىلىنىدىغان مالالار

وَاسِطَة ج وَسَائِط: ئۇسۇل، چارە، ۋاستە
وَاسِع: كەڭ
الْوَاسِع: ئەللاھ (ئاللانىڭ ئۆزىگە ئىسىملىرىدىن بولۇپ، پەزلى، مەرھەمىتى، ئاتاسى كەڭ دېگەن مەنىدە)
وَاشٍ ج وُشَاة: سۆزىنى نەچى، چېقىمچى، غەيۋەتچى
وَاعِظ ج وَاعِظُون: ۋەز ئېيتقۇچى، ۋائىز
وَاعِيَة: ئاڭلىقلىق
وَافِد ج وَفْد و وُفُود: كەلگۈچى، قەدەم تەشرىپ قىلغۇچى
وَافِر: كۆپ، مول، بېتەرلىك، تولۇق
وَاقِعَة ج وَقَائِعُ: ھادىسە، ۋەقە ئۆزگىرىش؛ مۇسىبەت، ئاپەت؛ ئۇرۇش
وَالٍ ج وُلَاة: ھاكىم؛ ۋالي؛ ئۆلكە باشلىقى
وَالِد ج وَالِدُونَ: ئاتا، دادا
الْوَالِدَان: ئاتا-ئانا
وَالِدَة: ئانا-ئاپا
وَاهٍ ج وَاهُونَ م وَاهِيَة: ئاجىز، زەئىپ، كۆچسىز؛ ئەرزىمەس، بوش
وَاد: (يادەمنى) تىرىك كۆممەك
وَبَاء ج أَوْبِئَة: ۋابا، تارقىلىشچان كېسەل، يۇقۇملۇق كېسەل
وَبَال: زىيانلىق، يامان ئاقىۋەت، ئۇۋاللىق
وَبَر ج أَوْبَار: تېۋىت
أَهْل الْوَبَرِ: كۆچمەن، بەدەۋى
وَبْل: قاتتىق يامغۇر
وَتَد ج أَوْتَاد: قوزۇق
وَتْر . وِتْر ج أَوْتَار: تاق، تاق سان
وَتِين ج أَوْتِنَة: ئاۋۇرتا تومۇرى
وِتَاق-ج وُثُق: كويزا، ئىشكەن؛ كىشەل، قوۋۇق
وَثْب: سەكرەش
وَثِر: يۇمشاق
وَثَن ج أَوْثَان: بۇت
وَثَنِيّ م وَثَنِيَّة: بۇتپەرەس
وَثِيب: سەكرەش
وَثِير: يۇمشاق
وَثِيق ج وِثَاق: مۇستەھكەم، پۇختا
وَثِيقَة ج وَثَائِق: ھۇججەت، ئېسپات
وَثِيقَة الزَّوَاج: توي خېتى، نىكاھلىنىش گۇۋاھنامىسى

وَجَاهَة: كۆرۈنەرلىك؛ ئاتاق، نوپۇز، ئابروي
وَجْبَة ج وَجَبَات: بىر قېتىملىق تاماق
وَجْد: غەزەپلىنىش، ئاچچىقلىنىش
وَجْد. وُجْد: كۆچ، قۇدرەت، قابىلىيەت؛ كۆچلۈك مۇھەببەت
وِجْدَان: بۇاستە سېزىش، بۇاستە بايقاش
وَجْس: قورقۇش، ئەنسىرەش
وَجَع ج أَوْجَاع: ئاغرىق (بىرمۇ ئەزانىڭ ئاغرىشى)
وَجَل ج أَوْجَال: قورقۇنچ
وَجِل ج وَجِلُونَ: قورققۇچى
وَجْنَة ج وَجَنَات: مەڭز، قوۋۇز
وَجْه ج وُجُوه: يۈز، چىراي؛ سەۋەب، ئۇسۇل؛ مەنە؛ مەقسەت؛ سىرتقى كۆرۈنۈش؛ تەرەپ
وَجْهًا بِوَجْهٍ: يۈزمۇيۈز
مَاءُ الْوَجْهِ: يۈز، ئابروي
وِجْهَة: تەرەپ، يۈزلىنىدىغان جاي؛ مەقسەت
وِجْهَة النَّظَرِ: كۆز قاراش
وُجُود: ماھىيەت؛ مەۋجۇدىيەت، بارلىق
وَجِيز: قىسقا، قىسقىچە

وَجِيه ج وُجَهَاءُ: مەشھۇر شەخس، ئابرويلۇق ئادەم؛ نوپۇزلۇق كىشى
وَحْد: يالغۇز، تەنھا، يەككە
وَحْدَة: يالغۇزلۇق، تەنھالىق؛ بىرلىك، ئىتتىپاقلىق
وَحْدَانِيَّة: ۋەھدانىيە (ئاللانىڭ سۈپەتلىرىدىن بولۇپ، ئاللانىڭ ماھايىتى ۋە ئۇنىڭ كامىل سۈپەتلىرىدە ئاللاغا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرۈشكە بولمايدۇ، مەخلۇقاتلارنى يارىتىشتا ۋە ئۇلارنى باشقۇرۇشتا ئاللا يەككە-يېگانە دېگەن مەنىدە)
وَحْش ج وُحُوش: ياۋايى ھايۋان
وَحْشَة: يالغۇزلۇق، خىلۋەت؛ يالغۇزلۇقتىن قورقۇش؛ قايغۇ؛ دىلىڭ دوستلۇقتىن يىراق بولۇشى
وَحْشِيّ: ياۋايى، ۋەھشىي، يىرتقۇچ، ياۋۇز
حِمَارٌ وَحْشِيّ: قۇلان
وَحْشِيَّة ج وَحْشِيَّات: ياۋۇزلۇق، ۋەھشىيلىك؛ قوپاللىق
وَحَل ج أَوْحَال: لاي، پاتقاق
وَحْي: يوشۇرۇن بىلدۈرمەك، يوشۇرۇن مەلۇم قىلماق، يوشۇرۇن سۆزلىمەك، ۋەھى

كەلمەك، ئىلھام بىلەن بىلدۈرمەك
وَحِيد: يالغۇز، بىردىنبىر، يەككە-يېگانە
وَخْز: سانجىماق، سانجىپ ئاغرىتماق
وَخِيم ج وَخَامَى: زىيانلىق، خەتەرلىك، يامان
وَخِيم الْعَاقِبَة: ئاقىۋىتى يامان
وَدَاد: ياخشى كۆرمەك، سۆيمەك، ئۇمىد قىلماق
وَدَاع: خوشلاشماق، ۋىدالاشماق
حَفْلَة الْوَدَاعِ: خوشلىشىش مۇراسىمى، ئۇزىتىش مۇراسىمى
وَدّ. وُدّ: ياخشى كۆرمەك، سۆيمەك؛ ئۇمىد قىلماق
وُدِّيّ: دوستلۇق، ئاغىنىدارچىلىق، بۇرادەرچىلىك
وَدْع: ھاۋالە قىلماق، تاپشۇرماق
الْوَدُود: ئەلۋەدۇد (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ياخشى بەندىلىرىنى دوست تۇتقۇچى ياكى دوستلىرىنىڭ دىللىرىدا سۆيۈملۈك دېگەن مەنىدە)
وَدِيعَة ج وَدَائِع: ئامانەت قويۇلغان نەرسە

وَرَاءَ: ئارقىدا، كەينىدە
مَا وَرَاءَ النَّهْر: ئامۇ دەريانىڭ شىمالىدىكى جايلار
وَرَاثِيّ: ئىرسىيەت
وَرَاقَة: قەغەزچىلىك سانائىتى
وِرْد ج أَوْرَاد: قۇرئاندىن ياكى زىكرىدىن كېچىسى ئوقۇلىدىغان مەلۇم بۆلەك كىلەر؛ تەشنالىق؛ بىر ئۇلۇش
وَرْد ج وُرُود الْوَاحِدَة وَرْدَة ج وَرْدَات: قىزىلگۈل
وَرْشَة ج وَرَش: سېخ؛ زاۋۇت
وَرْطَة ج وَرَطَات: قېيىنچىلىق، قىيىن شارائىت، قوتۇلۇش قىيىن بولغان ئىش؛ پاتقاق؛ چوڭقۇر ھاك
وَرِع: تەقۋادار، مۇتتەقى، ئىخلاسمەن
وَرَق ج أَوْرَاق: قەغەز
وَرَق زِيَارَةٍ: نام-ئەمەل كارتوچكىسى
وَرَق اللَّعِب: قارتا
وَرَق نَقْدِيّ: قەغەز پۇل
وَرْقَاء ج وَرَاقٍ و وَرَاقَى: كەپتەر
وَرَقَة ج وَرَقَات: بىر پارچە قەغەز
وَرَقَة مُرُورٍ: قاتناش گۇۋاھنامىسى،

يول خبتى

وَرْك ج **أَوْرَاك**: كاسا، ساغرا؛ يوتا

وَرَم ج **أَوْرَام**: ئششق

وَرَم خَبِيث: راك

وَرَم عَظِمِيّ: سۆڭەك راكى

وُرُود: بارماق، يېتىپ بارماق

وَرِيد ج **أَوْرِدَة**: ۋېنا تومۇرى

وِزَارَة و **وَزَارَة** ج **وَزَارَات**: ئىچكى كابىنېت؛ مىنىستىرلىك

وِزَارَة ٱلْأَوْقَافِ: ئەۋقاپ مىنىستىرلىكى

دىنىي ئىشلار مىنىستىرلىكى

وِزَارَة ٱلْمَالِيَّة: مالىيە مىنىستىرلىكى

وِزْر ج **أَوْزَار**: گۇناھ؛ ئېغىر يۈك

وَزّ ج **وَزَّات**: غاز

وَزّ عِرَاقِيّ: ئاققۇ

وَزَّة ج **اَوَزّ**: غاز

وَزْن ج **أَوْزَان**: (جىگدا) تارتىش؛ ئېغىرلىق؛ ئوڭلىچەش

وَزِير ج **وُزَرَاءُ**: ۋەزىر، مىنىستر

وَزِير مُفَوَّض: كونسۇل، باش ئەلچى

وَسَادَة و **وِسَادَة** ج **وَسَائِدُ**: تەكىيە

وَسَاطَة و **وِسَاطَة**: ئەپلەشتۈرمەك؛ ئوسۇل، چارە، ۋاستە؛ قورال، سايمان؛ شاپائەت قىلماق، ئارا تۇرماق

وِسَام ج **أَوْسِمَة**: ئىزناك، مېدال

وَسَخ ج **أَوْسَاخ**: پاسكىنا، مەينەت، كىر

وَسَط ج **أَوْسَاط**: ئوتتۇرا دەرىجىلىك؛ ئاددىي؛ ئوتتۇرىدىكى؛ شارائىت؛ مۇھىت

اَلْوُسْطَى: ئوتتۇرا بارماق

وَسْع. **وِسْع**. **وُسْع**: قابىلىيەت، ئىقتىدار

وَسْم ج **وُسُوم**: ئالامەت، بەلگە، نىشان؛ تامغا بېسىش

وَسِن. **وَسْنَان**: مۈگدىگەن، ئۇيقۇ باسقان

وَسْوَاس. **وَسْوَسَة**: ۋەسۋەسە، ئازدۇرۇش؛ پىچىرلاش

وَسِيلَة ج **وَسَائِلُ**: ۋاسىتە، ئوسۇل، چارە

وَسِيم ج **وُسَمَاءُ**: چىرايلىق، گۈزەل، كېلىشكەن

وَشْك. **وَشْكَان**: تېزلىك، چاپسانلىق

وَشْي: سۈخەنچىلىك قىلىش، چېقىش

وِصَال: ئالاقىلەشمەك، باردى-كەلدى قىلماق

وِصْر ج **أَوَاصِرُ**: توختام، كېلىشىم، ئەھدە؛ ئالاقە، مۇناسىۋەت

وَصْف ج **أَوْصَاف**: خاراكتېر، تەسۋىرلىمەك، بايان قىلماق

وَصْفَة ج **وَصَفَات**: رېتسېپ، دورا قەغىزى

وَصْل: ئۇلاش، باغلاش

وُصْل. **وِصْل** ج **أَوْصَال**: ئەزا، پۇت-قول

وَصْمَة. **وَصْم** ج **وُصُوم**: ئۇياتقا قالدۇرۇش، كەمسىتىش؛ كېچىك كېسەللىك، ئەيىب، نۇقسان، ئىۋەن

وُصُول: كېلىش، يېتىپ كېلىش؛ تاپشۇرۇپ ئېلىش

وَصِيّ ج **أَوْصِيَاءُ**: ۋەسىيەتنى ئىجرا قىلغۇچى، بالاغەتكە يەتمىگەن يېتىمنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرغۇچى، ۋەسىي

وَصِيَّة ج **وَصَايَا**: بۇيرۇق؛ نەسىھەت؛ ۋەسىيەت، تاپشۇرۇق

وَضْع ج **أَوْضَاع**: قويۇش؛ كەمسىتىش؛ ھالەت، ۋەزىيەت؛ ئورۇن

اَلْوَضْع مُمْتَاز: ۋەزىيەت ناھايىتى ياخشى

وَضْم ج **أَوْضَام**: قاسساپنىڭ كاناربىسى

وُضُوء: تاھارەت ئالماق، تاھارەت

وُضُوح: ئېنىقلىق، ئوچۇقلۇق، روشەنلىك

وَطْء: دەسسىمەك؛ جىماق قىلماق (جىنسىي ئالاقە قىلماق)

وَطَر ج **أَوْطَار**: مەقسەت، ئارزۇ، نىشان، غايە

وَطَن ج **أَوْطَان**: ۋەتەن، يۇرت

حُبّ ٱلْوَطَن: ۋەتەننى سۆيۈش، ۋەتەنپەرۋەرلىك

وَطَنِيّ: يەرلىك ئادەم، يەرلىك مىللەت، ۋەتەنپەرۋەر

اَلْعِيدُ ٱلْوَطَنِيّ: دۆلەت بايرىمى

وَطْوَاط ج **وَطَاوِطُ**: شەپەرەك، قارىغۇ چاشقان

وَطِيد: پۇختا، مۇستەھكەم

وَظِيفَة ج **وَظَائِفُ**: ئاشلىق نورمىسى؛ ئىش ھەققى، ئايلىق؛ خىزمەت، ۋەزىپە؛ مەنسەپ، ئەمەل

وِعَاء ج **أَوْعِيَة**: قاچا

وَعْث: قېيىن، تەس؛ مېڭىش قېيىن بولغان يول

وَعْد ج **وُعُود**: ۋەدە، ئەھدە،

توختام

وَعِر ج أَوْعَار: ئوڭغۇل-دوڭغۇل، ئېگىز-پەس

وَعْظ: ۋەز ئېيتماق، ۋەز-نەسىھەت ئارقار

وَعْل ج وِعَال: ئارقار، تاغ ئۆچكىسى، تاغ تېكىسى

وَعْي: ئۆز ئىچىگە ئالماق، سىغدۇرماق؛ ئاڭ، چۈشەنچە

وَعِيد: قورقۇتىدىغان سۆز، تەھدىت سالىدىغان سۆز؛ قورقۇتماق، تەھدىت سالماق

وَغْد ج أَوْغَاد: دەلدۇش، مەتۇ؛ قۇل؛ پەس؛ غالچا

وَغْى وَغًى: چوقان-سۈرەن، ئاللا-توۋا؛ جەڭ، سوقۇش

حَوْمَة الْوَغَى: ئۇرۇش مەيدانى، جەڭگاھ

سَاحَة الْوَغَى: جەڭ مەيدانى، فرونت

وَفَاء: ۋەدىگە ۋاپا قىلماق، لەۋزىدە تۇرماق، ۋەدىنى ئورۇنلىماق

وَفَاة ج وَفَيَات: ئۆلۈش، ۋاپات بولۇش

وِفَادَة: قەدەم تەشرىپ قىلماق، كەلمەك

وَفْد: قەدەم تەشرىپ قىلىش، كېلىش

وَفْد ج وُفُود: ۋەكىللەر ئۆمىكى

وَفْرَة: مولچىلىق، مەۋرچىلىق، بايلىق-تاتلىق

وَفِيّ ج أَوْفِيَاءُ: ۋاپادار، ۋەدىگە ئەمەل قىلغۇچى

وَقَاحَة: ھايا-سىزلىق، ئۇياتسىزلىق، يۈزى قېلىنلىق

وَقَار: ھەيۋەت؛ تەمكىن؛ ئۆلۈغلۇق

وِقَايَة: ساقلانماق، ئېھتىيات قىلماق؛ ساقلىماق

وَقْت ج أَوْقَات: ۋاقىت

وَقِح: ئۇياتسىز، يۈزى قېلىن، ھايا-سىز

وَقْد: يېقىش، يانداۋرۇش؛ يېقىلغۇ

وَقْر ج أَوْقَار: ئېغىر يۈك

وَقْع: چۈشۈپ كەتمەك؛ يۈز بەرمەك

وَقْف ج أَوْقَاف: تۇرماق، توختىماق، توختاتماق؛ ۋەقپە، ۋەقپە مۈلۈك

وَقُور ج وُقُر: ئېغىر-بېسىق، تەمكىن، ۋەزمىن؛ سۈرلۈك

وُقُوف: تۇرۇش، قوپۇش

وُقِيَّة ج وُقِيّ ووَقَايَا: ۋۇقىييە (مىسىردا 12 دىرھەم ياكى 37.4 گرامغا تەڭ)

وَكَالَة و وِكَالَة: ۋەكالەتەن باشقۇرۇش، ۋەكالىتەن بېجىرىش

وَكَالَة ج وَكَالَات: ئاخبارات ئاگېنتلىقى

وَكْر ج أَوْكَار: قۇش ئۇۋىسى

وَكِيل ج وُكَلَاءُ: ۋەكالەتەن باشقۇرغۇچى، ۋەكالەتچى؛ مۇئاۋىن

الْوَكِيل: ئەلۋەكىل (ئاللانىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، بەندىلىرىگە يېتەرلىك رىزىق بەرگۈچى ياكى بەندىلىرىنىڭ رىزقىغا كېپىل، ھامىي بولغۇچى دېگەن مەنىدە)

وَلَاء: مۇھەببەت، دوستلۇق، ئىناقلىق؛ سادىقلىق؛ يېقىنلىق، تۇغقانچىلىق؛ داۋاملىق، ئارقىمۇ ئارقا

الْوَلَاء لِلْوَطَنِ: ۋەتەنگە سادىق بولماق

وُلَاةُ الْأُمُورِ: ئىش بېشىدىكىلەر، ھوقۇقدارلار، ھۆكۈمەت دائىرىلىرى

وِلَادَة: تۇغۇت، يەڭگىش، پەيدا بولۇش؛ باشلىنىش

وِلَايَة: ھۆكۈمرانلىق، ئىگىدارچىلىق قىلماق، باشقۇرماق؛ ئەۋلىيالىق

وَلَد ج أَوْلَاد: بوۋاق، كىچىك بالا

وَلِع: چىن يۈرەكتىن باغلانغۇچى، ئاشىق بولغۇچى، چىن يۈرەكتىن سۆيگۈچى

وَلْهَان: تېڭىرقاپ قالغۇچى، ھودۇقۇپ قالغۇچى

وَلِيد ج وِلْدَة: بوۋاق؛ ئۆسمۈر

وَلِيمَة ج وَلَائِم: زىيابەت، مېھماندارچىلىق

وَلِيمَة الْعُرْسِ: توي زىيابىتى

وَلِيّ ج أَوْلِيَاءُ: ياردەمچى، ھامايچى، دوست؛ ئىگە؛ ئەۋلىيا

وَمْض: نۇر چېچىش، يورۇش، پارلاش

وَهْب، وَهَب: سوۋغا بەرمەك، ھەدىيە قىلماق

وَهْم ج أَوْهَام: تەسەۋۋۇر، خام خىيال، خاتا ھېسىيات؛ ئوي، پىكىر؛ قورقۇنچ؛ گۇمان

وَهْن، وَهَن: ئاجىزلاشماق، كۈچسىزلەنمەك، ھالسىرىماق

الْوَهَّاب: كۆپ بەرگۈچى (ئاللانىڭ

گۈزەل ئىسملىرىدىن بىرى)
وَهَّاج: يېنىپ تۇرغان
وِئَام: مۇناسىپلىق، مۇۋاپىقلىق ئىناقلىق
وَيْح: ئىچ ئاغرىتىشنى بىلدۈرىدىغان قوشۇمچە سۆز
وَيْحَك: ئۇۋال ساڭا
وَيْل: ۋاي!

ي

يَابِس ج يُبَّس: قۇرۇق، قۇرغاق، قۇرغاقچىلىق
يَافِطَة ج يَافِطَات: ۋىۋىسكا
يَافِع ج يَفَعَة: بالاغەتكە يېقىنلاشقان يىگىت
يَاقُوت ج يَوَاقِيتُ: ياقۇت
يَانِع ج يُنَّع: پىشقان، پىتىلگەن؛ قىزىل، قىپقىزىل
يَائِس: ئۈمىدسىزلەنگۈچى، نائۈمىد
يَأْجُوج: يەجۈج-مەجۈج
يَأْس: ئۈمىدسىزلىك
يَبَاب: خارابە
يَتِيم ج يَتَامَى: يېتىم، ئاتىسى ئۆلۈپ كەتكەن بالا؛ بىردىنبىر، يەككە-يېگانە
يَد ج أَيْد: قول
يَرَاع، يَرَاعَة: قەلەم
يَرْقَان: يىگىلەش كېسىلى، سارغىيىپ قۇرۇش كېسىلى (زىرائەتنىڭ)؛ سېرىق كېسەل
يَسَار ج يُسْر: سول، سول تەرەپ؛ بايلىق
يَسَارِيّ: سول تەرەپ؛ سولچىللىق
يَسِير: ئاز؛ ئاسان، ئوڭاي
يَقْطِين: كاۋا، ئەنجان كاۋىسى
يَقْظَة: ئويغاقلىق، ئويغىنىش
يَقِين: ئىشىنىش، تەستىق قىلىش؛ ھەقىقىي، راست
يَمّ ج يُمُوم: دېڭىز
يُمْن: بەرىكەت
يَمِين ج أَيْمُن: ئوڭ، ئوڭ تەرەپ
يَمِين: قەسەم
يَهُودِيّ: يەھۇدىي
يَوْم ج أَيَّام: كۈن، كۈندۈز؛ ۋاقىت
لِيَوْمِ الْآخِر: ئاخىرەت كۈنى، ئۇ دۇنيا
يَوْم الْأَحَد: يەكشەنبە كۈنى
يَوْمًا فَيَوْمًا: كۈندىن-كۈنگە، كۈنسېرى
الْيَوْم الْمَشْهُود: قىيامەت كۈنى
يَوْمِيَّات: كۈندىلىك خاتىرە
يَوْمَئِذٍ: شۇ كۈندە

مەسئۇل مۇھەررىر: مەھبۇبە قۇربان
يالقۇن ئىسمائىل
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ۋالى گوللىك

ئەرەبچە - ئۇيغۇرچە قىسقىچە لۇغەت

مۇھەممەت سالىھ تۇزگەن
خوجا ئابدۇللا تەكشۈرۈپ بېكىتكەن

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى ۋە تارقاتتى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جىيەنجۇلۇ كوچىسى №54)
« بۇغدا » ئېلېكترونلۇق مەتبەئە مەركىزدە تىزىلدى
جىياڭسۇ چىدۇلۇ شەھەرلىك باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى 1168 × 850 مىللىمېتر 1/32
باسما تاۋىقى: 12.875 قىستۇرما ۋاراقى: 3
1993 - يىلى 11 - ئاي 1 - نەشرى
1993 - يىل 11 - ئاي 1 - بېسىلىشى
ISBN7—228—02218—1/Z • 26
باھاسى: 10.00 يۈەن

责任编辑：玛合甫巴·库尔班
牙里坤·司马义
封面设计：王国玲

简明阿拉伯语维吾尔语词典

（维吾尔文）

买买提·赛来力　编

呼加阿布都拉　校订

新疆人民出版社出版发行
（乌鲁木齐市建中路54号　邮政编码830001）
《博格达》电子排版中心排版
江苏启东市印刷厂印刷
850×1168毫米　1/32开本　印张：12.875 插页：3
1993年11月第1版　1993年11月第1次印刷
印数：1—17,000

ISBN—228—02218—1/Z.62　定价10.00元